جامع آیات واحادیث

موضوعی نماز

جلد ۱-۲

جامع آیات و احادیث موضوعی نماز جلد 1 الی 2

مشخصات کتاب

سرشناسه : عزیزی عباس 1342 - عنوان و نام پدیدآور : جامع آیات و احادیث موضوعی "بخش فروع دین / مولف عباس عزیزی اراکی مشخصات نشر : قم نبوغ 5731 مشخصات ظاهری : 2 ج شابک : 0009 ریال (ج. 1) ؛ 00001 ریال (ج. 1، چاپ سوم) ؛ 00061 ریال (ج. 1، چاپ پنجم ؛ 00051ریال (ج. 2، چاپ اول) وضعیت فهرست نویسی : برون سپاری یادداشت : ج. 1 چاپ دوم: پاییز 5731). یادداشت : ج. 1 (چاپ سوم: زمستان 5731). یادداشت : ج. 1 (چاپ پنجم: 9731). یادداشت : ج. 2 (چاپ اول: زمستان 5731). یادداشت : کتابنامه . مندرجات : ج 1. جامع آیات و احادیث نماز مشتمل بر 051 آیه و 0002 حدیث - ج 2. جامع آیات و احادیث نماز مشتمل بر 002 آیه و 0002 حدیث . موضوع : احادیث شیعه -- قرن 41 موضوع : نماز -- احادیث رده بندی کنگره : 9/631PB /ع 4ج 2 5731 رده بندی دیویی : 212/792 شماره کتابشناسی ملی : م 67-532

جلد اول

سخن ناشر

و ماخلقت الجن و الانس الا لیعبدون (لیعرفون)

(قرآن کریم)

غایت کمال انسان معرفت خداست و رسیدن به باب معرفت الله ، جز از طریق قرآن و ائمه اطهار - علیهم السلام - میسر نیست ، و بی شک آیینه جان آدمی جز در پرتو این دو ، فروغ نمی یابد و زنگار دل جز با کلام ربوبی و مفسران کلام الهی زدوده نمی شود .

قرآن کریم صحیفه نور و ودیعه الهی است ، نوری که اشعه آن پایان نمی

گیرد و چراغی که شعله آن خاموش نمی گردد و دریایی که به قعر آن نتوان رسید و جاده وسیعی که هرگز گمراهی در آن نیست . پس قرآن معدن علم و مرکز دانش و سرچشمه دریای دانایی و فضیلت است . خداوند با قرآن دانشمندانی را که تشنه فضیلت می باشند سیراب می کند و ائمه اطهار - علیهم السلام - مفسر و ناطق کلام خدا و کشتی نجات در گرداب ضلالت می باشند ، و هر یک از آنها مشعلی هستند در کوره راه تاریک بشریت ، تا راه نجات و هدایت را فراروی انسان بگشایند و او را از خاک تا خدا و از ملک تا ملکوت پرواز دهند . پس سعادت انسان در دنیا و آخرت در گرو ثقل اکبر و ثقل کبیر است و در حدیث معروف ثقلین از رسول خدا - صلی الله علیه وآله و سلم - بیان شده است : (انی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی . . .) .

بدین ترتیب کلام الهی و گفته پیشوایان دین ، نور است و از جهل ، خرافه پرستی و اوهام پرده بر می دارد و آدمی را با حقیقت خالص و ناب آشنا می سازد .

در سر لوحه دستورات هدایتگرانه الهی و سخنان معصومین - علیهم السلام - معراج مؤ من ، نماز قرار دارد و دستوری است که همه انبیاء به آن سفارش کرده اند و وسیله شکر و مایه پاکی و سعادت انسان است . بخش عظیمی از کلام بزرگان دین ، معصومین - علیهم السلام - به همین فریضه مهم تعلق

گرفته و سخنان گهربار این عزیزان به انحاء مختلف پیرامون آن پرتو افشانی می کند .

از این رو ، مؤ سسه فرهنگی نبوغ برخود لازم دانسته است برای نشر فرهنگ نماز کتابهایی را به چاپ برساند . یکی از این کتابها که از اهمیت و امتیازات فراوانی برخوردار است ، کتاب (جامع آیات و احادیث موضوعی) است که جلد اول و دوم آن در نماز می باشد و در قالب 26 فصل ، شامل 150 آیه و حدود دو هزار حدیث به صورت موضوعی جمع آوری شده است . این کتاب برای همه ، بخصوص قشر طلبه و محققین و دانشجویان و مربیان مفیدو ارزنده خواهد بود .

در اینجا لازم می دانیم از زحمات برادر فاضل حضرت حجه الاسلام عباس عزیزی تشکر نماییم . ایشان کتابهای فراوانی تاءلیف نموده اند که سهم موضوع نماز در آنها 12 عنوان بوده است که ستاد اقامه نماز و این مؤ سسه توفیق نشر آن را داشته اند .

امید است خداوند متعال ما را از نمازگزاران واقعی قرار دهد و نماز را مایه سعادت ما در دنیا و نوری در عالم برزخ و شفیع در روز قیامت برایمان قرار دهد .

مؤ سسه فرهنگی انتشارات نبوغ

مقدمه

گفته های پیشوایان دین ، نور است و پرده از تاریکی برداشته ، جهالت را می زداید و آدمی را با حقیقت ناب ، آشنا می سازد .

وقتی در این آینه شفاف و چشمه زلال معرفت به نظاره و تماشای نماز می نشینیم ، ابعادی تازه تر و سیمایی درخشانتر از نماز را مشاهده می کنیم .

کتاب

حاضر ، ما را به این تماشا دعوت کرده ، دنیایی دیگر از نماز را در برابر دیدگان ما خاکیان ترسیم می کند .

هنگامی که دیده می گشاییم و به این آینه می نگریم ، نماز را چنین می بینیم :

بهترین نردبان قرب ؛

چشمه جوشان خیر و برکت ؛

کلید گشایش مشکلات ؛

شست و شو دهنده دل ؛

روح عرفان و اخلاص ؛

برترین شعار پیامبران و امامان (ع) .

اینها گوشه ای از افق بیکران نماز در آینه حدیث است .

در این نوشتار ، سخنانی نورانی از قرآن کریم و اولیاء دین در باب نماز ، گردآوری شده و در 26 فصل منظم گشته است و شامل 150 آیه و حدود 2000 حدیث ، غیر از بعد احکام ، می باشد که از اکثر کتب شیعه و سنی جمع آوری شده است .

این تعداد حدیث ، نشان دهنده اهمیت فوق العاده نماز و مظلومیت آن است که در کتابهای مختلف تدوین شده و نمازگزاران ، دستشان از این احادیث کوتاه بوده است ؛ اما با مساعی مؤ سسه انتشارات نبوغ ، که امر طبع و نشر این کتاب را بر عهده گرفته است ، نمازگزاران پی به اهمیت و اسرار نماز خواهند برد که امید است جامعه ، یکپارچه به سوی نماز حرکت کرده و قلمها در راستای این امر مهم به کار افتند و محققین و مؤ لفین و مبلغین برای نشر و ترویج بزرگترین واجب الهی تلاش نمایند .

امتیازات این کتاب از این قرار است :

1 - دسته بندی آیات و احادیث به

سبک موضوعی .

2 - اعراب گذاری کامل .

3 - اختصاص عنوان برای هر حدیث .

4 - جمع آوری احادیث از منابع شیعی و سنی با ذکر کامل ماءخذ آن .

5 - ترجمه روان .

6 - نگارش آیات و احادیث با خط درشت .

7 - فهرست اجمالی و تفصیلی عناوین .

خداوند را سپاسگزارم که مرا توفیق داد تا در راستای این مهم قدم بردارم و امیدوارم که سخنان گوهربار ائمه اطهار - علیهم السلام - ما را به بهره کافی برساند .

در خاتمه لازم می دانم از همه کسانی که برای احیاء نماز تلاش می نمایند ، خصوصا از جناب حجه الاسلام آقای قرائتی که دلسوزانه و عاشقانه در این راه گام بر می دارند ، و نیز از برادر گرامی ام حجه الاسلام قربانعلی دهدایی که در ویراستاری این مجموعه همکاری لازم را به عمل آوردند ، و همچنین از برادر عزیزم آقای برقعی و همکاران ایشان در مؤ سسه پژوهش که در حروفچینی و صفحه آرایی زحمت فراوانی را متحمل شدند ، و نیز از مؤ سسه فرهنگی انتشارات نبوغ که برای چاپ و نشر این اثر با بهترین کیفیت اقدام نمودند ، صمیمانه قدردانی و سپاسگزاری نمایم .

(رب اجعلنی مقیم الصلاه و من ذریتی)

عباس عزیزی اراکی

حوزه علمیه قم

خرداد 1375 / شوال 1416

فصل اول : اهمیت و فضیلت نماز

آیات

1 - نماز جزء برنامه های حکومت اسلامی

الذین ان مکناهم فی الارض اقاموا الصلوه و اتوا الزکوه و امروا بالمعروف و نهوا عن المنکر و لله عاقبه الامور ؛

یاران خدا کسانی هستند که هرگاه در زمین به آنها قدرت بخشیدیم نماز را برپا می دارند

و زکات را ادا می کنند و امر به معروف و نهی از منکر می نمایند و پایان همه امور از آن خداست .

(سوره حج ، آیه 41)

2 - نماز پیوند با خدا و پیوند با خلق

واقیموا الصلوه و اتوا الزکوه و ماتقدموا لانفسکم من خیر تجدوه عند الله ان الله بما تعملون بصیر ؛

نماز را برپا دارید و زکات را ادا کنید (با این دو وسیله روح و جسم اجتماع خود را نیرومند سازید و بدانید) هر کار خیری برای خود (در سرای آخرت) از پیش می فرستید آن را نزد خدا خواهید یافت ، خداوند به اعمال شما آگاه است .

(سوره بقره ، آیه 110)

3 - یکی از صفات متقین اقامه نماز است

الذین یؤ منون بالغیب و یقیمون الصلوه و مما رزقناهم ینفقون ؛

پرهیزکاران آنهایی هستند که به غیب ایمان می آورند و نماز را برپا می دارند و از تمام نعمتها و مواهبی که به آن هاروزی داده ایم ، انفاق می کنند .

(سوره بقره ، آیه 3)

4 - نماز ، خصلت مؤ منین

والمؤ منون و المؤ منات بعضهم اولیاء بعض یاءمرون بالمعروف و ینهون عن المنکر و یقیمون الصلوه ؛

مردان و زنان با ایمان یار و یاور همدیگرند ، امر به معروف و نهی از منکر می کنند و نماز را برپا می دارند .

5 - نماز همراه با مشورت

والذین استجابوا لربهم و اقاموا الصلوه و امرهم شوری بینهم ؛

و آنها که دعوت پروردگارشان را اجابت کرده و نماز را برپا داشته و کارهایشان به طریق مشورت در میان آنها صورت می گیرد .

(سوره شوری ، آیه 38)

6 - نماز و تنبیه

ولاتصل علی احد منهم مات ابدا و لاتقم علی قبره انهم کفروا بالله و رسوله و ماتوا و هم فاسقون ؛

بر هیچ یک از آنها که بمیرد ، نماز نخوان و بر کنار قبرش (برای دعا و طلب آمرزش) نایست ؛ چرا که آنها به خدا و رسولش کافر شدند و در حالی که فاسق بودند از دنیا رفتند .

(سوره توبه ، آیه 84)

7 - نماز و زکات

فاقیموا الصلوه و اتوا الزکوه و اعتصموا بالله هو مولاکم ؛

پس نماز بگذارید و زکات بدهید و به خدا توسل جویید ، اوست مولای شما .

(سوره حج ، آیه 78)

8 - نماز و صفات مؤ منان و مجاهدان

التائبون العابدون الحامدون السائحون الراکعون الساجدون الامرون بالمعروف و الناهون عن المنکر و الحافظون لحدود الله و بشر المؤ منین ؛

(مؤ منان کسانی هستند که) توبه کنندگان و عبادت کنندگان و سپاس گویان و سیاحت کنندگان و رکوع کنندگان و سجده آوران و آمران به معروف و نهی کنندگان از منکر و حافظان حدود (و مرزهای) الهی و بشارت بده مؤ منان را .

(سوره توبه ، آیه 12)

9- اوصاف مصلحان

والذین یمسکون بالکتاب و اقاموا الصلوه انا لانضیع اجر المصلحین ؛

و آنهایی که به کتاب (خدا) تمسک جویند و نماز را برپا دارند (پاداش بزرگی خواهند داشت زیرا) ما پاداش مصلحان را ضایع نخواهیم کرد .

(سوره اعراف ، آیه 170)

10 - نماز و قرآن

ان الذین یتلون کتاب الله و اقاموا الصلوه ؛

کسانی که قرآن تلاوت می کنند و نماز به پای می دارند .

(سوره فاطر ، آیه 26)

11 - علم و نماز

لکن الراسخون فی العلم منهم و المؤ منون یؤ منون بما انزل الیک و ما انزل من قبلک و المقیمین الصلوه و المؤ تون الزکوه و المؤ منون بالله والیوم الاخر اولئک سنؤ تیهم اجرا عظیما ؛

ولی دسته ای ازآنها که راسخ در علم اند ، و آنها که ایمان دارند به تمان آن چه بر تو نازل شده و آن چه که پیش از تو نازل گردیده ، ایمان می آورند و آن ها که نماز را برپا می دارند و آنان که زکات می دهندو آن ها که به خدا و روز قیامت ایمان می آورده اند ، به زودی به همه آنان پاداش عظیمی خواهیم داد .

(سوره نساء، آیه 162)

12 - برپاداشتن نماز یکی از برنامه های اولوالالباب

والذین صبروا ابتغاء وجه ربهم و اقاموا الصلوه و انفقوا مما رزقناهم سرا و علانیه و یدرؤ ن بالحسنه السیئه اولئک لهم عقبی الدار ؛

وهم در طلب رضای خدا راه صبر پیش می گیرند ، نماز به پا می دارند و از آن چه نصیبشان کردیم به فقرا پنهان و آشکار انفاق می کنند و در عوض بدیهای مردم نیکی می کنند ، اینان هستند که عاقبت منزلگاه نیکو یافتند .

(سوره رعد ، آیه 22)

13 - نماز یکی از اصول نیکیهاست

. . . . ولکن البر من امن بالله و الیوم الاخر و الملئکه و الکتاب و النبیین . . . واقام الصلوه . . . ؛

بلکه نیکی (و نیکوکار) کسانی هستند که به خداوند و روز رستاخیز و فرشتگان و کتاب آسمانی و پیامبران ایمان آورده اند . . . و نماز برپا می دارند . . .

(سوره بقره ، آیه 177)

14 -قسم و نماز

تحبسونهما من بعد الصلوه و فیقسمان بالله . . . ؛

(درصدق آنها شک کردید) آنها را بعد از نماز نگاه می دارید تا سوگند یاد کنند .

(سوره مائده ، آیه 106)

15 - نماز و قرض الحسنه

. . . واقیموا الصلوه و اتوا الزکوه و اقرضوا الله قرضا حسنا ؛

نماز را برپا دارید و زکات را بپردازید و به خدا قرض الحسنه دهید .

(سوره مزمل ، آیه 20)

احادیث

1 - اهمیت نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اول ما افترض الله علی امتی ، الصلوات الخمس و اول ما یرفع من اعمالهم ، الصلوات الخمس و اول ما یساءلون عنه ، الصلوات الخمس ؛

اولین چیزی که خداوند بر امت من واجب کرد ، نمازهای پنج گانه است و اولین چیزی که از اعمال ایشان بالا برده می شود ، نمازهای پنج گانه است و اولین چیزی که نسبت به آن مورد سؤ ال واقع می شوند ، نمازهای پنج گانه است .

(کنزالعمال ، ج 7 ، حدیث 1885)

2 - برتری نماز

قال علی - علیه السلام - :

اوصیکم بالصلاه و حفظها ، فانها خیرالعمل و هی عمود دینکم ؛

شما را به نماز و مراقبت از آن سفارش می کنم ، زیرا نماز برترین عمل و ستون و اساس دین شما است .

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 468 ، بحارالانوار ، ج 82 ، ص 209)

3 - معراج مؤ من

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلوه ، معراج المؤ من ؛

نماز ، معراج مؤ من است .

(کشف الاسرار ، ج 2 ، ص 676 ، سرالصلوه ، ص 7 ، اعتقادات مجلسی ، ص 29)

4 - نماز نور مؤ من

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلوه نور المؤ من ؛

نماز نور مؤ من است .

(شهاب الاخبار ، ص 50 ، نهج الفصاحه ، ص 396)

5 - نشانه ایمان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

علم الایمان الصلوه ؛

علامت و نشانه ایمان نماز است .

(شهاب الاخبار ، ص 59)

6 - نماز ستون دین

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلوه عماد دینکم ؛

نماز ، پایه و ستون دین شما است .

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 370)

7 - تقرب به وسیله نماز

قال الکاظم - علیه السلام - :

افضل ما یتقرب به العبد الی الله بعد المعرفه به ، الصلوه ؛

بهترین چیزی که بنده بعد از شناخت خدا به وسیله آن به درگاه الهی تقرب پیدا می کند ، نماز است .

(تحف العقول ، ص 455)

8 - پرچم اسلام

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله - :

علم الاسلام الصلاه ؛

نماز ، پرچم اسلام است .

(کنزالعمال ، ج 7 ، ص 279 ، حدیث 1887)

9- نماز وسیله تقرب مؤ من

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان الصلوه قربان المؤ من ؛

همانا نماز خواندن وسیله نزدیکی مؤ من به خداست .

(کنزالعمال ، حدیث 18907)

10 - نماز و پایه های دین

قال الباقر - علیه السلام - :

بنی الاسلام علی خمس : الصلوه و الزکوه ، و الصوم و الحج و الولایه ؛

اسلام بر روی پنج پایه بنا شده است : نماز ، روزه ، زکات ، حج ، ولایت .

(کافی ، ج 2 ، ص 17)

11 - اهل بیت (ع) و اقامه نماز

قال الحسین - علیه السلام - فی قوله تعالی :

(الذین ان مکناهم فی الارض اقاموا الصلاه) قال : هذه فینا اهل البیت ؛

(در تفسیر آیه) (کسانی که اگر ما به آنها در زمین قدرت و حکومت دهیم ، نماز را به پا می دارند) این در مورد ما خاندان اهل بیت است .

(بحارالانوار ، ج 24 ، ص 166)

12 - نماز آخرین توصیه انبیاء

قال الصادق - علیه السلام - :

احب الاعمال الی الله - عز و جل - الصلوه و هی اخر وصایا الانبیاء ؛

نماز ، بهترین کارها نزد خداوند و آخرین وصیتهای پیامبران الهی است .

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 397)

13 - جایگاه نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

موضع الصلوه من الدین کموضع ضع الراءس من الجسد ؛

جایگاه نماز در دین ، مانند جایگاه سر در بدن است .

(کنزالعمال ، ج 7 ، حدیث 18972)

14 - سیمای دین

قال علی - علیه السلام - :

لکل شی ء وجه و وجه دینکم الصلاه ؛

هر چیزی دارای سیماست ، سیمای دین شما نماز است .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 227)

15 - توجه خدا به نمازگزار

قال الباقر - علیه السلام - :

ذکر الله لاهل الصلاه اکبر من ذکرهم اياه ؛ الاترى انه يقول : (اذکرونی اذکرکم) ؛

یاد خدا برای اهل نماز ، بالاتر از یاد آنها از خداست ؛ آیا نمی بینی که خداوند می فرماید : (مرا یاد کنید تا شما را یاد کنم) .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 199)

16 - نماز نور چشم و محبوب پیامبر (ص)

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

یا اباذر !ان الله جعل قره عینی فی الصلوه و حببها الی کما حبب الی الجائع ، الطعام و الی الظمان ، الماء و ان الجائع اذا اکل شبع و ان الظمان اذا شرب روی و انا لااشبع من الصلوه ؛

ای ابوذر !همانا خداوند نور چشم مرا در نماز قرار داده و نماز را محبوب من نمود ؛ همان گونه که طعام را برای گرسنه و آب را برای تشنه . گرسنه با خوردن سیر ، و تشنه با نوشیدن سیراب می گردد ، اما من هرگز از نماز سیر نمی شومساءله

(بحارالانوار ، ج 77 ، ص 77 ، مستدرک الوسایل ، ج 1 ، ص 174)

17 - وصیت امیرالمؤ منین (ع)

قال علی - علیه السلام - :

الله ، الله فی الصلوه ، فانها عمود دینکم ؛

خدا را ، خدا را درباره نماز ؛ چرا که ستون دین شماست .

(نهج البلاغه ، نامه ها ، ص 47)

18 - کلید بهشت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلوه مفتاح الجنه ؛

نماز کلید بهشت است .

(نهج الفصاحه ، حدیث 1588)

19 - نماز و دین

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

و اما الصلوه فانه لاخیر فی دین ، لا صلوه فیه ؛

اما نماز ، همانا در دینی که نماز نداشته باشد ، خیری نیست .

(سیره ابن هشام ، ج 3 - 4 ، ص 504)

20 - محافظت از نماز

قال علی - علیه السلام - :

تعاهدوا امر الصلوه و حافظوا علیها و استکثروا منها ؛

نماز را مراعات کنید و محافظت کنید آن را ، و آن را زیاد به جا آورید .

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 402 ، نهج البلاغه ، خطبه 199)

21 - بهترین واجبات

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان افضل الفرائض بعد المعرفه الصلاه ؛

بهترین واجبات پس از شناخت (خدا) نماز است .

(تفسیر ابوالفتح ، ج 1 ، ص 102)

22 - بهترین عمل

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ما عمل ابن ادم شیئا افضل من الصلاه و صلاح ذات البین و خلق حسن ؛

فرزند آدم (انسان) هیچ عملی انجام نمی دهد که بهتر از نماز و آشتی دادن مردم و خوش اخلاقی باشد .

(نهج الفصاحه ، ص 547 ، حدیث 2651)

23 - تداوم نماز و انتظار

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لایزال العبد فی صلوه ماانتظر الصلوه ؛

بنده مادام که منتظر نماز است در حال نماز است .

(نهج الفصاحه ، ص 527 ، حدیث 2538)

24 - نماز ، بهترین عمل

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلاه خیر موضوع فمن شاء استقل و من شاء استکثر ؛

نماز بهترین چیزی است که مقرر شد ، پس هر که خواهد کم بخواند و هر که خواهد زیاد کند .

(جامع احادیث الشیعه ، ص 4 و 6 . بحارالانوار ، ج 82 ، ص 308)

25 - نماز نوری از خدا

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلاه نورالمؤ من و الصلاه نور من الله ؛

نماز نور مؤ من است و نماز نوری از خداوند است .

(جامع احادیث الشیعه ، ص 4 و 15)

26 - روشنایی چشم پیامبر (ص)

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

قره عینی فی الصلاه ؛

روشنی چشم من در نماز است .

(نهج الفصاحه ، ص 283 ، حدیث 1343 ، بحارالانوار ، ج 82 ، ص 193)

27 - نماز و خدمت

قال الصادق - علیه السلام - :

ان طاعه الله خدمته من الارض فلیس شی ء من خدمته یعدل الصلاه ؛

پیروی و اطاعت از پروردگار خدمت کردن به او در زمین است و هیچ چیز در خدمت به پروردگار معادل نماز نیست .

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 318)

28 - حقیقت نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

مثل الصلاه مثل عمود الفسطاط ، اذاثبت العمود ثبتت الاطناب و الاوتاد و الغشاء ، و اذا انکسر العمود لم ینفع وتد و لاطنب و لاغشاء ؛

مثل نماز مانند مثل ستون خیمه است ، هرگاه ستون ثابت باشد طنابها و میخها و پرده ها ثابت و سودمند خواهند بود و هرگاه ستون بشکند و در هم فرو ریزد ، نه میخ نافع است و نه ریسمان سودی دارد و نه پرده ای اثری خواهد داشت .

(من لایحضره الفقیه ، ج 1 ، شماره 639)

29 - نخستین سؤ ال در روز قیامت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

حافظوا علی الصلوات الخمس فان الله - عزوجل - اذا کان یوم القیامه یدعوا العبد فاول شی ء یساءل عنه ، الصلاه فان جاءبها تامه و الا زخ به فی النار ؛

نمازهای پنج گانه را محافظت کنید ، زیرا روز قیامت که می شود خداوند بنده اش را فرا می خواند و نخستین چیزی که از او می پرسد نماز است ، اگر آن را به طور کامل انجام داده باشد ، (به بهشت می رود) و گرنه در آتش افکنده می شود .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 201 ، جامع الاخبار ، ص 86 و 87)

30 - بهترین اعمال در قیامت

قال الصادق - علیه السلام - :

ان افضل الاعمال عند الله یوم القیامه ، الصلوه ؛

همانا بهترین عمل در روز قیامت نزد خداوند ، نماز است .

(مستدرک الوسائل ، ج 3 ، ص 7)

31 - نماز ، روش پیامبران

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلاه من شرایع الدین ، و فیها مرضاه الرب - عزوجل - فهی منهاج الانبیاء ؛

نماز از سنتهای دین ، و مایه خشنودی پروردگار و راه و روش پیامبران است .

(جامع احادیث الشیعه ، ج 4 ، ص 22 ، بحارالانوار ، ج 82 ، ص 231)

32 - توجه خدا به نمازگزار

قال الباقر - علیه السلام - :

اذا احرم العبد فی صلاته ، اقبل الله علیه بوجهه و یوکل به ملکا یلتقط القران من فیه التقاطا ، فان اعرض الله عنه و وکله الی الملک ؛

آن گاه که بنده در نمازش تکبیره الاحرام گفت ، خداوند به او روی می کند و فرشته ای را ماءمور او می سازد که آیات قرآن را از دهان او بر می چیند . اگر اعراض کرد ، خداوند از او روی می گرداند و او را به فرشته واگذارد .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 332)

33 - سهم اسلام

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

. . . و اسهم الاسلام ثلاثه : الصلوه و الصوم و الزکوه ؛

بهره اسلام برای شما سه چیز است : نماز ، روزه ، و زکات .

(نهج الفصاحه ، ص 244 ، حدیث 1212)

34 - نماز ، سفره الهی

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الا ان الصلاه مادبه الله فی الارض قد هناها لاهل رحمته فی کل یوم خمس مرات ؛

آگاه باشید نماز سفره گسترده خدا در زمین است که خداوند آن را روزی پنج بار برای اهل رحمتش (افراد شایسته رحمت) گوارا نموده است .

(مستدرک الوسایل ، ج 1 ، ص 170)

35 - مثل نماز

قال الباقر - علیه السلام - :

انما مثل الصلاه لصاحبها ، کمثل رجل دخل علی ذی سلطان فانصت له حتی فرغ من حاجته ، و کذلک المرء المسلم باذن الله - عزوجل - مادام فی الصلاه لم یزل الله - عز و جل - ینظر الیه حتی یفرغ من صلاته ؛

همانا مثل نماز برای نمازگزار ، مثل مردی است که برسلطانی وارد گردد و اظهار حاجت کند ؛ پس آن شخص سلطان ، ساکت و آماده استماع سخنان صاحب حاجت گردد تا اینکه از درخواستش فارغ شود ، همچنین است نمازگزار مسلمان تا هنگامی که به نماز ایستاده ، خداوند نظر مرحمتش را از او قطع نخواهد کرد و انوار الهی شامل اوست تا وقتی که از نمازش فارغ گردد .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 231)

36 - نماز روش انبیاء

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلوه منهاج الانبیاء ؛

نماز راه و روش انبیاء است .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 231)

37 - محبوبترین اعمال

قال علی - علیه السلام - :

احب الاعمال الی الله الصلاه ؛

محبوبترین اعمال نزد خداوند ، نماز است .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 233)

38 - ماهیت نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

. . . لان الصلاه تسبيح و تهليل و تحميد و تكبير و تمجيد و تقديس و قول و دعوه ؛

چون نماز ، تسبيح ، تهليل ، تحميد ، تكبير ، تمجيد ، تقديس ، قول ، و دعوت به حق است .

(جامع احاديث الشيعه ، ج 4 ، ص 22 . بحارالانوار ، ج 82 ، ص 232)

39 - جايگاه نماز نزد خدا

اوحى الله الى نبيه ، موسى - عليه السلام - عليک بالصلوه فانها بمكان و لها عندى عهد وثيق ؛

خداوند به حضرت موسى (ع) وحى نمود : بر تو باد نماز ، پس همانا نماز داراى مكان رفيعى و پيمان محكمى پيش من است .

(كلمه الله ، ص 257)

40 - زائر پروردگار

قال على - عليه السلام - :

المنتظر وقت الصلاه بعد العصر ، زائر الله و حق على الله - عزوجل - ان يكرم زائره و يعطيه ما سال ؛

هر مسلمانى كه منتظر وقت نماز ، بعد از عصر است ، زائر پروردگار مى باشد و بر عهده خداوند عزيز و جليل است كه زائر خود را گرامى بدارد و به او هر چه را كه خواهد عطا فرمايد .

(الخصال باب الثلاثه ، حديث 127 . جامع احاديث الشيعه ، ج 4 ، ص 78)

41 - نماز ، راءس اسلام

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الصلاه راءس الاسلام ؛

نماز (به منزله) راءس اسلام است .

(بحارالانوار ، ج 17 ، ص 127 . میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 367)

42 - آخرین سفارش رسول خدا (ص)

قال الصادق - علیه السلام - :

علیک بالصلاه !فان اخر ما اوصی به رسول الله و حث علیه الصلاه ؛

بر تو باد به نماز! زیرا آخرین چیزی که رسول خدا (ص) به آن سفارش نمود (وانسان) را بر انجام آن تاءکید نمود ، نماز بود .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 236)

43 - فریاد ابلیس از نمازگزار

قال علی - علیه السلام - :

ان العبد اذا سجد نادی ابلیس : یا ویله اطاع و عصیت و سجد و ابیت ؛

وقتی که بنده ای سجده کرد ، ابلیس فریاد می زند وای بر من !او اطاعت کرد ، ولی من معصیت کردم ، او سجده کرد و من از این عمل سرباز زدم .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 233)

44 - نماز ، بهترین عبادت

قال الرضا - علیه السلام - :

ان الصلوه افضل العباده لله :

همانا ، نماز بهترین عبادت برای خداست .

(جامع احادیث الشیعه ، ج 4 ، ص 50)

45 - نماز ، نیکوترین صورت خلق

قال الرضا - علیه السلام - :

ان الصلوه احسن صوره خلقها الله ؛

به درستی نماز نیکوترین صورتی است که خدا آن را خلق کرد .

(جامع احادیث الشیعه ، ج 4 ، ص 50)

46 - سفارش اکید برای نماز

فیما اوصی به امیرالمؤ منین - علیه السلام - عند وفاته : الصلوه ، الصلوه ، الصلوه ؛

در آن چیزی که امیرالمؤ منین (ع) هنگام وفاتش وصیت کرد ، این بود : نماز ، نماز ، نماز .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، 173)

47 - ارزش نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

اذا قام المصلی الی الصلوه ، نزلت علیه الرحمه من اعنان السماء الی اعنان الارض و حفت به الملائکه و : اداه ملک لو یعلم هذا المصلی ما فی الصلاه ما انفتل ؛

هنگامی که انسان به نماز ایستاد ، رحمت خدا از آسمان بر او نازل می شود و ملائکه اطرافش را احاطه می کنند و فرشته ای می گوید : اگر این نمازگزار ارزش نماز را می دانست هیچ گاه از نماز منصرف نمی شد .

(اصول کافی ، ج 3 ، ص 265)

48 - علامت عامل دین

قال الصادق - علیه السلام - :

قال لقمان لابنه : لکل شی ء علامه یعرف بها و یشهد علیها و ان للدین ثلاث علامات : العلم و الایمان و العمل به ، (الی ان قال) و للعامل ثلاث علامات الصلوه و الصیام و الزکوه ؛ حضرت لقمان به فرزندانش فرمود : برای هر چیزی علامتی است که به وسیله آن علامت شناخته می شود و به او شهادت داده می شود ، به درستی که برای دین سه علامت است : 1 - علم 2 - ایمان ، 3 - عمل به ایمان ، تا آن جا که فرمود : برای عامل به دین سه علامت است : 1 - نماز 2 - روزه ، 3 - زکات .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 183)

49 - باعث نجات انسان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

نجوا انفسکم اعملوا و خیر اعمالکم الصلوه ؛

خود رآموزشی از عذاب الهی) نجات دهید ، و عمل کنید ، که بهترین اعمال شما نماز است

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 175)

50 - قوام اسلام

قال علی - علیه السلام - :

اوصیکم بالصلوه التی هی عمود الدین و قوام الاسلام فلا تغفلوا عنها ؛

سفارش می کنم شما را به نمازی که ستون دین و قوام اسلام است ؛ پس از نماز غافل نشوید .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 172)

51 - باقیات صالحات

عن ادریس القمی :

سئلت ابا عبدالله - علیه السلام - عن الباقیات الصالحات ، فقال : هی الصلوه فحافظوا علیها ؛

(ادریس قمی میگوید :) از امام صادق (ع) در مورد باقیات و صالحات سؤ ال کردم ، امام فرمود : آن نماز است ، پس محافظت بر نماز کنید .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 172)

52 - برتری نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

اما انه لیس شی ء افضل من الحج الا الصلوه ؛

به درستی که هیچ عملی بالاتر از حج نیست ، مگر نماز .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 26)

53 - سؤ ال در قیامت

قال الصادق - علیه السلام - :

ان اول ما یسئل عنه العبد اذا وقف بین یدی الله - عز و جل - الصلوات المفروضات و عن الزکاه المفروضه و عن الصیام المفروض ، و عن الحج المفروض و عن ولایتنا اهل البیت ؛

وقتی بنده (فردای قیامت) در مقابل خدای عز و جل قرار گرفت ، اولین چیزی که از او سؤ ال می کنند ، نمازهای واجب ، زکات واجب ، روزه واجب ، حج واجب و ولایت ما اهل بیت است .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 90)

54 - نماز ، عطیه الهی

قال الرضا - علیه السلام - :

(الصلوه) صله الله للعبد بالرحمه ؛

نماز عطیه و احسانی است از طرف خداوند برای بنده ، که از راه رحمت و عنایت بخشیده است .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 246)

55 - نماز ، نشانه دین

قال علی - علیه السلام - :

و اقام الصلاه فانها المله ؛

برپا داشتن نماز ، نشانه اصلی دین است .

(نهج البلاغه ، خطبه 110)

56 - راءس دین

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلوه راءس الدین ؛

نماز (به منزله) سر دین است .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 184)

57 - اولین سؤ ال از انسان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اول ما یساءلون عنه الصلوات الخمس ؛

اولین چیزی که از انسانها سؤ ال می شود ، نمازهای پنج گانه است .

(کنزالعمال ، ج 7 ، حدیث 18859)

58 - نخستین عملی که بالابرده می شود

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اول ما یرفع من اعمالهم الصلوات الخمس ؛

اولین عملی که از انسانها بالابرده می شود ، نماز پنج گانه است .

(کنز العمال ، ج 7 ، حدیث 18899)

59 - نماز ، موجب گشایش مشکل

فی مکارم الاخلاق :

عن ابی عبیده الخداء قال : کنت مع الباقر - علیه السلام - فضل بعیری ، فقال - علیه السلام - صل رکعتین ثم کما اقول : اللهم راد الضاله ، مادئا من الضلاله رد علی ضالتی فانها من فضلک و عطائک ، ثم قال - علیه السلام - : یا ابا عبیده تعال فارکب مع ابی جعفر - علیه السلام - فلما یسرنا اذا سواد علی الطریق فقال - علیه السلام - : یا ابا عبیده ! هذا بعیر فاذا هو بعیری ؛

ابی عبیده خداء گفت : با حضرت باقر (ع) بودم ، مرکبم گم شد . امام - علیه السلام - فرمود : دو رکعت نماز بگذار و بعد بگو : خداوند !تو که گمشده را باز می گردانی ، و از گمراهی به هدایت می آوری گمشده ام را به من بازگردان که آن از احسان و بخشش توست ، بعد امام (ع) فرمود : ای اباعبیده !پیش آی و سوار شو . با حضرت سوار شدم ، همچنان که راه می پیمودم در راه یک سیاهی به چشم ما خورد ، امام (ع) فرمود : این شتر توست . چون دقت کردم دریافتم که شتر من است .

(مکارم الاخلاق ، ص 259)

60 - بهترین عمل بنده

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلوه من افضل اعمال العباد ؛

نماز از بهترین اعمال بندگان است .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 184)

61 - نور نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الصلوه نور ؛

نماز ، روشنى است .

(ميزان الحكمه ، ج 10 ، ص 234)

62 - ريزش گناهان با نماز

عن سلمان الفارسى قال :

كنا مع رسول الله صلى الله عليه و اله فى ظل شجره فاخذ غصنا منها فنفضه فتساقط ورقه ، فقال الا تسالونى عما صنعت ؟ فقالوا اخبرنا يا رسول الله . قال : ان العبد المسلم اذا قام الى الصلوه تحاطت خطاياه كما تحاطت ورق هذه الشجره ؛

از سلمان فارسى نقل شده گويد : با پيامبر خدا (ص) در سايه درختى بوديم ، يک شاخه از آن برداشت و آن را تكان داد تا برگهاى آن ريخت ، سپس فرمود : آيا از آن چه كردم نمى پرسيد : عرض كردند : يا رسول الله !به ما خبر بده ، فرمود : همانا بنده مسلمان هرگاه كه به نماز قيام مى كند گناهان او ريخته مى شود ، همان طور كه برگ اين درخت ريخته شد .

(وسائل الشيعه ، ج 3 ، ص 30)

63 - زيادى خواب ، سبب قلت نماز

قال عيسى بن مريم - عليه السلام - :

يا بنى اسرائيل لاتكثروا الاكل فانه من اكثر الاكل اكثر النوم و من اكثر النوم اقل الصلاه و من اقل الصلاه كتب من الغافلين ؛

اى بنى اسرائيل در خوردن زياده روى نكنيد ، همانا محصول زياد خوردن بسيار خوابيدن است و هر كس بسيار بخوابد ، نماز و عبادتش كم خواهد

بود و آن گاه در زمره غافلان به شمار خواهد آمد .

(تنبیه الخواطر و نزهه النواظر ، ص 38)

64 - تاءثیر زیاد سجده کردن

جاء رجل الی رسول الله - صلی الله علیه وآله - فقال :

ادع الله ان یدخلنی الجنه ، فقال : اعنی بکثره السجود ؛

مردی به حضور پیامبر اسلام (ص) آمد و عرض کرد : دعا کن خدا مرا به بهشت داخل کند ، فرمود : مرا با زیادی سجده کردن همراهی کن .

(وسائل الشیعه ، ج 30 ، ص 30)

65 - نماز ، ستون دین

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان عمود الدین الصلاه ، و هی اول ما ینظر فیه من عمل ابن ادم فان صحت نظر فی عمله ، و ان لم تصح لم ینظر فی بقیه عمله ؛

همانا ستون دین نماز است ، و آن اول چیز است که به آن از عمل فرزند آدم رسیدگی می شود . اگر صحیح باشد ، به سایر عمل رسیدگی می شود و اگر صحیح نباشد ، به سایر عملهای او توجهی نمی شود .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 23)

66 - دو رکعت نماز و بخشش گناهان

قال الصادق - علیه السلام - :

من صلی رکعتین یعلم ما یقول فیهما انصرف و لیس بینه و بین الله - عز و جل - ذنب الا غفره له ؛

هر کس دو رکعت نماز بخواند وبداند چه می گوید ، از نماز فارغ می شود ، در حالی که میان او و میان خدای عز و جل گناهی نیست ، مگر خداوند

برای او می بخشد .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 240 ، اصول وافی ، ج 2 ، ص 100)

67 - نماز برای وحشت قبر

قال الباقر - علیه السلام - :

وقف ابوذر - رحمه الله علیه - عند حلقه باب الکعبه فوعظ الناس ، ثم قال : حج حجه لعظائم الامور ، و صم یوما لزجره النشور ، و صل رکعتین فی سواد اللیل لوحشه القبور ؛

ابوذر خدا رحمتش کند ، درکنار در کعبه ایستاد و به مردم پند داد ، سپس گفت : حجی برای کارهای بزرگ به جا آور و برای راندن و خروش رستاخیز روزه بگیر ، در تاریکی شب برای وحشت قبر دو رکعت نماز بخوان .

(بحارالانوار ، ج 87 ، ص 160)

68 - سیمای مکتب

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلوه وجه دینکم ؛

نماز سیمای مکتب است .

(فروع کافی ، ج 1 ، ص 270)

69 - بسیار نماز بخوانید

قال علی - علیه السلام - :

تعاهدوا امر الصلوه و حافظوا علیها و استکثروا منها و تقربوا بها ؛

مراقب نماز خود باشید و آن را حفظ کنیدو زیاد (نماز مستحبی) بخوانید و به وسیله آن تقرب جویید .

(نهج البلاغه ، خطبه 190)

70 - وسیله سنجش

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلوه میزان ؛

نماز وسیله سنجش است .

(پرتوی از اسرار نماز ، ص 80)

71 - آخرین فریضه تا دم مرگ

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان اول ما فرض الله علی عباده الصلاه ، و اخر ما یبقی عند الموت الصلاه ، و اول ما یحاسب یوم القیمه الصلاه ، فمن اجاب فقد سهل ما بعده و من لم یجب فقد اشتد ما بعده ؛

همانا اولین فریضه ای که از طرف خداوند بر بندگانش واجب شد نماز بود و آخرین فریضه ای که تا دم مرگ از او ساقط نمی گردد و وجوبش همچنان باقی است نماز است و اولین چیزی که بنده به آن در روز قیامت محاسبه می گردد ، نماز است . پس اگر کسی جواب داد بعد از آن ، کار بر اوآسان می گردد و اگر جواب نداد ، بعد از آن کار بر او سخت می شود .

(لئالی الاخبار ، ج 4 ، ص 8)

72 - نماز در سفر

قال علی - علیه السلام - :

لایخرج فی سفر یخاف فیه علی دینه و صلاته ؛

در سفری که می ترسید بر دینتان و نمازتان خارج نشوید .

(بحارالانوار ، ج 10 ، ص 108 . میزان الحکمه ، ج 4 ، ص 475)

73 - همت بر نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اظهر امر الاسلام کله صغیره و کبیره و لکن اکثر همک الصلوه ؛

همه دستورات اسلام را از کوچک و بزرگ آشکار کن ، ولی بیشتر همت تو درباره نماز باشد .

(بحارالانوار ، ج 77 ، ص 129 ، روایت 33)

74 - چهار نیاز شیعه

قال الکاظم - علیه السلام - :

لاتستغنی شیعتنا عن اربع : خمره یصلی علیها ، و خاتم یتختم به و سواک یستاک به و سبحه من طین قبر ابی عبدالله - علیه السلام - ؛

پیروان ما از چهار چیز بی نیاز نیستند :

1 - سجاده ای که بر روی آن نماز خوانده شود .

2 - انگشتری که در انگشت باشد .

3 - مسواکی که با آن دندآنهارا مسواک کنند .

4 - و تسبیحی از خاک مرقد امام حسین (ع) .

(تهذیب الاحکام ، ج 6 ، ص 75)

75 - نماز برترین چیز بعد از توحید

سئلت اباعبدالله - علیه السلام - :

عن افضل ما یتقرب به العباد الی ربهم و احب ذلک الی الله - عز و جل - ما هو ؟ فقال : ما اعلم شیئا بعد المعرفه افضل من هذه الصلاه الاتری ان العبد الصالح عیسی بن مریم قال : و اوصانی بالصلاه . . . ؛

از امام صادق - علیه السلام - پرسیدم : برترین چیزی که بندگان می توانند به وسیله آن به درگاه خدا تقرب جویند و محبوبترین آنها وی چیست ؟

فرمود : پس از مسئله معرفت خدا برتر از این نماز چیزی را سراغ ندارمساءله مگر ندیدی که بنده صالح خدا(حضرت مسیح) گوید : خدا مرا به نماز سفارش کرده . . .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 209)

76 - اولین مساءله مورد بازجویی

عن الساباطی عن الامام الصادق - علیه السلام - قال :

اول ما یسئل عن العبد اذا وقف بین یدی الله - عز و جل - الصلوات المفروضات ، و عن الزکاه ، و عن الحج ، و عن الجهاد ، و عن ولایتنا اهل البیت ، فمن اقر بولایتنا اهل البیت ثم مات علیها ، قبلت صلاته و زکاته و صومه و حجه ؛

امام صادق (ع) در پاسخ عمار ساباطی فرمود : اولین چیزهایی که در پیشگاه خداوند متعال از انسان سؤ ال می شود : نمازهای واجب ، زکات ، روزه ، حج ، جهاد ، و (ولایت ما اهل بیت) است . و افزود : پس کسی که به ولایت ما اهل بیت ، اقرار و اعتراف دارد و با این اعتقاد از دنیا

برود ، نماز ، زکات ، روزه ، و حج وی مورد پذیرش خداوند متعال قرارمی گیرد .

(معالم زلفی ، باب 98 ، ص 228)

77 - نماز ، بهترین عمل

قال الصادق - علیه السلام - :

یا هشام ! افضل ما یتقرب به العبد الی الله بعد معرفه به الصلوه و بر الوالدین و ترک الحسد و العجب و الفخر ؛

بهترین وسیله ای که انسان را به خداوند نزدیک می سازد ، بعد از خداشناسی ، نماز و نیکوکاری به پدرو مادر و ترک رذیله های حسد و عجب و فخرفروشی است .

(تحف العقول ، ص 455)

78 - استقبال از نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من عرف الله و عظمه منع فانه من الکلام و بطنه من الطعام و عنا نفسه بالصیام و القیام ؛

کسی که خدا را شناخت و به عظمتش پی برد ، دهان خود را از سخن (بی مورد) ، و شکم را از غذای حرام باز می دارد ، و به استقبال سختی روزه و نماز جهت دریافت پاداش و جلب رضایت حق می شتابد .

(سفینه البحار ، ج 2 ، ص 178)

79 - توجه خدا به نماز

فی الحدیث :

ان ربک یصلی یقول : (سبوح قدوس رب الملئکه و الروح) ؛

همانا پروردگار تو نماز می گزارد و می فرماید : (منزه و مقدس است پروردگار ملائکه و روح .)

(اصول کافی ، ج 2 ، ص 329)

80 - ارکان دین و ایمان

عن الصادق - علیه السلام - قال :

شهاده ان لا اله الا الله و ان محمدا رسول الله و الاقرار بماجاء من عند الله و اقامه الصلاه و ایتاء الزکاه و حج البیت و صوم رمضان و الولایه لنا و البراءه من عدونا و تکونوا مع الصدیقین ؛

(هشام بن عجلان می گوید : به امام صادق (ع) گفتم : درباره مساءله ای از شما می پرسم که با احدی به غیر از شما در میان نخواهم گذاشت . (وی افزود) از شما سؤ ال می کنم از ایمان : از پایین ترین درجه آن ، امام صادق (ع) پاسخ داد :) ارکان دین و ایمان عبارت است از (شهادت و اقرار به وحدانیت خدا ، و رسالت محمد بن عبدالله (ص) و اقرار بدانچه که از سوی خداوند متعال مقرر گشته است ، برپا داشتن نماز ، پرداخت زکات ، حج خانه خدا ، روزه ماه مبارک رمضان ، پذیرفتن ولایت ماو دشمنی با دشمنان ما ؛ و اینکه بکوشید تا با راستگویان باشید . (مراد از راستگویان ، ائمه معصومین و پیروان راستین آنهایند) .

(بحارالانوار ، ج 27 ، ص 53)

81 - دعای فرشتگان برای نمازگزار

قال الباقر - علیه السلام - :

ما من عبد من شیعتنا یقوم الی الصلوه الا اکتنفته بعدد من خالفه ملائکه یصلون خلفه و یدعون الله - عز و جل - له حتی یفرغ من صلاته ؛

هیچ بنده ای از پیروان ما نیست که به نماز بایستد ، مگر آن که به اندازه مخالفینش ملائکه پشت سر او نماز می خوانند و در پیشگاه خداوند

متعال برای او دعا می کنند تا از نمازش فارغ شود .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 205)

82 - امتحان شیعه از طریق نماز

عن الصادق - علیه السلام - قال :

امتحنوا شیعتنا عند ثلاث : عند مواقیت الصلاه کیف محافظتهم علیها ، و عند اسرارهم کیف حفظهم لها عند عدونا و الی اموالهم کیف مواساتهم لاخوانهم فیها ؛

شیعیان ما و پیروان ما را به سه مساءله امتحان کنید :

1 - اهمیت به اوقات نماز ، که آیا اول وقت نماز را بر پای می دارند یا خیر ؟

2 - حفظ اسرار ، یعنی در حفظ اسرار و مسائل محرمانه کوشا هستند یاخیر ؟

3 - و از حیث توانمندیهای مالی ، یعنی آیا در مال خود برای برادران دینی سهمی قائلند و دست آنها را می گیرند یا خیر ؟

(خصال صدوق ، ج 1 ، ص 103)

83 - بهترین شیوه زندگی

قال الرضا - علیه السلام - :

ان الصلوه افضل العباده لله و هی احسن صوره خلقها الله من اداها بکمالها و تمامها فقد ادی واجب حقها و من تهاون فیها ضرب بها وجهه ؛

همانانماز بهترین شیوه بندگی خداست و آن زیباترین شکلی است که خداوند آن را آفریده ، پس کسی که به طور کامل و تمام آن را به جا آورد حق واجب آن را ادا کرده و کسی که در انجام آن کوتاهی کند خدا آن را به صورتش می زند .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 246)

84 - وصف نماز معراج

عن العلل باسناده عن اباعبدالله - علیه السلام - فی حدیث طویل یصف صلوه المعراج : قال انزل الله العزیز الجبار علیه محملا من نور فیه اربعون نوعا من انواع النور کانت محدقه حول العرش عرشه تبارک و تعالی تغشی ابصار الناظرین . اما واحد منها فاصفر ؛ فمن اجل ذلک اصفرت الصفره ، و واحد منها احمر ؛ فمن اجل ذلک احمرت الحمره . الی ان قال : فجلس فیه ثم عرج به الی السماء الدنیا فنفرت الملائکه الی اطراف السماء ثم خرت سجدا فقالت : سبوح قدوس ربنا و رب الملائکه و الروح ، ما اشبه هذا النور بنور ربنا !فقال جبرئیل : الله اکبر ، الله اکبر . فسکت الملائکه و فتحت السماء و اجتمعت الملائکه ؛ ثم جائت و سلمت علی النبی - صلی الله علیه وآله - افواجا ، ثم قالت : یا محمد کیف اخوک ؟ قال : بخیر . قالت فان ادرکته فاقراه منا السلامساءله فقال النبی - صلی الله علیه وآله - : اتعرفونه ؟

فقالوا : کیف لم نعرفه و قد اخذ الله - عزوجل - میثاقک و میثاقه منا . . . . ؛

از کتاب علل الشرایع نقل شده است به سندی که آورده از امام صادق (ع) در حدیثی بلند که در آن نماز معراج را وصف می فرماید ؛ روایت کرده که فرمود : خداوند عزیز جبار بر پیامبر ، محملی از نور فرو فرستاد که چهل نوع از انواع نور در آن بود که گرداگرد عرش خداوند تبارک و تعالی را احاطه کرده بودند آن سان که دیدگان بینندگان را خیره می ساختند . یکی از آن نورها نور زرد بود ، و به این جهت زردی ، زرد شد ؛ و یکی ازنورها سرخ بود ، به این سبب سرخی ، سرخ شد . تا اینکه فرمود : پس پیامبر (ص) در آن بنشست و سپس به آسمان دنیا عروج کرد ؛ پس ملائکه به اطراف آسمان گریختند و سپس به سجده افتادند و گفتند : (منزه و مقدس است پروردگار ما و پروردگار ملائکه و روح ؛ این نور چه قدر به نور پروردگار ما شبیه است !پس جبرئیل گفت : (الله اکبر) پس ملائکه ساکت شدند و آسمان گشوده شد و ملائکه مجتمع گشته ؛ سپس آمدند و گروه گروه بر پیامبر (ص) سلام کردند و سپس گفتند : (ای محمد! برادرت چگونه است ؟) فرمود : (خوب است) . گفتند : (چون او را دیدی از جانب ما سلامش برسان) پس پیامبر (ص) فرمود : آیا او را می شناسید ؟ گفتند :

(چگونه نشناسیمش در حالی که خداوند عزوجل برای تو و او از ما پیمان گرفته است .)

(بحارالانوار ، ج 18 ، ص 354)

85 - جایگاه والای نماز

قال علی - علیه السلام - :

ما اهمنی ذنب امهلت بعده حتی اصلی رکعتین ، و اسال الله العافیه ؛

از آن گناه پروایی ندارم که پس از آن فرصت یابم دو رکعت نمازگزارم و از خدا عافیت وسلامتی بطلبم .

(نهج البلاغه ، فیض الاسلام ، ص 1230)

86 - مثل نماز

قال الباقر - علیه السلام - :

الصلاه عمود الدین ، مثلها کمثل عمود الفسطاط اذا ثبت العمود ثبتت الاوتاد الاطناب و اذا مال العمود و انکسر لم یثبت وتد و لاطنب ؛

نماز ستون دین است ، مثل نماز همانند عمود و ستون خیمه است که هرگاه ستون ثابت باشد طنابها و میخها و پرده آن ثابت است . هنگامی که ستون آن کج و شکسته شود هیچ کدام از آنها استوار نمی ماند .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 218 . میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 369)

87 - نماز ، عامل غبطه مردگان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ما من لیله الا و ملک الموت ینادی یا اهل القبور لمن تغبطون الیوم . . . . فیقول الموتی : انما نغبط المؤ منین فی مساجدهم لانهم یصلون و لا نصلی . . . ؛

هر شب فرشته مرگ ندا می کند : ای اهل قبور !نسبت به چه کسی غبطه می خورید ؟ . . مردگان در جواب گویند : ما به مؤ منانی غبطه می خوریم که در مساجد نماز می خوانند در حالی که ما نماز نمی خوانیم .

(ارشاد القلوب ، ص 65)

88 - نماز نگهبان الهی

قال الصادق - علیه السلام - :

ان الصلوه حجره الله فی الارض ؛

همانا نماز نگهبان الهی در زمین است .

(بحارالانوار ، ج 78 ، ص 199)

89 - زن و نماز

قال علی - علیه السلام - :

معاشر الناس ، ان النساءنواقص الایمان . . . فاما نقصان ایمانهن فقعود هن عن الصلوه و الصیام ؛

ای مردم زنان نسبت به مردان ایمان کمتری دارند ، و دلیل بر کمتر بودن ایمان آنها این است که در ایام عادت از نماز و روزه باز نشسته می شوند .

(نهج البلاغه ، فیض الاسلام ، ص 179)

90 - محبوبترین اعمال

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان احب الاعمال الی الله - عز و جل - الصلاه و البر و الجهاد ؛

همانا محبوبترین اعمال در نزد خداوند : نماز ، نیکی کردن و جهاد در راه خداست .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 27)

91 - نماز در خفا

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

صلاه الرجل تطوعا حیث لایراه الناس تعدل صلاته علی اعین الناس خمسا و عشرین ؛

نماز مرد که به دلخواه درجایی که مردم او را نبینند به جاآورد ، برابر بیست و پنج نماز است که در برابر چشم مردم انجام دهد .

(نهج الفصاحه ، م 1848 ، ص 391)

92 - عامل علو درجه

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

بالصلاه یبلغ العبد الی الدرجه العلیاء لان الصلاه تسبیح و تهلیل و تحمید و تکبیر و تمجید و تقدیس و قول و دعوه ؛

به وسیله نماز بنده به درجه عالی و مقام والا می رسد ، زیرا نماز تسبیح و تهلیل و تحمید و تکبیر و تمجید و تقدیس الهی است ، نماز قول حق و دعوت به سوی حق می باشد .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 232 . جامع احادیث الشیعه ، ج 4 ، ص 22)

93 - خواب با علم

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

نوم علی علم خیر من صلاه علی جهل ؛

خواب با علم بهتر از نماز با جهل است .

(نهج الفصاحه ، م 3140 ، ص 633)

94 - اجر نماز ، پس از مرگ

قال رسول الله - صلى الله علیه وآله - :

الصلاه انس فى قبره و فراش تحت جنبه و جواب لمنكر و نكير ؛

نماز مونس (نمازگزار) در قبر ، فراش نیكو در زیرش ، و پاسخ نمازگزار برای نكیر و منكر می باشد .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 232)

95 - زاد و توشه مؤ من

قال رسول الله - صلى الله علیه وآله - :

الصلاه زاد للمؤ من من الدنیا الى الاخره ؛

نماز زاد و توشه مؤ من در دنیا برای آخرت می باشد .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 232)

96 - عوامل رستگاری

قال الصادق - علیه السلام - :

المنجیات : اطعام الطعام و افشاء السلام و الصلاه باللیل و الناس نیام ؛

عوامل رستگاری : اطعام كردن ، آشكار سلام كردن ، نماز شب خواندن در حالی كه مردم آرمیده اند .

(محاسن برقی ، ص 387)

97 - موجب اجابت دعا

قال رسول الله - صلى الله علیه وآله - :

الصلاه اجابه للدعاء و قبول للاعمال ؛

نماز موجب اجابت دعا و قبولی اعمال است .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 1)

98 - سلاح مؤ من

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الصلاه سلاح على الكافر ؛

نماز سلاح مؤ من عليه كافر است .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 56 و 231)

فصل دوم : اسرار و آثار نماز

آيات

1 - نماز بازدارنده از فحشاء و منكرات

واقم الصلوه ان الصلوه تنهى عن الفحشاء و المنكر و لذكر الله اكبر :

نماز را برپا دار ، زيرا نماز انسان را از كارهاى زشت و ناپسند باز مى دارد و ياد خدا بسيار بزرگتر است .

(سوره عنكبوت ، آيه 45)

2 - ياد خدا مايه آرامش دلها

الا بذكر الله تطمئن القلوب ؛

آگاه باشيد تنها با ياد خدا دلها آرامش مى يابد .

(سوره رعد ، آيه 28)

3 - نماز سبب رستگارى

قد افلح من تزكى ، و ذكر اسم ربه فصلى :

مسلما رستگار می شود کسی که خود را تزکیه کند ، و نام پروردگارش را به یاد آورد و نماز بخواند .

(سوره اعلی ، آیات 14 و 15)

4 - نماز و یاد خدا

و اقم الصلوه لذکری :

نماز را برای یاد من به پا دارید .

(سوره طه ، آیه 14)

5 - اهداف شیطان از بازداشتن نماز

انما یرید الشیطان ان یوقع بینکم العداوه و البغضاء فی الخمر و المیسرو یصدکم عن ذکر الله و عن الصلوه فهل انتم منتهون :

شیطان می خواهد در میان شما به وسیله شراب و قمار عداوت ایجاد کند و شما را از ذکر خدا و از نماز بازدارد ، آیا (با این همه زیان و فساد و با این نهی اکید) خودداری خواهید کرد ؟

(سوره مائده ، آیه 91)

6 - نماز یکی از علایم ایمان

انما المؤ منون الذین اذا ذکر الله و جلت قلوبهم و اذا تلیت علیهم ایاته زادتهم ایمانا و علی ربهم یتوکلون ، الذین یقیمون الصلوه و مما رزقناهم ینفقون ، اولئک هم المؤ منون حقا لهم درجات عند ربهم و مغفره و رزق کریم :

مؤ منان کسانی هستند که هرگاه خدا نزد آنها یاد شود دلهای آنها می ترسد و هرگاه آیات خدا بر آنها تلاوت شود ، ایمانشان بیشتر می گردد و بر پروردگار خود توکل می کنند ، آنان که نماز را به پا می دارند و از آن چه به آنها داده ایم انفاق می کنند و مؤ منان حقیقی آنها هستند ، برای آنان درجات (فوق العاده ای) نزد پروردگارشان است و برای آنها آمرزش و روزی بی نقص و عیب است .

(سوره انفال ، آيات 2 - 4)

7 - نماز ، وسيله محو گناهان

واقم الصلوه طرفى النهار و زلفا من الليل ان الحسنات يذهبن السيئات ذلک ذکرى للذاکرين :

نماز بگذار در آغاز و انجام روز و ساعاتى از شب ، زيرا نيکيها ، بديها را از ميان مى برند ، اين تذکرى است براى آنها که اهل تذکرند .

(سوره هود ، آيه 114)

8 - نماز ، يکى از صفات تواضع کنندگان

الذين اذا ذکر الله و جلت قلوبهم و الصابرين على ما اصابهم و المقيمى الصلوه و مما رزقناهم ينفقون :

همانها که وقتى نام خدا برده مى شود دلهايشان مملو از خوف پروردگار مى گردد ، و آنها که در برابر مصائبى که به آنان مى رسد شکيبا و استوارند ، و آنها که نماز برپا مى دارند و از آن چه روزيشان داديم انفاق مى کنند .

(سوره حج ، آيه 35)

9 - رکوع و سجود ياران پيامبر (ص)

محمد رسول الله و الذين معه اشداء على الکفار رحماء بينهم تريهم رکعا سجدا يبتغون فضلا من الله و رضوانا سيماهم فى وجوههم من اثر السجود . . . . :

محمد فرستاده خدا است و کسانى که با او هستند در برابر کفار سرسخت و شديد ، و در ميان خود مهربانند ، آنها را در حال رکوع و سجود مى بينى ، آنها همواره فضل خدا و رضاى او را مى طلبند ، نشانه آنها در صورتشان از اثر سجده نمايان است .

(سوره فتح ، آيه 29)

10 - نماز ، کارخانه انسان سازی

ان الانسان خلق هلوعا ، اذا مسه الشر جروعا ، و اذا مسه الخیر منوعا ، الا المصلین :

انسان حریص و کم طاقت آفریده شد ، هنگامی که بدی به او رسد بی تابی می کند و هنگامی که خوبی به او رسد مانع دیگران می شود ، مگر نمازگزاران .

(سوره معارج ، آیات 19 - 22)

11 - نماز و عمل صالح

ان الذین امنوا و عملوا الصالحات و اقاموا الصلوه و اتوا الزکوه لهم اجرهم عند ربهم و لاخوف علیهم و لاهم یحزنون :

آنان که اهل ایمان و عمل شایسته هستند و نماز را برپا داشته و زکات می پردازند ، نزد خداوند دارای اجر و بر آنان ترس و غصه ای نخواهد بود .

(سوره بقره ، آیه 277)

12 - عبادت ، عامل نجات یونس

فلولا انه کان من المسبحین ، للبث فی بطنه الی یوم یبعثون :

اگر یونس اهل تسبیح نبود ، هر آینه تا قیامت در شکم ماهی مانده بود .

(سوره صافات ، آیات 143 و 144)

احادیث

13 - نماز وسیله تقرب به خدا

قال علی - علیه السلام - :

الصلوه قربان کل تقی ؛

نماز خواندن وسیله نزدیکی به خدا است برای هر شخص پرهیزکار .

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 367 . بحارالانوار ، ج 10 ، ص 99 . من لایحضره الفقیه ، ج 1 ، ص 56 ، ح 16)

14 - نماز ، شست و شو در چشمه زلال

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

مثل الصلوات الخمس کمثل نهر جار عذب علی باب احدکم یغتسل فیه کل یوم خمس مرات فما یبقی ذلک من الدنس ؛

نمازهای پنج گانه به نهر جاری گوارایی می مانند که بر در خانه هایتان روان است و هر روز پنج بار خود را در زلال آن شست و شو می دهید ، دیگر هیچ پلیدی باقی نمی ماند .

(کنز العمال ، ج 7 ، ص 291 ، حدیث 18931)

15 - نماز وسیله نجات

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

خمس صلوات ، من حافظ علیهن کانت له نورا و برهانا و نجاه یوم القیامه ؛

کسی که بر نمازهای پنج گانه محافظت و مراقبت نماید ، این نمازها برای او در قیامت نور و وسیله نجات خواهد بود .

(کنزالعمال ، ج 7 ، حدیث 18862)

16 - نگاه شیطان بر نمازگزار

قال علی - علیه السلام - :

اذا قام الرجل الی الصلاه اقبل الیه ابلیس ینظر الیه حسدا لما یری من رحمه الله التی تغشاه ؛

هنگامی که کسی به نماز بر می خیزد ، شیطان می آید و به نظر حسادت به او نگاه می کند ، زیرا می بیند که رحمت خدا او را فرا گرفته است .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 207)

17 - برکات نماز

قال علی - علیه السلام - :

ان الانسان اذا کان فی الصلاه ، فان جسده و ثیابه و کل شی ءحوله یسبح ؛

هنگامی که انسان در حال نماز است ، اندام و جامه او و هر چه پیرامون اوست ، خدا را تسبیح می گویند .

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 377 . بحارالانوار ، ج 82 ، ص 213 . علل الشرایع ، ج 1 ، ص 237)

18 - سیاه شدن چهره شیطان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلوه تسود وجه الشیطان ؛

نماز چهره شیطان را سیاه می کند .

(نهج الفصاحه ، ص 396)

19 - نماز ، دژ محکم در مقابل شیطان

قال علی - علیه السلام - :

الصلوه حصن من سطوات الشیطان ؛

نماز قلعه و دژ محکمی است که نمازگزار را از حملات شیطان نگاه می دارد .

(غررالحکم ، ص 56 ، میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 367)

20 - بهره مندی اموات از نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

ان الصلوه و الصوم و الصدقه و الحج و العمره و کل عمل صالح ینفع المیت حتی ان المیت لیکون فی ضیق فیوسع علیه و یقال : هذا بعمل ابنک فلان او بعمل اخیک فلان اخوه فی الدین ؛

نماز ، روزه ، صدقه ، حج ، عمره ، و نیز هر عمل صالحی برای میت سود دارد ، حتی اگر میت در تنگنا هم باشد ، به واسطه این اعمال ، گشایشی برای او به عمل می آید و به وی می گویند : این گشایش به خاطر عملی است که پسر تو فلانی یا برادر دینی تو فلانی به جا آورده است .

(بحارالانوار ، ج 85 ، ص 312)

21- هفت خصلت نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلاه من شرایع الدین و فیها مرضاه الرب - عز و جل - و هی منهاج الانبیاء و للمصلی حب الملئکه و هدی و ایمان و نور المعرفه و برکه فی الرزق و راحه للبدن و کراهه للشیطان و سلاح علی الکافر و اجابه للدعاء و قبول للاعمال و زاد للمؤ من من الدنیا الی الاخره و شفیع بینه و بین ملک الموت و انیس فی قبره و فراش تحت جنبه و جواب لمنکر و نکیر و تکون صلاه العبد عند المحشر تاجا علی راسه و نورا علی وجهه و لباسا علی بدنه و سترا بینه و بین النار و حجه بینه و بین الرب - عز و جل - و نجاه لبدنه من النار و جوازا علی الصراط و مفتاحا للجنه و مهورا للحور العین

و ثمنا للجنه بالصلوه يبلغ العبد الى الدرجه العليان لان الصلاه تسبيح و تهليل و تكبير و تمجيد و تقديس و قول و دعوه ؛

1 - نماز از سنتهای دین و مایه خشنودی پروردگار و راه روشن پیامبران است .

2 - نمازگزار از محبت فرشتگان و هدایت و ایمان و نور شناخت و روزی با برکت و راحتی بدن برخوردار است .

3 - نماز مایه ناخشنودی شیطان و سلاحی بر زیان کافر و باعث استجابت دعا و پذیرش اعمال و توشه مؤ من از دنیا به سوی آخرت است .

4 - نماز شفاعت کننده ای میان نمازگزار و فرشته مرگ و همدمی در قبر وی و بستری زیر پهلوی او و پاسخی برای نکیر و منکر است .

5 - نماز آدمی را به هنگام محشر ، ناجی بر سر او و نوری بر سیما و پوشش بر بدنش و حجابی میان او و آتش و حجتی میان وی و پروردگارش می باشد ، باعث رهایی بدن او از آتش است .

6 - نماز وسیله عبور از صراط و کلید بهشت و مهریه حوریان و بهای بهشت است .

7 - آدمی به وسیله نماز به بالاترین درجه می رسد ، زیرا نماز تسبیح و تهلیل و تکبیر و تمجید و تقدیس و دعا و سخن است .

(جامع احادیث الشیعه ، ج 4 ، ص 22 - الحکم الزاهره ، ص 276)

22 - سازندگی نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لاصلوه لمن لم یطع الصلوه ، و طاعه الصلوه ان تنهی عن الفحشاء و المنکر ؛

کسی

که مطیع نماز نباشد ، نمازش کامل نیست و اطاعت از نماز همان دوری از فحشاء و منکر است . (نمازی نیست برای کسی که اطاعت و پیروی از نماز نکند . سپس پیامبر (ص) می افزاید : طاعت و پیروی از نماز به این است که نماز او را از فحشاء و منکرات و زشتیها باز دارد .)

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 198)

23 - کمک ملائکه به نمازگزار هنگام مرگ

قال الصادق - علیه السلام - :

ان ملک الموت یدفع الشیطان عن المحافظ علی الصلوه و یلقنه شهاده ان لا اله الا الله و ان محمدا رسول الله فی تلک الحاله العظیمه ؛

همانا (ملک الموت) شیطان را در دم مرگ از کسی که حافظ نماز است ، دور می کند و شهادت بر وحدانیت خدا و رسالت رسول خدا (ص) را در هنگام هولناک مرگ به او تلقین می کند (توفیق شهادتین پیدا می کند) .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 19)

24 - گناه زدایی نماز

قال علی - علیه السلام - :

و انهالتحت الذنوب حت الورق ؛

نماز گناهان را مانند ریزش برگ درختان فرو می ریزد .

(نهج البلاغه ، خطبه 199)

25- پاداش نماز

عن رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

قال الله تعالی : افترضت علی امتک خمس صلوات و عهدت عندی عهدا انه من حافظ علیهن لوقتهن ادخلته الجنه و من لم یحافظ علیهن فلا عهد له

عندی ؛

خداوند متعال فرمود : نمازهای پنج گانه را بر امت تو واجب کردم و با خود پیمان بستم که هر کس مراقب آن نمازها و وقت آنها باشد ، او را به بهشت داخل نمایم ، و کسی که مراقب آنها نباشد من تعهدی نسبت به او ندارمساءله

(کنزالعمال ، ج 7 ، ص 279 ، حدیث 18872)

26 - نزدیکی به وسیله نماز

قال الکاظم - علیه السلام - :

یا ابت ان الذی کنت اصلی له اقرب الی منهم یقول الله - عز و جل - : (و نحن اقرب الیه من حبل الورید) ؛

(امام کاظم (ع) در پاسخ فرمود :) ای پدر! آن خدایی که من برای او نماز می خوانم از مردم به من نزدیکتر است ، خداوند می فرماید : (و ما از رگ گردن به انسان نزدیکتریم .)

(بحارالانوار ، ج 10 ، ص 204 . مناقب آل ابی طالب ، ج 4 ، ص 311)

27 - حق نماز

قال زین العابدین - علیه السلام - :

و حق الصلاه ان تعلم انهاوفاده الی الله - عز و جل - و انت فیها قائما بین یدی الله - عز و جل - فاذا علمت ذلک قمت مقام العبد الذلیل الحقیر الراغب الراهب الراجی الخائف المسکین المتضرع المعظم لمن کان بین یدیه بالسکون والوقار و تقبل علیها بقلبک و تقیمها بحدودها و حقوقها ؛

و حق نماز این است که بدانی ، آن هجرتی است به سوی خدای عز و جل و تو در حال نماز ، در مقابل خداوند گرانقدر و شکوهمند ایستاده ای . هنگامی که این را دانستی ، در جایگاه بنده خوار کوچک مشتاق نگران امیدوار ترسان بیچاره ای قرار می گیری که آن را که در برابرش ایستاده ای ، بزرگ و با آرامش و هیبت دانسته ، عظمت او را پاس می داری و با

قلبت به نماز روی آورده و با تمام حد و مرزها و حقوق لازم برپا می داری .

(میزان الحکمه ، ج 5

، ص 396 . بحارالانوار ، ج 74 ، ص 4)

28 - راهیابی به درگاه خداوند

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

یا اباذر! مادمت فی الصلاه فانک تقرع باب الملک الجبار و من یکثر قرع باب الملک فانه یفتح له ؛

ای ابوذر !تا هنگامی که در نماز هستی درب خانه ملک جبار را می کوبی ، و هر کس درب خانه ملک را بسیار بکوبد ، به رویش باز می شود .

(بحارالانوار ، ج 77 ، ص 80 . میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 377)

29 - نماز ، عامل شکست شیطان

عن الامام المهدی - علیه السلام - :

ما ارغم انف الشیطان بشی ء مثل الصلاه فصلها و ارغم انف الشیطان ؛

هیچ چیز مثل نماز بینی شیطان را به خاک نمی مالد و او را خوار نمی کند ، پس نماز بخوان و بینی شیطان را به خاک بمال .

(بحارالانوار ، ج 53 ، ص 184)

30 - نماز رحمت الهی

قال علی - علیه السلام - :

لو یعلم المصلی ما یغشاء من الرحمه لما رفع راءسه من السجود ؛

اگر نمازگزار بداند که چقدر از رحمت (خداوند تعالی) او را فرا گرفته است ، سرش را از سجده بر نمی دارد .

(غررالحکم ، ص 261)

31 - نماز ، عامل دوری شیطان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لایزال الشیطان یرعب من بنی ادم ما حافظ علی الصلوات الخمس فاذا ضیعهن تجرء علیه و اوقعه فی العظائم ؛

شیطان پیوسته از فرزندان آدم در وحشت و هراس است تا آن گاه که نمازهایش را به دقت و با شرایط و آداب می خواند . پس اگر نماز را ضایع نموده (و در وقت مقرر آن به جا نیاورد) ، شیطان بر او چیره می شود و او را در گناهان کبیره می اندازد و وی را گرفتار می کند .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 202)

32 - نماز و باران رحمت

قال علی - علیه السلام - :

الصلوه تنزل الرحمه ؛

نماز رحمت الهی را نازل می کند .

(غررالحکم ، ص 52 ، میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 367)

33 - اعمال ، تابع نماز

قال علی - علیه السلام - :

و اعلم ان کل شی ء من عملک تبع لصلاتک ؛

بدان که تمام اعمالت تابع نمازت خواهند بود .

34 - بی بهره از نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من لم تنهه صلاته عن الفحشاء و المنکر لم تزده من الله الا بعدا ؛

هرکس که نمازش او را از فحشاء و منکر باز ندارد ، هیچ بهره ای از نماز جز دوری از خدا حاصل نکرده است .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 198 . شهاب الاخبار ، ص 215)

35 - كبرزدايى نماز

قالت فاطمه الزهراء - عليهاالسلام - :

(جعل الله) الصلاه تنزيها لكم عن الكبر ؛

خداوند نماز را جهت دورى شما از كبر و خودپسندى مقرر فرمود .

(اعيان الشيعه ، ج 1 ، ص 316)

36 - فلسفه و راز نماز

قال الرضا - عليه السلام - :

عله الصلاه انهااقرار بالربوبيه الله - عزوجل - و خلع الانداد و قيام بين يدى الجبار جل جلاله بالذل و المسكنه و الخضوع و الاعتراف ، و الطلب للاقاله من سالف الذنوب ، و وضع الوجه على الارض كل يوم خمس مرات اعظاما لله - عز و جل - و ان يكون ذاكرا غير ناس و لا بطر ، ويكون خاشعا متذللا راغبا طالبا للزياده فى الدين و الدنيا ، مع ما فيه من الانزجار و المداومه على ذكر الله - عز و جل - بالليل و النهار لئلا ينسى العبد سيده و مدبره و خالقه فيبطر و يطغى و يكون فى ذكره لربه و قيامه بين يديه زاجرا له من المعاصى مانعا من انواع الفساد ؛

1 - نماز اقرار به ربوبيت خدا و نفى هرگونه شريک براى او و ايستادن با كمال خضوع و كوچكى و بيچارگى در پيشگاه خداست .

2 - ايستادنى كه با اعتراف به گناه و درخواست آمرزش گناهان پيشين و نهادن صورت بر زمين ، پنج نوبت در شبانه روز به احترام عظمت خدا ، مقرون مى باشد .

3 - موجب ياد خدا و دورى از غفلت و سركشى ، و باعث خشوع ، فروتنى و اشتياق ، و خواهان طلب افزايش معنوى و مادى است .

4 - نماز انسان را به

مداومت بر ذکر خدا در شب و روز بر می انگیزاند تا بنده ، مولا و آقا و مدبر و آفریدگار خویش را فراموش نکند ، چرا که فراموشکاری موجب طغیان و سرکشی خواهد شد .

5 - انسان در حال نماز ، در پیشگاه خدا و در یاد خدا است و همین حالت او را از گناهان باز می دارد و از انواع تباهیها ، جلوگیری می نماید .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 261 . میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 376 . وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 4)

37 - نماز ، خانه اخلاص

قال الباقر - علیه السلام - :

الصلاه بیت الاخلاص ؛

نماز (حقیقی و کامل) جایگاه و خانه اخلاص است .

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 375 . بحارالانوار ، ج 78 ، ص 183)

38 - نجوای نمازگزار

حدیث قدسی :

یقول الله تعالی : المصلی یناجینی ؛

نمازگزار (هنگام خواندن نماز با من) نجوا می کند .

(کلمه الله ، ص 255)

39 - نماز و شست و شوی گناهان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لو کان علی باب دار احدکم نهر و اغتسل فی کل یوم منه خمس مرات اکان یبقی فی جسده من الدرن شی ء ؟ قلت : لا . قال : فان مثل الصلاه کمثل النهر الجاری کلما صلی صلاه کفرت ما بینهما من الذنوب ؛

- اگر باشد در کنار خانه شما نهری و در آن هر روز پنج نوبت خود را شست و شو دهید ، آیا در بدن شما چیزی از آلودگی می ماند ؟

- هرگز !(انسان از آلودگی پاک می شود) .

- نماز نیز مثل نهر جاری و روانی است که هرگاه برپا می شود گناهان را می شوید و از بین می برد .

(وسائل الشیعه ، ج 2 ، ص 7)

40 - نماز ، وسیله شفا

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

قم فصل فان فی الصلوه شفاء ؛

برخیز نماز به جا آور ! پس همانا در نماز شفا است .

(جامع احادیث الشیعه ، ج 4 ، ص 28)

41 - کفاره گناه

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلوه کفاره الخطایا ثم قراء : (ان الحسنات یذهبن السیئات) ؛

نماز کفاره گناهان می باشد . سپس آن حضرت این آیه را خواند که : (حسنات سیئات را از بین می برد) .

(تفسیر ابوالفتوح رازی ، ج 1 ، ص 248)

42 - ثمره نماز سالخوردگان

قال علی - علیه السلام - :

ان الله - عز و جل - لیهم بعذاب اهل الارض جمیعا حتی لایحاشی منهم احدا اذا عملوا بالمعاصی واجترحوا السیئات ، فاذا نظر الی الشیب ناقلی اقدامهم الی الصلاه و الولدان یتعلمون القرآن رحمهم فاخر ذلک عنهم ؛

اهل زمین چون به عصیان و تبهکاران مبتلا شوند ، خدای عز و جل اراده کند که همه آن ها را بدون استثناء عذاب کند ، اما هنگامی که به سالخوردگان نظر کند که به سوی نماز گام بر می دارند و کودکان که مشغول یادگیری قرآنند ، عفو رحمت خود را به آنان نثار کند و عذاب آنها را تاءخیر اندازد .

(ثواب الاعمال ، ص 66)

43 - آثار نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اذا قام العبد المؤ من فی صلاته نظر الله - عز و جل - الیه او قال اقبل الله علیه حتی ینصرف و اظلته الرحمه من فوق راءسه الی افق السماء و الملئکه تحفه من حوله الی افق السماء و کل الله به ملکا قائما علی راءسه یقول له ایها المصلی لو تعلم من ینظر الیک و من تناجی ما التفت و لازلت من موضعک ابدا ؛

هرگاه بنده مؤ من به نماز برخیزد ، خداوند به او نظر می کند (یا فرمود) خداوند به او روی می کند تا از نماز فارغ شود و رحمت از بالای سرش تا افق آسمان بر او سایه می افکند و فرشتگان اطراف او را تا آسمان می پوشانند و خداوند فرشته ای را بر سر او موکل می کند که به او می

گوید ای نمازگزار! اگر بدانی چه کسی به تو نظر می کند و با چه کسی مناجات می کنی ، به چیز دیگری توجه نخواهی کرد و هرگز از جایگاه خود کنار نخواهی رفت .

(جامع احادیث الشیعه ، ج 4 ، ص 10 . وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 21)

44 - محو گناهان

قال علی - علیه السلام - :

الصلوات الخمس کفاره لما بینهن ما اجتنب من الکبائر و هی التی قول الله - عز و جل - : (ان الحسنات یذهبن السیئات) ؛

نمازهای پنج گانه کفاره گناهانی است که میان آنها انجام گرفته است ؛ به شرط آن که از گناهان کبیره اجتناب شده باشد و همین است گفتار خداوند بزرگ : (نیکیها ، بدیها را از بین می برد) .

(جامع احادیث الشیعه ، ج 4 ، ص 10 . بحارالانوار ، ج 82 ، ص 237)

45 - مثل نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

فان مثل الصلاه کمثل النهر الجاری ، کلما صلی صلاه کفرت ما بینهما من الذنوب ؛

همانا مثل نماز همچون مثل نهر جاری است ، هرگاه آدمی نماز بگذارد گناهانی راکه میان دو نماز او سرزده است می پوشاند .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 7)

46 - نماز وسیله تقرب

قال علی - علیه السلام - :

تقرب الی الله سبحانه بالسجود و الرکوع و الخضوع لعظمته و الخشوع ؛

به وسیله سجده و رکوع و خضوع و خشوع در برابر عظمت خدا به او تقرب جوی .

(غررالحکم ، ص 356)

47 - گرامی ترین چیز

قال علی - علیه السلام - :

عباد الله !ان افضل ما توسل به المتوسلون الی الله جل ذکره ، الایمان بالله و برسله و ما جائت به من عند الله ، و اقام الصلاه فانها المله ؛

ای بندگان خدا ! به راستی گرامی ترین چیزی که بندگان صالح به وسیله او به خداوند تقرب می جویند ، ایمان به خدا و پیامبران ، و آن چه که از جانب خداوند آورده اندو اقامه نماز می باشد ، زیرا که نماز ملت است .

(بحارالانوار ، ج 77 ، ص 290 . میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 375)

48 - تاءثیر دو رکعت نماز مقبول

قال الصادق - علیه السلام - :

من قبل الله منه صلاه واحده لم یعذبه ؛

اگر خداوند از کسی دو رکعت نمازش را قبول کند ، او را عذاب نمی کند .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 22)

49 - وسیله راندن شیطان

قال علی - علیه السلام - :

الصلوه حصن الرحمن و مدحره الشیطان ؛

نماز قلعه خدای بسیار مهربان ، و وسیله ای برای دور کردن شیطان است .

(غررالحکم ، ج 2 ، ص 166 ، چاپ دانشگاه)

50 - تاءثیر منقطع از جمیع خلایق

عن العسکری - علیه السلام - :

فاذا توجه العبد الی مصلاه لیصلی ، قال الله - عزو جل - لملائکته یا ملائکتی الا ترون هذا عبدی کیف قد انقطع عن جمیع الخلائق الی ، و امل رحمتی و جودی و راءفتی اشهدکم انی اخصه برحمتی و کرامتی ؛

زمانی که بنده جانب مصلایش برای نماز می ایستد ، خداوند به ملائکه اش خطاب می کند : ای ملائکه من !آیا نمی بینید بنده من چگونه از جمیع خلق منقطع شده و به طرف من آمده ، در حالی که امیدوار به رحمت وجود و راءفت من است . شاهد می گیرم شما را ، به درستی که رحمت و کرامت خود را مخصوص او گردانم .

(جامع احادیث الشیعه ، ج 4 ، ص 22)

51 - نورانیت منزل

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

نوروا منازلکم بالصلاه و قرائه القرآن ؛

به خانه هایتان با خواندن نماز ، و قرائت قران ، نورانیت ببخشید .

(کنزالعمال ، ج 15 ، ص 392 ، حدیث 41518)

52 - نماز وسیله خاموشی آتشها

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ما من صلاه یحضر وقتها الا نادی ملک بین یدی الناس : ایها الناس ! قوموا الی نیرانکم التی اوقدتموها علی ظهورکم فاطفئوها بصلاتکم ؛

هیچ نمازی نیست مگر اینکه چون وقت آن فرا می رسد فرشته ای در پیش روی مردمان ندا می کند : ای مردم ! برخیزید به سوی آتشی که بر پشت خودافروخته اید ، تا آن را با نماز خویش خاموش کنید .

(محجه البیضاء ، ج 1 ، ص 339)

53 - مونس نمازگزار در قبر

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان الصلاه تاتی الی المیت فی قبره بصوره شخص انور اللون یونسه فی قبره و یدفع عنه اهوال البرزخ ؛

نماز به صورت انسانی سفید چهره وارد قبر میت شده و با او انس می گیرد و وحشتهای برزخ را از او برطرف می کند .

(لالی الاخبار ، ج 4 ، ص 1 . الحکم الزهراء ، ص 283)

54 - نماز وسیله پاکسازی از کبر

قال علی - علیه السلام - :

فرض الله الایمان تطهیرا من الشرک و الصلوه تنزیها عن الکبر ؛

خداوند ، ایمان را برای پاکسازی انسانها از شرک واجب کرده است ، و نماز را برای پاکسازی از کبر .

(نهج البلاغه ، کلمات قصار 252)

55 - تاءثیر انتظار نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

من اقام فی مسجد بعد صلوته انتظارا للصلوه فهو ضیف الله و حق علی الله ان یکرم ضیفه ؛

کسی که بعد از هر نماز در مسجد بایستد ، در حالیکه انتظار نماز بعدی را می کشد ، پس او مهمان خدا است ، و بر خداست که مهمانش را اکرام کند .

(جامع احادیث الشیعه ، ج 4 ، ص 78)

56 - انوار الهی

قال الباقر - علیه السلام - :

المرء المسلم باذن الله - عز و جل - مادام فی الصلوه لم یزل الله - عز و جل - ینظر الیه حتی یفرغ من صلاته ؛

فرد مسلمان تا هنگامی که به نماز ایستاده خداوند نظر مرحمتش را از او قطع نخواهد کرد و انوار الهی شامل اوست تا وقتی که انسان از نمازش فارغ گردد .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 227)

57 - ریزش خطاها

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان العبد المسلم اذا قام الی الصلاه تحانت عنه خطایاه کما تحانت ورق هذه الشجره ؛

همانا که بنده مسلمانی وقتی که برای نماز می ایستد ، ساقط می شود از او خطایای او ، چنان که ساقط می شوند برگهای این درخت .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 208)

58 - دوری جسم نمازگزار از آتش

قال الباقر - علیه السلام - :

فما من مؤ من یوافق تلک الساعه ان یکون ساجدا او راکعا او قائما الا حرم الله جسده علی النار ؛

هیچ مؤ منی نیست که در چنین وقت نماز در حال سجود و یا رکوع یا قیام باشد ، مگر این که خدا جسمش را بر آتش حرام کرده است .

(جامع احادیث الشیعه ، ج 4 ، ص 27)

59 - شهادت زمین در قیامت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ما من رجل یجعل جبهته فی بقعه من بقاع الارض الا شهدت له بها یوم القیامه ؛

هر انسانی که پیشانی خود را برای سجده بر قطعه ای از زمین بگذارد ، آن زمین در روز قیامت به نفع وی شهادت خواهد داد .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 474 . مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 175)

60 - نماز بی تاءثیر

فیما اوحی الله الی داود - علیه السلام - :

و کم رکعه طویله فیها بکاء بخشیه قد صلاها صاحبها لاتساوی عندی فتیلا حین نظرت فی قلبه فوجدته ان سلم من الصلاه و برزت له امراءه و عرصت علیه نفسها اجابها و ان عامله مؤ من خانه ؛

خداوند تبارک و تعالی به حضرت داود وحی نمود : چه بسا نمازگزار که رکعتی طولانی با گریه طولانی از خوف پروردگار می خواند که در نزد من به فتیلی ارزش ندارد ؛چون هنگامی که نظر درقلب او کردم ، دیدم که اگر نمازش را سلام دهد و زنی بر او عرضه شود ، فورا او را اجابت می نماید و یا اگر مؤ منی با او معامله ای کند به او خیانت می کند .

(بحارالانوار ، ج 14 ، ص 43 . عده الداعی ، ص 230)

61 - تاثیر سجده طولانی

قال الصادق - علیه السلام - :

ان العبد اذا سجد فاطال السجود نادی ابلیس ؛

وقتی بنده به سجده افتاد و سجده اش را طول داد ، شیطان فریاد می زند .

(اصول کافی ، ج 3 ، ص 264)

62 - نماز ، وسیله تقرب بنده

قال الرضا - علیه السلام - :

(الصلوه) طلب الوصال الی الله من العبد ؛

(نماز) مطالبه وصال و تقرب بنده به سوی خداوند است .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 264)

63- رفع بلا به وسیله نمازگزار

قال الصادق - علیه السلام - :

ان الله یدفع بمن یصلی من شیعتنا عمن لایصلی من شیعتنا و لو اجمعوا علی ترک الصلوه لهلکوا ؛

همانا خداوند به وسیله شیعیانی که نماز به جا می آورند ، از شیعیان بی نماز (بلا) را دفع می کند ، ولی اگر همه تارک نماز بودند ، هر آینه همه هلاک می شدند .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 184)

64 - نماز کفاره گناهان

راءی النبی - صلی الله علیه وآله - رجلا یقول : اللهم اغفرلی و لا اراک تفعل فقال له - صلی الله علیه وآله - : لم یسوء ظنک قال : لانی اذنبت فی الجاهلیه و الاسلام فقال - صلی الله علیه وآله - : اما ما اذنبت فی الجاهلیه فقد محاه الایمان و فقلت فی الاسلام ، الصلوه الی الصلوه کفاره لما بینهما ؛

رسول خدا (ص) مردی را دید که چنین می گوید : خدایا مرا بیامرز و نمی بینم تو را که مرا بیامرزی ، رسول گرامی به او فرمودند : به خدا سوء ظن نداشته باش ، آن مرد گفت : من در جاهلیت (قبل از اسلام) و بعد از اسلام گناه کردم ، حضرت فرمودند : اما گناهانی که در جاهلیت کردی ، ایمان و اسلام ، آنها را محو کرده است و گناهی که در اسلام مرتکب شده ای ، کفاره گناهان بین دو نماز از این نماز تا نماز بعدی است .

(مستدرک الوسائل ، ج 3 ، ص 16)

65 - شست و شوی بدن از آلودگی

قال علی - علیه السلام - :

و شبهها رسول الله - صلی الله علیه وآله - بالحمه تکون علی باب الرجل فهو یغتسل منها فی الیوم و اللیله خمس مرات فما عسی ان یبقی علیه من الدرن ؛

پیامبر خدا (ص) نماز را به چشمه آب گرم که بر در خانه شخص باشد و روزی پنج نوبت خود را در آن شست و شو دهد ، تشبیه کرد و فرمود : آیا با چنین شست و شوها چیزی از آلودگی بر بدن باقی می

ماند .

(نهج البلاغه ، خطبه 199)

66 - نجات از عذاب

قال الصادق - علیه السلام - :

یوتی بشیخ یوم القیامه فیدفع الیه کتابه ظاهره مما یلی الناس و لایری الا مساویا فیطول ذلک علیه ، فیقول : یا رب اءتاءمرنی الی النار ؟ فیقول الجبار جل جلاله : یا شیخ انا استحیی ان اعذبک و قد کنت تصلی لی فی دار الدنیا اذهبوا بعبدی الی الجنه ؛

پیرمردی را در قیامت حاضر می کنند ، سپس پرونده عملش را به دستش می دهند ، پرونده به صورتی است که مردم آن را می بینند و در آن پرونده جز بدیهای او نمی نگرند . این برنامه به طول می انجامد تا پیرمرد به حضرت حق عرض می کند : امر می کنی که مرا به آتش ببرند ؟ خطاب می رسد : ای پیرمرد !من حیا می کنم تو را عذاب کنم ، در حالی که در دنیا برای من نماز خواندی ، ای ملائکه !بنده مرا به بهشت ببرید .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 35 ، بحارالانوار ، ج 82 ، ص 204)

67 - پاکی از گناهان به وسیله نماز پنجگانه

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

تحترقون تحترقون فاذا صلیتم الفجر غسلتها ، ثم تحترقون تحترقون فاذا صلیتم الظهر غسلتها ، ثم تحترقون تحترقون فاذا صلیتم العصر غسلتها ، ثم تحترقون فاذا صلیتم المغرب غسلتها ، ثم تحترقون فاذا صلیتم العشاء غسلتها ، ثم تنامون فلایکتب علیکم حتی تغسلوا ؛

اعمالتان ، شما را به دوزخ رهنمون می سازد و گویی آتش شما را در بر گرفته است تا آن که نماز بامداد را به جای آورید

و بدین گونه گناهان شما پاک می گردد ، پس گناهان باز شما را به دوزخ می راند ، تا آن که نماز ظهر را به جای آورید و بدین ترتیب گناهانتان را پاک کنید . باز ارتکاب گناهان شما را مستوجب آتش می کند تا آن که نماز عصر را به جای آورید و گناهانتان را بدین صورت پاک کنید . و بدین ترتیب نماز مغرب گناهان عصر را می زداید و نماز عشاء گناهان پیش از خود را پاک می کند ، سپس به خواب می روید و تا آن گاه که از خواب برخیزید بر شما گناهی نوشته نخواهد شد .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 183 . بحارالانوار ، ج 82 ، ص 224)

68 - ریزش گناه به وسیله نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان المسلم اذا توضا و صلی الخمس تحاتت خطایاه کما تحاتت الورق ؛

همانا مسلمان هنگامی که وضو می گیرد و نماز پنجگانه را می خواند ، گناهانش می ریزد ؛ مثل این که برگ از شاخه درخت می ریزد .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 235)

69 - نماز ناظر بر اعمال

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلوه تنظر و لاتنظر بها ؛

نماز ناظر به همه چیز است و چیزی به نماز نظارت ندارد .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 183)

70 - آثار رعایت و مراقبت از نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

تکتب الصلوه علی اربعه اسهم : الی ان قال : فاذا هو اتم رکوعها و سجودها و اتم سهامها صعدت الی السماء لها نور بتلاءلو و فتحت لها ابواب السماء و تقول حافظت علی حفظک الله و تقول الملائکه صلی الله علی صاحب هذه الصلوه و اذا لم یتم سهامها صعدت ولها ظلمه و غلق ابواب السماء دونها و تقول ضیعتنی الله و ضرب بها وجهه ؛

نماز بر چهار قسمت نوشته شده است :

1 - زمانی که نمازگزار رکوع و سجود نمازش را کامل به جا آورد و قسمتهای نماز را که کامل کرد (این نماز) به آسمان صعود می کند ، در حالی که نور از او تلالو می کند و ابواب آسمان برای او گشاده می شود .

2 - (و خطاب به نمازگزار) می گوید ، مرا محافظت کردی خدایت محافظت کند و ملائکه می گویند درود بر صاحب این نماز .

3 - و زمانی که قسمتهای نماز کامل گزارده نشود (به آسمان) صعود می کند ، در حالی که تاریک و ظلماتی است و ابواب آسمان به رویش بسته می شود .

4 - (و خطاب به نمازگزار) می گوید ضایع کردی مرا ، خدا تو را ضایع کند در این حال نماز را به چهره (این نمازگزار) می زنند

.

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 173)

71 - توجه خدا به نمازگزار

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اذا قام العبد المؤ من فی صلاته نظر الله - عز و جل - الیه ؛

وقتی که بنده مؤ من به نماز می ایستد ، خداوند سبحان به او نظر می کند .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 21)

72 - نماز ، مانع عذاب

عن عبدالرحمن بن سمره قال :

کنا عند رسول الله - صلی الله علیه وآله - یوما ، فقال : رایت البارحه عجایب فقلنا : یا رسول الله و ما رایت حدثنا به فداک انفسنا و اهلونا و اولادنا (الی ان قال . . .)قال - صلی الله علیه وآله - و رایت رجلا من امتی قد احتوشته ملائکه العذاب فجائته صلوته فمنعته منه ؛

عبدالرحمن بن سمره گفت : روزی خدمت رسول گرامی اسلام (ص) بودم ، حضرت فرمودند : من دیشب عجایبی دیدم . عرض کردم : یا رسول الله ، چه دیدید ؟ برای ما بیان بفرمایید ، جان و اهل و اولاد ما فدای تو باد ! حضرت فرمودند : دیدم مردی از امت مرا که ملائکه عذاب او را محاصره کرده بودند در این حال نمازش آمد و مانع از عذابش شد .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 183)

73 - نزول رحمت بر نمازگزار

قال الصادق - علیه السلام - :

اذا قام المصلی الی الصلاه نزلت علیه الرحمه من اعنان السماء الی الارض ؛

زمانی نمازگزار به نماز می ایستد ، از فضای آسمان بر زمین رحمت بر او نازل می شود .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 21)

74- نماز موجب بخشش گناهان

قال علی - علیه السلام - :

ما اهمنی ذنب امهلت بعده حتی اصلی رکعتین و اسال الله العافیه ؛

گناهی که پس از ارتکاب آن فرصت یافته ام که دو رکعت نماز بخوانم و از خدای بزرگ آمرزش بخواهم مرا غمگین نساخته است .

(نهج البلاغه ، کلمات قصار ، 299)

75 - تقرب به وسیله نماز

قال علی - علیه السلام - :

تعاهدوا امر الصلاه و حافظوا علیها ، و استکثروا منه ، و تقربوا بها فانها کانت علی المؤ منین کتاباموقوتا ؛

امر نماز را مراعات کنید و آن را محافظمت نمایید و بسیار به جا آورید و با آن به خدا تقرب جویید ، زیرا نماز (بر مؤ منین فریضه است نوشته شده و وقت آن تعیین گردید .

(نهج البلاغه ، خطبه 199)

76 - نماز ، طریق کوبیدن درب خانه خدا

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان المصلی لیقرع باب الملک : و انه من یدم قرع الباب یوشک ان بفتح له ؛

همانا نمازگزار درب خانه خداوند را می کوبد و هرکس پیوسته دری را بکوبد عاقبت به روی او باز خواهد شد .

(نهج الفصاحه ، ص 827)

77 - عامل ورود بهشت نماز واقعیت

قال الصادق - علیه السلام - :

ان ربکم لرحیم یشکر القلیل ، ان العبد لیصلی الرکعتین یرید بها وجه الله فیدخله الله به الجنه ؛

همانا پروردگار شما مهربان است ، عمل کم را تقدیر می کند ، هر آینه انسان دو رکعت نماز محض خدا به جای آورد ، خداوند به سبب آن نماز ، او را وارد بهشت می کند .

(مستدرک الوسائل ، ج 3 ، ص 316)

78 - ملاقات پروردگار

قال الصادق - علیه السلام - :

هذه الصلوات الخمس المفروضات من اقامهن و حافظ علی مواقیتهن لقی الله یوم القیامه ؛

کسی که این نمازهای پنجگانه را به پا دارد و محافظت از اوقات آن نماید ، پروردگار را روز قیامت ملاقات می کند .

(ثواب الاعمال ، ص 70)

79 - میزان توجه قیس به نماز

قال الرضا - علیه السلام - :

ان رجلا من اصحاب علی - علیه السلام - یقال له قیس کان یصلی فلما صلی رکعه اقبل اسود قصار فی موضع السجود فلما نحی جبینه عن موضعه ، تطوق الاسود فی عنقه ثم انساب فی قمیصه ؛

مردی از اصحاب علی (ع) که به او قیس می گفتند ، به نماز ایستاد . وقتی رکعتی خواند ناگهان مار سیاهی آمد ، و در موضع سجده قیس قرار گرفت ، قیس با بی توجهی کامل به رکوع و سجود رفت . وقتی پیشانی از موضع سجده برداشت ، مار به گردن قیس پیچید . سپس از یقه وارد پیراهن او شد . ولی این بنده صالح خدا که حقیقت نماز را دریافته بود به نمازش ادامه داد و آسیبی هم از مار ندید .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 246)

80 - معنای حقیقی نماز

فقه الرضا - علیه السلام - سئل بعض العلماء من ال محمد - صلی الله علیه وآله - فقیل له جعلت فداک ما معنی الصلوه فی الحقیقه قال : صله الله للعبد بالرحمه وطلب الوصال الی الله من العبد اذا کان یدخل بالنیه و یکبر بالتعظیم و الاجلال و یقرء بالترتیل و یرکع بالخشوع و یرفع بالتواضع و یسجد بالذل و الخضوع و یتشهد بالاخلاص مع الامل و یسلم بالرحمه و الرغبه ، و ینصرف بالخوف و الرجاء فاذافعل اداها بالحقیقه ؛

از امام رضا (ع) سؤ ال شد : فدایت شوم معنای حقیقی نماز چیست ؟ امام رضا (ع) فرمود : نماز صله و موهبتی است از طرف خداوند مهربانی برای بنده از

راه رحمت و عنایت ، و نماز مطالبه وصال و تقرب بنده به سوی خداوند است . وقتی با نیت داخل نماز گردید ، و با تعظیم و اجلال هرچه بیشتر برای خداوند تکبیر گفت ، و با ترتیل قرائت کرد و با خشوع رکوع کرد ، و با تواضع از رکوع بلند شد و با ذلت و خضوع سر به سجده گذاشت ، و با اخلاص و آرزو تشهد خواند ، سپس نمازش را با رغبتی تمام و با امید به رحمت واسعه الهی سلام دادو به پایان رساند ، در حالی که بین خوف و رجاء باشد (چون نمی داند که آیا نمازش مقبول درگاه حضرت حق قرار گرفته یا خیر ؟) پس هرگاه چنین نمازی به جا آورد ، رعایت مسائل یاد شده را نموده ، نمازی با حقیقت به جا آورده است .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 246 . مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 264)

81 - نماز ، نشانه ایمان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

علم الایمان الصلاه ، اول ما یحاسب علیه الصلاه ، ان اول ما فرض الله علی عباده الصلاه و اخر ما یبقی عند الموت الصلاه ، و اول ما یحاسب به یوم القیامه الصلاه فمن اجاب فقد سهل علیه ما بعده ، و من لم یجب فقد اشتد ما بعده ؛

نشانه ایمان نماز است ، اول آن چه از آن حساب می شود نماز است ، همانا اول آن چه خداوند بر بندگانش واجب کرده نماز است ، آخر آن چه هنگام مرگ (برای یاری می ماند) نماز است ،

اول چیزی که روز قیامت به حساب آن رسیدگی می شود نماز است ، هرکس جواب داد ما بعد آن آسان شده است ، و هرکس نتواند جواب دهد ما بعد آن سخت تر خواهد شد .

(اصول وافی ، ج 2 ، ص 65)

82 - کفایت خداوند برنماز

قال ابوالحسن الرضا - علیه السلام - :

. . . . و انی اقبلت یوما من الفرع فحضرت الصلاه فنزلت ، فصرت الی ثمامه ، فلما صلیت رکعه اقبل افعی نحوی فاقبلت علی صلابتی لم اخففها ، و لم یتنقص منها شی ء فدنا منی ثم رجع الی ثمامه ، فلما فرغت من صلاتی و لم اخفف دعائی دعوت بعضهم معی فقلت دونک الافعی ، تحت الثمامه فقتله ، و من لم یخف الا الله کفاه ؛

همانا من نیز روزی در فرع بودم ، وقت نماز فرا رسید ، پس من پیاده شدم و رفتم به سوی بوته (ثمامه) ، (در بیابان عربستان گاهی بوته ای به قدر یک درخت وجود دارد که از سایه اش به خوبی می توان استفاده کرد) . همین که به نماز ایستادم و دو رکعتی خواندم ، یک افعی نزدیک آمد ودر کنارم قرار گرفت . و من متوجه نماز شدم و از آن نکاستم و کم نکردم افعی به من نزدیک شد و سپس به طرف بوته برگشت . وقتی که از نماز فارغ شدم و دعا و تعقیباتم را نیز تخفیف نداده بودم ، بعضی یارانم را که همراه ما بودند ، فرا خواندم و گفتم : پشت سر شم زیر بوته افعی است . پس او را

کشتند ، آن گاه امام (ع) فرمود : هر کس از غیر خدا نترسد ، خداوند او را کفایت می نماید .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 246)

83- تمسک و استعانت از نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

کان علی - علیه السلام - اذا اماله امر فزع قام الی الصلاه ثم تلا هذه الایه (استعینوا بالصبر و الصلاه) ؛

شیوه علی (ع) چنان بود که چون مشکل مهمی برای او پیش می آمد ، به نماز می ایستاد و این آیه را می خواند : (. . . واستعینوا بالصبر و الصلاه) .

(تفسیر درالمنثور ، ج 1 ، ص 67)

84 - بیشترین سعی و قصد

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لیکن اکثر همک الصلاه ، فانها راءس الاسلام بعد الاقرار بالدین ؛

بیشترین سعی و قصد تو نماز باشد ، زیرا آن پس از اقرار بدین سر اسلام است .

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 366 . بحارالانوار ، ج 77 ، ص 127)

85 - نماز ، همچون ستون خیمه

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

مثل الصلاه مثل عمود الفسطاط ، اذا ثبت العمود نفعت الاطناب و الاوتاد و الغشاء ، و اذا انکسر العمود لم ینفع طنب و لا وتد و لاغشاء ؛

نماز مانند ستون خیمه است ، هرگاه که ستون ثابت شد طنابها و میخها و پوشش فایده می دهد ، و آن گاه که ستون شکسته شد طناب و نه میخ و نه پوشش فایده نمی دهد .

(فروع کافی ، ج 3 ، ص 266)

86 - طالب خشنودی خدا

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لیست الصلاه قیامک و قعودک ، انما الصلاه اخلاصک و ان ترید بها الله وحده ؛

نماز برخاستن و نشستن تو نیست ، جز این نیست نماز خالص قرار دادن تو است و این که به آن خشنودی تنها خدا را بخواهی .

(اصول وافی ، ج 2 ، ص 109 . شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید ، ج 1 ، ص 325)

87 - نماز و برطرف شدن اندوه

قال الصادق - علیه السلام - :

مایمنع احدکم اذا دخل علیه غم من غموم الدنیا ان یتوضا ثم یدخل المسجد فیرکع رکعتین یدعوالله فیهما ، اما سمعت الله تعالی یقول : (واستعینوا بالصبر و الصلاه) ؛

چه مانعی دارد که چون یکی از شما غم و اندوهی از غمهای دنیا بر او درآمد ، وضو بگیرد و به مسجد برود و دو رکعت نماز بخواند و برای رفع اندوه خود خدا را بخواند مگر نشنیده ای که خدا می فرماید : (واستعینوا بالصبر و الصلاه) .

(مجمع البیان ، ج 1 ، ص 100 . وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 263)

88- سه خلصت نمازگزار

قال الصادق - علیه السلام - :

للمصلى ثلاث خصال : اذا قام فى صلاته يتناثر على البر من اعناق السماء الى مغرق راءسه و تحف به الملائكه من تحت قدميه الى اعناق السماء و ملک ينادى : ايها المصلى !لو تعلم من تناجى ما انفتلت ؛

براى نمازگزار سه فايده است :

1 - هرگاه به نماز مى ايستد از بالاى فضا تا فرق سر او نيكوييها ريزش دارد .

2 - فرشتگان از زير پا تا بالاى آسمان بر او احاطه دارند .

3 - فرشته اى به او ندا مى دهد كه اى نمازگزار !اگر بدانى با كه مناجات مى كنى ، نماز را به پايان نمى بردى .

(ثواب الاعمال ، ص 62 . بحارالانوار ، ج 82 ، ص 206)

89 - بهترين عمل

عن ابوذر - رحمه الله عليه - قال :

يا رسول الله !امرتنى بالصلاه . فما الصلاه ؟ قال : خير موضوع فمن شاء اقل و من شاء اكثر ؛

ابوذر به پيامبر (ص) عرض كرد : يا رسول الله امر كن مرا به نماز ، و گفت : نماز چيست ؟ فرمود : بهترين چيز است ، هركس بخواهد كم به جا مى آورد يا زياد انجام مى دهد .

(ميزان الحكمه ، ج 5 ، ص 368)

90 - توجه ملک الموت به نمازگزار

قال الباقر - عليه السلام - :

ان ملک الموت قال لرسول الله - صلى الله عليه وآله - : ما من اهل بيت مدر و لاشعر فى بر و لا بحر الا و انا اتصفحهم فى كل يوم خمس مرات عند مواقيت الصلاه ؛

همانا ، ملک الموت به رسول خدا (ص) گفت : هیچ اهل خانه ای و صاحب جامه ای در خشکی و دریا نیست ، مگر این که من در هر روز پنج بار هنگام نماز از آنها می گذرم .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 79)

91 - نماز همراه زکات ، باعث تقرب

قال علی - علیه السلام - :

ان الزکاه جعلت مع الصلاه قربانا لاهل الاسلام ؛

همانا زکات همراه نماز مایه تقرب مسلمانان به خداوند است .

(نهج البلاغه ، ص 199)

92 - نشانه قبولی نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

من احب ان یعلم اقبلت صلاته ام لم تقبل فلینظر هل منعته صلاته عن الفحشاء و المنکر فبقدر ما منعته قبلت منه ؛

هرکس دوست دارد بداند نمازش قبول شد یا نه ، ببیند که آیا نمازش او را از گناه و زشتی بازداشته یا نه ؟ پس به هر قدر که نمازش او را از گناه بازداشته به همان اندازه نمازش قبول شده است .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 198)

93 - اثر وضوی خوب و خواندن نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان المسلم اذا توضا فاحسن الوضوء ثم صلی الصلوات الخمس تحاتت خطایاه کما تحاتت هذا الورق ؛

هنگامی که مسلمان وضو بگیرد و خوب وضو بگیرد ، سپس نمازهای پنجگاه را به جا آورد، گناهان او فرو می ریزد ، همان گونه که برگهای این شاخه فرو ریخت .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 319)

94 - رهایی از گرما ، با نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اذا اشتد الحر فابردوا بالصلاه فان الحر من فیح جهنم ؛

هر وقت گرما و شدت آن بر شما سخت گرفت ، توسط نماز آن را خنک کنید ؛ زیرا گرما و حرارت از جوشش جهنم است .

(بحارالانوار ، ج 80 ، ص 15)

95- تاءثیر نماز در آینده

روی ان فتی من الانصار کان یصلی الصلاه مع رسول الله و یرتکب الفواحش فوصف ذلک لرسول الله - صلی الله علیه وآله - فقال ان الصلاته تنهاه یوما ما ، فلم یلبث ان تاب ؛

روایت شده جوانی از قصار در نماز جماعت با پیامبر خدا (ص) شرکت می کرد ، ولی کارهای زشت را نیز مرتکب می شد . به حضرت رسول (ص) خبر دادند ، حضرت فرمود : بالاخره نمازش روزی او را نجات خواهد داد و از کارهای زشت بازش می دارد ، پس مدتی نگذشت که جوان توبه کرد .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 198)

96 - نماز قلبی

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من صلی رکعتین و لم یحدث فیها نفسه بشی ء من امور الدنیا غفر الله له ذنوبه ؛

کسیکه دو رکعت نماز بخواند ، بدون آن که به فکر کارهای دنیا باشد خداوند گناهانش را می آمرزد .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 240)

97 - التجا به نماز در سختیها

قال عن حذیفه : کان رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اذا حزبه امر فرع الی الصلاه ؛

شیوه رسول خدا (ص) چنان بود که چنانچه مشکلی برای او پیش می آمد ، به نماز پناه می برد و از آن استعانت می جست .

(تفسیر درالمنثور ، ج 1 ، ص 67)

98 - ثمره نماز کامل

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اذا کان یوم القیامه یدعی بالعبد فاول شی ء یسئل عنه الصلاه فاذا جاء بها تامه و الا زخ فی النار ؛

هنگامی که روز قیامت فرا می رسد ، اولین چیزی که از انسان سؤ ال می کنند نماز است ، اگر انسان نماز را کامل به جا آورد (در رحمت حق قرار می گیرد) و اگر چنین نباشد ، وی را به درون آتش می افکنند .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 16)

99 - جبران ناراحتی با نماز

عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال :

کان علی - علیه السلام - اذا هاله شی ، فزع الی الصلاه ، ثم تلی هذه الایه (استعینوا بالصبر و الصلاه) ؛

هنگامی که برای امیرالمؤ منین (ع) مشکلی پیش می آمد ، به نماز پناه می برد (ناراحتی خود را به طریق نماز جبران می کرد) و آیه (استعینوا بالصبر و الصلاه) را تلاوت می کرد .

(وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 263)

100 - استقبال خدا از نمازگزار

قال الباقر - علیه السلام - :

اذا استقبل المصلی القبله استقبل الرحمن بوجهه ؛

آن گاه که نمازگزار رو به قبله نماید ، خداوند رحمان به صورتش رو می آورد .

(اصول وافی ، ج 2 ، ص 58)

101 - آتش گناه را با اقامه نماز خاموش کنید

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

یا بنی ادم ! فاطفئوا عنکم ما او قد تموه علی انفسکم فیقومون فیتطهرون ، فتسقط خطایاهم من اعینهم و یصلون فیغفر لهم ما بینهما ثم توقدون فیما بین ذلک . فاذا کان عند صلاه الاولی نادی یا بنی ادم ، قوموا فاطفئوا ما اوقدتم علی انفسکم فیقومون و یتطهرون ، و یصلون فیغفر لهم ما بینهما ، فاذا حضرت العصر فمثل ذلک ، فاذا حضرت المغرب فمثل ذلک ، فاذا حضرت العتمه ، فمثل ذلک فینامون و قد غفرلهم ، ثم قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - فمدلج فی خیر و مدلج فی شر ؛

ای فرزندان آدم ! آتشی را که با دست خود افروخته اید خاموش کنید پس بر می خیزند و وضو می گیرند ؛ بعد از آن ، گناهان و معاصی شان ساقط می شود ، و آن هنگام که نماز می خوانند ، هرچه از زشتیها ، که در مابین دو نماز مرتکب شده اند ، بخشوده می شود ؛ مجددا در مابین دو نماز آتش می افروزند . همین که هنگام نماز ظهر فرا رسد . منادی حق ندا دردهد که ای انسانها برخیزید ، و آتشی را که برای سوزاندن خویش برافروخته اید خاموش کنید ، پس بر می خیزند و وضو می گیرند

و نماز به جا می آورند ، آن گاه هرچه که در مابین دو نماز مرتکب شده بودند بخشوده می شود . و هرگاه وقت نماز عصر فرا رسد ، چنین است که در نماز ظهر گذشت ، (یعنی ، با اقامه نماز عصر ، گناهان گذشته وی آمرزیده می گردد) و با فرارسیدن وقت نماز مغرب و اقامه آن ، معصیتهای قبل از مغرب او آمرزیده می شود . سپس می خوابند در حالی که آمرزیده شده اند و چیزی از گناهان بر آنان نیست . بعد از آن گروهی در راه خیر سیر می کنند و گروهی در راه شر .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 224)

102 - نماز و بخشش گناهان

قال الصادق - علیه السلام - :

من صلی رکعتین یعلم ما یقول فیهما انصرف و لیس بینه و بین الله - عز و جل - ذنب الا غفره له ؛

کسی که دو رکعت نماز به جاآورد و بداند که (در نماز) چه می گوید ، و بعد از اتمام هر نماز گناهی بین او و خداوند باشد خدا او را می بخشد .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 240)

103 - سلام نماز و خروج از معاصی

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اذا قمت الی الصلاه و توجهت و قراءت ام الکتاب و ماتیسر من السور ، ثم رکعت ، فاتممت رکوعها و سجودها و تشهدت و سلمت ، غفر لک کل ذنب فیما بینک و بین الصلاه التی قدمتها الی الصلاه المؤ خره فهذا لک فی صلاتک ؛

هرگاه به نماز ایستادی و توجه کردی (به سوی خداوند و با حضور قلب ، به پیشگاه او قرار گرفتی) و فاتحه الکتاب را قرائت نمودی و در حد امکان و میسور ، از سوره های (کوچک ویا بزرگ) قرآن خواندی ، سپس رکوع و سجود تام و تمامی انجام دادی ، آن گاه تشهد و سلام دادی ، اثر این نماز تو ، آمرزش تمامی گناهانت می باشد که در مابین دو نمازت می باشد ، آن

نمازی که قبلا به جای آوردی و نمازی که بعدا خواندی . پس آن چه از نماز عاید تو می گردد ، همانا آمرزش کلیه گناهانت می باشد .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 205)

104 - مثل نمازهای پنجگانه در محو گناهان

تفسیر الامام - علیه السلام - قال : قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من صلی الخمس کفر الله عنه من الذنوب ما بین کل صلاتین ، و کان کمن علی بابه نهر جار یغتسل فیه خمس مرات لاتبقی علیه من الذنوب شیئا ، الا الموبقات التی هی ججد النبوه او الامامه ، او ظلم اخوانه المؤ منین او ترک التقیه حتی یضر لنفسه و اخوانه المؤ منین ؛

کسی که نماز پنجگانه یومیه را به جا می

آورد ، خداوند همه گناهان او را ، که در ما بین دو نماز برای او پیش می آید ، و مثل کسی است که در جلو خانه اش نهر آبی جاری باشد و او روزانه پنج بار در آن شستشو نماید ، دیگر گناهی بر او باقی نخواهد گذاشت ، مگر گناهان مهلک ، مانند انکار رسالت ، امامت ، ظلم و ستم به برادران ایمانی ، و یا ترک تقیه تا آن جا که ضروری به او یا برادران مؤ من او برسد .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 219)

105 - پناه به نماز

عن امیرالمؤ منین - علیه السلام - قال :

اذا راءی احدکم امرئه تعجبه فلیات اهله فان عند اهله مثل ما راءی و لا یجعلن للشیطان علی قلبه سبیلا لیصرف بصره عنها فاذا لم تکن له زوجه فلیصل رکعتین و یحمدالله من فضله فانه یبیح له برحمته ما یغنیه ؛

هرگاه زنی نظر کسی را جلب کرد ، فورا با همسرش نزدیکی کند ، زیرا زنان مانند یکدیگر هستند و شیطان را در خود راه ندهد ؛ و اگر کسی دارای همسر نیست ، دو رکعت نماز گزارد و به حمد الهی بپردازد و از خداوند بخواهد برای او همسری فراهم آورد .

(نورالثقلین ، ج 3 ، ص 589)

106 - نماز ، بازدارنده از فحشاء و منکرات

قال الصادق - علیه السلام - :

اعلم ان الصلاه حجزه الله فی الارض ، فمن احب ان یعلم ما یدرک من نفع صلاته ، فلینظر فان کانت صلاته حجزته عن الفواحش و المنکر فانما ادرک من نفعها بقدر ما احتجز ، و من احب ان یعلم ما له عند الله فلیعلم ما لله عنده ، و من خلا بعمل فلینظر فیه ، فان کان حسنا جمیلا فلیمض علیه ، و ان کان سیئا قبیحا فلیجتنبه ؛ فان الله - عز و جل - اولی بالوفاء و الزیاده . من عمل سیئه فی السر فلیعمل حسنه فی السر و من عمل سیئه فی العلانیه فلیعمل حسنه فی العلانیه ؛

آگاه باشید ، همانا نماز حاجز و حائلی است از طرف خداوند در روی زمین ، پس آن کسی که دوست دارد بداند که چه قدر از منافع نمازش را درک کرده ، پس دقت کند

و بنگرد که اگر نمازش حاجز و حائل بین او فواحش و منکرات است ، پس از منافع نماز به قدری که از گناه و فواحش دوری کرده ، درک نموده و بهره برده است . اگر کسی می خواهد بداند چه قدر مقام نزد خداوند دارد . نگاه کند ببیند خداوند متعال نزد او چه قدر مقام دارد ؟ وکسی که عملی را انجام داده پس به دقت در عملش ، بنگرد اگر آن عمل شایسته و نیکو و خالص بود ، پس او را ادامه دهد واگر عمل بد و زشتی بود دیگر تکرار نکند و از آن رقم اعمال به شدت اجتناب کند ، که اگر چنین کند به راستی که خداوند - عز و جل - به وفا و زیاد کردن روزیش و برآوردن حاجاتش سزاوارتر است . کسی که در خلوت مرتکب گناهی می شود ، پس باید در خلوت ، حسنه و کار شایسته ای نیز انجام دهد . و چنانچه کسی در جلوت و انظارمردم گناهی کرد ، پس باید آشکارا کار نیکی را نیز انجام دهد .

(بحارالانوار ، ج 78 ، ص 199)

107 - هفت خصلت موجب ایمان کامل است

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

یا علی : سبعه من کن فیه فقد استکمل حقیقه الایمان و ابواب الجنه مفتحه له ؛ من اسبغ وضوئه ، واحسن صلاته ، و ادی زکوه ماله ، و کف غضبه و سجن لسانه ، و استغفر لذنبه ، و ادی النصیحه لاهل بیته ؛

پیامبر اکرم (ص) فرمود : ای علی !هفت خصلت است که در هر کس باشد حقیقت

ایمان را دریافته ، و درهای بهشت به سوی او گشوده می گردد .

اول : کسی که وضوی کامل و شایسته بگیرد .

دوم : نمازش را نیکو ادا کند (و جمیع شرایط قبولی نماز را رعایت نماید) .

سوم : زکات مالش را بپردازد . (اموالش را تزکیه کند) .

چهارم : خشم خویش را فرو برده و کظم غیظ کن و از اعمال خشم و عصبانیت خود جلوگیری کند .

پنجم : زبانش را(از هر چه باطل و ناحق است) ببندد و حبس کند .

ششم : بر گناهان خویش استغفار نماید .

هفتم : نصایح و اندرز و راهنماییهای لازم را در حق اهل بیت و فرزندانش مضایقه نکند ، و حق اهل و عیال و اولاد خویش را از نظر نصیحت و هدایت و ارشاد ، ادا نماید .

(مکارم الاخلاق ، ج 2 ، ص 387)

108 - عبور از صراط

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلاه جواز علی الصراط ؛

نماز جواز عبور از صراط است .

(بحارالانوار ، ج 98 ، ص 168)

109 - اثر نماز میت

قال الصادق - علیه السلام - :

یدخل علی المیت فی قبره الصلاه و الصوم و الحج و الصدقه و البر و الدعاء ، و یکتب اجره للذی یفعله و للمیت ؛

نماز و روزه و صدقه و نیکی و دعا برای میت در قبر او داخل می شود ، و اجر و پاداش این امور را برای میت و آن را انجام می دهد ، نوشته می شود .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 62)

110 - دوری شیطان از نمازگزار

قال الصادق - علیه السلام - :

انظر اذا قمت الی الله فان الشیطان ابعد مایکون من الانسان اذا قام الی الصلاه ؛

بنگر آن گاه که به درگاه خداوند (برای خدا) می ایستی ، زیرا شیطان هیچ گاه از انسان دورتر از آن وقتی که به نماز می ایستد ، نیست .

(جامع الاخبار ، ص 211 . بحارالانوار ، ج 91 ، ص 243)

111 - نماز پاسدار انسان

قال علی - علیه السلام - :

و عن ذلک ما حرس الله عباده المؤ منین بالصلوات و الزکوات ؛

و از اینجاست که خداوند با نمازها و زکاتها و سختکوشی در نماز ، از بندگان با ایمانش پاسداری می کند .

(نهج البلاغه ، فیض الاسلام ، ص 798)

112- تقویت روحیه به وسیله نماز

عن الصادق - علیه السلام - قال :

فی قول الله - عز و جل - : (و استعینوا بالصبر و الصلوه) قال : یعنی بالصبر : الصوم ؛ و قال : اذا نزلت بالرجل النازله او الشدیده فلیصم فان الله - عز و جل - یقول : (استعینوا بالصبر و الصلاه) ؛

امام صادق (ع) در تفسیر آیه فوق فرمود : خداوند متعال در قرآن می فرماید : (از روزه و نماز استعانت جویید) و مراد از (صبر) در این آیه (روزه) است . و سپس فرمود : و هرگاه دشواری و مشکلی سخت به کسی روی آورد . (روزه) بدارد ، زیرا خداوند متعال می گوید : (یاری طلبید و استعانت جویید از روزه و نماز) .

(روضه المتقین ، ج 3 ، ص 260 و 228)

113 - روح نماز در عالم برزخ

قال الصادق - علیه السلام - :

اذا وقع الانسان فی قبره . . . . کان الصلوه عن یمینه و الزکوه عن شماله و البر ظل علیه ، قال الصبر للصلوه و الزکوه و البر : دونکم صاحبکم فان عجزتم عنه فانا دونه ؛

هنگامی که انسان در قبر خود قرار گرفت ، (نماز) در طرف راست و زکات در طرف چپ وی قرار می گیرند ، و نیکیهایش بر سر وی سایه می گسترانند ؛ در این هنگام ، (صبر) به نماز و زکات و نیکیهای وی می گوید : صاحب خود را دریابید و اگر عاجز ماندید من او را کفایت می کنم و با او خواهم بود .

(سفینه البحار ، صبر ، ج 2 ، ص

(5

114 - مقایسه نماز با حج و روزه

فی الحدیث :

الحج افضل من الصلاه و الصیام ، لان المصلی انما یشتغل عن اهله ساعه و الصائم بیاض یوم و ان الحاج . . . یطیل غیبته عن اهله . . . ؛

در حدیث آمده است که : (حج) برتر از نماز و روزه است ، زیرا انسان نمازگزار فقط در فرصتی کوتاه از لذات خود صرفنظر می کند ، وروزه دار هم از صبح تا غروب از آن دست می کشد ولی حاجی ، در فرصتی طولانی ، از زن (و فرزند) خود چشم می پوشد .

(بحارالانوار ، ج 99 ، ص 18)

115 - حایل آتش دوزخ

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

و تکون صلاه العبد عند المحشر تاجا علی راءسه و نورا علی وجهه و لباسا علی بدنه و سترا بینه و بین النار ؛

نماز بنده در محشر تاجی است بر سر او ، و موجب نورانیت صورتش ، لباس برای بدن وی ، و ساتر و حایل بین او و آتش جهنم است .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 231)

116 - شفیع نمازگزار

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلاه شفیع بینه و بین ملک الموت ؛

نماز شفیع نمازگزار در نزد ملک الموت است .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 232)

117 - راز سجود بر آدم

و فی الحدیث

قال الله تعالی : یا ادم انما امرت الملائکه بتعظیمک بالسجود لک اذکنت وعاء لهذه الانوار و لو کنت سالتنی بهم قبل خطیئتک ان اعصمک منها و ان افطنک لدواعی عدوک ابلیس حتی تحرز منها لکنت قد جعلت ذلک ؛

در حدیث آمده است : که خداوند متعال به آدم فرمود : ای آدم البته به عنوان عظمت تو فرشتگان را دستور دادم تا در برابرت سجده کنند به خاطر آن که در ذات و سرشت تو نور ولایت جای دارد .

(بحارالانوار ، ج 11 ، ص 192)

118 - اثر خلوص در نماز

عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال :

فی التوریه مکتوب : یابن ادم ، تفرغ لعبادتی ، املاقلبک غنی و لا اکلک الی طلبک ، و علی ان اسد فاقتک و املاقلبک خوفا منی ، و ان لا تفرغ لعبادتی ، املاقلبک شغلا بالدنیا ثم لااسد فافتک و اکلک الی طلبک ؛

در تورات نوشته شده است : ای پسر آدم ، فارغ شو از برای عبادت من ، تا پر کنم قلب تو را از بی نیازی و واگذار نکنم تو را به سوی طلب خویش ، و بر من است که ببندم راه فقر تو را و پر کنم دل تو را از خوف خویش و اگر فارغ نشوی برای عبادتم ، پر کنم دول تو را از اشتغال به دنیا پس از آن نبندم فقر تو را و واگذارم تو را به سوی طلبت .

(اصول کافی ، ج 2 ، ص 83)

119 - نماز محبوب پارسایان

قال علی - علیه السلام - :

الصلاه قربان کل تقی ، و الحج جهاد کل ضعیف ، و لکل شی ء زکاه و زکاه البدن الصیام ، و جهاد المراه حسن التبعل ؛

نماز وسیله تقرب و نزدیک شدن هر پارسایی به خداست ، و حج ، جهاد افراد ناتوان است ، هرچیزی زکات دارد و زکات و پاک کردن بدن ، روزه گرفتن است . جهاد زن هم خوب شوهرداری کردن می باشد .

(نهج البلاغه ، فیض الاسلام ، ص 1152)

120 - تقسیم نماز بین خدا وبنده

حدیث قدسی :

قسمت الصلوه بینی و بین عبدی : فنصفها لی ، و نصفها لعبدی ، فاذا قال : (بسم الله الرحمن الرحیم) یقول الله : ذکرنی عبدی . و اذا قال : (الحمد لله) یقول الله : حمدنی عبدی و اثنی علی . و هو معنی (سمع الله لمن حمده) و اذا قال : (الرحمن الرحیم) یقول الله : عظمتی عبدی . و اذا قال : (مالک یوم الدین) یقول الله : مجدنی عبدی (و فی روایه : فوض الی عبدی) و اذا قال : (ایاک نعبد و ایاک نستعین) یقول الله : هذا بینی و بین عبدی . و اذا قال : (اهدنا الصراط المستقیم) یقول الله : هذا لعبدی و لعبدی ما سئل ؛

من نماز را بین خود و بنده ام تقسیم کرده ام ، نیمی از آن من است و نیمش از آن بنده ام . پس چون بنده گفت : (بسم الله الرحمن الرحیم) ، خدا گوید : (بنده ام مرا یاد کرد) و چون

بنده گفت : (الحمد لله) خدا فرماید : (بنده ام مرا سپاس گزارد و ستایش گفت) . و این است معنی (سمع الله لمن حمده) و چون گفت : (الرحمن الرحیم) خداوند گوید : (بنده ام مرا تعظیم کرد) . و چون گفت : (مالک یوم الدین) خدا گوید : (بنده ام مرا تمجید کرد) . (و در روایتی دیگر ، کار خود را به من واگذار کرد) . و چون گفت : (ایاک نعبد و ایاک نستعین) خدا می فرماید : (این بین من و بنده من است) . و چون گفت : (اهدنا الصراط المستقیم) خداوند می فرماید : (این از آن بنده من است و بنده ام آن چه بخواهد از آن اوست) .

(المحجه البیضاء ، ج 1 ، ص 388)

121 - بهره برداری از نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

اعلم ان الصلوه حجزه الله فی الارض فمن احب ان یعلم ما یدرک من نفع صلوته فلینظر فان کانت صلوته حجرته عن الفواحش و المنکر فانما ادرک من نفعها بقدر ما احتجر ؛

بدان حقیقت نماز نگهبان الهی در زمین است پس کسی که می خواهد بداند چه بهره ای از نماز می برد باید ملاحظه کند که نماز چه اندازه او را از زشتی و بدی ما حفظ می کند و به همان اندازه که حفظ می کند بهره برده است .

(بحارالانوار ، ج 78 ، ص 199)

122 - اجر نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلاه . . . مفتاحا للجنه و مهورا لحور العین و ثمنا للجنه ؛

نماز موجب فتح و گشایش ابواب جنت برای او می باشد و مهریه حورالعین و ثمن و بهای بهشت است .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 231)

123 - حق نماز را چه کسانی می شناسند ؟

قال علی - علیه السلام - :

و قد عرف حقها (الصلوه) رجال من المؤ منین الذین تشغلهم عنها زینه متاع ، و لاقره عین من ولد و لا مال ، یقول الله سبحانه : (رجال لا تلهیهم تجاره و لا بیع عن ذکر الله و اقام الصلوه و ایتاء الزکوه) ؛

حق نماز را مؤ منین شناخته اند که نه زینت های دنیا ، نه نور چشمی ها از فرزند و مال ، آنان را از عبادت پروردگارشان باز نمی دارد زیرا که خداوند سبحان میگوید : (مردانی هستند که تجارت و داد و ستد آنان را از یاد خدا و برپا داشتن نماز و پرداخت زکات باز نمی دارد) .

(نهج البلاغه ، خطبه ، 199)

124 - نماز ، فروتنی کامل

قال علی - علیه السلام - :

و عن ذلک ما حرس الله عبده المؤ منین بالصلوات و الزکوات ، و مجاهده الصیام فی الایام المفروضات . . . لما فی ذلک من تعفیر عتاق الوجوه بالتراب تواضعا ؛

خداوند بندگان با ایمانش را از تبهکاری و ستمگری و گردنکشی به وسیله نمازها و زکات ها و سعی در گرفتن روزه ها در روزه هایی که واجب نموده است ، حفظ می کند . . . . ؛ زیرا در نماز انسان صورتهای آزاده و نیکو را از روی فروتنی در پیشگاه الهی بر خاک می مالد .

(نهج البلاغه ، فیض الاسلام ، ص 798)

125 - تاءثیر تکبیره الاحرام

قال الباقر - علیه السلام - :

اذا احرم العبد المسلم فی صلوته ، اقبل الله الیه بوجهه و وکل به ملکا یلتقط القران من فیه التقاطا فاذا اعرض ، اعرض الله عنه و وکله الی الملک ؛

هنگامی که بنده ای مسلمان تکبیره الاحرام نماز را می گوید ، خداوند به طرف او توجه می کند ، و موکل می کند بر او ملکی را تا آن چه که قرائت می کند از او دریافت کند ، پس وقتی از نماز فارغ شد خداوند او را به همان ملک می سپارد .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 173)

126 - سرالله اکبر

عن امیرالمؤ منین - علیه السلام - انه قال :

و الوجه الاخر (الله اکبر) فیه نفی کیفیته ؛ کانه یقول (ای المؤ ذن) : الله اجل من ان یدرک الواصفون قدر صفته الذی هو موصوف به ؛ انما یصفه الواصفون صفته علی قدرهم لاقدر عظمته و جلاله . تعالی الله عن ان یدرک الواصفون صفته علوا کبیرا ؛

وجه دیگر (الله اکبر) این است که کیفیت و چگونگی را از او نفی می کند ؛ گویی اذان گوینده می گوید : (خدا والاتر از آن است که وصف کنندگان صفت او را(آن چنان که هست) ادراک کند) . وصف کنندگان به قدر ادراک خود او را وصف می کنند نه به قدر عظمت و جلال او . خدا بسیار برتر از آن است که وصف گویان صفت او را دریابند . . . .

(بحارالانوار ، ج 81 ، ص 131)

127 - تاءثیر (الله اکبر) گفتن

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره :

فاذا رفع یدیه و قال : (الله اکبر) و اثنی علی الله ، قال الله تعالی لملائکته : یا عبادی ! اما ترونه کیف کبرنی و عظمنی و نزهنی عن ان یکون لی شریک او شبیه او نظیر و رفع یده و تبرء عما یقوله اعدائی من الاشراک بی ؟ اشهدکم انی ساکبره و اعظمه فی دار جلالی و انزهه فی متنزمات دار کرامتی و ابرئه من اثامه و من ذنوبه ومن عذاب جهنم و من نیرآنها ؛

پس وقتی که نمازگزار دو دستش را(جهت گفتن) : (الله اکبر) بالا برد و ثنای خدا گوید ، خدای تعالی به ملائکه خود

چنین میفرماید : ای عبادت کنندگان من !آیا نمی بینید بنده ام را که چگونه مرا بزرگ و عظیم شمرد و از شریک و تشبیه و نظیر پاک دانست و دستش را(هنگام گفتن تکبیر) بلند کرد و دوری جست از گفته های دشمنان من که برای من شریک قائلند ؟ شما را شاهد می گیرم ، به درستی که به زودی من او را در دار جلالم بزرگ و عظیم خواهم کرد و پاک می گردانم او را در پاکیزگی دار کرامتم و او را از گناهان پاک می سازم و از عذاب جهنم وآتش آن او را حفظ می کنم .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 221)

128 - تاءثیر خواندن حمد و سوره

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره :

و اذا قال (بسم الله الرحمن الرحیم الحمدلله رب العالمین) فقرا فاتحه الکتاب و سوره قال الله تعالی لملائکته اما ترون عبدی ؟ هذا کیف تلذذ بقرائه کلامی ؟ اشهدکم یا ملائکتی لاقولن له یوم القیامه اقرا فی جنانی و ارق فی درجاتی فلایزال یقرء و یرقی بعدد کل حرف درجه من ذهب و درجه من فضه و درجه من لؤ لؤ و درجه من جوهر و درجه من زبرجد اخضر و درجه من زمرد اخضر و درجه من نور رب العزه ؛

و زمانی که (بسم الله الرحمن الرحیم ، الحمدلله رب العالمین) را قرائت کرد و فاتحه الکتاب و سوره خواند ، خداوند تعالی خطاب به ملائکه خود می گوید : آیا این بنده مرا نمی بینید چگونه با قرائت کلام من لذت می برد ؟ شما را شاهد می گیرم ، ای

ملائکه من هر آینه در روز قیامت به او خواهم گفت : در بهشت من قرائت کن و به درجات (بالا) ارتقاء پیدا کن ؛ پس او دائم قرائت خواهد نمود و به عدد هر حرف ، درجه ای از طلا ، درجه ای از نقره ، درجه ای از لؤ لؤ ، درجه ای از جوهر ، درجه ای از زبرجد سبز ، درجه ای از زمرد سبز و درجه ای از نور رب العزه به او عطا خواهد شد .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 221)

129 - اسرار به رکوع رفتن

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره :

فاذا رکع قال الله تعالی لملائکته : یا ملائکتی !اما ترون کیف تواضع لجلال عظمتی ؟ اشهدکم لاعظمته فی دار کبریائی و جلالی ؛

پس وقتی (نمازگزار) رکوع رفت ، خداوند تبارک و تعالی خطاب به ملائکه می کند و می گوید : (ای ملائکه من !آیا نمی بینید (بنده نمازگزار) چگونه برای بزرگی و عظمت من تواضع می کند ؟ شما را گواه می گیرم ، که هر آینه او را در دار کبریائی و جلال خودم بزرگ سازم) .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 221)

130 - اسرار سر از رکوع برداشتن

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره :

فاذا رفع راءسه من الرکوع قال الله تعالی لملائکته : اما ترون یا ملائکتی کیف یقول : ارتفع عن اعدائک لما اتواضع لاولیائک و انتصب لخدمتک اشهدکم یا ملائکتی !لاجعلن ، جمیل العاقبه له و لاصبرنه الی جنانی ؛

پس هنگامی که (نمازگزار) سرش را از رکوع بلند کرد ، خداوند خطاب به ملائکه خود می کند و می گوید : آیا نمی بینید ای ملائکه من !چگونه این بنده ام می گوید (خدایا) سرم را در مقابل دشمنان تو بلند کردم ، چنانچه در مقابل دوستان تو تواضع نمودم و خود را برای خدمت تو آماده ساختم ؟ شما را گواه می گیرم ای ملائکه من !هر آینه عاقبت زیبا و خوبی برای او قرار خواهم داد و بهشتم را برای او قرار خواهم داد .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 221)

131 - اسرار سجده کردن

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره :

فاذا سجد قال الله تعالی لملائکته : یا ملائکتی !اما ترون کیف تواضع بعد ارتقائه ؟ و قال لی : و ان کنت جلیلا مکینا فی دنیاک ، فانا ذلیل عند الحق اذا ظهرلی ؟ سوف ارفعه بالحق و ادفع به الباطل ؛

هنگامی که (نمازگزار) سجده کرد خداوند خطاب به ملائکه خود فرمود : ای ملائکه من !آیا نمی بینید که چگونه بنده ام بعد از ارتقاء تواضع می کند و برای من می گوید : اگر تو صاحب جلالت و مکنت در دنیا هستی ، پس من خوار در نزد تو هستم ؟ (خداوند فرماید) به زودی او را از طریق

حق بالا می برم و به وسیله او باطل را دفع می کنم .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 221)

132 - اسرار تشهد

قال الصادق - علیه السلام - :

التشهد ثناء علی الله تعالی : فکن عبد له فی السر خاضعا له فی الفعل ، کما انک عبد له بالقول و الدعوی . وصل صدق لسانک بصفاء صدق سرک ؛ فانه خلقک عبدا و امرک ان تعبده بقلبک و لسانک و جوارحک ، و ان تحقق عبودیتک له بربوبیته لک ، و تعلم ان نواصی الخلق بیده ، فلیس لهم نفس و لالحظ الا بقدرته و مشیته ، و هم عاجزون عن اتیان اقل شی ء فی مملکته الا باذنه و ارادته . قال الله - عز و جل - (و ربک یخلق ما یشاء و یختار ما کان لهم الخیره من امرهم سبحان الله و تعالی عما یشرکون) . فکن عبدا شاکرا بالفعل ، کما انک عبد ذاکر بالقول والدعوی . و صل صدق لسانک بصفاء سرک ؛ فانه خلقک ؛ فعز و جل ان یکون اراده و مشیه لاحد الا بسابق ارادته و مشیته . فاستعمل العبودیه فی الرضا بحکمه و بالعباده فی اداء اوامره . و قد امرک بالصلوه علی نبیه محمد - صلی الله علیه وآله - فاوصل صلوته و طاعته بطاعته و شهادته بشهادته . و انظر لایفوتک برکات معرفه حرمته ، فتحرم عن فائده صلوته و امره بالاستغفار لک و الشفاعه فیک ان اتیت بالواجب فی الامر و النهی و السنن و الاداب ؛ و تعلم جلیل مرتبته عند الله - عز و جل - ؛

تشهد ستایش خداوند

تعالی است ؛ پس در باطن و ضمیر ، بنده او و در عمل و کردار ، خاضع برای او باش ، همچنان که در سخن و ادعا بنده او هستی . و راستی زبانت را به صفای صدق ضمیرت بپیوند ، که او تو را بنده آفریده و دستورت داده تا با قلب و زبان و (همه) اعضا و جوارحت عبادتش کنی و بدان جهت که او پروردگار تو است ، بندگی او نمایی ، و بدانی که اختیار و سرنوشت خلق به دست اوست و کس را یارای هیچ نفسی و نیم نگاهی جز به توان و خواست او نیست و جز با اجازه و اراده او قادر به انجام کوچکترین کاری در مملکت او نمی باشند . خداوند عز و جل فرموده : (پروردگار تو آن چه بخواهد می آفریند و انتخاب و اختیار می کند و آنان را در کارهایشان گزینش و انتخاب نیست ، منزه و برتر است خدا از آن چه شکر می ورزند) پس بنده سپاسگزار خدا باش در عمل ، آن سان که به زبان و ادعا ذکر او گویی . و راستی زبانت را به صفای ضمیرت بپیوند که او تو را آفریده (و از درونت آگاه است) پس برتر و والاتر از آن است که کسی را بدون آن که نخست او اراده کند ، اراده ای باشد ؛ پس باتسلیم و رضا به فرمان او باش و یا عبادت کردن به وسیله انجام اوامرش بندگی به جای آر . و تو را به صلوات بر پیامبرش محمد (ص) امر کرده ،

پس نماز خدا را با صلوات بر پیامبر (ص) و طاعت او را با طاعت آن حضرت و شهادت (به وحدانیت) او را به شهادت (به رسالت) آن جناب وصل کن ؛ و بنگر که برکات معرفت حرمت آن جناب از دستت نرود تا از بهره درود فرستادن او (اشاره به آیه 103 سوره توبه) و از امر خداوند به آن جناب که اگر به آن چه فعل یا ترکش واجب است و به سنن و آداب عمل کنی و مرتبت بلند او را نزد خداوند بدانی ، برایت استغفار کند و درباره ات شفاعت نماید (اشاره به آیه 159 سوره آل عمران و آیات دیگر) محروم گردی) .

(مصباح الشریعه ، باب 17 ، بحارالانوار ، ج 82 ، ص 284)

133 - اسرار سر برداشتن از سجده اول

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره :

فاذا رفع راءسه من السجده الاولی قال تعالی : یا ملائکتی !اما ترونه کیف قال : (و انی و ان تواضعت لک فسوف اخلط الانتصاب فی طاعتک بالذل بین یدیک) ؛

سپس زمانی که سر از سجده اول برداشت ، خداوند خطاب به ملائکه اش می گوید : ای ملائکه من !آیا نمی بینید او را چگونه می گوید : و به درستی که من به زودی تواضع در مقابلت را با ذل و کوچکی خواهم گمارد .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 221)

134 - اسرار سجده دوم

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره :

فاذا سجد ثانیه : قال الله تعالی لملائکته : اما ترون عبدی هذآموزشی کیف عاد الی التواضع لی ؟ لاعیدن الیه رحمتی ؛

و هنگامی که سجده دوم را به جا آورد ، خداوند تعالی خطاب به ملائکه خود می گوید : آیا این بنده مرا نمی بینید چگونه برای من تجدید تواضع نمود ؟ هر آینه رحمت خود را برای او اعاده خواهم کرد .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 221)

135 - اسرار سربرداشتن از سجده دوم

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره :

فاذا رفع راسه قائما قال الله تعالی : یا ملائکتی !الا رفعته بتواضعه کما ارتفع الی صلاته ؛

پس زمانی که سرش را(سجده دوم) بلند کرد و ایستاد ، خداوند تعالی می گوید : ای ملائکه من !هر آینه او را به خاطر تواضعش در مقابل من رفعت خواهم داد ، چنان که نماز او به سوی من بالا خواهد آمد .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 221)

136 - تاثیر قنوت و سجده طولانی

قال علی - علیه السلام - :

طول القنوت و السجود ینجی من عذاب النار ؛

قنوت و سجده طولانی در نماز ، نمازگزار را از عذاب آتش نجات می دهد .

(تصنیف غررالحکم ، ص 175 ، حدیث 3353)

137 - اسرار تشهد

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره :

ثم لایزال یقول الله لملائکته - هکذا فی کل رکعه - حتی اذا قعد للتشهد الاول و التشهد الثانی ، قال الله تعالی یا ملائکتی قد قضی خدمتی و عبادتی و قد ثنی علی و یصلی علی محمد نبی لاثنین علیه فی ملکوت السموات و الارض و لاصلین علی روحه فی الارواح فاذا صلی علی امیرالمؤ منین - علیه السلام - فی صلاته : قال الله له : یا عبدی !لاصلین علیک کما صلیت علیه و لاجعلنه شفیعک کما استشفعت به ؛

سپس مدام خداوند تعالی - در هر رکعت از نمازی که بنده می خواند - خطاب به ملائکه چنین خواهد گفت ؛ تا زمانی که برای تشهد اول و تشهد دوم نشست ، در این هنگام خدای تعالی می گوید : ای ملائکه من !به تحقیق به جاآورد بنده من خدمت و عبادت مرا و اکنون نشسته و ثنای مرا می کند و درود بر محمدپیغمبر من می فرستد هرآینه بر او ثنا می فرستم در ملکوت آسمانها و زمین و هر آینه درود بر روح او می فرستم و زمانی که درود بر امیرالمؤ منین (ع) در نمازش فرستاد ، خدا به او می گوید : ای بنده من !هر آینه من بر تو درود می فرستم ، کما این که تو

بر علی درود می فرستی ، هر آینه او را شفیع تو قرار می دهم ، چنانچه تو به وسیله او طلب شفاعت کردی .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 221)

138 - اسرار سلام نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

معنی السلام فی دبر کل صلوه الامان ؛ من ادی امر الله و سنه نبیه - صلی الله علیه و اله - خاشعا منه قلبه ، فله الامان من بلاء الدنیا و برائه من عذاب الآخره . و السلام اسم من اسماء الله تعالی ، اودعه خلقه لیستعملوا معناه فی المعاملات و الامانات و الاضافات ، و تصدیق مصاحبتهم فیما بینهم و صحه معاشرتهم . و اذا اردت ان تضع السلام موضعه و تودی معناه فاتق الله ، و لیسلم منک دینک و قلبک و عقلک ، و لاتدنسها بظلمه المعاصی ؛ و لتسلم حفظتک ، لاتبرمهم و لاتملهم و توحشهم منک بسوء معاملتک معهم ، ثم صدیقک ثم عدوک . فان من لم یسلم منه من هو الاقرب الیه فالابعد اولی . و من لایضع السلام مواضعه هذه ، فلا سلام و لاتسلیم (خ ل : سلم) و کان کاذبا فی سلامه و ان افشاه فی الخلق ؛

معنای سلام در پایان هر نماز ، امان است ؛ یعنی ، هر کس امر خدا و سنت پیامبرش را با خشوع قلبی در مقابل خدا به جای آورد ، از بلای دنیا در امان و از عذاب آخرت بر کنار است . و (سلام) نامی از نامهای خداوند تبارک و تعالی است که میان خلق خود به ودیعت نهاده تا معنا و محتوای آن

را در داد و ستدها ، امنتداری ها و در روابط با هم ، و برای تاءیید و تصدیق همنشینها و صحت آمیزش و معاشرتشان به کار ببرند . اگر خواستی (سلام) را جای خود نهی و (حق) معنای آن را ادا کنی ، باید از خدا پروا کنی و دین ، دل و عقلت از (گزند و آسیب) خودت در سلامت باشد و آنها را به تیرگی گناهان نیالایی ؛ و باید فرشتگان نگهبانت را سلامت بداری ، آنها را نیازاری و ملولشان نسازی و با بدرفتاری با ایشان آنان را از خود نترسانی ؛ آن گاه دوستت و سپس دشمنت (باید از جانب تو در سلام باشند) که هر کس نزدیکترین کس به او از دست او در سلامت نباشد ، به طریق اولی دورترین کس از او در سلامت نخواهد بود . و هر که سلام را در جایگاههایش ننهد ، (او را) نه سلامی است و نه تسلیمی . و در سلام گفتنش دروغگو است هرچند بلند و آشکار در میان مردم سلام بگوید .

(مصباح الشریعه ، باب 18 ، بحارالانوار ، ج 82 ، ص 307)

139 - تاثیر سلام نماز

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره :

فاذا سلم من صلاته ، سلم الله علیه و سلم علیه ملائکته ؛

پس زمانی که بنده نمازش را سلام داد ، خداوند و ملائکه بر او سلام می فرستند .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 221)

فصل سوم : وجوب نماز

آیات

1 - نمازهای پنجگانه روزانه

. . . و سبح بحمد ربک قبل طلوع الشمس و قبل غروبها و من انای اللیل فسبح و اطراف النهار لعلک ترضی ؛

قبل از طلوع آفتاب و پیش از غروب آن و همچنین در اثناء شب و اطراف روز تسبیح و حمد پروردگارت را به جاآور تا خشنود شوی .

(سوره طه ، آیه 130)

2 - نماز و وقت شناسی

فسبحان الله حین تمسون و حین تصبحون ، وله الحمد فی السموات و الارض و عشیا و حین تظهرون ؛

پس (به فکر آن روز بزرگ باشید) خدا را هنگام شام و صبحگاه در نماز مغرب و صبح تسبیح و ستایش گویید و سپاس اهل عالم در آسمانها و زمین مخصوص اوست و شما نیز در تاریکی شب و نیمه روز (در نماز عشاء و ظهر و عصر) به ستایش او مشغول شوید .

(سوره روم ، آیات 17 و 18)

3 - ثابت بودن وقت نماز

فاقیموا الصلوه ان الصلوه کانت علی المؤ منین کتابا موقوتا ؛

نماز را برپا دارید که راستی نماز وظیفه ثابت و معینی است برای مؤ منان .

(سوره نساء ، آیه 103)

4 - اهمیت نماز ظهر

حافظوا علی الصلوات و الصلوه الوسطی و قوموا لله قانتین ؛

در انجام همه نمازها و نماز میانی (ظهر) کوشش و مواظبت کنید ، در حال عبادت و خضوع کنان برای خدا به پا خیزید .

(سوره بقره ، آیه 238)

5 - وقت نماز صبح و ظهر

اقم الصلوه لدلوک الشمس الی غسق اللیل و قران الفجر ان قران الفجر کان مشهودا ؛

نماز را وقت زوال آفتاب تا اول تاریکی شب به یادآر و نماز صبح را نیز به جای آر ، که آن به حقیقت مشهود نظر فرشتگان شب و فرشتگان روز است .

6 - نماز ، اولین فرمان به موسی (ع)

اننی انا الله لا اله الا انا فاعبدنی و اقم الصلوه لذکری ؛

من الله هستم ، معبودی جز من نیست ، مرا پرستش کن و نماز را برای یاد من به پا دار .

(سوره طه ، آیه 14)

احادیث

7 - ارزش نماز واجب

قال الصادق - علیه السلام - :

صلاه فریضه ، خیر من عشرین حجه . . . ؛

نماز واجب ، بهتر از بیست حج مستحبی است .

(محجه البیضاء، ج 1 ، ص 339 . بحارالانوار ، ج 82 ، ص 227)

8 - طلب عبادت

عن الحسن بن علی - علیه السلام - :

ان من طلب العباده تزکی لها و اذا اضرت النوافل بالفریضه فارفضوها ؛

هرکس طلب عبادت دارد ، دل را برای آن پاک می کند ، و هرگاه نمازهای مستحبی به نمازهای واجب ضرر رسانید (باعث آسیب رسانی به یکی ازصفات و ابعاد نمازهای واجب شد) نمازهای مستحبی را ترک کنید .

(تحف العقول ، ص 267)

9 - نمازهای واجب یومیه

عن زراره قال : سالت اباجعفر - علیه السلام - :

عما فرض الله - عز و جل - من الصلاه ؟ فقال : خمس صلوات فی اللیل و النهار ؛

زراره می گوید : از حضرت امام باقر (ع) سؤ ال کردم که خداوند عز و جل چه مقدار نماز را واجب کرد ؟ آن حضرت فرمودند : پنج نماز را واجب کرد .

(من لایحضره الفقیه ، ج 1 ، ص 205)

10 - ادای واجب ، موجب نجات

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

قال الله تعالی : (لاینجوا منی عبدی الا باداء ما افترضت علیه) ؛

خداوند فرموده است : (بنده ام از من نجات نمی یابد ، مگر با ادای آن چه که بر او واجب کرده ام) .

(محجه البیضاء، ج 1 ، ص 398)

11- سؤ ال از نمازهای پنجگانه

قال الصادق - علیه السلام - :

اذا لقیت الله بالصلوات الخمس المفروضات لم یسالک عما سوی ذلک ؛

هنگامی که خداوند را با نماز پنجگانه واجب ملاقات کردی ، سؤ ال از شما نمی شود ؛ مگر از نمازهای پنجگانه .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 5)

12 - نشانه شیعه بودن

قال الصادق - علیه السلام - :

شیعتنا اهل الورع و الاجتهاد و اهل الوفاء و الامانه و اهل الزهد و العباده و اصحاب الاحدی و خمسین رکعه فی الیوم و اللیله ؛

شیعیان ما اهل تقوی و پاکدامنی و کوشش و جدیت اند و مردمی با وفا و امین اند و اهل زهد و عبادتند و کسانی هستند که درشبانه روز پنجاه و یک رکعت نماز می خوانند .

(بحارالانوار ، ج 68 ، ص 167)

13- افضل واجبات

قال الرضا - علیه السلام - :

اعلم ان افضل الفرائض بعد معرفه الله - جل و عز - الصلوه الخمس ؛

بدان که افضل واجبات بعد از معرفت خدای عز و جل نماز پنجگانه است .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 175)

14 - تعداد رکعات نماز واجب

قال الرضا - علیه السلام - :

ان الله - عز و جل - انما فرض علی الناس فی الیوم و اللیله سبع عشر رکعه ، من انی بها ، لم یسئله الله - عز و جل - عما سواها ؛

همانا خداوند عز و جل در شبانه روز هفده رکعت نماز بر مردم واجب کرده است کسی که آن را به جا آورد خداوند غیر از نماز از او سؤ ال نمی کند .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 176)

15 - نخستین عمل واجب

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اول ما افترض الله علی امتی ، الصلوات الخمس ؛

اولین چیزی که خداوند بر امت من واجب کرد ، نمازهای پنجگانه است .

(کنزالعمال ، ج 7 ، حدیث 18851)

16 - وجوب نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

ان الله فرض الزکوه کما فرض الصلاه ؛

خدا زکات را واجب کرد ، همان طور که نماز را واجب کرد .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 3)

17 - علت وجوب نماز صبح

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

و اما صلاه الفجر فان الشمس اذا طلعت تطلع علی قرن شیطان فامرنی ربی ان اصلی قبل طلوع الشمس صلاه الغداه و قبل ان یسجد لها الکافر لتسجد امتی الله - عز و جل - و سرعتها احب الی الله - عز و جل - و هی الصلاه التی تشهدها ملائکه اللیل و ملائکه النهار ؛

اما نماز صبح ، پس هنگامی که آفتاب طلوع کرد ، مثل اینکه بر شاخهای شیطان طلوع می کند . پروردگارم مرا امر نموده که قبل از طلوع خورشید و قبل از آن که کافر برای آفتاب سجده کند ، نماز صبح بخوانم ؛ تا آن که امتم برای خداوند سجده نمایند ، و زود به جای آوردن آن در پیشگاه خداوند محبوبتر است . این نمازی است که ملائکه شب و روز شاهد آن می باشند .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 9)

18 - علت وجوب نماز ظهر

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان الشمس عند الزوال لها حلقه تدخل فیها فاذا دخلت فیها زالت الشمس فیسبح کل شی ء دون العرش بحمد ربی جل جلاله و هی الساعه التی یصلی علی فیها ربی جل جلاله ففرض الله علی و علی امتی فیها الصلاه و

قال : اقم الصلاه لدلوک الشمس الی غسق اللیل و هی الساعه التی یؤ تی فیها بجهنم یوم القیامه فما من مؤ من یوافق تلک الساعه ان یکون ساجدا او راکعا او قائما الا حرم الله جسده علی النار ؛

(عده ای از رسول خدا (ص) علت نمازهای پنجگانه را

که در پنج وقت از شبانه روز واجب شد ، پرسیدند . حضرت فرمود : علت وجوب نماز ظهر از این قرار است :) همانا در هنگام زوال آفتاب ، همه چیز دراین عالم خلقت خداوند سبحان را تسبیح می گویند و به حمد خدا مشغول می شوند مگر عرش خدا ، و دراین موقع خداوند بر من درود می فرستد ، در این ساعت خداوند نماز را بر من و امتم واجب ساخت که در قرآن مجید آمده است ، نماز را وقت زوال آفتاب تا اول تاریکی شب به پا دار ، و این ساعتی است که جهنمیان را در قیامت به جهنم وارد می کنند ، پس در این ساعت هر مؤ منی در حال رکوع یا سجود یا قیام مشغول باشد خداوند سبحان جسدش را بر آتش جهنم حرام می گرداند .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 8)

19 - علت وجوب نماز عصر

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

و اما صلاه العصر فهی الساعه التی اکل ادم فیها من الشجره فاخرجه الله - عز و جل - من الجنه ، فامره الله ذریته بهذه الصلاه الی یوم القیامه و اختارها الله لامتی فهی من احب الصلوات الی الله - عز و جل - و اوصانی ان احفظها من بین الصلوات ؛

اما (علت وجوب) نماز عصر ، و آن در ساعتی است که حضرت آدم از آن میوه که از خوردن آن نهی شده بود ، خورد و خداوند او را از بهشت خارج کرد . پس خداوند ذریه حضرت آدم را امر به نماز عصر نمود

، و خداوند سبحان این نماز عصر را برای امت من نیز اختیار نمود و این نماز از محبوبترین نمازها در نزد خداوند است و مرا سفارش نمود به حفظ بیشتر این نماز در بین نمازهای یومیه .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 8)

20 - علت وجوب نماز مغرب

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

و اما صلاه المغرب ، فهی الساعه التی تاب الله - عز و جل - فیها علی ادم و کان بین ما اکل من الشجره و بین ما تاب الله - عز و جل - علیه ثلاث ماه سنه من ایام الدنیا و فی ایام الاخره یوم کالف سنه مما بین العصر الی العشاء و صلی ادم علیه السلام ثلاث رکعات رکعه لخطیئته و رکعه لخطیئه حوا و رکعه لتوبته ففرض الله - عز و جل - هذه الثلاث رکعات علی امتی و هی الساعه التی یستجاب فیها الدعاء فوعدنی ربی - عز و جل - ان یستجیب لمن دعاه فیها و هی الصلاه التی امرنی ربی بها فی قوله تعالی : (فسبحان الله حین تمسون و حین تصبحون) ؛

(اما علت وجوب نماز مغرب) و آن در ساعتی است که خداوند سبحان توبه حضرت آدم را در آن ساعت قبول نمود ، و پذیرفتن توبه آدم بعد از سیصد سال پس از خوردن حضرت آدم از آن میوه درخت که نهی شده بود ، طول کشید و در روزهای آخر یک روز که بین نماز عصر و عشاء مانند هزار سال بود و حضرت آدم سه رکعت نماز مغرب به جا آورد ، رکعتی برای خطای

خویش و رکعتی برای خطای همسرش حوا و رکعتی برای قبول توبه اش ، پس خداوند این سه رکعت را برای امتم واجب کرد . در هنگام مغرب دعاء مستجاب می شود ، پروردگارم به من وعده داده که دعای مؤ منین را در این وقت مستجاب نماید و این همان نمازی است که خداوند در قرآن مرا به آن امر نموده و فرمود خدا را هنگام شام و صبحگاه در نماز مغرب و صبح تسبیح و ستایش گویید .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 8)

21 - علت وجوب نماز عشاء

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

و اما صلاه العشاء الاخره ، فان للقبر ظلمه و لیوم القیامه ظلمه امرنی ربی - عز و جل - و امتی بهذه الصلاه لتنور القبر و لیعطینی و امتی النور علی الصراط و ما من قدم مشت الی صلاه العتمه الا حرم الله - عز و جل - جسدها علی النار و هی الصلاه التی اختارها الله تقدس ذکره للمرسلین قبلی ؛

اما نماز عشاء ، پس همانا در قبر و در روز قیامت تاریکی همه جا را فرا گرفته است ؛ لذا پروردگارم به من و امتم به نماز عشاء امر فرمود ، برای نورانیت قبر وروشن ساختن آن ، و این که به من و به امتم نوری روی صراط عطا فرماید ، و هر کس قدمی در راه نماز عشاء بردارد ، خداوند بدنش را از آتش جهنم حرام می گرداند و این نمازی است که پروردگار آن را برای مرسلین و انبیای قبل از من اختیار نمود .

(وسائل الشیعه ، ج

3 ، ص 9)

22 - شرط قبولی نماز نافله

قال الباقر - علیه السلام - :

انما تقبل النافله بعد قبول الفریضه ؛

همانا ، نماز مستحبی زمانی مورد قبول است که نماز واجب مورد قبول واقع شود .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 20)

23 - وجوب نماز بر امت رسول الله (ص)

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

قال الله تعالی : افترضت علی امتک خمس صلوات ؛

خداوند متعال فرمود : نمازهای پنجگانه را بر امت تو واجب کردم .

(کنزالعمال ، ج 7 ، حدیث 1887)

24 - نشانه های مؤ من

عن ابی محمد الحسن بن علی العسکری - علیه السلام - انه قال :

علامات المؤ من خمس ، صلاه الخمسین ، و زیاره الاربعین و التختم فی الیمین ، و تعفیر الجبین و الجهر (بسم الله الرحمن الرحیم) ؛

علایم و نشانه های مؤ من پنج چیز است :

1 - خواندن 51 رکعت نماز در شبانه روز (17 رکعت نماز واجب و 34 رکعت نافله)

2 - زیارت اربعین امام حسین (ع) .

3 - انگشتر به دست راست کردن .

4 - پیشانی بر خاک نهادن .

5 - بلند گفتن (بسم الله الرحمن الرحیم) در نمازها .

(وسائل الشیعه ، ج 10 ، ص 373)

25 - چند چیز واجب در نماز

قال الباقر - علیه السلام - :

عن الفرض فی الصلاه ، الوقت و الطهور و القبله و التوجه و الرکوع و السجود و الدعاء ؛

آن چه در نماز واجب است ، عبارت است از : 1 - وقت نماز 2 - طهارت 3- قبله ، 4 - توجه داشتن 5 - رکوع 6 - سجود 7 - دعا .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 80)

26 - حاجت خواستن بعد از نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

ان الله - عز و جل - فرض علیکم الصلوات فی احب الاوقات الیه ، فاسئلوا الله حوائجکم عقیب فرائضکم ؛

به درستی که خداوند نمازهای واجب را در محبوبترین اوقات واجب کرد ، پس حاجات خود را بعد از نمازهایتان بخواهید .

(بحارالانوار ، ج 85 ، ص 324)

27 - عابدترین مردم

قال عن ابی حمزه :

سمعته - علیه السلام - یقول : قال الرب تعالی : اذا صلیت ما افترضت علیک فانت اعبد الناس ؛

ابی حمزه گفت : از امام (ع) شنیدم که فرمود : خداوند میفرماید : آن وقتی که نماز را بر تو واجب کردم . به جا آوردی ، پس عابدترین مردم هستی .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 183)

28 - اصل نماز چند رکعت است

قال الرضا - علیه السلام - :

انما جعل اصل الصلوه رکعتین و زید علی بعضها رکعه و علی بعضها رکعتان و لم یزد علی بعضها شی ء ، لان اصل الصلوه انما هی رکعه واحده ، لان اصل العدد واحد ؛ فاذا نقصت من واحد فلیست هی صلوه ، فعلم الله - عز و جل - ان العباد لایودون تلک الرکعه الواحده التی لاصلوه اقل منها بکمالها و تمامها و الاقبال الیها ، فقرن الیها رکعه اخری لیتم بالثانیه ما نقص من الاولی ؛ ففرض الله - عز و جل - اصل الصلوه رکعتین ، ثم علم رسول الله - صلی الله علیه و اله - ، ان العباد لایودون هاتین الرکعتین بتمام ما امروا به و کماله ، فضم الی الظهر و العصر و العشاء الاخره رکعتین لیکون فیها تمام الرکعتین الاولتین . . . ؛

همانا اصل نماز دو رکعت مقرر گردید و بر بعضی یک رکعت و بر بعضی دیگر دو رکعت افزوده شد و بر بعضی دیگر هیچ افزوده نشد ؛ بدان جهت که اصل نماز فقط یک رکعت است ، زیرا اصل ، عدد یک است . پس اگر نمازی از یک

رکعت کمتر بشود ، نماز نیست ؛ پس (چون) خدای عز و جل می دانست که بندگان همین یک رکعت را ، که کمتر از آن نمازی نیست ، به نحو کامل و تام به جای نیاورده و بدان رو نمی آورند ، یک رکعت دیگر به آن منضم کرد تا نقصان رکعت اول با به جا آوردن رکعت دوم (جبران و) تمام شود ؛ از این رو خداوند عز و جل اصل نماز را دو رکعت ، واجب کرد . آن گاه رسول خدا (ص) دانست که بندگان خدا همین دو رکعت را به طور کامل و تواءم با آن چه بدان امر شده اند به جا نمی آورند ، پس به هر یک از نمازهای ظهر و عصر و عشاء دو رکعت افزود تا با به جا آوردن دو رکعت آخر ، دو رکعت اول به تمامه انجام شده باشد .

(عیون الاخبار ، ج 2 ، ص 107 . وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 38)

فصل چهارم : آداب و مستحبات نماز

آیات

1 - آداب نماز

. . . و لاتجهر بصلاتک و لاتخافت بها و ابتغ بین ذلک سبیلا ؛

و در نماز نه صدا را بسیار بلند و نه بسیار آهسته گردان ، بلکه حد متوسط را اختیار کن .

(سوره اسراء ، آیه 110)

2 - مواظبت بر نمازها

والذین هم علی صلاتهم یحافظون ؛

مصلین کسانی هستند که مواظب نماز خویشتن اند و همه اوقات نماز را حفظ می کنند .

(سوره معارج ، آیه 34)

3 - مهندسی خانه و نماز

واجعلوا بیوتکم قبله و اقیموا الصلوه ؛

خانه هایتان را مقابل یکدیگر قرار دهید و نماز را برپا دارید .

(سوره یونس ، آیه 87)

4- اخلاص در نماز

قل ان صلاتی و نسکی و محیای و مماتی الله رب العالمین ، لاشریک له و بذلک امرت و انا اول المسلمین :

بگو همانا نماز و تمام عبادات و زندگی و مرگ من همه برای خداوند پروردگار جهانیان است . شریکی برای او نیست و به همین دستور یافته ام و من نخستین مسلمان هستم .

(سوره انعام ، آیه 162 و 163)

5- تحریم نماز در حال مستی

یا ایها الذین امنوا لاتقربوا الصلوه و انتم سکاری حتی تعلموا ما تقولون ؛

ای کسانی که ایمان آورده اید در حالیکه مست هستید به نماز نزدیک نشوید تابدانید چه میگویید .

(سوره نساء ، آیه 43)

6- نماز در سفر

و اذا ضربتم فی الارض فلیس علیکم جناح ان تقصروا من الصلوه . . . ؛

و هنگامی که سفر کنید گناهی بر شما نیست که نماز را کوتاه کنید .

(سوره نساء ، آیه 101)

احادیث

7 - مراقبت حدود و آداب نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

علم الاسلام الصلاه فمن فرع لها قبله و حافظ عليها بحدها و وقتها و سنتها فهو مؤ من ؛

نماز ، پرچم اسلام است ، مؤ من واقعی کسی است که دل به آن دهد و مراقب حدود و آداب وقت آن باشد .

(کنزالعمال ، ج 7 ، حدیث 1887)

8 - تربت امام حسین (ع)

قال الصادق - علیه السلام - :

السجود علی تربه الحسین - علیه السلام - یخرق الحجب السبع ؛

سجده بر تربت امام حسین (ع) هفت پرده و مانع را می شکافد .

(بحارالانوار ، ج 101 ، ص 135)

9 - صحیح بودن نماز

عن الامام علی - علیه السلام - :

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - (ان عمود الدین الصلوه و هی اول ما ینظر فیه من عمل ابن ادم فان صحت نظر فی عمله و ان لم یصح لم ینظر فی بقیه عمله) ؛

رسول خدا (ص) فرمود : (ستون دین نماز می باشد ، و از میان اعمال انسان (در روز قیامت) نماز اولین عملی است که مورد رسیدگی قرار می گیرد ؛ اگر صحیح بود ، سایر اعمال نیز مورد توجه قرار خواهد گرفت ، و گرنه باقی اعمال نیز مردود خواهد بود .

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 374)

10 - طهارت

قال الصادق - علیه السلام - :

لاصلوه الا بطهور ؛

نماز درست نیست ؛ مگر باطهارت (وضو ، غسل ، تیمم) .

(وسائل الشیعه ، ج 1 ، ص 261)

11 - مسواک با هر نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لو لا ان اشق علی امتی ، لامرتهم بالسواک مع کل صلوه ؛

اگر بر امت من سخت و دشوار نبود ، هرآینه به آن ها دستور می دادم که با هر نماز مسواک بزنند .

(میزان الحکمه ، ج 4 ، ص 597)

12 - لباس نمازگزار

کان الحسن بن علی - علیه السلام - اذا قام الی الصلوه لبس اجود ثیابه ، فقیل له یابن رسول الله تلبس اجود ثیابک ، فقال : ان الله جمیل یحب الجمال فاتحل لربی و هو یقول : (خذوا زینتکم عند کل مسجد) ؛

حضرت مجتبی (ع) بهترین جامه های خود را در موقع نماز بر تن می کرد . کسانی که از آن حضرت سبب این کار را پرسش کردند ، در جواب فرمود : خداوند جمیل است و جمال و زیبایی را دوست دارد ، به این جهت خود را در پیشگاه الهی زینت می کنم ، خداوند امر فرموده که : (با زینتهای خود در مساجد حاضر شوید) .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 331)

13 - نماز و عطر

قال الصادق - علیه السلام - :

رکعتان یصلیها المتعطر ، افضل من سبعین رکعه یصلیها غیر متعطر ؛

دو رکعت نماز با عطر ، بهتر است از هفتاد رکعت نماز کسی که عطر نزده است .

(مکارم الاخلاق ، ص 42)

14 - نماز و مسواک

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

رکعتین بسواک ، احب الی الله - عز و جل - من سبعین رکعه بغیر سواک ؛

دو رکعت نماز با دندانهای مسواک زده ، نزد خداوند از هفتاد رکعت نماز بدون مسواک بهتر است .

(سفینه البحار ، ج 1 ، ص 675)

15 - نماز صحیح

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من اسبغ وضوء و احسن صلوته و ادی زکوه ماله و خزن لسانه و کف غضبه و استغفر لذنبه و ادی النصیحه لاهل بیت رسوله فقد استکمل حقائق الایمان و ابواب الجنه مفتحه له ؛ هر که خوب وضو سازد و نمازش را درست بخواند و زکات مالش راببپردازد و زبانش را نگاه دارد و جلو خشم خویش را بگیرد و برای گناهش آمرزش جوید و برای خاندان پیغمبرش خیرخواهی کند ، حقایق ایمان را کامل کرده و درهای بهشت برایش باز است .

(امالی شیخ صدوق ، ص 333)

16 - انتظار بعد نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

انتظار الصلوه بعد الصلوه کنز من کنوز الجنه ؛

انتظار کشیدن از نماز تا نماز دیگر ، گنجی است از گنجهای بهشت .

(جامع احاديث الشيعه ، ج 4 ، ص 78)

17 - قنوت طلایی

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اطولکم قنوتا فی دار الدنیا اطولکم راحه یوم القیامه فی الموقف ؛

هر کسی از شما قنوتش در این دنیا طولانی تر باشد ، در آخرت در موقف محشر راحتی او بیشتر خواهد بود .

(ثواب الاعمال ، ص 59)

18 - صلوات در رکوع و سجود

قال الباقر - علیه السلام - :

من قال فی رکوعه و سجوده و قیامه : (اللهم صل علی محمد و آل محمد) کتب الله له ذلک بمثل الرکوع و السجود و القیام ؛

هرکسی در رکوع و سجود و قیام خود بگوید : (اللهم صل علی محمد و آل محمد) خدا ثواب آن را مانند ثواب رکوع و سجود و قیام برای او می نویسد .

(ثواب الاعمال ، ص 61)

19 - نماز همراه با اذان واقامه

قال علی - علیه السلام - :

من صلی باذان و اقامه صلی خلفه صف من الملئکه ، لایری طرفاه و من صلی باقامه صلی خلفه ملک ؛

هرکس نمازش را با اذان و اقامه بخواند ، صفی از فرشتگان پشت سر او به نماز می ایستند که دو طرف آن صف دیده نمی شود و هر کس که نماز خود را با اقامه تنها بخواند ، یک فرشته پشت سر او نماز می گزارد .

20 - لباس تمیز برای نماز

قال علی - علیه السلام - :

النظیف من الثیاب یذهب الهم و الحزن و هو طهور للصلاه ؛

لباس تمیز غم و ناراحتی را برطرف کرده و آن لباس پاک (مناسب)نماز است .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 346)

21 - نماز در مسجد

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الجلوس فی المسجد لانتظار الصلوه عباده ؛

نشستن در مسجد به انتظار نماز عبادت است .

(بحارالانوار ، ج 83 ، ص 384)

22 - سلام بر نمازگزار

قال الصادق - علیه السلام - :

اذا دخلت المسجد و القوم یصلون فلا تسلم علیهم و سلم علی النبی - صلی الله علیه وآله - ثم اقبل علی صلاتک و اذا دخلت علی قوم جلوس یتحدثون فسلم علیهم ؛

هنگامی که داخل مسجدی شدی و زمانی که مردم مشغول نماز هستند ، بر آنها سلام نکن ، بلکه بر رسول خدا (ص) سلام کن و مشغول نماز شو ، ولی وقتی وارد بر گروهی شدی که مشغول صحبت هستند ، بر آن ها سلام کن .

(بحارالانوار ، ج 76 ، ص 8)

23 - سلام بر نمازگزار ممنوع

قال الصادق - علیه السلام - :

لاتسلموآموزشی . . . و لا علی المصلی و ذلک لان المصلی لایستطیع ان یرد السلام لان التسلیم من المسلم تطوع و الرد علیه فریضه ؛

بر سه گروه لازم نیست سلام داده شود که یکی از آن ها نمازگزار است ، چون او آمادگی پاسخ دادن را ندارد ، در صورتی که سلام بر سلام کننده مستحب است و پاسخ دادن آن واجب است .

(بحارالانوار ، ج 76 ، ص 9)

24 - لباس نمازگزار

قال الصادق - علیه السلام - :

خیر لباسک ما لایشغلک عن الله - عز و جل - بل یقربک من شکره و ذکره و طاعته ؛

نیکوترین لباس آن است که تو را از یاد خدا غافل نکند (مشغول به غیر ننماید) ، بلکه به شکر و ذکر و طاعتش نزدیک کند .

(مصباح الشریعه ، الباب السابع ، فی اللناس)

25 - لباس دارای تصویر

قال الصادق - علیه السلام - :

انه کره ان یصلی و علیه ثوب فیه تماثیل ؛

از امام صادق (ع) روایت شده است که آن حضرت کراهت داشت از اینکه با لباسی که در آن تصویری هست نماز بخواند .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 317)

26 - نماز کامل همراه با صلوات

قال الصادق - علیه السلام - :

ان من تمام الصوم اعطاء الزكوه (لفطره) كما ان الصلاه على النبى - صلى الله عليه و اله و سلم - من تمام الصلاه ؛

همانا پرداخت زكات فطره (در آخر ماه رمضان ، مايه تماميت روزه مى باشد ، چنان كه صلوات بر محمد (و آل او) باعث تماميت نماز است (يعنى نماز با صلوات و روزه با زكات فطره كامل مى شود .

(وسائل الشيعه ، ج 6 ، ص 221)

27 - شک در نماز

قال الصادق - عليه السلام - :

عن زراره ابى بصير قال : قلنا له : الرجل يشك كثيرا ، فى صلاته حتى لا يدرى كم صلى و لا ما بقى عليه ؟ قال : يعيد قلناله : فانه يكثر عليه ذلك كلما عاد شك قال : يمضى فى شكه : ثم قال : لاتعودوا الخبيث انفسكم بنقض الصلاه فتطمعوه فان الشيطان خبيث يعتاد لما عدد فليمض احدكم فى الوهم و لايكثرن نقض الصلاه فانه اذا فعل ذلک مرات لم يعد اليه الشک ، قال زراره : ثم قال : انما يريد الخبيث ان يطاع فاذا عصى لم يعد الى احدكم ؛

زراره و ابوبصير مى گويند : از امام (امام صادق يا امام باقر عليهماالسلام)پرسيدم : اگر شخصى در نماز شک كند تا آن جا كه نداند چند ركعت خوانده و چقدر باقى مانده است ؟ حضرت فرمود : اعاده كند . عرض كردم او همواره شک مى كند ، حتى اگر نماز را اعاده كند . حضرت فرمود : به شكش اعتنا نكند . آن گاه فرمود : شيطان پليد را

با شکستن نماز عادت ندهید (که شما را فریب بدهد و به وسوسه بیندازد) ، زیرا با این کار ، او در شما طمع می کند ، شیطان خبیث و پلید است و به آن چه عادت داده شد ، عادت می کند . پس هرگاه برای یکی از شما وهم و اشتباهی حاصل شود ، به آن اعتنا نکنید و خیلی نماز را نشکنید ، چرا که اگر چند بار چنین کرد دیگر شک برای او نمی آید . زراره گفت که آن گاه حضرت فرمود : آن (شیطان) خبیث می خواهد که اطاعت شود پس اگر از او اطاعت نشد ، باز خواهد گشت .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص 270)

28 - کلید نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الوضوء مفتاح الصلاه ؛

وضو کلید و وسیله افتتاح نماز است .

(نهج الفصاحه ، حدیث 1588)

29 - نماز در مکانهای مقدس

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

جعلت لی الارض مسجدا و طهورا ؛

همانا زمین برای من سجده گاه و پاک کننده قرار داده شده است .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 593)

30 - نماز کامل با پرداخت زکات

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لاتتم صلاه الا بزکوه ؛

نماز کسی کامل نمی شود مگر با پرداخت زکات .

(بحارالانوار ، ج 96 ، ص 29)

31 - بی احترامی به نماز

قال علی - علیه السلام - :

من لم یاءخذ اهبه الصلوه قبل وقتها فما وقرها ؛

کسی که قبل از نماز خود را برای اقامه نماز آماده نکند ، به نماز بی احترامی نموده است .

(شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید ، ج 20 ، باب 768 ، ص 329)

32 - خواب قبل از نماز عشاء

عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال :

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - : لما اسری بی الی السماء مضیت باقوام ترضح رؤ سهم بالصخر ، فقلت : من هولاء یا جبرئیل ؟ فقال : هولاء الذین ینامون عن صلاه العشاء ؛

از امام صادق (ع) نقل شده که پیامبر خدا (ص) فرمود : آن گاه که مرا به آسمان بردند ، به جماعتی گذشتم سرهای آن ها با سنگ کوفته می شد ، گفتم ای جبرئیل اینها کیانند ؟ گفت : اینها آنانند که قبل از خواندن نماز عشاء می خوابند .

(بحارالانوار ، ج 2 ، ص 213)

33 - رهنمودهای امام صادق (ع) در آداب نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

اذا قمت الی الصلاه فقل اللهم انی اقدم الیک محمدا - صلی الله علیه وآله - بین یدی حاجتی ، و اتوجه به الیک ، فاجعلنی به وجیها عندک فی الدنیا و الاخره و من المقربین ، اجعل صلاتی به مقبوله و ذنبی به مغفورا و دعایی به مستجابا ، انک انت الغفور الرحیم ؛

هرگاه به نماز ایستادی ، پس بگو : بار خدایا من محمد (ص) را به شفاعت برای برآورده شدن حاجتم به سوی تو آوردم و به وسیله او به سوی تو توجه نمودم ؛ پس مرا به حرمت و عظمت او در دنیا و آخرت وجیه و آبرومند گردان و از مقربین درگاهت قرار بده ، پروردگارا به حرمت پیامبرت نمازم را مقبول فرما ، و گناهانم را بیامرز ، و دعایم را مستجاب گردان که به راستی تو آمرزنده مهربانی .

(میزان الحکمه ،

(ج 5 ، ص 378)

34 - رهنمودهای حضرت ادریس (ع) در آداب نماز

قال ادریس - علیه السلام - :

اذا دخلتم فی الصلاه فاصرفوا لها خواطرکم و افکارکم و ادعوا الله دعاء طاهرا متفرغا و سلوه مصالحکم و منافعکم بخضوع و خشوع و طاعه و استکانه ، و اذا رکعتم و سجدتم فابعدوا عن نفوسکم افکار الدنیا و هواجس السوء و افعال الشر ، و اعتقاد المکر ، و ما کل السحت ، و العدوان ، و الاحقاد ، و اطرحوا بینکم ذلک کله ؛

هرگاه به نماز وارد شدید ، خاطر و افکارتان را به نماز اختصاص دهید (و به چیزی غیر از نماز نیندیشید) و از خدا بخواهید و دعا کنید دعایی پاک در حالی که از همه چیز غیر از خدا فارغ باشید . و با خضوع و خشوع و اطاعت و استعانت مصالح و منافع خود را از خداوند درخواست نمایید . و هنگام رکوع و سجود ، افکار دنیوی و خیالات باطل و ناشایسته و زشتیها را از جانتان دور کنید . عقیده ناسالم و مکارانه نداشته باشید . از غذای حرام بپرهیزید . دشمنی و کینه توزی و حسد را از خود دور کنید . تمام این بدیها و زشتیها را از خود دور کنید و دنبال خیالات باطل نروید .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 252)

35 - صبر در اطاعت

قال علی - علیه السلام - :

الصبر ثلاثه : الصبر علی المصیبه ، و الصبر علی الطاعه ، والصبر علی المعصیه ؛

صبر بر سه گونه است : صبر در هنگام مصیبت ، و صبر بر سختی اطاعت ، و صبر در هنگام معصیت (حفظ خود از ارتکاب گناه) .

(تحف

العقول ، ص 146)

36- نماز و زينت

قال على - عليه السلام - :

لاتصلى المراءه عطلا ؛

زن بدون زينت نماز نخواند .

(وسائل الشيعه ، ج 3 ، ص 325)

37 - با سر وريش بازى نكنيد

قال زراره :

اذا قمت فى الصلاه فعليک بالاقبال على صلاتک ؛ فانما لک من الصلاه ما اقبلت عليه بقلبک ، و لاتعبث فيها بيدک و لابراءسک ، و لابلحيتک ، و لاتحدث نفسک ، و لاتتشئاب و لا تمط ؛

هرگاه به نماز ايستادى پس بر تو باد ، به توجه كامل به نمازت ؛ چون آن مقدار از نمازت كه باتوجه باشد براى تو مفيد خواهد بود . در نماز با دست و سر و ريش خويش بازى مكن و در دل به كارى حديث نفس مكن ، (مثلا به بازار روى و خريد و فروش و داد و ستد كنى) و در حين نماز دهن دره نكش و قامت كشى مكن (و از هرچه كه با شاءن نماز حقيقى ناسازگار است اجتناب كن ؛ زيرا به هر اندازه اى كه نمازگزار در نماز به سوى خداوند روى آورد ، به همان مقدار نمازش پذيرفته و بقيه مطرود مى گردد .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 220)

38 - حدود نماز

قال الصادق - عليه السلام - :

للصلوه اربعه الاف حد ؛

برای نماز چهار هزار حد است .

(فلاح السائل ، ص 23)

39 - نماز خواندن با آگاهی

قال علی - علیه السلام - :

نوم علی یقین خیر من صلاه فی شک ؛

خوابیدن با علم و یقین بهتر از نماز و نیایش خدا با شک و تردید است .

(نهج البلاغه ، فیض الاسلام ، ص 1130)

40 - آداب وضو به حسب باطن و قلب

عن الرضا - علیه السلام - :

انما امر بالوضوء لیکون العبد طاهرا اذا قام بین یدی الجبار و عند مناجاته اياه مطیعا له فیما امره تقیا من الادناس و النجاسه مع ما فیه من ذهاب الکسل و طرد النعاس و تزکیه الفؤ اد للقیام بین یدی الجبار و انما وجب علی الوجه و الیدین و الراءس و الرجلین لان العبد اذا قام بین یدی الجبار فانما ینکشف من جوارحه و یظهر ما وجب فیه الوضوء و ذلک انه بوجهه یسجد و یخضع و بیده یسئل و یرغب و یرهب و یتبتل و براءسه یستقبله فی رکوعه و سجوده و برجلیه یقوم و یقعد ؛

همانا امر شده است به وضو تا آن که بنده پاک باشد هنگامی که می ایستد مقابل خدای جبار و وقت مناجات نمودن او حق را و برای آن که مطیع باشد در آن چه او را امر فرموده و پاکیزه باشد از گناهان و نجاست با آن که در آن است فواید دیگر از قبیل برطرف شدن کسالت و رفع شدن چرت و پاکیزه شدن دل برای ایستادن در مقابل خدای جبار و همانا واجب شد بر رو و دو دست و سر و دو پا ، زیرا بنده وقتی که در حضور حضرت جبار ایستاد ، همانا منکشف می شود از جوارح او ، و ظاهر گردد

آن چه که وضو در آن واجب شود ، زیرا با رویش سجده کند و خضوع نماید و با دستش سؤ ال و رغبت و رهبت نماید و منقطع به حق شود و با سرش استقبال کند حق را در رکوع و سجود ، و با پاهایش بایستد و بنشیند .

(عیون اخبار الرضا ، ج 2 ، ص 104)

41 - رسیدن به کمال نماز به وسیله آداب آن

قال الصادق - علیه السلام - :

لایتم الصلوه الا لذی طهر سابغ و تمام بالغ غیر نازغ و لازائغ عرف ؛ فاخبت فثبت و هو واقف بین الیاءس و الطمع و الصبر و الجزع کان الوعد له صنع و الوعید به وقع بذل عرضه و تمثل عرضه و بذل فی الله المهجه و تنکب الیه المحجه غیر مرتغم بارتغام یقطع علائق الاهتمام بغیر من له قصد و الیه وفد و منه استرفد فاذا اتی بذلک کانت هی التی تنهی عن الفحشاء و المنکر ؛

نماز به کمال نمی رسد جز برای نمازگزاری که دارای طهارتی همه جانبه و تمامیتی رسا باشد ، نه دیگران را اغوا کند و نه خود از حق منحرف گردد ، (خدا را) شناخته و سر تسلیم فرود آورده استقامت و ثبات در پیش گیرد ، بین نومیدی (از رحمت خدا) و طمع (به رحمت او) و میان شکیبایی و بی تابی ایستاده باشد ، گویی وعده نیکوی خدا برایش عملی شده و وعده عذاب بر او واقع گشته ، مال و متاع خود را(در راه خدا) بذل نموده و هدف خود را(از عبادت) پیش رو قرار داده و در راه خدا خون خود را ارزانی کرده و در

راه به سوی خداوند نموده و از ماسوای او روی گرداند ، در بینی بر خاک نهادن هیچ ناخوشایندی و کراهتی در دل ندارد ، رشته های پیوند را به غیر آن کسی که او را قصد کرده و به سویش روانه شده و از او عطا و یاری طلبیده گسسته است قطع کند ، پس چون چنین نمازی به جای آورد ، این همان نمازی است که از فحشاء و منکر باز می دارد .

(فلاح السائل ، ص 23)

42 - آداب و شرایط نماز

قال الرضا - علیه السلام - :

اذا اردت ان تقوم الی الصلاه فلا تقم الیها متکاسلا و لا متناعسا و لا مستعجلا و لا متلاهیا و لکن تاتیها علی السکون و الوقار و التوده و علیک الخشوع و الخضوع متواضعا لله - عز و جل - متخاشعا علیک خشیه و سیماء الخوف راجیا خائفا بالطمانینه علی الوجل و الحذر فقف بین یدیه کالعبد الابق المذنب بین یدی مولاه فصف قدمیک و انصب نفسک و لاتلتفت یمینا و شمالا و تحسب کانک تراه فان لم تکن تراه فانه یراک و لاتعبث بلحیتک و لابشی ء من جوارحک و لاتفرقع اصابعک و لاتحک بدنک و لاتولع بانفک و لا بثوبک و لا تصلی و انت متلثم و لایجوز للنساء الصلاه و هن متنقبات و یکون بصرک فی موضع سجودک مادمت قائما و اظهر علیک الجزع و الهلع و الخوف و ارغب مع ذلک الی الله - عز و جل - و لا تتک مره علی رجلک و مره علی الاخری و تصلی صلاه مودع تری انک لا تصلی ابدا و اعلم انک بین یدی

الجبار و لاتعبث بشی ء من الاشیاء و لاتحدث لنفسک و افرغ قلبک و لیکن شغلک فی صلوتک ، و ارسل یدیک الصقهما بفخذیک فاذا افتحت الصلاه فکبر و ارفع یدیک بحذاء اذنیک و لاتجاوز بابهامیک حذاء اذنیک و لاترفع یدیک بالدعاء فی المکتوبه حتی تجاوز بهما راءسک و لاباس بذلک فی النافله و الوتر فاذا رکعت فالقم رکبتیک براحتک ، و تفرج بین اصابعک و اقبض علیها و اذا رفعت راسک من الرکوع فانصب قائما حتی ترجع مفاصلک کلها الی المکان ثم اسجد وضع جبیتک علی الارض و رغم علی راحتیک و اضمم اصابعک وضعهما مستقبل القبله و اذا جلست فلا تجلس علی یمینک و لکن انصب یمینک و اقعد علی الیتیک و لا تضع یدک بعضه علی بعضه لکن ارسلهما ارسالا فان ذلک تکفیر اهل الکتاب و لا تتمطی فی صلاتک و لاتتجشا و امنعهما بجهدک و طاقتک فاذا عطست فقل الحمدلله و لا تطا موضع سجودک و لاتتقدم مره و لاتتاخر اخری و لاتصل و بک شی ء من الاخبثین و ان کنت فی الصلاه فوجدت غمزا فانصرف الا ان یکون شیئا تصبر علیه من غیر اضرار بالصلاه . و اقبل علی الله بجمیع القلب و بوجهک حتی یقبل الله علیک ، و اسبغ الوضوء ، و عفر جبینک فی التراب و اذا اقبلت علی صلاتک اقبل الله علیک بوجهه و اذا عرضت اعرض الله عنک ؛

1 - هنگامی که اراده نمودی برای انجام نماز ، پس با بی رغبتی ، کسالت ، خواب آلودگی ، عجله و . . . مشغول به چیزی نماز ، به جا نیاور

2 - با

حالت حضور قلب و سکون و آرامش و تاءنی ، مشغول نماز شو .

3 - بر شما باد در نماز به صورت خشوع و خضوع

4 - در پیشگاه الهی چنان خاضع و خاضع باش که خشیت و خوف از سیمای تو ظاهر گردد ، و به وسیله طمانینه خوف و رجاء در تو ظهور پیدا کند .

5 - از کثرت ترس و ورعی که بر قلبت عارض گردیده است ، پس در این حالت مقابل پروردگارت چون بنده فراری گناهکار که در مقابل مولایش قرار گرفته بایست .

6 - قدمهایت را منظم کن و خود را برای اطاعت از مولایت مستعد و مهیا ساز .

7 - و به چپ و راست توجه مکن .

8 - و خدا را مثل این که تو را می بیند به حساب آور ، زیرا اگر تو خدا را نمی بینی همانا خدا تو را می بیند .

9- با ریش و سایر اعضا و جوارحت و با جامه ات بازی مکن .

10 - در حال گرفتگی بینی نماز نخوان .

11 - و برای زنان نیزدرست نیست که با نقاب و دو بند نماز بخوانند .

12 - چشمت را در هنگامی که ایستاده ای به موضع سجده بینداز .

13 - و در هنگام نماز از خودت جزع و هول و ترس از خدا ظاهر کن و با این حالات مخصوص ، نشان بده که تو راغب الی الله هستی و به خدا عشق می ورزی .

14 - در حال قیام گامی به این پا و گاهی به آن پا تکیه

مکن .

15 - نمازی به جا آورد مثل اینکه نماز وداع است که دیگر موفق به ادای آن نمی شوی .

16 - بدان که همانا تو در برابر خداوند جبار هستی ، بنابراین با چیزی از اشیاء به بازی مشغول مشو و حدیث نفس مکن و قلبت را از همه چیز غیر از یاد خدا و عبادت او فارغ کن ، و فقط باید به کارنماز بپردازی .

17 - هنگام نماز در حال قیام دستهایت را روی رانهای پایت قرار بده .

18 - و در شروع نمازت تکبیر بگوی .

19 - و دستهایت را تا نرمه گوشت بلند کن ، به طوری که انگشتهای ابهامت از گوش و مقابل آن تجاوز نکند .

20 - و در قنوت نماز واجب دستهایت از سر تجاوز نکند و اما در نماز نافله و وتر مانعی نیست .

21 - هرگاه به رکوع رفتی ، پس دستهایت را به زانوهایت بگذار و انگشتانت را بگشا و دستهایت را جمع نموده از محاذی زانوها و پاها خارج مکن .

22 - هنگام برخاستن از رکوع به تمام قامت بایست تا آن که مفاصلت تماما به مکان اصلی خود برگردد ، و عروق و رگها جا به جا شود .

23 - در سجده جبین و پیشانی و کف دستهایت را بر زمین بگذار .

24 - و انگشتان دستهایت را هنگام سجده ببند و به طرف قبله قرارش ده .

25 - و هرگاه نشستی ، پس به قسمت راست بدن ننشین ، بلکه طرف راست را بلند نموده و بر طرف چپ بگذار

و بر رانهای خود بنشین .

26 - دست روی دست مگذار ، بلکه دستهایت را آزاد کن و مستقیم بر رانهاقرارش بده زیرا این عمل دست روی دست گذاشتن ، عمل اهل کتاب است .

27 - در هنگام نماز خمیازه مکش و دست و پا را دراز مکن و آروغ نزن ، و هرگاه این دو ، تو را فشار آوردند با جد و جهد از خود دفع کن و تحمل نما .

28 - هرگاه عطسه زدی ، (الحمد لله) بگو .

29 - در موضع سجده ات حرکت نکن و راه مرو و به جلو وعقب نرو و ثابت و بدون حرکت باش .

30 - و در حالی که در فشار از ادرار و مدفوع هستی به نماز نایست و اگر در نماز بودی و احساس فشار و ناراحتی از آن ها نمودی ، پس از نماز منصرف شو ، مگر این که خفیف باشد که توان تحمل آن را بدون زیان و ضرر به نمازت داشته باشی .

31 - وقتی که به نماز ایستادی با تمام توجه قلبی و با همه وجودت به خداوند روی آور ، تا خدا نیز به تو روی آورد .

32 - و هرگاه خواستی برای نماز وضو بگیری وضویی کامل بساز .

33 - و هرگاه خواستی سجده کنی پیشانیت را بر خاک بگذار .

34 - هرگاه به نمازت روی آوردی و با توجه و حضور کامل قلبی به نماز ایستادی و آداب و شرایط نماز را حفظ کردی و باهمه وجودت به سوی خدا رفتی او نیز با همه

رحمت و مغفرت و عنایتش به تو روی خواهد آورد . و هرگاه از خدا روگردان شدی و اعراض کردی خداوند نیز از تو روگردان شود .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 204)

فصل پنجم : افعال و اذکار نماز

آیات

1 - رکوع و سجود

یا ایها الذین امنوا ارکعوا و اسجدوا و اعبدوا ربکم و افعلوا الخیر لعلکم تفلحون ؛

ای اهل ایمان !در برابر خدا رکوع و سجود به جا آرید ، و حضرت او را در تمام شئون حیات بنده و فرمانبردار باشید و هر کار خیری را انجام دهید تا به رستگاری و فلاح و پیروزی و نجات برسید .

(سوره حج ، آیه 77)

2 - ناظر به افعال

الذی یریک حین تقوم ، و تقلبک فی الساجدین ؛

همان کسی که تو را به هنگامی که (برای عبادت) بر می خیزی می بیند ، و حرکت تو را در میان سجده کنندگان مشاهده می کند .

(سوره شعراء ، آیات 218 و 219)

3 - رکوع ، راهی برای توبه

. . . فاستغفر ربه و خر راکعا و اناب . . . ؛

. . . از این رو ، از پروردگار خویش طلب آمرزش نمود و به سجده افتاد و توبه کرد .

(سوره ص ، آیه 24)

4 - اثر سجده

واسجد و اقترب ؛

سجده نما و به خداتقرب جوی .

(سوره علق ، آیه 19)

احادیث

5 - قبله

قال الصادق - علیه السلام - :

اذا استقبلت القبله فانس من الدنیا و ما فیها و الخلق و ما هم فیه و استفرغ قلبک عن کل شاغل یشغلک عن الله ؛

هنگامی که برای نماز به جانب قبله ایستادی ، دنیا و آن چه در آن است را فراموش کن و قلب خود را از هر گونه سرگرم کننده ای که تو را از خدا بازدارد ، فارغ ساز .

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 396)

6 - نیت

قال الصادق - علیه السلام - :

ان الله یحشر الناس علی نیاتهم یوم القیامه ؛

خداوند در روز قیامت ، مردم را بر نیتهایشان محشور می کند .

(بحارالانوار ، ج 70 ، ص 209)

7 - تاثیر تکبیره الاحرام

قال الصادق - علیه السلام - :

فاذا کبرت فاستصغر ما بین السموات العلی و الثری دون کبریائه ؛

هرگاه تکبیره الاحرام گفتی ، همه چیز را از آن چه در آسمان و زمین است درمقابل خدای کبیر و متعال ، کوچک و ناچیز بشمار ، مگر کبریایی و بزرگی خداوند متعال را .

(مصباح الشریعه ، ص 91)

8 - تقسیم نماز بین بنده و خدا

حدیث قدسی :

قسمت الصلوه بینی و بین عبدی فنصفها لی و نصفها لعبدی ؛

من نماز را میان خود وبنده ام تقسیم کرده ام ، پس نیمی از آن ، از آن من است و نیمی دیگر از آن بنده ام .

(بحارالانوار ، ج 92 ، ص 226)

9 - قرائت نماز

عن . . . :

قلت لابی عبدالله - علیه السلام - الرجل یدخل فی الصلوه فیجود صلاته و یحسنها رجاء ان یستجر بعض من یراه الی هواه ؟ قال : لیس هو من الریاء ؛

از امام صادق (ع) پرسیدم اگر کسی نمازش را با قرائت زیبا و نیکو به جا آورد ، به امید آن که حاضران که او را می بینند مجذوب شده و راه او را در پیش گیرند (آیا به نمازش اشکال وارد می شود ؟) فرمود : این از مصادیق ریا نیست .

(وسائل الشیعه ، ج 1 ، ص 56)

10 - قرائت صد آیه در نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

من قرا مائه ایه یصلی بها فی لیله کتب الله - عز و جل - له بها قنوت لیله ؛

هر کس در یک شب یکصد آیه از قرآن را در نمازی بخواند ، خدا به این وسیله برای او عبادت سراسر شب بنویسد .

(الکافی ، ج 2 ، ص 445)

11 - تلاوت قرآن در نماز

قال الحسین - علیه السلام - :

من قرا ایه من کتاب الله - عز و جل - فی صلاته قائما یکتب له بکل حرف مائه حسنه ؛

کسی که آیه ای از قرآن را ایستاده در نماز خود بخواند ، به هر حرفی صد حسنه برای او نوشته می شود .

(الکافی ، ج 2 ، ص 447)

12 - قرائت قرآن در نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

قراءه القران فی الصلاه افضل من قراءه القران فی غیر الصلاه ؛

قرائت قرآن در نماز افضل است از غیرنماز .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 292)

13 - رکوع کامل

قال الباقر - علیه السلام - :

من اتم رکوعه لم یدخله وحشه القبر ؛

هر که رکوعش تمام و کامل باشد دچار وحشت قبر نمی شود .

(مواعظ العددیه ، ص 243)

14 - رکوع

قال الصادق - علیه السلام - :

لایركع عبدلله ركوعا علی الحقیقه ، الا زینه الله تعالی بنور بهائه و اظله فی ضلال كبریائه و كساه كسوه اصفیائه ؛

هیچ بنده ای برای خدا به حقیقت ركوع نكند ، مگر آن كه خداوند تعالی او را به نور جمال خود بیاراید و در سایه كبریایی اش جای دهد و جامه برگزیدگانش بپوشاند .

(مصباح الشریعه ، ص 14)

15 - ركوع و سجده طولانی

قال الصادق - علیه السلام - :

و علیكم بطول الركوع و السجود فان احدكم اذا طال الركوع و السجود یهتف ابلیس من خلفه ، فقال یا ویلتاه !اطاعوا و عصیت و سجدوا و ابیت ؛

بر شما باد به طول ركوع و سجده ، كه هرگاه یكی از شما ركوع و سجده اش طول بكشد شیطان به دنبال او فریاد می زند : وای بر من ! او اطاعت كرد و من معصیت كردم او سجده كرد و من سر باز زدم .

(بحارالانوار ، ج 78 ، ص 199 ، مواعظ العددیه ، ص 242)

16 - سجده

قال علی - علیه السلام - :

لویعلم المصلی ما یغشاه من جلال الله ما سره ان یرفع راسه من السجود ؛

اگر نمازگزار بداند چه اندازه مشمول جلال الهی است ، هرگز راضی نمی شود كه سر از سجده بردارد .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 207 . میزان الحكمه ، ج 5 ، ص 379)

17 - حق سجود

قال الصادق - علیه السلام - :

ما خسر و الله من اتى بحقيقه السجود و لو كان فى العمر مره واحده ؛

به خدا قسم کسی که حق سجود را به جای آورد و سجده حقیقی کند به هیچ عنوانی زیان متوجه او نشود ، گرچه در تمام مدت عمر چنین سجودی را یک بار به جای آورد .

(بحارالانوار ، ج 85 ، ص 136)

18 - سجده نزدیکترین حالت

قال الصادق - علیه السلام - :

اقرب ما يكون العبد الى الله - عز و جل - و هو مساجد ، قال الله - عز و جل - : (و اسجد و اقترب) ؛

نزدیکترین حالت بنده به خداوند بزرگ وقتی است که در سجده است خداوند فرمود : (سجده کن و تقرب جوی) .

(روضه المتقین ، ج 2 ، ص 38)

19 - آداب سجده

قال علی - علیه السلام - :

السجود الجسمانى هو وضع عتائق الوجوه على التراب و استقبال الارض بالراحتين و الكفين و اطراف القدمين مع خشوع القلب و اخلاص النيه ؛

سجده کردن بدنی ، گذاشتن جاهای نیکوی صورتها بر خاک و روی آوردن به زمین به دو کف دست و کناره های دو پا ، همراه خشوع دل و پاکی نیت است .

(غررالحکم ، ج 2 ، ص 165 ، چاپ دانشگاه)

20 - روح سجده

قال علی - علیه السلام - :

والسجود النفسانی فراغ القلب من الفانیات و الاقبال بکنه الهمه علی الباقیات و خلع الکبر و الحمیه و قطع العلائق الدنیویه و التعلی بالخلائق النبویه ؛

سجده نفسانی (که روح سجده است) ، رها بودن دل از امور فناپذیر و روی آوردن با تمام وجود به امور جاودان و کندن کبر و تعصب بیجا و قطع همه علایق دنیوی و آراسته شدن به اخلاق نبوی است .

(غررالحکم ، ج 2 ، ص 165 ، چاپ دانشگاه)

21 - عادت به نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

لاتنظروا الی طول رکوع الرجل و سجوده ، فان ذلک شی ء اعتاده فلو ترکه استوحش لذلک و لکن انظروا الی صدق حدیثه و اداء امانته ؛

به رکوع و سجده های طولانی افراد نگاه نکنید ، زیرا ممکن است به آن عادت کرده باشند و برای او یک امر عادی شده باشد ؛ و اگر آن را ترک کنند وحشت کنند ، بلکه راستگویی و امانتداری او رابنگر .

(تفسیر نورالثقلین ، ج 1 ، ص 496 ، اصول کافی ج 2 ، ص 105)

22 - تشهد

قال الصادق - علیه السلام - :

التشهد ، ثناء علی الله تعالی ؛

تشهد ، ستایش خداوند بلند مرتبه است .

(مصباح الشریعه ، باب هفتم)

23 - تسبیحات چهارگانه

قال علی - علیه السلام - :

ان الانسان کان فی الصلوه فان جسده و ثیابه و کل شی ء حوله یسبح ؛

هنگامی که انسان مشغول نماز است ، و بدن و لباس و هرچه پیرامون اوست خدا را تسبیح می گویند .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 213)

24 - سلام

قال الصادق - علیه السلام - :

معنی السلام فی کل صلوه ، الامان ، ای من ادی امر الله و سنه نبیه - صلی الله علیه و آله - خاشعا منه قلبه فله الامان من بلاء الدنیا و برائه من عذاب الاخره ؛

معنی (سلام) در پایان نماز ، امان است ، یعنی هر کس که امر خدا و سنت پیامبرش را با خشوع قلب به جای آورد ، از بلای دنیا در امان ، و از عذاب آخرت بر کنار است .

(مصباح الشریعه ، باب سلام)

25 - فلسفه سجده بر خاک

قال علی - علیه السلام - :

و لما فی ذلک من تعفیر عتاق الوجوه بالتراب تواضعا و التصاق کرائم الجوارح بالارض تصاغرا ؛

هنگامی که انسان نماز می خواند ، ساییدن گونه ها به خاک نشانه تواضع و گذاردن اعضاء شریف بر زمین دلیل کوچک و حقارت است .

(نهج البلاغه ، خطبه 192)

26- سجده مایه تقرب

قال علی - علیه السلام - :

اقرب ما یکون العبد من الله اذا سجد ؛

نزدیکترین چیزی که بنده را به خدا نزدیک می کند سجده است .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 233)

27 - سوره حمد ، عطیه الهی

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اعطانی الله - عز و جل - فاتحه الکتاب ؛

خداوند سوره حمد را به من عطا کرده است .

(امالی شیخ صدوق ، ص 117)

28 - رکوع و سجود ناقص

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

و لاصلاه لمن لا یتم رکوعها و سجودها ؛

نمازگزاری که رکوع و سجودش را ناقص انجام دهد ، آن نمازش ، نماز نیست .

(بحارالانوار ، ج 29 ، ص 198)

29 - سجود و رکوع بهترین عبادت

قال علی - علیه السلام - :

نعم العباده السجود و الرکوع ؛

سجود و رکوع در پیشگاه الهی ، خوب عبادتی است .

(تصنیف غررالحکم ، ص 175)

30 - تاثیر طولانی رکوع وسجود

قال علی - علیه السلام - :

لایقرب من الله سبحانه الا کثره السجود و الرکوع ؛

چیزی جز کثرت سجود و رکوع ، شخص را به تقرب خداوند سبحان نرساند .

(تصنیف غررالحکم ، ص 175)

31 - ثواب سجده شکر

قال الصادق - علیه السلام - :

ایما مؤ من سجد الله سجده لشکر نعمه غیر صلاه ، کتب الله له بها عشر حسنات و مما عنه عشر سیئات و رفع له عشر درجات فی الجنان ؛

هر مؤ منی در غیر از حال نماز سجده شکری جهت نعمتی به جای آورد ، خداوند به آن خاطر ده حسنه برای او بنویسد و ده گناه از نامه عملش پاک کند و ده درجه برای او در بهشت بالا ببرد .

(ثواب الاعمال ، ص 83)

32 - طولانی کردن سجده

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

و اذا اردت ان یحشرک الله معی فاطل السجود بین یدی الله الواحد القهار ؛

و اگر خواستی خداوند تو را با من محشور سازد ، سجده در پیشگاه خدای یکتای قهار را طولانی کن .

(بحارالانوار ، ج 85 ، ص 164)

33 - نزدیکترین حالات

قال الصادق - علیه السلام - :

اقرب ما یکون العبد الی الله و هو ساجد ؛

نزدیکترین حالات بنده به پروردگار سجده است .

(ثواب الاعمال ، ص 60)

34 - مقدمه نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ولکل شی ء انف و انف الصلاه التکبیر ؛

برای هر چیزی مقدمه ای است و مقدمه نماز ، تکبیراست .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 16)

35 - توجه خداوند به نمازگزار هنگام قبله

عن الباقر - علیه السلام - قال :

اذا استقبل المصلی القبله استقبل الرحمان بوجهه ، لا اله غیره ؛

آن گاه که نمازگزار رو به قبله کرد ، پروردگار عالم به صورتش رو آورد ، جز او خدایی نیست .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 219)

36 - ذکر پس از رکوع

عن جعفر بن محمد - علیه السلام - قال :

اذا رفعت راسک من الرکوع فقل : سمع الله لمن حمده ؛

هنگامی که سر از رکوع بر می دارید بگویید : (سمع الله لمن حمده) .

(بحارالانوار ، ج 85 ، ص 115)

37 - واجب در نماز

عن زراره قال :

سالت اباجعفر - علیه السلام - عن الفرض فی الصلاه فقال : الوقت ، و الطهور ، و القبله ، و التوجه ، و الرکوع ، و السجود ، و الدعاء . قلت : ما سوی ذلک ؟ فقال : سنه فی فریضه ؛

از زراره نقل شده ، بگوید : از امام باقر (ع) از واجب در نماز پرسیدم ؟ فرمود : وقت است ، طهارت است ، قبله است ، توجه است ، رکوع و سجود است و دعاست . عرض کردم : غیر از اینها ؟ فرمود : سنتی است در واجب .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 80)

38 - سجده طولانی

قال الصادق - علیه السلام - :

ان العبد اذا احال السجود حیث لایراه احد ، قال الشیطان و اویلاه اطاعوا و عصیت و سجدوا و ابیت ؛

به درستی انسان هنگامی که سجده را طولانی کرد فریاد شیطان بلند می شود که : وای بر من آنها اطاعت خدا کردند و من عصیان کردم آنان سجده کردند و من نافرمانی کردم .

(بحارالانوار ، ج 85 ، ص 163)

39 - نیت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

انما الاعمال بالنیات ؛

همانا کارها بر اساس نیتها است .

(بحارالانوار ، ج 81 ، ص 381)

40 - سجده طولانی و بهشت

قال الباقر - علیه السلام - :

اتی رجل الی رسول الله - صلی الله علیه وآله - فقال یا رسول الله !ادع الله لی ان یدخلنی الجنه ، فقال له : اعنی علیه بکثره السجود ؛

مردی خدمت رسول خدا (ص) رسید و عرض کرد : ای پیامبر خدا ! از خدا بخواه که مرا بهشتی کند . حضرت فرمود : مشروط بر اینکه در این دعا ، برای رسیدن به بهشت ، مرا به کثرت سجده (برای خدا) یاری کنی .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 233)

41 - حمد و سوره درنماز

قال الرضا - علیه السلام - :

امر الناس بالقراءه فی الصلوه لئلا یکون القران مهجورا مضیعا ؛

مردم به خواندن حمد و سوره در نماز به این جهت موظف شده اند که قرآن مجید متروک و ضایع نشود .

(من لایحضره الفقیه ، ج 1 ، ص 84)

42 - فضیلت بسم الله

قال عن الامام الهادی - علیه السلام - :

(بسم الله الرحمن الرحیم) اقرب الی اسم الله الاعظم من سواد العین الی بیاضها ؛

(بسم الله الرحمن الرحیم) به اسم اعظم خدا از فاصله سیاهی چشم به سفیدی آن نزدیکتر است .

(تحف العقول ، ص 487)

43 - امام صادق (ع) و سجده بر تربت امام حسین (ع)

کان الصادق - علیه السلام - لایسجد الا علی تربه الحسین - علیه السلام - تذللا لله و استکانه الیه ؛

امام صادق (ع) جز بر تربت حسین (ع) به خاک دیگری سجده نمی کرد و این کار را از سر خشوع و خضوع برای خدا می کرد .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 608)

44 - گواهی محل سجود در روز قیامت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

یا اباذر!ما من رجل یجعل جبهته فی بقعه من بقاع الارض الا شهدت له بها یوم القیامه ؛

ای اباذر! هیچ کس صورت و پیشانی بر قطعه ای از قطعات زمین نمی گذارد ، مگر اینکه آن قطعه زمین شهادت می دهد که آن شخص در آن برای خدا سجده کرده و در آن دعا و نماز خوانده و مناجات کرده ، و او را با این شهادت سرافراز و مفتخر می سازد و بهشتی می نماید در حدیث است که : در جاهای مختلف زمین نماز بخوانید ، تا در قیامت برای شما شهادت دهند .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 234)

45 - شروع نماز با تکبیر

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لکل شی ء انف و انف الصلاه التکبیر ؛

هر چیزی را بینی باشد و بینی نماز شما تکبیر است .

(کافی ، ج 3 ، ص 270)

46 - ذکر و تسبیح در شبانه روز

عن الصادق - علیه السلام - قال :

قال ابلیس خمسه اشیاء لیس لی فیهن حیله و سائر الناس فی قبضتی : من اعتصم بالله من نیته الصادقه فاتکل علیه فی جمیع اموره و من کثر تسبیحه فی لیله و نهاره ، و من رضی لاخیه المومن ما یرضاه لنفسه و من لم یجزع علی المصیبه حین یصیبه و من رضی بما قسم الله له ؛

ابلیس گفت : پنج کس را نمی توانم مورد حیله و فریب خویش قرار دهم و آن پنج نفر عبارتند از : کسی که با نیت خالص به خدا پناه ببرد و در همه امور به او تکیه کند ، کسی که در شبانه روز ذکر و تسبیح فراوان گوید و کسی که برای برادر مومن خود می پسندد آن چه را برای خود می پسندد ، و کسی که در مصیبتی که بر او روی شد جرع نکند و شکیبا باشد ، و کسی که بدانچه خدا برای او مقرر داشت ، راضی باشد .

(المواعظ العددیه ، ص 162)

47 - سجده فراوان

عن الصادق - علیه السلام - قال :

جاء رجل الی رسول الله - صلی الله علیه وآله - فقال : یا رسول الله ! کثرت ذنوبی و ضعف عملی فقال رسول الله - صلی الله علیه وآله - : اکثر السجود فانه یحط الذنوب کما یحط الریح ورق الشجر ؛

مردی پیش پیامبر (ص) آمد و گفت : یا رسول الله !گناهانم بی شمار است ولی عمل نیک من اندک است ، پیامبر (ص) فرمود : سجده فراوان به جای آور ؛ زیرا سجده گناهان را

دور می سازد ، همچنان که باد برگ درخت را می ریزاند .

(بحارالانوار ، ج 85 ، ص 162 . امالی صدوق ، ج 76 ، حدیث 11)

48 - اسرار تکبیره الاحرام

عن الصادق - علیه السلام - :

اذا کبرت فاستصغر ما بین العلا و الثری دون کبریائه ؛ فان الله اذا اطلع علی قلب العبد و هو یکبر و فی قلبه عارض عن حقیقه تکبیره قال : یا کاذب ، اتخدعنی ؟ و عزتی و جلالی لاحرمنک حلاوه ذکری و لاحجبنک عن قربی و المساره بمناجاتی . فاعتبر انت قلبک حین صلوتک فان کنت تجد حلاوتها و فی نفسک سرورها و بهجتها و قلبک مسرورا بمناجاته ملتذ بمخاطباته ، فاعلم انه قد صدقک فی تکبیرک له ؛ و الا فقد عرفت من سلب لذه المناجاء و حرمان حلاوه العباده ، انه دلیل علی تکذیب الله لک و طردک عن بابه ؛

چون تکبیر (نماز) را گفتی ، آن چه را ما بین آسمان و زمین است ، درمقابل کبریاء خدا کوچک و ناچیز شمار که اگر خداوند بر قلب بنده ، زمانی که تکبیر می گوید ، بنگرد و در دل او چیزی باشد که از حقیقت معنای تکبیر بازش می دارد ، به او گوید : (ای دروغگو آیا مرا می فریبی ؟ به عزت وجلالم سوگند که از شیرینی یاد خود محرومت کنم و از قرب به خود و شادمانی مناجاتم محجوبت سازم) . پس به هنگام نمازگزاردنت دل خود را بیازما ، اگر شیرینی نماز را و در (عمق) جان ، سرور و بهجت (حاصل از) آن را می یابی و

دلت از راز و نیاز با او شادمان است و از گفتگو با او لذت می برد ، بدان که خداوند ، تو را در تکبیری که برزبان رانده ای ، تصدیق فرموده است ؛ و گرنه ، بدان که فقدان لذت مناجات و محرومیت از شیرینی عبادت دلیل بر این است که خداوند تو را(در تکبیرت) دروغگو دانسته و از درگاه خود رانده است .

(مصباح الشریعه ، باب 13 . بحارالانوار ، ج 81 ، ص 230)

49 - فلسفه رکوع

عن مصباح الشریعه ، قال الصادق - علیه السلام - :

لایرکع عبدالله رکوعا علی الحقیقه ، الا زینه الله تعالی بنور بهائه و اظله فی ظلال کبریائه و کساه کسوه اصفیائه . و الرکوع اول و السجودثان ، فمن اتی بمعنی الاول صلح للثانی . و فی الرکوع ادب و فی السجود قرب ، و من لایحسن الادب لایصلح للقرب . فارکع رکوع خاضع لله بقلبه متذلل وجل تحت سلطانه ؛ خافض له بجوارحه خفض خائف حزن علی ما یفوته من فائده الراکعین . و حکی ان الربیع ابن خثیم کان یسهر باللیل الی الفجر فی رکعه واحده ؛ فاذا هو اصبح رفع (خ ل : تزفر) و قال : اه !سبق المخلصون و قطع بنا . و استوف رکوعک باستواء ظهرک ، و انحط عن همتک فی القیام بخدمته الا بعونه ، و فر بالقلب من وساوس الشیطان و خدائعه و مکائده ؛ فان الله تعالی یرفع عباده بقدر تواضعهم له و یهدیهم الی اصول التواضع و الخضوع بقدر اطلاع عظمته علی سرائرهم ؛

از کتاب مصباح الشریعه نقل است که امام صادق

(ع) فرمود : هیچ بنده ای برای خدا به حقیقت رکوع نکند مگر آن که خداوند تعالی او را به نور جمال خویش بیاراید و در سایه کبریایش درآورد و جامه برگزیدگانش بپوشاند . رکوع (مرحله) اول است و سجود (مرحله) دوم ؛ هرکس معنی و حقیقت اولی را به جای آورد ، شایستگی دومی را یافته است . در ЉØǘΗادب (عبودیت) است و در سجود قرب (به معبود) است ؛ و کسی که به نیکی ، ادب نگزارد ، قربت را نشاید . پس رکوع کن همانند رکوع کسی که قلبا خاضع برای خداست و تحت سلطه او ذلیل و بیمناک می باشد ؛ و چون راکعی از بیم و اندوه از دست دادن بهره راکعان (حقیقی) تن فرود آورد ، اعضای خود را فرود بیاور . و از ربیع بن خثیم حکایت شده است که با یک رکوع شب را به صبح می رساند و چون به صبح میرسید (صبح می کرد) قامت راست می کرد (نسخه : ناله می کرد) و می گفت : (آه !مخلصان پیشی گرفتند و ما از راه ماندیم) . و رکوع خود را کامل انجام ده به اینکه پشت خود را هموار کنی ؛ و از این (پندار) که به (قدرت و) همت خود به خدمت او و قیام کنی فرود آی (که این امکان ندارد) جز به یاری او . و قلب را از وسوسه های شیطان و فریبها و نیرنگهایش فراری ده که خداوند تعالی بندگان خود را به میزانی که در برابر او کرنش کنند بلند می کند ؛

و آنان را به هر اندازه که عظمتش بر باطنهایشان پرتو افکنده ، به حقیقت فروتنی و کرنش (در برابرخود) هدایت می فرماید .

(مصباح الشریعه ، باب 15 . بحارالانوار ، ج 82 ، ص 108)

50 - اسرار بلند شدن رکوع

قال الصادق - علیه السلام - :

فقال : ارفع راسک . فرفعت راسی ؛ فنظرت الی شی ء ذهب منه عقلی ؛ فاستقبلت الارض بوجهی و یدی فالهمت ان قلت : (سبحان ربی الاعلی و بحمده) لعلو ما رایت . فقلتها سبعا ، فرجعت الی نفسی . کلما قلت واجده منها ، تجلی عنی الغشی ؛ فقعدت فصار السجود فیه (سبحان ربی الاعلی و بحمده) . و صارت القعده بین السجدتین استراحه من الغشی و علو ما رایت . فالهمنی ربی - عز و جل - و طالبتنی نفسی ان ارفع راسی ؛ فرفعت فنظرت الی ذلک العلو فغشی علی ، فخررت لوجهی و استقبلت الارض بوجهی و یدی و قلت : (سبحان ربی الاعلی و بحمده) . فقلتها سبعا ؛ ثم رفعت راسی فقعدت قبل القیام لاثنی النظر فی العلو . فمن اجل ذلک صارت سجدتین و رکعه و من اجل ذلک صار القعود قبل القیام قعده خفیفه ؛

پس فرمود : (سربردار) سر برداشتم ، چیزی دیدم که از آن عقلم از سر رفت ، و به صورت و دو دست بر زمین قرار گرفتم ؛ پس الهام شده به سبب علو آن چه دیدم گفتم : (سبحان ربی الاعلی و بحمده) (منزه است پروردگار برتر من و سپاس او راست) . این را هفت بار گفتم ؛ پس به

خود آمدم . هر بار که می گفتم حالت غشوه از من باز می شد ، آن گاه نشستم : از این رو ذکر (سبحان ربی الاعلی و بحمده) در سجده قرار داده شد . و نشستن بین دو سجده ، استراحتی شد از آن غشوه و عظمت و والایی آن چه دیدم . پس پروردگارم عز و جل به من الهام فرمود و خود نیز خواستم سربلند کنم ، سربرداشتم و به آن علو و عظمت نگریستم و بیهوش شدم و بر زمین افتادم و با صورت و دو دست رو به زمین کردم و گفتم : (سبحان ربی الاعلی و بحمده) این را هفت مرتبه گفتم ، آن گاه سر برداشتم و پیش از ایستادن نشستم تا بار دیگر به آن علو و عظمت نظر کنم) از این رو (در هر رکت نماز) دو سجده و یک رکوع مقرر شد و نیز نشستن قبل از قیام ، نشستنی کوتاه مقرر گردید .

(علل الشرایع ، ج 2 ، ص 312)

51 - ذکر سجده

فی الحدیث :

لما نزل قوله سبحانه : سبح اسم ربک الاعلی) قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - اجعلوها فی سجودکم ؛

هنگامی که کلام الهی (سبح اسم ربک الاعلی) نازل گشت ، رسول الله (ص) فرمود : (آن را در سجودتان قراردهید) یعنی (سبحان ربی الاعلی و بحمده) .

(بحارالانوار ، ج 58 ، ص 34)

52 - اثرات سجده حقیقی

عن مصباح الشریعه ، قال الصادق - علیه السلام - :

ما خسر و الله من اتی بحقیقه السجود و لو کان فی العمر مره واحده . و ما افلح من خلا بربه فی مثل ذلک الحال تشبیها بمخادع نفسه غافلا لاهیا عما اعده الله للساجدین من انس العاجل و راحه الاجل . و لا بعد عن الله ابدا من احسن تقربه فی السجود . و لا قرب الیه ابدا من اساء ادبه و ضیع حرمته بتعلق قلبه بسواه فی حال سجوده . فاسجد سجود متواضع لله تعالی ذلیل ، علم انه خلق من تراب یطاه الخلق . و انه اتخذک من نطفه

يستقذرها كل احد ؛ و كون و لم يكن . و قد جعل الله معنى السجود سبب التقرب اليه بالقلب و السر و الروح فمن قرب منه بعد من غيره ؛ الاترى فى الظاهر انه لا يستوى حال السجود الا بالتوارى عن جميع الاشياء و الاحتجاب عن كل ما تراه العيون ؟ كذلک امر الباطن . فمن كان قلبه متعلقا فى صلوته بشى ء دون الله تعالى ، فهو قريب من ذلک الشى ء بعيد عن حقيقه ما اراد الله منه فى صلوته . قال الله - عز

و جل - : (ما جعل الله لرجل من قلبين فی جوفه) . و قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - قال الله تعالی : لا اطلع علی قلب عبد فاعلم فیه حب الاخلاص لطاعتی لوجهی و ابتغاء مرضاتی ، الا لولیت تقویمه و سیاسته . و من اشتغل بغیری فهو من المستهزئین بنفسه ؛ و مکتوب اسمه فی دیوان الخاسرین ؛

به خدا سوگند !آن کس که هر چند یک بار در تمام عمر ، حقیقت سجده را به جای آورد ، زیان نبرد ؛ و آن کس که همانند کسی که خود را می فریبد ، با حالت غفلت و بازیچه گرفتن آن چه خدا برای سجده کنندگان فراهم نموده است ، یعنی انس (با او) در حال (دنیا) ، و راحت و آسایش در آینده (آخرت) ، با پروردگار خود خلوت کند ، رستگار نشد . و کسی که در سجده به خدا نیکو تقرب جست ، از خدا دور نشد . و کسی که به خدا سوء ادب کرد و با دلبستگی به غیر او در سجده ، حرمت او را از بین برد ، به مقام قرب او نرسد ؛ پس سجده کن (همانند) سجده کسی که در برابر خداوند تعالی متواضع و خوار است و می داند که از خاکی آفریده شده که خلق بر آن پا می نهند و خدا او را از نطفه ای که همه آن را کثیف و نجس می دانند آفریده ؛ و می داند که نبود ، و (به دست آفریدگار) به وجود آمد . و همانا خداوند معنای (حقیقت

) سجده را سبب نزدیکی جستن به او با قلب و باطن و جان قرار داد ؛ پس کسی که به او نزدیک شود ، از غیر او دور گردد . آیا نمی بینی که در ظاهر سجده شکل نمی گیرد مگر با آن که همه چیز از نظرت پنهان گردد و هر چه دیدگان می بینند از تو محجوب شود ؟ همچنین است امر باطن ؛ پس هر کس در نماز ؛ دلبستگی به چیزی جز خدا داشته باشد ، به همان چیز نزدیک ، و از حقیقت آن چه خداوند در نماز او از او خواسته ، دور است . خداوند عز و جل فرموده است : (خداوند برای احدی دو قلب در باطنش قرار نداده است) . و رسول الله (ص) فرمود : (خداوند تعالی فرموده است : بر قلب بنده ای واقف نشوم که در آن حب طاعت مخلصانه برای من و جهت کسب رضای من بدانم (بیابم) ، مگر آن که (خود) تنظیم و تدبیر امور او را متصدی شوم . و هر کس به غیر من دل مشغول دارد از آنهاست که خویشتن را به مسخره گرفته اند ، و نامش در دفتر زیانکاران نوشته و ثبت است .

(مصباح الشریعه ، باب 16 . بحارالانوار ، ج 82 ، ص 136)

53 - فلسفه گفتن هفت تکبیر

عن العلل باسناده عن هشام بن الحکم عن ابی الحسن موسی - علیهماالسلام - قال :

قلت : لای عله صار التکبیر فی الافتتاح سبع تکبیرات افضل ؟ فقال : یا هشام ، ان الله خلق السموات سبعا و الارضین سبعا و الحجب سبعا

؛ فلما اسری بالنبی صلی الله علیه و اله فکان من ربه کقاب قوسین او ادنی رفع له حجاب من حجبه ، فکبر رسول الله - صلی الله علیه وآله - و جعل یقول الکلمات التی فی الافتتاح ؛ فلما رفع له الثانی ، کبر ؛ فلم یزل کذلک حتی بلغ حجب فکبر سبع تکبیرات . فلذلک العله تکبر للافتتاح فی الصلوه سبع تکبیرات ؛

از کتاب علل الشرایع به سندی که آورده ، از هشام بن حکم روایت کرد که از ابوالحسن موسی بن جعفر (ع) پرسیدم : (چرا در افتتاح نماز (گفتن) هفت تکبیر دارای فضیلت بیشتر شده است ؟ فرمود : (ای هشام ، خدا آسمانها را هفت . زمینها را هفت و حجابها را هفتگانه آفرید ؛ پس چون پیامبر (ص) را به معراج برد و قرب او به پروردگارش به اندازه فاصله دو کمان یا نزدیکتر باشد ، یک حجاب از حجابهایش برداشته شد ؛ پیامبر (ص) تکبیر گفت و آغاز نمود به گفتن کلمات افتتاحیه نماز ؛ پس چون حجاب دوم برایش برداشته شد ، تکبیر گفت ؛ و به همین منوال (گذشت) تا به هفت حجاب رسید ؛ پس آن جناب هفت تکبیر گفت . بدین علت برای افتتاح نماز هفت تکبیر گفته می شود .

(علل الشرایع ، ص 322 ، باب 30 ، حدیث 4)

54 - تعلیم سوره حمد

منها ما روی عن النبی - صلی الله علیه وآله - انه قال لجابر بن عبدالله الانصاری :

یا جابر ! الا اعلمک افضل سوره انزلها الله فی کتابه ؟ فقال له جابر : بلی بابی انت

و امی یا رسول الله !علمنیها . قال : فعلمه (الحمد) ام الکتاب . ثم قال : یا جابر! الا اخبرک عنها ؟ قال : بلی ، بابی انت و امی یا رسول الله ! اخبرنی . قال : هی شفاء من کل داء الا السام ؛

از پیامبر (ص) روایت شده که به جابر بن عبدالله انصاری فرمود : ای جابر ، آیا برترین سوره ای را که خدا در کتابش نازل فرموده به تو نیاموزم ؟ جابر عرض کرد : آری پدر و مادرم فدای تو باد ای رسول خدا ، آن را به من بیاموز . پس رسول الله سوره (حمد) (ام الکتاب) را به او تعلیم داد و فرمود : ای جابر آیا آگاهت نسازم از این سوره ؟ عرض کرد : چرا ، پدر و مادرم فدای تو باد یا رسول الله ! از آن مرا باخبر ساز . فرمود : آن شفای هر دردی است جز مرگ .

(تفسیر عیاشی ، ج 1 ، ص 20 ، حدیث 9)

55 - تفسیر عبارت (بسم الله . . .)

روی فی التوحید عن الرضا - علیه السلام - حین سئل عن تفسیر (البسمله) قال :

معنی قول القائل : بسم الله ، ای اسم علی نفسی سمه من سمات الله ، و هی العباده . قال الراوی فقلت له : ما السمه ؟ قال : العلامه ؛

در کتاب توحید از امام رضا (ع) روایت شده است که وقتی تفسیر (بسمله) (بسم الله) از حضرتش سؤ ال شد ، فرمود : معنای اینکه گوینده می گوید (بسم

الله) ، این است که من بر خود (سمه) (نشانه ای) از سمات خدا می نهم ؛ و آن نشانه عبارت است . راوی گفت پرسیدم : سمه یعنی چه ؟ فرمود : (نشانه) .

(التوحید ، ص 229 ، باب 31)

فصل ششم : حضور قلب و خشوع

آیات

1 - آسان بودن نماز برای خاشعان

واستعینوا بالصبر و الصلوه و انهالکبیره الا علی الخاشعین ؛

در زندگی از صبر ونماز کمک گیرید ، هرچند نماز کار مشکلی است مگر برای فروتنها .

(سوره بقره ، آیه 45)

2 - نماز و رستگاری

قد افلح المؤ منون ، الذینهم فی صلاتهم خاشعون ؛

مؤ منان رستگار شدند ، آنها که درنمازشان خاشع هستند .

(سوره مؤ منون ، آیات 1 و 2)

3 - خضوع در نماز

حافظوا علی الصلوات و الصلوه الوسطی و قوموا لله قانتین :

در انجام همه نمازها و نماز میانی (ظهر) کوشش و مواظبت کنید ، در حال عبادت و خضوع کنان برای خدا به پا خیزید .

(سوره بقره ، آیه 238)

احادیث

4 - خشوع زینت نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الخشوع زینه الصلاه ؛

خشوع ، زینت و زیور نماز است .

(بحارالانوار ، ج 77 ، ص 131)

5 - تفاوت دو نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان الرجلین من امتی لیقومان الی الصلاه و رکوعهما و سجودهما واحد و ان ما بین صلاتیهما ما بین السماء و الارض ؛

دو نفر از امتم به نماز بر می خیزند و رکوع و سجود را مانند هم به جای می آورند ، اما تفاوت میان نماز آنها از زمین تا آسمان است (و این سخن اشاره به مرتبه خشوع آن ها است) .

(محجه البیضاء ، ج 1 ، ص 341)

6 - خشوع در نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

اذا کنت فی صلاتک فعلیک بالخشوع و الاقبال علی صلاتک فان الله تعالی یقول : (الذین هم فی صلاتهم خاشعون) ؛

هرگاه در حال نماز بودی ، بر تو باد به خشوع و توجه کامل به نماز ، چون خداوند در قرآن می فرماید : (اهل ایمان کسانی هستند که در نماز خشوع می ورزند) .

(فروع کافی ، ج 3 ، ص 300 ، میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 379 . بحارالانوار ، ج 84 ، ص 84 ، ص 260)

7 - خشوع بدن

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

مازاد خشوع الجسد علی ما فی القلب فهو عندنا نفاق ؛

هرگاه خشوع بدن بر خشوع قلب و توجه آن به نماز افزون شد ، این عمل نزد ما دورویی محسوب می گردد .

(تفسیر صافی ، ج 2 ، تفسیر سوره مؤ منون ، ص 126)

8 - نماز با قلب پاک

قال علی - علیه السلام - :

یاکمیل !لیس الشاءن ان تصلی و تصوم و تتصدق ، الشاءن ان تکون الصلاه فعلت بقلب نقی و عمل عند الله مرضی و خشوع سوی ؛

ای کمیل !مهم نیست که نماز بخوانی و روزه بگیری و صدقه بدهی . مهم این است که نماز با قلبی پاک انجام پذیرد و مورد قبول خداوند باشد و با خشوع و خاکساری اداء شود .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 266)

9 - خشوع چیست ؟

سئل النبی - صلی الله علیه وآله - :

ما الخشوع ؟ قال : التواضع فی الصلاه و ان یقبل العبد بقلبه کله علی ربه . . . . ؛

از پیامبر اکرم (ص) سؤ ال شد : خشوع چیست ؟ فرمود : فروتنی و خاکساری در نماز و اینکه بنده با تمام قلبش به سوی خدا برود . . . .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 264)

10 - نماز و حضور قلب

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لیس لک من صلاتک الا ما احضرت فیه قلبک ؛

نیست برای تو از نماز ، مگر قلب تو در حال نماز باشد .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 259)

11 - چهار بخش نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

بنیت الصلوه علی اربعه اسهم سهم منها اسباع الوضوء ، و سهم منها الرکوع و سهم منها السجود و سهم منها الخشوع ؛

نماز بر چهار بخش بنا شد :

1 - گرفتن وضوی کامل

2 - رکوع .

3 - سجود .

4 - خشوع .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 265)

12 - حضور در عبادت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اعبد الله کانک تراه فان کنت لاتراه فانه یراک ؛

عبادت کن خداوند تعالی را ، چنانچه گویا او را می بینی ، و اگر تو او را نمی بینی او تو را می بیند .

(نهج الفصاحه ، ص 65 . سرالصلوه ، ص 26 . مکارم الاخلاق ، ص 459)

13 - حضور قلب

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اذا قام العبد الی الصلوه فکان هواه و قلبه الی الله تعالی انصرف کیوم ولدته امه ؛

هنگامی که انسان برای نماز می ایستد ، اگر همه توجه اش و قلبش به سوی خدا باشد ، در حالی نمازش تمام می شود ، که مثل روزی است که پاک به دنیا آمده .

(محجه البیضاء ، ج 1 ، ص 382)

14 - محبت خداوند و محبت مؤ منین در دل

قال الصادق - علیه السلام - :

لیس من مومن یقبل بقلبه فی صلوته الی الله الا اقبل الله الیه بوجهه و اقبل بقلوب المومنین الیه بالمحبه له بعد حب الله - عز و جل - ایاه ؛

مؤ منی نیست که در نمازش با حضور قلب به خداوند توجه کند ، مگر این که خداوند به او رو می کند ، و بعد از محبت خداوند عز و جل در دل ، قلوب مؤ منین را به سوی او متوجه می کند .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 265)

15 - حواس پرتی در نماز توسط شیطان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان العبد اذا اشتغل بالصلاه و جاءه الشیطان و قال له : اذکر کذا اذکر کذا حتی یضل الرجل ان یدری کم صلی ؛

نمازگزار وقتی مشغول نماز است ، شیطان به سراغش می آید و به او می گوید : این را به یاد بیاور ، آن را یاد بیاور تا این که انسان را گمراه کند و فراموش کند که چند رکعت نماز خوانده است .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 259)

16 - آخرین نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

صل صلوه مودع تری انک لاتصلی بعد ما صلوه ابدا ؛

آن چنان نماز بگزار که گویی آخرین نماز توست و دیگر هرگز نمازی نخواهی خواند .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 264)

17 - نماز و تفکر

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

رکعتان مقتصدتان فی تفکر خیر من قیام لیله و القلب لاه ؛

دو رکعت نماز همراه با تفکر و حضور قلب ارزشمندتر از یک شب زنده داری با دل سرگردان و بدون توجه است .

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 390 . بحارالانوار ، ج 74 ، ص 82 . مکارم الاخلاق ، ص 465)

18 - دو رکعت نماز آگاهانه

قال الصادق - علیه السلام - :

من صلی رکعتین یعلم ما یقول فیهما انصرف و لیس بینه و بین الله ذنب ؛

کسی که آگاهانه و با توجه به مفاهیم ، دو رکعت نماز بخواند ، در حالی نمازش را به پایان می برد که میان او و خدایش هیچ گناهی نمانده است .

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 391 . وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 687)

19 - مانع خشوع

رای النبی - صلی الله علیه وآله - رجلا یعبث بلحیته فی صلاته فقال : (اما انه لو خشع قلبه لخشعت جوارجه) ؛

پیامبر اکرم (ص) دیدند مردی در حال نماز با ریش خود بازی می کند ، فرمودند : (اگر قلب او خشوع می داشت قطعا همه اعضایش نیز خاشع می بود .)

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 386 . بحارالانوار ، ج 84 ، ص 228)

20 - دو رکعت با حضور قلب

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من صلی رکعتین و لم یحدث فیهما نفسه بشی ء من امور الدنیا غفر الله له ذنوبه ؛

کسی که دو رکعت نماز بخواند و در آن دو رکعت ، قلب خود را به چیزی از امور دنیا مشغول نکند ، خداوند گناهانش را می آمرزد .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 249)

21 - نماز وداع

قال علی - علیه السلام - :

اذا قام احدکم الی الصلوه فلیصل صلوه مودع ؛

هرگاه یکی از شما به نماز ایستد ، باید مانند کسی که با نماز وداع می کند ، نماز بخواند

(غررالحکم ، ص 129)

22 - عارف به حق نماز

قال علی - علیه السلام - :

من اتی الصلاه عارفا بحقها غفر الله له ؛

کسی که نماز به جا آورد در حالی که عارف به حق آن باشد ، خداوند او را می آمرزد .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 207 . تحف العقول ، ص 117)

23 - ثمره توجه به جايگاه نماز

قال الامام - عليه السلام - :

اذا توجه المؤ من الى مصلاه ليصلى قال الله - عزو جل - لملائكته يا ملائكتى الا ترون الى عبدى ؟ هذا قد انقطع عن جميع الخلائق الى ، و امل رحمتى و جودى و رافتى ؛ اشهدكم انى اخصه برحمتى و كراماتى ؛

وقتى مومن به خاطر نماز متوجه مصلاى خود مى شود ، خداى عز و جل به ملائكه خود مى گويد : اى ملائكه من آيا به سوى بنده من نگاه نمى كنيد ؟ كه از جميع خلايق بريده و به سوى من توجه نموده و آرزوى رحمت وجود و راءفت مرا دارد ، شما (ملائكه) را شاهد مى گيرم كه رحمت و كرامتم را مخصوص او قرار دادم .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 221)

24 - نماز با توجه

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ركعه من عالم بالله خير من الف ركعه من متجاهل ؛

يک ركعت نماز كسى كه متوجه خدا باشد ، بهتر از هزار ركعت كسى است كه از خدا غافل باشد .

(نهج الفصاحه ، ص 350)

25 - نگاه به اطراف در حال نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من عرف من على يمينه و شماله متعمدا فى الصلوه فلا صلوه له ؛

هركس در نماز ، عمدا آن چه را كه در جانب راست و چپ است بشناسد ت نماز او نماز نيست ، (يعنى نماز او كامل نخواهد بود) .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 320)

26 - آفات توجه قلب به غير خدا

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

لاتلتفتوا فى صلاتكم فانه لاصلاه لملتفت و قال - صلى الله عليه وآله - : اما يخاف الذى يحوله وجهه فى الصلاه ان يحول الله وجهه وجه حمار ؛

در حال نماز به كسى يا چيزى توجه نداشته باشيد ، پس به درستى كه نماز اين طور كامل نيست ، و همچنين فرمود : آيا نمى ترسد آن كس كه صورتش را در نماز به طرف چيزى بر مى گرداند خداوند صورتش را همچون حمار قرار دهد .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 211)

27 - قلب ، فقط متوجه خدا

قال الصادق - عليه السلام - :

و انى لاحب للرجل منكم المومن اذا قام فى صلاه فريضه ان يقبل بقلبه الى الله و لايشغل قلبه بامر الدنيا ، فليس من مومن يقبل بقلبه فى صلاته الى الله اقبل الله اليه بوجهه و اقبل بقلوب المؤ منين اليه بالمحبه له بعد حب الله - عز و جل - اياه ؛

به درستى من مؤ منى از شما را دوست دارم كه وقتى به نماز واجب مى ايستد با قلبش به سوى خدا متوجه گردد و قلب خود را در حال نماز به دنيا مشغول نسازد ، پس هيچ مؤ منى نيست كه با قلب خود در نمازش به سوى الله برود ، مگر اين كه خداوند با همه الطافش به او رو مى آورد و بعد از آن قلوب همه مومنين هم از راه راءفت و مهربانى به سوى او رو مى آورند .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 240 . وسائل الشيعه ، ج 4 ، ص 686

. ثواب الاعمال ، ص 163)

28 - آداب حضور قلب

قال الباقر - علیه السلام - :

علیک بالاقبال علی صلاتک فانما یحسب لک منها ما اقبلت علیه منها بقلبک و لا تعبث فیها بیدیک و لا براسک و لا بلحیتک و لا تحدث نفسک و لا تتثاءب و لا تتمطا و لا تکفر . . . ؛

بر تو باد توجه کامل به نمازت ، پس همانا ، آن مقدار که در نماز حضور قلب داشته باشی ، حساب می شود ، در نماز با دست و سر و ریش خویش بازی مکن ، و در نماز با خودت صحبت نکن و خمیازه نکش . . .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 201)

29 - ثمره توجه به خدا

قال الصادق - علیه السلام - :

لیس من عبد مؤ من یقبل بقلبه علی الله - عز و جل - فی صلوته و دعائه الا اقبل الله - عز و جل - علیه بقلوب المؤ منین الیه ؛

همانا بنده مؤ منی نیست که با قلبش در نماز و دعاء به خدا رو کند ، مگر اینکه خداوند قلبهای مؤ منین را به طرف او متوجه کند .

(جامع احادیث الشیعه ، ج 5 ، ص 30)

30 - خاشع بودن قلب و جوارح

قال علی - علیه السلام - :

لیخشع الرجل فی صلوته فانه من خشع قلبه الله - عز و جل - خشعت جوارحه فلا یعبث بشی ء فی الصلوه ؛

مرد باید در نماز خود خاشع باشد ، پس وقتی قلبش برای خدا خاشع شد ، اعضاء و جوارحش نیز خاشع است ، با چیزی (در حال نماز) بازی نمی کند .

(جامع احادیث الشیعه ، ج 5 ، ص 37)

31 - نماز ناقص

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من لم یتم وضوئه و رکوعه و خشوعه ، فصلوته خداج یعنی ناقصه غیر تامه ؛

کسی که وضو و رکوع و خشوعش در نماز کامل نیست ، نمازش (خداج) است ، یعنی ناقص است و تمام نیست .

(جامع احادیث الشیعه ، ج 4 ، ص 44)

32 - بازی در حال نماز

فی حدیث وصیه النبی - صلی الله علیه وآله - لعلی - علیه السلام - :

یا علی !کره الله - عزوجل - لامتی العبث فی الصلوه ؛

رسول خدا (ص) در وصیتی به علی (ع) فرمود : یا علی !خداوند از امت من که در حال نماز بازی می کنند ، کراهت دارد .

(جامع احادیث الشیعه ، ج 5 ، ص 47)

33 - فقط یاد خدا در حال نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من صلی صلوه لایذکر فیها شیئا من امر الدنیا ، لا یسئل الله شیئا ، الا اعطاه ؛

کسی که نماز می خواند ، در حال نماز هیچ چیز از امور دنیایی به یادش نیاید (فقط خداوند در نظرش باشد) ، در این صورت هر چیزی از خداوند

بخواهد ، به او عطا می کند .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 265)

34 - سه بار غافل شدن در نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

اذا قام العبد الی الصلاه اقبل الله - عز و جل - علیه بوجهه فلا یزال مقبلا علیه حتی یلتفت ثلاث مرات فاذا التفت ثلاث مرات اعرض عنه ؛

وقتی بنده به نماز ایستاد خداوند متعال به او توجه می کند و توجهش را از او قطع نمی کند تا موقعی که سه مرتبه از یاد خدا غافل گردد ، در این هنگام خداوند سبحان نیز از او اعراض خواهد کرد .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 241)

35 - تاءثیر حضور قلب

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

مثل الصلوه و اعمال بنی ادم کرجل اتی مراغه فاتار علیه منها حتی امتلاء ترابا و دنسا ثم عمد الی غدیر ماء طیب فاغتسل به فیذهب عنهه التراب و الدنس ، کذلک الصلوات الخمس تغسل عن العبد الذنوب اذا صلی الله من قلبه ؛

مثل نماز و اعمال آدم مثل مردی است که در خاک بغلتد آن چنان که سراپایش را خاک و کثافات فراگیرد ، سپس به طرف آبگیری که آبش پاک است برود و در آن غسل نماید و خود را شست و شو دهد و خاک و کثافات را از خود دور کند . این چنین است نماز پنجگانه ، زمانی که بنده با حضور قلب خدا را عبادت کند ، کثافات گناه از وی شسته می شود .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 183)

36 - لازمه غرق در نماز شناخت کامل خداوند است

عن محمد بن علی بن الحسین - علیهم السلام - قال :

قلت لابی عبدالله - علیه السلام - : انی رایت علی بن الحسین اذا قام الی الصلوه ، غشی لونه لون اخر ، فقال لی : والله ان علی بن الحسین کان یعرف الذی یقوم بین یدیه ؛

امام سجاد (ع) را دیدم که هنگامی که به نماز ایستاد ، چهره اش را رنگی دیگر پوشاند . امام صادق (ع) به من فرمود : (به خدا قسم ، علی بن الحسین (ع) کسی را که برای او نماز می کرد ، می شناخت) .

(علل الشرائع ، ص 88 ، به نقل از وسائل الشیعه ، ج 4 ،

(ص 685)

37 - موانع حضور قلب

قال علی - علیه السلام - :

لا یقومن احدکم فی الصلاه متکاسلا و لا ناعسا و لا یفکرن فی نفسه فانه بین یدی ربه و انما للعبد من صلاته ما اقبل علیه منها بقلبه ؛

در حال کسالت و چرت زدن نماز نخوانید و در حال نماز به فکر خودتان نباشید ، زیرادر محضر خدا ایستاده اید ، به درستی که آن مقدار از نماز بنده قبول می شود که قلبا به خدا توجه داشته باشد .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 239 . وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 687)

38 - آن مقدار از نماز بالا می رود

قال الصادق - علیه السلام - :

ان العبد لترفع له من صلاته نصفها او ثلثها او ربعها او خمسها و ما یرفع له الا ما اقبل علیه بقلبه . . . . ؛

همانا از نماز بنده نصفش یا یک سوم ، یا یک چهارم یا یک پنجم برای او بالا می رود ، و آن مقداری که از نماز حضور قلب داشته باشد ، بالا می رود . . .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 238)

39 - حضور قلب شرط قبولی نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لا یقبل الله صلاه عبد لایحضر قلبه مع یدیه ؛

خداوند نماز بنده ای را که قلبش همراه بدنش در نماز حاضر نیست قبول نمی کند .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 242)

40 - آثار حضور قلب در نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ایما عبد التفت فی صلاته قال الله : یا عبدی الی من تقصد و من تطلب اربا غیری ترید او رقیبا سوای تطلب ؛ او جوادا خلای تبغی و انا اکرم الاکرمین و اجود الاجودین و افضل المعطین اثیبک ثوابا لا یحضی قدره اقبل علی فانی علیک مقبل و ملائکتی علیک مقبلون فان اقبل زال عنه اثم ما کان منه فان التفت ثانیه اعاد الله له مقالته فان اقبل علی صلاته غفر الله له و تجاوز عنه ما کان منه فان التفت ثالثه اعاد الله له مقالته فان اقبل علی صلاته غفر الله له ما تقدم من ذنبه فان التفت رابعه اعرض الله عنه و اعرضت الملائکه عنه و یقول و لیتک یا عبدی الی ما تولیت ؛

هر بنده ای که در حال نماز به غیر خدا التفات کند ، خدا به او می گوید : ای بنده من !چه کسی را قصد کرده ای و او را طلب می کنی ؟ آیا جز من پروردگار و نگهبانی را می جویی ؟ آیا غیر از من بخشنده دیگری را طلب میکنی ؟ ! در صورتی که من کریمترین کریمان و بخشنده ترین بخشندگان و بهترین عطاکنندگان هستم ، ثوابی را به تو عطا می نمایم که به شمارش نمی آید

، به من توجه داشته باش ، زیرا من و فرشتگانم به تو توجه داریم . پس اگر نمازگزار به خدا توجه کرد ، گناهان گذشته اش محو می شود . اگر دوباره به غیر خدا التفات کرد ، خداوند متعال مجددا او را مانند سابق مورد خطاب قرار میدهد . اگر به نمازش توجه کرد ، گناه غفلت از نماز آمرزیده می شود و آثارش زائل می گردد . اگر برای سومین مرتبه از توجه به نماز منصرف شد ، خداوند متعال هم خطاب سابق را تکرار می کند . اگر به نماز توجه کرد ، این مرتبه هم گناهش بخشیده می شود ، پس اگر در دفعه چهارم باز هم از توجه به نماز انصراف پیدا کرد ، در این صورت خدا و ملائکه از وی اعراض می کنند و خدا به او می گوید تو را در ولایت چیزی قرار دادم که به آن علاقه داری .

(بحارلانوار ، ج 84 ، ص 244)

41 - توجه به نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان العبد لیصلی الصلاه لایکتب له سدسها و لاعشرها ، و انما یکتب للعبد من صلاته ما عقل منها ؛

به درستی بنده نماز می خواند برای او ، نه یک ششم آن و نه یک دهم آن نوشته نمی شود ، جز این نیست که برای بنده از نمازش آن مقدار نوشته می شود که به آن توجه کرده است .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 237 . اصول کافی ، ج 2 ، ص 105)

42 - علی (ع) و هدیه پیامبر (ص)

اهدی الی رسول الله - صلی الله علیه وآله - ناقتان عظیمتان ، فجعل احدیهما لمن یصلی رکعتین لایهم فیهما بشی ء من امر الدنیا و لم یجبه احد سوی علی - علیه السلام - فاعطاه کلتیهما ؛

به پیامبر (ص) دو شتر هدیه دادند ، پیامبر (ص) یکی ازدو شتر را هدیه قرار داد برای کسی که دو رکعت نماز به جای آورد و چیزی از امور دنیا را به خاطر نیاورد و به فکر چیزی از دنیا نیفتد . کسی به پیامبر (ص) پاسخ مثبت نداد (یعنی کسی چنین نمازی را که در آن هیچ به فکر دنیا و مافیها

نیفتد ، نخواند) به جز حضرت علی (ع) که پاسخ مثبت داد . پیامبر (ص) هر دو شتر را به علی (ع) مرحمت فرمود .

(بحارالانوار ، ج 41 ، ص 18)

43 - نماز باترس

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

صل صلاه مودع کانک تراه ، فان کنت لاتراه ؛

آن چنان نماز به جا آور که گویی خدا را می بینی . اگر تو او را نمی بینی ، او تو را می بیند .

(نهج الفصاحه ، حدیث 1844)

44 - توجه حورالعین به نمازگزار

قال الباقر - علیه السلام - :

اذا قام المؤ من فی الصلوه ، بعث الله الحور العین حتی یحدقن به ، فاذا انصرف و لم یسئل الله منهن شیئا انصرفن متعجبات ؛

هنگامی که (نمازگزار) مؤ من به نماز می ایستد ، خداوند حورالعین را به طرفش می فرستد آن چنان که دور نمازگزار را می گیرند و به او نگاه می کنند ، پس وقتی نمازگزار نمازش را تمام کرد و از خدا چیزی نخواست ، حورالعین با تعجب از او دور می شوند .

(جامع احادیث الشیعه ، ج 4 ، ص 27)

45 - نماز با تفکر

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

رکعتان خفیفتان فی تفکر خیر من قیام لیله ؛

دو رکعت نماز سبک ، در صورتی که همراه با تفکر و اندیشه باشد ، بهتر ازعبادت سراسر یک شب است .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 240 . میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 391)

46 - تعقل در نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

انما یکتب للعبد من صلاته ما عقل منها ؛

از نماز بنده آن مقداری را که تعقل کرده ، برایش نوشته می شود .

(محجه البیضاء ، ج 1 ، ص 398)

47 - آگاهی از نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

لو یعلم هذا المصلی ما فی الصلاه ما انفتل ؛

اگر نمازگزار بداند در نماز چه چیزی است ، هیچگاه التفاتی و توجهی به چیزی نخواهد داشت .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 21)

48 - آداب نماز چیست ؟

قال الرضا - علیه السلام - :

حضور القلب و افراغ الجوارح ، و ذل المقام بین یدی الله - تبارک و تعالی - و یجعل الجنه عن یمینه و النار یراها عن یساره و الصراط بین یدیه و الله امامه ؛

از امام رضا (ع) سؤ ال شد ، آداب نماز چیست ؟ امام فرمود : حضور قلب و آزاد گذاشتن جوارح (بازی نکردن با آنان) و خوار شمردن خود در پیشگاه خدای تعالی و قراردادن بهشت سمت راست و آتش جهنم را

سمت چپ و صراط را در مقابل مشاهده کردن و خدا را در مقابل خود دیدن .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 264)

49 - نماز بدون حضور قلب

قال رسول الله - صلى الله علیه وآله - :

لاینظر الله الى الصلوه لایحضر الرجل فیها قلبه مع بدنه ؛

خداوند نمازی را که در آن حضور قلب نباشد ، نظر نخواهد کرد .

(اسرارالصلوه ، ص 118)

50 - آداب حضور قلب

و عن فقه الرضا - علیه السلام - :

فاذا اردت ان تقوم الى الصلوه ، فلا تقم الیها متكاسلا و لامتناعسا و لا مستعجلا و لامتلاهیا ؛ ولكن تاتیها على السكون و الوقار و التوده و علیک بالخشوع و الخضوع متواضعا لله - عز و جل - متخاشعا ؛ علیک الخشیه و سیماء الخوف راجیا خائفا بالطمانینه على الوجل و الحذر ؛ فقف بین یدیه كالعبد الابق المذنب بین یدی مولاه . فصف قدمیک ، و انصب نفسک ؛ و لاتلتفت یمینا و شمالا ؛ و تحسب كانک تراه ؛ فان لم تكن تراه ، فانه یراک . . . ؛

چون خواستی به نماز بایستی با حال کسالت ، خواب آلودگی ، شتاب و لهو و بازی مایست ؛ بلكه با آرامش و وقار نماز را به جای آور . و بر تو باد که (در نماز) خاشع و خاضع باشی و برای خدا تواضع کنی و خشوع و خوف را بر خود هموار سازی در آن حال که بین بیم و امید ایستاده باشی و پیوسته نگران و محترز باشی . پس ، بسان بنده ای گریخته و گنهکار که (بازگشته) در محضر مولایش ایستاده ، در پیشگاه خدا بایست ؛ پاهای خود را کنار هم نه و قامتت را راست نگهدار و به راست و چپ روی مگردان ؛ و چنین

بدان که گویی خدا را می بینی ؛ که اگر تو او را نمی بینی او تو را می بیند ....

(مستدرک الوسائل ، کتاب الصلوه ، باب 1 ، حدیث 7)

51 - علت محبوبیت نمازگزاران حقیقی

قال الصادق - علیه السلام - :

و انی لاحب للرجل منکم المؤ من اذا قام فی صلاه فریضه ان یقبل بقلبه الی الله . و لایشغل قلبه بامر الدنیا ، فلیس من مؤ من یقبل بقلبه فی صلاته الی الله الا اقبل الله الیه بوجهه و اقبل بقلوب المؤ منین الیه بالمحبه له بعد حب الله ایاه ؛

همانا من مؤ منی از شما را دوست دارم که وقتی به نماز فریضه می ایستد ، با قلبش به سوی خدا متوجه گردد و قلب خود را در نماز به دنیا مشغول نسازد ، پس هیچ مومنی نیست که با قلب خود در نمازش به سوی الله برود ، مگر اینکه خداوند با همه الطافش به او رو می آورد و بعد از آن قلوب همه مومنین هم از راه راءفت و مهربانی به سوی او رو می آورد .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 240)

52 - نماز مودع

قال الصادق - علیه السلام - :

اذا صلیت ، صلاه مودع یخاف ان لایعود الیها ابدا ، ثم اصرف ببصرک الی موضع سجودک ، فلو تعلم من عن یمینک و شمالک ، لاحسنت صلاتک ، و اعلم انک بین یدی من یراک و لاتراه ؛

وقتی که مشغول نماز می شوی ، مثل کسی که وداع کند با نماز وترس آن دارد که دیگر به آن نرسد نماز بخوان ، پس از آن چشمت را بدوز به موضع سجودت تو اگر بدانی کسی در راست و چپ هست نمازت را نیکو به جای می آوری ، بدان که تو پیش روی کسی ایستادی که او تو را

می بیند و تو او را نمی بینی .

(وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 685)

53 - قبولی نماز با حضور قلب

قال زین العابدین - علیه السلام - :

ان العبد لایقبل من صلاته الا ما اقبل علیه منها بقلبه ؛

به درستی که نماز انسان قبول نمی شود ، مگر دلش در حال نماز پیش خداوند باشد .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 237)

54- حضور قلب ، شرط قبولی نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لایقبل الله صلاه امری ء لایحضر فیها قلبه ؛

خداوند نمازی را که در آن حضور قلب نباشد نمی پذیرد .

(مستدرک الوسائل ، ج 3 ، ص 59)

55 - طلب خیر به وسیله نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

من توضا فاحسن الوضوء ثم صلی رکعتین فاتم رکوعها و سجودها ثم جلس فاثنی علی الله و صلی علی رسول الله - صلی الله علیه وآله - ثم ساءل الله حاجته ، فقد طلب الخیر من مظانه و من طلب الخیر من مظانه لم یجب ؛

هرکس وضوی خوب بگیرد و دو رکعت نماز با رکوع و سجود کامل به جای آورد و با خدای خود خلوت کند و بر رسول خدا (ص) درود فرستد ، سپس

حاجت خود را از خدا درخواست نماید ، به تحقیق که در زمان مناسبش درخواست کرده و هرکس چنین نماید ، هرگز ناامید و ناموفق نخواهد بود .

(بحارالانوار ، ج 85 ، ص 324)

56 - حالت خشوع در نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

خیارکم الینکم مناکب فی الصلوه ؛

بهترین شما کسی است که شانه هایش در نماز افتاده تر باشد .

(بحار ، ج 84 ، ص 262)

57 - خضوع رسول خدا (ص) در نماز

روی ان النبی - صلی الله علیه وآله - کان اذا قام الی الصلوه کانه ثوب ملقی ؛

پیامبر اسلام (ص) هر وقت به نماز می ایستاد ، گویا جامه ای پهن شده بر روی زمین بود .

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 381 . بحار ، ج 84 ، ص 248)

58 - حضرت علی (ع) و خوف از خداوند

انه کان اذا دخل الصلاه کانه بناء ثابت او عمودقائم لا یتحرک ، و کان ربما رکع او سجد فیقع الطیر علیه و لم یطق احد ان یحکی صلاه رسول الله - صلی الله علیه وآله - الا علی بن ابیطالب و علی بن الحسین - علیهما صلواه المصلین - ؛

همانا امیرالمؤ منین (ع) هنگامی که داخل نماز می شد ، همچون بنایی ثابت و استوار و بدون تحرک بود ، و یا همانند عمودی ایستاده بود که هیچ گونه تحرکی نداشت ، و بسا رکوع و سجودش ، طولانی می شد و بدن مبارکش از بس بی حرکت بود که گاهی مرغی بر پشت مبارک آن حضرت

می نشست ، و احدی جز علی بن ابی طالب (ع) و علی بن الحسین (ع) طاقت نداشت که مانند رسول خدا (ص) نماز بخواند .

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 382)

59 - خشوع امیرالمؤ منین (ع) در نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

و کان علی - علیه السلام - اذا قام الی الصلوه فقال : (وجهت وجهی للذی فطر السموات و الارض) تغیر لونه حتی یعرف ذلک فی وجهه ؛

هنگامی که علی (ع) به نماز می ایستاد ، این آیه شریفه را می خواند : (رو می آورم با تمام وجودم به کسی که آسمانها و زمین را آفرید) و رنگ مبارک حضرتش تغییر می کرد ، به طوری که تغییر حالت و دگرگونی از صورت مبارکش به خوبی مشاهده می گشت .

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 381)

60 - خوف حضرت فاطمه (س) در نماز

کانت فاطمه - علیهاالسلام - تنهج فی الصلاه فی خیفه الله تعالی ؛

فاطمه زهرا (س) در حال نماز از شدت ترس نفسش به شماره می افتاد .

(بحارالانوار ، ج 85 ، ص 258 . میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 382)

61 - خشوع امام حسن (ع)

قال الصادق - علیه السلام - :

ان الحسن بن علی - علیه السلام - کان اذا قام فی صلاته ترتعد فرائضه بین یدی ربه - عز و جل - و کان اذا ذکر الجنه و النار اضطرب اضطراب السلیم ؛

وقتی امام حسن مجتبی (ع) به نماز می ایستاد ، تن مبارک حضرتش در مقابل پروردگار می لرزید و هرگاه یاد بهشت و جهنم می نمود ، چون مار گزیده مضطرب و پریشان می شد و به خود می پیچید .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 258 . میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 382)

62 - خشوع امام سجاد (ع)

عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال :

کان علی بن الحسین - علیهماالسلام - اذا قام الی الصلاه ، تغیر لونه . فاذا سجد لم یرفع راءسه حتی یرفض عرقا ؛

امام سجاد (ع) وقتی به نماز می ایستاد رنگش دگرگون می شد و چون به سجده می رفت سربر نمی داشت تا آن که عرق از وی می ریخت .

(فروع کافی ، ج 3 ، ص 300)

63- حضور قلب کامل امام سجاد (ع)

عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال :

کان ابی یقول کان علی بن الحسین - علیه السلام - اذا قام الی الصلوه ، کانه ساق شجر لایتحرک منه شی ء الا ما حرکت الریح منه ؛

امام سجاد (ع) وقتی به نماز می ایستاد ، گویی شاخه درخت بود که جز آن چه باد از او به حرکت درآورد چیزی از او تکان نخورد .

(فروع کافی ، ج 3 ، ص 300 ، حدیث 4)

64 - خشوع امام باقر و امام صادق (ع)

کانا ابوجعفر و ابوعبدالله - علیهماالسلام - اذا قاما الی الصلاه تغیرت الوانهما حمره و مره صفره کانما یناجیان شی ء یریانه ؛

هنگامی که امام باقر و امام صادق - علیهماالسلام - به نماز می ایستادند ، رنگ صورتشان گاهی قرمز می شد و گاهی زرد می گشت و مثل اینکه دو

بزرگوار با کسی که باچشم او را می بینند مناجات می کردند .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 248)

فصل هفتم : قبولی و کمال نماز

آیات

1 - قبولی نماز

و کذلک جعلناکم امه وسطا لتکونوا شهداء علی الناس و یکون الرسول علیکم شهیدا و ما جعلنا القبله التی کنت علیها الا لنعلم من یتبع الرسول ممن ینقلب علی عقبیه و ان کانت لکبیره الا علی الذین هدی الله و ما کان الله لیضیع ایمانکم ان الله بالناس لروف رحیم ؛

همان گونه (که قبله نما ، یک قبله میانه است) شما را نیز امت میانه ای قرار دادیم (در حد اعتدال ، میان افراط و تفریط) تا بر مردم گواه باشید و پیامبر هم بر شما گواه است و ما آن قبله ای را که قبلا بر آن بودی ، تنها برای این قرار دادیم که افرادی که از پیامبر پیروی می کنند ، از آنها به جاهلیت باز می گردند ، مشخص شوند و مسلما این حکم ، جز بر کسانی که خداوند آنها را هدایت کرده ، دشوار بود (این را نیز بدانید که نمازهای شما در برابر قبله سابق صحیح بوده است) و خدا هرگز ایمان (به نماز) شما را ضایع نمی گرداند ، زیرا خداوند نسبت به مردم رحیم و مهربان است .

(سوره بقره

، آیه 143)

احادیث

1 - ملاک قبولی نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

قال الله تبارک و تعالی : انما اقبل الصلاه لمن تواضع لعظمتی ، و یکف نفسه عن الشهوات من اجلی و یقطع نهاره بذکری ، و لایتعاظم علی خلقی و یطعم الجائع و یکسوا العاری ، و یرحم المصاب و یؤ وی الغریب . . . ؛

خداوند متعال فرمود : نماز کسی را می پذیرم که :

1 - در مقابل عظمت من خاضع باشد .

2 - از خواسته های نفسانی به خاطر من خود را دور کند .

3 - روزش را با یاد من به پایان برد .

4 - بر بندگانم بزرگی نفروشد .

5 - به گرسنه غذا دهد .

6 - برهنه را بپوشاند .

7 - به مصیبت دیده مهربانی کند .

8 - غریب را پناه دهد .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 242 . میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 386)

2 - قبولی یک نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

من قبل الله منه صلاه واحده لم یعذبه ؛

اگر خداوند از کسی یک نماز بپذیرد او را عذاب نمی کند .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 23 . محجه البیضاء ، ص 339)

3 - نشانه قبولی نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

من احب ان یعلم اقبلت صلاته ام لم تقبل فلینظر هل منعته صلاته من الفحشاء و المنکر فبقدر ما منعته قبلت منه ؛

هرکس دوست دارد بداند نمازش قبول شد یا نه ، ببیند که آیا نمازش او را از گناه و زشتی باز داشته یا نه ؟ پس به هر قدر که نمازش او را از گناه بازداشته ، به همان اندازه نمازش قبول شده است .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 198)

4 - نماز ، ملاک قبولی اعمال

قال الصادق - علیه السلام - :

اول ما یحاسب به العبد ، الصلاه فان قبلت قبل سائر عمله و اذا ردت رد علیه سائر عمله ؛

نخستین چیزی که از بنده حسابرسی می شود نماز است ، پس اگر نماز پذیرفته شد اعمال دیگرش نیز پذیرفته می شود . اگر نمازش رد شود ، بقیه اعمال او هم قبول نخواهد شد .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 23 . فلاح السائل ، ص 127 . من لایحضره الفقیه ، ج 1 ، باب 30 ، حدیث 5)

5 - حضور قلب

قال زین العابدین - علیه السلام - :

ان العبد لایقبل من صلاته الا ما اقبل علیه منها بقلبه ؛

همانا نماز بنده پذیرفته نمی شود ، مگر آن چه را که باقلبش به نماز توجه کرد .

(وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 688 . المواعظ العددیه ، ص 270)

6 - مقدار قبولی نماز

قال الباقر - علیه السلام - :

علیک بالاقبال علی صلاتک فانما یحسب لک منها ما اقبلت علیه ؛

در نماز توجه به خدا داشته باش ، زیرا از نماز آن مقدار قبول می شود که تو به آن توجه داری .

(محجه البیضاء ، ج 1 ، ص 354)

7 - استخفاف در نماز مانع قبولی نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

والله انکم لتعرفون من جیرانکم و اصحابکم من لو کان یصلی لبعضکم ما قبلها منه لاستخفافه بها ان الله لا یقبل الا الحسن فکیف یقبل ما یستخف به ؟

قسم به خدا ، از همسایگان و دوستان خود کسانی را می شناسید که اگر برای بعضی ازشما نمازی بخوانند از او قبول نخواهید کرد ، به علت استخفاف و بی اعتنایی که بر آن روا داشته ، همانا خداوند چیز نیکو و شایسته را فقط می پذیرد ، پس چگونه بپذیرد عبادتی را که به آن بی توجهی شده است ؟

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 387)

8 - سخت ترین چیز

قال الصادق - علیه السلام - :

والله انه لیاتی علی الرجل خمسون سنه ، و ما قبل الله صلاه واحده فای شی ء اشد من هذا ؛

قسم به خدا ، از زندگی انسان پنجاه سال بگذرد (و نماز نخوانده باشد) ، ولی خداوند یک نماز او را قبول نمی کند ، چه چیزی سخت تر از این !

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 387)

9 - نماز و ولایت

عن علی بن الحسین - علیه السلام - :

- فی جواب سائل ساله عن حدود الصلاه . . . قال : و ما سبب قبولها ؟ قال - علیه السلام - ولایتنا و البراءه من اعدائنا ؛

- در پاسخ کسی که پرسید حدود نماز . . . و چه چیزی سبب قبولی نماز است - فرمود : (ولایت ما اهل بیت ، و برائت از دشمنان ما) .

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 386)

10 - حلال و مباح ، شرط قبولی نماز

قال علی - علیه السلام - :

یا کمیل !انظر فیما تصلی و علی ما تصلی و ان لم تکن من وجهه و حله فلا قبول ؛

علی (ع) خطاب به کمیل فرمود : ای کمیل ! نگاه کن ببین که در چه چیز نماز می گزاری و برروی چه چیز به نمازایستادی . اگر آن چیزی را که برای نمازت استفاده می کنی ، حلال و مباح نباشد ، نمازت قبول نیست .

(تحف العقول ، ص 187)

11 - نماز و پاکدامنی و رستگاری

اوحی الله الی داود - علیه السلام - :

کم من رکعه طویله فیها بکاء بخشیه قد صلاها صاحبها ، لاتساوی عندی فتیلا حین نظرت فی قلبه فوجدته ان سلم من الصلوه و برزت له امراه و عرضت علیه نفسهااجابها و ان عامله مومن خانه ؛

چه بسیار رکعتهای طولانی خاشعانه که نمازگزاری انجام داده باشد ، اما نزد من به اندازه فتیلی نمی ارزد ، وقتی من به قلب او نظر کرده می بینم تا از سلام نماز فارغ شد اگر زنی خود را به او عرضه نماید ، او را اجابت خواهد کرد و اگر مومنی با او معامله کند ، به او خیانت خواهد نمود .

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 386 . بحارالانوار ، ج 84 ، ص 257)

12 - آگاهی به نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

انما یکتب للعبد من صلاته ما عقل منها ؛

از نماز یک بنده ، تنها به آن اندازه ای که می فهمد ثواب نوشته می شود .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 264)

13 - نماز کامل ، شرط قبولی نماز

قال الباقر - علیه السلام - :

اذا ما ادی الرجل صلاه واحده تامه قبلت جمیع صلاته ؛

وقتی که انسان یک نماز کامل و تام به جا آورد ، همه نمازهای او مورد قبول می شود .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 20)

14 - چهار چیز مانع قبولی نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

اربعه لاتقبل لهم صلوه : الامام الجائر و الرجل يوم القوم و هم له كارهون و العبد الابق من مواليه من غير ضروره و المرئه تخرج من بيت زوجها بغير اذنه ؛

چهار گروه هستند كه نمازشان قبول نيست :

1 - پيشواى جائر .

2 - مردى كه امامت نماز جماعتى را به عهده مى گيرد كه جماعت از امامت او كراهت دارد .

3 - عبدى كه بدون ضرورت از مولايش فرار كند .

4 - زنى كه بدون اجازه شوهرش از خانه بيرون رود .

(جامع احاديث الشيعه ، ج 5 ، ص 52)

15 - قبولى اعمال بستگى به نماز دارد

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

اول ما ينظر فى عمل العبد فى يوم القيامه فى صلوته فان قبلت نظر فى غيرها و ان لم تقبل لم ينظر فى عمله بشى ء ؛

اولين چيزى كه روز قيامت ، به عمل انسان نگاه مى كند ، نماز است . اگر نماز قبول شدبه اعمال ديگر هم نگاه مى كنند ، و اگر نماز مورد قبول واقع نشد ، به هيچ عمل ديگر آن توجه نمى كنند .

(ميزان الحكمه ، ج 5 ، ص 374 . بحارالانوار ، ج 82 ، ص 227)

16 - مانع قبولى نماز زن

قال الصادق - عليه السلام - :

ايما امراه باتت و زوجها عليها ساخط فى حق ، لم تقبل منها صلوه حتى يرضى عنها ؛

هر زنی که شب بخوابد در حالی که شوهرش به خاطر (مطلب) حقی از وی خشمگین باشد ، هیچ نمازی از او قبول نمی شود ، مگر آن که شوهرش از او راضی شود .

(فروع کافی ، ج 5 ، ص 507)

17 - شرط قبولی نماز واجب و نافله

قال الباقر - علیه السلام - :

و ان افسدها کلها لم یقبل منه شی ء منها و لم تحسب له نافله و لا فریضه ؛

اگر همه نمازهایش فاسد بود ، هیچ چیزی از آن نمازها مورد قبول نیست ، و نه نماز مستحب حساب می شود نه واجب .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 20)

18 - توجه به خدا و قبولی نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

. . . ان منها (الصلاه) لما یلف کما یلف الثوب الخلق ، فیضرب بها وجه صاحبها و انما لک من صلاتک ما اقبلک علیه بقلبک ؛

بعضی نمازها همانند لباس کهنه پیچیده و بر سر صاحبش کوبیده می شود ، به درستی که آن مقدار از نماز تو قبول می شود که به خدا توجه قلبی داشته باشی .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 260)

19 - مقدار قبولی نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان من الصلاه لما یقبل نصفها و ثلثها و ربعها و خمسها الی العشر ؛

گاهی نصف نماز ، گاهی ثلث آن و گاه ربع و گاهی خمس ، تا ده یک آن قبول می شود .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 260)

20 - شرط قبولی نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لو صلیتم حتی تکونوا کالاوتار و صمتم حتی تکونوا کالحنایا لم یقبل الله منکم الا بورع ؛

اگر آن قدر نماز بخوانید تا همچون زه کمان شوید ، و آن قدر روزه بگیرید تا همچون کمان خم شوید ، خدا از شما قبول نمی کند ، مگر این که انسان با ورع باشید .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 258)

21 - نماز کامل و نجات از آتش

قال الرضا - علیه السلام - :

اذا کان یوم القیامه یدعی بالعبد فاول شی ء یسئل عنه الصلاه فاذا جاء بها تامه و الا زخ فی النار ؛

وقتی قیامت شود بنده را می خوانند اول چیزی که از او می پرسند نماز است ، پس اگر نمازش را تام و تمام به جا آورده باشد ، نجات می یابد ، و اگر نمازش را با شرایط و آداب صحت یا قبولی آن به جا نیاورده باشد ، او را به آتش می افکنند .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 19)

22- غیبت ، مانع قبولی نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من اغتاب مسلما او مسلمه لم يقبل الله صلوته و لا صيامه اربعين يوما و ليله الا ان يغفر له صاحبه ؛

هر كس غيبت مرد يا زن مسلمانى را كند ، تا چهل شبانه روز نماز و روزه اش پذيرفته نيست ، مگر اين كه غيبت شونده او را ببخشد .

(بحارالانوار ، ج 75 ، ص 258)

23 - خشم بر والدين ، مانع قبولى نماز

قال الصادق - عليه السلام - :

من نظر الى ابويه نظر ماقت ، و هما ظالمان لم يقبل الله له صلاه ؛

هركه به پدر و مادر نگاه تند و خشم آلود كند ، اگرچه به وى ستم كرده باشند ، خداوند نمازش را نمى پذيرد .

(جامع السعادات ، ج 2 ، ص 351)

24 - قبولى نماز ، عيد است

قال على - عليه السلام - :

انما هو عيد لمن قبل الله صيامه ، و شكر قيامه ، و كل يوم لا يعصى الله فيه فهو يوم عيد ؛

امروز عيد كسى است كه خداوند روزه اش را قبول كرده ، و نمازش را سپاس گزارده ، و هرروز كه در آن نافرمانى خدا نشود ، عيد واقعى آن روز است .

(نهج البلاغه ، فيض الاسلام ، ص 1286)

25 - نتيجه لقمه حرام

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من اکل لقمه حرام لم یقبل له صلواه اربعین لیله و لم تستجب له دعوه اربعین صباحا ؛

کسی که لقمه حرام بخورد ، تا چهل شب نماز او قبول نمی شود و دعای وی نیز تا چهل روز به اجابت نمی رسد .

(دارالسلام نوری ، ج 4 ، ص 213)

26 - امر به نماز

قال الرضا - علیه السلام - :

ان الله - عز و جل - امر بثلاثه مقرون بها ثلاثه اخری : امر بالصلوه و الزکاه فمن صلی و لم یزک لم تقبل منه صلاته و امر بالشکر له و للوالدین فمن لم یشکر والدیه لم یشکر الله و امر باتقاء الله و صله الرحم . فمن لم یصل رحمه لم یتق الله - عز و جل - :

سه چیز با سه چیز همراه است :

1 - نمازگزاری که به او زکات تعلق گیرد و نپردازد ، نمازش پذیرفته نیست .

2 - و به سپاسگزاری برای خود و پدر و مادر فرمان داد : آن که سپاس پدر و مادر نکند ، هرگاه خدا را سپاس کند پذیرفته نیست .

3 - به پرهیزکاری از خدا و پیوند با خویشاوند فرمان داد . آن که پیوند با خویشان ندارد از خدا بیمناک نیست .

(بحارالانوار ، ج 96 ، ص 12 . الخصال ، ج 1 ، ص 55)

27 - ثمره قبول شدن نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

الصلاه وکل بها ملک لیس له عمل غیرها ، فاذا فرغ منها قبضها ثم صعد بها فان کانت مما تقبل قبلت و ان کانت مما لایقبل قیل له : ردها علی عبدی ، فینزل بها حتی یضرب بها وجهه ثم یقول : اف لک !لایزال لک عمل یعنینی ؛

برای نماز فرشته ای انتخاب شده که جز آن کاری ندارد ، زمانی که نمازگزار از نماز فارغ شود ، آن فرشته آن را می گیرد و به آسمان می برد ، و هرگاه از قبول شدنیها باشد

پذیرفته می گردد ، اگر نه به فرشته گفته می شود آن را به صاحبش بازگردان . پس وی با آن نماز فرود آید و آن را بر روی صاحبش بکوبد و گوید : اف بر تو باد!که همواره از تو عملی صادر می شود که مرا به زحمت می اندازد .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 17)

28 - مقدار قبولی نماز

عن النبی - صلی الله علیه وآله - قال :

ان من الصلوه لما یقبل نصفها و ثلثها و ربعها و خمسها الی العشر ؛ و ان منها لما تلف ، کما یلف الثوب الخلق ، فیضرب بها وجه صاحبها ؛ و ان مالک من صلوتک الا ما اقبلت علیه بقلبک ؛

نمازی هست که نصف آن پذیرفته می شود و نمازی هست که یک سوم یا یک چهارم یا یک پنجم . . . تا یک دهم آن قبول می گردد و نمازی است که چون جامه کهنه درهم پیچیده شده بر چهره به جای آورنده اش زده می شود . همانا از نمازت برای تو (نتیجه ای) نیست جز آن مقدار که در آن اقبال و حضور قلب داشته ای .

(بحارالانوار ، ج 81 ، ص 260 . کتاب الصلوه ، باب 38 ، حدیث 59)

29- نماز و زکات

قال الرضا - علیه السلام - :

من صلی و لم یزک لم تقبل صلوته ؛

هر کس نماز بخواند ، ولی زکات و مالیات اسلامی نپردازد ، نمازش قبول نمی شود .

(بحارالانوار ، ج 96 ، ص 12)

30 - ولایت اهل بیت (ع) شرط قبولی نماز

قال رجل لزین العابدین - علیه السلام - :

ما سبب قبولها ؟ قال : ولایتنا و البرائه من اعدائنا ؛

شخصی از امام سجاد (ع) سؤ ال نمود : ملاک قبولی نماز چیست ؟ امام (ع) فرمود : ولایت ما و برائت از دشمنان ما .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 245)

31 - حبط عمل

عن النبی - صلی الله علیه وآله - قال :

یا علی !شارب الخمر لایقبل - عز و جل - صلاته اربعین یوما فان مات فی الاربعین مات کافرا ؛

ای علی !نماز آدم شرابخوار تا چهل روز پذیرفته نیست و اگر در ظرف چهل روز بمیرد ، کافر از دنیا رفته است .

(بحارالانوار ، ج 77 ، ص 47)

فصل هشتم : موانع قبولی و کمال نماز

آیات

1 - اهداف شیطان از بازداشتن نماز

انما یرید الشیطان ان یوقع بینکم العداوه و البغضاء فی الخمر و المیسر و یصدکم عن ذکر الله و عن الصلوه فهل انتم منتهون ؛

شیطان می خواهد درمیان شما به وسیله شراب و قمار عداوت ایجاد کند و شما را از ذکر خدا و از نماز بازدارد ، آیا (با این همه زیان و فساد و با این نهی اکید) خودداری خواهید کرد ؟

(سوره مائده ، آیه 91)

2 - نماز و بازار

رجال لاتلهیهم تجاره و لابیع عن ذکر الله و اقام الصلوه و ایتاء الزکوه ؛

مردانی که نه تجارت و نه معامله ، آنها را از یاد خدا و برپا داشتن نماز و ادای زکات غافل نمی کند .

(سوره نور ، آیه 37)

3 - مزاحمت کافران نسبت به نمازگزاران

ارایت الذی ینهی ، عبدا اذا صلی ؛

به من خیر ده آیا کسی نهی میکند بنده ای را که مشغول نماز است ؟

(سوره علق ، 9 و 10)

احادیث

1 - کینه به والدین مانع نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

من نظر الی ابویه نظر ماقت و هما ظالمان له لم یقبل الله له صلوه ؛

هر کس با چشم بغض و کینه به پدر و مادر خود که به وی ستم کرده اند ، نگاه کند ، نمازش در پیشگاه الهی نامقبول است .

(اصول کافی ، ج 2 ، ص 349)

2 - گناه مانع نمازشب

جاء رجل الی امیرالمؤ منین - علیه السلام - فقال : یاامیرالمؤ منین انی قد حرمت الصلاه باللیل ، فقال امیرالمؤ منین - علیه السلام - : انت رجل قد قیدتک ذنوبک ؛

مردی نزد امیرالمؤ منین (ع) آمد و گفت : ای امیرمؤ منان ! من از نماز شب محروم شدم . علی (ع) فرمود : تو مردی هستی که گناهانت تو را زندانی (اسیر) کرده است .

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 422)

3 - سه گروه نمازش بالا نمی رود

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ثلاثه لاتجاوز صلاتهم اذانهم : العبد الابق حتی یرجع و امراه باتت و زوجها علیها ساخط و امام قوم و هم لها کارهون ؛

سه نفر نمازشان از گوشهایشان بالاتر نمی رود :

1 - بنده فراری تا باز گردد .

2 - زنی که شب بخوابد و شوهرش بر او خشمگین باشد .

3 - و پیشوای قومی که آن قوم از او متنفر باشند .

(نهج الفصاحه ، ص 248 ، حدیث 1222)

4 - شرب خمر مانع نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

لاتقبل صلوه شارب الخمر اربعین یوما الا ان یتوب ؛

نماز شرابخوار تا چهل روز مقبول نخواهد شد ، مگر این که توبه کند .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 317 . میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 388)

5 - انجام نماز برای خودنمایی

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من صلی صلوه یرائی بها فقد اشرک ؛

کسی که برای خودنمایی نماز بخواند ، مشرک است .

(تفسیر قرطبی ، ج 10 ، ص 71)

6 - مال حرام مانع قبولی نماز

عن النبی - علیه السلام - :

ان الله ملکا ینادی علی بیت المقدس کل لیله : من اکل حراما ما لم یقبل الله منه صرفا و لاعدلا و الصرف ، النافله و العدل ، الفریضه ؛

همانا برای خداوند (از جانب ایشان) فرشته ای که هر شب بر بیت المقدس پیام می دهد ، آن کسی که حرامی (اندک مال حرامی) بخورد ، خداوند از او نه صرفی و نه عدلی را قبول خواهد کرد . صرف نماز نافله است و عدل ، نماز واجب .

(بحارالانوار ، ج 103 ، ص 16)

7 - وسوسه در نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اذا اتی الشیطان احدکم و هو فی صلوته فقال : انک مرائی فلیطل صلوته ما بداله ما لم یفته وقت فریضه ؛

اگر کسی در نماز باشد و شیطان او را به ریاکاری وسوسه و متهم کند ، تا وقت باقی است هر چه می خواهد نمازش را طولانی کند .

(بحارالانوار ، ج 69 ، ص 295)

8 - نماز و زکات

قال الصادق - علیه السلام - :

. . . و لاصلوه لمن لا زکوه له ؛

. . . و کسی که زکات خود را نمی پذیرد ، نمازش پذیرفته نیست .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 252)

9 - منع نماز در وسط جاده

قال النبی - صلی الله علیه وآله - :

ثلاثه لایتقبل الله - عز و جل - لهم بالحفظ ، رجل نزل فی بیت خرب ، و رجل صلی علی قارعه الطریق و رجل ارسل راحلته و لم یستوثق منها ؛

سه طایفه هستند که خداوند دعای آنها را برای حفظ و سلامتی نمی پذیرد :

1 - کسی که زیر دیوار و سقف شکسته منزل کند .

2 - کسی که در وسط جاده نماز بخواند .

3 - کسی که مرکب خود را رها کند و آن را نبندد .

(الخصال ، ج 1 ، ص 141 . بحارالانوار ، ج 76 ، ص 157)

10 - غیبت مانع قبولی نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من اغتاب مسلما او مسلمه لم یقبل الله صلوته و لاصیامه اربعین یوما و لیله الا ان یغفر له صاحبه ؛

هر کس که غیبت مرد یا زن مسلمانی را کند ، تا چهل شبانه روز نماز و روزه اش پذیرفته نیست ، مگر این که غیبت شونده او را ببخشاید .

(بحارالانوار ، ج 75 ، ص 258)

11 - آمادگی کامل برای نماز

قال الباقر - علیه السلام - :

لا تقم الی الصلاه متکاسلا و لامتناعسا و لامتثاقلا ؛

در حال کسالت و خواب آلودگی و سنگینی به نماز نایستید .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 23)

12 - وسوسه شیطانی

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان العبد اذا اشتغل بالصلاه جاءه الشیطان و قال له : اذکر کذا ، اذکر کذا ، حتی یضل الرجل ان یدری کم صلی ؛

هنگامی که نمازگزار مشغول نماز شد ، شیطان پیش او می آید و به او می گوید ، فلان چیز را به یاد آور ، فلان چیز را به یاد آور ، تا آن جا که او را آن چنان گم و غافل می کند که او حیران می شود درمورد این که در کجای نماز است (حواس انسان را پرت می کند) .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 256)

13 - روزه مانع نماز

قال الکاظم - علیه السلام - :

لاتصم صوما یمنعک من الصلوه ، فان الصلوه احب الی الله من الصیام ؛

روزه ای را که مانع انجام نماز می شود نگیر ، چرا که نماز در پیشگاه خدا بهتر ازروزه است .

(مستدرک الوسائل چاپ جدید ، ج 2 ، ص 43)

14 - دروغ ، مانع نماز شب

قال الصادق - علیه السلام - :

ان الرجل لیکذب الکذبه فیحرم بها صلاه اللیل ؛

همانا مردی دروغ می گوید ، پس به خاطر آن دروغگویی از نماز شب محروم می شود .

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 422)

15 - نگاه بیجا ، مانع کمال نماز

فیما اوحی الله الی داود : لربما صلی العبد فاضرب بها وجهه و احجب عنی صوته اتدری من ذلک یا داود ؟ ذلک الذی یکثر الالتفات الی حرم المؤ منین بعین الفسق و ذلک الذی حدثته نفسه لو ولی امرالضرب فیه الاعناق ظلما ؛

خداوند تبارک و تعالی به حضرت داود (ع) وحی نمود که : ای داوود چه بسا بنده ای به نماز می ایستد و نماز می خواند و من آن نماز را به صورتش می زنم و صدایش را از خودم دور داشته به طوری که صدای قرائتش به من نرسد . ای داوود ! آیا می دانی آن نمازگزار کیست ؟ او کسی است که زیاد به خانه ها و حریم مؤ منین با چشم فسق نگاه می کند و این کسی است که نفسش او را وسوسه می کند به اینکه اگر امیر و حاکم بر مردم بشود از راه ظلم گردنها را بزنند .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 257)

16 - نماز و آزردن همسر

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من کان له امرئه توذیه لم یقبل الله صلاتها و لاحسنه من عملها حتی تعینه و ترضیه و ان صامت الدهر . . . و علی الرجل مثل ذلک الوزر اذا کان لها مؤ ذیا ظالما ؛

کسی که همسر خود را بیازارد ، نماز و اعمال نیک او مورد پذیرش الهی قرار نمی گیرد ، مگر آن که به کمک او بپردازد و رضایتش را جلب کند ، گرچه همشه روزه دار باشد والبته شوهر نیز دارای همین نوع از عقاب است و در صورتی که همسر

خویش را بیازارد و به او ظلم روا دارد .

(وسائل الشیعه ، ج 14 ، ص 116)

17 - نتیجه غلط خواندن نماز

قال الباقر - علیه السلام - :

ما لک من صلاتک الا ما اقبلت علیه فیها ، فان اوهمها کلها او غفل عن ادائها لفت فضرب بها وجه صاحبها ؛

از نمازت جز آن چه در آن رو آوردی به آن ، اگر همه آنها را غلط انجام بدهد ، یا از انجام آن غافل شود پیچیده شود ، سپس آن را بر صورت صاحب آن می زنند .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 240 . اصول وافی ، ج 2 ، ص 106)

18 - مانع تقرب به خدا

قال علی - علیه السلام - :

لاقربه بالنوافل اذا اضرت بالفرائض ؛

نوافل و مستحبات اگر به واجبات ضرر برساند موجب تقرب به درگاه خدای تعالی نخواهند بود .

(غررالحکم ، ص 345)

19 - کیفر مضاعف

قال امامنا الباقر - علیه السلام - :

من شرب الخمر فسکر منها لم یقبل الله صلاته اربعین یوما فان ترک الصلاه فی هذه الایام ضوعف علیه العذاب لترک الصلاه ؛

کسی که شراب بنوشد و مست شود ، تا چهل روز ، نماز او قبول نیست ؛ پس اگر نمازی را در این روزها ترک کند ، عقاب و کیفر وی نیز چند برابر

است .

(ثواب الاعمال ، ص 551)

20 - مانع کمال نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

لاصلاه لحاقن و لاحاقب ؛

کسی که در حال خودداری از بول و با باد معده نماز بخواند ، نمازش کامل نیست .

(المحجه البیضاء ، ج 1 ، ص 254)

21 - آفت پرخوری

قال علی - علیه السلام - :

و ایاکم و البطنه فانها مقساه للقلب و مکسله عن الصلوه و مفسده للحسد ؛

از پرخوری دوری کنید که موجب قساوت قلب و باعث کسالت از اقامه نماز و سبب تباهی بدن است .

(غررالحکم ، ص 80)

22 - عذاب نمازگزار ریاکار

قال الصادق - علیه السلام - :

یجاء بعبد القیامه قد صلی فیقول : یا رب صلیت ابتغاء وجهک ، فیقال له : بل صلیت لیقال ما احسن صلاه فلان ؟ اذهبوا به الی النار . . . ؛

چون روز قیامت فرا رسد ، بنده ای را می آورند که اهل نماز بوده و خود نیز چنین ادعا می کند به وی می گویند : تو بدان جهت نمازگزاردی که تو را ستایش کنند ، پس به ملائکه دستور می رسد اورا به سوی آتش ببرید .

(بحارالانوار ، ج 62 ، ص 301)

23- مانع زكات

قال على - عليه السلام - :

لايقبل الله الصلاه ممن منع الزكاه ؛

هر كس مانع دادن زكات شود ، نمازش قبول نمى شود .

(بحارالانوار ، ج 96 ، ص 29)

24- نمازگزار غيبت كننده

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من اغتاب مسلما او مسلمه لم يقبل الله صلاته و لا صيامه اربعين يوما الا ان يغفر له صاحبه - من اغتاب فى شهر رمضان لم يوجر على صيامه ؛

كسى كه غيبت شخص روزه دارى نمايد خداوند متعال نماز و روزه وى را تا چهل روز مورد پسند قرار نمى دهد ، مگر آن كه غيبت شونده از وى راضى شود . (و افزود :) كسى كه در ماه رمضان غيبت كند از روزه دارى خويش اجرى به دست نمى آورد .

(جامع الاخبار صدوق ، فصل الغيبه)

25 - مستى مانع نماز

عن الباقر - عليه السلام - :

ما عصى الله بشى ء اشد من شرب المسكر ان احدهم يدع الصلاه الفريضه و يثب على امه و ابنته و اخته و هو لا يعقل ؛

گناهى بدتر از شرب خمر ، نيست و شرابخوار ، در حال مستى ، نماز واجب را رها و با مادر و خواهر و دخترش همبستر مى شود ؛ زيرا او در آن حال انديشه خود را از دست داده است .

(وسائل الشیعه ، ج 17 ، ص 250)

26 - عقوبت اخروی شرابخوار

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من شرب الخمر لم تقبل له صلاه اربعین لیله فان عاد فاربعین لیله من یوم شربها فان مات فی تلک الاربعین لیله من غیر توبه سقاه الله یوم القیامه من طینه خبال ؛

کسی که شراب می نوشد نماز وی تا چهل شبانه روز مقبول نیست و اگر بار دیگر لب به شراب زد باز هم تا چهل شب و اگر بدون (توبه) در این اوقات بمیرد ، خداوند متعال وی را از خاک فاسد سیراب خواهد ساخت .

(تفسیر القمی ، ج 1 ، ص 181)

27 - عاقبت غفلت از نماز

عن ابی جعفر و ابی عبدالله - علیهما السلام - :

انما لک من صلاتک ما اقبلت علیه منها ، فان اوهمها کلها ، او غفل عن ادابها ، لغت فضرب بها وجه صاحبها ؛

همانا از نماز تو ، آن مقدار قبول می شود که در آن ، توجه داشته ای پس اگر شخص ، از تمامش غافل شود یا از آدابش غافل شود آن نماز ، مچاله می شود و بر روی خواننده آن پرتاب می شود .

(فروع کافی ، ج 3 ، ص 363)

28 - نماز ریایی

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من صلی صلوه یرائی بها فقد اشرک ؛

کسی که برای خودنمایی نماز بخواند مشرک است .

(بحارالانوار ، ج 67 ، ص 222)

29- پنج چیز مانع قبولی نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لایقبل الله صلاه خمسه نفر . الابق من سیده و امراه لایرضی عنها زوجها و مدمن الخمر و العاق و اکل الربا ؛

خداوند نماز پنج گروه را نمی پذیرد :

1 - بنده ای که از نزد مولای خود فرار کرده است .

2 - زنی که شوهرش از وی راضی نیست .

3 - شرابخوار و دائم الخمر .

4 - کسی که عاق والدین شده است .

5 - رباخوار .

(مستدرک الوسائل ، ج 13 ، ص 332)

فصل نهم : سهل انگاری در نماز

آیات

1 - سبک شمردن نماز

فویل للمصلین ، الذینهم عن صلاتهم ساهون :

پس وای بر نمازگزاران ، آن هایی که در نمازشان سهل انگارند .

(سوره ماعون ، آیات 4 و 5)

2 - نماز از روی کسالت

ان المنافقین یخادعون الله و هو خادعهم و اذا قاموا الی الصلوه قاموا کسالی :

منافقان می خواهند خدا را فریب دهند در حالی که او آن ها را فریب می دهد و هنگامی که به نماز ایستد از روی کسالت می ایستند .

(سوره نساء ، آیه 142)

3 - نماز منافقان

ولایاتون الصلوه و هم کسالی :

منافقان نماز نمی خوانند مگر با کسالت و بی حالی .

(سوره توبه ، آیه 54)

احادیث

4 - تحقیر نماز و محروم از شفاعت

قال الصادق - علیه السلام - :

لاینال شفاعتنا من استخف بالصلاه ؛

هرکس نماز را سبک بشمارد ، به شفاعت ما دست نخواهد یافت .

(فروع کافی ، ج 3 ، ص 270 ، حدیث 15)

5 - سه مرتبه غفلت از نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

اذا قام العبد الی الصلاه اقبل الله - عز و جل - علیه بوجهه فلا یزال مقبلا علیه حتی یلتفت ثلاث مرات فاذا التفت ثلاث مرات اعرض عنه 4

وقتی بنده به نماز ایستاد ، خداوند متعال به وی توجه می کند و توجه اش را از او قطع نمی کند تا موقعی که سه مرتبه از یاد خدا غافل گردد ، در این هنگام خداوند سبحان نیز از او اعراض خواهد کرد .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 241)

6 - دزدترین مردم

قال علی - علیه السلام - :

ان اسرق الناس من سرق من صلاته ؛

دزدترین مردم کسی است که از نمازش کم بگذارد .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 222)

7 - با عجله خواندن نماز

قال النبی - صلی الله علیه وآله - :

اسرق الناس فاالذی یسرق من صلاته فصلاته تلف کما یلف الثوب الخلق فیضرب بها وجهه ؛ دزدترین مردم کسی است که به خاطر سرعت و شتابزدگی از نماز خود کم کند ، نماز چنین انسانی ، همچون جامه مندرسی در هم پیچیده شده ، به صورت او پرتاب می گردد .

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 406)

8 - نماز ناتمام

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

مثل الذی لایتم صلاته کمثل حبلی حملت حتی اذا دنا نفاسها اسقطت فلا هی ذات حمل ولا ذات ولد ؛

مثل آن کسی که نمازش را کامل به جا نمی آورد ، مثل زن حامله ای است که (نه ماه) حملش را نگهداری کرده تا نزدیک زایمان بچه را سقط کرده است . پس این چنین زن را نه زن حامله می گویند و نه زن صاحب فرزند .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 173)

9 - بی توجهی در نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلاه عماد الدین ، فمن ترک صلاته متعمدا فقد هدم دینه ، و من ترک اوقاتها یدخل الویل ، و الویل واد فی جهنم کمال قال الله تعالی : (ویل للمصلین ، الذینهم عن صلاتهم ساهون) ؛

نماز ستون دین است ، پس کسی که عمدا نمازش را ترک کند به تحقیق که دینش را منهدم کرده است و کسی نمازش را در وقتش به جا نیاورد داخل (ویل) می شود ، و (ویل) چاهی است در جهنم که خداوند می فرماید : (وای برای نمازگزارانی که از نماز خویش غفلت دارند) .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 202 . میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 402)

10 - شتابزدگی درنماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

. . . لاصلوه لمن لایتم رکوعها و سجودها ؛

کسی که رکوع و سجودش را ناتمام و شتابزده به جا می آورد ، نمازش پذیرفته نیست .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 253)

11 - پرهیز از سبک شمردن نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

ایاکم ان یستخف احدکم بصلاته ؛

بپرهیزید از این که یکی از شما نماز را سبک بشمارید .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 236)

12 - کاهلی در نماز

قال الباقر - علیه السلام - :

لا تقم الی الصلوه متکاسلا و لامتناعسا و لامتثاقلا فانها من خلل النفاق ؛

با حال مستی و خواب آلوده و کاهلانه نماز را به جا نیاور ، که اینها از روزنه های نفاق است .

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 398 . بحارالانوار ، ج 84 ، ص 231)

13 - سبک شمردن نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لیس منی من استخف بصلاته لایرد علی الحوض لاوالله ؛

کسی که نماز را سبک شمارد از من نیست ، به خدا سوگند که بر حوض (کوثر در قیامت) مرا ملاقات نخواهد کرد .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 15 . من لایحضره الفقیه ، ج 1 ، باب 29 ، حدیث 18)

14 - نماز با عجله

قال الصادق - علیه السلام - :

ان العبد اذا عجل فقام لحاجته یقول الله تبارک و تعالی : (اما یعلم عبدی انی انا اقضی الحوائج) ؛

زمانی که بنده برای رفع حاجت خود نمازش را با عجله بخواند ، خداوند می فرماید : (آیا بنده من نمیداند که حاجت او را من برآورده می کنم) .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 24)

15 - نتیجه سبک شمردن نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

اذا قام العبد فی الصلاه فخفف صلاته قال الله تعالی لملائکته : اما ترون الی عبدی کانه یری ان قضاء حوائجه بید غیری ، اما یعلم ان قضاء حوائجه

بیدی ؛

هرگاه بنده برای نماز به پا خیزد و نمازش را سبک ادا کند ، خداوند به فرشتگان خود می فرماید : آیا به بنده من نمی نگرید که گویا برآوردن حاجتهایش را به دست دیگری غیر از من می بیند آیا نمی داند که برآوردن حوایج او به دست من است .

(محجه البیضاء ، ج 1 ، ص 341 . تهذیب ، ج 1 ، ص 204)

16 - پنجاه سال نماز غیرمقبول

قال الصادق - علیه السلام - :

والله انه لیاتی علی الرجل خمسون سنه ما قبل الله منه صلاه واحده ، فای شی ء اشد من هذا ، و الله انکم لتعرفون من جیرانکم و اصحابکم من لو کان یصلی لبعضکم ما قبلها منه لاستخفافه بها ، ان الله لایقبل الا الحسن فکیف یقبل ما استخف به ؛

به خدا سوگند ممکن است پنجاه سال بر انسان بگذرد و خداوند یک نماز از او نپذیرد و چه چیزی سخت تر از این است ، سوگند به خدا که شما از همسایگان و یاران خویش کسی را می شناسید که اگر برای یکی از شما نماز بگذارد به سبب سبک شمردنش آن را نمی پذیرد و خداوند جز خوب را قبول نمی کند و چگونه ممکن است چیزی را که خفیف شمرده شده است بپذیرد .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 15 . محجه البیضاء ، ج 1

، ص 341)

17 - آفات سستی در نماز

قال الرضا - علیه السلام - :

. . . و ایاک ان تکسل عنها (الصلوه) او تتوانی فیها او تتوانی بحقها او تضیع حدها و حدودها او تنقرها نقر الدیک او تستخف بها او تشتغل عنها بشی ء من عرض الدنیا او تصلی بغیر وقتها ، و قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - لیس منی من استخف بصلوته لا یرد علی الحوض لا والله ؛

بپرهیزید از این که در نماز سستی و تنبلی کنید و یا حدودش را ضایع کنید یا از روی دستپاچگی رکوع و سجده نماز را آن چنان به جا آورید که گویی همچون خروس منقار می زنید یا این که نماز را سبک بشمارید یا این که به جای نماز به امور دنیوی مشغول شوید و یا در غیر وقت نماز بخوانید ، در هر حال رسول خدا فرمود : از من نیست کسی که نمازش را سبک بشمارد . قسم به خدا بر حوض کوثر بر من نخواهد رسید .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 172)

18 - پرهیز از سستی در نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

ایاکم و الکسل ، ان ربکم رحیم ، یشکر القلیل ، ان الرجل لیصلی الرکعتین تطوعا یرید بهما وجه الله فیدخله الله بهما الجنه ؛

از سستی دوری کنید ، زیرا پروردگار شما مهربان است ، اندک را می پذیرد ، هر آینه مرد دو رکعت نماز مستحبی می خواند ، و با آن دو خدا را اراده می کند ، و خداوند به سبب این دو رکعت ، او را به بهشت داخل می کند .

(وسائل

الشیعه ، ج 3 ، ص 30 . اصول وافی ، ج 2 ، ص 61)

19 - آفات سریع خواندن نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

ابصر علی بن ابی طالب - علیه السلام - رجلا ینقر صلاته فقال : منذکم صلیت بهذه الصلاه ؟ فقال له الرجل : منذ کذا و کذا فقال : مثلک عند الله مثل الغراب اذا نقر لومت مت علی غیر مله ابی القاسم محمد - صلی الله علیه وآله - ثم قال علی - علیه السلام - : ان اسرق الناس من سرق من صلاته ؛

علی (ع) به مردی که نمازش را به سرعت می خواند ، نگاه کرد امام سؤ ال کرد از چه وقتی این طور نماز می خوانی ؟ مرد پاسخ داد : از فلان وقت تا به حال . امام فرمودند : مثل (نماز خواندن) تو در پیش خداوند مثل کلاغی است که (بسرعت) از زمین دانه می چیند ، اگر تو به این حالت بمیری ، مرده ای به غیر دین پیامبر اسلام ، امام فرمودند : همانا که دزدترین مردم کسی است که از نمازش بدزدد(یعنی کم کند) .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 24)

20 - ترس شیطان از نمازگزار

قال النبی - صلی الله علیه وآله - :

لایزال الشیطان یرعب من بنی ادم حافظ علی الصلوات الخمس ، فاذا ضیعهن تجرا علیه و اوقعه فی العظائم ؛

شیطان همواره از فرزند آدم می ترسد مادامی که بر نمازهای پنجگانه مواظبت می کند ، آن گاه که آنهارا ضایع کرد بر وی جری می شود و او را بر گناهان بزرگ داخل می کند .

(کافی ، ج 2 ، ص 386)

21- عذاب ضایع کننده نماز

قال النبی - صلی الله علیه وآله - :

لاتضیعوا صلاتکم ، فان من ضیع صلاته حشره الله مع قارون و فرعون و هامان - لعنهم الله و اخزاهم ، - و کان حقا علی الله ان یدخله النار مع المنافقین ، فالویل لمن لم یحافظ صلاته ؛

نماز خودتان را ضایع نکنید ، به حقیقت هر کس نماز خویش را ضایع کند ، خداوند عز و جل او را با قارون و فرعون و هامون محشور می کند ، خداوند به آنان لعنت کند و آنها را رسوا سازد ، و بر خدا لازم است آن ها را با منافقها به آتش داخل کند ، پس وای بر کسی که به نمازش مواظب نباشد .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 202)

22- محرومیت از شفاعت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لاینال شفاعتی من اخر الصلوه بعد وقتها ؛

کسی که نماز را از وقتش تاءخیر بیندازد ، (فردای قیامت) به شفاعت من خواهد رسید .

(بحارالانوار ، ج 83 ، ص 20)

23 - سبک شمردن نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

ان شفاعتنا لاتنال مستخفا بالصلاه ؛

همانا شفاعت ما به کسی که نمازش را سبک بشمارد ، نمی رسد .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 227)

24 - کیفر سبک شمارنده نماز

عن سيده النساء فاطمه - سلام الله عليها - ابنه سيد الانبياء - صلى الله عليه وآله - :

انها سالت اباها محمدا - صلى الله عليه وآله - فقالت : يا ابتاه !ما لمن تهاون بصلاته من الرجال و النساء ؟ قال : يا فاطمه ! من تهاون بصلاته من الرجال و النساء ابتلاه الله بخمسه عشر ، خصله ست منها فى دار الدنيا و ثلاث عند موته و ثلاث فى قبره و ثلاث فى القيامه اذا خرج من قبره و اما اللواتى تصيبه فى دار الدنيا : يرفع الله البركه من عمره ، و يرفع الله البركه من رزقه يمحوا الله - عز و جل - سيماء الصالحين من وجهه ، و كل عمل يعمله لايوجر عليه ، و لايرفع دعاوه الى السماء و السادسه ليس له حظ فى دعاء الصالحين . و اما اللواتى تصيبه عند موته : فاولهن انه يموت ذليلا و الثانيه جائعا و الثالثه يموت عطشا فلو سقى من النار الدنيا لم يرو عطشه و اما اللواتى تصيبه فى قبره : فاولهن يوكل الله به ملكا يزعجه فى قبره و الثانيه يضيق عليه قبره و الثالثه تكون الظلمه فى قبره و اما اللواتى تصيبه يوم القيامه اذا خرج من قبره : فاولهن ان يوكل الله به ملكا يسحبه على وجهه و الخلائق ينظرون اليه و الثانيه يحاسب حسابا شديدا و الثالثه لاينظر الله اليه و

لا یزکیه و له عذاب الیم ؛

فاطمه زهرا (س) از پدر بزرگوارش پرسید : پدر جان ، یا رسول الله ! زنان و مردانی که نسبت به نماز بی اعتنا هستند و نماز را سبک می شمارند ، چه عواقبی را در پیش دارند ؟ رسول خدا (ص) فرمود : ای فاطمه جان !هر کس از مردان و زنان نمازش را سبک بشمارد خداوند او را به پانزده بلا مبتلا می سازد : شش مورد در دنیا ، سه مورد در وقت مرگ ، و سه مورد آنها در قبر و سه مورد در قیامت زمانی که از قبر خارج شود :

الف) اما آن شش بلاهایی که دردنیا دامنگیرش می شود :

1 - خداوند برکت را از عمرش می برد .

2 - خداوند برکت را از رزقش می برد .

3 - خداوند عز و جل سیمای صالحین را از چهره اش محو می کند

4 - هر عملی که انجام می دهد پاداش داده نمی شود .

5 - دعایش به آسمان نمی رود .

6 - بهره ای از صالحین برای او نیست .

ب) اما آن سه بلاهایی که هنگام مرگ گرفتارش خواهد شد :

1 - ذلیل از دنیا می رود

2 - هنگام مرگ در حال گرسنگی خواهد بود .

3 - تشنه از دنیا خواهد رفت اگرچه آب همه نهرهای دنیا را به او بدهند .

ج) اما آن سه بلایی که در قبر دامنگیرش می شود :

1 - خداوند ملکی در قبر برای او می گمارد تا او را زجر دهند

.

2 - قبرش برای او تنگ خواهد شد .

3 - گرفتار ظلمت و تاریکی قبر خواهد شد .

د) اما آن سه بلایی که درروز قیامت گرفتار خواهد شد :

1 - خداوند ملکی را موکل می سازد او را با صورت بر روی زمین بکشد ، در حالی که خلائق تماشا می کنند .

2 - محاسه اعمالش به سختی انجام می شود .

3 - خدا به نظر لطف به او نمی نگرد و برای اوست عذاب همیشگی .

(سفینه البحار ، ج 2 ، ص 44)

25 - نماز بی اثر

قال الباقر - علیه السلام - :

بینا رسول الله - صلی الله علیه وآله - جالس فی المسجد اذا دخل رجل فقام فصلی فلم یتم رکوعه و لاسجوده فقال - صلی الله علیه وآله - : نقر کنقر الغراب لئن مات هذا و هکذا صلاته لیموتن علی غیر دینی ؛

هنگامی که پیامبر (ص) در مسجد نشسته بود ، ناگهان مردی وارد شد و به نماز ایستاد ، لیکن رکوع و سجود را کامل به جا نیاورد . پیامبر (ص) فرمود : مانند کلاغ منقار بر زمین زد ، اگر این مرد بمیرد و نمازش به همین گونه باشد ، بر غیر دین من مرده است .

(محجه البیضاء ، ج 1 ، ص 340)

26 - عقوبت کوتاهی در نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من تهاون بصلاته . . . يرفع الله البركه من عمره و من رزقه و يمحو الله تعالى سيماء الصالحين من وجهه و كل عمل يعمله لايوجر عليه و لا يرتفع دعائه الى السماء و ليس له حظ فى دعاء الصالحين و يموت ذليلا و جائعا و عطشائا ؛

هر کس نسبت به نمازش کوتاهی کند ، خداوند متعال برکت را از عمر و مال او بر می دارد و سیمای شایستگان را از چهره اش می زداید ، هرکاری که انجام می دهد پاداشی نخواهد داشت دعایش مستجاب نمی شود ، بهره ای از دعای نیکوکاران برای او نیست ، هنگام مرگ با احساس خواری ، گرسنگی و تشنگی از دنیا می رود .

(بحارالانوار ، ج 83 ، ص 21)

27- با حالت خستگی نماز نخوانید

قال علی - علیه السلام - :

لایقومن احدکم فی الصلاه متکاسلا و لاناعسا و لایفکرن فی نفسه فانه بین یدی ربه - عز و جل - ؛

هیچ وقت (نمازگزار) هنگام نماز با حالت کسالت و خستگی و در حال چرت به نماز نایستد و نمازگزار در خود فکر نکند ، زیرا در برابر پروردگار بزرگ خود ایستاده است .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 239)

28 - نتیجه محافظت از نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

حافظوا علی الصلوات ، فان الله تعالی : اذا کان یوم القیامه یاتی بالعبد ، فاول شی ء یسئله عنه الصلاه ، فان جاء بها تامه ، و الا زخ فی النار ؛

بر نمازها مواظبت کنید ؛ زیرا آن گاه که روز قیامت شد ، خداوند عز و جل بنده را می آورد و اول چیزی که از او سؤ ال می کند نماز است ؛ اگر آن را کامل ادا کرده باشد اهل نجات است ، و گرنه به آتش انداخته می شود .

(اصول کافی ، ج 2 ، ص 70)

29 - کوچک شمردن نماز

عن ابی جعفر - علیه السلام - قال :

لا تتهاون بصلاتک فان النبی - صلی الله علیه وآله - قال عند موته لیس انی من استخف بصلاته ؛

سستی مکن در امر نمازت ، زیرا که رسول خدا (ص) فرمود : - در هنگام رحلت - نیست از من کسی که خفیف شمارد نمازش .

(فروع کافی ، ج 3 ، ص 269 ، حدیث 7)

فصل دهم : نتیجه ترک کردن نماز

آیات

1 - تداوم نماز

الذین هم علی صلاتهم دائمون :

آنان که همواره نمازشان را می خوانند و هرگز نماز را ترک نمی کنند .

(سوره معارج ، آیه 23)

2 - لجاجت کافران در مورد نماز

و اذا قیل لهم ارکعوا لایرکعون :

و هنگامی که به آنها گفته شود رکوع کنید ، رکوع نمی کنند .

(سوره مرسلات ، آیه 48)

3 - عذاب سخت ترک کنندگان نماز

یتساءلون عن المجرمین ، ما سلککم فی سقر ، قالوا لم نک من المصلین :

(اهل بهشت) سؤ ال می کنند از مجرمان چه چیز شما را به دوزخ فرستاد ، می گویند ما از نمازگزاران نبودیم .

(سوره مدثر ، آیات 40 - 43)

4 - ترک نماز

فلا صدق و لاصلی :

(او هرگز) نه تصدیق کرد و نه نماز خواند .

(سوره قیامت ، آیه 31)

5 - نتیجه ترک عبادت

ان الذین یستکبرون عن عبادتی سیدخلون جهنم داخرین :

آنان که از عبادت کردن به خداوند تکبر می ورزند ، هرچه زودتر ذلیلانه به جهنم فرو خواهند رفت .

(سوره غافر ، آیه 60)

6- مخالفت ابلیس از سجده بر آدم

و اذ قلنا للملئکه اسجدوا لادم فسجدوا الا ابلیس ابی و استکبر و کان من الکافرین :

و هنگامی که به فرشتگان گفتیم برای آدم سجده و خضوع کنید ، همگی سجده کردند جز شیطان ، که سر باز زد و تکبر ورزید (و به خاطر نافرمانی و تکبر) از کافران شد .

(سوره بقره ، آیه 34)

7- ترک نکردن نمازحتی در صحنه جنگ

فان خفتم فرجالا او رکبانا فاذا امنتم فاذکروا الله کما علمکم ما لم تکونوا تعلمون :

و اگر (به خاطر جنگ یا خطر دیگری) بترسید (نماز را) در حال سواره و یا پیاده انجام دهید ، اما وقتی امنیت خود را بازیافتید ، خدا را یاد کنید (نماز را به طور معمول بخوانید) آن چنان که به شما تعلیم داد چیزهایی را که نمی دانستید .

(سوره بقره ، آیه 239)

احادیث

8- ترک نماز ، باعث انهدام دین

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من ترک صلاته متعمدا فقد هدم دینه ؛

کسی که عملا نمازش را ترک کند ، به تحقیق که دینش را منهدم کرده است .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 202 . میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 402)

9- نتیجه کمک به تارک نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من اعان تارک الصلوه بلقمه او کسوه فکانما قتل سبعین نبیا اولهم ادم و اخرهم محمد ؛

کسی که ترک کننده نماز را به دادن طعامی یا لباسی یاری کند ، مثل این است که هفتاد پیغبر را کشته ، که اول آنها آدم ، و آخر آن ها محمد (ص) است .

(لئالی الاخبار ، ص 395)

10- ترک نماز باعث حبط عمل

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من ترک صلاته حتی تفوته من غیر عذر فقد حبط عمله ؛

کسی که نمازش را بدون عذر ترک کند (نخواند) تا وقت آن بگذرد ، عمل او نابود شده است .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 203 . میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 403)

11 - فاصله کفر و ایمان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

بین العبد و بین الکفر ترک الصلاه ؛

فاصله کفر و بندگی ترک نماز است .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 202 . میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 403)

12 - مورد لعن واقع شدن

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

تارک الصلاه ملعون فی التوراه ملعون فی الانجیل ملعون فی الزبور ملعون فی القران ملعون فی لسان جبرئیل ملعون فی لسان میکائیل ملعون فی لسان اسرافیل ملعون فی لسان محمد ؛ ترک کننده نماز در تورات و انجیل و زبور و قرآن مورد لعنت قرار گرفته و به زبان جبرئیل و میکائیل و اسرافیل و محمد (ص) ملعون است .

(انوار الهدایه ، ص 197 ، الحکم الزاهره ، ص 294)

13 - دین و بی نمازی

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اما الصلاه فلا خیر فی دین لا صلاه فیه ؛

دینی که در او نماز نباشد ، فایده و خیری ندارد (خیری در آن نیست) .

(سیره ابن هشام ، ج 3 - 4 ، ص 504)

14 - راه ترک نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ما بین المسلم و بین ان یکفر الا ان یترک الصلاه الفریضه متعمدا او یتهاون بها فلا یصلیها ؛

فاصله بین مسلمان و بین کفرش چیزی جز ترک نماز واجب نیست که یا عمدا ترک نماید و اصلا قبول نداشته باشد و یا از بی اعتنایی نماز نخواند .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 216 . میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 402)

15 - ترک نماز و هنگام مردن

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من ترک صلوه لایرجو ثوابها و لایخاف عقابها فلاابالی ایموت یهودیا و نصرانیا او مجوسیا ؛ کسی که نماز را ترک کند ، امید به پاداش نمازش نمی باشد و از عذاب آن نیز ترسناک نیست ، پس باکی نیست که یهودی بمیرد ، یا نصرانی ، یا مجوسی .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 203 . میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 403

16 - عاقبت ترک نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من ترک الصلاه متعمدا کتب اسمه علی باب النار ممن یدخلها ؛

هرکس عمدا نمازش را ترک کند ، بر درب جهنم نامش از دوزخیان نوشته می شود .

(کنزالعمال ، ج 7 ، حدیث 19090)

17 - ترک نماز عمدی

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من ترک الصلوه متعمدا فقد کفر ؛

هرکس عمدا نمازش را ترک کند ، کفر ورزیده است .

(لئالی الاخبار ، ص 394)

18 - ترک کننده نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لیس بین العبد و الشرک الا ترک الصلوه فاذا ترکها فقد اشرک ؛

میان بنده و شرک جز ترک نماز فاصله نیست و چون نماز را ترک کند ، مشرک است .

(نهج الفصاحه ، ص 506)

19 - ترک نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

ان تارک الصلوه کافر ؛

همانا ترک کننده نماز واجب ، کافر است .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 28)

20 - مرز ایمان و کفر

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

بین الایمان و الکفر ترک الصلاه ؛

فاصله میان ایمان و کفر ، نماز نخواندن است .

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 402 . کنزالعمال ، حدیث 18869)

21- رفع بلا از بی نماز

عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال :

ان الله یدفع بمن یصلی من شیعتنا عمن لایصلی من شیعتنا و لو اجمعوا علی ترک الصلوه لهلکوا ؛

همانا ، خداوند به وسیله شیعیان نمازگزار ما از شیعیان بی نماز ما (بلا را) دفع می کند ، ولی اگر همه تارک نماز بودند هر آینه همه هلاک می شدند .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 184)

22 - پاسخ اهل دوزخ

قال علی - علیه السلام - :

الا تسمعون الی جواب اهل النار حین سئلوا (ما سلککم فی سقر ؟ قالوا : لم نک من المصلین) ؛

آیا به پاسخ اهل دوزخ گوش فرا نمی دهید که وقتی از آن ها می پرسند : (چه چیز شما را گرفتار دوزخ ساخت ؟ می گویند : ما از نمازگزاران نبودیم) .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 224 . نهج البلاغه ، خطبه 190)

23 - نتیجه ترک نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلاه عماد الدین ، فمن ترک صلاته متعمدا فقد هدم دینه و من ترک اوقاتها یدخل الویل ، و الویل واد فی جهنم کما قال الله تعالی : (ویل للمصلین ، الذینهم عن صلاتهم ساهون) ؛

نماز ستون دین است ، پس کسی که نمازش را عمدا ترک کند دینش را منهدم کرده است ، و کسی که اوقات نماز را ترک کند داخل در (ویل) می شود و ویل وادی است در جهنم چنان که خدا فرمود : ویل جای نمازگزاران است آن نمازگزارانی که در نماز خود سهو کننده و غافلند .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 202)

24 - ترک نماز نزد خداوند

عن ابی جعفر - علیه السلام - :

ان رجلا ذکر له رجلا فقال : انهتک وارتکب المحارم و استخف بالفرائض حتی انه ترک الصلوه و کان متکئا فاستوی جالسا و قال : سبحان الله !ترک الصلوه المکتوبه ؟ ان ترک الصلوه المکتوبه عند الله عظیم ؛

مردی در پیش امام باقر (ع) از حالت مردی یاد نمود : مردی است بی پروا! مرتکب محارم می شود ، و واجباتش را سبک می شمارد ، حتی نمازش را ترک می کند ، امام باقر (ع) از حال تکیه به نشسته شده ، فرمود : (سبحان الله !نماز واجب را ترک کرد ؟ همانا ترک نماز واجب نزد خدا بزرگ است) .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 172)

25 - لعن خدا بر تارک الصلوه

قال علی - علیه السلام - :

اللهم العن من ترک الصلوه متعمدا ؛

خدایا لعنت کن کسی را که عمدا نماز را ترک کند .

(جامع احادیث الشیعه ، ج 4 ، ص 76)

26 - تفاوت ترک کننده نماز و زناکار

قال عن سعده بن صدقه انه :

سئل ابوعبدالله - علیه السلام - ما بال الزانی لاتسمیه کافرا و تارک الصلاه تسمیه کافرا و ما الحجه فی ذلک ؟ فقال : لان الزانی و ما اشبهه انما یفعل ذلک لمکان الشهوه لانما نغلبه و تارک الصلوه لایترکها الا اسخفافا بها و ذلک لانک لاتجد الزانی یاتی المراه الا و هو مستلذ لاتیانه ایاها قاصدا الیها و کل من ترک الصلاه قاصدا لترکها فلیس یکون قصده لترکها اللذه فاذا نفیت اللذه وقع الاستخفاف و اذا وقع الاستخفاف وقع الکفر ؛

سعده از حضرت امام صادق (ع) پرسید : چرا زانی را کافر نمی دانید و تارک نماز را کافر می دانید ، حضرت در پاسخ فرمودند چون شخص زناکار و شبیه آن (شارب خمر ، قمارباز و . . .) از جهت لذتی که در آن عمل است و آن لذت غالب می گردد بر نفسشان ، آن عمل را انجام می دهند ؛ ولی تارک نماز ، نماز را ترک نمی کند مگر از جهت سبک شمردن و بی اعتنایی کردن به آن و نیز هر زانی از عمل خود لذت می برد و به خاطر قصد لذت آن عمل را انجام میدهد ، ولی هیچ تارک نمازی را ترک نماز لذت نمی برد ؛ بنابراین فقط به عنوان سبک شمردن نماز ، نماز را ترک می نماید

. وقتی نماز سبک شمرده شد کفر می آید .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 28)

27 - بیزاری از تارک الصلوه

قال الصادق - علیه السلام - :

جاء رجل الی النبی - صلی الله علیه وآله - فقال : یا رسول الله !اوصینی ، فقال : لاتدع الصلاه متعمدا فان من ترکها متعمدا فقد برئت منه مله الاسلام ؛

مردی پیش رسول خدا (ص) آمد و عرض کرد : یا رسول الله !مرا نصیحتی بفرمایید ، حضرت فرمود : نماز را عمدا رها مکن ، کسی که عمدا نماز را ترک کند ملت اسلام از او بیزار است .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 29)

28 - عقاب تارک الصلوه

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من ترک الصلوه متعمدا من غیر عله فقد برء من ذمه الله و ذمه رسوله ؛

کسی که نماز را عمدا و بدون علت ترک کند از امان خداو رسولش دور خواهد بود .

(جامع احادیث الشیعه ، ج 4 ، ص 75)

29 - نشانه کفر و نفاق

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الجفاء کل الجفاء و الکفر من سمع منادی الله تعالی ینادی بالصلاه و یدعوه الی الفلاح فلا یجیبه ؛

نشان خشونت و کفر (نفاق) آن است که کسی منادی خدا را بشنود که به نماز ندا می دهد و وی را به رستگاری می خواند و دعوت او را اجابت نکند .

(نهج الفصاحه ، ص 279)

30 - درخواست بی نماز در برزخ

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

تارک الصلاه یسال الرجعه الی الدنیا ، و ذلک قول الله تعالی : حتی اذا جاء احدهم الموت قال : (رب ارجعون ، لعلی اعمل صالحا فیما ترکت ، کلا انها کلمه هو قائلها و من ورائهم برزخ الی یوم یبعثون) ؛

بی نماز درخواست می کند به دنیا برگردد ، و این است سخن خداوند متعال تا گاهی که به یکی از آنان مرگ آمد گوید : (پروردگارا مرا برگردانید تا شاید عمل شایسته انجام دهم در آن چه بازگذاردم ، نه چنین است آن سخنی است او گوینده اش هست ، و از پشت آن ها تا روزی که برانگیخته شوند برزخ است .)

(بحارالانوار ، ج 77 ، ص 58 . اصول وافی ، ج 2 ، ص 65)

31 - زیانکار

عن عبید بن زراره قال :

سالت اباعبدالله - علیه السلام - عن قول الله - عز و جل - (و من یکفر بالایمان فقد حبط عمله ، و هو فی الآخره من الخاسرین)(1) قال : ترک الصلاه الذی اقر به . . . ؛

از امام صادق (ع) از سخن خدای عز و جل (هر کس به ایمان کافر شود به تحقیق عملش نابود شده و او در آخرت از زیانکاران است) پرسیدم ، فرمود : ترک کردن نماز است چنان نمازی که به آن اقرار کرده است .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 219)

32 - ترک نماز موجب کفر

قال عن عبید بن زراره :

سالت اباعبدالله - علیه السلام - عن الکبائر ، فقال : هن فی کتاب علی - علیه السلام - سبع الکفر بالله و قتل النفس و عقوق الوالدین و اکل الربا بعد البینه و اکل مال الیتیم ظلما و الغراء من الزحف و التعرب بعد الهجره ؛ قال فقلت : هذا اکبر المعاصی فقال : نعم قلت : فاکل الدرهم من مال الیتیم ظلما اکبر ام ترک الصلاه قال : ترک الصلاه قلت : فما عددت ترک الصلاه فی الکبائر قال : ای اول ما قلت لک ؟ قلت : الکفر قال : فان تارک الصلاه کافر یعنی من غیر عله ؛

عبید بن زراره گوید : از امام صادق (ع) پرسیدم که گناهان کبیره کدام است ؟ حضرت فرمود : گناهان کبیره در نوشتار علی بن ابی طالب (ع) هفت چیز است :

1 - کفر به خدا .

2 - کشتن انسان .

3 -

عاق پدر و مادر شدن .

4 - ریا کردن .

5 - خوردن مال یتیم به ناحق .

6 - فرار از جهاد .

7 - تعرب بعد از هجرت (برگشت به جاهلیت) .

عبید می گوید از امام پرسیدم : یک درهم از مال یتیم خوردن بزرگتر است یا ترک نماز ؟ حضرت فرمود : ترک نماز ، عرض کردم : شما ترک نماز را از گناهان کبیره به حساب نیاوردید حضرت فرمود : اولین گناه کبیره چه بود ؟ عرض کردم : کفر به خداوند . فرمود : شکی نیست که تارک نماز کافر است ، یعنی بدون علت .

(وسائل الشیعه ، ج 11 ، ص 254)

33 - نتیجه ترک نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لتنقضن عری الاسلام عروه ، کلما انتقضت عروه تشبث الناس بالتی تلیها ، فاولهن نقض الحکم ، و اخرهن الصلاه ؛

دستگیره های اسلام یک به یک شکسته می شود ، هرگاه یک دستگیره نابود شود مردم به آن چه نزدیک آن است چنگ می زنند ، اول آنها شکستن حکومت است (حکومت اسلامی را از دست صاحب آن خارج می کنند) و آخر آن ها نماز است (نماز را ترک می کنند) .

(اصول وافی ، ج 2 ، ص 72)

34 - بی بهره از اسلام

قال الصادق - علیه السلام - :

لاحظ فی الاسلام لمن ترک الصلاه ؛

تارک نماز ، حظ و بهره ای از اسلام ندارد .

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 402)

فصل یازدهم : اهمیت و فضیلت وضو

آیات

1 - نماز و وضو

یا ایها الذین امنوا اذا قمتم الی الصلوه فاغسلوا وجوهکم و ایدیکم الی المرافق و امسحوا برؤ سکم و ارجلکم الی الکعبین . . . ؛

ای کسانی که ایمان آورده اید !هرگاه برای نماز برمی خیزید صورت خود را بشویید و دستهایتان را تا مرفق (بالای آرنج) شست و شو دهید و سر و پاهای خود را تا برآمدگی پشت پا دست بکشید .

(سوره مائده ، آیه 6)

احادیث

1 - وضو کلید نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

. . . والوضوء مفتاح الصلاه ؛

. . . وضو کلید نماز است .

(نهج الفصاحه ، حدیث 1588)

2 - وضو در هوای سرد

قال الباقر - علیه السلام - :

ثلاث کفارات فاسباغ الوضوء فی السبرات و بالمشی باللیل و النهار الی الجماعات و المحافظه علی الصلوات ؛

سه چیز است که جبران کننده و محو کننده گناه است :

1 - کامل گرفتن وضو در هوای بسیار سرد .

2 - راه رفتن در شب و روز به سوی جماعتهای اسلامی (نماز جماعت و جمعه) .

3 - مراقبت بر انجام صحیح نمازها .

(معانی الاخبار ، ص 314)

3 - آداب وضو

قال الصادق - علیه السلام - :

من توضا و تمندل کتبت له حسنه ، و من توضا و لم یتمندل حتی یجف وضوئه کتبت له ثلاثون حسنه ؛

کسی که وضو بگیرد و خود را با حوله خشک نماید ، یک حسنه برای او نوشته می شود ، و هر که وضو بگیرد و خشک نکند ، بلکه صبر نماید تا اعضاء وضو به خودی خود خشک شود ، سی حسنه برای او نوشته می شود .

(بحارالانوار ، ج 80 ، ص 330)

4 - تاثیر وضو

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

خللوا بین اصابعکم لایخلل الله بینها بالنار ؛

هنگام وضو میان انگشتان خود فاصله دهید تا خدا به وسیله آتش میان آنها را فاصله ندهد .

(نهج الفصاحه ، ص 306)

5 - مقدار آب وضو

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الوضوء مد و الغسل صاع و سياتی اقوام يستقلون ذلک فاولئک علی خلاف سنتی ؛

برای وضو ده سير آب و برای غسل ، سه کيلو آب کافی است ، ولی افرادی در آينده می آيند که اين مقدار را کم می شمارند (و آب زيادی مصرف خواهند کرد) که آنها بر خلاف راه من می روند .

(محجه البيضاء ، ج 1 ، ص 301)

6 - نصف ايمان

قال رسول الله - صلی الله عليه وآله - :

الوضوء نصف الايمان ؛

وضو گرفتن نيمی ازايمان است .

(بحارالانوار ، ج 80 ، ص 238)

7 - اثر تجديد وضو

قال رسول الله - صلی الله عليه وآله - :

الوضوء علی الوضوء نور علی نور ؛

وضوی پس از وضو بسيار پسنديده است .

(محجه البيضاء ، ج 1 ، ص 302)

8 - تجديد وضو

قال رسول الله - صلی الله عليه وآله - :

من جدد وضوءه من غير حدث جدد الله توبته من غير استغفار ؛

هرکس وضويش را بدون اينکه باطل شود تجديد کند ، خداوند توبه اش را بدون استغفار تجديد می کند .

(محجه البیضاء ، ج 1 ، ص 302)

9 - پاکی به وسیله وضو

قال الرضا - علیه السلام - :

. . . لان یکون العبد طاهرا اذا قام بین یدی الجبار عند مناجاته ؛

. . . چون وضو یک ادب در برابر خدا است ، بنده به هنگام نماز ، وقتی که دربرابر خداوند می ایستد ، پاک باشد .

(بحارالانوار ، ج 6 ، ص 64)

10 - وضو هنگام خواب

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من باب علی طهر فکانما احیی اللیل ؛

کسی که شب را با وضو بیارامد ، گویی که تمام شب را به احیاء و عبادت گذرانده است .

(وسائل الشیعه ، ج 1 ، ص 266)

11 - آثار وضو

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

امتی الغر المحجلون من اثار الوضوء یوم القیامه ؛

امت مرا دست و پای نورانی باشد روز قیامت ، از آثار وضوء که در دنیا گرفته باشد .

(شهاب الاخبار ، ص 122)

12- مسواک و وضو

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

السواک شطر الوضوء ؛

مسواک کردن جزئی از وضو است .

(محجه البیضاء ، ج 1 ، ص 297)

13 - مسواک هنگام هر وضو

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

یا علی !و علیک بالسواک عند کل وضوء ؛

ای علی !بر تو باد مسواک زدن به هنگام هر وضو .

(اصولی کافی ، ج 8 ، ص 72)

14 - مسواک در سحر

قال الباقر - علیه السلام - :

ان السواک فی السحر قبل الوضوء من السنه ؛

سحرگاه ، پیش از وضو ، مسواک زدن از سنت اسلامی است .

(میزان الحکمه ، ج 4 ، ص 596)

15 - وضو کامل

عن النبی - صلی الله علیه وآله - :

من توضا فاسبغ الوضوء و صلی رکعتین لم یحدث فیهما نفسه بشی ء من الدنیا خرج من ذنوبه کیوم ولدته امه ؛

کسی که وضو گیرد و آن را کامل به جا آورد ، و با آن دو رکعت نماز گزارد که در آن از دنیا با خود سخن نگوید ، از گناهان خویش مانند روزی که از مادر زاییده شده است ، بیرون می آید .

(محجه البیضاء ، ج 1 ، ص 302)

16 - قال رسول الله - صلى الله علیه وآله - :

ان المسلم اذا توضا فاحسن الوضوء ثم صلى الصلوات الخمس تحاتت خطایاه کما تحاتت هذا الورق ؛

هنگامى که مسلمان وضو بگیرد و خوب وضو بگیرد ، سپس نمازهاى پنجگانه را به جا آورد ، گناهان او فرو مى ریزد ، همان گونه که برگهاى این شاخه فرو ریخت .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 319)

17 - پاکى ، کلید نماز

قال رسول الله - صلى الله علیه وآله - :

مفتاح الصلاه الطهور ؛

کلید نماز ، پاکى است .

(محجه البیضاء ، ج 1 ، ص 281)

18 - وضو امام سجاد (ع)

و کان على بن الحسین - علیه السلام - اذا حضر الوضوء اصفر لونه ؛

امام سجاد (ع) هنگامى که براى وضو گرفتن آماده مى شد رخسارش زرد مى گشت .

(محجه البیضاء ، ج 1 ، ص 378)

19 - بسم الله گفتن هنگام وضو

قال رسول الله - صلى الله علیه وآله - :

لاوضوء لمن لم یسم الله ؛

کسى که در هنگام وضو بسم الله نگوید ، انگار وضو نگرفته است .

(محجه البیضاء، ج 1 ، ص 299)

20- اهمیت (بسم الله) هنگام وضو

قال الصادق - علیه السلام - :

من ذکر اسم الله علی وضوء فکانما اغتسل ؛

کسی که برای وضو خود (بسم الله) بگوید مانند این است که غسل کرده باشد .

(محجه البیضاء، ج 1 ، ص 299)

21 - تاثیر (بسم الله) هنگام وضو

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من توضا فذکر اسم الله طهر جمیع جسده و کان الوضوء الی الوضوء کفاره لما بینهما من الذنوب و من لم یسم لم یطهر من جسده الا ما اصابه الماء ؛

کسی که وضو بگیرد و بسم الله بگوید ، تمام بدن خود را طهارت داده است و این وضو کفاره گناهان او تا وضوی دیگر است ، و کسی که بسم الله نگوید از بدنش تنها آن چه را آب به آن رسیده طهارت داده است .

(محجه البیضاء، ج 1 ، ص 296)

22 - نماز کامل با طهارت

قال الصادق - علیه السلام - :

لایتم الصلاه الا لذی طهر سابغ ؛

نماز تمام و مورد قبول نیست ، مگر با طهارت کامل .

(فلاح السائل ، ص 43)

23 - طهارت پنج عضو

قال علی - علیه السلام - :

لایجوز صلاه امرء حتی یطهر خمس جوارح : الوجه و الیدین و الراس والرجلین بالماء و القلب بالتوبه ؛

نمازگزار پنج عضو بدنش را پاک کند ، صورت ، دو دست ، سر و دو پا را با آب ، و قلب را با توبه ؛ در غیر این صورت ، جایز نیست که نماز بخواند .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 249)

24 - آب وضو در اختیار دیگران گذاشتن

قال الصادق - علیه السلام - :

یوتی بعبد یوم القیامه لیست له حسنه فقال له اذکروا تذکر هل لک من حسنه قال : فیتذکر ، فیقول : یا رب ما بی من حسنه الا ان فلانا عبدک المؤ من مربی فطلبت منه ماء فاعطانی ماء فتوضات به و صلیت لک قال : فیقول الرب تبارک و تعالی قد غفرت لک ادخلوا عبدی الجنه ؛

روز قیامت بنده ای را می آورند که هیچ حسنه ای ندارد پس به او گفته می شود فکر کن و یاد بیاور آیا برای تو کار خیری هست ؛ بنده فکر می کند سپس میگوید : خدایا ! من هیچ حسنه ای ندارم ، الا این که فلانی از بندگان مومن تو (روزی) از کنار من عبور کرد و من از او طلب آب کردم و او به من آب داد و با آن وضو گرفتم و برای تو نماز گزاردم ؛ پس خداوند تبارک و تعالی می فرماید : به درستی که من تو را بخشودم و دستور می دهد او را داخل بهشت کنند .

(بحارالانوار ، ج 7 ، ص 290)

25 - وضو ، موجب رفعت درجه

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

یا علی !اسباغ الوضوء فی السبرات و انتظار الصلاه بعد الصلاه ، و المشی باللیل و النهار الی الجماعات ؛

یا علی !سه چیز موجب رفعت درجه است :

1 - کامل گرفتن وضو در هوای سرد .

2 - انتظار نماز بعد از هر نماز .

3 - رفتن در روز و شب به طرف نماز جماعت .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص

(10

26 - وضو قسمتی از نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

بنیت الصلوه علی اربعه اسهم : سهم منها اسباغ الوضوء و سهم منها الرکوع و سهم منها السجود و سهم منها الخشوع ؛

نماز بر چهار بخش بنا شد : 1 - کامل گرفتن وضو ، 2 - رکوع ، 3 - سجود ، 4- خشوع .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 265)

27 - نور وبرهان در قیامت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من حافظ علی الخمس باکمال طهورها و مواقیتها کانت له نورا و برهانا یوم القیامه ؛

کسی که نماز پنجگانه خویش را با وضوی تمام و با حفظ وقتهای آن ها انجام دهد ، این نماز در قیامت برای او نور و برهان است .

(جامع احادیث الشیعه ، ج 4 ، ص 59)

28 - خروج از خانه با وضو

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

و ما منکم من احد یخرج من بیته متطهرا الا و الملائکه تقول : اللهم اغفر له اللهم ارحمه ؛

وقتی یکی شما از خانه خارج می شوید با طهارت (با وضو) باشید ، در این صورت ملائکه در حق شما دعا می کنند : خدایا او را بیامرز ، خدا بر او رحم کن .

(جامع احاديث الشيعه ، ج 6 ، ص 387)

29 - كامل گرفتن وضو

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

اسباغ الوضوء على المكاره من الكفارات ؛

كامل گرفتن وضو در حال سختى ، كفاره (گناهان) است .

(جامع احاديث الشيعه ، ج 4 ، ص 78)

30 - مرگ با وضو

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

خصال ست ما من مسلم يموت فى واحده منهن الا كان ضامنا على الله - عز و جل - ان يدخله الجنه منها رجل توضا فاحسن الوضوء ثم خرج الى مسجد الصلوه فان مات فى وجهه كان ضامنا على الله ؛

شش خصلت است كه اگر هر مسلمان يكى از آنها را داشته باشد نمى ميرد ، مگر اين كه خدا ضمانت بهشت رفتنش را خواهد نمود ، يكى از آن شش خصلت آن است كه انسان وضو بگيرد ، بهترين وضو ، سپس جهت نماز به طرف مسجد (از خانه) حركت كند ، پس اگر در اين صورت بميرد ، خدا ضامن (بهشت رفتن او) خواهد بود .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 227)

31 - وضوى كامل

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

يا على !و تقم الصلاه بوضوء سابغ فى مواقيتها ؛

يا على !با وضوى كامل در اول وقت ، اقامه نماز كن .

(سفينه البحار ، ج 2 ، ص 44)

32 - ورود به مسجد با وضو

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

لا تدخل المساجد الا بالطهاره ؛

داخل مساجد مشو ، مگر با وضو .

(مستدرک الوسائل ، ج 3 ، ص 388)

33 - گشایش دربهای بهشت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من اسبغ وضوءه و احسن صلاته ، و ادى زكاه ماله و كف غضبه و سجن لسانه ، و استغفر لذنبه ، و ادى النصيحه لاهل بيت نبيه فقد استكمل حقايق الايمان و ابواب الجنه مفتحه له ؛

کسی که وضوی خود را شاداب و کامل به جای آورد ، و نماز خویش را نیکو بخواند ، زکات مالش را بپردازد ، و خشم خود را فرو نشاند و زبانش را از گناهان مربوط به زبان ببندد ، و برای گناه خود با توبه طلب آمرزش کند ، و نسبت به اهل بیت پیامبر خویش خیرخواه باشد ، البته تمام حقایق ایمان در او کامل شده و درهای بهشت به روی او باز است .

(ثواب الاعمال ، ص 64)

34 - بستر همانند مسجد

قال الصادق - عليه السلام - :

من تطهر ثم اوى الى فراشه بات و فراشه كمسجده ؛

هر کس وضو بگیرد ، سپس در رختخواب خود برود و بخوابد ، بستر او مانند مسجد او خواهد بود .

(وسائل الشيعه ، ج 1 ، ص 265 . ثواب الاعمال ، ص 48)

35 - اقتداء فرشتگان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

یا اباذر!اذا کان العبد فی ارض قفر فتوضا او تیمم ثم اذن و اقام و صلی امر الله - عز و جل - الملئکه فصفوا خلفه صفا لایری طرفاه یرکعون برکوعه و یسجدون بسجوده و یؤ منون علی دعائه ؛

ای ابوذر! هرگاه بنده ای در بیابانی تنها باشد و وضو بسازد یا تیمم کند ، سپس اذان و اقامه بگوید و نماز بخواند ، خدا فرشتگان را امر کند که پشت سر او صفی تشکیل دهند که دو طرف آن دیده نشود و به نماز او اقتدا نمایند و به دعای او آمین گویند .

(وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 621 . مکارم الاخلاق ، ص 466)

36 - تاءثیر اذکار وضو

قال علی - علیه السلام - :

یا محمد !من توضا مثل وضوئی ، و قال مثل قولی ، خلق الله تبارک و تعالی من کل قطره ملکا یقدسه و یسبحه و یکبره فیکتب الله - عز و جل - ثواب ذلک له الی یوم القیامه ؛

ای محمد حنفیه !هرکس وضو بسازد ، همانند وضویی که من ساختم ، و بگوید (دعا کند) آن چه که من گفتم ، خداوند تبارک و تعالی از هر قطره آب وضوی او ، ملکی را برای او می آفریند ، که مشغول تقدیس و تسبیح و تکبیر برای خداوند هستند . و خداوند عز و جل ثواب این اذکار را تا روز قیامت برای او ثبت و ضبط خواهد نمود .

(من لایحضره الفقیه ، ج 1 ، ص 42)

37 - آفات وسوسه در وضو و نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

عبد الله بن سنان ، قال : ذکرت لابی عبدالله - علیه السلام - رجلا مبتلی بالوضوء و الصلاه و قلت : هو رجل عاقل فقال ابوعبدالله : و ای عقل له و هو یطیع الشیطان ، فقلت له : و کیف یطیع الشیطان ؟ فقال : سله هذا الذی یاتیه من ای شی ء هو ؟ فانه یقول لک : من عمل الشیطان ؛

عبدالله سنان می گوید : خدمت امام صادق بودم ، از شخصی یاد کردم که گرفتار وضو و نمازش است (یعنی در وضو گرفتن و نماز خواندن وسوسه دارد) و گفتم که او مرد عاقل و خردمندی است . امام صادق (ع) فرمود : چه عقلی دارد ، در حالی که او اطاعت از شیطان

می کند ؟ عرض کردم : چگونه از شیطان اطاعت می کند ؟ فرمود : از او بپرس این وسوسه ای که عارضش می شود از کجا می آید ؟ در پاسخ تو خواهد گفت : از کارهای شیطان است . (زیرا اگر شیطان او را وسوسه نمی کرد مانند سایر مردم اعمالش را انجام می داد ، پس او هم می داند شیطان است که به او دستور می دهد و او از شیطان تبعیت می کند (و لذا بر او واجب است که به وسوسه شیطان اعتنایی نکند و اعمالش را بدون شک و وسوسه انجام دهد) .

(وسائل الشیعه ، ج 1 ، ص 46)

38 - وضو مطلوب

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اذا اردت الصلوه فاحسن الوضوء ، ثم قم ، فاستقبل القبله ثم کبر ؛

زمانی که خواستی نماز بخوانی ، پس خوب وضو بگیر ، سپس رو به قبله بایست ، آن گاه تکبیر بگو .

(چهل حدیث ، ص 15)

39 - طهارت

قال الصادق - علیه السلام - :

لاصلوه الا بطهور ؛

هیچ نمازی درست نیست ، مگر با طهارت (وضو ، غسل ، تیمم) .

(وسائل الشیعه ، ج 1 ، ص 261)

40 - وضو پیش و بعد از نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

الوضوء قبل الطعام و بعده یذهبان الفقر ؛

وضو پیش از غذا و بعد از غذا ، فقر را از بین می برد .

(وسائل الشیعه ، ج 1 ، ص 256)

41 - تجدید وضو

قال الصادق - علیه السلام - :

الطهر علی الطهر عشر حسنات ؛

وضوی بر روی وضو ، ده حسنه است .

(محجه البیضاء ، ج 1 ، ص 302)

42 - وضو هنگام غذا

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

یا علی !ان الوضوء قبل الطعام و بعده شفاء فی الجسد و یمن فی الرزق ؛

یا علی !قبل از غذا و بعد از غذا ، وضو گرفتن ، شفای بدن و برکت در روزی است .

(بحارالانوار ، ج 66 ، ص 356)

43 - اثر وضو در قیامت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان امتی یدعون یوم القیامه غرا محجلین من اثار الوضوء ، فمن استطاع منکم ان یطیل غرته ، فلیفعل متفق علیه ؛

همانا امت من در روز قیامت از آثار وضو ، پیشانی سفیدها خوانده می شوند ، پس هر کس از شما که می تواند بر نورانیت و سفیدی (چهره اش) بیفزاید این کار را بکند .

(ریاض الصالحین ، ص 296)

44 - وضو برای نماز مغرب

قال الکاظم - علیه السلام - :

من توضا للمغرب کان وضوئه ذلک کفاره لما رضی من ذنوبه فی نهاره ما خلا الکبائر ؛

کسی که برای نماز مغرب وضو می گیرد ، وضویش کفاره گناهان گذشته آن روز اوست به جز گناهان کبیره .

(محجه البیضاء ، ج 1 ، ص 302)

45 - وضو برای نماز صحیح

قال الکاظم - علیه السلام - :

و من توضا الصلاه الصبح کان وضوئه ذلک کفاره لما مضی من ذنوبه فی لیله الا الکبائر ؛

کسی که برای نماز صبح وضو می گیرد ، وضویش کفاره گناهان گذشته آن شب اوست به جز گناهان کبیره .

(محجه البیضاء ، ج 1 ، ص 302)

46 - طهارت جزئی از ایمان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الطهور شطر الایمان ؛

طهارت ، جزئی از ایمان است .

(ریاض الصالحین ، ص 297)

47 - اثر وضو نیکو

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من توضا فاحسن الوضوء خرجت خطایاه من جسده ؛

کسی که نیکو وضو بگیرد ، خطاهایش از جسم او خارج می شود .

(ریاض الصالحین ، ص 296)

48 - توصیه هایی از پیامبر (ص)

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الا ادلکم علی ما یمحو الله به الخطایا ، و یرفع به الدرجات ؟ قالوا : بلی یا رسول الله . قال : اسباغ الوضوء علی المکاره و کثره الخطی الی المساجد و انتظار الصلاه بعد الصلاه ؛

آیا شما را به کارهایی که خدا به سبب آن خطاها را از بین برده و درجات انسان را بالا می برد ، راهنمائی نکنیم ؟ گفتند : آری ، ای رسول خدا . فرمود :

1 - وضوی تمام و کامل گرفتن بر شداید .

2 - به سوی مساجد زیاد قدم برداشتن .

3 - انتظار نماز (بعدی) پس از نماز (خوانده شده) .

(ریاض الصالحین ، ص 297)

49 - بهشت هشتگانه ، پاداش وضو

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ما منکم من احد یتوضا فیبلغ - اوفیسبغ الوضوء - ثم یقول اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له ، و اشهد ان محمدا عبده و رسوله ، الا فتحت له ابواب الجنه الثمانیه یدخل من ایها شاء ؛

هر یک از شما که زیاد و کامل وضو گرفته و سپس بگوید : شهادت میدهم که خدایی جز خدای یگانه نیست و برای او شریک وجود ندارد ، و شهادت

می دهم که محمد (ص) بنده و فرستاده اوست ؛ دربهای بهشت های هشتگانه بر او گشوده شود تا از هر یک که می خواهد داخل شود .

(ریاض الصالحین ، ص 298)

50 - وضو در حال طهارت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من توضا علی طهر کتب الله له عشر حسنات ؛

کسی که در حال طهارت ، وضو بگیرد ، خداوند ده پاداش برای او می نویسد .

(کنزالعمال ، حدیث 26042)

51- وضو برای تلاوت قرآن

قال علی - علیه السلام - :

لایقرا العبد القران اذا کان علی غیر طهور حتی یتطهر ؛

هنگامی که وضو ندارید ، قرآن نخوانید ؛ تا اینکه وضو گرفته شود .

(خصال ، ج 2 ، ص 164)

52 - طهارت ظاهر و باطن

قال الصادق - علیه السلام - :

طهر قلبک بالتقوی و الیقین عند طهاره جوارحک بالماء ؛

در وقت پاکیزه نمودن اعضای خود با آب ، دل خویش را به پرهیزگاری و یقین پاک گردان .

(بحارالانوار ، ج 80 ، ص 239)

53 - یاد گرفتن وضو و نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

فاذا تعلم الوضوء و الصلاه غفر الله لوالدیه ؛

اگر شخصی وضو و نماز را فرا گیرد ، خداوند پدرو مادر وی را می آمرزد .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 13)

54 - یاد دادن وضو به فرزند

قال الصادق - علیه السلام - :

حتی یتم له تسع سنین ، فاذا تمت له ، علم الوضوء و اضرب علیه و اءمر بالصلوه واضرب علیها ، فاذا تعلم الوضوء و الصلاه غفر الله لوالدیه ، ان شاء الله ؛

وقتی فرزندانتان به سن نه سالگی رسید ، پس وقتی که نه سالش تمام شد وضو را به او یاد بدهید و اگر کوتاهی کرد او را ادب کنید و او را امر به نماز کنید و اگر کوتاهی کرد او را ادب کنید . پس وقتی فرزند وضو ونماز را یاد گرفت ، خدا پدر و مادرش را می آمرزد ، ان شاء الله .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 13)

55 - همیشه وضو داشته باشید

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ذات یوم لابلیس : کم اصدقاؤ کم من امتی یا ابلیس ؟ قال الامیر الجائر ، و الغنی المتکبر ، و الذی لایبالی من این یکتسب و فیما ینفقه ، و العالم الذی صدق الامیر علی جوره ، و التاجر الخائن ، و المحتکر ، و الزانی ، و اکل الربا ، و البخیل ، و الذی لایبالی من این یجمع المال . و قال النبی - صلی الله علیه وآله - : کم اعداءک من امتی ؟ قال سته عشر نفرا ، انت یا محمد ! انی ابغضک و العالم العامل بالعلم ، و حامل القران اذا عمل بما فیه ، و المؤ ذن لله خمسه اوقات ، محب الفقراء و المساکین و الیتامی ، و ذوقلب رحیم ، و المتواضع للحق و شاب نشا فی طاعه الله الذی یصلی

بالليل و الناس نيام ، و الذى يمسک نفسه عن الحرام ، و الذى ينصح فى الله ، (و فى روايه يدعو للاخوان و ليس فى قلبه شى ء) ، و الذى ابدا يكون على الوضوء ، و حسن الخلق ، و المصدق بما ضمن الله له ، و المحصنات المستورات و المستعد للموت ، و صاحب السخاء ؛

پيامبر اسلام (ص) از ابليس پرسيد : در ميان امت من دوستان تو چه كسانى هستند ؟ ابليس پاسخ داد : (ده نفر) و افزود ، فرمانرواى ظالم ، ثروتمند متكبر ، آن كس كه باكى ندارد از چه راهى مال به دست آورد و در چه راهى مصرف كند ، دانشمند در خدمت ظالم ، تاجر خائن ، محتكر ، زناكار ، رباخوار ، بخيل ، و كسى كه باكى ندارد كه چگونه اموالش جمع و انباشته است . و سپس پيامبر (ص) فرمود : چند نفر در ميان امت من دشمنان تواند ؟ پاسخ داد : شانزده نفر اولشان تويى يا رسول الله ! دانشمندى كه به علمش عامل است اهل قرآن كه به قرآن عمل كند ، مؤ ذن اذان پنجگانه ، كسى كه دوستدار فقراء و مساكين و يتيمان است ، آدم رحيم و مهربان ، شخص متواضع در برابر حق ، جوانى كه اهل نماز شب باشد . كسى كه خود را از ارتكاب به حرام باز مى دارد ، كسى كه به خاطر خدا ديگران را نصيحت كند ، كسى كه هميشه در حال وضو است ، و صاحب اخلاق خوب ، آدم تصديق كننده به وعده هاى

خدا ، زنان پاکدامن و افرادی که خود را برای مرگ آماده می سازند ، و آدم سخاوتمند .

(المواعظ العددیه ، ص 226)

56 - وضوی امام حسن مجتبی (ع)

کان الحسن بن علی - علیه السلام - اذا توضا ارتعدت مفاصله و اصفر لونه فقیل له : فی ذلک فقال : حق علی کل من وقف بین یدی رب العرش ان یصفر لونه و یرتعد فرائضه ؛

امام حسن مجتبی (ع) به هنگام وضو مفصلهایش می لرزید و رنگش زرد می شد . جهت عروض این حال را از آن حضرت پرسیدند ، فرمود : برهر کسی که در مقابل پروردگار عرش می ایستد ، سزاوار است که رنگش زرد شود و اعضایش بلرزد .

(بحارالانوار ، ج 43 ، ص 339)

57 - پاکی به وسیله وضو

قال الرضا - علیه السلام - :

انما امر بالوضوء لیکون العبد طاهرا اذا قام بین یدی الجبار و عند مناجاته . . . ؛

همانا امر شده است به وضو ، تا آن که بنده پاک باشد ، به هنگامی که می ایستد در مقابل خداوند جبار و همچنین وقت مناجات نمودن .

(عیون اخبار الرضا ، ج 2 ، ص 104)

58 - فلسفه وضو

عن الصادق - علیه السلام - :

اذا اردت الطهاره و الوضوء فتقدم الی الماء تقدمک الی رحمه الله ؛ فان الله تعالی قد جعل الماء مفتاح قربته و مناجاته و دالا الی بساط خدمته . و

كما ان رحمته تطهر ذنوب العباد ، فكذلک النجاسات الظاهره يطهرها الماء لا غير . قال الله تعالى : (و هو الذى ارسل الرياح بشرا بين يدى رحمته و انزلنا من السماء ماء طهورا) . و قال - عز و جل - : (و جعلنا من الماء كل شى ء حى) فكما احيى به كل شى ء من نعيم الدنيا ، كذلک بفضله و رحمته جعل حيوه القلوب بالطاعات . و تفكر فى صفاء الماء و رقته و طهوره و بركته و لطيف امتزاجه بكل شى ء و فى كل شى ء ؛ و استعمله فى تطهير الاعضاء التى امرک الله بتطهيرها واىت بادابها فرائضه و سننه ؛ فان تحت كل واحده منها فوائد كثيره ؛ اذا استعملتها بالحرمه انفرجت لک عين فوائده عن قريب . ثم عاشر خلق الله تعالى كامتزاج الماء بالاشياء ، يوءدى كل شى ء حقه و لايتغير عن معناه ، معتبرا لقول رسول الله - صلى الله عليه وآله

- : (مثل المؤ من الخاص کمثل الماء) ، و لیکن صفوتک مع الله فی جمیع طاعاتک کصفوه الماء حین انزله من السماء و سماه طهورا ؛ و طهر قلبک بالتقوی و الیقین عند طهاره جوارحک بالماء ؛

(از کتاب مصباح الشریعه از امام صادق (ع) روایت شده است که) فرمود : چون آهنگ طهارت و وضو کنی ، به سوی آب پیش رو ؛ همانند اینکه به رحمت خدا نزدیک می شوی که همانا خداوند تعالی آب را کلید تقرب به خود و مناجات با خود و راهنمای وصول به آستانش قرار داده است و همچنان که رحمتش گناهان بندگان را می سترد ، آلودگیهای ظاهری را آب پاک می سازد ، نه چیز دیگر . خداوند تعالی فرمود : (اوست کسی که بادها را پیشاپیش رحمتش بشارت (دهنده) فرستاد و از آسمان ، آب پاک کننده فروفرستادیم) و فرمود عز و جل : (ما هر چیز زنده را از آب آفریدیم) ؛ پس همچنان که همه نعمتهای دنیا را به آب زندگی بخشیده ، به فضل و رحمت خود حیات دلها را در طاعات قرار داد ، و در صفا ، زلالی ، پاک کنندگی و برکت آب و اینکه چسان دقیق و لطیف با همه چیز و در همه چیز آمیخته می شود بیندیش . و آن را در پاک نمودن اعضایی که خدا تو را به تطهیرشان امر فرموده به کار ببر و آداب واجب و مستحب آن را به جای آور که در هر یک از آن آداب ، فواید بسیاری است که هرگاه با

حفظ حرمت ، آنها را به کار بری به زودی چشمه فواید آن برایت می جوشد ؛ سپس ، با خلق خدا آمیزش و معاشرت کن همانند آمیخته شدن آب با همه چیز که حق هر چیز را اداء می کند و در عین حال ماهیت آن ، تغییر نمی یابد ، تا از سخن رسول الله (ص) که فرمود : (مؤ من خاص ، همانند آب است) ، پندگیری . و باید(خلوص و) صفایت با خدا در همه عبادات و طاعاتت به صفای آب ماند ، مانند آن گاه که خداوند آن را از آسمان نازل نمود و پاک کننده اش نامید . و هنگام شست و شوی اعضای بدنت با آب ، قلب خود را با تقوی و یقین پاکیزه گردان .

(مصباح الشریعه ، باب 10 . بحارالانوار ، ج 77 ، ص 339)

59 - وضوی واجب

قال الباقر - علیه السلام - :

الوضوء فریضه ؛

وضو گرفتن واجب است .

(وسائل الشیعه ، ج 1 ، ص 256)

60 - نحوه گرفتن وضو

و فی العلل فی حدیث صلوه المعراج :

ثم قال ربی - عز و جل - : یا محمد! مد یدک فیتلقاک ماء یسیل من ساق عرشی الایمن . فنزل الماء فتلقیته بالیمین فمن اجل ذلک اول الوضوء بالیمنی . ثم قال : یا محمد! خذ ذلک فاغسل به وجهک - و علمه ذلک - فانک ترید ان تنظر الی عظمتی و انت طاهر ؛ ثم اغسل ذراعیک الیمین و الیسار - و علمه ذلک - فانک ترید ان تتلقی بیدیک کلامی ؛ و امسح بفضل ما فی یدیک من الماء راسک و رجلیک الی کعبیک - و علمه المسح براسه و رجلیه - و قال : انی ارید ان امسح راسک و ابارک علیک . فاما المسح علی رجلیک فانی ارید ان اوطئک موطا لم یطاه احد قبلک و لا یطاه احد غیرک ؛

در کتاب علل الشرائع در ضمن حدیث نماز معراج آمده است : (. . . . سپس پروردگارم فرمود : (ای محمد! دست خود را پیش ببر تا آبی که از

ساق راست عرشم جاری است به تو برسد) پس آب فرو ریخت و من دست راست خود را بدان زدم ، از این رو آغاز وضو با دست راست شد . سپس فرمود : (ای محمد ! آن آب را بگیر و با آن روی خود بشوی - و نحوه مسح کردن سر و پا را به حضرتش تعلیم داد - زیرا که تو می خواهی

در حالی پاکی به عظمت من نظر کنی . سپس ذارع راست و ذارغ چپت را بشوی - و نحوه شستن را به او تعلیم داد - که تو می خواهی با دو دستت کلام مرا دریافت کنی . و با باقیمانده آب دستانت سرت و دو پایت را تا قوزک مسح کن) - و نحوه مسح سر و پا را بدو آموخت - و فرمود : (من می خواهم سرت را مسح کنم و بر تو مبارک گردانم . و اما مسح بر دو پایت ، (برای این است که) می خواهم قدمت را بر جایی بگذارم که پیش از تو ، کسی بر آن گام نگذارده و کسی جز تو بر آن گام نخواهد گذاشت .)

(علل الشرایع ، ص 312)

61 - با طهارت به مسجد رفتن

قال الصادق - علیه السلام - :

علیکم باتیان المساجد فانها بیوت الله فی الارض من اتاه مطهرا طهره الله من ذنوبه و کتب من زواره ؛

بر حضور در مساجد مواظبت کنید !چرا که مساجد ، خانه های خداوند در زمین است . کسی که با حالت طهارت وارد مسجد شود ، خداوند او را از گناهانش تطهیر می نماید و نام وی را در زمره زایرین خویش می نویسد .

(وسائل الشیعه ، ج 1 ، ص 267)

فصل دوازدهم : وقت نماز و اهمیت آن

آیات

62 - ثابت بودن وقت نماز

فاقیموا الصلوه ان الصلوه کانت علی المؤ منین کتابا موقوتا :

نماز را بر پا دارید که راستی نماز وظیفه ثابت و معینی است برای مؤ منان .

(سوره نساء ، آیه 103)

63 - مراقبت از اوقات نماز

والذین هم علی صلوتهم یحافظون ، اولئک هم الوارثون :

و آنها که از نمازها مواظبت می نمایند ، آنها وارثانند .

(سوره مؤ منون ، آیات 9 و 10)

64 - نمازهای پنج گانه روزانه

. . . و سبح بحمد ربک قبل طلوع الشمس و قبل غروبها و من انای اللیل فسبح و اطراف النهار لعلک ترضی :

قبل از طلوع آفتاب و پیش از غروب آن و همچنین در اثناء شب و اطراف روز تسبیح و حمد پروردگارت را به جا آور تا خشنود شوی .

(سوره طه ، آیه 130)

65 - نماز و وقت شناسی

فسبحان الله حین تمسون و حین تصبحون ، و له الحمد فی السموات و الارض و عشیا و حین تظهرون :

پس (به فکر آن روز بزرگ باشید) خدا را هنگام شام و صبحگاه در نماز مغرب و صبح تسبیح و ستایش بگویید و سپاس اهل عالم در آسمانها و زمین مخصوص اوست و شما نیز در تاریکی شب و نیمه روز (در نماز عشاء و ظهر و عصر) به ستایش او مشغول شوید .

(سوره روم ، آیات 17 و 18)

66 - وقت نماز صبح و ظهر

اقم الصلوه لدلوک الشمس الی غسق اللیل و قران الفجر ان قران الفجر کان مشهودا :

نماز را وقت زوال آفتاب تا اول تاریکی شب به یاد آر و نماز صبح را نیز به جای آر ، که آن به حقیقت مشهود نظر فرشتگان شب و فرشتگان روز

است .

(سوره اسراء ، آیه 78)

احادیث

67-اهمیت نماز اول وقت

قال زین العابدین - علیه السلام - :

من اهتم بمواقیت الصلاه لم یستکمل لذه الدنیا ؛

آن که به وقتهای نماز اهمیت بدهد ، لذت دنیا را کامل نخواهد کرد .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 86 ، فروع کافی ، ج 3 ، ص 275)

68-کار مانع از اول وقت

قال علی - علیه السلام - :

صل الصلوه لوقتها الموقت لها و لاتعجل وقتها لفراغ و لا تؤ خرها عن وقتها لاشتغال و اعلم ان کل شی ء من عملک تبع لصلوتک ؛

نماز را در وقت مقرر آن به جای آور ، و به خاطر فراغت عجله مکن و به علت اشتغال آن را به تاءخیر میفکن ، و بدان که همه اعمال تو بسته به نماز تو است .

(نهج البلاغه ، نامه 27)

69-مانع وقت نماز

قال الرضا - علیه السلام - :

حافظواعلی مواقیت الصلوات ، فان العبد لایاءمن الحوادث ؛

مراقب وقتهای نماز باشید (که تا وقتش فرا رسید انجام دهید) ؛ چرا که انسان از حوادثی که مانع انجام نماز در وقت گردد ، ایمن نیست .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 20)

70-وقت نماز صبح

قال الباقر - علیه السلام - :

وقت صلاه الغداه ما بین طلوع الفجر الی طلوع الشمس ؛

وقت نماز صبح از طلوع فجر تا طلوع خورشید است .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 152)

71-کمال نماز در اول وقت

قال الباقر - علیه السلام - :

ان الصلاه اذا ارتفعت فی اول وقتها رجعت الی صاحبها و هی بیضاء مشرقه تقول : حفظتنی حفظک الله و اذا ارتفعت فی غیر وقتها بغیر حدودها رجعت الی صاحبها و هی سوداء مظلمه تقول : ضیغتنی ضیعک الله ؛

هرگاه نماز در اول وقت بالا برود ، سفید و درخشان به سوی صاحبش باز می گردد و به او خطاب می کند : از من مواظبت نمودی خدا تو را حفظ کند ، و هرگاه در غیر وقت خود و بدون شرایط بالا برود ، سیاه و تاریک به سوی صاحبش باز می گردد و به او می گوید مرا تباه ساختی ، خدا تو را نابود کند .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 78)

72-محبوبیت نماز در وقت

قال الصادق - علیه السلام - :

افضل الاعمال الی الله الصلاه لوقتها ، و بر الوالدین والجهاد فی سبیل الله ؛

بهترین اعمال نزد خداوند ، نماز اول وقت است پس از آن نیکی به پدرو مادر ، و سپس جهاد در راه خدا است .

(بحارالانوار ، ج 74 ، ص 85)

73-ضایع نمودن وقت نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لایزال الشیطان ذعزا من المؤ من ما حافظ علی الصلوات الخمس لوقتهن فاذا ضیعهن تجرا علیه فادخله فی العظائم ؛

شیطان همیشه از مؤ من می ترسد تا زمانی که بر نمازهای پنجگانه محافظت دارد و در وقتش به جا می آورد ، اما هنگامی که وقت نماز را ضایع کرد بر او جراءت پیدا می کند و او را در گناهان بزرگ می اندازد .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 18)

74-دو وقت نماز

قال الرضا - علیه السلام - :

اعلم ان لکل صلاه وقتین اول و اخر فاول الوقت رضوان الله و اخره عفو الله ؛

بدان که هر نماز دو وقت دارد : اول وقت و آخر وقت . اول وقت خشنودی پروردگار و آخر آن بخشش خداوند است .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 249 . الحکم الزاهره ، ص 286)

75 - تاءخیر نماز و محرومیت از شفاعت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لا ینال شفاعتی من اخر الصلاه المفروضه بعد وقتها ؛

(فردای قیامت) شفاعت من به کسی که نماز واجب را تا پس از وقت آن به تاءخیراندازد ، نخواهد رسید .

(امالی صدوق ، ص 326)

76 - نماز در وقت خودش

قال الصادق - علیه السلام - :

اذا صلیت صلاه فریضه فصل لوقتها صلاه مودع تخاف الا تعود الیها ؛

نماز واجب را در وقت خودش بخوان ، مانند کسی که نماز وداع می خواند و می ترسد که بعد از این توفیق نماز خواندن نیابد .

(محجه البیضاء ، ج 1 ، ص 350)

77 - غفلت از اول وقت

قال علی - علیه السلام - :

لیس عمل احب الی الله - عز و جل - من الصلاه فلا یشغلنکم عن اوقاتها شی ء من امور الدنیا ، فان الله - عز و جل - ذم اقواما فقال : (الذین هم عن صلاتهم ساهون) یعنی انهم غافلون استهانوا باوقاتها ؛

عملی نزد خداوند محبوبتر از نماز نیست ، چیزی از امور دنیا شما را از خواندن نماز در اول وقت باز ندارد ، زیرا خداوند مذمت کرده و اقوامی را فرموده : (وای بر نمازگزارانی که از نمازشان غفلت ورزیدند) یعنی وای بر نمازگزارانی که از اوقات نماز غفلت کنند و در انجام نماز در اول وقت سهل انگاری نمایند .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 82)

78- مذمت تاءخیر نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ثلاث لاتوخر و هن الصلاه اذا انت و الجنازه اذا حضرت و الایم اذا وجدت کفوا ؛

سه چیز را نباید تاءخیر انداخت ، نماز همین که وقت آن رسید ، و برداشتن جنازه وقتی آماده شد ، و شوهر دادن بیوه وقتی هم کفو خود را یافت .

(نهج الفصاحه ، ص 262 ، حدیث 1261)

79 - ثواب نماز صبح در اول وقت

قال الصادق - علیه السلام - :

فاذا صلی العبد صلاه الصبح مع طلوع الفجر اثبتت له مرتین تثبتها ملائکه اللیل و ملائکه النهار ؛

پس هرگاه نمازگزار نماز صبح را با طلوع فجر به جای آورد دو مرتبه برای او نوشته می شود ، هم فرشته صبح و هم فرشته شب می نویسند (نماز صبح را فرشته روز و فرشته شب هر دو مشاهده می کنند) .

(ثواب الاعمال ، ص 62)

80 - اذان در اول وقت نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اذا دخل الوقت یا بلال اعل فوق الجدار و ارفع صوتک بالاذان ؛

ای بلال !هنگامی که وقت نماز رسید بالای دیوار برو و صدای خود را به وسیله اذان بلند کن .

(فروع کافی ، ج 3 ، ص 307)

81 - تاخیر نماز صبح

قال حجه بن الحسن العسکری - عجل الله تعالی فرجه الشریف - :

ملعون ملعون من اخر الغداه الی ان تنقضی النجوم ؛

ملعون است ، ملعون است ، کسی که نماز صبحش را تاءخیر بیندازد تا زمانی که ستارگان محو شوند .

(بحارالانوار ، ج 52 ، ص 16)

82 - تاخیر نماز مغرب

قال حجه بن الحسن العسکری - عجل الله تعالی فرجه الشریف - :

ملعون ملعون من اخر المغرب الی ان تشتبک النجوم ؛

ملعون است ، ملعون است ، آن کسی که نماز مغربش را تاخیر بیندازد تا زمانی که آسمان پدیدار شود .

(بحارالانوار ، ج 52 ، ص 15)

83 - به گونه ای نماز بخوان که گویا با آن وداع می کنی

قال الصادق - علیه السلام - :

اذا صلیت صلاه فریضه فصلها لوقتها صلاه مودع یخاف ان لا یعود الیها ابدا ثم اصرف ببصرک الی موضع سجودک فلو تعلم من عن یمینک و شمالک لاحسنت صلاتک و اعلم انک بین یدی من یراک و لا تراه ؛

وقتی نماز واجب می خوانی ، آن را در وقت خودش چنان بخوان که گویا دیگر به نماز موفق نمی شوی ، سپس چشم خود را به محل سجده ات متوجه گردان . اگر بدانی چه کسی جانب راست و چپت می باشد هر آینه نمازت را نیکو به جا می آوری بدان بدرستی که در مقابل کسی هستی که تو را می بیند و تو او را می بینی .

(بحارالانوار ، ج 83 ، ص 10)

84 - آزمایش شیعیان در وقت نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

امتحنوا شیعتنا عند مواقیت الصلاه کیف محاظتهم ؛

شیعیان ما را در اوقات نماز آزمایش کنید که چگونه بر خواندن نماز خود در موعد مقرر محافظت می کنند .

(سفینه البحار ، ج 2 ، ص 44)

85 - تاخیر نماز اول وقت موجب خشم خداوند

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

یا علی !و تقیم الصلاه بوضوء سابغ فی مواقیتها و لاتوخرها فان فی تاخیرها من غیر عله غضب الله - عز و جل - ؛

یا علی ، با وضوی کامل در اول وقت ، نماز اقامه کن ، و نماز را از اول وقتش به تاخیر نینداز ، چون تاخیر نماز بدون علت و عذر خداوند قهار را به خشم خواهد آورد .

(سفینه البحار ، ج 2 ، ص 44)

86- تاثیر نماز اول وقت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ما من عبد اهتم بمواقیت الصلاه و مواضع الشمس الا ضمنت له الروح عند الموت و انقطاع الهموم و الاحزان و النجاه من النار ؛

بنده ای (نمازگزار) که اهتمام و مواظبت به اوقات نماز نماید ، و مواضع آفتاب را برای وقت نمازش دقت کند ، من ضمانت می کنم برای او در دم مرگ ، راحتی را و دفع و رفع هموم و درد و اندوه و نجات از آتش جهنم را .

(سفینه البحار ، ج 2 ، ص 42)

87- پاداش نماز اول وقت

عن الحسن العسکری - علیه السلام - :

كلم الله - عز و جل - موسى بن عمران - عليه السلام - قال : الهى ما جزاء من صلى الصلوات لوقتها ؟ قال : اعطيته سوله و ابيحه جنتى ؛

موسى به عمران با خداوند سخن گفت و از پروردگار خويش پرسيد : خدايا ! پاداش كسى كه نمازش را اول وقت مى خواند چيست ؟ خداوند تبارک و تعالى فرمود : خواهش و خواسته او را برآورده مى كنم و بهشت را بر او مباح مى گردانم .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 204)

88 - نماز اول وقت نورى از در قيامت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من حافظ على الخمس باكمال طهورها و مواقيتها كانت له نورا و برهانا يوم القيامه و من ضيعها حشر مع فرعون و هامان ؛

كسى كه نمازهاى پنج گانه اش را با طهارت كامل در اول وقت به جا آورد ، اين نماز در قيامت براى او نور و برهان است و كسى كه نمازش را ضايع كند ، با فرعون و هامان محشور خواهد بود .

(سفينه البحار ، ج 2 ، ص 42)

89 - مواظبت از وقت نماز

قال الصادق - عليه السلام - :

الصلاه فى مواقيتها و المواظبه عليها ؛

نماز را اول وقت بخوانيد و مواظبت بر آن كنيد .

(وسائل الشيعه ، ج 3 ، ص 81)

90 - برترى نماز اول وقت

قال الصادق - عليه السلام - :

ان فضل الوقت الاول على الاخر كفضل الاخره على الدنيا ؛

برترى نماز اول وقت بر نماز آخر وقت ، مانند برترى آخرت است بر دنيا .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 395 . ميزان الحكمه ، ج 5 ، ص 401)

91 - اهميت وقت نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

قال الله - عز و جل - ان لعبدى على عهدا ان اقام الصلوه لوقتها ان لا اعذبه و ان ادخله الجنه بغير حساب ؛

خداوند تبارک و تعالى فرمود : من تعهدى نسبت به بنده ام دارم که اگر نماز خود را در وقتش به پا دارد ، او را عذاب نکنم و بى حساب وى را به بهشت ببرم .

(كنزالعمال ، ج 7 ، حديث 19036)

92 - بخشايش يا عذاب خداوند

قال الباقر - عليه السلام - :

و من صلاها لغير وقتها موثرا عليها غيرها فان ذلک اليه ان شاء غفر له و ان شاء عذبه ؛

کسى که نماز را در غير وقتش به جا آورد و چيز ديگرى را بر نماز انتخاب کند و ترجيح دهد ، به درستى که اين کار ، خدا را مختار مى کند که اگر بخواهد او را ببخشايد و اگر بخواهد او را عذاب کند .

(وسائل الشيعه ، ج 3 ، ص 83)

93 - فضيلت اول وقت

قال الصادق - عليه السلام - :

فضل الوقت الاول على الاخير للمؤ من من ولده و ماله ؛

فضیلت اول وقت بر آخر وقت بهتر است برای شخص مؤ من از مال و اولادش .

(ثواب الاعمال ، ص 62)

94 - آثار نماز اول وقت

قال الکاظم - علیه السلام - :

الصلوات المفروضات فی اول وقتها اذا اقیم حدودها اطیب ریحا من قضیب الاس حین یوخذ من شجره فی طیبه و ریحه و طراوته فعلیکم بالوقت الاول ؛

نمازهای واجب که در اول وقت آن با آداب و حدودش خوانده می شود خوشبوتر است از برگ آس (یعنی مورد) که در وقت سبزی و طراوت آن را بگیرند . پس بر شما باد که نماز را در اول وقت آن به جای آورید .

(ثواب الاعمال ، ص 63)

95 - نماز اول وقت ، جدایی از غافلین

قال الباقر - علیه السلام - :

ایما مؤ من حافظ علی الصلوات المفروضه فصلاها لوقتها فلیس هذا من الغافلین ؛

هر مؤ منی محافظت بر نمازش نماید ، و او را در وقتش به جاآورد ، از انسانهای غافل شمرده نمی شود .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 79)

96 - تاءخیر نماز برای مریض

قال الصادق - علیه السلام - :

لکل صلاه وقتان اول و اخر ، فاول الوقت افضله و لیس لاحد ان یتخذ اخر الوقتین وقتا الا من عله و انما جعل اخر الوقت للمریض و المعتل و لمن له

عذر و اول الوقت رضوان الله و اخر الوقت عفو الله ؛

برای هر نماز دو وقت وجود دارد ، اول وقت و آخر وقت ، و اول وقت نماز خواندن افضل است از آخر وقت و نباید کسی آخر وقت را وقت نمازش قرار دهد ، مگر علت و عذری داشته باشد . آخر وقت برای مریضان ، معلولان و کسانی که که عذری دارند قرار داده شده است . اول وقت خشنودی خداوند عالم است و آخر وقت بخشایش خداوند متعال است .

(بحارالانوار ، ج 3 ، ص 25 . دعائم الاسلام ، ج 1 ، ص 137)

97 - سفارش به نماز اول وقت

قال علی - علیه السلام - :

اوصیک یا بنی بالصلاه عند وقتها ؛

فرزندم !وصیت می کنم تو را (امام حسن علیه السلام) به خواندن نماز در اول وقت .

(وسائل الشیعه ، ج 2 ، ص 90)

98 - فضیلت اول وقت

قال الباقر - علیه السلام - :

اعلم ان اول الوقت ابدا افضل ؛

بدان ، همانا اول وقت همیشه افضل است .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 88)

99 - ملاقات رسول خدا (ص) در قیامت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان ربکم یقول : هذه الصلوات الخمس المفروضات فمن صلاهن لوقتهن و حافظ علیهن لقینی یوم القیامه و له عندی عهد ادخله به الجنه و من لم

يصلهن لوقتهن و لم يحافظ عليهن و ذلک الی ان شئت عذبته و ان شئت غفرت له ؛

رسول خدا فرمود : خدای شما می فرماید : این نمازهای پنجگانه فریضه است ، پس کسی این نمازها را در وقتش به جا آورد و محافظت بر او نماید ، روز قیامت مرا ملاقات خواهد کرد . و بر عهده من است که او را وارد بهشت کنم ، و کسی که در وقتش نمازها را به جا نیاورد و محافظت بر او نکند ، در این صورت بر من است که اگر بخواهم او را عذاب می کنم ، و اگر بخواهم او را می بخشایم .

(بحارالانوار ، ج 83 ، ص 18)

100 - مجوز برای تاخیرنماز

قال الصادق - علیه السلام - :

لکل صلاه وقتان و اول الوقتین افضلهما و لا ینبغی تاخیر ذلک عمدا و لکنه وقت من شغل او نسی او سها او نام ، و لیس لاحد ان یجعل اخر الوقتین وقتا الا من عذر او عله ؛

برای هر نماز دو وقت وجود دارد : (اول و وقت و آخر وقت) و اول وقت نماز خواندن افضل است از آخر وقت ، و سزاوار نیست کسی که اول وقت را عمدا به تاخیر بیندازد ولی آخر وقت برای کسانی است که کاری داشته باشند ، یا فراموش کردند یا سهو بر آنها دست داده

و یا به خواب رفته اند و بر هیچ کس جائز نیست که آخر وقت را وقت نماز خود قرار دهد مگر از روی عذر و علتی موجه .

(بحارالانوار ، ج 83 ، ص 39)

101 - تاخیر نماز در لحظه آخر عمر

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

فی مرضه الذی توفی فیه و اغمی علیه ثم افاق فقال : لاینال شفاعتی من اخر الصلاه بعد وقتها ؛

پیامبر (ص) در بیماری که به علت آن رحلت فرمودند بیهوش شدند ، و در چند لحظه ای از بیهوشی به هوش آمدند و فرمودند : شفاعت من به کسی نمی رسد که نماز را از (اول) وقت خودش به تاخیر اندازد .

(بحارالانوار ، ج 83 ، ص 20)

102 - مراقبت بر وقت نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

علیکم بالمحافظه علی اوقات الصلوه فلیس منی من ضیع الصلوه ؛

مراقبت بر وقت هر نماز برای شما لازم است ، پس کسی که نماز را سبک بشمارد از من نیست .

(مستدرک الوسائل ، ج 3 ، ص 98)

103 - تاویل کلمه (ساهون)

قال الصادق - علیه السلام - :

فی قول الله تعالی : (فویل للمصلین ، الذینهم عن صلاتهم ساهون) . قال : تاخیر الصلاه عن اول وقتهالغیر عذر ؛

امام صادق (ع) در تفسیر آیه فوق که (ساهون) به چه کسانی گفته می شود ؟ می فرماید : آنان که نماز خود را از اول وقت بدون عذر به تاخیر می اندازند .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 91)

104 - بهترین اعمال

سئل النبی - صلی الله علیه وآله - :

عن افضل الاعمال ؟ قال : الصلاه لاول وقتها ؛

از پیامبر اسلام (ص) سؤ ال شد : بهترین اعمال چیست ؟ حضرت فرمودند : نماز در اول وقتش .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 227)

105 - تاکید نماز در اول وقت

قال الرضا - علیه السلام - :

غفر الله لک لاتوخرن صلوه عن اول وقتها الی اخر وقتها من غیر عله ، علیک ابدا باول الوقت فاذنت و صلینا ؛

خدا تو را بیامرزد بدون عذر نماز را از وقت به تاخیر نینداز ، بر تو باد که همیشه نماز را در اول وقت آن به جا آوری .

(مستدرک الوسائل ، ج 3 ، ص 101)

106 - مراقبت از اوقات نماز

قال الرضا - علیه السلام - :

قال الله - عز و جل - (والذینهم علی صلواتهم یحافظون)(2)

قال : یحافظون علی المواقیت ؛

در مورد تفسیر آیه فوق (و آنها که از نمازها و مواظبت می نمایند) می فرماید : کسانی که اوقات نماز را محافظت می کنند .

(مستدرک الوسائل ، ج 3 ، ص 96)

107- نماز در غیر وقت

قال الصادق - علیه السلام - :

من صلی فی غیرالوقت فلا صلاه له ؛

کسی که نماز در غیر وقت بخواند ، مثل اینکه نماز نخوانده است .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 79)

108 - خصلت خروس

قال الصادق - علیه السلام - :

تعلموا من الدیک خمس خصال : محافظته علی اوقات الصلوه . . . ؛

از خروس پنج خصلت را فرا گیرید ، یکی از آنها محافظت بر اوقات نماز است .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 80)

109- گشوده شده درهای آسمان

قال الصادق - علیه السلام - :

اذا دخل وقت صلاه فتحت ابواب السماء لصعود الاعمال ؛

هنگامی که وقت نماز فرا می رسد ، درهای آسمان برای بالا رفتن اعمال باز می شوند .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 87)

110 - بهترین اوقات

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

افضل الاعمال الصلوه فی اول وقتها ؛

بهترین اعمال ، نماز در اول وقت است .

(کنزالعمال ، حدیث 18900)

111 - سفارش به اول وقت

قال الرضا - علیه السلام - :

اذا دخل الوقت علیک فصلها فانک لا تدری ما یکون ؛

هنگامی که وقت نماز فرا می رسد ، بر تو باد به خواندن نماز ، پس به درستی که نمی دانی چه پیش خواهد آمد .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 87)

112 - نتیجه ترک اوقات نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

و من ترک اوقاتها یدخل الویل . و الویل واد فی جهنم ؛

و کسی که اوقات نماز را ترک کند ، داخل در (ویل) می شود و (ویل) بیابانی در جهنم است .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 184)

113 - اوقات نماز

قال الرضا - علیه السلام - :

ان لکل صلوه ثلاثه اوقات : اول و اوسط و اخر فاول الوقت رضوان الله ، و اوسطه عفو الله و اخره غفران الله و اول الوقت افضله ؛

برای هر نمازی سه وقت وجود دارد : اول وقت ، وسط وقت و آخر وقت . پس در اول وقت نماز به جا آورد مایه خشنودی خداست ، در وسط وقت (نماز بخواند) موجب عفو خداست ، و در آخر وقت (نماز بخواند) سبب آمرزش خدا است ، و اول وقت بافضیلت تر است .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 185)

114 - محروم از آفات آسمانی

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اذا انزل الله عاهه من السماء عوفی منها حمله القران و رعاه الشمس ای الحافظون لاوقات الصلوه و عمار المساجد ؛

هنگامی که خداوند سبحان ، از آسمان آفت نازل کرد حاملین قرآن ، رعایت کنندگان خورشید ، یعنی کسانی که اوقات نماز را مراعات کنند ، و مساجد را آباد می سازنداز این آفت در امانند .

(جامع احادیث الشیعه ، ج 4 ، ص 61)

115 - دفع شیطان

قال الصادق - علیه السلام - :

و ملک الموت یدفع الشیطان عن المحافظ علی الصلوه و یلقنه شهاده : (ان لا اله الا الله و ان محمدا رسول الله) فی تلک الحاله العظیمه ؛

هنگام مرگ ملک الموت شیطان را از کسی که محافظت به (اوقات) نماز می کند ، دفع می کند و شهادتین (اشهد ان لا اله الا الله و ان محمدا رسول الله) را در این حالت به او تلقین می کند .

(جامع احادیث الشیعه ، ج 4 ، ص 61)

116 - دو وقت رضوان الله و عفو الله

قال الصادق - علیه السلام - :

اول الوقت رضوان الله و اخر الوقت عفو الله ؛

(نماز) اول وقت (رضوان الله) و موجب خشنودى خداوند است و آخر وقت (عفو الله) و موجب غفران و عفو و بخشايش خداوند است .

(دعائم الاسلام ، ج 1 ، ص 137)

117 - تاخير نماز عمدا

قال الرضا - عليه السلام - :

حافظوا على مواقيت الصلوات فان العبد لا يامن الحوادث و من دخل عليه وقت فريضه فقصر عنها عمدا متعمدا فهو خاطى ؛

محافظت بر اوقات نماز كنيد ، پس همانا انسان از حوادث در امان نيست و كسى كه وقت نماز فريضه بر او داخل شد و عمدا كوتاهى كرد ، خطا كننده است .

(بحارالانوار ، ج 83 ، ص 20)

118 - منظور از ساهون

قال الرضا - عليه السلام - :

من قوله تعالى : (ويل للمصلين ، الذينهم عن صلاتهم ساهون) يقول عن وقتهم يتغافلون ؛

در تفسير اين آيه : (واى بر نمازگزاران ، آنهاى كه از نماز خويش غافلند) ، مى فرمايد : ساهون آنهايى هستند كه غافل از اوقات نمازهاى واجب خود هستند .

(بحارالانوار ، ج 83 ، ص 20)

119 - مراقبت وقت نماز توسط شيعيان

قال على - عليه السلام - :

شیعتنا رعاء الشمس و القمر و النجوم یعنی التحفظ من مواقیت الصلوه ؛

شیعیان ما مراعات کننده شمس و قمر و نجوم هستند ، یعنی اوقات نماز را مراعات می کنند .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 193)

120 - نماز اول وقت ، میزان انتخاب دوست

قال الصادق - علیه السلام - :

اختبروا اخوانکم بخصلتین فان کانتا فیهم و الا فاعزب ثم اعزب ثم اعزب المحافظه علی الصلوات فی مواقیتها و البر بالاخوان فی العسر و الیسر ؛

برادران خود را در زمینه دو خصلت ، آزمایش کنید ، اگر این دو خصلت را دارا بودند (به دوستی و رفاقت باآنان ادامه دهید) ، وگرنه از آنان دوری کنید ، دوری کنید ، دوری کنید ، و آن دو خصلت عبارت است از :

1 - مراقبت بر نماز در وقت .

2 - احسان و نیکی به برادران در حالت تنگدستی و گشایش .

(وسائل الشیعه ، ج 8 ، ص 503)

121 - غفلت از وقت نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

فی قوله تعالی : (الذینهم عن صلاتهم ساهون) اهی وسوسه الشیطان ؟ فقال لاکل احد یصیبه هذا و لکن ان یغفلها و یدع ان یصلی فی اول وقتها ؛

از حضرت امام صادق (ع) در مورد این آیه مبارکه سؤ ال شد آنان که از نماز خود سهو کننده بی خبرند ، که آیا منظور از ساهون وسوسه شیطان است ؟ حضرت فرمود : خیر ، اگر چه همه از وسوسه شیطان نصیبی دارند ، ولی (ساهون) در این آیه ، غفلت از نماز است ، به طوری که فراموش شود در اول وقت به جا آورده شود .

(وسائل الشيعه ، ج 3 ، ص 83)

122 - ضایع کردن وقت معین

عن داود بن فرقد قال :

قلت لابی عبدالله - علیه السلام - قوله تعالی : (ان الصلاه کانت علی المؤ منین کتابا موقوتا) ، قال : کتابا ثابتا و لیس ان عجلت قلیلا او اخرت قلیلا بالذی یضرک ما لم تضیع تلک الاضاعه فان الله - عز و جل - یقول لقوم اضاعوا الصلوه و اتبعوا الشهوات فسوف یلقون غیا ؛

این فرقد گفت : از امام صادق (ع) در مورد این آیه پرسیدم (به درستی که نماز بر مؤ منین واجب است در وقت معین) . حضرت فرمودند : نماز واجب حتمی و ثابت و در وقت معین است ، و مختصر تعجیل و تاخیر در وقت معین . مادامی که نماز ضایع نشود ضرری به نماز نمی رساند پس به درستی که خدای عز و جل در مورد قومی فرموده است : ضایع

كردند نماز را و پيروى كردند خواهشها را ، پس زود باشد كه ببيند شر را .

(وسائل الشيعه ، ج 3 ، ص 19)

123 - ثمره مراقبت وقت نماز

قال الصادق - عليه السلام - :

هذه الصلوات الخمس المفروضات من اقامهن و حافظ على مواقيتهن لقى الله يوم القيامه و له عنده عهد يدخله به الجنه : و من لم يصلهن بمواقيتهن فذلک اليه ان شاء غفر له ، و ان شاء عذبه ؛

اين نمازهاى پنجگانه را هر كه به پا بدارد و مراقب وقت آن باشد ، پروردگار را ملاقات كند در حالى كه قرار دادى و سندى با خداوند دارد كه او را داخل بهشت گرداند ، ولى اگر مواظبت اوقات آن نشد چنين سندى ندارد ، چنانچه پروردگار بخواهد او را مى بخشد و اگر بخواهد عذاب و توبيخ كند .

(ثواب الاعمال ، ص 70)

124 - زائر پروردگار

قال على - عليه السلام - :

المنتظر وقت الصلاه بعد العصر ، زائر الله و حق على الله - عز و جل - ان يكرم زائره و يعطيه ما ساءل ؛

هركس كه منتظر وقت نماز بعد از عصر است ، زائر پروردگار مى باشد و بر عهده خداوند عزيز و جليل است كه زائر خود را گرامى بدارد و به او هرچه را خواهد عطا فرمايد .

(الخصال باب الثلاثه ، حديث 127 . جامع احاديث الشيعه ، ج 4 ، ص 78)

125 - وقت نماز ، بهترين اوقات

قال الصادق - عليه السلام - :

ساعات اللیل اثنتا عشره ساعه و ساعات النهار اثنتا عشره ساعه ، و افضل ساعات اللیل و النهار اوقات الصلوات ، ثم قال - علیه السلام - : انه اذا زالت الشمس فتحت ابواب السماء و هبت الریاح و نظر الله الی خلقه ، لاحب ان یصعدلی عند ذلک الی السماء عمل صالح ، ثم قال : علیکم بالدعاء فی ادبار الصلوات فانه مستجاب ؛

ساعتهای شب دوازده ساعت است وساعتهای روز دوازده ساعت است ، و بهترین ساعتها وقتهای نماز است ، سپس فرمود : آن گاه که خورشید میل کرد (ظهر شد) درهای آسمان باز می شود ، بادها می وزد ، خداوند به مخلوقاتش نظر می کند . من دوست دارم در این وقت برای من عمل نیکی بالا برود ، سپس فرمود : بر شما باد که بعد از نمازها دعا کنید ، زیرا آن پذیرفته است .

(اصول وافی ، ج 2 ، ص 87)

126 - پیامبر (ص) و نماز اول وقت

عن عائشه قالت :

کان رسول الله - صلی الله علیه وآله - یحدثنا و نحدثه فاذا حضرت الصلوه فکانه لم یعرفنا و لم نعرفه اشتغالا بعظمه الله ؛

پیامبر خدا (ص) با ما و ما با او سخن می گفتیم ، چون هنگام وقت نماز می رسید پیامبر خدا (ص) به سبب توجه به عظمت حق تعالی ، چنان بود که گویی ما را نشناخته و ما او را نمی شناسیم .

(محجه البیضاء ، ج 1 ، ص 350)

127 - جاذبه نماز

قال علی - علیه السلام - :

کان رسول الله - صلی الله علیه وآله - لایوثر علی الصلوات عشاء و لاغیره و کان اذا دخل وقتها کانه لایعرف اهلا و لاجمیعا ؛

رسول خدا (ص) هیچ چیز را نه شام و نه غیر آن را ، بر نماز مقدم نمی داشت ؛ هرگاه وقت نماز فرا می رسید ، رسول خدا (ص) دیگر نه خانواده

می شناخت و نه دوست .

(سنن نبوی ، ص 14)

128 - موقعیت وقت نماز

عن علی - علیه السلام - قال :

حافظوا علی الصلوات الخمس فی اوقاتها فانها من الله عز و جل بمکان ؛

از علی (ع) نقل شده که فرمود : بر نمازهای پنجگانه در وقتهایش محافظت کنید ، زیرا آن از خداوند عز و جل در موقعیتی است .

(بحارالانوار ، ج 77 ، ص 392)

129 - نماز امام رضا (ع) در اول وقت

عن ابراهیم بن موسی القزاز قال : خرج الرضا - علیه السلام - :

یستقبل بعض الطالبیین و جاء وقت الصلوه فمال الی قصر هناک فنزل تحت صخره فقال : اذن فقلت منتظر یلحق بنا اصحابنا ، فقال : غفران الله لک لاتوخرن صلوه عن اول وقتها الی اخر وقتها من غیر عله ، علیک ابدا باول الوقت فاذنت و صلینا ؛

قزاز می گوید : امام رضا (ع) به عنوان استقبال بعضی از طالبین خارج شد ، وقت نماز فرا رسید حضرت امام با یاران به سوی قصری که در آن حوالی بود رفتند و در کنار سنگ بزرگی فرود آمدند و دستور داد تا اذان بگویند راوی می گوید عرض کردم : منتظر ملحق شدن بعضی از یاران هستیم که بیایند . حضرت فرمود : خداتو را بیامرزد ، بدون عذر نماز را از اول وقت به تاخیر نینداز ، بر تو باد همیشه نماز را در اول آن به جا آوری .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 185)

130 - رسیدن وقت نماز

قال علی - علیه السلام - :

جاء وقت الصلاه ، وقت امانه عرضها الله علی السموات و الارض و الجبال فابین ان یحملنها و اشفقن فیها ؛

هنگامی که وقت نماز فرا رسید ، وقت امانتی است که خدا بر آسمانها و زمین و کوهها عرضه کرد ، اما آنهااز قبول آن دوری کردند و ترسیدند .

(تفسیر صافی ، ج 2 ، ص 370)

131 - نماز در وقت خود

عن ابی جعفر - علیه السلام - قال :

هذه الفریضه من صلاها لوقتها عارفا بحقها لایوثر علیها غیرها کتب الله له براءه لایغذبه ، و من صلاها لغیر وقتها موثرا علیها غیرها ، فان ذلک الیه ان شاء غفر له . و ان شاء عذبه ؛

از امام باقر (ع) نقل شده که فرمود : این واجب ، هرکس آن را در وقتش بخواند و حق آن را بشناسد ، و غیر آن را بر آن نگزیند ، خداوند برای او بیزاری می نویسد ، هرگز بر وی عذاب نکند ، و هرکس آن را در غیر وقتش بخواند ، و غیر آن را برگزیند ، این به سوی اوست ؛ اگر بخواهد او را می آمرزد و اگر بخواهد او را عذاب می کند .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 83)

132 - تاخیر نماز صبح تا طلوع آفتاب

قال الصادق - علیه السلام - :

وقت الفجر حین ینشق الفجر الی ان یتجلل الصبح السماء ، و لاینبغی تاخیر ذلک عمدا ، و لکنه وقت لمن شغل او نسی اونام ؛

وقت نماز صبح هنگامی است که فجر و سپیده منشق و باز گردد و گسترش پیدا کند تا آن که روشنایی صبح در آسمان پخش گردد . و سزاوار نیست تاخیر نماز صبح از این وقت مگر برای کسی که مشغول به کاری بوده که نمی توانسته از آن کار جدا گردد . و یا نماز را فراموش کرده باشد ، و یا کسی که خواب مانده و دیر از خواب بیدار شده باشد (که تاخیر نماز با این عذرها مانعی ندارد و نمازش صحیح است

.)

(وسائل الشيعه ، ج 3 ، ص 151)

133 - دارای دو خصلت

عن الصادق - علیه السلام - قال :

خصلتان من کانتا فیه ، و الا فاعزب ، ثم اعزب ، قیل : و ما هما ؟ قال : الصلاه فی مواقیتها ، و المواظبه علیها ، و المواساه ؛

دو خصلت است در هر کس این دو باشد فبها ، و گرنه دور شو ، سپس دور شو ، (یعنی لایق چیزی نیست) . عرض کردند آن دو چیست ؟ فرمود : خواندن نماز در وقتهایش و مواظب بودن بر آن ، و یاری رساندن به مردم .

(وسائل الشيعه ، ج 3 ، ص 81)

134 - اهمیت به وقت نماز

عن الصادق - علیه السلام - قال :

ان ملک الموت قال : انه لیس فی شرق الارض و لا فی غربها اهل بیت مدر و لا وبر الا انا اتصفحهم فی کل یوم خمس مرات ، فقال رسول الله - صلی الله علیه و اله - : انما یتصفحهم فی مواقیت الصلاه ، فان کان ممن یواظب علیها عند مواقیتها لقنه شهاده ان لا اله الا الله و ان محمدا رسول الله - صلی الله علیه وآله - و نحی عنه ملک الموت ابلیس ؛

از امام صادق (ع) نقل شده که فرمود : عزرائیل گوید : در شرق و غرب زمین اهل خانه گلی و نه اهل خانه مو و پشمی نیست ، مگر اینکه هر روز پنج مرتبه به آن ها نظر می کنم ، پیامبر خدا (ص) فرمود : جز این نیست به آنها در وقتهای نماز نظر می کند ، اگر از آنها باشد بر نماز در وقتهای آن مواظبت می

کند (هنگام مرگ) شهادتین بر او تلقین می کند ، و شیطان را (در آن هنگام که می خواهد ایمان را از او بگیرد) دور می کند .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 79)

135 - نماز در غیر وقت

عن الصادق - علیه السلام - قال :

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - : من صلی الصلاه لغیر وقتها رفعت له سوداء مظلمه تقول ضیعتنی ، ضیعک الله کما ضیعتنی ، فی روایه عن الباقر - علیه السلام - انها اذا ارتفعت فی اول وقتها رجعت الی صاحبها و هی بیضاء مشرقه یقول حفظتنی حفظک الله ؛

از امام صادق (ع) نقل شده که فرمود : پیامبر خدا (ص) فرمود : هرکس نماز را در غیر وقت آن بخواند برای او بالا می رود در حالی که سیاه و تاریک است ، گوید : مرا تباه کردی خداوند تو را تباه گرداند همان طور که مرا تباه ساختی . در روایت دیگر آمده ، همانا اگر نماز اگر در اول وقتش بالا رود به صاحبش سفید و نورانی بر می گردد و گوید : مرا حفظ کردی خدا تو را حفظ کند .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 80 - 78)

136 - هنگام وقت نماز

سئل الصادق - علیه السلام - عن الرجل یکون فی السفینه و تحضر الصلاه یخرج الی الشط لایرغب عن صلاه نوح - علیه السلام - فقال : صل فی السفینه قائما فان لم یتهیالک من قیام فصلها قائما ؛

شخصی از امام صادق (ع) سؤ ال کرد : که مردی در کشتی است ، و وقت نماز می رسد ، می خواهد از کشتی بیرون آید و در کنار دریا روی زمین نماز بخواند . حضرت فرمود : از نماز نوح (ع) روی بر نگرداند (زیرا نوح در کشتی نماز خواند) و در همان

کشتی نماز بخواند و اگر نتوانست بایستد نشسته نماز بخواند .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 98)

137 - مواظبت از وقت نماز

عن ابان بن تغلب قال :

کنت صلیت خلف ابی عبدالله - علیه السلام - بالمزدلفه ، فلما انصرف التفت الی فقال : یا ابان ! الصلوات الخمس المفروضات ، من اقام حدودهن و حافظ علی مواقیتهن لقی الله یوم القیامه ، و له عنده عهد یدخله به الجنه ، و من لم یقد حدودهن ، و لم یحافظ علی مواقیتهن لقی الله و لا عهد له ان شاء عذبه ، و ان شاء غفر له ؛

از ابان بن تغلب نقل شده گوید : بودم پشت سر امام صادق (ع) در مشعر نماز خواندم ، آن گاه که برگشت به من توجه شده ، فرمود : ای ابان ، نمازهای پنجگانه واجب ، هرکس حدهای آن ها را به پا دارد ، و بر وقتهای آن ها مواظبت کند ، به خدا ملاقات می کند ، و برای وی در نزد او پیمانی است به آن او را به بهشت داخل میکند و هر کس حدهای آنها را به پا ندارد ، و بر وقتهای آن ها مواظبت نکند ، به خدا ملاقات می کند و او را پیمانی نمی باشد اگر بخواهد او را عذاب می کند و اگر بخواهد او را می بخشد .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 78)

138 - برتری نماز اول وقت

عن الباقر - علیه السلام - قال :

اعلم ان اول الوقت ابدا افضل ، فعجل بالخیر ما استطعت ، واحب الاعمال الی الله ما داوم العبد علیه و ان قل ؛

از امام باقر (ع) نقل شده که فرمود : آگاه باش همانا اول وقت همیشه برتر

است ، هر قدر می توانی به نیکویی بشتاب ، و دوست ترین عملها به خداوند آن است که بنده همیشه آن را به جا آورد ، هرچند اندک باشد .

(فروع ، ج 3 ، ص 274)

139 - منتظر وقت نماز

عن الصادق - علیه السلام - قال :

کان رسول الله - صلی الله علیه وآله - یقول : من حبس نفسه علی صلاه فریضه ینتظر وقتها فصلاها فی اول وقتها ، فاتم رکوعها و سجودها و خشوعها ، ثم مجد الله تعالی ، و عظمه و حمده حتی یدخل وقت الصلاه الاخری فلم یلغ بینهما کتب الله کاجر الحاج المعتمر ، و کان من اعلی علیین ؛

از امام صادق (ع) نقل شده که فرمود : پیامبر خدا (ص) می فرمود : هرکس وجود خود را برای نماز واجبی آماده نگاه دارد ، منتظر وقت آن باشد ، و آن را در اول وقتش بخواند ، و رکوع و سجود و خشوع آن را کامل به جا آورد سپس خدا را تمجید و تعظیم نماید و او را سپاسگزار باشد ، تا وقت نماز دیگر برسد ، و در میان این دو کار بیهوده انجام ندهد خداوند برای او مانند ثواب حج و عمره آورنده را می نویسد ، و از اهل علیین می باشد .

(معالم زلفی ، ص 41)

140 - معنی وقت نماز ظهر

عن ابی عبدالله - علیه السلام - :

الصلاه الوسطی الظهر و قوموا لله قانتین ، اقبال الرجل علی صلاته و محافظته علی وقتها حتی لایلهیه عنها و لایشتغله شی ء ؛

نماز وسطی به نماز ظهر گفته می شود و به پا خیزند برای خدا به اطاعت و بندگی (در معنای جمله (قوموا لله قانتین) می فرماید) : توجه و رو آوردن نمازگزار به نماز و محافظت و مراقبت کامل از وقت نماز به آن طوری که هیچ چیز

او را از آن مشغول نکند و باز ندارد .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 231)

141 - نمازگزار اهل آتش نیست

قال علی - علیه السلام - :

تعاهدوا امر الصلاه و حافظوا علیها و استکثروا منها و تقربوا بها فانها کانت علی المؤ منین کتابا موقوتا الا تسمعون الی جواب اهل النار حین سئلوا : (ما سلککم فی سقرقالوا لم نک من المصلین) ؛

مواظب نماز باشید ، نماز را حفظ کنید ، زیاد نماز بخوانید . به وسیله نماز به خدا نزدیک شوید ؛ زیرا نماز کاری است که خدا در وقتهای معینی آن را واجب کرده است . مگر به پاسخ جهنمی ها آن گاه که سؤ ال می شوند گوش نداده اید ؟ چه چیز شما را در جهنم افکند ؟ آنان می گویند : ما نماز نمی خواندیم .

(نهج البلاغه ، خطبه 191)

142 - بازرگانی هنگام وقت نماز

(رجال لاتلهیهم تجاره و لابیع عن ذکر الله و اقام الصلاه و ایتاء الزکاه) ، عن الصادق - علیه السلام - فی هذه الایه قال : کانوا اصحاب تجاره فاذا حضرت الصلاه ترکوا التجاره و انطلقوا الی الصلاه ، و هم اعظم اجرا ممن لایتجر ؛

(مردانی آنها را بازرگانی و نه سوداگری از یاد خدا و به پاداشتن نماز و ادا کردن نماز سرگرمشان نمی سازد) - در این آیه از امام صادق (ع) نقل شده که فرمود : اینها صاحبان بازرگانی بودند ، آن گاه که وقت نماز رسید بازرگانی را رها می کردند و به نماز می رفتند و اجر آنان از کسانی که تجارت نمی کنند بزرگتر است .

(بحارالانوار ، ج 83 ، ص 4)

143 - وقت نماز هنگام جنگ

عن ابن عباس قال :

كان علی - علیه السلام - یوما فی حرب صفین مشتغلا بالحرب و القتال و هو مع ذلک بین الصفین یراقب الشمس ، فقال له ابن عباس : یا امیر المؤ منین ما هذا الفعل ؟ قال : انظر الی الزوال حتی نصلی ، فقال له ابن عباس : و هل هذا وقت صلاه ؟ ان عندنا لشغلا بالقتال عن الصلاه !! فقال - علیه السلام - علی ما نقاتلهم ؟ انما نقاتلهم علی الصلاه ، و لم یترک صلاه اللیل قط حتی لیله الهریر ؛

از ابن عباس نقل شده که گوید : علی (ع) روزی در صفین مشغول جنگ و قتال بود ، و او با این حال چشم به خورشید داشت ، ابن عباس به او عرض کرد : یا امیرالمؤ منین این چه

کار است ؟ فرمود : به زوال خورشید نگاه می کنم تا نماز بخوانم . ابن عباس به او عرض کرد : آیا این وقت نماز است ؟ همانا نزد ما به جنگ اشتغال است از نماز . علی (ع) فرمود : برای چه با آن ها می جنگیم ؟ جز این نیست با آن ها بر نماز می جنگیم . گوید : نماز شب را هرگز ترک نکرد حتی شب هریر که تا صبح مشغول جنگ بود .

(بحارالانوار ، ج 3 ، ص 23)

144 - محبوبترین کارها

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

احب الاعمال الی الله الصلاه لوقتها . . . ؛

محبوبترین کارها در نزد خداوند ، نماز اول وقت است .

(کنزالعمال ، ج 7 ، حدیث 18897)

145 - ندای فرشته هنگام وقت نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ما من صلوه تحضر وقتها الا نادی ملک من بین یدی الناس قوموا الی نیرانکم التی اوقدتموها علی ظهورکم ، بصلاتکم ؛

وقت هر نمازفرا می رسید ، فرشته ای در میان مردم ندا سر میدهد برخیزید ، به وسیله نمازتان ، آن آتش گناه را که خودتان فراهم کردید ، خاموش کنید .

(روضه الواعظین ، ج 2 ، ص 318)

146 - نماز را به تاخیر نیندازید

قال ابراهیم بن موسی القزاز :

(خرج الرضا - علیه السلام - یستقبل بعض الطالبیین و جاء وقت الصلاه ، فمال الی قصر هناک ، فنزل تحت صخره ، فقال اذن ، فقلت ننتظر یلحق بنا اصحصابنا فقال : غفر الله لک لاتوخرن صلاه عن اول وقتها الی اخر وقتها من غیر عله . علیک ابدا باول الوقت . فاذنت و صلینا ؛

امام رضا (ع) به عنوان استقبال از بعضی از طالبین خارج شد ، (و ما عده ای از یاران آن حضرت بودیم) . وقت نماز فرا رسید . قصری در آن حوالی بود . امام (ع) با یاران به سوی آن رفتند و در کنار سنگ بزرگی فرود آمدند . راوی می گوید : سپس امام به من فرمود : اذان بگو . عرض کردم منتظر رسیدن و ملحق شدن بعضی از یاران هستیم ، که بیایند . حضرت فرمودند : خدا تو را بیامرزد ، نماز را از اول وقت بدون عذر تاخیر نیندازید ، بر تو باد همیشه نماز را در اول وقت آن به جا آوری . راوی گفت : پس اذان گفتم و

نماز را خواندیم .

(بحارالانوار ، ج 83 ، ص 21)

147 - اهمیت اوقات نماز

قال علی - علیه السلام - :

ارتقب وقت الصلاه فصلها لوقتها . و لاتعجل قبله لفراغ و لاتوخرها عنه لشغل فان رجلا سال رسول الله - صلی الله علیه وآله - عن اوقات الصلاه . فقال رسول الله - صلی الله علیه وآله - اتانی جبرئیل - علیه السلام - وقت الصلاه حین الصلاه حین زالت الشمس فکانت علی حاجبه الایمن ، ثم اتانی وقت العصر فکان ظل کل شی ء مثله ثم صلی المغرب حین غربت الشمس ، ثم صلی العشاء الاخره حین الشفق ، ثم صلی الصبح فاغلس بها و النجوم مشتبکه فصل لهذه الاوقات و الزم السنه المعروفه ، و الطریق الواضح ؛

مراقب اوقات نمازت باش و آن را در وقت مقرر خود به جا آور ، به خاطر فراغت قبل از وقت نماز اقدام به اقامه آن نکن و همچنین به خاطر کاری که داری آن را به تاخیر نینداز (برای نمازت اهمیتی خاص قائل شود و حساب جدایی برای آن باز کن و هرگز نمازت را تابع چیزهای دیگر قرار نده ، بلکه سعی کن همه چیز را تابع و پیرو نماز کنی) ؛ زیرا مردی از رسول خدا (ص) از اوقات نماز پرسید ؟ حضرت چنین فرمود : جبرئیل در هنگام زوال شمس که آفتاب مقابل حاجب و ابروی راست او بود نازل شد . سپس جبرئیل وقت نماز عصر آمد ، که در آن هنگام سایه هر چیزی به قدر و اندازه خود او چیز گردیده بود . سپس پیامبر (ص) نماز

مغرب را وقتی که خورشید غروب کرد به جا آورد . آن گاه نماز عشاء را هنگامی که حمره مغربیه زایل شد ، خواند و به جا آورد و سپس نماز صبح را هنگامی که تاریکی آخر شب بود و ستارگان مشبک بودند ، به جا آورد ، آن گاه امیرالمؤ منین (ع) اضافه فرمود : ای محمد بن ابی بکر!نمازت را در این اوقات به جای آور و ملزم باش به اینکه کار نیکو انجام دهی ، و سنت حسنه به جا آوری و راه روشن و راست را انتخاب کنی .

(بحارالانوار ، ج 83 ، ص 15)

148 - یادآوری برای نماز اول وقت

عن انس :

ان رسول الله - صلی الله علیه وآله - یاتی بیت فاطمه سته اشهر اذا خرج الی الصلاه الفجر یقول : یا اهل البیت ، الصلاه الصلاه یا اهل البیت انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس و یطهرکم تطهیرا ؛

(انس بن مالک) صحابی معروف می گوید : پیامبر خدا (ص) در مدت شش ماه همیشه بعد از نماز صبح در کنار (بیت) فاطمه ندا در می داد که : ای اهل بیت !نماز ، نماز (وقت نماز فرا رسید) و ای اهل بیت ! همانا خداوند خواسته است تا شما را از پلیدیهای شرک و گناه و رذایل اخلاقی پاک نگاه دارد .

(تفسیر سیوطی ، ج 5 ، ص 198)

149 - تاخیر نماز از وقت فضیلت

قال الصادق - علیه السلام - :

من صلی الصلاه لغیر وقتها رفعت له سوداء مظلمه تقول ضیعک الله کما ضیعتنی . و اول ما یسال العبد اذا وقف بین یدی الله - عز و جل - عن الصلاه ، فان زکت صلاته زکی سایر عمله ، و ان لم یزک صلاته لم یزک عمله ؛

کسی که نمازش را در غیر وقت آن بخواند (البته بدون عذر و علت) از نمازش ظلمت و تاریکی بلند می گردد ، و می گوید خدا تو را ضایع کند که

مرا ضایع کردی و اول چیزی که از بنده در مقابل خداوند - جلت عظمته - سوال می کنند ، نماز است که اگر نماز او صحیح و مقبول باشد ، اعمال و کارهای نیک او نیز مقبول خواهد شد ، و هرگاه نمازش مقبول نباشد ، دیگر

اعمال او نیز مطرود شود .

(بحارالانوار ، ج 83 ، ص 19)

-150 محاسن نماز اول وقت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اذا زالت الشمس فتحت ابواب السماء و ابواب الجنان و استجیب الدعاء ، فطوبی لمن رفع له عند ذلک عمل صالح ؛

وقتی آفتاب از دایره نصف النهار گذشت ، درهای آسمان و درهای بهشت گشوده شده و دعا در این هنگام مستجاب می گردد . پس خوشا به حال کسی که در این ساعت عمل صالحی از او بالا رود .

(سفینه البحار ، ج 2 ، ص 44)

151 - وقت شرعی نماز

قال علی - علیه السلام - :

صل الصلوه لوقتها الموقت لها ؛

نماز را در اوقاتی که برای آن مقرر شده است به جا آور .

(نهج البلاغه ، نامه 27)

152 - امتحان شیعه

عن امیرالمؤ منین - علیه السلام - قال :

اختبروا بخصلتین فان کانتا فیهم فهم شیعتی محافظتهم علی اوقات الصلوات و مواساتهم مع اخوانهم المومنین بالمال و ان لم تکونا فیهم فاعزب ثم اعزب ؛

شیعیان مرا به دو خصلت امتحان کنید ، که اگر دارای این دو خصلت بودند شیعه هستند اهمیت به نماز در اول وقت و دستگیری برادران دینی خود با

مال ، اگر این دو در آن ها نبود از ما دورند و دورند و دورند .

(جامع الاخبار ، فصل 19)

153 - تاخیر نماز بدون علت

قال الصادق - علیه السلام - :

من صلی الصلوات المفروضات فی اول وقتها و اقام حدودها ، رفعها الملک الی السماء بیضاء نقیه ؛ تقول : حفظک الله کما حفظتنی استودعتنی ملکا کریما . و من صلاها بعد وقتها من غیر عله و لم یقم حدودها ، رفعها الملک سوداء مظلمه ؛ و هی تهتف به : ضیغتنی ضیعک الله کما ضیعتنی و لا رعاک الله کما لم ترعنی ؛

کسی که نمازهای واجب را در اول وقت ادا کند و حدود آن ها را حفظ نماید . فرشته آن را سپیدو پاکیزه به آسمان برد . نماز(به نمازگزار) گوید : (خدا تو را نگاه دارد همان گونه که مرا نگاه داشتی ؛ مرا به ملکی بزرگوار سپردی . و کسی که نمازها را بی سبب به تاخیر اندازد و حدود آنها را حفظ نکند ، فرشته نماز او را سیاه و تاریک به آسمان برد در حالی که نماز با صدای بلند به نمازگزار گوید : (مرا ضایع کردی ، خدای تو را ضایع کند

، آن چنان که مرا ضایع کردی ؛ و خدا تو را رعایت نکند آن چنان که تو مرا رعایت نکردی) .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 90)

154 - نماز اول وقت بهترین عمل

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

افضل العمل : الصلاه علی میقاتها ، ثم بر الوالدین ، ثم ان یسلم الناس من لسانک ؛

بهترین عمل ، به پا داشتن نماز در وقت معین و زمان فضیلت آن است و سپس نیکی به پدر و مادر و بعد از آن در امان بودن مردم از زبان تو است .

(کنزالعمال ، ج 15 ، ص 948)

155 - اوقات نمازهای پنجگانه

قال علی - علیه السلام - :

اما بعد ، فصلوا بالناس الظهر حتی تفی الشمس مثل مربض العنز ، و صلوا بهم العصر و الشمس بیضاء حیه فی عضو من النهار حین یسار فیها فرسخان ، و صلوا بهم المغرب حین یفطر الصائم و یدفع الحاج الی منی ، و صلوا بهم العشاء حین یتواری الشفق الی ثلث اللیل ، و صلوا بهم الغداه و الرجل یعرف وجه صاحبه ، و صلوا بهم صلاه اضعفهم و لاتکونوا فتانین ؛

اما بعد ، نماز ظهر را با مردم (به جماعت) هنگامی برپای دارید که آفتاب میل به طرف مغرب کند و سایه آن به اندازه دیوار آغل بز شود ، و نماز عصر را هنگامی بر پای دارید که آفتاب در پرده ای از روز همچنان روشن است و میتوان تا دو فرسخ پیاده راه رفت . نماز مغرب را در موقعی بگزارید که روزه دار افطار میکند ، و حاجیان از عرفات به منا می آیند ، و نماز عشاء را در وقتی که شفق ناپدید می شود تا یک سوم شب ، بر پای دارید . و نماز صبح را موقعی بر

پای دارید که اگر کسی در آن روشنی کم دیگری را دید او را بشناسد .

(نهج البلاغه ، فیض الاسلام ، ص 986)

156 - دو وقت برای نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

لکل صلاه وقتان اول الوقت افضلها ؛

برای هر نمازی دو وقت می باشد ، که اول وقت ، برترین آنها است .

(الکافی ، ج 3 ، ص 274)

157 - بهترین کارها

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

خیر الاعمال الصلوه فی اول وقتها ؛

بهترین کارها ، نماز در اول وقت است .

(کنزالعمال ، ج 7 ، حدیث 19265)

158 - نماز در اول وقت نیکوست

قال الرضا - علیه السلام - :

الصلوه فی اول الوقت افضل ؛

نماز در اول وقت پسندیده تر است .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 326)

فصل سیزدهم : اهمیت و فضیلت اذان

آیات

1 - اذان و نماز

و اذا نادیتم الی الصلوه اتخذوها هزوا و لعبا ذلک بانهم قوم لا یعقلون :

آنها هنگامی که (اذان می گویید و مردم را) به نماز می خوانید ، آن را به مسخره و بازی می گیرند ؛ این به خاطر آن است که آن ها جمعی هستند که درک نمی کنند .

(سوره مائده ، آیه 58)

احادیث

1 - اذان به خاطر خدا

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

المؤ ذن المحتسب کالشاهر بسیفه فی سبیل الله القائل بین الصفین ؛

اذان گویی که به خاطر خدا اذان بگوید ، مانند کسی است که در راه خدا شمشیرش را از غلاف بیرون می آورد ، و بین دو صف (کفر و اسلام) جنگ می کند .

(بحارالانوار ، ج 81 ، ص 149)

2 - اذان در گوش امام حسین (ع)

قال زین العابدین - علیه السلام - :

ان النبی - صلی الله علیه وآله - اذن فی اذن الحسین - علیه السلام - بالصلاه یوم ولد ؛

در روز ولادت امام حسین (ع) پیامبر اسلام (ص) در گوش او اذان گفت .

(بحارالانوار ، ج 104 ، ص 112)

3 - نخستین اذان گو

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان اول من سبق الی الجنه بلال . . . لانه اول من اذن ؛

بلال نخستین کسی است که به سوی بهشت پیشی گرفت ، چون که او نخستین کسی بود که اذان گفت .

(وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 614)

4 - شنیدن اذان و شرکت در نماز جماعت

قال علی - علیه السلام - :

من سمع النداء فلم یجبه من غیر عله فلا صلاه له ؛

هرکه بانگ (اذان) را بشنود و بدون علت بدان پاسخ ندهد ، پس نمازی برای او نیست .

(وسائل الشیعه ، ج 55 ، ص 375)

5 - اذان نابالغ

قال الصادق - علیه السلام - :

لاباس ان یوذن الغلام الذی لم یحتلم ؛

نوجوان نابالغ اذان بگوید اشکالی ندارد .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 161)

6 - هنگام شنیدن اذان

قال الصادق - علیه السلام - :

اذن کلما سمعت الاذان کما یوذن الموذن ؛

وقتی صدای اذان موذن را شنیدی ، اذان بگو .

(بحارالانوار ، ج 81 ، ص 174)

7 - اهل آسمان و شنیدن اذان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان اهل السماء لایسمعون من اهل الارض شیئا الا الاذان ؛

همانا اهل آسمان نمی شنوند از اهل زمین چیزی مگر اذان را .

(میزان الحکمه ، ج 1 ، ص 82)

8- مزد موذن

قال علی - علیه السلام - :

لاباس ان یجری علیه من بیت المال ؛

برای موذن از بیت المال مزدی بدهند ، اشکالی ندارد .

(بحارالانوار ، ج 81 ، ص 161)

9 - رفع بداخلاقی به وسیله اذان

عن ابی عمیر ، عن هشام بن سالم ، قال - علیه السلام - :

و من ساء خلقه فاذنوا فی اذنه ؛

کسی که اخلاقش بد است در گوش او اذان بگویید .

(میزان الحکمه ، ج 1 ، ص 84)

10 - اذان و اقامه در گوش نوزاد

قال الصادق - علیه السلام - :

المولود اذا ولد یوذن فی اذنه الیمنی و یقام فی الیسری ؛

فرزند وقتی به دنیا آمد ، در گوش راست او اذان و در گوش چپ او اقامه بگویید .

(مکارم الاخلاق ، ص 261)

11- نماز همراه با اذان و اقامه

قال علی - علیه السلام - :

من صلی باذان و اقامه صلی خلفه صف من الملئکه لایری طرفاه و من صلی باقامه صلی خلفه ملک ؛

هرکس که نماز خود را با اذان و اقامه بخواند ، صفی از فرشتگان پشت سر او به نماز می ایستد که دو طرف آن صف دیده نمی شود و هر کس نماز خود را با اقامه تنها بخواند ، یک فرشته پشت سر او نماز می گزارد .

(ثواب الاعمال ، ص 58)

12 - دعای بین اذان و اقامه

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الدعاء بین الاذان و الاقامه لایرد ؛

دعای بین اذان و اقامه رد نمی شود .

(شهاب الاخبار ، ص 44)

چون که قامت کنند بهر نماز

رد نگردد دعا ز راه نیاز

13 - ندای خروس

قال لقمان الحکیم - علیه السلام - :

یا بنی لایکن الدیک الیس منک و اکثر محافظه علی الصلوات الا تراه عند کل صلوه یؤ ذن لها و باسحار یعلن بصوته و انت نائم ؛

پسرم ! مبادا چنین شود که خروس ، صبح از تو هوشیارتر و به اوقات نماز از تو مراقبتر باشد ؛ آیا نبینی به هنگام هر نماز اعلام دخول وقت می کند

(اذان می گوید) و سحرگاهان صدا به آواز بلند سر می دهد ، در حالی که تو در خوابی .

(ارشاد القلوب ، باب 18)

14 - صفت مؤ ذنین

قال الصادق - علیه السلام - :

فی المؤ ذنین انهم الامناء ؛

اذان گویان (موذنین) امانتدارند .

(وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 616)

15 - پاداش یک اذان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من اذن فی سبیل الله صلوه واحده ایمانا و احتسابا تقربا الی الله - عز و جل - غفر الله له ما سلف من ذنوبه ، و من علیه بالعصمه فیما بقی من عمره ، و جمع بینه و بین الشهداء فی الجنه ؛

کسی که برای خدا اذان یک نماز را از روی ایمان و اخلاص و تقرب به درگاه خداوند بگوید ، خدا گناهان گذشته او را ببخشاید و بر او منت نهد که بقیه عمرش در عصمت الهی باشد و در بهشت او را در یک جا همنشین شهیدان نماید .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 125)

16 - پاداش یک سال اذان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من اذن سنه واحده بعثه الله - عز و جل - یوم القیامه و قد غفرت ذنوبه کلها بالغه ما بلغت ، و لو کانت مثل زنه جبل احد ؛

کسی که یک سال اذان بگوید ، خداوند عز و جل روز قیامت او را مبعوث می کند ، در حالی که تمامی گناهانش هر اندازه هم که باشد بخشوده می شود ، گرچه به سنگینی کوه احد باشد .

(بحارالانوار ، ج 81 ، ص 124)

17 - پاداش ده سال اذان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من اذن عشر سنین اسکنه الله - عز و جل - مع ابراهیم - علیه السلام - فی قبته او فی درجته ؛

کسی که ده سال اذان بگوید ، خداوند او رادر بهشت ، در بارگاه و یا در مقام حضرت ابراهیم (ع) ساکن می کند .

(بحارالانوار ، ج 81 ، ص 124)

18 - پاداش بیست سال اذان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من اذن عشرین عاما ، بعثه الله - عز و جل - یوم القیامه و له من النور مثل زنه السماء ؛

کسی که بیست سال اذان بگوید ، خداوند متعال او را در روز قیامت به گونه ای محشور می کند که دارای نوری همانند وزن آسمان باشد .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 124)

19 - پاداش چهل سال اذان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من اذن اربعین عاما محتسبا بعثه الله - عز و جل - یوم القیامه و له عمل اربعین صدیقا عملا مبرورا متقبلا ؛

کسی که چهل سال برای خدا اذان بگوید ، خداوند او را در روز قیامت به گونه ای محشور می کند که دارای اعمال نیک و پذیرفته شده چهل انسان خالص و راستین است .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 125 . وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 615)

20 - آداب اذان

قال الصادق - علیه السلام - :

من السنه اذا اذن الرجل ان یضع اصبعیه فی اذنیه ؛

آداب اذان آن است که مؤ ذن دو انگشتش را هنگام اذان گفتن بر دو گوشش بگذارد .

(من لایحضره الفقیه ، ج 1 ، ص 184)

21- مقام اذان گویان

قال الصادق - علیه السلام - :

اطول الناس اعناقا یوم القیامه المؤ ذنون ؛

بلندترین گردن (مقام اذان گوها) در روز قیامت اذان گویان هستند .

(ثواب الاعمال ، ص 19)

22 - ندای زمین

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ما من صباح و لارواح الا و بقاع الارض ینادی بعضها بعضا یا جارتی هل مربک ذاکر الله ؟ او عبد وضع جبهته علیک ساجدالله ؟ فمن قائله نعم ، فاذا قالت نعم اهتزت و ابتهجت وتری ان لها الفضل علی جارتها ؛

هیچ صبح و شام نیست مگر این که نقاط زمین همدیگر را ندا می کنند : ای همسایه من آیا بر تو گذشت کسی که ذکر خدا نماید ، یا بنده ای که

پیشانی خویش برای سجده به خدا بر تو نهد ؟ برخی گویند آری (و برخی نه ،) هر کس آری بگوید ، بر خود می بالد و شاد می گردد و خود را بر دیگری برتری می نهد .

(مکارم الاخلاق ، ص 466)

23 - تنها اقامه گفتن

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من اقام و لم یؤ ذن لم یصل معه الا ملکاه اللذان معه ؛

هرکس برای نماز تنها اقامه بگوید و اذان نگوید ، به او جز آن دو ملک که با وی هستند اقتدا ننمایند .

(مکارم الاخلاق ، ص 466)

24 - اذان گویان راستین

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

المؤ ذنون امناء المؤ منین علی صلاتهم و صومهم و لحومهم و دمائهم ؛

اذان گویان امانتداران مومنان در نماز و روزه و گوشت و خون آنها هستند .

(وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 619 . بحارالانوار ، ج 81 ، ص 124)

25 - شهادت زمین در قیامت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ما من رجل یجعل جبهته فی بقعه من بقاع الارض الا شهدت له بها یوم القیامه و ما من منزل ینزله قوم الا و اصبح ذلک المنزل یصلی علیهم او یلعنهم ؛

هیچ مردی پیشانی خویش را به نقطه ای از نقاط زمین نمی گذارد ، مگر این که آن نقطه زمین در روز قیامت بر آن شهادت بدهد ، و منزلی نیست که گروهی در آن فرو آیند ، مگر سحرگاهان همان منزل بر آنان درود می فرستد ، و یا نفرین می کند .

(مکارم الاخلاق ، ص 466)

26 - اقتداء فرشتگان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

یا اباذر !اذا کان العبد فی ارض قفر فتوضا او تیمم ثم اذن و اقام و صلی امر الله - عز و جل - الملئکه فصفوا خلفه صفا لا یری طرفاه یرکعون برکوعه و یسجدون بسجوده و یؤ منون علی دعائه ؛

ای ابوذر ! هرگاه بنده ای در بیابانی تنها باشد و وضو بسازد یا تیمم کند ، سپس اذان و اقامه بگوید و نماز بخواند ، خدا فرشتگان را امر کند که پشت سر او صفی تشکیل دهند که دو طرف آن دیده نشود و به نماز او اقتداء نمایند و به دعای او آمین گویند .

(وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 621 . مکارم الاخلاق ، ص 466)

27 - اذان روز جمعه

روی انه کان بالمدینه اذا اذن المؤ ذن یوم الجمعه نادی مناد حرم البیع لقول الله - عز و جل - : (یا ایها الذین امنوا اذا نودی للصلوه من یوم الجمعه فاسعوا الی ذکر الله و ذروا البیع)(3) ؛

هنگامی که در مدینه موذن اذان را روز جمعه بیان نمود و ندا داد بیع حرام است به خاطر قول خداوند عز و جل : (ای کسانی که ایمان آورده اید هرگاه شما را برای نماز روز جمعه بخوانند فی الحال به ذکر خدا بشتابید و کسب و تجارت را رها کنید که این نماز جمعه از هر تجارت سودمندی اگر بدانید برای شما بهتر خواهد بود .)

(من لایحضره الفقیه ، ج 1 ، ص 296)

28 - اذان و اقامه جبرئیل

قال الباقر - علیه السلام - :

لما اسری برسول الله - صلی الله علیه وآله - الی السماء فبلغ البیت المعمور و حضرت الصلاه فاذن جبرئیل و اقام ، فتقدم رسول الله - صلی الله علیه وآله - و صف الملئکه و النبیون خلف محمد - صلی الله علیه وآله - ؛

وقتی رسول خدا (ص) در معراج خود به بیت المعمور (مرکز فرشتگان در آسمان چهارم) رسید ، و وقت نماز شد ، جبرئیل اذان و اقامه گفت ، پیامبر خدا ، جلو ایستاد و فرشتگان و پیامبران پشت سر رسول خدا (ص) برای نماز به صف ایستادند و به او اقتداء کردند .

(الکافی ، ج 3 ، ص 302 . وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 612)

29 - پاداش عظیم

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ثلاثه لو تعلم امتی ما فیها لضربت علیها بالسهام : الاذان و الغدو الی الجمعه ، و الصف الاول ؛

سه کار است که اگر امت من پاداش عظیم آن را درک می کردند ، برای به دست آوردن آن ، ازدحام و قرعه کشی می نمودند :

1 - اذان گفتن .

2 - تسریع در رفتن برای نماز جمعه .

3 - در صف اول نماز جمعه و جماعت قرارگرفتن .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 156)

30 - اذان و اقامه در بیابان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

رجل فی ارض قفر فیوذن ثم یقیم ثم یصلی ، فیقول ربک للملئکه انظروا الی عبدی یصلی و لا یراه احد غیری فینزل سبعون الف ملک یصلون و راءه و یستغفرون له الی الغد من ذلک الیوم ؛

مردی که در میان بیابانی اذان و اقامه بگوید و نماز به پا دارد ، پروردگار به فرشتگان می فرماید : به بنده ام بنگرید !نماز می خواند در حالی که کسی او را نمی بیند ، آن گاه هفتاد هزار ملک نازل می گردد و دنبال او نماز می گزارند و تا فردا برای او آمرزش می طلبند .

(مکارم الاخلاق ، ص 465)

31 - لبیک به اذان نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اذا سمعت الاذان فات ولو حبوا ؛

هنگامی که اذان نماز را شنیدی هرچه سریعتر به مسجد بیا ، گرچه سینه خیز باشد .

(کنزالعمال ، ج 7 ، ص 528)

32 - شنونده اذان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من سمع الاذان فاجاب کان عند الله من السعداء ؛

کسی صدای اذان را شنید به آن روی آورد ، پیش خداوند می باشد از سعادتمندان .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 155)

33 - درود فرشتگان بر موذن

قال النبی - صلی الله علیه وآله - :

الا و ان الموذن اذا قال (اشهد ان لا اله الا الله) صلی علیه تسعون الف ملک و استغفروا له و کان یوم القیامه فی ظل العرش حتی یفرغ الله من حساب الخلائق ؛

آگاه باشید موذن وقتی (اشهد ان لا اله الا الله) را گفت ، نود هزار فرشته بر او درود می فرستند و طلب آمرزش می کنند در روز قیامت در سایه عرش خدا خواهد بود تا وقتی که خداوند از حساب انسانها فارغ شود .

(بحارالانوار ، ج 81 ، ص 130)

34 - آیه نماز جمعه مراد اذان است

قال المفسرون فی قوله تعالی :

اذا نودی للصلوه . . . ان المراد النداء الاذان لصلاه الجمعه ؛

هرگاه شما را برای نماز می خوانند ، مراد از نداء اذان برای نماز جمعه است .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 104)

35 - تعداد کلمات اذان و اقامه

قال الباقر - علیه السلام - :

الاذان و الاقامه خمسه و ثلا ˙Ơşحرفا ، فعد ذلک بیده واحدا واحدا الاذان ثمانیه عشر حرفا و الاقامه سبعه عشر حرفا ؛

اذان و اقامه ، مجموعا 35 جمله است ، و با دست خود یک به یک آنها شمرده شود ، اذان 18 جمله و اقامه 17 جمله دارد .

(الکافی ، ج 3 ، ص 305 . باب اذان ، ح 3)

36 - شاهدان اذان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان الموذن فی سبیل الله مادام فی اذانه کشهید یتقلب فی دمه و یشهد له بذلک کل رطب او یابس بلغ صوته و اذا مات ما تعرضته هوام الارض فی قبره ؛

موذن تا وقتی که اذان می گوید مثل شهیدی است که در خونش غوطه ور است و هرتر و خشکی که صدای او را می شنوند گواهی می دهد و آن گاه که بمیرد حیوانات زمینی در قبر با بدن او کاری ندارند .

(مستدرک الوسایل ، ص 241)

37 - آداب گفتن اذان و اقامه

قال الصادق - علیه السلام - :

الاذان ترتیل و الاقامه حذر ؛

اذان را به صورت ترتیل ، و اقامه را به صورت بیم و اندوه بخوانید .

(الکافی ، ج 3 ، ص 309)

38 - اذان در میدان جنگ

عند صلاه الظهر فامر الحسین - علیه السلام - ابنه فاذن و اقام و قام الحسین فصلی ؛

(هنگام ظهر فرا رسید) امام حسین (ع) به پسرش (امام سجاد یا حضرت علی اکبر) فرمود اذان و اقامه بگو او اذان و اقامه گفت و سپس نماز خواندند .

(بحارالانوار ، ج 44 ، ص 314)

39 - حق موذن

قال زین العابدین - علیه السلام - :

حق الموذن ، ان تعلم انه مذکر لک ربک - عز و جل - و داع لک الی حظک ، و عونک علی قضاء فرض الله علیک ، فاشکره علی ذلک شکرا للمحسنین

الیک ؛

حق موذن بر تو آن است که بدانی همانا او یادآورنده پروردگار تو و دعوت کننده تو به بهره ات از خدا است و یار تو در ادای واجب الهی است ، پس قدردان او باش ، همچون سپاسگزاری از کسانی که به تو نیکی کرده اند .

(میزان الحکمه ، ج 1 ، ص 83)

40 - کراهت حرف زدن بین اذان و اقامه

فی وصیه النبی لعلی - علیه السلام - :

و کره الکلام بین الاذان و الاقامه فی صلاه الغداه ؛

حرف زدن بین اذان و اقامه نماز صبح کراهت دارد .

(وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 628)

41 - گفتن اذان در هر حال

قال الباقر - علیه السلام - :

لاتدعن ذکر الله علی کل حال ، و لو سمعت المنادی ینادی بالاذان و انت علی الخلاء فاذکر الله عز و جل و قل کما یقول المؤ ذن ؛

خداوند را در هیچ حالی ترک مکن ، و چنانچه شنیدی که موذن اذان می گوید و تو در بیت الخلا هستی ، خدا را یاد کن و همان را که مؤ ذن می گوید بگو .

(محجه البیضاء ، ج 1 ، ص 338)

42 - فصاحت موذن

قال علی - علیه السلام - :

لیوذن لکم افصحکم لیومکم افقهکم ؛

فصیح ترین شما اذان بگوید و فقیه ترین شما امامت کند .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 161)

43 - اذان در وقت نماز

قال علی - علیه السلام - :

و لا یوذن لصلاه یدخل وقتها ؛

هنگامی که وقت نماز داخل شد ، اذان بگویید .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 160)

44 - به سمت قبله

قال علی - علیه السلام - :

یستقبل الموذن القبله فی الاذان و الاقامه ؛

اذان گو هنگام اذان گفتن به سمت قبله باشد .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 157)

45 - اذان ، عطیه الهی

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اعطانی الله - عز و جل - فاتحه الکتاب و الاذان و الجماعه فی المسجد و یوم الجمعه ؛

خداوند عز و جل چهار چیز را به من عطا فرموده است : 1 - سوره حمد ، 2- اذان ، 3 - نماز جماعت در مسجد ، 4 - روز جمعه .

(الخصال ، ج 2 ، ص 9)

46 - سنت مستحب

قال الصادق - علیه السلام - :

من السنه الجلسه بين الاذان و الاقامه ؛

نشستن بين اذان و اقامه سنت مستحب است .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 155)

47 - تاثير گفتن اذان و اقامه

قال الصادق - عليه السلام - :

من صلى باذان و اقامه صلى خلفه صفان من الملائكه و من صلى باقامه بغير اذان صلى خلفه صف واحد ، قلت له و كم مقدار كل صف ، قال اقله ما بين المشرق و المغرب و اكثره ما بين السماء و الارض ؛

كسى كه با اذان و اقامه نماز بخواند . دو صف از ملائكه در پشت سرش نماز مى خواند و كسى كه بدون اذان و فقط با اقامه نماز بخواند يک صف از ملائكه با او نماز مى خواند . راوى سؤ ال مى كند : مقدار هر صفى چقدر است ؟ مى فرمايد : اقلش ما بين مشرق و مغرب و اكثرش ما بين زمين و آسمان است .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 248)

48 - تاثير اذان در خانه

عن سليمان الجعفرى قال سمعته بقول - عليه السلام - :

اذن فى بيتک فانه يطرد الشيطان و يستحب من اجل الصبيان ؛

سليمان جعفرى مى گويد : از امام (ع) شنيدم كه فرمود : در خانه خويش اذان بگوى ، تا شيطان از آن جا بگريزد و كودكان نيز به آن ذكر آشنا شوند .

(الكافى ، ج 3 ، ص 311 ، حديث 35)

49 - مشروع و پايان اذان

قال الصادق - عليه السلام - :

یا زراره ! تفتح الاذان باربع تکبیرات و تختمه بتکبیرتین و تهلیلتین ؛

ای زراره !اذان را با چهار تکبیر شروع می شود و با دوتکبیر و دو تهلیل (لا اله الا الله) تمام می شود .

(الکافی ، ج 3 ، ص 305 . باب اذان ، ح 5)

50 - مقام اولین موذن در اسلام

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

یحشر بلال علی ناقه من نوق الجنه یوذن (اشهد ان لا اله الا الله و ان محمدا رسول الله - صلی الله علیه وآله -) فاذا نادی کسی حله من حلل الجنه ؛

بلال حبشی در قیامت سوار بر شتری از شترهای بهشت است . و دو جمله اذان (اشهد ان لا اله الا الله و ان محمدا رسول الله) (گواهی به یکتایی خدا و رسالت محمد) می گوید ، پس از اذان گفتن خداوند لباس زیبایی از زیورهای بهشتی بر پیکر او می پوشاند .

(وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 617 . بحارالانوار ، ج 84 ، ص 116)

51 - تعلیم اذان به بلال

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ادع لی بلالا تعلمه ، فدعا علی - علیه السلام - بلالا فعلمه ؛

بلال حبشی را نزد من بیاور تا اذان را با او بیاموزم ، حضرت علی بلال را حاضر کرد و اذان را به او تعلیم داد .

(وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 614)

52 - تعلیم اذان از طریق وحی به پیامبر (ص)

قال الصادق - علیه السلام - :

لما هبط جبرئيل بالاذان على رسول الله كان راسه فى حجر على عليه السلام فاذن جبرئيل و اقام فلما انتبه رسول الله - صلى الله عليه وآله - قال : يا على سمعت ؟ قال : نعم قال : حفظت ؟ قال نعم قال ادع لى بلالا تعلمه فدعاه على - عليه السلام - بلالا فعلمه ؛

هنگامى كه جبرئيل اذان را آورد سر پيامبر (ص) بر دامان على (ع) بود ، جبرئيل اذان و اقامه را به پيامبر (ص) تعليم داد ، هنگامى كه پيامبر (ص) سر خود را برداشت ، از على (ع) سؤ ال كرد آيا صداى اذان جبرئيل را شنيدى ؟ عرض كرد : آرى . پيامبر (ص) بار ديگر پرسيد : آيا آن را به خاطر سپردى ؟ گفت : آرى . پيامبر (ص) فرمود : بلال را (كه صداى رسايى داشت) حاضر كن و اذان و اقامه را به او تعليم ده على (ع) بلال را حاضر كرد و اذان را به او تعليم داد .

(وسائل الشيعه ، ج 4 ، ص 612)

53 - نخستين اذان گوى اسلام

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

انه اول من اذن ؛

همانا او (بلال) نخستين كسى بود كه اذان گفت .

(وسائل الشيعه ، ج 4 ، ص 614)

54 - خوشحالى پيامبر (ص) با نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

قم يا بلال فارحنا بالصلاه ؛

اى بلال خوشحال كن ما را به نماز .

(كنزالعمال ، حديث 20951)

55 - نورانيت اذان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

یا علی الاذان نور ؛

یا علی !اذان نور است .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 154)

56- پاداش موذن بهتر است

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من اذن محتسبا یرید بذلک وجه الله - عز و جل - اعطاه الله ثواب اربعین الف شهید و اربعین الف صدیق و یدخل فی شفاعته اربعین الف مسی ء من امتی الی الجنه ؛

کسی که اذان بگوید ، و به خداوند توجه داشته باشد ، خداوند به او ثواب چهل هزار شهید و چهل هزار راستگو را عطا می کند و چهل هزار از امت گنهکاران شامل شفاعتش گردیده و داخل بهشت می شوند .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 130)

57 - آفات بی توجهی به اذان

قال علی - علیه السلام - :

من سمع النداء و هو فی المسجد ثم خرج فهو منافق ، الا رجل یرید الرجوع الیه ، او یکون علی غیر طهاره فیخرج لیتطهر ؛

کسی که صدای اذان را در مسجد شنید ، و بدون خواندن نماز(جماعت) از مسجد خارج شود منافق است ، مگر اینکه قصد برگشت برای نماز خواندن دارد ، یا وضو ندارد و برای گرفتن وضو از مسجد خارج شود .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 161)

58 - سربلندی اذان گویان در قیامت

قال علی - علیه السلام - :

یحشر المؤ منون یوم القیامه حوال الاعناق ؛

اذان گویان ، روز قیامت با سرافرازی و سربلندی محشور می شوند .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 149)

59 - نجات از آتش

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان لحوما محرمه علی النار و هی لحوم المؤ ذنین ؛

همانا ، گوشتهایی بر آتش (جهنم) حرام است (آتش آنها را نمی سوزاند) و آن گوشت بدن اذان گویان است .

(مستدرک الوسایل ، ص 249)

60 - ثواب برای اذان گو

قال الباقر - علیه السلام - :

المؤ ذن یغفر الله له مد بصره و مد صوته فی السماء و یصدقه کل رطب و یابس سمعه ، و له من کل من یصلی معه فی مسجده سهم و له بکل من یصلی بصوته ؛

خداوند مؤ ذن را به اندازه ای که چشمش می بیند و صدایش در آسمان می پیچد می آمرزد ، هرخشک وتری که آواز او را می شنود او را تصدیق می کند ، و از ثواب هر کس که با او در مسجد نمازگزارد سهمی نصیب اوشود و به شمار هر کس که به بانگ او نماز بخواند حسنه ای برای اوست .

(محجه البیضاء، ج 1 ، ص 331 . من لایحضره الفقیه ، ج 1 ، ص 287)

61 - پاداش شهید

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

للمؤ ذن فیما بین الاذان و الاقامه مثل اجر الشهید المتشحط بدمه فی سبیل الله ؛

برای شخص اذان گو در فاصله اذان و اقامه ، ثوابش مانند ثواب شهیدی که در راه خدا در خون خود می غلطد .

(ثواب الاعمال ، ص 58)

62 - واجب شدن بهشت بر مؤ ذن

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من اذن فی مصر امصار المسلمین سنه و جبت له الجنه ؛

هرکس در یکی از شهرهای مسلمانان یک سال اذان بگوید بهشت بر او واجب می شود .

(محجه البیضاء ، ج 1 و ص 337 . وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 613)

63 - تاثیر گفتن اذان و اقامه

قال الصادق - علیه السلام - :

من صلی باذان و اقامه صلی خلفه صفان من الملائکه و من صلی باقامه بغیر اذان صلی خلفه صف واحد ما بین المشرق و المغرب ؛

هرکس که نماز را با اذان و اقامه بخواند ، دو صف از فرشتگان در پشت سرش نماز می گزارند ، و کسی که نماز را با اقامه تنها بخواند یک صف از فرشتگان در پشت سرش نماز می خوانند و اندازه صف به قدر میان مشرق و مغرب است .

(محجه البیضاء ، ج 1 ، ص 338 . ثواب الاعمال ، ص 59)

64 - ثواب حکایت کردن اذان موذن

قال الصادق - علیه السلام - :

من سمع المؤ ذن یقول : (اشهد ان لا اله الا الله و اشهد ان محمدا رسول الله ،) فقال : مصدقا محسبا و انا اشهد ان لا اله الا الله و ان محمدا رسول الله - صلی الله علیه وآله - و سلم اکتفی بهما عن کل من ابی و جحد و اعین بهما من اقر و شهد الا غفر الله له بعدد من انکر و جحد و بعدد من اقر و شهد ؛

کسی که بشنود مؤ ذن می گوید (اشهد ان لا اله الا الله و اشهد ان محمدا رسول الله) و او در حال تصدیق شهادتین و طلب ثواب بگوید : (و انا اشهد ان لا اله الا الله و ان محمدا رسول الله اکتفی بهما عن کل من ابی و جحدوا عین بهما من اقر و شهد) ، به عدد منکران و تکذیب کنندگان و به شمار اقرارکنندگان و تصدیق کنندگان پاداش خواهد

داشت .

(محجه البیضاء ، ج 1 ، ص 338 . ثواب الاعمال ، ص 57)

65 - طلب حاجت و شفاعت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

المؤ ذنون امناء المؤ منین علی صلاتهم و صومهم و لحومهم و دمائهم لا یساءلون الله - عز و جل - شیئا الا اعطاهم و لایشفعون فی شی ء الا شفعوا ؛

اذان گویان امانتداران مؤ منان بر نماز و روزه شان و خون و گوشتشان چیزی از خداوند درخواست نمی کنند ، مگر اینکه خداوند به آنها عطا می کند و در مورد چیزی هم شفاعت نمی کنند ، مگر اینکه شفاعتشان را خداوند می پذیرد .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 124)

66 - اذان با صدای بلند

قال الصادق - علیه السلام - :

کان رسول الله - صلی الله علیه وآله - یقول لبلال اذا دخل الوقت یا بلال اعل فوق الجدار و ارفع صوتک بالاذان ؛

رسول خدا (ص) هنگامی که وقت نماز فرا می رسید به بلال می فرمود : بالای دیوار (مسجد) برو و اذان را با صدای بلندگو .

(وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 624)

67 - سربلندی اذان گویان در قیامت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اذا کان یوم القیامه و جمع الله - عز و جل - الناس فی صعید واحد بعث الله عز و جل الی المؤ ذنین بملائکه من نور معهم الویه و اعلام من نور یقودون جنائب ارمتها زبرجد اخضر حقائبها المسک الاذفر ، یرکبها المؤ ذنون فیقومون علیها قیاما تقودهم الملائکه ینادون باعلی صوتهم بالاذان ؛

هنگامی که روز قیامت شود و خداوند همه انسانها را در یک زمین محشور کند ، خداوند فرشتگان نور را با پرچمها و علمهایی از نور به سوی اذان گوها بفرستد و آن فرشتگان شترها (یا اسبها) بهشتی را همراه خود به سوی اذان گوها روانه سازند که مهار آن ها از . . . و ترکه آنها از مشک بسیار نفیس می باشد . اذان گوها بر آن مرکبها سوار می شوند و بر پشت آنها می ایستند ، فرشتگان (از روی تجلیل و احترام) مهار آن مرکبها را می کشند و اذان گوها با صدای بلند اذان می گویند .

(وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 615)

68 - محشور با شهداء و پیامبران

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

یحشر المؤ ذنون من امتی مع النبیین و الصدیقین و الشهداء ؛

اذان گویان ، از امت من با پیامبران و راستگویان و شهیدان محشور می شوند .

(مستدرک الوسایل ، ج 4 ، ص 23)

69 - تاثیر هفت سال اذان گفتن

قال الباقر - علیه السلام - :

من اذن سبع سنین محتسبا جاء یوم القیامه و لا ذنب له ؛

هر کس هفت سال برای خدا اذان بگوید ، روز رستاخیز بدون گناه وارد محشر می شود .

(ثواب الاعمال ، ص 83 . من لایحضره الفقیه ، ج 1 ، ص 288 . وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 613)

70 - اجابت اذان مؤ ذن

قال رسول الله - صلى الله علیه وآله - :

اجابه المؤ ذن كفاره الذنوب ؛

اجابت اذان موذن ، كفاره گناهان است .

(مستدرک الوسايل ، ج 1 ، ص 227)

71 - فرار شیطان از اذان

قال رسول الله - صلى الله علیه وآله - :

ان الشيطان اذا سمع النداء هرب ؛

به درستی كه شیطان وقتی صدای اذان را شنید فرار می كند .

(كنزالعمال ، حديث 20951)

72 - قرعه برای اذان گفتن

قال رسول الله - صلى الله علیه وآله - :

لو علم الناس ما فی النداء و الصف الاول الاستهموا علیه ؛

اگر مردم می دانستند چه فضیلتی دارد اذان گفتن و شرکت در صف اول جماعت ، هر آینه برای این كار قرعه كشی می كردند .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص 200)

73 - اذان گفتن در همه حال

قال الرضا - علیه السلام - :

يؤ ذن الرجل و هو جالس و يؤ ذن و هو راكب ؛

شخص اذان گو چه نشسته و چه سواره اذان می گوید .

(من لايحضره الفقيه ، ج 1 ، ص 285)

74 - دعا هنگام اذان

قال على - عليه السلام - :

اغتنموا الدعاء عند اربع : عند قرائه القران و عند الاذان و عند نزول الغيث و عند التقاء الصفين للشهاده ؛

در چهار زمان دعا را غنيمت شماريد :

1 - هنگام قرائت قرآن .

2 - هنگام اذان .

3 - هنگام نزول باران .

4 - هنگام رو به رو شدن دو لشگر مؤ منين و كفار براى جنگ .

(وسائل الشيعه ، ج 4 ، ص 1114)

75- اذان گفتن يک وظيفه است

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

و لاتتخذن موذنا ياخذ على اذانه اجرا ؛

اذان گويى را كه براى اذان گفتن مزد مى گيرد ، انتخاب نكن .

(مكن لايحضره الفقيه ، ج 1 ، ص 286)

76 - استغفار فرشتگان براى اذان گو

روى ان الملائكه اذا سمعت الاذان من اهل الارض قالت هذه اصوات امه محمد - صلى الله عليه وآله - بتوحيد الله فيستغفرون الله لامه محمد - صلى الله عليه و اله - حيث يفرغوا من تلك الصلاه ؛

(روایت شده است) که فرشتگان هنگامی که اذان مردم زمین را می شنوند می گویند : این آواز امت محمد (ص) به وجدانیت خداوند است از این رو برای امت او تا آن گاه که مردم از آن نماز فارغ شوند استغفار می کنند .

(من لایحضره الفقیه ، ج 1 ، ص 288)

77 - تاثیر اذان و اقامه در گوش نوزاد

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من ولدله مولود فلیؤ ذن فی اذنه الیمنی ، و لیقم فی الیسری ، فان ذلک عصمه من الشیطان ؛

کسی که فرزندی به او داده شد (به دنیا آمد) در گوش راستش اذان و در گوش چپش اقامه بگوید ، زیرا این عمل ، نوزاد را از شر شیطان حفظ می نماید .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 162)

78 - اقامه تنها در سفر

قال الصادق - علیه السلام - :

یجزی فی السفر اقامه بغیر اذان ؛

در سفر فقط اقامه کفایت می کند .

(من لایحضره الفقیه ، ج 1 ، ص 291)

79 - اذان ، درمان بداخلاقی

قال الصادق - علیه السلام - :

من لم یاکل اللحم اربعین یوما ساء خلقه و من ساء خلقه فاذنوا فی اذنه ؛

کسی تا چهل روز گوشت نخورد بداخلاق می شود ، وقتی که بداخلاق شد در گوش او اذان بگویید .

(من لایحضره الفقیه ، ج 1 ، ص 296)

80 - فایده اذان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اذا تغولت لکم الغیلان فاذنوا باذان لصلوه ؛

هرگاه غول زده شدید (یعنی دربیابان وحشت زده شدید و پنداشتید که غول بیابانی سر راه شمارا خواهد گرفت) اذان بگویید .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 169)

81 - اجابت ندای موذن

قال علی - علیه السلام - :

اجابه المؤ ذن یزید فی الرزق ؛

اجابت دعوت اذان گو ، سبب افزایش روزی می شود .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 177)

82 - تکرار اذان موذن

قال الباقر - علیه السلام - :

کان رسول الله - صلی الله علیه وآله - اذا سمع المؤ ذن یوذن قال مثل ما یقوله فی کل شی ء ؛

رسول خدا (ص) وقتی صدای اذان مؤ ذن را می شنید ، و آن جملات را تکرار می کرد .

(الکافی ، ج 3 ، ص 310 ، ج 29)

83 - علاقه بلال به رسول خدا (ص)

قال الصادق - علیه السلام - :

ان بلالا کان عبد صالحا ، فقال : لااوذن لاحد بعد رسول الله - صلی الله علیه وآله - ؛

همانا که بلال بنده ای شایسته بود و گفت : من برای احدی بعد از رسول خدا (ص) اذان نمی گویم .

(من لایحضره الفقیه ، ج 1 ، ص 286)

84 - همسایگان پیامبر (ص)

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من اجاب المؤ ذن و اجاب العلماء کان یوم القیامه تحت لوائی و یکون فی الجنه فی جواری و له عند الله ثواب ستین شهیدا ؛

هرکس به موذن و دانشمند روی آورد روز قیامت در زیر پرچم من و در بهشت همسایه من خواهد بود و برای او در نزد خدا ثواب شصت شهید است .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 154)

85 - موذن ، دشمن ابلیس

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ذات یوم لابلیس : کم اصدقاؤ کم من امتی یا ابلیس ؟ قال الامیر الجائر ، و الغنی المتکبر ، والذی لایبالی من این یکتسب و فیما ینفقه ، و العالم الذی صدق الامیر علی جوره ، و التاجر الخائن ، و المحتکر ، و الزانی ، و اکل الربا ، و البخیل ، و الذی لایبالی من این یجمع المال . و قال النبی - صلی الله علیه وآله - : کم اعداءک من امتی ؟ قال سته عشر نفرا ، انت یا محمد ! انی ابغضک و العالم العامل بالعلم ، و حامل القران اذا عمل بما فیه ، و الموذن لله خمسه اوقات ، محب الفقراء و المساکین و الیتامی ، و ذوقلب رحیم ، و المتواضع للحق و شاب نشا فی طاعه الله الذی یصلی

بالليل و الناس نيام ، و الذى يمسک نفسه عن الحرام ، و الذى ينصح فى الله ، (و فى روايه يدعو للاخوان و ليس فى قلبه شى ء) ، و الذى ابدا يکون على الوضوء ، و حسن الخلق ، و المصدق

بما ضمن الله له ، و المحصنات المستورات ، و المستعد للموت ، و صاحب السخاء ؛

پیامبر اسلام (ص) از ابلیس پرسید : در میان امت من دوستان تو چه کسانی هستند ؟ ابلیس پاسخ داد : (ده نفر) و افزود ، فرمانروای ظالم ، ثروتمند متکبر ، آن کس که باکی ندارد از چه راهی مال به دست آورد و در چه راهی مصرف کند ، دانشمند در خدمت ظالم ، تاجر خائن ، محتکر ، زناکار ، رباخوار ، بخیل ، و کسی که باکی ندارد که چگونه اموالش جمع و انباشته است . و سپس پیامبر (ص) فرمود : چند نفر در میان امت من دشمنان تواند ؟ پاسخ داد : شانزده نفر اولشان تویی یا رسول الله ! دانشمندی که به علمش عامل است اهل قرآن که به قرآن عمل کند ، موذن اذان پنجگانه ، کسی که دوستدار فقراء و مساکین و یتیمان است ، آدم رحیم و مهربان ، شخص متواضع در برابر حق ، جوانی که اهل نماز شب باشد . کسی که خود را از ارتکاب به حرام باز می دارد ، کسی که به خاطر خدا دیگران را نصیحت کند ، کسی که همیشه در حال وضو است ، و صاحب اخلاق خوب ، آدم تصدیق کننده به وعده های خدا ، زنان پاکدامن و افرادی که خود را برای مرگ آماده می سازند ، و آدم سخاوتمند .

(المواعظ العددیه ، ص 226)

86 - اذان با صدای بلند

قال ابوعبدالله - علیه السلام - :

اذا انت فلاتخفین صوتک فان الله یاجرک مد صوتک فیه ؛

زمانی که

اذان گفتی ، صدایت را کوتاه مکن ، زیرا که خداوند به مقدار بلندی صدای تو در اذان ، پاداش می دهد .

(التهذیب ، باب اذان ، حدیث 45)

87 - آشنایی به وقت اذان

قال ابوعبدالله - علیه السلام - :

لایستقیم الاذان و لایجوز ان یوذن به الا رجل مسلم عارف ؛

اذان بر پا نمی شود و نباید آن را بگوید ، مگر مرد مسلمانی که به وقت آن آشنا باشد .

(فروع کافی ، ج 3 ، ص 307 ، حدیث 13)

88 - تحقیر اذان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

سیاتی علی الناس زمان یترکون الاذان علی ضعفائهم ؛

زمانی خواهد آمد که اذان را تحقیر کرده و آن را به افراد ناتوان می سپرند .

(کنزالعمال ، ج 7 ، ص 690)

فصل چهاردهم : اهمیت نماز جماعت

آیات

1 - توصیه به نماز جماعت

واقیموا الصلوه و اتوا الزکوه و ارکعوا مع الراکعین ؛

نماز را بر پا دارید و زکات بدهید و رکوع کنید با رکوع کنندگان .

(سوره بقره ، آیه 43)

2 - توصیه به حضرت مریم برای نماز

یا مریم اقنتی لربک و اسجدی و ارکعی مع الراکعین ؛

ای مریم فرمانبردار خدا باش و سجده برای حضرت حق به جای آر و با اهل رکوع و عبادت به رکوع و بندگی برای پروردگارت برخیز .

(سوره آل عمران ، آیه 43)

احادیث

1- علت نماز جماعت

عن الرضا - علیه السلام - :

انما جعلت الجماعه لئلا یکون الاخلاص و التوحید و الاسلام و العباده لله الا ظاهرا مکشوفا مشهورا ؛

نماز جماعت قرار داده شده است ، تا اخلاص و یگانگی و اسلام و عبادت برای خداوند آشکار ، باز و ظاهر باشد .

(وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 372 . بحارالانوار ، ج 88 ، ص 12)

2 - خوش گمانی به نمازگزار

قال الصادق - علیه السلام - :

من صلی خمس صلوات فی الیوم و اللیله فی جماعه فظنوا به خیرا و اجیروا شهادته ؛

هر که پنج نماز شبانه روز را به جماعت می خواند به او خوش گمان باشید و گواهی اش را بپذیرید .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص 8 . وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 371)

3 - ثواب پشت سر عالم

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من صلی خلف عالم فکانما صلی خلف رسول الله ؛

کسی که پشت سر عالم نماز به جا آورد ، مانند کسی است که پشت سر پیغمبر خدا نماز خوانده است .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص 119)

4 - صف جهاد و صف جماعت

قال ابوالحسن موسی بن جعفر - علیه السلام - :

ان الصلوه فی الصف الاول کالجهاد فی سبیل الله - عز و جل - ؛

نماز خواندن در صف اول ، مانند جهاد در راه خداست .

(وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 387)

5 - ثواب اقتدا به عالم

قال الصادق - علیه السلام - :

الصلاه خلف العالم بالف رکعه ؛

نماز در پشت سر یک عالم برابر هزار رکعت است .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص 5)

6 - صف اول جماعت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان الله و ملئکته یصلون علی الذین یصلون الصفوف الاول ؛

به حقیقت خداوند و فرشتگانش بر کسانی که صفهای اول نماز جماعت را به هم پیوند می دهند ، درود می فرستند .

(کنزالعمال ، ج 2 ، ص 623)

7 - لبیک به اذان نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اذا سمعت الاذان فات ولو حبوا ؛

هنگامی که اذان نماز را شنیدی ، هرچه سریعتر به مسجد بیا ، گرچه سینه خیز باشد .

(کنزالعمال ، ج 7 ، ص 548)

8 - امام جماعت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

امام القوم وافدهم فقدموا فی صلاتکم افضلکم ؛

امام جماعت هرجمعی نماینده آن در پیشگاه خداوند می باشد ، پس برای امامت جماعت خود بهترینها را برگزینید .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص 109)

9 - عذاب دنیوی برای تارک نماز جماعت

قال الصادق - علیه السلام - :

ان قوما جلسوا عن حضور الجماعه فهم رسول الله - صلی الله علیه وآله - ان یشعل النار فی دورهم حتی خرجوا و حضروا الجماعه مع المسلمین ؛

عده ای در هنگام وقت نماز جماعت می نشستند (و به نماز جماعت حاضر نمی شدند) پیامبر اسلام تصمیم گرفت که خانه های آنها راآتش بزنند تا از منازلشان بیرون آمده و در جماعت مسلمین حاضر شوند .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص 16)

10 - نماز جماعت در صبح

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لان اصلی الصبح فی جماعه احب الی من ان اصلی لیلتی حتی اصبح ؛

اگر نماز صبح را به جماعت بخوانم ، در نظرم محبوبتر از عبادت و شب زنده داری تا صبح است .

(کنزالعمال ، ج 8 ، حدیث 22792)

11 - آفات جدایی از جمعیت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من فارق جماعه المسلمین فقد خلع ربقه الاسلام من عنقه قیل : یا رسول الله و ما جماعه المسلمین ؟ قال : جماعه اهل الحق و ان قلوا ؛

کسی که از جمعیت مسلمان جدا شود ، رشته اسلام را از گردنش باز نموده . از حضرت سؤ ال شد : منظور کدام جمعیت است ؟ آن حضرت فرمود : مردم و اهل حق ، هرچند کم باشند .

(امالی شیخ صدوق ، ص 272)

12 - فضیلت نماز جماعت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

صلاه الرجل فی جماعه خیر من صلاته فی بیته اربعین سنه . قیل : یا رسول الله !صلوه یوم ؟ فقال : صلوه واحده ؛

نماز خواندن انسان در جماعت بهتر است از نمازی که چهل سال در خانه خوانده شود . عرض کردند : یا رسول الله ! نماز یک روز ؟ حضرت فرمود : بلکه یک نماز .

(وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 374)

13 - اخطار پیامبر و ترک نماز جماعت

قال الصادق - علیه السلام - :

هم رسول الله - صلی الله علیه وآله - باحراق قوم فی منازلهم لایصلون بالجماعه ؛

حضرت پیغمبر (ص) خواست خانه ها را بر قومی که در منازل خود نماز می گزاردند و به جماعت حاضر نمی شدند ، بسوزاند .

(لئالی الاخبار ، ج 4 ، ص 205)

14 - بی اعتنایی به نماز جماعت

عن ابی جعفر - علیه السلام - قال : قال علی - علیه السلام - :

من سمع النداء فلم یجبه من غیر عله فلا صلاه له ؛

هرکس که صدای اذان جماعت را بشنود و بدون هیچ عذری پاسخ ندهد ، نماز ندارد (نمازش مقبول نیست) .

(وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 375)

15 - برائت از آتش دوزخ و نفاق

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من صلی اربعین یوما جماعه یدرک التکبیره الاولی ، کتب له برائتان برائه من النار و برائه من النفاق ؛

کسی که نماز خود را با جماعت و با درک تکبیر اول نماز ، چهل روز انجام دهد ، خداوند دو برائت را برای او مقرر می سازد :

1 - برائت از آتش دوزخ .

2 - برائت از نفاق .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص 4)

16 - ترک نمازجماعت

قال الباقر - علیه السلام - :

من ترک الجماعه رغبه عنها و عن جماعه المسلمین من غیر عله فلا صلاه له ؛

کسی که از روی بی میلی ، بدون عذر و علت نماز جماعت را که اجتماع مسلمانان است ترک کند ، نمازی برای او نیست .

(امالی شیخ صدوق ، ص 290)

17 - نماز جماعت با هر دشواری

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلاه جماعه ولو علی راءس زج ؛

در نماز جماعت شرکت نمایید ، گرچه آن رابر سر آهن نوک نیزه و انجام دهید (یعنی هر قدر سخت و دشوار باشد ، از حضور در جماعت دریغ نکنید) .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص 4)

18 - رعایت حال ماءمومین

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

انی لاکون فی الصلوه فاسمع بکاء الصبی فاخفف مخافه ان اشق علی امه ؛

من گاهی در حال نماز که هستم صدای گریه کودکی را می شنوم و نماز را سبک و کوتاه می کنم ، چرا که می ترسم مادرش را به رنج افکنم .

(کنزالعمال ، ج 7 ، ص 601 ، حدیث 20455)

19 - دوری از ایمان

قال الصادق - علیه السلام - :

من خلع جماعه المسلمین قدر شبر ، خلع ربقه الایمان من عنقه ؛

کسی که به اندازه یک وجب از جماعت مسلمانان (عملا) دوری کند ، ریسمان ایمان را از گردنش درآورده و به دور افکنده است .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص 13)

20 - ترک نماز جماعت بدون عذر

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لاصلوه لمن لم یصل فی المسجد مع المسلمین الا من عله ؛

کسی که بدون عذری در جماعت مسلمانها در مسجد شرکت نکند ، نمازش پذیرفته نیست

(وسائل الشیعه ج 3 ، ص 377)

21 - نظم صفهای جماعت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

یا ایها الذین اقیموا صفوفکم و امسحوا بمناکبکم لئلایکون فیکم خلل ، و لا تخالفوا فیخالف الله بین قلوبکم الا و انی اراکم من خلفی ؛

رسول خدا (ص) خطاب به جمعیتی فرمود : ای مردم صفهای (نمازجماعت) را منظم و مساوی کنید و دوش به دوش بایستید تا فاصله و جدایی میان شما نیفتد و نامرتب نباشید که خداوند دلهای شما را از یکدیگر دور گرداند و بدانید که من شما را از پشت سر می بینم که چگونه نظم را در صفهای جماعت برقرار می کنید .

(ثواب الاعمال ، ص 520)

22 - نماز و وحدت اسلامی

قال الصادق - علیه السلام - :

من صلى معهم فى الصف الاول كان كمن صلى خلف رسول الله فى الصف الاول ؛

كسى كه در صف اول نماز جماعت شركت نمايد ، مانند آن است كه در صف اول پشت سر پيامبر (ص) نماز خوانده باشد .

(وسائل الشيعه ، ج 3 ، ص 381)

23 - نماز به صورت نماز جماعت

قال الرضا - عليه السلام - :

الصلوه فى جماعه افضل ؛

نماز به صورت جماعت با فضيلت ترين است .

(جامع احاديث الشيعه ، ج 4 ، ص 450)

24 - نماز جماعت پيامبران در بيت المقدس

ان رسول الله - صلى الله عليه وآله - قال :

اتيت بدابه . . . فركبت و معى جبرئيل - عليه السلام - فسرت . . . ثم دخلت بيت المقدس فجمع لى الانبياء - عليهم السلام - فقدمنى جبرئيل حتى اممتهم ؛

دابه اى (مركبى آسمانى) براى من آورده شد . . . و در حالى كه جبرئيل (ع) با من بود سوار شديم و به سير پرداختيم (سفر معراج را آغاز كردم) . . . سپس به بيت المقدس داخل شدم ، همه پيامبران (ع) به خاطر من گرد آمده بودند ، سپس جبرئيل مرا پيش فرستاد تا امامتشان را (در نماز) به عهده گيرم .

(الاحاديث القدسيه ، ج 1 ، ص 136)

25 - پرخاش رسول خدا (ص)

قال الصادق - عليه السلام - :

صلی رسول الله - صلی الله علیه وآله - الفجر فلما انصرف اقبل بوجهه علی اصحابه فسال عن اناس هل حضروا ؟ فقالوا : لا یارسول الله ، فقال اغیب هم ؟ فقال : اما انه لیس من صلاه اشد علی المنافقین من هذه الصلاه و العشاء ؛

رسول خدا (ص) روزی پس از ادای نماز صبح در مسجد رو به اصحاب کرده و از حال مردی که نامشان را یک به یک برد پرسید که آیا اینان به جماعت حاضر شده اند ؟ اصحاب عرض کردند : نه یا رسول الله . حضرت با تعجب پرسید آیا آیا غایبند ؟ بعد فرمود : به راستی که هیچ نمازی بر منافقان از این نماز (صبح) و نماز عشاء دشوارتر نخواهد بود .

(وسائل الشیعه ،

ج 5 ، ص 378 . ثواب الاعمال ، ص 275)

26 - تاخیر نماز به خاطر جماعت

عن جمیل بن صالح انه سال ابا عبدالله - علیه السلام - ایهما افضل ؟ یصلی الرجل لنفسه فی اول الوقت او یؤ خرها قلیلا و یصلی باهل مسجده اذا کان امامهم ؟ قال : یوخر و یصلی باهل مسجده اذا کان الامام ؛

جمیل بن صالح از امام صادق (ع) سؤ ال کرد : کدام یک از این دو افضل است : انسان در اول وقت نمازش را بخواند یا مقداری نماز را تاخیر بیندازد تا با اهل مسجد به جماعت نماز بخواند ، زمانی که مسجد امام جماعت دارد ؟ حضرت فرمود : نماز را به تاخیر بینداز ، با اهل مسجد نماز بخوان ، زمانی که مسجد امام جماعت دارد .

(وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 388)

27 - آفات بی میلی به مساجد

قال الصادق - علیه السلام - :

و من صلی فی بیته جماعه رغبه عن المساجد فلا صلاه له و لمن صلی معه الا من عله تمنع من المسجد ؛

و هر کس از روی بی میلی به مساجد در خانه اش هرچند نماز جماعت بخواند برای او نمازی نخواهد بود و حتی برای کسانی که با او نماز خوانده اند ، مگر آن که واقعا علتی مانع از حضور در مسجد بوده باشد .

(امالی طوسی ، ج 2 ، ص 307)

28 - جبران و فوت تکبیراول

عن عبدالله بن مسعود - رحمه الله - انه فاتته تکبیره الافتتاح یوما فاعتق رقبه و جاء الی النبی - صلی الله علیه وآله - فقال یا رسول الله فاتتنی تکبیره الافتتاح یوما فاعتقت رقبه هل کنت مدرکا فضلها ؟ فقال : لافقال ابن مسعود ثم اعتق اخری هل کنت مدرکا فضلها ؟ فقال : لایابن مسعود ! و لو انفقت ما فی الارض جمیعا لم تکن مدرک فضلها ؛

عبدالله بن مسعود روزی به تکبیر اول نماز جماعت نرسید و برای جبران فوت این ثواب یک بنده آزاد کرد ، آمد خدمت رسول خدا (ص) عرض کرد : یا رسول الله من به تکبیر اول نماز جماعت نرسیدم و جهت جبران یک بنده آزاد کردم . آیا با این کار آن ثواب فوت شده را درک خواهم کرد ؟ حضرت فرمود : خیر ، ابن مسعود گفت : یک بنده دیگر آزاد خواهم کرد آیا به ثواب فوت شده خواهم رسید ؟ حضرت فرمودند : خیر ، ای ابن مسعود اگر آن چه در زمین است در راه خدا انفاق کنی

ثواب فوت شده را درک نخواهی کرد .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 488)

29 - مداومت بر نماز جماعت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

و من لزم جماعه المسلمین حرمت علیهم غیبته و ثبتت عدالته ؛

کسی که بر نماز جماعت مداومت داشته باشد ، غیبت او بر مسلمانان حرام و عدالتش ثابت می شود .

(وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 394)

30 - فضیلت نماز جماعت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

صلاه الجماعه افضل من صلاه الفرد بخمس و عشرین درجه ؛

یک نماز که به جماعت برگزار گردد ، برتری و فضیلت دارد بر بیست و پنج نماز فرادی .

(وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 374)

31 - غیبت و قطع رابطه با تارک نماز جماعت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لاصلاه لمن لایصلی فی المسجد مع المسلمین الا من عله و لاغیبه لمن صلی فی بیته و رغب عن جماعتنا و من رغب عن جماعه المسلمین سقطت عدالته و وجب هجرانه ؛

کسی که بدون عذر موجهی با مسلمین در مسجد نماز جماعت نمی خواند نمازش کامل نیست ، و کسی که در منزلش نماز می خواند و نسبت به جماعت مسلمین بی توجه است غیبتش جایز است و کسی که نسبت به

جماعت مسلمین بی توجه است از عدالت ساقط است و واجب است دوری کردن از او .

(وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 394)

32 - امام جماعت فکر مامومین

قال الصادق - علیه السلام - :

ینبغی للامام ان یکون صلاته صلاه اضعف من خلفه ؛

بر امام جماعت شایسته است که نمازش بر اساس نماز ضعیفترین مامومین خود باشد (نماز را در حال نماز جماعت طولانی نکند) .

(من لایحضره الفقیه ، ص 381)

33 - اهمیت نماز جماعت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلاه جماعه و لو علی راس زج اذا سئلت عمن لایشهد الجماعه فقل : لا اعرفه ؛

نماز باید به صورت جماعت خوانده شود ، ولو بر نوک تیز پیکان باشد ، زمانی که از شما سؤ ال شد در مورد کسی که به جماعت حاضر نمی شود ، بگویید او را نمی شناسیم .

34 - تنظیم صفوف نماز جماعت

فی الروایه :

کان رسول الله - صلی الله علیه وآله - یسوی صفوفنا کانما یسوی بها القداح ؛

راوی می گوید : رسول گرامی اسلام (ص) وقت نماز جماعت آن چنان صفوف جماعت ما را منظم می کرد که تو گویی کاسه ما را پهلوی هم می چیند و منظم می کند .

(جامع احاديث الشيعه ، ج 6 ، ص 470)

35 - فضيلت دو ركعت نماز جماعت

قال الصادق - عليه السلام - :

ان الصلاه فى الجماعه تفضل على صلاه الفرد ثلاث و عشرين درجه تكون خمسا و عشرين صلاه ؛

(دو ركعت) نماز جماعت فضيلت دارد بر نماز فرادى به بيست و سه درجه و بيست و پنج نماز محسوب مى شود .

(ثواب الاعمال ، ص 87)

36 - فضيلت سمت راست

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

فضل ميامن الصفوف على مياسرها كفضل صلوه الجماعه على صلوه الفرد ؛

فضيلت سمت راست بر سمت چپ ، صفهاى جماعت همانند فضيلت نماز جماعت است بر نماز فرادى .

(جامع احاديث الشيعه ، ج 6 ، ص 465)

37 - پاداش قدم برداشتن براى نماز جماعت

عن جعفر بن محمد عن ابائه - عليهم السلام - :

وفى وصيه النبى - صلى الله عليه وآله - لعلى - عليه السلام - قال ثلاث درجات منها المشى بالليل و النهار الى الجماعات ؛

رسول خدا (ص) در وصيتى به على (ع) فرمود : سه چيز موجب درجه و قرب به خداست يكى از آن سه چيز ، روز و شب به طرف نماز جماعت قدم برداشتن است .

(وسائل الشيعه ، ج 5 ، ص 372)

38 - انتظار نماز جماعت كفاره گناهان

عن ابى الحسن - عليه السلام - :

انتظار الصلوه جماعه من جماعه الى جماعه كفاره كل ذنب ؛

انتظار نماز جماعت ، از نماز جماعتى تا نماز جماعتى ديگر ، كفاره همه گناهان است .

(جامع احاديث الشيعه ، ج 6 ، ص 388)

39 - محو گناه

ابا الحسن موسى بن جعفر عليهما السلام يحدث عن ابيه - عليه السلام - انه قال :

من اسبغ وضوئه فى بيته و تمشط و تطيب ثم مشى من بيته غير مستعجل و عليه السكينه و الوقار الى مصلاه رغبه فى جماعه المسلمين لم يرفع قدما و لم يضع اخرى الا كتب له حسنه ، و محت عنه سيئه و رفعت له درجه فاذا ما دخل المسجد الى ان قال - عليه السلام - ثم افتتح الصلوه مع الامام جماعه الا وجبت له من الله المغفره و الجنه من قبل ان يسلم الامام ؛

امام موسى بن جعفر (ع) از پدر بزرگوارش نقل فرمود : كسى كه در منزلش وضوى كامل بگيرد و مويش را شانه كند و خود را معطر نمايد ، سپس از خانه اش بدون عجله و با آرامش و وقار بيرون آيد و به طرف محل نماز برود در حالى كه ميل به جماعت مسلمين دارد قدمى از زمين بر نمى دارد و نمى گذارد مگر اين كه يک حسنه برايش نوشته شود و يک گناه از او محو گردد و يک درجه به خدا نزديک شود تا زمانى كه داخل مسجد شود . تا اينكه فرمود : سپس نماز را با امام جماعت شروع كند از طرف خدا مغفره و بهشت بر او واجب

می شود قبل از اینکه امام سلام نماز را بدهد .

(جامع احادیث الشیعه ، ج 6 ، ص 387)

40 - پاداش حرکت به سوی مسجد

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

و من مشی الی مسجد یطلب فیه الجماعه کان له بکل خطوه سبعون الف حسنه ، و یرفع له من الدرجات مثل ذلک ، فان مات و هو علی ذلک و کل الله به سبعین الف ملک یعودونه فی قبره و یبشرونه و یونسونه فی وحدته و یستغفرون له حتی یبعث ؛

کسی که به قصد شرکت در نماز جماعت به سوی مسجد گام بر می دارد ، خداوند متعال در مقابل هرگامی که بر می دارد ، هفتاد هزار حسنه به او پاداش می دهد و به همین میزان نیز درجات وی بالا خواهد رفت و اگر در چنین حالی بمیرد ، خداوند متعال هفتاد هزار فرشته را مامور می نماید تا در قبر به دیدار او رفته ، وی را بشارت دهند و در تنهایی قبر انیس او باشند و تا روز قیامت برایش طلب آمرزش کنند .

(وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 372)

41- برتری نماز جماعت در مسجد

وساله رجل فقال : ان لی مسجدا علی باب داری فایهما افضل اصلی فی منزلی فاطیل الصلاه او اصلی لهم و اخلف فکتب : صل بهم و احسن الصلاه و لاتثقل ؛

مردی از حضرت امام صادق (ع) سؤ ال کرد : مسجدی در همسایگی من قرار دارد من در خانه (با انجام مستحبات) و طولانی نماز بخوانم بهتر است یا در مسجد با جماعت (به طور مختصر) نماز بخوانم بهتر است ، امام در جواب نوشت : با جماعت نماز بخوان و از نماز فرادی طویل بپرهیز .

(وسائل الشیعه ، ج 5 ،

ص 477)

42 - کامل کننده نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

سووا صفوفکم فان تسویه الصف تمام الصلاه ؛

صفهای نماز جماعت ، را مساوی کنید ، پس همانا که مساوی کردن صفها ، کامل کننده نماز است .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص 20)

43 - ترک همسایگی مسجد

قال الصادق - علیه السلام - :

رفع الی امیرالمؤ منین - علیه السلام - بالکوفه ان قوما من جیران المسجد لایشهدون الصلاه جماعه فی المسجد فقال : لیحضرن معنا صلاتنا جماعه او لیتحولن و لایجاورونا و لانجاورهم ؛

به حضرت علی (ع) خبر دادند که در کوفه قومی هستند در همسایگی مسجد ، که به جماعت مسلمین در مسجد حاضر نمی گردند امام فرمود : باید به جماعت ما و نماز با ما در مسجد حاضر شوند ، و گرنه باید کوچ کنند و از همسایگی مسجد دور شوند و با ما همسایه نباشند و ما نیز با آنان مجاور نباشیم .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص 13)

44 - همسایه مسجد و حضور در نماز جماعت

قال الباقر - علیه السلام - :

لاصلاه لمن لایشهد الصلاه من جیران المسجد الامریض او مشغول ؛

کسی که همسایه مسجد است و به نماز (جماعت) حاضر نمی شود نمازش کامل نیست ، مگر مریض باشد یا عذر موجهی داشته باشد .

(وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 375)

45 - حضور در نماز جماعت با قصد پاک

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من اتی الجماعه ایمانا و احتسابا استانف العمل ؛

کسی که در نماز جماعت با ایمان و قصد پاک و خشنودی خدا داخل شود ، اعمال خود را از سر گیرد . (کنایه از این است که گناهان گذشته اش بخشیده می شود .)

(ثواب الاعمال ، ص 87)

46 - سبب ورود بهشت

قال الصادق - علیه السلام - :

من صلی عن یمین الامام اربعین یوما دخل الجنه ؛

کسی که سمت راست امام جماعت چهل روز نماز بخواند وارد بهشت می شود .

(جامع احادیث ، ج 6 ، ص 465)

47 - اخطار به همسایه مسجد

عن رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

و ما منکم من احد یخرج من بیته متطهرا فیصلی الصلوه فی الجماعه مع المسلمین ثم یقعد ینتظر صلوه الاخری الا و الملائکه تقول : اللهم اغفر له ، اللهم ارحمه ؛

وقتی شما از خانه خارج می شوید ، با طهارت باشید ، و شرکت در جماعت با مسلمین بکنید ، و انتظار نماز باشید ، در این صورت ملائکه برای شما دعا می کنند ، خدایا او را بیامرز ، خدایا بر او رحم کن .

(جامع احادیث ، ج 6 ، ص 387)

48 - صفوف نماز جماعت ، مثل صفوف ملائکه

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اما الجماعه صفوف امتی کصفوف الملائکه و الرکعه فی الجماعه اربع و عشرون رکعه ، کل رکعه احب الی الله - عز و جل - من عباده اربعین سنه ؛

اما نماز جماعت ، به درستی که صفوف امت من ، مثل صفوف ملائکه است و یک رکعت نماز در جماعت بیست و چهار رکعت به حساب می آید ، که هر رکعتی محبوبتر است نزد خدا از عبادت چهل سال .

(وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 372)

49 - صف اول و صف ملائکه

قال علی - علیه السلام - :

افضل الصفوف اولها و هو صف الملائکه و افضل المقدم میا من الامام ؛

بهترین صفهای نماز جماعت ، صف اول است ، و آن صف ملائکه است و بهترین جای صف اول سمت راست امام است .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص 18)

50 - فضیلت یک رکعت

قال الرضا - علیه السلام - :

فضل الجماعه علی الفرد بکل رکعه الفا رکعه ؛

فضیلت نماز جماعت بر نماز فرادی هریک رکعت برابر با دو هزار رکعت است .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص 4)

51 - نماز جماعت سبب ورود به بهشت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

فما من مؤ من مشی الی الجماعه الا خلف الله علیه اهوال یوم القیامه ، ثم یامر به الی الجنه ؛ پس مؤ منی نیست که در راه نماز جماعت قدم بردارد مگر این که خداوند تبارک و تعالی ترس و هراس روز قیامت را برای او سبک می گیرد ، سپس او را امر می کندبه ورود به بهشت .

(وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 372)

52 - اقتداء به امام جماعت اهل ولایت

قال الرضا - علیه السلام - :

و لاتصلی خلف فاجر و لایقتدی الا باهل الولایه ؛

پشت سرآدم فاجر نماز نخوان ، اقتدافقط بر شخص اهل ولایت اهل بیت عصمت و طهارت جایز است .

(تحف العقول ، ص 308)

53 - بهترین صفوف نماز جماعت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

خیر صفوف الصلاه المقدم ، و لو یعلم الناس ما فی الصف الاول لم یصل الیه احد الا باستهام ؛

بهترین صفوف نماز جماعت صف اول است ، اگر مردم می فهمیدند صف اول چقدر فضیلت دارد ، (همه مردم در صف اول شرکت می کردند) و در نتیجه با قید قرعه در صف اول نماز می خواندند .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص 18)

54 - استجابت دعا

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان الله یستحیی من عبده اذا صلی فی جماعه ثم ساله حاجه ان ینصرف حتی یقضیها ؛

زمانی بنده ای نمازش را به جماعت بخواند ، خداوند از او حیاء می کند ، و هنگامی که از او طلب حاجت کرد ، منصرف نشود ؛ مگر اینکه حاجتش را برآورد .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص 4)

55 - اقتداء به امام جماعت عادل

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اذا کان العبد خلف الامام کتب الله له مائه الف الف و عشرین درجه ؛

هرگاه بنده خدا پشت امام عادل به نماز بایستد برای او صد هزار هزار و بیست درجه خداوند ثواب منظور می کند .

(جامع احادیث الشیعه ، ج 6 ، ص 386)

56 - محافظت بر صف اول

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

و من حافظ علی الصف الاول و التکبیره الاولی لایوذی مسلما اعطاه الله من الاجر ما یعطی الموذنون فی الدنیا و الاخره ؛

کسی که محافظت و مداومت بر صف اول و تکبیر اول نماید ، و مسلمانی را اذیت نکند ، خداوند به او اجری معادل اجری که موذن در دنیا و آخرت دریافت می کند عطا خواهد کرد .

(وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 387)

57 - تنظیم صفوف نماز جماعت

قال علی - علیه السلام - :

سدوا فرج الصفوف و من استطاع ان یتم الصف الاول او الذی یلیه فلیفعل ذلک فان ذلک احب الی نبیکم و اتموا الصفوف فان الله و ملائکته یصلون علی الذین یتمون الصفوف ؛

صفوف نماز جماعت ، که خالی است آن را پرکنید ، و هرکس که قدرت دارد بر این که صف اول را تمام کند یا پهلوی صف اول را پر کند این کار را انجام دهد پس به درستی که این کار نزد پیامبر اسلام محبوب است و تمام کنید صفهای (نماز جماعت) را ناقص نگذارید ، پس به درستی که خدا و ملائکه درود می فرستند بر آنان که صفوف را تکمیل کند .

(جامع احادیث الشیعه ، ج 6 ، ص 474)

58 - اقتداء به سه گروه ممنوع است

قال الصادق - علیه السلام - :

ثلاثه لایصلی خلفهم : المجهول ، و الغالی و ان کان یقول بقولک ، و المجاهر بالفسق و ان کان مقتصدا ؛

پشت سر سه گروه نماز نخوان (اقتداء نکن) :

1 - پشت سر شخص ناشناخته .

2 - مرد غلو کننده ، هرچند که امامی و هم عقیده تو باشد .

3 - شخص متظاهر به فسق و گناه ، اگر چه مردی میانه رو و معقول باشد .

(خصال صدوق ، ص 154)

59 - آفات بی نظمی در نماز جماعت

قال الباقر - علیه السلام - :

ینبغی للصفوف ان تکون تامه متواصله بعضها الی بعض ، و یکون بین کل صفین قدر مسقط جسد الانسان اذا سجد ؛

سزاوار است که صفها کامل و به هم پیوسته باشند ، و میان دو صف فاصله به اندازه ای باشد که یک انسان بتواند سجده کند و اگر در نماز جماعت فاصله دو صف جلو و عقب کمتر از این باشد ، چنین نمازی ، نماز کامل و درستی نیست .

(دعائم الاسلام ، ج 1 ، ص 155)

60 - فضیلت صف اول بر صف دوم

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

فضل الصف الاول علی الثانی کفضلی علی امتی ؛

فضیلت صف اول بر صف دوم (نماز جماعت) مثل فضیلت من است بر امتم .

(جامع احادیث الشیعه ، ج 6 ، ص 465)

61 - تاثیر تکبیر اول

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من ادرک التکبیره الاولی اربعین یوما فی خمس صلوات کتب له براءه من النار و برائه من النفاق ؛

کسی تکبیر اول نماز پنجگانه را در نماز جماعت چهل روز درک کند ، برای او آزادی از آتش جهنم و آزادی از نفاق نوشته می شود .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 488)

62 - مانع اقتدا به مامومین

قال الصادق - علیه السلام - :

من قال بالجسم فلا تعطوه شیئا من الزکاه و لاتصلوا خلفه ؛

هرکس قائل به جسمانیت خدا باشد از زکات چیزی به او ندهید و در پشت سرش نماز نخوانید .

(من لایحضره الفقیه ، ج 1 ، ص 379)

63 - توجه رسول خدا (ص) به نماز جماعت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اقیموا صفوفکم ، فانی اریکم من خلفی کما اریکم من قدامی و من بین یدی و لاتخالفوا فیخالف الله بین قلوبکم ؛

صفهای نماز را مرتب کنید ، پس همانا من شما را از پشت سر می بینم ، همان طور شما را از جلو می بینم ، و بین صفهای خود جدایی و فاصله نیندازید ، که خدا بین قلبهای شما جدایی می اندازد .

(جامع احادیث الشیعه ، ج 6 ، ص 468)

64 - آفات بی نظمی در نماز جماعت

عن ابن مسعود قال :

کان رسول الله - صلی الله علیه وآله - یمسح منا کبنا فی الصلوه و یقول : استووا و لاتختلفوا فتختلف قلوبکم ؛

رسول خدا (ص) شانه های نمازگزار را در نماز جماعت می گرفت و منظم می کرد ، و می فرمود : مساوی و منظم باشید ، نامنظم و جدا از هم نباشید که قلبهای شما از همدیگر جدا می شود .

(جامع احادیث الشیعه ، ج 6 ، ص 470)

65 - فضیلت تکبیراول

قال رسول الله - صلى الله علیه وآله - :

التکبیره الاولی مع الامام خیر من الدنیا و ما فیها ؛

تکبیر اول نماز را با امام جماعت گفتن بهتر است از دنیا و آن چه در آن است .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 488 . بحارالانوار ، ج 88 ، ص 15)

66 - خروج بدون علت از مسجد

قال رسول الله - صلى الله علیه وآله - :

من سمع النداء فی المسجد فخرج منه من غیر عله فهو منافق الا ان یرید الرجوع الیه ؛

کسی که بانگ نماز را در مسجد بشنود و بدون علت از آن جا خارج شود ، منافق است ، مگر آن که قصد بازگشت به آن جا را داشته باشد .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص 9)

67 - نمازهای پنجگانه با جماعت

قال رسول الله - صلى الله علیه وآله - :

من صلی الخمس فی الجماعه و حافظ علی الجمعه فقد اکتال الاجر بالمکیال الاوفی و قال تعالی : (ثم یجزیه الجزاء الاوفی) ؛

کسی که نماز پنج وقت خود را به جماعت بخواند و به نماز جمعه حاضر شود ، پس به تحقیق اجر خود را به حد کافی دریافت کرده است . سپس رسول خدا (ص) این آیه کریمه را تلاوت فرمود : (پس جزا داده شود بر آن ، جزای کاملتر) .

(جامع احادیث الشیعه ، ج 6 ، ص 386)

68- محرومیت از امور اجتماعی

عن اميرالمؤ منين - عليه السلام - :

بلغه ان قوما لايحضرون الصلاه فى المسجد فخطب فقال : ان قوما لا يحضرون الصلاه معنا فى مساجدنا فلايواكلونا و لايشاربونا و لايشاورونا و لايناكحونا و لاياخذوا من فيئنا شيئا او يحضروا معنا صلاتنا جماعه ؛

به اميرالمؤ منين على (ع) خبر رسيد كه گروهى براى نماز در مسجد حاضر نمى شوند . حضرت خطبه اى خواندو در آن خطبه چنين فرمود : به درستى كه گروهى براى نماز در مساجد ما حاضر نمى شوند پس با ما هم ، نه غذا بخورند ، نه آب بياشامند و نه مشورت كنند و نه از ما (زن) بگيرند و از غنايم ما چيزى اخذ نكنند ، تا اين كه در نماز جماعت با ما حاضر شوند .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص 14)

69 - مقدار نماز جماعت

قال على - عليه السلام - :

و اذا قمت فى صلاتک للناس ، فلا تكونن منفرا و لامضيعا فان فى الناس من به العله و له الحاجه ؛

و هنگامى كه به نماز جماعت براى مردم مى ايستى بايد نمازت نه نفرت آور و نه تضييع كننده باشد (نه آن قدر آن را طول بده كه موجب تنفر مامومين شود و نه آن قدر سريع كه نماز را ضايع كنى) چرا كه در بين مردمى كه با تو به نماز ايستاده اند ، هم بيمار وجود دارد و هم افراد حاجتمند هست .

(نهج البلاغه ، نامه 52)

70 - بهترين جاى صف اول

قال الرضا - عليه السلام - :

و ان كنت خلف الامام فلا تقوم فى الثانى ان وجدت فى الاول موضعا ؛

اگر می خواهی در پشت امام جماعت قرار بگیری ، تا زمانی که در صف اول جای خالی برای تو هست در صف دوم قرار نگیر .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 490)

71 - مورد شفیع امام جماعت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان امامک شفیعک الی الله - عز و جل - فلا تجعل شفیعک سفیها و لا فاسقا ؛

همانا امام و پیشنماز تو ، شفیع و واسطه تو به درگاه با عظمت الهی است ، پس هرگز کسی را که فاسد و بی خرد است وسیله و شفیع خود به درگاه الهی قرار مده .

(وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 492)

72 - اولین نماز جماعت

قال الصادق - علیه السلام - :

اول جماعه کانت ان رسول الله - صلی الله علیه وآله - کان یصلی و امیرالمؤ منین علی بن ابی طالب - علیه السلام - معه ؛

نخستین جماعتی که برگزار شد ، روزی بود که رسول خدا (ص) داشت نماز می خواند و علی بن ابیطالب امیرالمؤ منین (ع) همراه آن حضرت بود .

(وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 373)

73 - سفارش رسول خدا (ص) در مقدار نماز جماعت

قال علی - علیه السلام - :

و قد سالت رسول الله - صلی الله علیه وآله - حین وجهنی الی الیمن کیف اصلی بهم ؟ فقال : صل بهم کصلاه اضعفهم ، و کن بالمؤ منین رحیما ؛

من از رسول خدا (ص) به هنگامی که مرا به سوی (یمن) فرستاد ، پرسیدم ، چگونه با آنان نماز بخوانم ؟ آن حضرت در پاسخم فرمود : (نمازی بخوان همچون نمازی که ناتوان ترین آن ها می خواند و نسبت به مؤ منان رحیم و مهربان باش) .

(نهج البلاغه ، نامه 52)

74 - شفاعت کننده

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان الله وعد ان یدخل الجنه ثلاثه نفور بغیر حساب و یشفع کل واحد منهم فی ثمانین الفا ، المؤ ذن و الامام ، و رجل یتوضا ثم یدخل المسجد فیصلی فی الجماعه ؛

همانا خداوند به سه گروه وعده داد ، بدون حساب وارد بهشت شوند ، و هر یک از این سه گروه (روز قیامت) می توانند هشتاد هزار نفر را شفاعت کنند و آن ها عبارتند از :

1 - موذن .

2 - امام جماعت .

3 - کسی که وضو بگیرد ، سپس داخل مسجد شود و نماز را به جماعت به جا آورد .

(مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 488)

75 - برتری نماز جماعت بر فرادی

قال الباقر - علیه السلام - :

فضل صلاه الجماعه علی صلاه الرجل فردا خمس و عشرون درجه فی الجنه ؛

نماز جماعت بر نماز فرادی بیست و پنج درجه بهشتی فضیلت و برتری دارد .

(وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 371)

76 - نماز صبح به صورت نماز جماعت

قال علی - علیه السلام - :

من صلی الفجر جماعه رفعت صلاته فی صلاه الابرار و کتب یومئذ فی وفد المتقین ؛

کسی که نماز صبح را به جماعت بخواند ، نمازش در میان نیکان بالا برده می شود ، و آن روز در جرگه پارسایان نوشته شود .

(دعائم الاسلام ، ج 1 ، ص 153)

77- ثمره چهل روز جماعت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من صلی اربعین یوما الصلوات فی جماعه لایغوته تکبیره الاحرام کتب له برائتان برائه من النفاق و برائه من النار ؛

کسی که چهل روز نمازهای خود را با جماعت به جا آورد ، به طوری که یک تکبیره الاحرام از او فوت نشود ، برای او آزادی از آتش جهنم و آزادی از نفاق نوشته می شود .

(محجه البیضاء ، ج 1 ، ص 244)

78 - مذمت نماز فرادی در خانه

قال الصادق - علیه السلام - :

و الصلاه فی منزلک فردا هباء منثور ، لایصعد منه الی الله تعالی شی ء ؛

و نماز فرادی که در خانه ات می خوانی ، هیچ و پوچ است ، و چیزی از آن به درگاه الهی بالا نمی رود .

(امالی طوسی ، ج 2 ، ص 307)

79 - نماز جماعت میزان تایید

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اذا سئلت عمن لایشهد الجماعه فقل : لا اعرفه ؛

هنگامی که از شما راجع به کسی که در نماز جماعت شرکت نمی کند بپرسند ، بگویید او را نمی شناسم .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص 5)

80 - نجات از سختیها و دشواریهای قیامت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

و اما یوم القیامه یجمع الله فیه الاولین و الاخرین للحساب فما من مومن مشی الی الجماعه الا خلف الله - عز و جل - علیه اهوال یوم القیامه ثم یامر به الی الجنه ؛

خداوند در روز قیامت همه انسانها را برای حساب جمع می کند ، و هیچ مومنی ، که در نماز جماعت شرکت نموده نمی ماند ، مگر آن که خداوند روز قیامت سختیها و دشواریها را برایش آسان می کند ، و سپس دستور میدهد که او را وارد بهشت کنند .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص 6)

81 - عبور از صراط

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

و من حافظ علی الجماعه حیثما کان مر علی الصراط کالبرق الخاطف اللامع فی اول زمره مع السابقین ؛

کسی که محافظت و مداومت بر نماز جماعت کند ، مانند برق سریع و درخشان همراه نخستین گروه بهشتیان از روی صراط می گذرد .

(ثواب الاعمال ، ص 343)

82 - پیوند دلها در نماز جماعت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

استووا تستوی قلوبکم و تماسوا تراحموا ؛

صفهای نماز جماعت را هماهنگ و تنظیم نمایید تا دلهایتان متعادل شود ، و با هم در تماس باشید تا مهربانی افزوده شود .

(کنزالعمال ، ج 7 ، ص 623)

83 - تسریع در نماز جماعت

قال الصادق - علیه السلام - :

صلی رسول الله - صلی الله علیه وآله - الظهر و العصر فخفف الصلاه فی الرکعتین فلما انصرف . . . قالوا : خففت فی الرکعتین الاخیرتین ؟ فقال لهم : او ما سمعتم صراخ الصبی ؛

روزی رسول خدا (ص) نماز ظهر و عصر را به جامی آورد ، ناگهان دو رکعت آخر نماز را تخفیف (تسریع) دادند ، اصحاب پس از نماز از حضرت سوال کردند ، که آیا دستور جدید آمده ؟ فرمود : برای چه ؟ گفتند : چرا دو رکعت آخر نماز را سبکتر خواندی ؟ فرمود : مگر صدای فریاد گریه کودک را نمی شنوید .

(وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 369)

84 - به فکر ناتوان ترین مامومین باش

قال علی - علیه السلام - :

و صلوا بهم صلاه اضعفهم و لاتکونوا فتانین ؛

و با مردم همانند نماز گزاردن ناتوان ترین آنان نماز گزارید و (با طول داد آن موجبات زحمات آنان را فراهم نیاورید) و سبب فتنه و فساد نباشید .

(نهج البلاغه ، ص 52)

85 - نماز با جماعت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لو یعلمون ما فی العشاء و الفجر لاتوهما و لو حبوا ؛

اگر بدانند آن چه را که در خواندن نماز عشاء و صبح با جماعت هست به آن می آیند ، هرچند با زانوها و دستها باشد ، مانند راه رفتن کودک با نشستنگاه خود .

(اصول وافی ، ج 2 ، ص 149)

86 - تاخیر محافظت بر نماز جماعت

قال الباقر - علیه السلام - :

ثلاث کفارات : اسباغ الوضوء فی السبرات و المشی باللیل و النهار الی الصلوات و المحافظه علی الجماعات ؛

سه چیز موجب کفاره و پوشاندن (گناه) است :

1 - وضوی کامل در هوای سرد .

2 - در شب و روز برای نمازها ، قدم برداشتن .

3 - محافظت و ملامت بر نماز جماعتها .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص 10)

87 - علت نماز جماعت

قال الرضا - علیه السلام - :

انما جعلت الجماعه لئلا تکون الاخلاص و التوحید و الاسلام و العباده لله الا ظاهرا مکشوفا لان فی اظهاره حجه علی اهل الشرق و الغرب لله وحده و لیکون المنافق و المستخف مودیا لما اقربه یظهر الاسلام و المراقبه و لیکون شهادات الناس بالاسلام بعضهم ببعض جائزه ممکنه مع مافیه من المساعده علی البر و التقوی و الزجر عن کثیر من معاصی الله ؛

علت تشریع نماز جماعت آن است که اسلام و توحید و بندگی و اخلاص به خداوند متعال در معرض دید عموم و ظاهر و مشهور در میان مردم باشد ، زیرا در این صورت است که حجت در زمینه وحدانیت خداوند بر مردم شرق و غرب تمام می شود ، و مردمان منافق و بی اعتنا به نماز مطابق اقرار زبانی وادار به عمل می شوند ، و مراقبت صورت می گیرد و گواهیهای مردم که علیه یکدیگر در زمینه اسلام امکان پیدا می کند علاوه آن که در چنین اجتماعاتی بر توسعه و گسترش نیکوکاری و تقوی مساعدت می شود ، عملا جلوی بسیاری از گناهان گرفته می شود .

(وسائل

الشیعه ، ج 5 ، ص 372)

88 - استجابت دعا و نماز جماعت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان الله یستحیی من عبده اذا صلی فی جماعه ثم ساله حاجه ان ینصرف حتی یقضیها ؛

همانا خداوند از بنده اش هنگامی که به نماز جماعت مشغول است و سپس از او حاجتی بخواهد که برآورده نشود ، حیا می کند تا زمانی که آن را اجابت کند .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص 4)

89 - فضایل نماز جماعت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اتانی جبرئیل مع سبعین الف ملک بعد صلاه الظهر فقال : یا محمد ان ربک یقرئک السلام و اهدی الیک هدیتین لم یهدهما الی نبی قبلک ، قلت ، و ما تلک الهدیتان قال : الوتر ثلاث رکعات والصلاه الخمس فی جماعه ، قلت یا جبرئیل و ما لامتی فی الجماعه ؟ قال : یا محمد اذا کان اثنین کتب الله لکل واحد بکل رکعه مائه و خمسین صلاه و اذا کانوا ثلاثه کتب لکل واحد بکل رکعه مائه صلاه و اذا کانوا اربعه کتب الله لکل واحد بکل رکعه الفا و ماتی صلاه و اذا کانوا خمسه کتب الله لکل واحد بکل رکعه الفین و اربعمائه و اذا کانوا سته کتب الله لکل واحد منهم بکل رکعه اربعه الاف و ثمان مائه صلاه و اذا کانوا سبعه کتب الله لکل واحد منهم بکل رکعه تسعه الاف و ست مائه و اذا کانوا ثمانیه کتب الله لکل واحد منهم بکل رکعه تسعه عشر الفا و مائتی صلاه و اذا کانوا تسعه کتب الله لکل واحد منهم بکل رکعه سته و ثلاثین الفا و اربع مائه صلاه ، و

اذا کانوا عشره کتب الله لکل واحد بکل رکعه سبعین الفا و الفین و ثمان مائه صلاه فان زادوا علی العشره فلو صارت السموات کلها مدادا و الاشجار اقلاما و الثقلان مع الملائکه کتابا لم یقدروا ان یکتبوا ثواب رکعه واحده یا محمد تکبیره یدرکها المؤ من مع الامام خیر من ستین الف حجه و عمره و خیر من الدنیا و ما فیها سبعین الف مره و رکعه یصلیها المؤ من مع الامام خیر من مائه الف دینار یتصدق بها علی المساکین و سجده یسجدها خیر له من عباده سنه و رکعه یرکعها المؤ من مع الامام فی جماعه خیر من عتق مائه رقه ؛

جبرئیل پیش رسول خدا (ص) با هفتاد هزار ملک بعد از نماز ظهر آمد ، و گفت : ای محمد ! همانا خداوند سلام بر تو می فرستد و دو هدیه برای شما فرستاده که برای هیچ پیامبری تاکنون نفرستاده است ، رسول خدا (ص) فرمود : آن دو هدیه چیست ؟ جبرئیل فرمود :

1 - سه رکعت نماز وتر (دو رکعت شفع - یک رکعت وتر) .

2 - نمازهای پنج گانه به صورت نماز جماعت .

رسول خدا (ص) فرمود : ای جبرئیل !نماز جماعت چه فایده ای برای امت من دارد ؟ جبرئیل فرمود : یا محمد ! (برای هر نفر که در نماز جماعت شرکت کند ، پاداش ذکر نمود) :

1 - در نماز جماعت دو نفر اقتداء کند . خداوند برای هر یک نفر در هر یک رکعت یکصدو پنجاه (150) نماز می نویسد .

2 - زمانی در نماز جماعت سه

نفر اقتدا کند . خداوند برای هر یک نفر در یک رکعت ششصد (600) نماز می نویسد .

3 - زمانی که در نماز جماعت چهار نفر اقتدا کند . خداوند برای هر یک نفر در هر یک رکعت یک هزار و دویست (1200) نماز می نویسد .

4 - زمانی که در نماز جماعت شش نفر اقتدا کنند خداوند برای هر یک نفر در هر یک رکعت چهار هزار و هشتصد (4800) نماز می نویسد .

5 - زمانی که در نماز جماعت هفت نفر باشند ، خداوند برای هر یک نفر در هر یک رکعت نه هزار و ششصد (9600) نماز می نویسد .

6 - زمانی که در نماز جماعت هشت نفر اقتدا کنند ، خداوند برای هر یک نفر در هر یک رکعت نوزده هزار و دویست (19200) نماز می نویسد .

7 - زمانی که در نماز جماعت نه نفر باشند ، خداوند برای هر یک نفر در هر یک رکعت سی و شش هزار و چهارصد (36400) نماز می نویسد .

8 - زمانی که در نماز جماعت ده نفر باشند ، خداوند برای هر یک نفر در هر یک رکعت هفتاد و دو هزار و هشتصد (72800) نماز می نویسد .

9- اگر تعداد افراد از ده نفر گذشت ، در این صورت آسمان صفحه و کاغذ و درختان قلم و جن و انس و ملائکه نویسنده باشند ، نمی توانند ثواب یک رکعت آن را بنویسند .

ای محمد !درک تکبیر اول نماز با امام جماعت ، فضیلت دارد بر ششصد هزارحج و عمره و هفتاد هزار بار

بهتر است از دنیا و آن چه در دنیا هست ، و یک رکعت نماز پشت سر امام به جماعت خواندن ، بهتر است از صد هزار دینار صدقه به مساکین دادن ، ویک سجده مؤ من با امام در نماز جماعت بهتر است از صد بنده آزاد کردن .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص 14)

90 - اخطار پیامبر در ترک نماز جماعت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لینتهین اقوام لایشهدون الصلاه او لامرن مؤ ذنا یوذن ثم یقیم ثم امر رجلا من اهل بیتی و هو علی - علیه السلام - فیحرقن علی اقوام بیوتهم بحزم الحطب لانهم لایاتون الصلاه ؛

آنان که در نماز جماعت حاضر نمی شوند لازم است از این کار خودداری کنند ، و گرنه دستور خواهم داد موذن اذان و اقامه بگوید ، آن گاه پس از اقامه جماعت ، یکی از اهل بیت خود را (که علی باشد) فرمان می دهم تا خانه های کسانی را که در جماعت حاضر نشده اند با بسته های هیزم به آتش کشد .

(وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 376)

91 - نماز خواندن در خانه

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لاغیبه الا لمن صلی فی بیته ، و رغب عن جماعتنا ، و من رغب عن جماعه المسلمین وجب علی المسلمین غیبته ، و سقطت بینهم عدالته ، و وجب هجرانه ، و اذا رفع الی امام المسلمین انذره و حذره ، فان حضر جماعه المسلمین ، و الا احرق علیه بیته ، و من لزم جماعتهم حرمت علیهم غیبته ، و ثبتت عدالته بینهم ؛

پیامبر خدا (ص) فرمود : کسی که در خانه اش نماز می خواند و از جماعت ما اعراض کرده غیبت او جایز است ، و هر کس از جماعت مسلمانان اعراض کند ، بر مسلمانان واجب است غیبت او را بکنند ، و در

میان آنها عدالت او ساقط می شود ، و واجب است از او دوری کنند و چون

امر او را به پیشوای مسلمانان می رسانند او را بیم می دهد و می ترساند ، پس اگر در جماعت مسلمانان حاضر شد ، وگرنه خانه او را می سوزانند . و کسی که در جماعت مسلمین حاضر شد غیبتش حرام است و عدالتش ثابت است .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص 38)

92 - کناره گیری از جماعت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان الشیطان ذئب الانسان کذئب الغنم یاخذ الشاه القاصیه و الناحیه فایاکم و الشعاب و علیکم بالجماعه و العامه و المسجد ؛

شیطان گرگ انسان است همانند گرگ گوسفندان که همیشه میشهای دور افتاده و کناره گیر را می گیرد . پس از دسته بندیها (گروه گرایی و خط بازی) بپرهیزید و بر شما باد به حضور در جماعت و مجالس عمومی و مسجد .

(کنزالعمال ، ج 7 ، ص 581 ، حدیث 20355)

93 - وجوب نماز جماعت بر همسایگان مسجد

عن الصادق - علیه السلام - عن ابائه علیهم السلام قال :

اشترط رسول الله - صلی الله علیه وآله - علی جیران المسجد شهود الصلاه ، و قال : لینتهین اقوام لایشهدون الصلاه او لامرن موذنا یوذن ثم یقیم ثم امر رجلا من اهل بیتی ، و هو علی فلیحرقن علی اقوام بیوتهم بحزم الحطب لانهم لایاتون الصلاه ؛

امام صادق (ع) از پدرانش علیهم السلام نقل کرده : پیامبر خدا (ص) بر همسایه های مسجد شرط کرد در مسجد حاضر شوند . فرمود : جماعتی که به نماز حاضر نمی شوند باز گردند ، و یا دستور می دهم موذن اذان و اقامه گوید ، سپس به مردی از اهل بیتم دستور می دهم و او علی است ، خانه جماعتی را با مجموعه هیزم می سوزاند برای اینکه آن ها به نماز نمی آیند .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص 8)

94 - تشکیل صف نماز جماعت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ثلاثه یضحک الله الیهم : الرجل اذا قام باللیل و القوم اذا صفوا فی الصلاه ، و القوم اذا صفوا فی قتال العدو ؛

سه گروهند که خداوند از آنان خشنود است :

1 - کسی که نماز شب می خواند .

2 - جمعی که نماز جماعت تشکیل می دهند .

3 - دسته ای که در برابر دشمن در راه خدا صف آرایی کرده اند .

(ثواب الاعمال ، ص 96)

95 - امام جماعت و رعایت حال نمازگزاران

قال علی - علیه السلام - :

و اذا قمت فی صلاتک للناس فلاتکونن منفرا و لامضیعا ، فان فی الناس من به العله و له الحاجه ، و قد سالت رسول الله - صلی الله علیه وآله - حین وجهنی الی الیمن کیف اصلی بهم ؟ فقال : صل بهم کصلاه اضعفهم ، و کن بالمؤ منین رحیما ؛

هنگامی که برخاستی و خودت را مهیا ساختی تا با مردم نماز گزاری ، نماز را چندان طولانی مخوان که مردم را پراکنده سازی ، و سریع و تند هم مخوان که آن را تباه کنی ، زیرا در میان مردمی که با تو نماز می گزارند ، کسانی هستند که علیل و بیمار و ناتوانند ، یا گرفتاری و کار دارند . من از رسول خدا (ص) هنگامی که مرا برای تبلیغ اسلام به یمن می فرستاد پرسیدم : چگونه با مردم نماز بگزارم ؟ حضرت فرمود : با آنها مانند ناتوانترین آنان نمازگزار ، و بر حال مؤ منین ترحم کن .

(نهج البلاغه ، فیض الاسلام ، ص

(1023

96 - رضایت مامومین

قال النبی - صلی الله علیه وآله - :

من ام قوما باذنهم و هم به راضون فاقتصد بهم فی حضوره ، و احسن صلاته بقیامه و قراءته و رکوعه و سجوده و قعوده ، فله مثل اجر القوم ، و لاینقص من اجورهم شی ء ؛

پیامبر خدا (ص) فرمود : هرکس به اجازه و رضایت جماعتی به آنان پیشنماز باشد ، و آنان به او راضی باشند ، در حاضر شدنش با آنان استقامت ورزد ، و نماز خود را با قیام و قرائت و رکوع و سجود و قعود آن نیکو انجام دهد ، برای او مثل ثواب آن جماعت است ، و از ثواب آنها هم چیزی کم نمی شود .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص 8)

97 - فریضه بودن نماز جماعت

عن زراره و الفضیل قالا :

قلنا له : الصلاه فی جماعه فریضه هی ؟ فقال : الصلاه فریضه و لیس الاجتماع بمفروض فی الصلوات کلها ، ولکنها سنه ؛ من ترکها رغبه عنها و عن جماعه المؤ منین من غیر عله فلا صلاه له ؛

از زراره و فضیل نقل شده که گفتند : به او عرض کردیم نماز خواندن در جماعت فریضه است ؟ فرمود : نماز فریضه است ، در تمام نمازها جمع شدن فریضه نیست ، ولکن آن سنت است و هرکس از روی اعراض از آن نماز جماعت مسلمانان را بدون علت ترک کند ، برای او نماز نیست .

(وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 371)

98 - خداوند بالای سر جماعت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

يد الله على الجماعه فاذا اشتذ الشاذ منهم اختطفه الشيطان كما يختطف الذئب الشاه الشاذه من الغنم ؛

پیامبر خدا (ص) فرمود : دست خداوند بر سر جماعت است ، هرگاه از آنها کسی از جماعت جدا شود ، شیطان او را می رباید همان طور که گرگ گوسفند جدا شونده از رمه گوسفند را می رباید .

(کنزالعمال ، ص 207)

99 - مواظبت بر نماز جماعت

عن علی - علیه السلام - قال :

مروه الحضر قراءه القران و مجالسه العلماء و النظر فی الفقه و المحافظه علی الصلاه فی الجماعات ؛

از علی بن ابی طالب (ع) نقل شده که فرمود : جوانمردی در حضور در وطن ، قرآن خواندن ، هم نشینی با علماء ، و نگریستن در احکام دین ، و مواظبت بر نماز خواندن در جماعتهاست .

(بحارالانوار ، ج 88 ، ص 10)

100 - اقتضاء ایمان

مقتضی الایمان عدم ترک الجماعه من غیر عذر سیما مع الاستمرار علیه فانه کما ورد لایمنع الشیطان من شی ء من العبادات منعها ، و یعرض علیه الشبهات من جهه العداله و نحوها ، حیث لایمکنهم انکارها ، لان فضلها من ضروریات الدین ؛

اقتضاء ایمان آن است بدون عذر نماز جماعت ترک نشود ، مخصوصا با مداومت بر آن ، در روایت آمده ، شیطان چیزی از عبادت را مانند نماز جماعت منع نمی کند ، بر آنان از جهت عدالت و مانند آن شبهه ها ایجاد می کند ، چون انکار آن برای آنان ممکن نیست ، زیرا فضیلت آن از ضروریات دین است .

(العروه الوثقی ، ص 252)

101 - اقامه نماز جماعت امام زمان (عج)

یجتمع المهدی - علیه السلام - و عیسی بن مریم - علیه السلام - فیجی وقت الصلوه فیقول المهدی لعیسی . تقدم ، فیقول عیسی انت اولی بالصلوه فیصلی عیسی ورائه ماموما ؛

در حدیث آمده است : پس از ظهور ، عیسی بن مریم (ع) در هنگام نماز در کنار امام حاضر می شوم و امام به او امامت بر نماز جماعت را تعارف می کند ولی او می گوید : تو سزاوارتری به این امر ، و سپس به عنوان ماموم پشت سر او به جماعت می ایستد .

(منتخب الاثر ، ص 479 . تذکره الخواص ، ص 377)

102 - حق امام جماعت

قال زین العابدین - علیه السلام - :

و اما حق امامک فی صلاتک فان تعلم انه قد تقلد السفاره فیما بینک و بین الله والو فاده الی ربک و تکلم عنک و لم تتکلم عنه و دعالک و لم تدع له ، و طلب فیک و لم تطلب فیه ، و کفاک هم المقام بین یدی الله و المساله له فیک ، و لم تکفه ذلک ، فان کان فی شی ء من ذلک تقصیر کان به دونک و ان کان اثما لم تکن شریکه فیه و لم یکن لک علیه فضل فوقی نفسک بنفسه و فی صلاتک بصلاته فتشکر له علی ذلک ، و لا حول و لا قوه الا بالله ؛حق امام جماعت این است که : بدانی سفارت و وساطت بین تو و خدا ، و نمایندگی تو را در ورود به پیشگاه پروردگار متعال به عهده گرفته است ، وی از جانب تو سخن می گوید

، نه تو از ناحیه او ، او برای تو دعا می کند ، نه تو برای او ، او برای تو طلب فیض و رحمت از خدا می نماید ، نه تو درباره او ، هم ایستادن در پیشگاه خداوند ، و درخواست و دعا را از تو ، کفایت کرده نه تو برای او ، اگر در هر یک از این مراحل کوتاهی شود ، او مقصر است نه تو . اگر گنهکار باشد (برخلاف وظیفه خود رفتار کند) تو شریک جرم او نیستی . (نماز تو نیز در صورتی که او را به عدالت می شناختی و به او اقتدا کردی ، باطل نیست) با اینکه در مقابل این حق و خدمت احسانی به او نکرده ای پس او جانش را سپر جان تو ، و نمازش را سپر نماز تو قرار داده است ، بنابراین ، باید از این خدمت و محبتش قدردانی کنی و حق او را بشناسی . و نمی شود کاری را ترک کند و یا انجام داد مگر به کمک خداوند تبارک و تعالی .

(تحف العقول ، رساله حقوق علی بن الحسین (ع))

پی نوشتها

1-سوره مائده ، آیه 5.

2-سوره مؤ منون ، آیه 9.

3-سوره جمعه ، آیه 9.

جلد دوم

سخن ناشر

نماز در قاموس معارف اسلام ، مفهوم وسیع و اسرار عمیق و آثار فراوانی دارد وآیات و احادیث زیادی را به خود اختصاص داده است .

نماز ، ریسمان اتصالی است که هستی و وجود موجودیت آدمی را به ملکوت پیوند داده و مانند این رشته پرارزش و منبع فیض ، برنامه ای برای ایجاد ارتباط بین بشر و حق مطلق نمی توان یافت .

نماز ، پناه بی پناهان ، سنگر دردمندان ، گلستان روح افزای عاشقان ، چراغ پرفروغ نیمه شب مشتاقان ، صفای دل مستان و سیر و سلوک آگاهان است .

نماز ، زنده کننده جان ، صفابخش حیات جاودان ، روشنی راه رهروان ، تکیه گاه سالکان ، راز و نیاز عارفان ، سرمایه مستمندان دوای درد بی درمان ، شعله دل های بیداران ، مایه شادی سحرخیزان است .

نماز ، دنیا و برزخ و قیامت انسان را بیمه می کند و در همه صحنه ها پاسدار جان و روح آدمی است .

الحمدالله جلد اول این مجموعه مورد استفاده محققین ، و دانشمندان به ویژه روحانیون معظم قرار گرفت و استقبال زیادی از این کتاب ارزشمند شد و خداوند سبحان را شکر می کنیم که به این مؤ سسه چاپ جلد دوم این کتاب را مرحمت فرمود امید است بتوانیم جلدهای دیگر را که در موضوعات مختلف است به چاپ برسانیم .

در خاتمه از طرف این مؤ سسه و دانشمندان و محققین و مبلغین دین از تلاش شبانه روزی استاد بزرگوار حجه الاسلام

عباس عزیزی تشکر می کنیم و از خداوند منان عمر طولانی برای ایشان خواستاریم ، ان شاء الله آن جناب بتوانند موضوعات دیگر این مجموع را به رشته تحریر آورده ، تا به دست شیفتگان راه حق برسد .

لازم به ذکر است که از طرف همین مؤ سسه فصلهای جلد اول و دوم کتاب حاضر ، به صور جداگانه همراه به توضیحات بیشتر و به سبکی آسان ، برای نوجوانان و جوانان عزیز به چاپ خواهد رسید .

مؤ سسه فرهنگی انتشارات نبوغ .

مقدمه

ان الذین یتلون کتاب الله و اقاموا الصلوه کسانی که کتاب خدا را تلاوت می کنند و نماز به پای می دارند . فاطر / 26

سپاس خداوندی را که طبیف نفوس و زنده کننده جان ها ، و دانای رازهای درونی دل ها و شفا بخش آنها است خداوندی که بندگان پاک و مخلص خویش را به راه راست ، هدایت و راهنمایی فرمود .

و صلوات و سلام بر صراط استوار و تجلی گاه کامل خداوند ، یعنی محمد (ص) مؤ ید به قرآن که وی را برای شفای دردها و بیماری های انسان ها در طول زمان طبیبی دوم قرار داده است و همچنین تا شب و روز باقی اند بر خاندان پاک و فرزندان وی که ستارگان تابناک آسمان امامت ، و معصوم از هر کژی و ناراستی اند و همه طبیبان ارواح انسان ها و داعیان خلق به سوی دارالسلام می باشد ، درود باد .

کتابی که در دسترس شما قرار می گیرد ، جلد ، دوم (جامع آیات و احادیث موضوعی نماز)است

که حاصل سعی مستمر این بنده می باشد شیوه این کتاب مثل جلد اول است و جلد اول شامل چهارده فصل و جلد دوم شامل بیست و یک فصل است امکان دارد در جلد اول و دوم احادیثی تکراری باشد ، و آن هم به خاطر تکمیل شدن فصل ها می باشد .

از خداوندی که همه امور به دست نیرومند اوست ، عاجزانه خواستارم که توفیق اتمام سایر مجلدات را به این بنده ناچیز ارزانی فرماید .

از دوست دانشمندم ، حجه السلام و المسلمین سید حسین اسلامی - دامت برکاته - که در امر ویراستاری این مجموعه یاری ام نمودند صمیمانه سپاسگزارم واز خداوند بزرگ برای ایشان پاداش نیکو مساءلت دارم .

عباس عزیزی اراکی حوزه علمیه قم تابستان 1357 .

فصل پانزدهم تعقیبات نماز

آیات

1 - تعقیب نماز

فاذا قضیتم الصلوه فاذکروا الله قیاما و قعودا وعلی جنوبکم فاذا اطماءننتم فاقیموا الصلوه ان الصلوه کانت علی المؤ منین کتابا موقوتا

و هنگامی که نماز را به پایان رسانیدید ، خدا را یاد کنید در حال ایستادن و نشستن و به هنگامی که به پهلو خوابیده اید ، و هر گاه آرامش یافتید (و حالت خوف زایل گشت) نماز را به (صورت معمول) انجام دهید ، زیرا نماز وظیفه ثابت و معینی برای مؤ منان است . (سوره نساء ، آیه 103)

2 - اجابت از طرف خداوند

ادعونی استجب لی ان الذین یستکبرون عن عبادتی سیدخلون جهنم داخرین

مرابخوانید که شما رااجابت خواهم کرد ، آنان که از پرستش من سرباز می زنند ، بزودی در حالی که خوار باشند وارد دوزخ خواهند شد .

(سوره مؤ من آیه 60)

3 - هنگام زیان دعا می کند

و اذا مس الانسان ضر دعا ربه منیبا

هنگامی که انسان را ارزیابی رسد ، پروردگار خود را می خواند و به سوی او باز می گردد . (سوره زمر ، آیه 8)

4 - پاسخ دعا

واذا ساءلک عبادی من عنی فانی قریب اجیب دعوه الداع اذا دعان فلیستجیبوا ولیؤ منوا بی لعلهم یرشدون

و هنگامی که بندگان من از تو درباره من سوال می کنند(بگو) من نزدیکم ! دعای دعاکننده را ، به هنگامی که مرا می خواند ، پاسخ می گویم ! پس باید دعوت مرا بپذیرند و به من ایمان آورند ، باشد که راه یابند(و به مقصد برسند) .

(سوره بقره ، آیه 186)

5 - دعا برای بیماران

امن یجیب المضطر اذا دعاه و یکشف السوء

آیا جز او کسی هست که دعای بیچاره و درمانده را اجابت نماید و عذاب را برطرف سازد . (سوره نمل ، آیه 61)

6 - دعا در پنهانی

ادعو ربکم تضرعا و خفیه انه لایحب المعتدین

خدا را به تضرع و زاری و در پنهانی بخوانید (و بر خلق ستم روا مدارید) که خداوند ستمکاران را دوست ندارد . (سوره اعراف ، آیه 55) .

احادیث

7 - تاءثیر دعا

قال رسول الله - صلى الله علیه و آله -

التعقیب بعد صلوه الفجر ابلغ فی طلب الرزق

دعای پس از نماز صبح برای جلب رزق مؤ ثرتر است . (بحارالانوار ، ج 85 ، س 326 ، مستدرک الوسایل ، ج 1 ، ص 336)

8 - صلوات بر محمد (ص) و اهل بیتش

قال الصادق - علیه السلام -

کل دعاء یدعی الله - عزوجل - به محجوب عن السماء حتی یصلی علی محمد و آل محمد

هر دعایی که خدا با آن خوانده شود ، پوشیده است ، بالا نمی رود و به هدف اجابت نمی رسد مگر این که صلوات بر محمد و آل محمد (ع) همراه باآن باشد (اصول کافی ، - ج 2 ، ص 493)

9 - فضیلت تسبیح حضرت فاطمه (س)

قال الصادق - علیه السلام -

تسبیح فاطمه الزهراء - علیهاالسلام - فی کل یوم فی دبر کل صلاه احب الی من صلاه الف رکعه فی کل یوم

تسبیح حضرت زهرا (س) در هر روز در تعقیب هر فریضه نزد من محبوب تر است از به جا آوردن هزار رکعت نماز در هر روز (ثواب الاعمال ، ص 166)

10 - نماز و دعا

قال الصادق - علیه السلام -

ان الله - عزوجل - فرض علیکم الصلوات الخمس فی افضل الساعات فعلیکم بالدعاء فی ادبار الصلوات

همانا خداوند نمازهای پنجگانه را در بهترین ساعتها بر شما واجب کرد ، بنابراین بعد از نمازها دعا کنید(بحارالانوار ، ج 85 ، ص 320)

11 - دعای بعد از نماز

قال الصادق - علیه السلام -

من صلی صلوه و عقب الی اخری فهو ضیف الله و حق علی الله ان یکرم ضیفه

هر که نماز فریضه کند و بعد از آن تعقیب بخواند تا نماز دیگر (یعنی به خواندن دعاهایی که بعد از نماز باید خواند و قرائت قرآن و غیره مشغول گردد تا وقت نماز دیگر) پس آن بنده مهمان خدا می باشد و حق است بر خدای - عزوجل - اینکه اکرام کند مهمان خود را . (بحارالانوار ، ج 85 ص 322) .

12 - وقت استجابت دعا

قال الصادق - علیه السلام -

یستجاب الدعاء فی اربعه مواطن فی الوتر و بعد الفجر و بعد الظهر و بعدالمغرب

دعا در چهار وقت به اجابت می رسد 1 - در نماز وتر 2 - پس از نماز صبح 3 - بعد از نماز ظهر 4 - پس از مغرب (بحارالانوار ، 85 ، ص 324 روضه المتقین ، ج 12 ص 38) .

13 - نماز واجابت دعا

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله -

من ادی فریضه فله عندالله دعوه مستجابه

هرکس نماز واجبی را به جای آورد یک دعای مستحب نزد خدا خواهد داشت . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 321) .

14 - دعای نمازگزار

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله -

ثلاثه مواطن لاترد فیها دعوه عبد رجل یکون فی بریه حیث لایراه احد الاالله فیقوم فیصلی و رجل یکون معه فئه فیقر عنه اصحابه فبثبت و رجل یقوم من آخر اللیل

سه مورد است که دعای کسی در آن رد نمی شود یکی آن مردی که در بیابان باشد و کسی جز خدا او را نمی بیند برخیزید و نماز گزارد . دیگر آن مردی که با گروهی در جنگ باشد و یاران وی بگریزند و او استوار ماند . سوم آن که مرد در آخر شب برای عبادت برخیزد . (کنزالعمال ، ج 2 - ص 102 ، ص 3336)

15 - فضیلت والای دعای متصل به نماز

قال علی - علیه السلام -

من جلس فی مصلاه ثانیا رجلیه یذکر الله - تبارک الله و تعالی - وکل الله - عزوجل - به ملکا یقول ازدد شرفا تکتب لک الحسنات و تمحی عنک السیئات و تبنی لک الدرجات حتی ینصرف

کسی که درجایگاه نمازش بنشیند ، و به ذکر خدای تعالی و به تعقیبات بپردازد خداوند فرشته ای را بر او ماءمور و موکل می گرداند که به وی می گوید ای نمازگزاری که مشغول به دعا هستی ، به شرف و کرامت و فضیلت خود بیفزا (یعنی بیشتر و زیادتر دعا کن) که از برای تو حسنات ثبت می گردد و سیئات و بدیهایت محو و نابود می شود و درجات برای تو افزون می گردد و این گفتگو ادامه دارد تا وقتی که او از دعا و تعقیباتش فارغ شود (دعائم الاسلام ، ج 1 ص 165) .

16- امام کاظم (ع) مشغول تعقیب نماز

موسی بن جعفر - علیه السلام - انه یصلی الفجر فیعقب الی ان تطلع الشمس ثم یسجد سجده ، فلایزال ساجدا حتی تزول الشمس و قد و کل من یترصد اوقات الصلاه فاذا اخبره و ثب یصیل من غیر تجدید وضوء

امام موسی کاظم (ع) وقتی نماز صبح را به جا می آورد تا طلوع آفتاب مشغول تعقیب و ذکر خدا می شد و سالهایی که در زندان بود ، غالبا پس از نماز سر به سجده می گذاشت و تا نزدیک ظهر به دعا و ذکر حمد

مشغول بود و چون فرا می رسد برمی خاست و بدون (نیاز به) تجدید وضو به نماز می ایستاد . (بحارالانوار

، ج 48 ص 107)

17 - کمال نماز با صلوات

قال الصادق - علیه السلام -

ان من تما الصلوه اعطاء الزکوه (الفطره) کما ان الصلاه علی النبی - صلی الله علیه و آله - من تمام الصلاه

همانا پرداخت زکات فطره (در آخر ماه رمضان) مایه تمامیت روزه است چنان که صلوات بر محمد (و آل او) باعث تمامیت نماز است (یعنی نماز با صلوات و روزه بازکات فطره کامل می شود) . (وسائل الشیعه ، ج 6 و ص 221)

18 - دعا کلید رحمت و روشنایی

قال علی - علیه السلام -

الدعاء مفتاح الرحمه و مصباح الظلمه

دعا کلید رحمت الهی و روشنایی بخش تاریکی هاست (میزان الحکمه ، ج 3 ص 245) .

19 - استجابت دعا

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله -

ان الله یستجبی من عبده اذا صلی فی جماعه ثم ساءله حاجه ان ینصرف حتی یقضیها

وقتی بنده نمازش را به جماعت بخواند وحاجتی از خدا بخواهد ، خداوند او را حاجت روا خواهد کرد ، زیرا شرم دارد خواسته او را برنیاورد . (بحارالانوار ، ج 88 ص 4)

20 - استجابت دعا

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله -

ادعوا الله و انتم موقنون بالاجابه و اعلموا ان الله تعالی لایستجب دعاء من قلب غافل لاه

بایقین به استجابت دعای خویش ، خداوند را بخوانید و بدانید که پروردگار - تبارک و تعالی - دعایی را که از دل غافل و بی توجه برآید ، مستجاب نخواهد کرد(الاذکار ، ص 356) .

21 - طلب حاجت بعد از نماز

قال الصادق - علیه السلام -

ان الله - عزوجل - فرض علیکم الصلوات فی احب الاوقات الیه فاسئلوا الله حوائجکم عقیب فرائضکم

به درستی که خداوند نمازهای واجب را در محبوبترین اوقات واجب کرد ، پس حاجات خود را بعد از نمازهایتان بخواهید . (بحارالانوار ، ج 85 ص 324)

22 - دعا ، نردبان ترقی

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله -

کاءنه قداستغنی غنی خذوا صلاته فاضربوا بها وجهه

بنده مران بنگرید که نماز به جای آورد ، ولی درخواست حاجت نکرد و گویا از من بی نیاز است نمازش رابرگردانید و برچهره اش بکوبید(بحارالانوار ، ج 82 ص 325)

23 - تسبیح تربت

قال الصادق - علیه السلام -

السجود علی طین قبر الحسین - علیه السلام - ینورالی الارض السابعه و من کان معه سبحه من طین قبر الحسین - علیه السلام - کتب مسبحا و ان لم یسبح بها

سجده بر تربت قبر حسین (ع) تا زمین هفتم را نور باران می کند ، و کسی که تسبیحی از خاک مرقد حسین علیه السلام با خود داشته باشد ، تسبیح گوی حق محسوب می شود ، گرچه با آن تسبیح نگوید . (من لایحضره الفقیه ، ج 1 ، ص 268 و سائل الشیعه ج 3 ص 608)

24 - دعا بعد ازنماز

قال الباقر - علیه السلام -

فاذا فرغت من الصلاه المکتوبه فانصب الی ربک فی الدعاء او ارعب الیه فی المساءله

هرگاه از نماز واجب فارغ شدی ، به دعا به سوی پروردگارت بپرداز و رغبت کن به سوی پروردگارت به سوال و درخواست . (مجمع البیان ، ج 10 ص 509)

25 - استجابت دعا در چهار موقع

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله -

تفتح ابواب السماء و یستجاب الدعاء فی اربعه مواطن عندالتقاء الصفوف فی سبیل الله وعند نزول الغیث وعند اقامه الصلاه وعند رؤ یه الکعبه

چهار موقع درهای آسمان را بگشایند و دعاها رامستجاب کنند

1 - هنگام تلاقی صفوف مبارزان در راه خدا

2 - هنگام نزول باران

3 - هنگام نماز

4 - هنگام دیدار کعبه (نهج الفصاحه ، ص 1168)

26 - بهترین ساعات برای استجابت دعا

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله -

و ارفعوا الیه ایدیکم بالدعاء فی اوقات صلاتکم فانها افضل الساعات ینظرالله - عزوجل - فیها بالرحمه الی عباده و یجیبهم اذا ناجوه و یلبیهم اذا نادوه و یستجب لهم اذا دعوه

و در اوقات نمازهایتان دستهای خود را به دعا به سوی خدا بردارید ، زیرا آن اوقات بهترین ساعات است و خداوند به سوی بندگانش با نظر رحمت نگاه می کند وهنگامی که با او مناجات کنند جواب می دهد زمانی که او را بخوانند ، لبیک می گوید و وقتی که به درگاه او دعا کنند ، اجابت می فرماید . (بحارالانوار ، ج 96 ، ص 356)

27 - دعا بعد از نماز واجب

قال الصادق - علیه السلام -

الدعاء بعد الفریضه افضل من الصلوه تنفلا

دعای بعد از نماز واجب ، از به جا آوردن نماز نافله برتر است . (من لایحضره الفقیه ، ج 1 ص 962)

28 - علت تاءخیر اجابت دعا

قال علی - علیه السلام -

لایقنطنک تاءخیر اجابه الدعاء فان العطیه علی قدر النبیه و ربما تاءخرت الاجابه لیکون ذلک الاعظم لاجر السائل ، و اجزل لعطاء النائل

نباید به تاءخیر افتادن اجابت دعا تو را نا امید کند ، زیرا عطا وبخشش خداوند به قدر نیت بنده است و چه بسا که اجابت دعا طول کشد تا پاداش دعاکننده بزرگتر و عطای بخشنده نیز بیشتر گردد(غررالحکم ، ص 238) .

29 - آثار تسبیح فاطمه زهرا (س)

قال الصادق - علیه السلام -

من سبح تسبیح فاطمه الزهراء - علیها السلام - قبل ان یثنی رجلیه من صلاه الفریضه غفر الله له ، ولیبداء بالتکبیر

هرکس بعد از نماز واجب و قبل از اینکه پای راست را از بالای پای چپ بردارد ، تسبیح فاطمه زهرا (س) رابه جا آورد ، تمام گناهان او آمرزیده می شود ، و دراین تسبیح از (الله اکبر)آغاز کند . (تهذیب الاحکام ، ج 2 ، ص 106)

30 - امتیاز دعا بعد از نماز

قال الصادق - علیه السلام -

الدعا بعد الفریضه ایاک ان تدعه ، فان فضله بعد الفریضه کفضل الفریضه علی النافله

مبادا دعای بعد از فریضه را ترک کنی ، زیرا فضیلت و امتیاز دعای بعد از فریضه همچون برتری فریضه و نماز واجب برنافله است . (بحارالانوار ، 85 ، ص 325)

31 - مدام در خانه خدا زدن

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله -

ان المصلی لیقرع باب الملک و انه من یدم قرع الباب یوشک ان یفتح له

به درستی که نمازگزار در خانه خداوند را میزند و کسی که پیوسته دری را بکوبد ، عاقبت آن درب به روی او باز خواهد شد . (نهج الفصاحه ، ص 827)

32 - تعلیم تسبیح فاطمه زهرا (س)

قال الباقر - علیه السلام -

ما عبدالله بشی ء من التحمید افضل من تسبیح فاطمه و لوکان شی ء افضل من لنحله رسول الله - صلی الله علیه و آله - فاطمه علیها السلام

خداوند به چیزی برتر از تسبیح فاطمه (ع) حمد و ستایش نشد واگر چیزی برتر از آن بود ، هرآینه رسول خدا صلی الله علیه و آله آن را به فاطمه زهرا (س) می بخشید (می آموخت) . (وسائل الشیعه ، ج 4 ص 1024) .

33 - سپر مؤ من

قال علی - علیه السلام -

الدعاء ترس المؤ من

دعا سپر مؤ من است . (میزان الحکمه ، ج 3 ص 247)

34 - مغز عبادت

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله -

الدعاء مخ العباده

دعا مغز عبادت است . (میزان الحکمه ، ج 3 ، ص 247)

35 - دعا و اجابت الهی

قال علی - علیه السلام -

من دعا الله اجابه

هرکه خدا را بخواند ، خداوند او را پاسخ گوید . (غررالحکم ، ص 295)

36 - دعا برای دیگران

قال الصادق - علیه السلام -

من قدم اربعین رجلا من اخوانه فدعا لهم ثم دعا لنفسه استجیب له فیهم و فی نفسه

هرکس برای چهل تن از برادران (دینی) خود دعاکند و سپس برای خود دعا کند ، خدا ، دعای او را در حق آنان و او مستجاب کند . (المواعظ العددیه ، ص 274) .

37 - قساوت قلب مانع اجابت دعا

قال الصادق - علیه السلام -

ان الله - عزوجل - لایستجیب دعاء بظهر قلب قاس

همانا خدای تعالی دعایی را که از دل سخت و با قساوت برخاسته شود ، اجابت نمی کند . (بحارالانوار ، ج 93 ، ص 305 ، میزان الحکمه ، ج 3 ، ص 257) .

38 - دعا مخزن اجابت

الدعاء کهف الاجابه کما ان السحاب کهف المطر

دعا خزانه و گنجینه اجابت است ، چنان که ابر مخزن باران است . (بحارالانوار ، ج 93 ، ص 295) .

39 - دفع بلا به وسیله دعا

قال علی - علیه السلام -

و ادفعوا امواج البلاء بالدعاء

موج بلاها را به وسیله دعا از خود دفع کنید . (بحارالانوار ، ج 93 ، ص 301)

40 - دعا و درمان

قال الصادق - علیه السلام -

علیک بالدعاء فان فیه شفاء من کل داء

برتو باد به دعا ، زیرا دعا درمان هر دردی است . (میزان الحکمه ، ج 3 ص 248)

41 - شروط استجابت دعا

للدعاء شروط اربعه الاول احضار النیه ، الثانی ، اخلاص السریره الثالث معرفه المسئول ، الرابع ، الانصاف فی المساءله

برای دعا چهار شرط است

1 - حضور قلب

2 - اخلاق باطن

3 - شناخت و معرفت خدا

4 - رعایت انصاف در سوال (المواعظ العددیه ، ص 126)

42 - دعا در حال دل شکستن

قال الصادق - علیه السلام -

اذ رق احدکم فلیدع فان القلب لایرق حتی یخلص

وقتی دل شما شکست دعا کنید ، زیرا دل تا خالص نگردد نمی شکند . (بحارالانوار ، ج 93 ، ص 345)

43 - بلند نمودن دستها هنگام دعا

روی ان رسول الله - صلی الله علیه و آله -

کان اذا مد یدیه فی الدعاء لم یرد هما حتی یمسح بهما وجهه

روایت شده که رسول خدا صلی الله علیه و آله هنگام دعا دستهایش را بلند می کرد وپس از دعا به صورت خود می کشید . (المواعظ العددیه ، باب 10 ، فصل 8)

44 - لقمه حرام مانع استجابت دعا

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله -

من اکل لمقه حرام لم تقبل له صلوه اربعین لیله و لم یستجب له دعوه اربعین صباحا

کسیکه لقمه حرام بخورد ، نماز چهل شب او قبول نمی شود ، ودعای چهل روز او به اجابت نمی رسد(دارالسلام ، نوری ، ج 4 ص 213)

45 - نحوه گفتن تسبیح فاطمه زهرا (س)

قال الصادق - علیه السلام -

فی تسبیح فاطمه - علیها السلام - تبداء بالتکبیر اربعا و ثلاثین ، ثم التحمید ثلاثا و ثلاثین ثم التسبیح ثلاثا و ثلاثین

در تسبیح فاطمه (س) باتکبیر (الله اکبر) شروع کرده و سی و چهار مرتبه بگوی ، پس از آن سی و سه بار تحمید (الحمدلله) و سپس سی و سه مرتبه تسبیح (سبحان الله) . (وسائل الشیعه ، ج 4 ص 1025 ج 2 ، فروع کافی ، کتاب الصلاه ، ص 342) .

46- تعقیبات نماز صبح

قال الصادق - علیه السلام -

الجلوس بعد صلاه الغداه فی التعقیب و الدعاء حتی تطلع الشمس ابلغ فی طلب الرزق من الضرب فی الارض

هرکس بعد از نماز صبح برای تعقیب و دعا تا طلوع خورشید بنشیند ، بهتر از در نوردیدن زمین ، روزی راجلب می کند . (وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 10 35) .

47 - درخواست نامشروع در دعا

قال الصادق - علیه السلام -

یا صاحب الدعاء ! لا تسئل ما لایکون و لایحل

ای دعاکننده ! چیزی را که نشدنی و حرام است از خداوند درخواست مکن (چون به اجابت نمی رسد) (عده الداعی ، ص 140)

48 - دوری شیطان با گفتن تسبیح فاطمه (س)

قال الباقر - علیه السلام -

من سبح تسبیح فاطمه - علیهاالسلام - ثم استغفر غفر له ، و هی مائه باللسان و الف فی المیزان ، ویطرد الشیطان ، و یرضی الرحمان

هر کس که تسبیح حضرت فاطمه (س) را به جای آورد و پس از آن استغفار کند مورد مغفرت قرار می گیرد و آن تسبیح به زبان ، صد مرتبه است و در میزان (اعمال) هزار خواهد بود و شیطان را دور کرده و خدای رحمان را خشنود می نماید . (وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 1023 ، ح 3)

49 - تسبیح بعد از نماز واجب

قال الصادق - علیه السلام -

من سبح تسبیح فاطمه - علیهاالسلام - فی دبر المکتوبه من قبل ان یبسط رجلیه اوجب الله له الجنه

هرکس تسبیح فاطمه (س) را در نماز واجب و قبل از اینکه از حالت جلوس تشهد و سلام خارج شود به جا آورد ، خدا بهشت را بر او واجب کند . (فلاح السائل ، ص 165) .

50 - مداومت برگفتن تسبیح

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله -

یافاطمه ! اعطیک ما هو خیر لک من خادم و من الدنیا بما فیها ، تکبرین الله بعد کل صلاه اربعا و ثلاثین تکبیره ، وتحمدین الله ثلاثا و ثلاثین تحمیده ، و تسبحین الله ثلاثا و ثلاثین تسبیحه ، ثم تخمین ذلک بلااله الا الله ، وذلک خیر لک من الذین اردت و من الدنیا و ما فیها فلزمت - صلوات الله علیها - هذاالتسبیح بعد کل صلاه ، و نسب الیها

ای فاطمه ! به تو چیزی را عطا کنم که از خدمتکار و دنیا با آنچه در آن است بهتر باشد بعد از نماز سی و چهار مرتبه (الله اکبر)سی و سه مرتبه (الحمدلله)و سی و سه مرتبه (سبحان الله)بگو و پس از آن را به (لااله الاالله)ختم کن این کار برای تو بهتر است از آنچه می خواهی و از دنیا وآنچه در آن است پس حضرت زهرا (س) پس از هر نماز به این تسبیح مداومت کرد و منسوب به او گردید . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 336) .

51 - تسبیح هنگام خواب

قال الصادق - علیه السلام -

من باب على تسبيح فاطمه - عليهاالسلام - كان من الذاكرين الله كثيرا و الذاكرات

هركس شب را با تسبيح فاطمه (س) سپرى كند (و هنگام خواب تسبيح گويد) از مردان و زنانى باشد كه خدا را زياد ياد مى كنند . (سفينه البحار ، ج 1 ص 593) .

52 - آمين گفتن

قال الصادق - عليه السلام -

الداعى و المؤ من شريكان

دعا كننده و آمين گوينده دراجر و استجابت دعاى شان شريک هستند (يكسانند) . (المواعظ العدديه ، ج 342) .

53 - تاءثير تسبيح فاطمه زهرا (س)

قال الصادق - عليه السلام -

من سبح الله فى دبر الفريضه تسبيح فاطمه الزهراء - عليهاالسلام - مائه مره و اتبعها بلااله الاالله غفر الله له

هركس بعد از نماز واجب با تسبيح حضرت فاطمه زهرا (س) صدبار به تسبيح خداى متعال بپردازد و به دنبال آن (لااله الاالله)بگويد ، خداوند او رامشمول مغفرت خود مى كند . (فروع كافى ، ج 3 ، كتاب الصلاه ، باب دعا ، نماز 70 - ص 342) .

54 - نجات از شقاوت با گفتن تسبيح فاطمه (س)

قال الصادق - عليه السلام -

يا اباهارون ! انا ناءمر صبياننا بتسبيح فاطمه - عليهاالسلام - كما ناءمرهم بالصلاه ، فالزمه ، فانه لم يلزمه عبد فشقى

اى اباهارون ! ما بچه هاى خود را همان طور كه به نماز امر مى كنيم ، به تسبيح حضرت فاطمه (س) نيز امر مى كنيم تو نيز بر آن مداومت كن ،

زیرا بنده شقی (و بدبخت معنوی) بدان پای بند نمی شود . (فروع کافی ، کتاب الصلاه ص 343 ، ح 13) .

55 - گفتن تسبیح قبل از خواب

قال الصادق - علیه السلام -

تسبیح فاطمه الزهراء ، علیهاالسلام - اذا اخذت مضجعک ، فکبر الله اربعا وثلاثین ، واحمده ثلاثا و ثلاثین ، وسبحه ثلاثا و ثلاثین ، وتقراء آیه الکرسی و المعوذتین و عشر آیات من اول الصافات و عشرا من آخرها

(یکی از جاهایی که) تسبیح حضرت فاطمه زهرا (س) (گفتن آن وارد است) هنگامی است که به خوابگاه خود رفتی ، سی و چهار بار (الله اکبر)بگو و سی و سه بار (الحمدالله)و سی و سه بار (سبحان الله)و آیه الکرسی ومعوذتین را (قل اعوذ برب الفلق ، و قل اعوذبرب الناس) و ده آیه از اول سوره صافات و ده آیه از آخر آن را بخوان . (اصول کافی ، ج 2 ، ص 536)

56 - موالات تسبیح فاطمه زهرا (س)

قال محمدبن جعفر

انه کان یسبح فاطمه - صلی الله علیها - فیصله ولا یقطعه

امام صادق علیه السلام تسبیح حضرت فاطمه زهرا (س) را متصلا انجام می داد و آن را قطع نمی کرد . (فروع کافی ، ج 3 ، کتاب الصلاه باب دعا ، نماز 120 ، ص 345) .

57 - آثار تعقیب نماز صبح

ما استنزل الرزق بشی ء مثل التعقیب فیمابین طلوع الفجر الی طلوع الشمس

چیزی رزق آفرین تر از تعقیب بین نماز صبح وطلوع آفتاب نیست . (وسائل الشیعه ، ج 4 ص 1036) .

58 - تسبیح حضرت فاطمه (س)

قال الصادق - عليه السلام -

من سبح تسبيح فاطمه - عليها السلام - قبل ان يثنى رجله من صلوه الفريضه غفرله

كسى كه در نمازهاى فريضه ، پس از سلام نماز و قبل از حركت از مصلى ، خداوند را به تسبيح فاطمه زهرا - سيده النساء العالمين - تسبيح كند آمرزيده مى شود . (دعائم الاسلام ، ج 1 ص 168)

فصل شانزدهم نماز معصومين (ع)

آيات

1 - نماز ، اولين فرمان به موسى (ع)

اننى انالله لااله الا انا فاعبدنى و اقم الصلوه لذكرى

من الله هستم و معبودى جز من نيست ، مرا پرستش كن و نماز را براى ياد من به پادار . (سوره طه ، آيه 14) .

2 - اسحاق و يعقوب (ع) و نماز

و وهبنا له اسحق و يعقوب نافله وكلا جعلنا صالحين وجعلناهم ائمه يهدون بامرنا واوحينا اليهم فعل الخيرات و اقام الصلوه و ايتاء الزكوه و كانوا لنا عابدين

ما به ابراهيم اسحاق و فرزند زاده اش يعقوب را عطا كرديم و همه را صالح و شايسته و لايق مقام نبوت قرار داديم ، و آنان را به پيشوايى خلق برگزيديم تا مردم را هدايت كنند ، و هر كار نيكو را از انواع عبادات و خيرات مخصوصا اقامه نماز و اداى زكات رابه آنان وحى كرديم و ايشان براى مابندگان سر به فرمان بودند . (سوره انبياء، آيات 72 ، و 73) .

3 - نماز حضرت زكريا (ع)

هو قائم يصلى فى المحراب

حضرت زكريا (ع) در محراب ايستاده مشغول نماز بود . (سوره آل عمران ، آيه 38) .

4 - حضرت شعیب (ع) و نماز

قالو یا شعیب اصوتک تاءمرک ان نترک ما یعبد اباؤ نا او ان نفعل فی اموالنا مانشاء انک لانت الحلیم الرشید

گفتند ای شعیب ! آیا نمازت تو را دستور می دهد که ما آنچه را پدرانمان می پرستیدند ، ترک گوییم و آنچه رامی خواهیم در اموالمان انجام ندهیم ؟ تو مرد بردبار و رشیدی هستی . (سوره هود ، آیه 87)

5 - نماز در آیین حضرت عیسی (ع)

واوصانی بالصلوه والزکوه ما دمت حیا

عیسی گفت خداوند به من سفارش کرده تا زنده ام نماز و زکات را به پای دارم . (سوره مریم ، آیه 31) .

6 - پیامبر اسلام (ص) ونماز

فسبح بحمد ربک و کن من الساجدین ، و اعبد ربک حتی یاءتیک الیقین

و به ستایش پروردگارت تسبیح کند (و از نمازگزاران باش) و دایم به پرستش وعبادت خدای خود مشغول باش تا لحظه مرگ تو فرا رسد . (سوره حجر ، آیات 98 - 99)

7 - دعوت رسول الله صلی الله علیه و آله به نماز شب

و من اللیل فتهجد به نافله لک عسی ان یبعثک ربک مقاما محمودا

پاسی از شب را از خواب برخیز و قرآن (و نماز) بخوان . این یک وظیفه اضافی برای توست تا پروردگارت تو رابه مقامی در خور ستایش برانگیزد . (سوره اسراء، آیه 79)

8 - زکات دادن در حال نماز

انما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلوه و یؤ تون الزکوه و هم راکعون

سرپرست و ولی شما خدا ورسول او است و مؤ منانی که نماز به پاداشته و در حال رکوع به بی نوایان زکات می دهند . (سوره مائده ، آیه 55) .

احادیث

9 - نماز حضرت ابراهیم (ع)

فی عده الداعی

روی ان ابراهیم - علیه السلام - کان یسمع تاءوهه علی حد میل حتی مدحه الله بقوله ان ابراهیم لحلیم اواه منیب وکان فی صلوته یسمع له ازیر کازیر المرجل و کذلک یسمع من صدر سیدنا رسول الله - صلی الله علیه و آله - مثل ذلک و کانت فاطمه - علیهاالسلام - تنهج فی الصلوه من خیفه الله .

روایت شده که صدای آه و زاری ابراهیم (ع) از فاصله یک میلی (چهارهزار ذراع) شنیده می شد ، تا آن حد که خداوند وی را به این کلام ستود و فرمود (همانا ابراهیم ، بردبار ، بسیار آه کشنده و انابه کننده به سوی خدا بود)در نماز صدایی مانند صدای دیگ شنیده می شد و فاطمه (س) در نماز از خوف خدا از حای عدی خارج می گردید وفس وی به شماره می افتاد . (مستدرک الوسائل ، کتاب الصلوه ، باب 2 ، حدیث 15) .

10 - خشوع پیامبر خدا (ص) در نماز

کان النبی -صلی الله علیه وآله - اذا قام الی الصلوه یغیر وجهه خوفا من الله .

رسول خدا -صلی الله علیه وآله - هرگاه که به نماز می ایستاد ، صورت مبارکش خوف از خداوند متعال دگرگون می شد . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 248) .

11 - نماز اول وقت پیامبر (ص)

عن عائشه قال کان رسول الله -صلی الله علیه وآله - یحدثنا ونحدثه فاذا حضرت الصلوه فکانه لم یعرفنا و لم نعرفه اشتغالا بعظمه الله .

پیامبر خدا (ص) با ما سخن می گفت و ما با وی سخن می گفتیم ، چون هنگام نماز فرا می رسید ، پیامبر خدا (ص) به سبب توجه به عظمت حق تعالی ، چنان می نمود که گویی ما را نشناخته و ما او را می شناسیم . (محجه البیضاء ، ج 1 ص 350)

12 - رسول خدا -صلی الله علیه وآله - و ذکر قنوت

قال الصادق - علیه السلام -

وکان رسول الله -صلی الله علیه وآله - یستغفر الله فی الوتر سبعین مره و یقول هذا مقام العائذ بک من النار سبع مرات

رسول خدا (ص) در قنوت نماز وتر هفتاد بار (استغفرالله)وهفت بار هذا ماقم العائذ بک من النار)(یعنی این جایگاه کسی است که از آتش به تو پناه آورده است) می گفت . (وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 610) .

13 - خضوع رسول خدا (ص) در نماز

روی ان النبی -صلی الله علیه وآله - کان اذا قام الی الصلاه کانه ثوب ملقی

پیامبر اسلام (ص) هروقت به نماز می پرداخت (چنان بی حرکت بود که) گویا جامه ای پهن شده بر روی زمین بود . (میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 381 ، بحار ، ج 84 ص 248) .

14 - علاقه شدید پیامبر (ص) به نماز

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

انا لااشبع من الصلاه

من هرگز از نماز سیر نمی شوم . (میزان الحکمه ج 5 ، ص 367 ، امالی صدوق ، ج 2 ص 141) .

15 - نماز ، نور چشم پیامبر (ص)

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ان الله جعل قره عینی فی الصلاه وحببهاالی

همانا خداوند روشنی چشم مرا در نماز قرار داد و نماز را محبوب من نمود .

(میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 367 ، امالی شیخ صدوق ، ج 2 ، ص 141) .

16- سجده پیامبر (ص) بعد از خواب

قال الباقر - علیه السلام -

ما استیقظ رسول الله -صلی الله علیه وآله - من نوم الا خرالله ساجدا هرگاه پیامبر خدا (ص) از خواب برمی خاست ، برای خدا سجده می کرد . (مکارم الاخلاق ، ص 39) .

17 - جاذبه نماز

قال علی - علیه السلام -

کان رسول الله -صلی الله علیه وآله - لایؤ ثر علی الصلوه عشاه ولاغیره و کان اذا دخل وقتها کانه لایعرف اهلا ولا جمیعا

رسول خدا -صلی الله علیه وآله - نه شام و نه چیز دیگری را بر نماز مقدم نمی داشت و چون وقت نماز فرا می رسید ، دیگر نه خانواده می شناخت ونه دوست . (سنن نبوی ، ص 14) .

18 - گریه پیامبر (ص) در نماز

قال السجاد - علیه السلام -

کان یبکی حتی یبتل مصلاه خشیه من الله - عزوجل - من غیر جرم

رسول خدا -صلی الله علیه وآله - با این که بی گناه بود اما از خوف خداوند چنان در نماز می گریست که جانمازش خیس می شد . (سنن النبی ، ص 32)

19 - شیوه نماز رسول خدا (ص)

انه کان یرفع بصره الی السماء فی صلاته ، فلما نزلت هذه الایه طاءطاء راءسه و رمی ببصره الی الارض

رسول خدا -صلی الله علیه وآله - در نماز چشمانش را به آسمان می دوخت و چون آیه (فی صلوتهم خاشعون)نازل شد ، سر خود را به زیر افکند و سجده گاه خود را می نگریست . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 228) .

20 - رسول خدا (ص) همراه با مؤ دن

قال الباقر - علیه السلام -

کان رسول الله -صلی الله علیه وآله - اذا سمع المؤ ذن یوذن قال مثل مایقوله فی کل شی ء

زمانی که رسول خدا -صلی الله علیه وآله - صدای اذان مؤ ذن را می شنید ، گفته های او را تکرار می کرد . (وسائل الشیعه ، ج 5 ص 454)

21- عاطفه رسول خدا (ص) در حال نماز

قال الباقر - علیه السلام -

کان رسول الله -صلی الله علیه وآله - یسمع صوت الصبی یبکی و هو فی الصلوه فیخفف الصلوه فتصیر الیه امه

هرگاه رسول خدا (ص) درنماز ، صدای گریه کودکی را می شنید ، نماز خود را سبک تر می خواند تا مادر آن کودک (که در نماز جماعت بود) بچه اش را آرام کند . (سنن النبی ، ص 273) .

22 - قال علی - علیه السلام -

ان رسول الله -صلی الله علیه وآله - کان اذا دخل المسجد قال اللهم افتح لی ابواب رحمتک

رسول خدا -صلی الله علیه وآله - در هنگام ورود به مسجد می فرمود خداوندا ! درهای رحمت خویش را بر من بگشا . (مستدرک الوسائل ، ج 3 و ص 389) .

23 - فرمان نماز برای رسول خدا (ص)

قال علی - علیه السلام -

و کان رسول الله -صلی الله علیه وآله - نصبا بالصلاه بعدالتبشیر له بالجنه لقول الله سبحانه واءمر اهلک بالصلاه واصطبر علیها فکان یاءمر بها اهله ویصبر علیها نفسه

پیامبر (ص) پس از آن که مژده بهشت را دریافت ، خود را برای نماز به رنج می افکند واین به دلیل فرمان خداوند سبحان بود که می فرمود کسان خویش را به خواندن نماز فرمان ده و خود برانجام آن پایدار باش)پس آن حضرت خاندان خود را به نماز فرمان می داد و خود با شکیبایی در انجام آن می کوشید . (نهج البلاغه ، خطبه 190) .

24 - نماز بازگشت از سفر

وقدکان رسول الله -صلی الله علیه وآله - اذا قدم دخل المسجد اولا و صلی رکعتین ثم دخل البیت

چون رسول خدا (ص) از سفرمراجعت می نمود ، ابتدا به مسجد می رفت و دو رکعت نماز می خواند سپس به خانه تشریف می برد . (محجه البیضاء ، ج 4 ، ص 76) .

25 - نماز هنگام سفر

قال علی - علیه السلام -

کان النبی -صلی الله علیه وآله - اذا قدم من سفر یصلی رکعتین

پیامبر اسلام (ص) هنگام بازگشت از سفر دو رکعت نماز می خواند . (کنزالعمال ، حدیث 17647 ، میزان الحکمه ، ج 9ص 474) .

26 - نماز رسول خدا (ص) در هر منزل

عن النبی -صلی الله علیه وآله -

انه لم یرتحل من منزل الا صلی فیه رکعتین و قال حتی یشهد علی بالصلوه

رسول خدا (ص) از منزلی کوچ نمی کردند ، مگرآن که در آن دو رکعت نماز می خواند و می فرمود تا این محل روز قیامت برنماز خواندن من گواهی دهد . (مستدرک الوسایل ، ج 8 ص 245)

27 - نماز پیامبر (ص) درجنگ احزاب

ان النی -صلی الله علیه وآله - صلی یوم الاحزاب ایمائا

پیغمبر (ص) در جنگ احزاب با اشاره نماز خواند . (تفسیر نمونه ، ج 2 ، ص 148)

28 - یادآویر پیامبر (ص) برای نماز

عن انس

ان رسول الله -صلی الله علیه وآله - کان یاءتی بیت فاطمه ستته اشهر ، اذا خرج الی صلاه الفجر یقول یا اهل البیت ! الصلاه الصلاه یا اهل البیت ! انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس و یطهرکم تطهیرا

انس بن مالک می گوید پیامبر اکرم (ص) در مدت شش ماه همه روز بعد از نماز صبح در کنار خانه فاطمه (س) ندا در می داد ای صاحب خانه ! نماز ، نماز (وقت نماز فرا رسید) و ای اهل بیت ! همانا خداوند خواسته است تا شما را از پلیدی های شرک و گناه و رذایل اخلاقی پاک نگاه دارد . (تفسیر سیوطی ، ج 5 ، ص 198) .

29 - بی هوش شدن رسول خدا (ص)

فانظر الی عرشی ، قال رسول الله -صلی الله علیه وآله - فنظرت الی عظمه ذهبت لها نفسی و غشی علی فالهمت ان قلت سبحان ربی العظیم و بحمده لعظم ما راءیت فلما قلت ذلک تجلی الغشی ء عنی حتی قلتها سبعا الهم ذلک ، فرجعت الی نفسی کما کانت

به عرش من بنگر ، رسول الله (ص) فرمود پس به آن چنان عظمتی نگریستم که بی هوش شدم آن گاه به من الهام شد و به جهت عظمت آنچه که دیدم ، گفتم ، منزه است پروردگار بزرگ من وسپاس او راست چون این را بگفتم ، از حالت غشوه به درآمدم و با الهامی که به من می

شد ، هفت بار آن ذکر راگفتم وکاملا به حالت طبیعی خود بازگشتم . . . (علل الشرایع ، ج 2 ، ص 312) .

30 - برای نماز خود را به مشقت می انداخت

قال علی - علیه السلام -

کان رسول الله -صلی الله علیه وآله - نصبا بالصلاه بعدالتشبیرله بالجنه لقول الله سبحانه واءمر اهلک بالصلاه واصطبر علیها فکان یاءمر اهله و یصبر علیها نفسه

پس از آن که رسول خدا (ص) مژده بهشت را دریافت برای نماز ، خود را به رنج و مشقت می افکند چراکه خداوند سبحان فرموده بود کسان خویش را به خواندن نماز فرمان ده ، و خود بر آن پایداری ورز . از این رو ، حضرتش خاندان خود را به نماز امر می کرد و خود با شکیبایی در انجام آن می کوشید . (نهج البلاغه خطبه 199) .

31 - پناه رسول خدا -صلی الله علیه وآله - به نماز

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

کانوا (یعنی الانبیاء) یفزعون اذا فزعوا الی الصلاه

پیامبران خدا چنان بودند که چون دچار نگرانی می شدند ، به نماز پناه می بردند . (تفسیر درالمنثور ، ج 1 ، ص 67)

32 - سیره رسول خدا (ص) در نماز عید

کان النبی -صلی الله علیه وآله - یخرج یوم الفطر والاضحی رافعا صوته بالتکبیر

سیره پیامبر گرامی اسلام (ص) این بود که با صدای بلند تکبیر می گفت و به نماز عید فطر و قربان می رفت . (بحار الانوار ، ج 91 ، ص 118)

33 - نماز امیرالمؤ منین (ع)

قال الصادق - علیه السلام -

و کان علی - علیه السلام - اذا قام الی الصلوه فقال وجهت وجهی للذی فطرالسموات والارض ، تغیر لونه حتی یعرف ذلک فی وجهه

وقتی علی (ع) به نماز می ایستاد و آیه شریفه (رو می آورم با تمام وجودم به کسی که آسمانها وزمین را آفرید)را می خواند ، رنگ و چهره مبارک او متغیر می شد ، به طوری که تغییر حالت و دگرگونی از صورت مبارکش به خوبی مشاهده می گشت . (میزان الحکمه ، ج 5 ص 381) .

34 - نماز خانه حضرت علی (ع)

قال الصادق - علیه السلام -

کان لعلی - علیه السلام - بیت لیس فیه شی ء الافراش وسیف و مصحف و کان یصلی فیه

علی (ع) در خانه خود اتاقی داشت که در آن ، غیر از فرش و شمشیر و قرآن چیز دیگری نبود و او در آن اتاق نماز می خواند . (سفینه البحار ، ج 1 ، ص 470) .

35 - اضطراب علی (ع) در حال نماز

و کان علی - علیه السلام - اذا حضر وقت الصلوه یتململ و یتزلزل فیقال له مالک یا امیرالمؤ منین ؟ فیقول جاء وقت امانه عرضها الله علی المسوات و الارض و الجبال فابین ان یحملنها و اشفقن منها

چون وقت نماز فرا می رسید ، علی (ع) به خود می پیچید و می لرزید ، به او می گفتند ای امیرالمؤ منین ! تو را چه شده است ؟ می فرمود وقت ادای امانتی شده است که خداوند آن را بر آسمانها و زمین و کوهها عرضه کرده وآنها از قبول آن ابا کردند واز آن بیمناک شدند . (محجه البیضاء ، ج 1 ص 378) .

36 - هزار رکعت نماز در پایان عمر علی (ع)

قال الصادق - علیه السلام -

ان علیا فی آخر عمره یصلی فی کل یوم و لیله الف رکعه

علی (ع) در آخر عمر خویش ، شبانه روز هزار رکعت نماز می گزارد . (بحارالانوار ، ج 41 ، ص 24)

37 - در آوردن تیر از پای علی (ع) در حال نماز

ینسب الی مولانا امیرالمؤ منین - علیه السلام - انه وقع رجله نصل فلم ، یکن من اخراجه فقالت فاطمه - علیها السلام - اخرجوه فی حال صلاته فانه لایحس بما یجری علیه حینئذ فاخرج و هو - علیه السلام - فی صلاته

در مورد حضرت (ع) آمده است که در یکی ازجنگها تیری به پای آن حضرت فرو رفته بود و بیرون آوردن آن ممکن نمی شد ، فاطمه (س) فرمود آن را در حال نماز از پایش بیرون آورید ، زیرا در آن حال ، آنچه رابراو می گذرد احساس نمی کند . براساس سفارش فاطمه (س) هنگامی که امام مشغول نماز بود ، تیر را از پایش بیرون می کشیدند . (محجه البیضاء ، ج 1 ص 397) .

38 - عبادت علی (ع)

قال علی - علیه السلام -

الهی هذعه صلاتی صلبتها لالحاجه منک الیها ، ولارغبه منک فیها ، الا تعظیما و طاعه و اجابه لک الی ما امرتنی به الهی ان کان فیها خلل او نقص من رکوعها او سجودها ، لاتؤ اخذنی و تفضل علی بالقبول و الغفران

بارخدایا ! این نماز را که در پیشگاه تو به جای آوردم ، نه به جهت نیازی است که تو به آن داری و نه به خاطر میل و رغبتی است که در آن داری ، بلکه برای بزرگداشت و پذیرش فرمان تو است که مرا به انجام آن فرمان داده ای خدای من ! اگر در نماز من عیبی است و یا رکوع و سجود آن ناقص است مرا بازخواست مکن و با پذیرش و آمرزش خود بر من تفضل

و عنایت فرما(که من درهمه حال به تومحتاجم) (بحارالانوار ، ج 83 ، ص 38) .

39 - نمازگزار واقعی

اهدی الی الرسول الله -صلی الله علیه وآله - ناقتان عظیمتان فجعل احدیهما لمن یصلی رکعتین لایهم فیهما بشی ء من امر الدنیا ، و لم یحجبه احد سوی علی - علیه السلام - فاعطاه کلتیهما

دو شتر بزرگ به رسول خدا -صلی الله علیه وآله - هدیه دادند آن حضرت فرمود کسی که دو رکعت نماز به جای آورد و به چیزی از امور دنیا نیندیشد یکی از شتران را به او می دهم کسی به پیامبر اسلام (ص) پاسخ مثبت نداد تنها علی (ع) توانست چنین نمازی بگزارد و رسول خدا -صلی الله علیه وآله - هر دو شتر را به او دادند . (بحارالانوار ، ج 41 ص 18)

40 - نماز پیامبر (ص)

عن علی - علیه السلام -

انه کان اذا دخل الصلاه کان کانه بناء ثابت او عمود قائم لایتحرک و کان ربما رکع او سجد فیقع الطیر علیه ، و لم یطق احد ان یحکی صلاه رسول الله -صلی الله علیه وآله - الاعلی بن ابی طالب و علی بن الحسین - علیهماالسلام زمانی که رسول خدا -صلی الله علیه وآله - نماز را شروع می کرد گویی بنایی ثابت و عمودی قائم و بی حرکت است و چه بسا در حال رکوع و سجود پرنده بر پیکر او می نشست و کسی جز علی بن ابیطالب (ع) و علی بن الحسین زین العابدین (ع) نمی توانست همانند رسول خدا -صلی الله علیه وآله - نمازگزارد . (بحارالانوار ، ج 84 ص 265 ، میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 382) .

41 - علی (ع) و نماز در نخلستان

قال الباقر - علیه السلام -

کما کان یفعل امیرالمؤ منین - علیه السلام - کان له خمسائه نخله و کان یصلی عند کل نخله رکعتین

امیرالمؤ منین (ع) پانصد نخل داشت و در زیر هر نخلی دو رکعت نماز به جا می آورد .

42 - علی (ع) و نماز شب در عملیات

قال علی - علیه السلام -

ما ترکت صلاه اللیل منذ سمعت قول النبی -صلی الله علیه وآله - صلاه اللیل نور ، فقال ابن الکواء و لیله الهریر ؟ قال و لیله الهریر

از روزی که رسول خدا (ص) فرمود (نماز شب نور است)نماز شب را ترک نکردم ابن کواء از حضرت پرسید حتی در لیله الهریر (شب عملیات جنگ صفین) امام فرمود حتی در آن شب . (بحارالانوار ، ج 41 ، ص 17) .

43 - علی (ع) و تلاوت آیه در حال نماز .

کان علی - علیه السلام - اذا قام الی الصلاه فقال وجهت وجهی للذی فطرالسموات و الارض تغیر لونه حتی یعرف ذلک فی وجهه

امام علی - علیه السلام - هنگامی که به نماز می ایستاد و آیه (همانا روی می آورم به سوی کسی که آسمانها و زمین را آفرید)می خواند ، رنگ آن حضرت چنان تغییر می کرد که از چهره او کاملا نمایان بود . (فلاح السائل ، حدیث 101) .

44 - توجه علی (ع) به نماز در هنگام جنگ

کان علی یوما فی حرب صفین مشتغلا بالحرب والقتال ، و هو مع ذلک بین الصفین مراقب الشمس فقال له ابن عباس یا امیرالمؤ منین ماهذا لفعل ؟ قال انظرالی الزواجل حتی نصلی ، فقال له ابن عباس و هل هذا وقت صلاه ؟ ان عندنا لشغلا بالقتال عن الصلاه فقال علی ما نقاتلهم ؟ انما نقاتلهم علی الصلاه قال و لم یترک صلاد اللیل قط حتی لیله الهریر ؟

روزی در جنگ صفین حضرت علی (ع) در حالی که مشغول جنگ بود مرتب به خورشید نگه می کرد ابن عباس عرض کرد یا امیرالمومنی ! این چه کاری است که شما انجام می دهید ؟ حضرت فرمود نگاه می کنم تا موقع فرا رسیدن ظهر نماز را (در اول وقت)بخوانم ابن عباس گفت آیا حالا وقت نماز است ؟ ما مشغول جنگ هستیم حضرت فرمود مگر ما برای چه

چیزی می جنگیم ؟ به درستی که ما برای نماز جنگ میکنیم ، ابن عباس گفت قطعا نماز شب علی (ع) حتی در لیله الهریر هم ترک نشد . (بحارالانوار ، ج 83 ، ص 23)

45 - نماز و رفع ناراحتی

عن ابی عبدلله - علیه السلام - قال

کان علی - علیه السلام - اذا هاله شی ء فزع الی الصلاه ثم تلی هذه الایه واستعینوا بالصبر و الصلاه

هنگامی که برای امیرالمؤ منین (ع) مشکلی پیش می آمد ، به نماز پناه می برد(و ناراحتی خویش را از طریق نماز جبران می کرد) و آیه از شکیبایی ونماز یاری جویید ، را تلاوت می کرد . (وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 263) .

46 - علی (ع) و نماز از جهت خشوع

قال علی - علیه السلام -

امنت بالله ولو ضربت عنقی فاذا رکعت فقل اللهم لک رکعت ولک خشعت ولک اسلمت و بک امنت و علیک توکلت وانت ربی خشع لک وجهی وسمعی و بصری و شعری و بشری و لحمی و دمی و مخی و عصبی و عظامی اقلت الارض من لله رب العالمین

ایمان آورده ام به خداوند ، اگر چه گردنم زده شود هنگام رکوع بگو بار پروردگارا ! برای تو رکوع می کنم و برای تو است خشوع من و برای تو است اسلام من و به تو ایمان دارم و بر تو توکل می نمایم ، و توپروردگار منی که خاشع است برای تو صورت وگوش و چشم و مو پوست و گوشت وخون و مغز اعصاب واستخوانم و آنچه از من است در روی زمین ، همه از خداوند است که پروردگار عالمیان است . (من لایحضره الفقیه ، ج 1 ص 311 ، حدیث 927) .

47 - حضرت علی (ع) نماز شب

قال علی - علیه السلام -

ما ترکت صلاه اللیل منذ سمعت قول النبی -صلی الله علیه وآله - صلاه اللیل نور فقال ابن الکواء ! و لیله الهریر ؟ قال ولا لیله الهریر حضرت علی (ع) فرمود از روزی که شنیدم پیامبر اسلام (ص) فرمود (نماز شب نور)هیچگاه آن را ترک نکردم ابن کواء از حضرت پرسید حتی در لیله الهریر (شب عملیات جنگ صفین) امام علی (ع) فرمود حتی در لیله الهریر . (بحارالانوار ج 40 ، ص 17) .

48 - ماءموریت اهل بیت (ع)

عن ابی جعفر - علیه السلام - قال

کان علی - علیه السلام - یقول انا اهل البیت امرنا ان نطعم الطعام ، و نؤ دی فی النائبه و نصلی اذا نام الناس .

از امام باقر (ع) نقل شده که فرمود علی (ع) می فرمود ما اهل بیت ماءمور شده ایم (به گرسنگان) غذا ذهیم و در مصیبتها صبور باشیم و آن گاه که مردم خفته اند نماز بخوانیم . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 154) .

49 - ارزش نماز جمعه نزد علی (ع)

عن وهب بن جعفر قال

ان علیا - علیه السلام - کان یقول لان ادع شهود حضور الاضحی عشر مرات احب الی من ان ادع شهود حضور الجمعه مره واحده من غیر عله وهب بن جعفر گوید علی (ع) می فرمود اگر ده سال حضور در نماز عید قربان راترک نمایم ، بهتر است از این که یک بار بدون علت در نماز جمعه حاضر نشوم (بحارالانوار ، ج 104 ، ص 316) .

50 - رکوع طولانی

عن ابی عبدالله - علیه السلام -

کان علی یرکع فیسل عرقه حیت یطافی عرقه من طول قیامه

امیرالمؤ منین (ع) رکوع نماز را آن قدر طولانی می کرد که عرق از ساق پای وی جاری و زیر قدمهای مبارکش تر می شد . (بحار الانوار ، ج 85 ، ص 110) .

51- اولین نمازگزار

قال علی - علیه السلام -

اللهم انی اول من اناب و سمع و اجاب ، لم یسبقنی الا رسول الله -صلی الله علیه وآله - بالصلوه

بارخدایا ! من نخستین کسی هستم که به حق رسیده و آن را شنید و پذیرفت هیچ کس بر نماز بر من پیشی نگرفت ، مگر رسول خدا (ص) (نهج البلاغه ، خطبه 131) .

52 - علی (ع) و رزوی هزار رکعت نماز

قال الصادق - علیه السلام -

ان علیا فی آخر عمره یصلی فی کل یوم ولیله الف رکعه

امیرالمؤ منین علی (ع) در پایان عمر خود ، شبانه روز هزار رکعت نماز به جای می آورد . (بحارالانوار ، ج 41 ، ص 24) .

53 - استعانت از نماز برای جنگ

قال علی - علیه السلام -

الا انکم ملاقوا العدو غدا ان شاء الله ، فاطیلوا الیله القیام و اکثروا تلاوه القرآن و اسئلوا الله الصبر و النصر

(درنبرد معروف صفین و پیش از آغاز جنگ ، امیرالمؤ منین ، (ع) به دلیر مردان همراه خود خطاب کرد و فرمود) شما - ان شاء الله - فردا با دشمن درگیر خواهید شد پس امشب را بیشتر به نماز مشغول باشید و قرآن را بسیار تلاوت کنید واز خداوند صبر و نصرت استقامت و پیروزی) بخواهید . (بحارالانوار ، ج 35 ، ص 100) .

54 - برپایی نماز به وجود علی (ع)

فی الحدیث

بعلی قامت الصلوه

به (وجود مبارک) علی نماز برپا شد . (اسرارالعبادات ، وحقیقه الصلوه ص 23) .

55 - خشوع فاطمه (س)

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اما انتی فاطمه فانها سیده نساءالعالمین من الاولین و الاخرین ، الی ان قال منی قامت فی محرابها بین یدی بها - جل جلاله - زهر نورها لملئکه کما یزهر نور الکواکب لاهل الارض و یقول الله - عز و جل - لملئکته یا ملائکتی ! انظروا الی امتی فاطمه سیده امائی ، قائمه بین یدی ترتعد فرائضها من

خیفتی و قد اقبلت بقلبها علی عبادتی اشهدکم انی قد امنت شیعتها من النار

و اما دخترم فاطمه (س) . . . سرور زنان عالم از اولین وآخرینشان می باشد ، تا اینکه فرمود هرگاه او در محرابش در برابر پروردگار خویش به نماز می ایستد ، نورش برای فرشتگان آسمان آن چنان می درخشد که مانند ستارگان برای اهل زمین می درخشد آن گاه خداوند - عزوجل - به فرشتگانش می فرماید ای فرشتگانم ! به کنیزم و سرور کنیزم فاطمه (س) بنگرید که در برابرم ایستاده است و از ترس من ، بدنش می لرزد و با تمام وجودش به عبادتم برخاسته است من شما را گواه می گیرم که شیعیانش را از دوزخ در امان دارم . (بحارالانوار ، ج 43 ، ص 172) .

56 - فاطمه (س) در محراب عبادت

عن حسن بن علی - علیه السلام -

راءیت امی فاطمه - علیه السلام - قامت فی محرابها لیله جمعتها فلم تزل راکعه ساجده حتی اتضح عمود الصبح ، و سمعتها تدعو للمؤ منین و المؤ منات و تسمیهم و تکثر الدعا لهم ولاتدعوا لنفسها بشی ء .

در شب جمعه ای مادرم فاطمه (س) را دیدم که

در محراب عبادت خویش ایستاده و تا سپیده صبح در رکوع و سجود بود و می شنیدم که برای مؤ منین و مؤ منات دعا می نمود و نام آنها را می برد و برای آن ها بسیار دعا می کرد ، ولی برای خود هیچ دعایی نمی نمود (دنباله حدیث این چنین است گفتم ای مادر ! چرا همان طور که برای دیگران دعا می کنی ، برای خود دعا نمی نمایی حضرت فاطمه (س) فرمود فرزدنم اول همسایه ، سپس اهل خانه) (علل الشرایع ، ج 1 ، ص 173) .

57 - نورافشانی فاطمه (س) هنگام نماز

عن ابن عماره عن ابیه قال

ساءلت اباعبدالله - علیه السلام - عن فاطمه - علیها السلام - لم سمیت زهراء ؟ فقال لانها کانت اذا قامت فی محرابها زهر نورها لاهل السماء کما یزهر نور الکواکب لاهل الارض .

ابن عماره از پدرش نقل می کند که گفت از امام صادق (ع) پرسیدم چرا فاطمه (س) زهرا نامیده شد فرمود برای آن که وقتی فاطمه (س) در محراب عبادت (به نماز می ایستاد همان گونه که نورستارگان برای اهل زمین می درخشد نور چهره اش برای افلاکیان می درخشید . (بحارالانوار ، ج 43 ص 12) .

58 - خوف حضرت فاطمه (س) در نماز

فی الحدیث

کانت فاطمه - علیها السلام - تنهج فی الصلاه فی خیفه الله تعالی

فاطمه زهرا (س) در حال نماز از شدت نفسش به شماره می افتاد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 258 ، میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 382) .

59 - عبادت حضرت فاطمه (س)

عن حسین بن علی - علیه السلام -

ما کان فی الدنیا اعبد من فاطمه - علیها السلام - کانت تقوم حیت تتورم قدماها

در دنیا کسی عابدتر از حضرت فاطمه (س) نبود آن قدر به عبادت می ایستاد تا پاهایش ورم می کرد . (بحارالانوار ، ج 43 ، ص 61) .

60 - رسول خدا (ص) و هل بیت (ع)

کا رسول الله -صلی الله علیه وآله - یاءتی باب فاطمه وعلی - علیهماالسلام - تسعه اشهر وقت کل صلوه ، فیقول الصلوه یرحمکم الله انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیرا

رسول خدا (ص) نه ماه پیوسته هنگام نماز به منزل فاطمه (س) و علی (ع) می رفت و می فرمود نماز را (به پا دارید) خدایتاتن رحمت کند خداوند می خواهد شما را از هر پلیدی دور سازد . (بحارالانوار ، ج 16 ص 203) .

61 - زهره زهرا

عن ابان بن تغلب قال

قلت لابی عبدالله - علیه السلام - یابن رسول الله 1 لم سمیت الزهراء زهراء ؟ لانها تزهر لامیرالمؤ منین - علیه السلام - فی النهار ثلاث مرت بالنور ، کان یزهر نور وجهها صلاه الغداه و الناس فی فراشهم فیدخل بیاض ذلک النور الی حجراتهم بالمدینه فتبیض حیطانهم فیعجبون من ذلک فیاءتون النبی - علیه السلام - فیساءلونه عمار اءوا ، فیرسلهم الی منزل فاطمه - علیها السلام - فیاءتون منزلها فیرونها قاعده فی محرابها تصلی و النور یسطع من محرابها من وجهها فیعلمون ان الذی اءوه کان من نور فاطمه فاذا انتصف النهار و ترتبت للصلاه زهر نور وجهها - علیه السلام - بالصفره فتدخل الصفره فی حجرات الناس فتصفر ثیابهم والوانهم فیاءتون النبی -صلی الله علیه وآله - فیساءلونه عمار اءوا فیرسلهم الی منزل فاطمه - علیها السلام - فیرونها قائمه فی محرابها و قد زهر نور وجهها - صلوات الله علیها و علی ابیها و بعلها و بنیها - بالصفره ، فیعلمون ان الذی راءوا کان من نور وجهها ،

فاذا کان آخر النهار و غربت الشمس احمر وجه فاطمه ، فاءشرق وجهها بالحمره فرحا و شکرالله - عزوجل - فکان تدخل حمره وجهها حجرات القوم و تحمر حیطانهم فیعجبون من ذلک و یاءتون النبی -صلی الله علیه وآله - و یساءلونه عن ذلک فیرسلهم الی منزل فاطمه - علیها السلام - فیرونها جالسه تسبح الله و تمجده و نور وجهها یزهر بالحمره

ابان بن تغلب می گوید به امام صادق (ع) عرض کردم یابن رسول الله ! چرا حضرت فاطمه زهرا (س) (زهراء)نامیده شدند ؟ حضرت فرمود به این دلیل که روزی سه بار برای امیرالمؤ منین (ع) نورافشانی می کرد (1) وقت نماز صبح و در حالی که مردم خواب بودند ، جمالش نور افشانی کرده و سفیدی نورش به خانه های مردم مدینه می تابید و دیوارها سپید می گشت و آنان تعجب کرده خدمت پیامبر اکرم (ص) می رسید و درباره آنچه دیده می پرسیدند حضرتش ایشان را روانه منزل فاطمه (س) می کرد و آنها به منزل حضرتش آمده و می دیدند که حضرت در محراب عبادتش نسشته است و نماز می گذارد و نور جمالش از محراب ساطع است آنگاه می دانستند که آن نور ، نور حضرت فاطمه زهرا (س) بوده است (2) هنگام نیمه روز که آن حضرت برای نماز آماده می شد جمالش نور زردی می افشاند و در خانه ای مردم می تابید و لباس ها و رنگشان زرد می شد آنها خدمت پیامبر اکرم (ص) رسیده و از آنچه که دیده بودند ، سؤ ال می کردند

حضرتش آنها را به منزل فاطمه (س) روانه می کرد و آنان می دیدند که حضرت در محراب عبادتش ایستاده و ازچهره او - صلوات و رحمت خداوند بر او و پدر بزرگوار و شوهر و پسرانش باد - نور زردی می درخشد آنگاه درمی یافتند که آنچه دیده بودند ، از نور جمالش بوده است (3) هنگام آخر روز که آفتاب غروب می کرد صورت حضرت فاطمه (س) سرخ شده و جمالش از شادی و به جهت شکر خداوند - عزوجل - به سرخی می درخشید و نور جمالش به خانه های مردم می تابید و دیوارها سرخ می شد آنان خدمت پیامبر اکرم (ص) رسیده و از آنچه که دیده بودند ، سؤ ال می کردند حضرتش باز آنان را روانه منزل فاطمه (س) می کرد آنان به منزل فاطمه (س) می رفتند می دیدند که حضرتش نسشته ، مشغول تسبیح و تمجید الهی است و از جمالش نور سرخی می درخشد آنگاه آنان درمی یافتند که آنچه دیده بودند ، از نور جمال فاطمه (س) بوده است . (بحارالانوار ، ج 43 ، ص 11) .

62 - خشوع امام حسن مجتبی (ع)

قال الصادق - علیه السلام -

ان الحسن بن علی - علیه السلام - کان اذا قام فی صلاته ترتعد فرائصه بین یدی ربه - عزوجل - و کان اذا ذکر الجنه و النار اضطرب اضطراب السلیم

هنگامی که امام حسین مجتبی (ع) به نماز می ایستاد ، تن مبارکش می لرزید و هرگاه که یاد بهشت و جهنم می نمود ، چون مار گزیده به خود می پیچید

. (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 258 ، میزان الحکمه ، ج 5 ص 382) .

63 - اضطراب امام مجتبی (ع) در وقت نماز

کان الحسن بن علی - علیه السلام - اذا توضاء تغیر لونه و ارتعدت مفاصله فقیل له فی ذلک فقال حق لمن وقف بین یدی ذی العرش ان یصفر لونه و ترتعد مفاصله

امام حسن مجتبی - علیه السلام - هنگامی که وضو می ساخت و آماده نماز می شد ، رنگش دگرگون گشته و بندبند وجودش می لرزید ، از آن حضرت علت این حالت را پرسیدند ، فرمود سزاوار است کسی که در پیشگاه خداوند عرش می ایستد ، رنگش پریده و بندبند اعضای او بلرزد . (میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 383 ، بحارالانوار ، ج 80 ص 346) .

64 - پوشش امام مجتبی (ع)

کان الحسن بن علی - علیه السلام - اذا قام الی الصلوه لبس اجود ثیابه

امام حسن مجتبی (ع) هنگام نماز بهترین جامه اش را می پوشید (وسایل الشیعه ، ج 3 ، ص 331) .

65 - امام حسین (ع) و فرمان اذن به فرزندش

عند صلاه الظهر فامر الحسین ابنه فاذن ، و اقام ، و قام الحسین فصلی

هنگام ظهر فرا رسید ، (دو سپاه آماده شدند که به امامت امام حسین - علیه السلام - نماز جماعت را بخوانند) امام حسین (ع) به پسرش (امام زین العابدین و یاحضرت علی اکبر - علیهماالسلام - فرمود اذان و اقامه بگو وی اذان و اقامه گفت و سپس نماز خواندند . (بحارالانوار ، ج 44 ، ص 314)

66- نماز ظهر عاشورا

قال الحسین - علیه السلام -

ذکرت الصلوه جعلک الله من المصلین الذکرین

(در ظهر عاشورا هنگامی که ابوثمامه صیداوی وقت نماز رابه امام حسین (ع) تذکر داد ، امام در حق او بهترین دعا را کرد و فرمود) نماز را به یادآوردی ، خداوند تو را از نمازگزاران یادآور قرار دهد . (مقتل الحسین ، مقرم ، ص 294) .

67 - امام حسین (ع) و نماز

قال الحسین - علیه السلام - لاخیه العباس

ان استطعت ان تصرفهم عنا هذا الیوم فافعل ، لعنا نصلی الی ربنا هذه الیله فانه یعلم انی احب الصلوه و تلاوه القرآن

عصر نهم ماه محرم امام حسین (ع) به برادرش عباس فرمود اگر بتوانی لشکر دشمن را از جنگ منصرف کنی ، چنین کن تا مگر امشب به درگاه پروردگارمان نماز بخوانیم ، زیرا او می داند که من نماز و تلاوت قرآن را دوست دارم . (لهوف ، ص 12) .

68 - سفارش امام حسین (ع) به خواهرش زینب

قال الحسین - علیه السلام - حین الوداع مع اخته زینب - علیها السلام - یا زینب ! لا تنسی فی نافله اللیل

امام حسین (ع) هنگام وداع (در روز عاشورا) به زینب کبری (س) فرمود ای زینب ! در نماز شب مرا فراموش مکن . (زینب کبری ، للنفدی ، ص 50) .

69 - خضوع امام سجاد (ع)

عن ابی عبدالله - علیه السلام -

کان علی بن الحسین - علیه السلام - اذا قام الی الصلوه تغیر لونه ، فاذا سجد لک یرفع راءسه حتی یرفض عرقا

هنگامی که علی بن الحسین (ع) به نماز می ایستاد ، رنگش دگرگون می شد و چون به سجده می رفت ، تا چهره مبارکش به عرق نمی نشست سر از سجده برنمی داشت . (فروع کافی ، ج 3 ص 30 ، بحار ، ج 46 ، ص 64) .

70 - خشوع امام سجاد (ع)

قال الصادق - علیه السلام -

کان (السجاد) - علیه السلام - اذا حضرت الصلاه اقشعر جلده و اصفر لونه و ارتعد کالسعفه

چون وقت نماز فرا می رسید بدن امام زین العابدین (ع) می لرزید و رنگ چهره اش زرد می شد و مانند شاخه نخل خرما و مرتعش می شد . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 247) .

71 - وضوی امام سجاد (ع)

و کان علی بن الحسین - علیه السلام - اذا حضر الوضوء اصفر لونه

امام سجاد (ع) هنگامی که برای وضو گرفتن آماده می شد رخسارش زرد می گشت . (محجه البیضاء ، ج 1 ، ص 378) .

72 - عبادت امام سجاد (ع)

عن ابی جعفر - علیه السلام -

کان علی ابن الحسین - علیه السلام - یصلی فی الیوم و الیله الف رکعه

علی بن الحسین (ع) در شبانه روز هزار رکعت نماز می خواند . (جامع الاحادیث الشیعه ، ج 1 ص 411) .

73- نماز امام سجاد (ع) همیشه نماز وداع بود

قال الباقر - علیه السلام -

کان علی بن الحسین - علیه السلام - اذا قام فی صلاته غشی لونه لون آخر و کان قیامه فی صلاته قیام العبد الذلیل بین یدی الملک الجلیل کانت اعضاؤ ه ترتعد من خشیه الله و کان یصلی صلاه مودع یری ان لا یصلی بعدها ابدا

وقتی امام زین العابدین (ع) به نماز می ایستاد ، رنگ صورتش تغییر می کرد و همانند بنده ذلیل ، در برابر خدا می ایستاد ، و از ترس می لرزید و نمازش همیشه نماز وداع بود ؛ آن چنان که گویی بعد از آن نمازی نخواهد خواند . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 250) .

74 - سفارش به حضور قلب از امام سجاد (ع)

روینا عن علی بن الحسین - علیه السلام -

انه صلی فسقط الرداء عن منکبیه فترکه حتی فرغ من صلاته ، فقال له بعض اصحابه یابن رسول الله ! سقط رداؤ ک عن منکبیک فترکته و مضیت فی صلاتک ؟ فقال ویحک ! تدری بین یدی من کنت ؟ شغلنی والله ذلک عن هذا اتعلم انه لایقبل من صلاه العبد الا ما اقبل علیه ؟ فقال له یابن رسول الله ! هلنکا اذا ، قال کلا ان الله یتم ذلک بانوافل

درباره امام سجاد (ع) نوشته اند در حالی که مشغول نماز بود عبا از شانه مبارک ایشان افتاد ، ولی حضرت توجهی نکرد ، وقتی از نماز فارغ شد یکی از اصحاب عرض کرد عبای شما از شانه تان افتاد و شما بدون توجه نماز خود را دنبال کردید ، آن حضرت فرمود وای بر تو ! می دانی در برابر چه کسی ایستاده

بودم ؟ چنین فکری مرا از توجه به عبا منصرف ساخته بود آیا نمی دانی از نماز بنده آن مقداری قبول می شود که باحضور قلب باشد ؟ آن شخص عرض کرد یابن رسول الله ! بنابراین ما به هلاکت می رسیم ، آن حضرت فرمود نه خدا به وسیله نمازهای مستحبی شما ، کاستی نمازهای واجب را برطرف می کند . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 265) .

75 - سیصد بار (العفو)در قنوت نماز

قال الصادق - علیه السلام -

و کان علی بن الحسین سید العابدین - علیه السلام - یقول العفو العفو ثلاثماءه فی الوتر فی السحر

امام سجاد (ع) در (قنوت) نماز وتر در وقت سحر سیصد بار می گفت العفو ، العفو ، (وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 610) .

76 - علت خشوع امام سجاد (ع)

ابان بن تغلب قال قلت لابی عبدالله - علیه السلام -

انی اریت علی بن الحسین - علیه السلام - اذا قام فی الصلوه غشی لونه لون آخر ، فقال والله ان علی بن الحسین کان یعرف الذی یقوم بین یدیه ابان بن تغلب می گوید به امام صادق (ع) عرض کردم علی بن الحسین - علیه السلام - را دیدم که در حال نماز رنگ به رنگ می شد فرمود آری او معبودی را که در برابرش ایستاده بود کاملا می شناخت . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 236) .

77 - امام سجاد (ع) و استغاثه

عن زین العابدین - علیه السلام -

ولست اتوسل الیک بفضل نافله من کثیر ما اغفلت من وظائف فروضک و تعدیت عن مقامات حدودک

خدایا ! من با این همه غفلت از واجبات و تعدی از مرزها و حریم شکستن ها چگونه به وسیله نافله و مستحبات به سوی تو راه یابم . (صحیفه

سجادیه ، دعای بعد از نماز شب) .

78 - مثل نماز امام سجاد (ع)

عن ابی عبدالله - علیه السلام - کان ابی - علیه السلام - یقول

کان علی بن الحسین - علیه السلام - اذا قام فی صلاته کان کانه ساق شجره لایتحرک منه الا ما حرکت الریح منه

امام سجاد - علیه السلام - وقتی به نماز می ایستاد چنان بود ، که گویا تنه درختی است که جز آنچه باد شاخه آن راحرکت می دهد ، حرکتی از خود ندارد . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 228) .

79 - کثرت نماز امام سجاد (ع)

قال الباقر - علیه السلام -

کان علی بن الحسین - علیه السلام - یصلی فی الیوم و الیله الف رکعه و کانت الریح تمیله بمنزله السنبله و کانت له خمسماءه نخله فکان یصلی عند کل نخله رکعتین و کان اذا قام فی صلاته غشی له منه لون آخر ، و کان قیامه فی صلاته قیام بعدالعبد الذلیل بین یدی المکل الجلیل ، اکن اعضاؤ ه ترتعد من خشیه الله ، و کان یصلی صلاه مودع یری انه لا یصلی بعدها ابدا

علی بن السحین (ع) در هر شبانه روز هزار رکعت نماز می گزارد ، و باد ، آن حضرت را چون خوشه ، که با وزش باد به حرکت درآید) حرکت می داد . آن بزرگوار دارای پانصد نخل خرما بود و نزد هر درخت خرما دو رکعت نماز می گزارد چون به نماز می ایستاد ، رنگش دگرگون می گشت و چون بنده ای خوار ، در برابر پادشاهی بزرگوار می ایستاد و اعضای بدنش از ترش خدا می لرزید و چون کسی که خداحافظی می کند نماز می خواند ، گویا

این آخرین نماز او است و بعد از این دیگر موفق به خواندن نماز نمی شود . (بحارالانوار ، ج 46 ، ص 80) .

80 - تکرار جمله (مالک یوم الدین)

ان مولانا زین العالبدین - علیه السلام - کان اذا قال (مالک یوم الدین) یکررها فی قراءته حتی کان یظن من یراءه انه قد اشرف علی مماته

امام سجاد (ع) وقتی در نماز به آیه (مالک یوم الدین) می رسید ، آن قدر آن راتکرار می کرد (و در اثر تکرارت دستخوش چنان حالتی می شد) که بیننده خیا می کردکه او در آستانه جان دادن است . (بحار الانوار ، ج 84 ص 247) .

81 - امام سجاد (ع) و اثر سجده گاه

قال ابوحازم

ما راءیت هاشمیا افضل من علی بن الحسین - علیه السلام - کان یصلی فی الیوم و الیله الف رکعه حتی خرج بجبهته آثار سجوده مثل کرکره البعیر

هیچ یک از بنی هاشم را ندیدم که از علی بن الحسین - علیه السلام - برتر باشد ، او در شب و روز هزار رکعت نماز می خواند تا در مواضع سجده اش مانند سینه شتر ساییدگی به وجود آمد . (اصول وافی ، ج 2 ، ص 113) .

82 - اهل بیت پیامبر (ص) و نماز

قال الهادی - علیه السلام -

و اقمتم الصلاه ، و اتیتم الزکوه ، و امرتم بالمعروف ، و نهیتم عن المنکر و جاهدتم فی الله حق جهاده ، حتی اعلنتم ، دعوته ، و بینتم فرائضه و اقمتم حدوده ، و نشرتم شرایع احکامه ، و سننتم ، سنته و صرتم فی ذلک منه الی الرضا

شما اهل بیت بیت ، نماز را به پا داشتید ، و زکات پراختید ، امر به معروف و نیکی ونهی از منکر و زشتی ها نمودید ؛ و در احیای دین و فرایض اوقیام

فرمودید و آنگونه که حقش است ، در راه خداوند جهاد ، کردید ، تا آن جا که دعوت حضرت حق و دین او راآشکار ساختید و فرایض الهی را تبیین و شتریح کرده و اقامه حدود دین خدا رانموده وشریعت و احکام الهی را تفسیر و منتشر کردید ، و سنت های الهی را پایدار ساختید و بدین وسیله ، خدا را از خود خشنود ساختید . (بحارالانوار ، ج 102 ، ص 129) .

83 - آثار عبادت در چهره امام سجاد (ع)

عن الزهی قال

دخلت مع علی بن الحسین - علیه السلام - علی عبدالمکل بن مروان - قال فاستعظم عبدالملک ما رای من اثر السجود بین عینی علی بن الحسین - علیه السلام - فقال یا ابا محمد ! لقد بین عیلک الاجتهاد ، و لقد سبق لک من الله الحسنی ، و انت بضعه من رسول الله -صلی الله علیه وآله - قریب النسب ، و کیدالسبب ، و انک لذو فضل عظیم علی اهل بیتک و ذوی عصرک ، و لقد اوتیک من الفضل و

العلم و الدين و الورع ما لم يؤ ت احد مثلك ولاقبلک الا من مضى من سلفک و اقبل يثنى عليه و يطريه ، قال فقال على بن الحسين - عليهما السلام - كلما ذكرته و وصفته فضل الله سبحانه و تاءييده و توفيقه ؛ فاين شكره على ما انعم يا اميرالمؤ منين ؟ كان رسول الله -صلى الله عليه وآله - يقف فى الصلوه حتى ترم قدماه ، و يظماء فى الصيام حتى يعصب فوه فقيل له يا رسول الله ! الم يغفر الله لک ما تقدم من ذنبک و ما تاءخر ؟ فيقول -صلى الله عليه وآله - افلا اكون عبدا شكورا الحمدلله على ما اولى و ابلى وله الحمد فى الاخره و الاولى ، والله ، لو تقطعت اعضائى و سالت مقتلاى على صدرى ان اقوم لله - جل جلاله - بشكر عشر العشر من نعمه واحده من جميع نعمه التى لايحصيها العادون و لايبلغ حد نعمه منها على جميع حمد الحامدين ، لاوالله ، اويرانى الله لا يشغلنى شى ء عن شكره و ذكره فى ليل ولانهار و لاسر ولاعلانيه و لو لا ان لاهلى على حقا و لسائر الناس من خاصهم و عامهم على حقوقا لايعنى الاالقيام بها حسب الوسع و الطاقه حتى اءديها اليهم ، لرميت بطرفى الى السماء و بقلبى الله الله ، ثم لم اردهما ، حتى يقضى الله على نفسى و هو خير الحاكمين ، وبكى - عليه السلام - و بكى عبدالملک

زهرى مى گويد همراه على بن الحسين (ع) بر عبدالملک بن مروان وارد شديم چون عبدالملک اثر سجده را بر پيشانى آن

حضرت دید ، شگفت زده گفت ای ابومحمد ! آثار کوشش در عبادت بر تو آشکار است در حالی که از پیش خداوند ، خیر و نیکویی برایت مقرر و مقدر کرده است تو پاره تن پیامبر خدا -صلی الله علیه وآله - هستی و نسبت تو (به او) نزدیک و پیوندت محکم است تو در میان افراد خانواده و مردم زمانه ات فضیلت و برتری عظیمی داری و فضل و دانش و دین و تقوایی که تو داری ، کسی جز خاندانت بدان نرسیده است او آن حضرت را بسیار ستود آن گاه علی بن الحسین (ع) فرمود شکر آنچه درباره فضل و تاءیید و توفیق خدای سبحان (نسبت به ما) گفتی ، چگونه توان به جای آورد ای امیرمؤ منان ؟ رسول الله (ص) به نماز می ایستاد تا پاهایش متورم می شد و در اثر روزه دهانش از تشنگی خشک می شد ، به آن حضرت گفتند ای رسول خدا ! مگر خدا گناهان گذشته وآینده تو را نیامرزیده است ؟ فرمود آیا نباید خدای را بر آنچه انعام فرموده و ما را بدان آزمود سپاسگزا باشم ؟ به خدا قسم اگر اعضای بدنم پاره پاره شود و چشمانم از حدقه بر سینه ام فرو غلطند ، نمی توان شکر یک صدم نعمتی از نعمتهای خدا را - که شمارندگان شمارش آن نتوانند کرد - و حمد همه حامدان ، حق ، یکی ازآنها را ادا نتواند کرد ، به جای آوردم ، به خدا سوگند ! نمی توانم ، جز آن که خدا مرا چنان بیند که در شب

و روز و خلوت و آشکار چیزی مرا از شکر و ذکر او باز نمی دارد و اگر نبود که خانواده ام بر من حق دارند و دیگران را نیز بر من حقوقی است که ناگزیر باید در حد توان خویش آن حقوق را ادا کنم ، همانا چشم به آسمان می دوختم و دل خود را به سوی خداوند متوجه می ساختم و دیده و دل برنمی گرفتم تا خداوند جانم رابگیرد و اوست بهترین حکم کنندگان آن گاه حضرت امام زین العابدین (ع) به گریه افتاد و عبدالملک (نیز) گریست . (بحارالانوار ، ج 46 ، ص 57) .

84 - دعای امام سجاد (ع) در مورد نماز

قال علی بن الحسین - علیه السلام - فی دعائه

اللهم صل علی محمد و اله وفقنا فیه علی مواقیت الصلوات الخمس ، بحدودها التی حددت ، و فروضها التی فرضت ، و وطائفها ، التی وظفت و اوقفها التی وقت ، و انزلنا فیها منزله المصیبین لمنازلها الحافظین لارکانها ، المؤ دین ، لها فی اوقاتها علی ما سنه عبدک و رسولک - صلواتک علیه و اله - فی رکوعها و سجودها و جمیع فواضلها علی اتم الطهور و اسبغه و ابین الخشوع وابلغه

پروردگارا ! به روان مقدس محمد و آل محمد (ص) درود فرست و ما را یاری کن تا نماز پنج گانه خویش را در وقت فاضل وشریفی که مقرر داشته ای بگذاریم ، و وظایف خویش به حد کفاف و کمال دا کنیم ، و در سایه طاعت و عبادت از مردمی شمرده شویم که راه حق شناخته اند ، و سعادت خویش را دریافته اند و

ارکان و جوانب آن را نگاه می دارند و آن را در اوقات خود به همان طریقی که بنده و فرستاده تو - که درودهایت بر او و بر آل او باد - رکوع وسجود ، و قیام و قعود مقرر ساخت و با منتهای خشوع و حضور قلب و کامل ترین طهارت به درگاه تو برپای ایستاده اند . (صحیفه سجادیه ، دعای 44) .

85 - عبادت امام سجاد (ع)

قال الباقر - علیه السلام -

و لقد دخل ابوجعفر ابنه علیه فاذا هو قد بلغ من العباده ما لم یبلغه احد فراه و قد اصفر لونه من الشهر ، و رمضت عنیاه من البکاء و دبرت جبهته و انخرم انفه من السجود و قد رمت و ساقاه و قدماه من القیام فی الصلاه

86 - حضور قلبی امام باقر (ع)

قال جابر جعفی

و لقد صلی ابوجعفر - علیه السلام - ذات یوم فوقع علی راءسه شی ء فلم ینزعه من راءسه حتی قام الیه جعفر - علیه السلام - فنزعه من راءسه

روزی امام باقر (ع) در حالی که مشغول نماز بودند ، چیزی بر سرشان افتاد حضرت به جهت تعظیم خداوند و حضور قلبی که در نماز داشت ، بدون اعتنا ، به نماز خویش ادامه دادند تا این که امام صادق (ع) آمد و آن چیز را از سر پدرش برداشت . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 253) .

87 - امام باقر (ع) و لباس خشن برای نماز

قال الصادق - علیه السلام -

کان لابی ثوبان خشنان یلی فیهما صلاته

پدرم دو لباس خشن داشت که در آنها نماز می خواند . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 331) .

88 - لباس داری تصویر

عن الصادق - علیه السلام - قال

انه کره ان یصلی و علیه ثوب فیه تماثیل

از امام صادق (ع) روایت شده است که آن حضرت کراهت داشت از این که با لباسی که در آن تصویری هست نماز بخواند . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 417) .

89 - سجده امام صادق (ع)

عن حفص بن عیاث قال

راءیت اباعبدالله - علیه السلام - فی سجوده خمسمائه تسبیحه

شخصی می گوید دیدم امام صادق (ع) در یک سجده ، پانصد باز ذکر (سبحان الله)را تکرار کرد . (وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 979) .

90- ولایت و نماز

عن الی عبدالله - علیه السلام - قال

امرالناس بمعرفتنا و الرد و التسلیم لنا ، ثم قال و ان صاموا و صلوا و شهدوا ان لااله اله الله ، و جعلوا فی انفسهم ان لا یردوا الینا کانوا بذلک مشرکین

مردم ماءمورند تا ما را بشناسند و به سوی ما بازگردند وتسلیم ما باشند و در صورتی که روزه بدارند ، نماز بخوانند و به یگانگی خداوند اقرار نمایند ، ولی در خط ما عمل نکرده و از ما پیروی نکنند ، در شمار مشرکین خواهند بود . (اصول کافی ج 4 ، ص 124) .

91- خشوع امام باقر - علیه السلام - و امام صادق - علیه السلام -

کانوا ابوجعفر و ابوعبدالله - علیهماالسلام - اذا قام الی الصلاه تغیرت الوانهما حمره و مره و صفره کاءنما یناجیان شی ء یریانه

وقتی که امام باقر و امام صادق - علیهماالسلام - به نماز می ایستاد ، رنگ صورتشان گاهی قرمز و گاهی زرد می شد و مثل این که دوبزرگوار با

کشی که با چشم او را می بینند مناجات می کردند . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 248) .

92 - سجده امام صادق (ع) بر تربت امام حسین (ع)

کان الصادق - علیه السلام - لایسجد الا علی تربه الحسین - علیه السلام - تذللا لله و استکانه الیه

امام صادق (ع) جز بر تربت حسین - علیه السلام - بر خاک دیگری سجده نمی کرد ، و این کار آن حضرت از سر خشوع وخضوع برای خداوند بود .

وسائل الشیعه ج 3 ، ص 608) .

93 - بی هوش در حال نماز

نقل عن الصادق - علیه السلام -

انه کان ذات یوم فی الصلاه فخر مغشیا علیه فسئل عن ذلک قال ما زلت اکررها حتی سمعت من قائلها

از امام صادق - علیه السلام - حکایت شده است که روزی در نماز بود ، بیفتاد ، و از هوش برفت از او سبب این حالت را پرسیدند ، فرمود پیوسته آن (آیه) راتکرار می کردم تا آن که آن را از گوینده اش شنیدم . (محجه البیضاء ، ج 1 ص 352) .

94 - امام کاظم (ع) و نماز

قال عن ابی الحسن الاول - علیه السلام -

کان اذااستوی من الرکوع فی اخر رکعته من الواقال اللهم انک قلت فی کتابک المنزل کانوا قلیلا من اللیل ما یهجعون و بالاسحارهم یستغفرون طال والله هجوعی و قل قیامی و هذاالسحر و انا استغفرک لذنوبی استغفار من لایملک لنفسه ضرا و لانفعا و لاموتا و لاحیوه و لانشورا ثم یخر ساجدا

امام کاظم (ع) وقتی سر از رکوع نماز وتر برداشته و می ایستاد ، چنین می گفت خدایا تو در وصف متقین فرموده ای (کمی از شب را می

خوابیدند و در سحرها استغفار می نمودند)به خدا سوگند خواب من طولانی وشب خیزی من اندک است حال این سحر است و من به استغفار از گناهانم برخاسته ام استغفار کسی که نه مالک سود و زیان خود می باشد و نه مرگ و حیات و نشورش را در اختیار خود دارد ، سپس به سجده می افتاد . (علل الشرایع ، ج 2 ص 53) .

95 - امام کاظم (ع) و تعقیبات نماز

موسی بن جعفر - علیه السلام - انه یصلی الفجر فیعقب الی ان تطلع الشمس ثم یسجد سجده ، فلایزال ساجدا حتی تزول الشمس و قد وکل من یترصد اوقات الصلاه فاذا اخبره وثب یصلی من غیر تجدید وضوء

وقتی نماز صبح را به جا می آورد مشغول تعقیب و ذکر خداوند می شد تا طلوع آفتاب برمی آمد آنگاه سر به سجده می گذاشت و تا نزدیک ظهر به دعا و ذکر و حمد مشغول بود چون ظهر فرا می رسید برمی خاست و بدون تجدید وضو به نماز می ایستاد . (بحارالانوار ، ج 48

ص 107) .

96 - امام کاظم (ع) و نماز شب

موسی بن جعفر - علیه السلام - یصلی فی جوف اللیل حتی یطلع الفجر

حضرت موسی بن جعفر (ع) از نیمه شب تا اذان صبح به نمازهای مستحبی مشغول بود . (بحارالانوار ، ج 48 ص 107) .

97 - سجده امام کاظم - علیه السلام -

موسی بن جعفر - علیه السلام - یضع عشره سنه کل یوم سجده بعد ابیاض الشمس الی وقت الزوال

امام کاظم (ع) به مدت ده سال ، هر روز از دمیدن خوشید تا ظهر سر بر سجده داشت . (بحارالانوار ، ج 48 ، ص 107) .

98 - نماز امام رضا - علیه السلام - در اول وقت

عن ابراهیم بن موسی القزاز قال

خرج الرضا - علیه السلام - یستقبل بعض الطالبیین و جاء وقت الصلوه فمال الی قصر هناک فنزل تحت صخره فقال اذن فقلت منتظر یلحق بنا اصحابنا فقال ، غفران الله لک لا تؤ خرن صلوه عن اول وقتها الی آخر وقتها من غیر عله ، علیک ابدا باول الوقت فاذنت وصلینا

قزاز می گوید امام رضا (ع) به استقبال بعضی از طالبیین از شهر خارج شد وقت نماز فرا رسید ، امام با یاران خود به سوی قصری که در آن حوالی بود رفت و در کنار سنگ بزرگی فرود آمد و دستور داد اذان بگویند راوی می گوید عرض کردم منتظر ملحق شدن بعضی از یاران هستیم که بیایند حضرت فرمود خدا تو را بیامرزد ! بدون عذر نماز را از اول وقت به تاءخیر نینداز بر تو باد همیشه نماز رادر اول وقت آن به جای آوری اذان بگو تا نماز بخوانیم . (مستدرک الوسائل ، ج 1 ص 185) .

99 - هدیه امام رضا (ع) به دعبل

عن اسمعیل بن علی اخی دعبل

عن االرضا - علیه السلام - انه خلع علی دعبل قمیصا من خز و قال له احتفظ بهذا القمیص فقد ، صلیت فیه الف لیله کل لیله الف رکعه و ختمت القرآن فیه الف ختمه

امام رضا - علیه السلام - به دعبل ، قبایی از خز خلعت داد و فرمود این قبا را نگهدار که در آن هزار شب و در هر شب هزار رکعت نماز خوانده ام و در آن هزار بار قرآن را ختم کرده ام .

100 - لباس نماز امام رضا (ع)

قال الرضا - علیه السلام -

احتفظ بهذا القمیص فقد صلیت فیه الف لیله کل لیله الف رکعه و ختمت فیه القرآن الف ختمه

در حفظ این پیراهن بکوش ، چراکه من با این پیراهن (که در تنم بود) هزار شب و در هر شب آن هزار رکعت نماز خوانده ام و هزار بار قرآن را ختم نموده ام . (بحارالانوار ، ج 82 ، ص 310) .

101 - نماز امام رضا (ع) در زندان

عن عبدالسلام بن صالح الهروی قال

جئت الی باب الدار التی حبس فیها الرضا - علیه السلام - بسرخس و قد قید و استاذنت علیه السبحان ، فقال لاسبیل ، لک علیه قلت ولم ؟ قال لانه ربما صلی فی یومه و لیلته الف رکعه

در سرخس به در خانه ای که امام رضا (ع) در آن زندانی بود آمدم و از زندانبان خواستم اجازه دهد به حضور آن حضرت برسم ، گفت ممکن نیست گفتم چرا ؟ گفت زیرا او در شبانه روز هزار رکعت نماز می خواند .

(بحارالانوار ، ج 82 ، ص 307 اصول وافی ، ج 2 ص 113)

102 - نماز امام زمان (ع)

عن ابی جعفر - علیه السلام -

یظهر الهمدی بمکه عند العشاء معه رایه رسول الله -صلی الله علیه وآله - و قمیصه و سیفه و علامات و نور و بیان ، فاذا صلی العشاء نادی باءعلی صوته یقول اذکرکم ایهاالناس و مقامکم بین یدی ربکم فقد اتخذ الحجر و بعث الانبیاء و انزل الکتاب امرکم ان لاتشرکوا به شیئا و ان تحافظوا علی طاعته و طاعه رسوله -صلی الله علیه وآله - و ان تحیوا ما احیا القرآن و تمیتوا ما امات و تکونوا اعوانا علیه و اله - و وزراء علی التقوی فان الدنیا قد دنا فناؤ ها و زوالها و اذنت بانصرام فانی ادعوکم الی الله و رسوله و العمل بکتابه و اماته الباطل و احیاء سنته فیظهر فی ثلاثماءه رجل و ثلاث عشره عدد اهل بدر

مهدی موعود (عج) هنگام نماز عشا در مکه در حالی که پرچم رسول الله (ص) در دست وپیراهن او

را بر تن و شمشیر وی را با خود دارد ، ظهور می کند و با او نشانه ها ونورانیت و بیان ویژه ای است پس هنگامی که نماز عشا پایان یافت ، با صدای بلند این چنین خطبه می خواند ای مردم ! شما را به ایستادنتان در پیشگاه خدا یادآوری می کنم ؛ خدایی که حجرالاسود را برگزید ، پیامبر را مبعوث و قرآن را نازل کرد و به شما فرمان داد که هرگز شرک نورزید و پیوسته در اطاعت از خدا و رسولش بکوشید و آنچه راکه (قرآن مورد توجه قرار داده و) زنده نگاه داشته (توجه داشته) و زنده نگاه دارید و آنچه را که قرآن میرانده بمیرانیده و یار و یاور هدایت آوران و وزیر تقوا پیشگان باشید فنا و فرسودگی جهان نزدیک است و من شما را به خدا ، رسول ، عمل به قرآن ، از بین بردن باطل و زنده نگاه داشتن ، سنت (حق) دعوت می کنم ، امام باقر (ع) افزود پس از آن با 313 تن به تعداد مردان بدر ظهور (قیام) می کند . (روضه کافی ، ج 2 ص 145) .

103 - اقتدای حضرت عیسی (ع) به امام زمان (عج)

قال السدی

یجتمع المهدی - علیه السلام - و عیسی بن مریم - علیه السلام - فیجی ء وقت الصلوه فیقول المهدی لعیسی تقدم ، فیقول عیسی انت اولی بالصلوه فیصلی عیسی ورائه ماءموما

در حدیث آمده است پس از ظهور امام زمان (عج) عیسین بن مریم (ع) در کنار امام حاضر می شود و امام به او می فرماید جماعت را امام باش

! ولی او می گوید تو به این امر سزاوارتری ، و خود به عنوان ماءموم پشت سر امام مهدی (عج) به نماز می ایستد . (متخب الاثر ، ص 479 ، تذکره الخواص ، ص 377) .

فصل هفدهم نماز در خانواده

آیات

1 - نماز و هجرت

ربنا انی اسکنت من ذریتی بواد غیر ذی زرع عند بیتک المحرم ربنا لیقموا الصلوه

پروردگارا من بعضی فرزندانم را در سرزمین بی آب و علفی در کنار خانه ای که حرم تو است ساکن ساختم تا نماز را برپا دارند . (سوره ابراهیم ، آیه 37) .

2 - وظایف والدین در آموزش نماز

واءمر اهلک بالصلوه و اصطبر علیها

اهل خود را به خواندن نماز امر کن و بر ادای آن شکیبا باش (سوره طه آیه 132) .

3 - دعوت خانواده به نماز

و کان یاءمر اهله بالصلوه و الزکوه و کان عند ربه مرضیا . او همواره خانواده خود را به نماز و زکات دعوت می کرد وهمواره مورد رضایت پروردگارش بود . (سوره مریم ، آیه 55) .

4 - پند لقمان به پسرش

یا بنی اقم الصلوه واءمر بالمعروف و انه عن المنکر و اصبر علی ما اصابک ان ذلک من عزم الامور

پسرم ! نماز را برپا دار ، و امر به معروف و نهی از منکر کن و در برابر مصائبی که به تو می رسد با استقامت و شکیبا باش که این از کارهای مهم

واساسی است . (سوره لقمان آیه 17) .

5 - دعای ابراهیم (ع) برای اقامه نماز

رب اجعلنی مقیم الصلوه و من ذریتی ربنا و تقبل دعاء

پروردگارا مرا از برپا کنندگان نماز قرار ده واز فرزندان من نیز چنین کن ، پروردگار دعاء (ما را) بپذیر) (سوره ابراهیم ، آیه 40) .

6 - ضایع کنندگان نماز

فخلف من بعدهم خلف اضاعوا الصلوه و اتبعوا الشهوات فسوف یلقون غیا

اما بعد از آنها فرزندان ناشایسته ای روی کار آمدند که نماز را ضایع کردند و پیروی از شهوات نمودند و به زودی (کیفر و مجازات) گمراهی خود را خواهند دید . (سوره مریم آیه 59) .

احادیث

1 - زمان نماز خواندن کودکان

قال علی - علیه السلام -

علموا صبیانکم الصلاه وخدوهم بها اذا بلغوا ثمانی سنین

نماز را به فرزندان خویش تعلیم دهید ، و چون به هشت سالگی رسیدند ، آنان را وادار به خواندن این فریضه الهی نمایند . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 12) .

2 - اجبار فرزندان به خواندن نماز

قال الباقر - علیه السلام -

انا ناءمر صبیننا بالصلاه اذا کانوا بنی خمس سنین فمروا صبیانکم بالصلاه اذا کانوا بنی سبع سنین

فرزندان ما وقتی پنج ساله می شوند ، امر می کنیم که نماز بخوانند ، پس شما هم هنگامی که فرزندانتان به هفت سالگی رسیدند ، آنها را نماز

خواندن امر کنید .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ص 12) .

3 - ارتباط کودکان با نماز

عن معاویه بن وهب قال

ساءلت اباعبدالله - علیه السلام - فی کم یؤ خذ الصبی بالصلاه ؟ فقال فیما بین سبع سنین و ست سنین

معاویه بن وهب گوید از امام صادق (ع) پرسیدم کودک را باید از چه سنی وادار به خواندن نماز کرد ؟ حضرت فرمودند بین شش تا هفت سالگی . (وسائل الشیعه ج 3 ص 12) .

4 - کودکان از کی نماز بخوانند ؟

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

مروا صبیانکم بالصلوه اذا بلغوا سبع سنین و اضربوهم علی ترکها اذا بلغوا تسعا

فرزندان هفت ساله تان را به نماز وادار کنید و نه سالگان را اگر ترک نماز نمودند تاءدیب کنید . (سفینه البحار ، ج 2 ص 25) .

5 - درس عبادت برای جوانان

قال الصادق - علیه السلام -

اجتهد فی العباده و انا شاب فقال لی ابی یا بنی دون ما اراک تصنع فان الله - عزوجل - اذا احب عبدا رضی منه بالیسیر

من جوان بودم ، و در عبادت کوشش بسیار می کردم ، پدرم ، به من فرمود کمتر از این مقدار عبادت که از تو می بینم به جای آور زیرا وقتی خداوند بنده ای را دوست دارد با عبادت کم از او راضی می شود . (بحارالانوار ، ج 47 ، ص 55) .

6 - سفارش امام صادق (ع) به فرزندش

قال الصادق - علیه السلام -

یابنی !انه لاینال شفاعتنا من استخف بالصلوه

ای فرزندم هرکس نماز را سبک بشمارد به شفاعت ما دست نخواهد یافت . (وسائل الشیعه ج 3 ، ص 16) .

7 - آموزش نماز به فرزندان

قال علی - علیه السلام -

علموا صبیانکم الصلاه

نماز را به فرزندانتان بیاموزید . (جامع احادیث الشیعه ، ج 4 ص 46) .

8 - سفارش علی (ع) به فرزندش

قال علی - علیه السلام -

اوصیک یا بنی بالصلاه عند وقتها

فرزندم !تو را به نماز در اول وقت سفارش می کنم . (بحارالانوار ، ج 83 ص 14) .

9 - عمر جوانی در حال عبادت

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ان الله یحب اشاب الذی ینفی شبابه فی طاعه الله

خداوند جوانی را که عمر خود را در عبادت خدا به سر می برد ، دوست دارد . (کنزالعمال ، ج 43060) .

10 - صرف جوانی در عبادت

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

یا اباذر ما من شاب ترک الذنیا و افنی شبابه فی طاعه الله الا اعطاه الله اجر اثنین وسبعین صدیقا

ای ابوذر ! هیچ جوانی ترک دنیا و لذایذ دنیا آن را نمی کند و جوانی خویش را در اطاعت و عبادت پروردگار بزرگ صرف نمی نماید ، مگر آن که خداوند اجر و پاداش هفتاد و دو صدیق به او اعطاء می فرماید . (مکارم الاخلاق ، ص 466) .

11 - لطف الهی بر عبادات جوان

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

سبعه یظلهم الله فی ظله یوم لاظل الاظله الامام العادل و شاب نشاء فی عباده الله

خداوند هفت گروه را در سایه رحمت خود جای می دهد ، روزی که سایه ای جز سایه او نیست اول زمامداران دادگر و دوم جوانی که در عبادت خداوند پرورش یافته باشند . (نهج الفصاحه ، حدیث 1732) .

12 - اذان نوجوان

قال الصادق - علیه السلام -

لاباءس ان یوذن الغلام الذی لم یحتلم

اذان نوجوان نابالغ اشکالی ندارد . (برای اذان نماز کفایت میکند) .

(بحارالانوار ، ج 84 ، ص 161 ، وسایل الشیعه ، ج 4 ص 661) .

13 - مباهات خداوند بر جوان عابد

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله -

ان الله تعالی یباهی بالشباب العابد الملئکه یقول انظروا الی عبدی ! ترک شهوته من اجلی

خداوند به وجود جوان اهل عبادت بر فرشتگان مباهات می کند و می فرماید بنده مرا ببینید ! به خاطر من چگونه از لذت جسمانی خویش گذشته است . (میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 9)

14 - نمازو نجات جوانان

روی ان فتی من الانصار کان یصلی الصلاه مع رسول الله ویرتکب الفواحش فوصف ذلک لرسول الله -صلی الله علیه وآله -فقال ان صلاته تنهاه یوما ما ، فلم ، یلبث ان تاب

15 - زمان وجوب نماز برای فرزندان

قال علی - علیه السلام -

یجب الصلوه علی الصبی اذا عقل

نماز بر کودک زمانی که عقلش رسید لازم است . (جامع احادیث الشیعه ، ج 4 ، ص 43) .

16 - آشنایی کودکان با اذان

سلیمان الجعفری قال سمعته بقول - علیه السلام -

اذن فی بیتک فانه یطرد الشیطان و یستحب من اجل الصبیان

سلیمان جعفری می گوید از امام (ع) شنیدم که فرمود در خانه خود اذان بگوی تا شیطان از آنجا بگریزد ، و مستحب است ، زیرا کودکان به آن ذکر آشنا می شوند .

(الکافی ، ج 3 ، ص 311) .

17 - حضور کودکان در صفوف نماز جماعت

عن جابر عن ابی جعفر - علیه السلام - قال

ساءلته عن الصبیان اذا صفوا فی الصلوه المکتوبه قال لاتؤ خروهم عن الصلاه فرقوا بینهم

جابر می گوید از امام باقر - علیه السلام - در مورد کودکانی که در نماز جماعت شرکت می کنند سؤ ال کردم ، امام باقر ، (ع) فرمودند آنان را از صفهای جلو به قسمت عقب صف نماز جماعت نفرستید ، بلکه آنان را (در میان بزرگسالان) پراکنده سازید .

(تهذیب الاحکام ، شیخ طوسی ، ج 2 ص 380) .

18 - نوزاد در پناه اذان

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

و من ولد له مولود فلیؤ ذن فی اذنه الیمنی ، و لیقم ، فی الیسری ، فان ، ذلک عصمه من الشیطان

هرکس که نوزادی به او داده شد ، در گوش راستش اذان و در گوش چپش اقامه بگوید ، زیرا این کار نوزاد را از شر شیطان حفظ می کند . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 162) .

19 - یاد دادن وضو و نماز

قال الصادق - علیه السلام -

فاذا تعلم الوضوء و الصلاه غفرالله لوالدیه

چون فرزندی وضو و نماز را یاد گیرد ، خداوند (به پاداش آن) پدر و مادر او را می آمرزد . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 13) .

20 - همراهی طفل برای نماز

قال الصادق - علیه السلام -

کان علی - علیه السلام - قد جعل بیتا فی داره لیس بالصغیر ولا بالکبیر لصلاته و کان اذا کان اللیل ذهب معه بصبی لا یبیت معه فیصلی فیه

امیرالمؤ منین (ع) در خانه خود اتاق متوسطی برای نماز خود اختصاص داده بود شبها برای نماز خواندن فطل کوچکی را نمی خوابید با خود به آن اتاق برده و نماز می خواند . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 555) .

21- تمرین نماز در سن شش سالگی

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

مرو صبیانکم بالصلوه اذا کانو ابناء ست سنین و اضربوهم اذا کانوا ابناء سبع سنین و فرقوا بینهم فی المضاجع کانوا ابناء عشر سنین

فرزندان خود را در سن شش سالگی به نماز وادار کنید ، و در هفت سالگی آنا را (در صورت نخواندن) تنبیه کنید ، ودر سن ده سالگی رختخواب آنان را جدا کنید . (مستدرک الوسائل ، ج 1 ص 171) .

22 - تاءخیر عذاب به خاطر علاقه جوانان به نماز

قال علی - علیه السلام -

ان الله - عزوجل - لیهم بعذاب اهل الارض جمیعا حتی لایتحاشی منهم احدا اذا عملوا بالمعاصی و اجترحوا السیئات فاذا الی الشیب ناقلی اقدامهم الی الصلوه و الولدان یتعلمون القرآن رحمهم الله فاخر ذلک عنهم

آنگاه که اهل زمین در گناه و بدیها غوطه ور می شوند خداوند متعال قصد می کند تمامی آنان را بدون استثناء دچار عذاب نماید ، ولی با توجه به پیرمردان ریش سفیدی که برای نماز (به سوی مسجد) گام برمی دارند و نیز نونهالانی که در حال یادگرفتن قرآن هستند ، به تمامی اهل زمین رحم نموده و عذاب آنان را به تاءخیر می اندازد . (مستدرک الوسائل ، ج 3 ، ص 360 ، باب 3 ، روایت 12) .

23 - سخت نگرفتن نماز برای فرزندان

عن جعفر بن محمد عن ابیه - علیهما السلام - قال

کان علی بن الحسین - علیهماالسلام - یاءمر الصبیان ان یصلوا المغرب و العشاء جمیعا و الظهر جمیعا فیقال له (لهم) یصلون الصلوه فی غیر وقتها فیقول هو خیر من ان یناموا عنها

امام زین العابدین (ع) به فرزندان خویش امر می کرد که نماز مغرب و عشاء را با هم بخوانند و ظهر وعصر را با هم بخوانند خدمت امام عرض شد که فرزندان نماز را در غیر وقتش می خوانند امام فرمود این کار برای

فرزندان بهتر است از این که بخوابند و نماز نخوانند . (بحارالانوار ، ج 82 ، ص 364) .

24 - ترک نماز باعث تعجب

عن الحسن بن قارون انه قال

ساءلت الرضا - علیه السلام - او سئل و انا اسمع عن الرجل یجبر ولده و هو لایصلی الیوم و الومین فقال و کم اتی علی الغلام ؟ فقلت ثمانی سنین ، فقال سبحان الله ! یترک الصلاه قال قلت یصیبه الوجع قال یصلی علی نحو ما یقدر

حسن بن قارون می گوید من از امام رضا (ع) سؤ ال کردم یا یک نفر دیگر سؤ ال کرد و من گوش می دادم که مردی فرزندش را به نماز مجبور می کرد ، ولی فرزندش یک یا دو روز نماز نمی خواند ، حضرت فرمودند چند سال از سن آن پسر بچه می گذرد ؟ گفتم هشت سال ، امام با تعجب فرمودند (سبحان الله) (در این سن) نماز را ترک می کند ؟ عرض کردم نماز برای او سخت و رنج آور است ، امام

(ع) فرمود به اندازه توانش نماز به جا آورد . (وسائل الشیعه ، ج 3 ص 13) .

25 - آموختن وضو به فرزند

قال الصادق - علیه السلام -

حتی یتم له تسع سنین ، فاذا تمت له علم الوضو وضرب علیه وامر بالصلوه و ضرب علیها ، فاذا ، تعلم ، الوضوء و الصلاه غفرالله لوالدیه

وقتی (فرزندتان) به سن نه سالگی برسد ، پس وقتی که نه سالش تمام شد ، وضو را به او یاد بدهید واگر کوتاهی کرد او را ادب کنید ، و او را امر به نماز کنید و اگر کوتاهی کرد او را ادب کنید پس زمانیکه فرزند وضو و نماز را یاد گرفتید ، خدا پدر و مادرش را می آمرزد . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 13) .

26 - خواستن نماز از فرزند

قال الرضا - علیه السلام -

یؤ خذ الغلام بالصلاه و هوابن سبع سنین

چون پسر به هفت سالگی رسید ، او را به خواندن نماز وادار کنید . (وسائل الشیعه ، ج 20 ص 229) .

27 - نماز متاءهل

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

رکعتان من المتاءهل خیر من اثنتین و ثمانین رکعه من العزب

دو رکعت نماز کسی که همسر دارد ، بهتر از هشتاد و دو رکعت نماز انسان مجرد است . (نهج الفصاحه ، ص 350) .

28 - بیدار کردن اهل خانواده

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

رحم الله رجلا قام من اللیل فصلی و ایقظ امراءته فصلت ، فان ابت نضح فی وجهها الماء ، رحم الله امراءه قامت من اللیل فصلت و ایقظت زوجها ، فان ابی نضحت فی وجهه الماء

خدا رحمت کند ، مردی را که شب از خواب برخیزد و نماز شب بخواند و همسرش را نیز براین عمل تشویق نماید ، و اگر بیدار نشد (با اجازه قبلی او) به صورت وی آب بپاشد و او را بیدار کند و همچنین خدا بیامرزد زنی که در شب برخیزد و نماز شب بخواند وشوهرش را نیز بدین عمل وادار کند و اگر از جای برنخواست (با اذن قبلی او) آب به صورتش بپاشد ، تا او را بیدار کند . (میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 418) .

29 - سن وجوب نماز برای پسر

عن علی بن جعفر عن اخیه موسی - علیه السلام - قال

ساءلته عن الغلام متی یجب علیه الصوم و الصلاه ؟ قال اذا راهق الحلم و عرف الصلوه والصوم

علی بن جعفر از برادرش امام موسی کاظم (ع) پرسید چه زمانی نماز و روزه برای پسر بچه واجب است ؟ حضرت فرمود وقتی به مرز تکلیف رسید ، و نماز و روزه را شناخت . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 12) .

30 - بلند خواندن قرائت نماز شب

عن علی بن اسباط انه ساءل اباعبدالله - علیه السلام - عن رجل یقوم فی آخر اللیل یرفع صوته بالقرائه قال ینبغی للرجل اذا صلی باللیل ان یسمع اهله لکی یقوم النائم و یتحرک المتحرک

علی بن اسباط از امام صادق - علیه السلام - در مورد مردی که آخر شب برمی خیزد و صدایش را در قرائت بلند می کند پرسید امام (ع) فرمود شایسته است که انسان وقتی نماز شب می خواند ، صدایش را به خانواده اش برساند ، تا آن کس که خواب رفته بیدار شود وآن کس می خواهد حرکت کند (برخیزد) حرکت کند . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 209) .

31 - سه گروه از وجوب نماز جمعه معافند

قال علی - علیه السلام -

الجمعه واجبه علی کل مؤ من الاالصبی ، و المراءه والعبد والمریض

نماز جمعه بر هر فرد مؤ من واجب است ، مگر بر کودک ، زن ، بنده و مریض ، (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 10) .

32 - تشویق خانواده برای نماز جمعه

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اطرفوا اهالیکم فی کل یوم جمعه بشی ء من الفاکهه ، حتی یفرحوا بالجمعه

روز جمعه برای خانواده خود میوه تازه بخرید ، تا برای آمدن نماز خرسند گردند . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ص 61) .

33 - تشویق فرزندان برای نماز جمعه

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اشتروا لصبیانکم اللحم و ذکروهم یوم الجمعه

با سیاستهای تشویقی ، اهمیت و روز جمعه را به فرزندانتان یادآوری کنید . (مستدرک الوسایل ، ج 6 ، ص 99) .

34 - درک نماز جمعه

قال الباقر - علیه السلام -

الجمعه واجبه علی من ان صلی الغداه فی اهله ادرک الجمعه ، وکان رسول الله -صلی الله علیه وآله -انما یصلی العصر فی وقت الظهر فی سائر الایام کی اذا قضوا للصلوه مع رسول الله -صلی الله علیه وآله -رجعوا الی رجالهم قبل اللیل و ذلک سنه الی یوم القیامه .

نماز جمعه بر هر کس که نماز صبح را پیش خانواده خود خوانده و جمعه را درک کند ، واجب است پیامبر در روزهای دیگر ، نماز عصر را هم وقت

ظهر می خواند تا وقتی با پیامبر نماز را به جا آوردند بتوانند قبل از شب به مناطق خود بروند و این تا روز قیامت سنت است . (تهذیب ، ج 3 ، ص 240) .

35 - تمرین رکوع و سجده برای فرزندان

قال الباقر - علیه السلام -

فاذا اتم له ست سنین علم الرکوع و السجود حتی یتم له سبع سنین فاذا تم له سبع سنین قیل له اغسل وجهک و کفیک ، فاذا غسلهما قیل له صل هنگامی که فرزندان شما شش ساله شدند ، رکوع و سجده (صحیح) را به آن ها بیاموزید و در هفت سالگی به طفل بگویید دست و رویت را بشوی و نماز بگذار . (بحارالانوار ، ج 88 ، ص 132)

36 - سفارش پدر بر نماز

عن حسن بن علی - علیه السلام -

رحم الله امرء وعظ نفسه و وعظ اخاه و اهل بیته فقال یا اهلاه صلواتکم صلواتکم زکوتکم زکوتکم مسکینکم مسکینکم ، جیرانکم جیرانکم لعل الله تعالی یرحمه فیجمع له اهله یوم القیامه ، فان الله تعالی اثنی علی نبی من انبیائه فقال و کان یاءمر اهله بالصلوه و الزکوه و کان عند ربه مرضیا

رحمت خداوند بر مردی که اهل خانه اش را موعظه کند و بگوید (ای اهل خانه ! نماز شما نماز شما ، زکات شما ، زکات شما ، بیچارگان شما ، بیچارگان شما ، همسایه های شما ، همسایه های شما ، (که حق آنها را رعایت کند) شاید خداوند عنایت کند بر او و جمع گرداند برای او اهلش را در قیامت همانا خداوند یکی از انبیا را چنین ستایش نمود . (او خانواده خود را به نماز و زکات امر می کرد ، روی همین اصل مورد رضای خداوند قرار داشت) . (مجموعه ورام ، ج 2 ص 212) .

37 - جوان اهل نماز شب

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ذات یوم لاءبلیس کم اصدقاؤ کم من امتی یا ابلیس ؟ قال الامیر الجائر و الغنی المتکبر والذی لایبالی من این یکتسب و فیما ینفقه و العالم الذی

صدق الامیر علی جوره ، و التاجر الخائن ، والمحتکر ، و الزانی و اکل الربا ، و البخیل ، والذی لایبالی من این یجمع المال ، و قال النبی -صلی الله علیه وآله -کم اعداءک من امتی ؟ قال سته عشر نفرا انت یا محمد انی ابغضل و العالم العامل بالعلم و حامل القرآن

اذا عمل بما فیه و المؤ ذن لله خمسه اوقات محب الفقراء و المساکین والیتامی ، و ذوقلب رحیم ، والمتواضع للحق و شاب نشاء فی طاعه الله الذی یصلی باللیل والناس بیام ، والذی یمسک نفسه عن الحرام ، و الذی ینصح فی الله (وفی راویه یدعو للاخوان ولیس فی قلبه شی ء) و الذی ابدا یکون علی الوضوء ، وحسن الخلق ، و المصدق بما ضمن الله له ، و المحصنات المستورات و المستعد للموت و صاحب السخاء

پیامبر اسلام (ص) از ابلیس پرسید در میان امت من دوستان تو چه کسانی هستند ؟ ابلیس پاسخ داد فرمانروای ظالم ، متکبر ، آن کس که که باکی ندارد که از چه راهی مال به دست آورد و در چه راهی مصرف کند دانشمندی که بدکاری حاکم را تاءیید کند ، تاجر خائن ، محتکر ، زناکار ، رباخوار ، بخیل ، و کسی که باکی ندارد که چگونه اموالش جمع وانباشته است سپس پیامبر (ص) فرمود چند نفر در میان امت من دشمنان تو هستند ؟ پاسخ داد شانزده کس که اولشان تویی یا رسول الله ! دانشمندی که به علمش عامل است اهل قرآن که به آن عمل کند ، مؤ ذن اذان پنجگانه ، کسی که دوستدار فقرا و مساکین و یتیمان است آدم رحیم و مهربان ، شخص متواضع در برابر حق ، جوانی که اهل نماز شب باشد ، کسی که خود را از ارتکاب به حرام باز می دارد ، کسی که به خاطر خداوند دیگران را نصیحت کند ، کسی که همشیه درحال وضو است

، و صاحب اخلاق خوب آدم ، تصدیق کننده به وعده های خا ، زنان پاکدامن و افرادی که خودشان را برای مرگ آماده می سازند ، و آدم سخاوتمند . (المواعظ العددیه ، ص 226) .

38 - رفع مشکلات خانواده به وسیله نماز

الرسول -صلی الله علیه وآله - اذا اصاب اهله خصاصه قوموا الی الصلوه و قال بهذا اءمر ربی

چون مشکلی به اهل خانواده می رسید (برای رفع آن) می فرمود برخیزید نماز(مستحبی) بخوانید بعد فرمود این دستور خدای من است . (قصارالجمل ، ج 1 ، ص 386) .

39 - نمازگزاران برای دیگران حجت اند

فقال یااسماعیل لاتنکر ذلک من اهل بیتک فان الله تبارک و تعالی جعل بکل بیت حجه یحتج بهاعلی اهل بیته فی القیامه لهم الم تروا فلانا فیکم ، الم تروا هدیه فیکم ، الم تروا صلاته فیکم الم تروا دینه فهلا اقتدیتم به فیکون حجه علیهم فی القیامه

حضرت فرمود ای اسماعیل این جریان را از خانواده ات تازه مپندار(یعنی اختصاص به خانواده شما ندارد ، خیلی ها گرفتارند) خدای تبارک وتعالی برای هر خاندانی حجتی قرار داده که به وسیله آن شخص ، در روز قیامت بر سایر افراد خانواده احتجاج می کند ، به آنان گفته می شود آیا فلانی را در میان خود ندیدید ؟ آیا رستگاری اش را ندیدید ؟ آیا نمازش را ندیدید ؟ آیا دینداری اش راندیدید ؟ پس چرا بر او اقتداء نکردید ؟ بنابراین ، آن مؤ من بر آن اشخاص در روز قیامت ، حجت باشد . (روضه کافی ، ج 1 ص 120) .

40 - آشنایی کودک با فرایض دینی

قال الصادق - علیه السلام -

واذا بلغ الغلام ثلاث سنین قل له سبع مرات لااله الاالله ثم یترک حتی یتم له ثلاث سنین و سبعه اشهر و عشرون یوما ثم یقال له قل (محمدرسول الله)سبع مرات و یترک حتی یتم له اربع سنین ثم یقال له قل سبع مرات

(صلی الله علی محمد وآل محمد)ثم یترک حتی یاءتی له خمس سنین ثم یقال له (ایهما یمینک و ایهما شمالک ، فاذا عرف ذلک حول وجهه الی القبله و یقال له (اسجد)ثم یترک حتی یتم له ست سنین فیقال (صل و علم الرکوع و السجود)حتی یتم له سبع سنین فاذا

تمت له سبع سنین قیل له (اغسل وجهک و کفیک)فاذا غسلهما قیل له (صل)ثم یترک حتی یتم له تسع سنین فاذا تمت له علم الوضوء

هنگامی که کودک به سه سالگی رسید ، او را وادار کن تا هفت مرتبه (لااله الاالله)بگوید . بعد او را آزاد بگذار تا چهار سال او تمام شود آن گاه او را به گفتن هفت مرتبه (صلی الله علی محمد و آل محمد)وادار کن .

پس او را آزاد بگذار تا هنگامی کنه پنج سالش تمام شد ، آنگاه دست راست و چپش را به او یاد بده .

وقتی آن ها را شناخت ، او را به سمت قبله بنشان ، و به او بگو (سجده کن) .

سپس او را تا شش سالگی آزاد بگذار .

و بعد از آن به او نماز خواندن و رکوع وسجود را یاد بده .

هنگامی که هفت سالش تمام شد ، آنگاه به او بگو (دست و صورتت را بشوی)و هنگامی که شست ، به او بگو (نماز بخوان) .

و بعد او را تا تمام شدن نه سالگی آزاد بگذار و سپس به او وضو را یاد بده .

(وسائل الشیعه ، ج 15 ، ص 193 ، انوار نعمانیه ، سید نعمت الله جزایری ، ج 2 ص 193) .

41 - نماز در دوران جوانی

قال الباقر - علیه السلام -

یا باغی العلم ! اصل قبل لاتقدر ، علی لیل ولانهار تصلی فیه

ای طالب علم ! نماز را به پادار ، قبل از آن که پیری وسستی فرا رسد ، که آن وقت قدرت نمازگزاردن

را نداری و برای تو میسر نیست (و شاید اشاره به پس از مرگ باشد) . (بحارالانوار ، ج 82 ، ص 227) .

42 - نماز در تاریکی

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ماصلت امراءه صلوه احب الی الله من صلواتها فی اشد بیتها ظلمه

نمازی که زن در تاریکترین گوشه خانه خود به جا آورد ، از همه نمازهای او نزد خداوند محبوبتر است . (نهج الفصاحه ، م 2558 ، ص 536) .

فصل هیجدهم انواع نماز

آیات

1- نماز خوف

واذا کنت فیهم فاقمت لهم الصلوه فلتقم طائفه منهم معکم و لیاءخذوا اسلحتهم فاذا سجدوا فلیکونوا من ورائکم ولتاءت طائفه اخری لم یصلو فلیصلو معک ولیاءخذوا حذرهم و اسلحتهم ودالذین کفروا لوتغفلون عن السلحتکم و امتعتکم فیمیلون علیکم میله واحده ولا جناح علیکم ان کان بکم اذی من مطر او کنتم مرضی ان تضعوا اسلحتکم و خذوا حذرکم ان الله اعد للکافرین عذابا مهینا

و هنگامی که در میان آنها باشی و (در میدان جنگ) برای آنها نماز برپاکنی ، باید دسته ای از آنها با تو (به نماز) برخیزند ، و باید سلاحهای خود را با خود برگیرند و هنگامی که سجده کردند (و نماز را به پایان رسانیدند) باید به پشت سرشما(به میدان نبرد) بروند و آن دسته دیگری که نماز نخوانده اند (و مشغول پیکار بوده اند) بیایند و با تو نماز بخوانند و باید آنها وسایل دفاعی و سلاحهای خود را با خود (در حال نماز) حمل کنند (زیرا) کافران دوست دارند که شما از سلاحها و متاعهای خود غافل شوید و یک مرتبه به شما هجوم آورند و اگر از باران ناراحت هستید و یا بیمار(و مجروح) باشید مانعی ندارد که سلاحهای خود را بر زمین بگذارید ، ولی وسایل دفاعی (مانند زره و خود) را با

خود بردارید ، خداوند برای کافران عذاب خوار کننده ای فراهم ساخته است . (سوره نساء آیه 102) .

2- نماز مسافر

و اذا ضربتم فی الارض فلیس علیکم جناح ان تقصروا من الصلوه

و هنگامی که سفر کنید گناهی بر شما نیست که نماز را کوتاه کنید . (سوره نساء ، آیه 101) .

احادیث

3- پاداش نماز نشسته

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

صلوه القاعد علی النصف من صلوه القائم

پاداش نماز نشسته ، نصف نماز ایستاده است . (شهاب الاخبار ، ص 87) .

4- نماز سواره

قال عن فیض بن مطر

دخلت علی ابی جعفر و انا ارید ان اساله عن صلوه اللیل فی المحمل قال فابتد اءنی فقال کان رسول الله -صلی الله علیه وآله - یصلی علی راحلته حیث توجهت به

خدمت حضرت باقر (ع) رسیدم تا درباه خواندن نماز شب در کجاوه سؤ ال کنم ، اما حضرت پیش از سؤ ال ، فرمود پیغمبر (ص) نماز (نافله) خود را بر شتر می گذاشت ، در حالی که شتر حرکت می کرد (اثبات الهداه ، ج 5 ، ص 306) .

5- نماز مسافر

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

خیارکم الذین اذا سافروا قصروا و افطروا

بهترین شماکسانی هستند که چون سفر کردند ، نماز خویش را قصر می خوانند و روزه را افطار می نمایند . (ثواب الاعمال ، ص 63) .

6- پاداش نماز در مسجد جمکران

عن حسین بن مثله عن المهدی - علیه السلام - انه قال

من صلاها فکانما صلاها (هما) فی البیت العتیق

حسن بن مثله (جمکرانی) از حضرت مهدی (ع) نقل می کندکه فرمود هرکس دو رکعت نماز (نماز صاحب الزمان) را در این مکان (مسجد جمکران) بخواند ، مانند آن است که دو رکعت نماز در کعبه خوانده باشد . (مستدرک الوسائل ، ج 3 ص 445) .

7- نماز شب مسافر

عن ابراهیم بن سیاسه قال

کتب بعض اهل بیتی الی ابی محمد - علیه السلام - فی صلاه المسافر اول اللیل صلاه اللیل فکتب - علیه السلام - فضل صلاه المسافر اول اللیل کفضل صلاه المقیم فی الحضر من اخر اللیل

یکی از بستگان من به امام عسگری - علیه السلام - نامه نوشت و درمورد نماز شب مسافر ، در اول شب سؤ ال کرد (ع) در پاسخ نوشت فضیلت نماز شب مسافر در اول شب مثل فضیلت نماز آخر شب غیر مسافر است . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 210) .

8- نماز آیات .

قال عن ابی الدرداء

کان رسول الله -صلی الله علیه وآله - اذا کانت لیله ریح کان مفزعه الی المسجد حتی یسکن و اذا حدث فی السماء حدث من کسوف شمس او قمر کان مفزعه الی الصلاه

رسم رسول خدا (ص) چنان بود که اگر شبی باد سهمگینی می وزید ، به مسجد پناه می برد ، تا آرام بگیرد و چون در آسمان کسوف و خسوفی اتفاق می افتاد به نماز پناه می برد . (تفسیر در المنثور ، ج 1 ، ص 67) .

9- نماز بر اعدامی مسلمان

قال علی - علیه السلام -

وقد علمتم ان رسول الله -صلی الله علیه وآله - رجم الزانی المحصن ثم صلی علیه ، ثم ورثه اهله

می دانید که پیغمبر (ص) مرد زناکاری را سنگسار نمود ، پس از آن بر او نماز گزارد و ارثش را به کسانش داد . (نهج البلاغه ، فیض الاسلام ، ص 392) .

10 - روز عید و شعار (الله اکبر)

کان النبی -صلی الله علیه وآله - یخرج یوم الفطر و الاضحی رافعا صوته بالتکبیر

پیامبر اسلام (ص) در حالی که با صدای بلند تکبیر می گفت راهی نماز عید می شد . (بحارالانوار ، ج 91 ، ص 118) .

11- چه روزی عید است ؟

و قال امیرالمؤ منین - علیه السلام - فی بعض الاعیاد

انما هو عید لمن قبل الله صیامه و شکر قیامه ، و کل یوم لایعصی الله فیه فهو عید

این (امروز) عید کسانی است که خداوند روزه آنان را قبول کرده و پاداش نمازها و شب زنده داری آنان را داده باشد و هر روزی که در آن معصیت خدا نشود ، آن روز ، عید است . (نهج البلاغه ، کلمات قصار ، ص 428) .

12- نماز برای میت

عن الصادق - علیه السلام - قال

ینبغی لاولیاء المیت منکم ان یؤ ذنوا اخوان المیت بموته ، فیشهدون جنازته و یصلون علیه و یستغفرون له ، فیکسب لهم الاجر و یکسب لمیته الاستغفار سزاوار است که اولیای میت دیگران را از مرگش با خبر کنند تا آنان در تشیع جنازه او حاضر شوند و بر پیکرش نمازگزارند ، وبرای او طلب غفران کنند ودر این صورت برای آنان پاداش و برای میت آمرزش منظور می گردد . (میزان الحکمه ، ج 9ص 268) .

13- عید و شب زنده داری

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من احیا لیله العید لم یمت قلبه یوم تموت القلوب

کسی که شب عید را (با خودت) احیا بدارد ، روزی که همه دلها می میرند دل او زنده خواهد بود . (وسائل الشیعه ج 5 ، ص 139) .

14- روز عید و نماز جماعت

عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من لم یشهد جماعه الناس یوم العید ، فلیغتسل و لیطیب بما وجد ولیصل وحده کما یصلی فی الجماعه

کسی که نمی تواند روز عید در نماز و اجتماع مردم حضور یابد ، غسل کند وخود را به هر مقدار عطری که در دسترس او است ، خوشبو ، نماید و نماز عید را همان گونه که در جماعت می خوانند بخواند ، . (وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 115) .

15- خطبه نماز عید

قال الرضا - علیه السلام -

انما جعلت الخطبه فی یوم الجمعه فی اول الصلاه وجعلت فی المعیدین بعد الصلاه ، لان الجمعه امر دائم ویکون فی الشهور و السنه کثیرا ، واذا کثر علی الناس ملوا و ترکوا و لم یقیموا علیها و تفرقوا عنه و العید انما هو فی السنه مرتین و هو اعظم من الجمعه و الزحام فیه اکثر و الناس فیه ارغب ، فان تفرق ، بعض الناس بقی ء عامتهم

به این دلیل خطبه نمازهای جمعه قبل از نماز و خطبه های عید پس از نماز ایراد می شود که نماز جمعه در طول ماه و سال زیاد تکرار می شود و به همین دلیل مردم از حضور در تمام مراسم و همه بخش های آن خسته می شوند و برای شنیدن خطبه ها نمی شینند ، اما نماز عید در طول سال دوبار برگزار می شود و ازدحام و حضور مردم نیز در آن بیشتر ، و مردم برای شرکت در آن مشتاق ترند و اگر تعدادی هم بعد از نماز متفرق شوند ، اکثریت آنان خواهند ماند

. (وسائل الشيعه ، ج 5 ، ص 112) .

16- عبادت چهار شب

عن جعفر بن محمد عن ابيه عن على - عليه السلام - قال

كان يعجبه ان يفرغ نفسه اربع ليال من السنه ، اول ليله من رجب و ليله النحر و ليله الفطر و ليله النصف من شعبان

امام صادق - عليه السلام - از پدرش حكايت نموده است كه اميرالمؤ منين (ع) شيفته آن بودكه در چهار شب از سال ، فارغ البال به عبادت بپردازد ، شب اول رجب و شب هاى عيد فطر و قربان و شب نيمه شعبان .

(وسائل الشيعه ، ج 5 ، ج 139) .

فصل نوزدهم اهميت نمازهاى مستحبى

آيه

1 - مداومت كردن در نماز

الذين هم على صلاتهم دائمون

آنها كه نمازها را پيوسته به جا مى آورند(1) (سوره معارج ، آيه 23) .

احاديث

2 - تكميل نماز واجب با نماز مستحبى

قال الباقر - عليه السلام -

ان العبد ليرفع له من صلاته نصفها و ثلثها و ربعها و خمسها فما يرفع له الا ما قبل عليها بقلبه و انما امروا بالنوافل ليتم لهم مانقصوا من الفريضه

نمازى كه بنده به جا مى آورد ، گاهى نصف و گاهى يک سوم و گاهى چهارم و گاهى يک پنجم آن بالا برده مى شود ، زيرا بالا برده نمى شود مگر آن نمازى كه با توجه و حضور قلب باشد ، مردم ماءمور به انجام نمازهاى

مستحب شده اند تا نقص نمازهای واجب آنان توسط مستحباب جبران شود . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 28) .

3 - نماز و ترازوی اعمال

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

الصلوه میزان فمن اوفی استوفی

نماز ترازوی (اعمال) است هر کسی بیشتر به جا آورد بیشتر بهره می برد . (فروع کافی ، ج 3 ، ص 267) .

4 - اهمیت نماز مستحبی

حدیث قدسی

ما تقرب العبد الی بشی ء افضل مما افترضت علیه ، و ان العبد لیتقرب الی بالنوافل حتی احبه

بهترین چیزی که بنده را به من نزدیک نزدیک می کند ، فرایضی است که بر او واجب گرانیده ام و بنده با به جای آوردن نافله به قدری به من نزدیک می شودکه او را دوست دارم . (اصول کافی ، ج 1 ، ص 352) .

5 - نماز و رفع حاجت

قال الصادق - علیه السلام -

اذا اردت حاجه فصل رکعتین وصل علی محمد و آل محمد وسل تعطه هنگام حاجت ، دو رکعت نماز بخوان و بر پیغمبر و آل او درود فرست و حاجتت را بخواه که به تو داده می شود . (فروع کافی ، ج 3 ، ص 479) .

6 - انجام نماز پیش از واجب

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

یا اباذر ! ایما رجل تطوع فی کل یوم و لیله اثنتی عشره رکعه سوی المکتوبه کان له حقا واجبا بیت فی الجنه

ای ابوذر ! هر مردی که در شبانه روز - غیر از نمازهای واجب - دوازده رکعت نماز بگزارد خداوند خانه ای در بهشت به او خواهد داد . (مکارم الاخلاق ، ص 461) .

قال الحسن بن علی - علیه السلام -

اذا اضرت النوافل بالفریضه فارفضوها

هرگاه نمازهای مستحبی به نمازهای واجب ضرر رسانید ، آنها را ترک کنید . (تحف العقول ، ص 267) .

7 - تاءثیر نماز مستحبی

قال موسی بن جعفر - علیه السلام -

صلوه نمازهای مستحبی هر مؤ منی را به خداوند متعال نزدیک می نماید . (تحف العقول ، ص 297) .

8 - اکتفا به واجبات

عن الحسن العسکری - علیه السلام -

ان القلوب اقبالا و ادبارا فاذا اقبلت فاحملوها علی النوافل و اذا ادبرت فاقصروها علی الفرائض

به درستی که قلب گاهی آماده وگاهی خسته است ، زمانی که قلب شما آمادگی داشت و با نشاط و سرحال بود ، آن را به انجام نوافل وادارید ، و زمانی که خسته بود ، به واجبات اکتفا کنید . (مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 177) .

9 - شیعه علی و کثرت نماز

قال الباقر - علیه السلام -

انما شیعه علی کثیره صلاتهم کثیره تلاوتهم للقرآن

شیعیان و پیروان خط علی زیاد نماز می گزارند ، و زیاد تلاوت قرآن می کنند . (صفات الشیعه ، ص 436) .

10 - پرهیز از سستی در نماز

قال الصادق - علیه السلام -

ایاکم و الکسل و ان ربکم رحیم یشکر القلیل ان الرجل لیصلی الرکعتین تطوعا یرید بهما وجه الله فیدخله الله بهما الجنه

ازسستی دوری کنید ، زیرا پروردگار شما مهربان است و اندک را می پذیرد هرآینه مرد دو رکعت نماز مستحبی برای خدا می خواند و خداوند به سبب این دو رکعت ، او را وارد بهشت می کند . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 30 ، اصول وافی ، ج 2 ، ص 61) .

11 - آمادگی برای نماز مستحبی

قال الصادق - علیه السلام - ان القلب یحیی و یموت فاذا حی فادبه بالتطوع ، و اذا مات فاقصره علی الفرائض

همانا ، قلب انسان می میرد و زنده می شود ، پس وقتی که قلب زنده (و با نشاط) است او را به اعمال (نماز) مستحبی وادار کن و زمانیکه قلب مرده است ، به واجبات اکتفا کن . (مستدرک الوسائل ، ج 1 ص 177) .

12 - نماز و رفع مشکلات

عن الصادق - علیه السلام - قال

ما یمنع احدکم اذا دخل علیه غم من غموم الدنیا ان یتوضاء ثم یدخل المسجد فیرکع رکعتین ، یدعواالله فیهما اما سمعت الله یقول و استعینوا بالصبر و الصلاه

وقتی در اثر فشار زندگی و حوادث روزگار مشکلاتی برای کسی پیش آمد ، وضو بگیرد و به مسجد برود و دو رکعت نماز به جای آورد ، و خدا را بخواند . آیا شنیده ای که خداوند می فرماید از شکیبایی و نماز یاری جویید . (وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 263) .

13 - نماز واجب و مستحب ، پنجاه و یک رکعت

قال علی - علیه السلام -

قال الله تعالی لنبیه -صلی الله علیه وآله -و کانت الامم السالفه لقد فرضت علیهم خمسین صلوه فی خمسین وقتا ، وهی من الاصار التی کانت علیهم فرفعتها عن امتک وجعلتها خمسا فی خمسه اوقات و هی احد و خمسون رکعه ، و جعلت لهم اجر خمسین صلوه

از امیرالمؤ منین (ع) روایت شده ، که خداوند به رسولش فرمود این برای پیشینیان پنجاه نماز در وقت واجب کرده بودم و این یکی از مشکلاتی بود که امم سابقه داشتند ولی این بار رااز دوش تو برداشتم ، و به جای آن ، پنج نماز ، در پنج وقت برای شما قرار دادم که این پنج نماز در پنج نوبت (مجموعا واجب و مستحب آن) پنجاه و یک رکعت است وثواب پنجاه نماز را دارد . (جامع احادیث الشیعه ، ج 4 ، ص 40) .

14 - تقرب به سوی خدا

قال عیسی - علیه السلام -

یقول الله تعالی بالفرائض ینجومنی عبدی و بالنوافل یتقرب الی عبدی خداوند می فرماید بنده من با ادای فرایض از (کیفر) من نجات می یابد ، و با به جا آوردن نوافل به من تقرب پیدا می کند . (محجه البیضاء ، ج 1 ، ص 398) .

15 - آثار زیاد نماز خواندن

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اکثرکم ازواجا فی الجنه اکثرهم صلوه فی الدنیاء

کسانی که در دنیا زیاد نماز می خوانند ، در بهشت همسران زیاد خواهند داشت . (مستدرک الوسائل ، ج 1 ص 175) .

16 - سبب قبولی نافله

قال الباقر - علیه السلام -

واذا لم يؤ د الرجل الفريضه لم تقبل منه النافله

اگر كسى نماز واجب به جا نياورد ، نافله او مقبول نيست . (وسائل الشيعه ، ج 3 ، ص 20) .

17 - علت ضرورت نماز نافله

قال الباقر - عليه السلام -

انما جعلت النافله ليتم بها ما افسده من الفريضه

همانا (نماز) نافله را به اين جهت قرار دادند كه كاستى هاى نماز واجب را جبران كند . (وسائل الشيعه ، ج 3 ، ص 20) .

18 - قبولى نافله با انجام فريضه

قال الباقر - عليه السلام -

انما تقبل النافله بعد قبول الفريضه

به درستى كه نماز نافله زمانى مورد قبول است كه (نماز) فريضه مورد قبول واقع شود . (وسائل الشيعه ، ج 3 ، ص 20) .

19 - گرسنه و نماز

قال الصادق - عليه السلام -

من جاع فليتوضاء و يصلى ركعتين ثم يقول يا رب انى جائع فاطعمنى فانه يطعم من ساعته

هركه گرسنه شود ، وضو بگيرد و دو ركعت نماز بخواند ، سپس بگويد پروردگارا ! من گرسنه ام به من غذا عطا فرما (بداند كه) بلافاصله به او طعام داده مى شود .

20 - ثمره زياد خواندن نماز

قال رسول الله -صلى الله عليه وآله -

مادمت فی الصلاه فانک تقرع باب الملک الجبار ، و من یکثر قرع باب الملک یفتح له

مادامی که تو در نمازهستی ، درب خانه پادشاه توانا را می کوبی ، هر کس که در کوبیدن درب خانه پادشاه پافشاری کند ، آن درب روی او باز می شود . (بحارالانوار ، ج 77 ، ص 80) .

21 - امام سجاد - علیه السلام - و استغاثه

عن زین العابدین - علیه السلام -

و لست اتوسل الیک بفضل نافله من کثیر ما اغفلت من وظائف فروضک و تعدیت عن مقامات حدودک

خدایا ! من با این همه غفلت از واجبات و تعدی از مرزها و حریم شکستن ها ، چگونه به وسیله نافله و مستحبات به سوی تو راه یابم . (صحیفه سجادیه ، دعای بعد از نماز شب) .

22 - نماز و طلب حاجت

قال الصادق - علیه السلام -

ان الله - عزوجل - فرض علیکم الصلوات فی احب الاوقات الیه ، فاسئلوا الله حوائجکم عقیب فرائضکم

به درستی که خداوند نمازهای واجب را در محبوب ترین اوقات واجب کرد ، پس بعد از نمازهایتان حاجات خود را از خدا بخواهید . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 324) .

23 - برطرف شدن ناراحتی با نماز

عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

کان علی - علیه السلام - اذا هاله شی ء فزع الی الصلاه ، ثم تلی هذه الایه واستعینوا بالصبر و الصلاه

وقتی برای امیرالمؤ منین (ع) مشکلی پیش می آمد ، به نماز پناه می برد (ناراحتی خود را با خواندن نماز جبران می کرد) آیه (از شکیبایی و نماز یاری جویید)راتلاوت می کرد . (وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 263) .

24 - ارجحیت نماز واجب

قال علی - علیه السلام -

لاقربه بالنوافل اذا اضرت بالفرائض

اگر نمازهای مستحبی به نمازهای واجب ضرر برساند ، موجب قرب به خداوند نخواهد شد . (الحیاه ، ج 1 ، ص 318) .

25 - نماز مستحب در خلوت

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

صلاه الرجل تطوعا حیث لایراه الناس تعدل صلاته علی اعین الناس خمسا و عشرین

نماز مستحبی که در مکانی دور از دید مردم خوانده شود ، از نظر ثواب و ارزش معنوی معادل با بیست و پنج نماز است که در معرض دید مردم به جا آورده شود . (نهج الفصاحه ، حدیث 1847) .

26 - فضیلت نماز مستحبی

عن ابی جعفر - علیه السلام - قال

انه لیتقرب الی بالنافله حتی احبه فاذا احببته کنت سمعه الذی یسمع به و بصره الذی یبصر به و لسانه الذی ینطق به و یده التی یبطش بها

به درستی که بنده من با نمازهای نافله به من تقرب جوید تا آن که او را دوست بدارم پس چون او را دوست بدارم ، گوش او شوم که با آن بشنود و چشم او بشوم که با آن ببیند و زبان او گردم که با آن سخن گوید و دست او شوم که با آن (به خشم و تندی) بگیرد . (اصول کافی ، ج 2 ، ص 352) .

27 - رفع مشکلات به وسیله نماز

فی الحدیث

الرسول -صلی الله علیه وآله -اذا اصاب اهله خصاصه قوموا الی الصلوه و قال بهذا اءمر ربی

هنگامی که مشکلی برای اهل خانواده پیش می آمد ، (برای رفع آن) رسول خدا (ص) می فرمود برخیزید نماز(مستحبی) بخوانید و بعد فرمود این دستور خدای من است . (قصار الجمل ، ج 1 ص 386) .

28 - تقرب با نماز مستحبی

قال الصادق - علیه السلام -

مایتقرب الی عبد من عبادی بشی ء احب الی مما افترضت علیه ، و انه یتقرب الی بالنافله حتی احبه فاذا احببته کنت اذا سمعه الذی یسمع به و بصره الذی یبصر و لسانه الذی ینطق به و یده التی یبطش بها ان دعانی احببته و ان ساءلنی اعطته .

بنده ای از بندگان من به من نزدیک نمی شود به چیزی (عملی) که نزد من محبوب تر باشد از آنچه براو واجب کرده ام و همانا بنده به وسیله نافله به من نزدیک می شود تاآن جا که او را دوست بدارم چون دوستش داشتم ، گوش او هستم که بدان می شنود و چشمش که بدان می بیند و زبانش که با آن سخن می گوید و دستش که باآن می گیرد ، اگر مرا بخواند ، جوابش می دهم و چنانچه از من (چیزی) بخواهد ، عطایش خواهم نمود .

(اصول کافی ، ج 4 ص 53 ، حدیث 7) .

29 - علت قرار دادن نافله

قال الصادق - علیه السلام -

انما جعلت النافله لیتم بها ما یفسد من الفریضه

نافله برای این قرار داده شده است تا به وسیله آن ، کاستی های نماز واجب جبران گردد . (علل الشرایع ، ج 2 ، ص 329 ، وسائل الشیعه ، ج 3

ص 54) .

فصل بیستم فضایل و آثار نماز شب

آیات

1 - وصف شب زنده داران (دانایان)

امن هو قانت اناء اللیل ساجدا و قائما یحذر الاخره و یرجوا رحمه ربه .

آیا کسی که خاضع است (به خدا) در ساعتهای شب در حال سجده و به پا خاسته ، از آخرت می ترسد و رحمت پروردگار خود را امید می برد . (سوره زمر ، آیه 9) .

2 - نماز شب از ویژگیهای (عبادالرحمن)

والذین یبتون لربهم سجدا و قیاما

کسانی که شب را برای پروردگارشان درحال سجده و قیام بیتوته می کنند . (سوره فرقان آیه 64) .

3 - قیام در دل شب

یا ایهاالمزمل ، قم اللیل

ای جامه خواب به خود پیچیده ، به هنگام شب برخیز . (سوره مزمل ، آیات 1 و

4 - اوقات نماز شب

ان ربک یعلم انک تقوم ادنی من ثلثی اللیل و نصفه و ثلثه و طائفه من الذین معک

پروردگار تو می داند که تو مقداری کمتر از دو ثلث شب را و کمتر از (مجموع) نصف و ثلث آن را به پا می خیزی و گروهی از کسانی که با تو هستند . (سوره مزمل ، آیه 20) .

5 - و من اللیل فسبحه و ادبار النجوم

و در شبانگاه برای او سجده کن و مقداری طولانی از شب او راتسبیح گوی . (سوره طور آیه 49) .

6 - تسبیح خدا در شب

و من اللیل فاسجد له و سبحه لیلا طویلا

و در شبانگاه برای او سجده کن و مقداری طولانی از شب او را تسبیح گوی (سوره دهر آیه 26) .

7- طلب استغفار هنگام سحر

الصابرین والصادقین و المنفقین و المستغفرین بالاسحار

آنها که (در برابر مشکلات و در مسیر اطاعت و ترک گناه) استقامت می ورزند راستگو هستند (در برابر خدا) خضوع ، و (در راه او) انفاق می کنند و در سحرگاهان استغفار می کنند . (سوره عمران آیه 17) .

8 - نماز شب نشانه بهشتیان

کانوا قلیلا من اللیل ما یهجعون ، و بالاسحار هم یستغفرون

(در وصف متقین فرماید) کمی از شب را می خوابیدند و در سحرها استغفار می نمودند . (سوره ذاریات ، آیات 17 و 18) .

9 - تجدید قوا به وسیله نماز شب

ان ناشئه اللیل هی اشد وطاء و اقوم قیلا

همانا پدیده شب و به پا خاستن برای نماز شب ، پابرجاتر و نیزگفتارش استوارتر است . (سوره مزمل ، آیه 6) .

10 - برخاستن از بستر برای نماز شب

تتجافی جنوبهم عن المضاجع یدعون ربهم خوفا و طمعا و مما رزقنا هم ینفقون ، فلا تعلم نفس ما اخفی لهم من قره اعین جزاء بما کانوا یعملون

پهلوهایشان از بستر در دل شب دور می شود (و به پای می خیزید ، و روی به درگاه خدا می آورند) و پروردگار خویش را با بیم و امید می خوانند و از آنچه به آنان روزی داده ایم انفاق می کنند ، هیچ کس نمی داند چه پاداش های مهمی که مایه روشنی چشم ها است ، برای آنها نهفته شده این پاداش کارهایی است که انجام می دادند . (سوره سجده آیه 15 ، 16) .

احادیث

11 - قلب نورانی

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ان العبد اذا تخلی بسیده فی جوف اللیل المظلم و ناجاه اثبت الله النور فی قلبه

هنگامی که بنده ای در دل شب تاریک با خدای خود خلوت کرده و با او مناجات کند ، خدا قلب او را نورانی خواهد ساخت . (میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 419) .

12 - سفارش پیامبر (ص) به علی (ع)

عن رسول الله -صلی الله علیه وآله -

یاعلی و علیک بصلاه اللیل و علیک بصلاه اللیل و علیک بصلاه اللیل

پیامبر اکرم (ص) سه بار فرمود یا علی بر تو باد به خواندن نماز است . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 157) .

13 - محبوبترین چیزها

عن النبی -صلی الله علیه وآله -

الرکعتان فی جوف اللیل احب الی من الدنیا و مافیها

دو رکعت نماز در دل شب نزد من ، از دنیا وآنچه که در آن است ، محبوبتر است . (وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 276) .

14 - شرف مؤ من

قال الصادق - علیه السلام -

شرف المؤ من صلاته باللیل

شرف مومن به نماز شب او است . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 141) .

15 - رضوان خدا

عن الرضا - علیه السلام -

رضوان الله الصلوه باللیل

نماز شب ، رضوان (خشنودی) خدا را به همراه دارد . (من لایحضره الفقیه ، ج 1 ص 412)

16 - گناه باعث محرومیت از نماز شب

قال الصادق - علیه السلام -

ان الرجل یذنب فیحرم صلوه اللیل

هرآینه انسان مرتکب گناهی می شود و در نتیجه را ، از نماز شب محروم می گردد . (میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 422) .

17 - فواید نماز

قال علی - علیه السلام -

قیام اللیل مصححه للبدن و تمسک باخلاق و رضی رب العالمین

برخاستن برای نماز شب موجب تندرستی و پایبندی به اخلاق پیغمبران است وخدا را خشنود می کند . (میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 421) .

18 - سبب محرومیت از نماز شب

قال الباقر - علیه السلام -

جاء الرجل الی امیرالمؤ منین - علیه السلام - فقال یاامیرالمؤ منین انی قد حرمت الصلوه باللیل فقال امیرالمؤ منین انت رجل قد قیدتک ذنوبک

مردی نزد امیرالمؤ منین (ع) آمد و گفت من از نماز شب محروم شده ام ، امام علی (ع) فرمود گناهانت تو را گرفتار نموده است . (بحارالانوار ، ج 83 ، ص 127) .

19 - نتیجه نماز شب ابراهیم (ع)

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ما اتخذ الله ابراهیم خلیلا - علیه السلام - الا لاءطعامه الطعام و صلوته باللیل و الناس نیام

خداوند ابراهیم (ع) را به مقام خلیلی خود برنگزید ، مگر به دو چیز اول این که مردم را اطعام می کرد و دیگر این که هنگامی که مردم در خواب بودند ، نماز می خواند . (بحارالانوار ، ج 74 ص 282 ، میزان الحکمه ، ج 5 ص 417) .

20- زینت آخرت

قال الصادق - علیه السلام -

ان الثمانی رکعات یصلیها العبد اخر اللیل زینه الاخره

هشت رکعت نمازی که بنده در آخر شب می خواند ، زینت آخرت است . (بحارالانوار تج 83 ، ص 126) .

21 - سلامتی بدن

قال علی - علیه السلام -

قیام اللیل مصحه للبدن

بیداری شب ، مایه سلامتی بدن است . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 144) .

22 - قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من كثرت صلاته بالليل حسن وجهه بالنهار

هر كه بسيار نماز شب بخواند ، روز چهره او زيبا ونوارنى است . (نهج الفصاحه ، ص 580) .

23 - دروغ و محروميت از نماز شب

قال الصادق - عليه السلام -

ان الرجل ليكذب الكذبه فيحرم بها عن صلوه الليل

چه بسا مردى با گفتن دروغى ، از فيض نماز محروم مى شود . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 146) .

24 - نماز شب ، موجب درمان بيمارى ها

قال رسول الله -صلى الله عليه وآله -

عليكم بصلاه الليل فانها سنه نبيكم و داءب الصالحين قبلكم و مطرده الداء عن اجسادكم

نماز شب را به پا داريد ، زيرا نماز شب سنتى است از پيامبرتان رسول الله (ص) و رسم صالحان و پاكانى است كه قبل از شما بودند نماز شب موجب طرد و دفع بلا و دردها و بيمارى ها از بدن شما مى باشد . (تفسير صافى ، ص 265 ، ثواب الاعمال ، ص 96) .

25 - اهميت نماز شب (نماز وتر) .

قال ابوجعفر - عليه السلام -

من كان يؤ من بالله واليوم الاخر فلا يبيتن الا بوتر

هركس به خدا و روز جزا ايمان دارد ، نبايد شب را به صبح برساند مگر اين كه نماز وتر را به جا آورد . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 145) .

26 - دعا براى مؤ منين

عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من قدم اربعین رجلا من اخوانه فدعا لهم ثم دعا لنفسه ، استجیب له فیهم و فی نفسه

امام صادق (ع) فرمود کسی که در قنوت نماز وتر برای چهل مؤ من وسپس برای خود دعا کند ، خداوند دعاهای وی را مستجاب گرداند . (وسائل الشیعه ، ج 4 ، باب 45) .

27 - سفارش جبرئیل

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

مازال جبرئیل یوصینی بقیام اللیل حتی ظننت ان اخیار امتی لن یناموا من اللیل الا قلیلا

جبرئیل (ع) همچنان مرا به قیام شب و نماز در آن سفارش می نمود که من گمان کردم خوبان و برگزیدگان امت من شب را نمی خوابند ، مگر اندکی . (بحارالانوار ، ج 76 ، ص 333) .

28 - رحمت خدا بر زوجین

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اذا ایقظ الرجل اهله من اللیل توضیا و صلیا کتبا من الذاکرین الله کثیرا و الذاکرات

هرگاه مردی همسر خویش را در نیمه های شب بیدار کند و با هم وضو بسازند و به نماز بایستند ، آنان از ذاکرانی ، که خداوند - تبارک و تعالی - بسیار یاد می کنند ، محسوب می گردند . (میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 418) .

29 - ریزش گناهان

قال الصادق - علیه السلام -

صلاه المؤ من باللیل تذهب بما عمل من ذنب بالنهار

نماز شب گناهانی را که مؤ من در روز مرتکب شده است ، از بین می برد . (ثواب الاعمال ، ص 100) .

30 - قضای نماز شب

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ان الله یباهی بالعبد یقضی صلوه اللیل بالنهار یقول ملائکتی عبدی یقضی ما لم افترضه علیه الشهدوا انی قد غفرت له

همانا خداوند مباهات می کند به بنده ای که نماز شب را در روز قضا کند و می فرماید ای فرشتگان من ! بنده من قضا می کند چیزی را که من براو واجب نکرده ام گواه باشید که من او را آمرزیدم . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 202) .

31 - تاءثیرات نماز شب

قال الصادق - علیه السلام -

صلوه اللیل تبیض الوجه و صلوه اللیل تطیب الریح و صلوه اللیل تجلب الرزق

نماز شب چهره را سفید ، بوی را خوش و روزی را جلب می کند(گسترش می دهد) . (علل الشرایع ، ص 363 ، میزان الحکمه ، ج ، ص 421) .

32 - ضمانت روزی

قال الصادق - علیه السلام -

کذب من زغم انه یصلی صلاه اللیل و هو یجوع ان صلاه اللیل تضمن رزق النهار

دروغ گفت کسی که بگوید نماز شب می خواند و گرسنگی می کشد ، زیرا نماز شب روزی روز را ضمانت می کند . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 15) .

33 - نماز شب ، چراغ قبر

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

صلوه اللیل سراج لصاحبها ، فی ظلمه القبر

نماز شب چراغی است در تاریکی قبر . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 161) .

34 - علت زیبایی

سئل علی بن الحسین - علیه السلام -

ما بال المجتهدین باللیل من احسن الناس وجها ؟ قال لاءنهم خلوا بالله فکساهم الله من نوره

از امام زین العابدین (ع) سؤ ال کردند چرا صورت اهل نماز شب از طراوت و زیبایی ویژه ای برخوردار است ؟ آنحضرت پاسخ داد از این جهت که آنان با خداوند خویش خلوت کرده اند و خداوند نیز آنان را بانور خود پوشانده است . (علل الشرایع ، ص 366 ، بحارالانوار ، ج 87 ، ص 159) .

35 - آثار نماز شب

عن الصادق - علیه السلام -

صلاه اللیل تحسن الوجه و تحسن الخلق ، و تطیب الریح ، و تدر الرزق و تقضی الدین ، و تذهب بالهم و تجلوا البصر

نمازشب باعث زیبایی سیما ونیکویی اخلاق و خوشبویی بدن و فراوانی رزق و مایه ادای قرض ها و از بین رفتن و تقویت نور چشم است . (ثواب الاعمال ، ص 70) .

36 - نماز شب و بهشت

عن النبی -صلی الله علیه وآله -

قال ان فی الجنه غرفا یری ظاهرها من باطنها و باطنها من ظاهرها یسکنها من امتی من اطاب الکلام ، و اطعم الطعام ، و افش السلام و ادام الصیام ، و صلی باللیل و الناس نیام

پیامبر اکرم (ص) فرمود در بهشت غرفه هایی است که داخل آن از بیرون وبیرون آن از درون نمایان است و در آن افرادی از امت من اسکان می یابند که سخن شایسته بر زبان می آورند و به اطعام طعام می پردازند و سلام را در میان مردم گسترش می دهند و همیشه روزه دارند و شب هنگام که همگان در خوابند ، به نماز برمی خیزند . (نورالثقلین ، ج 3 ص 263) .

37 - عن النبی -صلی الله علیه وآله -

اذا قام العبد من لذید مضجعه و النعاس فی عینیه لیرضی ربه - جل و عز - بصلاه لیله ، باهی الله به ملائکته فقال اما ترون عبدی هذا ، قد قام من لذیذ مضجعه الی صلاه لم افرضها عیله ، اشهدوا انی قد غفرت له

هنگامی که انسان از بستر مطبوع خویش برمی خیزد و در حالی که چشمانش خواب آلوده است با نماز شب ، پروردگار خود را خشنود نمید ، خداوند به وجود او بر فرشتگان می بالد و می فرماید آیا بنده مرا نمی بینید که از خواب خوش برخاسته تا نمازی که من بر او واجب نکردم به جای آورد ؟ گواه باشید که او را بخشودم . (بحارالانوار ، ج 7 ، ص 156) .

38 - نورانیت منزل

عن الصادق - علیه السلام -

ان البیوت التی یصلی فیها باللیل بتلاوه القرآن تضی ء لاهل المساء کما تضی ء نجوم السماء لاهل الارض

خانه ای که در آن نماز شب خوانده می شود و تلاوت قرآن می گردد ، برای افلاکیان آن گونه می درخشد که ستارگان برای زمینیان می درخشد . (ثواب الاعمال ، ص 70) .

39 - نماز شب ، نشان عشق و محبت

حدیث قدسی

کذب من زعم انه یحبنی فاذا جنه اللیل نام عنی الیس کل محب یحب خلوه حبیبه

دروغ می گوید آن کس که مدعی محبت من است ولی وقتی شب فرا می رسد می خوابد . مگر نه اینکه هر عاشقی ، خلوت بامعشوق را دوست دارد ؟ (بحار الانوار ، ج 13 ، ص 329) .

40 - اهمیت ندادن به نماز شب

عن النبی -صلی الله علیه وآله -

یاعلی ! علیک بصلاه اللیل و من استخف بصلاه اللیل فلیس منا .

یا علی ! بر تو باد به خواندن نماز شب و از ما نیست کسی که به نماز شب اهمیت ندهد و آن را سبک بشمارد . (وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 280) .

41 - بهترین نماز مستحبی

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

افضل الصلاه بعد الصلوه المکتوبه الصلاه فی جوف اللیل

برترین نماز بعد از نماز واجب ، نماز خواندن در دل شب است . (کنز العمال ، ج 7 ، ص 21397) .

42 - شیعه و نماز شب

قال الصادق - علیه السلام -

لیس من شیعتنا من لم یصل صلاه اللیل

از شیعیان ما نیست کسی که نماز شب را به جای نیاورد . (بحارالانوار ج 87 ، ص 162) .

43 - از ما نیست

قال الصادق - علیه السلام -

لیس منا من لم یصل صلاه اللیل

از ما نیست ، کسی که نماز شب را به جای نیاورد . (وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 274) .

44 - محروم از قیام

قال الصادق - علیه السلام -

یا سلیمان ! لاتدع قیام اللیل فان المغبون من حرم قیام اللیل

ای سلیمان ! از شب زنده داری غافل مباش که مغبون آن کسی است که از قیام شب محروم شود . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 146) .

45 - روح نماز شب بخوان

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ورجل قام من اللیل فصلی وحده فسجد و نام هو ساجد فیقول تعالی انظروا الی عبدی روحه عندی و جسده ساجد

(پروردگار مباهات می کند) بر مردی که شبانه بلند شو و به تنهایی نماز بخواند و سجده کند و در حال سجده به خواب رود خدا می فرماید بنگرید به بنده من که روح او پیش من و تنش در سجده است . (بحارالانوار ، ج 77 ، ص 86) .

46 - شریف ترین امت

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اشراف امتی حمله القرآن و اصحاب اللیل

بزرگان امت من حاملان قرآن و یاران شب هستند . (بحارالانوار ج 87 ، ص 138 .

47 - بهره از فصل زمستان ، و نماز شب

قال الصادق - علیه السلام -

الشتاء ربیع المؤ من یطول فیه لیله فیستعین به علی قیامه و یقصر فیه نهاره فیستعین به علی صیامه

زمستان (بهار)مؤ من است که از درازای شب برای نماز شب و از کوتاهی روز برای روزه کمک می گیرد (خوشا به حال کسی که از شبهای بلند زمستانی بهره می گیرند وبرای آخرت خویش ره توشه ای فراهم می کنن و دست تهی وارد محشر نمی شوند .) (بحارالانوار ، ج 89 ، ص 152) .

48 - نورانیت دل

عن النبی -صلی الله علیه وآله -

قال یا علی ! خمسه تنور القلب کثره قرائه قل هو الله احد و قله الکلام و مجالسه العلماء والصلاه فی اللیل و المشی ء الی المساجد

یا علی ! پنج چیز دل را نورانی می کند کثرت تلاوت سوره (قل هو الله احد)کم گویی ، مجالست با علما ، نماز شب و گام برداشتن به سوی مسجد . (المواعظ العددیه ، ص 258) .

49 - شب زنده داری

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من ختم له بقیام اللیل ثم مات لفه الجنه

کسی که عمرش به شب زنده داری به پایان برسد ، بهشت پاداش او است . (وسائل الشیعه ج 5 ، ص 274)

50- یک رکعت نماز در شب

عن رسول الله -صلی الله علیه وآله -

علیکم بصلاه اللیل ولو رکعه واحده ، فان الصلاه اللیل منهاه عن الاثم و تطفی ء غضب الرب - تبارک و تعالی - و تدفع عن اهلها حرالنار ، یوم القیامه

بر شما باد به نماز شب ، اگر چه یک رکعت باشد ، زیرا نماز شب انسان را از گناه باز می دارد و خشم پروردگار را خاموش کرده وصاحبش را از آتش قیامت دراماں می دارد . (کنزالعمال ، ج 7 ، حدیث 21431) .

51- زینت آخرت

قال الصادق - علیه السلام -

ان الله - عزوجل - قال المال و البنوان زینه الحیاه الدنیا ، و ان الثمان رکعات التی یصلیها العبد اخراللیل زینه الاخره

خداوند متعال ثروت و فرزندان را زینت دنیا دانسته است هشت رکعت نماز که انسان در آخر شب می خواند ، زینت آخرت است . (بحارالانوار ج 83 ، ص 126 ثواب الاعمال ، ص 69) .

52 - دستاورد نماز شب

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

صلاه اللیل مرضاه الرب ، و حب الملائکه و سنه لانبیاء و نور المعرفه واصل الایمان و راحه الابدان ، و کراهه الشیطان و سلاح علی الاعداء و اجابه للدعاء و قبول الاعمال وبرکه فی الرزق ، و شفیع بین صاحبها و بین ملک الموت و سراج فی قبره و فراش تحت جنبه و جواب مع منکر و نکیر و مونس و زائر فی قبره الی یوم القیامه

نماز شب مایه خشنودی پروردگار و دوستی فرشتگان و روش پیامبران و نور معرفت و ریشه ایمان و موجب آرامش بدن و نفرت شیطان و سلاحی در مقابل دشمنان و باعث مستجاب شدن دعا و پذیرش اعمال و برکت روزی است نماز شب بین نمازگزاران و ملک الموت واسطه می شود و چراغ قبر و فرش زیر او در قبر و پاسخ نکیر و منکر و مونس انسان در قبر و زیارت کننده او در قبر تا روز قیامت خواهد بود . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 162) .

53 - بهترین شما

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

خیرکم من اطاب الکلام و اطعم الطعام و صلی باللیل و الناس نیام

بهترین شما کسی است که سخن زیبا بگوید و طعام بدهد و هنگامی که مردم در خوابند نماز شب بخواند . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 142) .

54 - نماز شب بدون اثر

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

رب صائم لیس له من صیامه الا الجوع و رب قائم لیس له من قیامه الا السهر

چه بسا روزه داری که از روزه خویش جز گرسنگی ثمری نبرد و نماز شب گزاری که از نماز خود جز بی خوابی سودی نگیرد . (نهج الفصاحه ، ص 345 ، حدیث 1732) .

55 - خشنودی خدا .

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ثلاثه یضحک الله الیهم الرجل اذا قام باللیل یصلی و القوم اذا صفوا فی قتال العدو و القوم ، اذا صفوا فی الصلاه

خداوند از سه گروه خشنود است

1 - کسی که نماز شب می خواند

2 - دسته ای که در برابر دشمن (درراه خدا) صف آرایی کرده اند .

3 - جمعی که نماز جماعت تشکیل می دهند . (ثواب الاعمال ، ص 96) .

56 - درهای خیر و سعادت

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

لمعاذ بن جبل فی غزوه تبوک و ان شئت انباءنک بابواب الخیر ؟ قال قلت اجل یا رسول الله قال الصوم جنه و الصدقه تکفر الخطیئه و قیام الرجل

فی جوف اللیل یبتغی وجه الله ، ثم قرء هذه الایه تتجافی جنوبهم عن المضاجع

رسول خدا (ص) در جنگ تبوک به معاذبن جبل فرمود آیا می خواهی که درهای خیر و سعادت را به تو معرفی کنم ؟ گفت آری ای رسول خدا ! پیامبر -صلی الله علیه وآله -فرمود

1 - روزه که سپر (ازآتش) است .

2 - صدقه که گناه را جبران می کند

3 - بیداری انسان در دل شب که برای خدا باشد .

سپس این آیه را خواند تتجافی جنوبهم عن المضاجع (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 123) .

57 - خوابیدن به نیت نماز شب

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ما من عبد یحدث نفسه بقیام ساعه من اللیل فینام عنها الا کان نومه صدقه تصدق الله بها علیه و کتب له اجر ما نوی

کسی که به نیت بیدار شدن برای نماز شب بخوابد ، ولی خواب بماند ، خواب او عطیه ای است الهی و خداوند متعال به او پاداش نماز شب را عطا می کند . (میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 423 کنزالعمال ، حدیث 21475) .

58 - برکت نماز شب

قال الرضا - علیه السلام -

علیکم بصلاه اللیل فما من عبد یقوم اخر اللیل فیصلی ثمان رکعات و رکعتی الشفع و رکعه الوتر و استغفر الله فی قنوته سبعین مره ، الا اجیر من عذاب القبر و من عذاب النار و مذله فی عمره ، و وسع علیه فی معیشته

بر شما باد به نماز شب ، زیرا هر بنده ای که در آخر شب بیدار شود و هشت رکعت نماز شب ، و دو رکعت نماز شفع ، و یک رکعت نماز وتر بخواند و در قنوت آن ، هفتاد بار استغفار کند خداوند اورا از عذاب قبر و آتش در امان دارد وعمر او را طولانی کرده و به زندگی اوگشایش خواهد داد . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 161) .

59 - نماز شب و عبودیت

سئل عن العبوديه قال - علیه السلام -

العبوديه خمسه اشياء خلوالبطن ، و قرائه القران ، وقيام الليل و التضرع عند الصبح ، والبكاء من خشيه الله

از امام (ع) سوال شد عبودیت چیست ؟ امام پاسخ داد عبودیت در پنج چیز است

1 - خالی بودن شکم ؛

2 - قرائت قرآن ؛

3 - نماز شب ؛

4 - تضرع در پیشگاه خدا در صبحگاهان ؛

5 - گریه و زاری از خوف خدا . (المواعظ العددیه ، ص 159) .

60 - درجات نماز شب

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من رزق صلاه الليل من عبد او امه ؛ قام لله - عزوجل - مخلصا فتوضاء وضوء سابغا وصلى الله - عزوجل - بنيه صادقه وقلب سليم و بدن خاشع و عين داعمه ، جعل الله - تبارک و تعالى - خلفه تسعه صفوف من الملائكه فى كل صف ما لا يحصى عددهم الا الله تعالى احد طرفى كل صف فى المشرق و الاخر بالمغرب قال فاذا فرغ كتب له بعددهم درجات

هرگاه بنده ای موفق به نماز شب شود وبرای خدا بیدار شود و وضوی کامل بگیرد و با نیت خالص و قلب سلیم و بدن خاشع وچشم گریان برای خدا نماز بخواند ، خداوند نه صف از فرشتگان را پشت سر او می گمارد که جز خدا کسی نمی تواند آنها را شمارش کند ، زیرا یک طرف هر صف در مشرق و طرف دیگر آن در مغرب است هنگامی که او نماز را تمام کند ، خدا به تعداد آن فرشتگان برای او درجه و ثواب می نویسد . (بحارالانوار

، ج 87 ، ص 137)

61 - نماز مستحبی در خلوت

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

صلاه التطوع حیث لایراه من الناس احد ، مثل خمس و عشرین یراه الناس

نماز مستحبی در خلوت و دور از چشم دیگران ، برابر است با بیست و پنج نماز درجایی که مردم او را می بینند . (کنزالعمال ، ج 7 ، حدیث 21346) .

62 - بیداری شب مایه قرب الهی

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ان قیام اللیل قربه الی الله

بیداری شب انسان را به خدا نزدیک می کند . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 122) .

63 - نماز شب سبب ورود به بهشت

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

افشوا السلام ، وصلوا الارحام ، و اطعموا الطعام ، و صلوا باللیل ، و الناس نیام ، تدخلوا الجنه بسلام

(باسلام کرن) سلام را میان مردم شایع کنید صله رحم به جای آورید اطعام کنید و در شب که همگان درخوابند به نماز برخیزید تا به سلامتی داخل بهشت گردید . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 159) .

64 - چشم گریان در قیامت

قال الصادق - علیه السلام -

کل عین باکیه یوم القیامه الا ثلاثه عین غضت عن محارم الله و عین سهرت فی طاعه الله ، و عین بکت فی جوف اللیل من خشیه الله

در قیامت همه چشم ها گریان است مگر سه چشم

1 - چشمی که از (دین و نظر به) آنچه خداوند حرام کره بر هم نهاده شود ؛

2 - چشمی که در شب جهت عبادت بیدار بماند .

3 - چشمی که در دل شب از خوف خدا بگرید . (اصول کافی ، ج 2 ، ص 482) .

65 - نماز شب در مسافرت

قال الباقر - علیه السلام -

صل صلاه اللیل الوتر فی محمل

نماز شب و نماز وتر راحتی در کجاوه بخوان . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 96) .

66 - نماز شب سنت پیامبر و صالحان

قال الصادق - علیه السلام -

علیکم بصلاه اللیل سنه نبیکم و داءب الصالحین

بر شما باد به خواندن نماز شب ، زیرا این عمل سنت پیامبر و سیره صالحان است .

(بحارالانوار ، ج 87 ، ص 123) .

67 - بیدار کردن اهل خانواده

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

رحم الله رجلا قام من اللیل فصلی و ایقظ امراءته فصلت فان ابت نضح فی وجهها الماء ، رحم الله امراءه قامت من اللیل فصلت وایقظت زوجها فان ابی نضحت فی وجهه الماء

خداوند رحمت کند مردی را که شب از خواب برخیزد ونماز شب بخواند وهمسرش را نیز برای نماز شب بیدار کند و چنانچه بیدار نشد(بااجازه قبلی او) به صورت وی آب بپاشد (و او رابیدار کند) همچنین خدا بیامرزد زنی راکه در شب برخیزد و نماز شب بخواند و شوهرش را نیز برای نماز شب بیدار کند و اگر از جای برنخاست (با اذن قبلی او) آب به صورتش بپاشد (تا او را بیدار کند) (میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 418) .

68 - نماز شب و سلامتی بدن

فی الحدیث

الصوم و السفر و صلاه اللیل و امرارالید فی موضع السجود و المسح بها الوجه و مانالته من البدن و البدئه بخنصر الید الیسری فی تقلیم الاظفار والختم بخنصر الیمنی .

روزه و مسافرت و نماز شب و دست کشیدن برپیشانی و مسح صورت و شروع در گرفتن ناخن ازانگشت کوچک دست چپ و ختم آن به انگشت کوچک دست راست از عوامل تندرستی به حساب می آیند . (سفینه البحار ، ج 2 ، ص 80) .

69 - تفسیر آیه نماز شب

قال الرضا - علیه السلام -

فی ذیل آیه و سبحه لیلا طویلا فان صلاه اللیل

در ذیل آیه (مقداری طولانی از شب او را تسبیح گوی)حضرت می فرماید به درستی نماز شب (منظور) است . (نورالثقلین ، ج 5 ، ص 449) .

70 - ذکر قنوت در نماز وتر

قال الصادق - علیه السلام -

وکان رسول الله -صلی الله علیه وآله -یستغفر الله فی الوتر سبعین مره و یقول هذا مقام العائذ بک من النار سبع مرات

رسول خدا -صلی الله علیه وآله -در قنوت نماز وتر هفتاد بار (استغفرالله) می گفت و هفت بار ذکر (این جایگاه کسی است که از آتش به تو خدا پناه آورده است)می گفت . (وسائل الشیعه ج 4 ، ص 610) .

71 - کم شدن روزی

قال موسی بن جعفر - علیه السلام -

فاذا حرم صلاه اللیل حرم بها الرزق

زمانی از خواندن نماز شب محروم شد ، رزق و روزی حلال او کاسته می شود . (قصارالجمل ، ج 1 ، ص 392 ، بحارالانوار ، ج 87 ، ص 146) .

72 - تفسیر آیه نماز شب

قال الصادق - علیه السلام -

ان ناشئه اللیل قال هی القیام فی آخر اللیل

امام در تفسیر آیه (همانا پدیده شب و به پا خاستن برای نماز شب)منظور قیام برای نماز شب در آخر است . (نورالثقلین ج 5 ، ص 449)

73 - استجابت دعا در نماز وتر

قال الصادق - علیه السلام -

یستجاب الدعاء فی اربعه مواطن فی الوتر و بعد الفجر و بعد الظهر و بعدالمغرب

دعا در چهار وقت به اجابت می رسد

1 - در نماز وتر ؛

2 - بعد از فجر صادق

3 - بعد از ظهر ؛

4 - بعد از مغرب (اصول كافى ، ج 4 ، ص 226) .

74 - ذكر (العفو)در قنوت نماز وتر

قال الصادق - عليه السلام -

و كان على بن الحسين سيد العابدين - عليه السلام - يقول العفو العفو ثلاثماءه مره فى الوتر فى السحر

امام زين العابدين - عليه السلام - در قنوت نمز وتر در وقت سحر سيصد بار (العفو)مى گفت . (وسائل الشيعه ، ج 4 ، ص 610) .

75 - پاداش عظيم

قال الصادق - عليه السلام -

ما من عمل حسن يعمله العبد الا و له ثواب فى القران الا صلاه الليل فان الله لم يبين ثوابها لعظيم خطره عنده فقال تتجا فى جنوبهم عن المضاجع يدعون ربهم خوفا و طمعا ومما رزقناهم ينفقون فلا تعلم نفس ما اخفى لهم من قره اعين جزاء بما كانوا يعملون

هيچ كار خوبى نيست كه انسان انجام دهد جز اين كه براى آن در قرآن پاداشى بيان شده است مگر نماز شب كه (به دليل عظمت آن) خداوند پاداش آن را مشخص نكرد ، بلكه فرموده است پهلو از بستر خواب حركت مى دهد (در دل شب) با بيم و اميد خداى خود را مى خوانند و از آن چه كه روزى آنها كرديم انفاق مى كنند . هيچ كس نمى داند كه پاداش نيكوكارى اش چه نعمت و لذتهاى بى نهايت كه روشنى بخش ديده است و در عالم غيب براى او ذخيره شده است . (بحارالانوار ج 8 ، ص 126) .

76 - طول دادن قنوت نماز وتر

قال رسول الله -صلى الله عليه وآله -

اطولكم قنوتا فى الوتر اطولكم راحه يوم القيامه فى الموقف

هرقدر قنوت شما در نماز وتر طولانی تر باشد ، آسایش شما در موقف قیامت بیشتر است . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 287) .

77 - بلند خواندن قرائت نماز شب

عن علی بن اسباط انه ساءل اباعبدالله - علیه السلام - عن رجل یقوم فی اخر اللیل یرفع صوته بالقرائه قال ینبغی للرجال اذا صلی باللیل ان یسمع اهله لکی یقوم النائم و یتحرک المتحرک

علی بن اسباط از امام صادق (ع) در مورد مردی که آخر شب برمی خیزد و صدایش را به قرائت بلند می کند ، پرسید امام (ع) فرمود شایسته است که انسان وقتی نماز شب می خواند ، صدایش را به خانواده اش برساند تا آن که خواب رفته ، بیدار شود ، و آنکس که می خواهد حرکت کند حرکت کند . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 209) .

78 - کیفیت قنوت نماز وتر

قال الصادق - علیه السلام -

استغفر الله ربی و اتوب الیه فی الوتر سبعین مره تنصب یدک الیسری و تعد بالیمنی الاستغفار

در قنوت نماز ، وتر ، هفتاد بار استغفار بگویید ، برای این کار دست چپ را مقابل صورت قرار دهید ، و با دست راست استغفار را بشمارید . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 287) .

79 - دعای بعد از نماز شب

قال الباقر - علیه السلام -

اذا انصرفت من الوتر فقل سبحان ربی الملک القدوس العزیز الحکیم ثلاث مرات ، ثم تقول یا حی یا قیوم یا بر یا رحیم یا غنی یا کریم ، ارزقنی من التجاره اعظمها فضلا و اوسعها رزقا و خیرها لی عاقبه فانه لاخیر فیما لا عاقبه له

امام باقر (ع) فرمود پس از اتمام نماز شب سه مرتبه بگو سبحان ربی الملک القدوس العزیز الحکیم وسپس بگو یاحی یا قیومساءله من لا یحضره

الفقیه ، ج 1 ، ص 313) .

80 - گناه روز مانع نماز شب می شود

فی الحدیث

جاء رجل الی سلمان الفارسی و قال یا اباعبدالله ! این لا اءقوی علی الصلاه باللیل فقال لاتعصی الله النهار وجاء رجل الی امیر المؤ منین - علیه السلام - فقال یاامیرالمؤ منین ، ! انی قد حرمت الصلاه باللیل فقال له امیرالمومنین - علیه السلام - انت رجل قد قیدتک ذنوبک

در حدیث آمده که شخصی به سلمان فارسی گفت ای اباعبدالله ! من که توانایی خواندن نماز شب را در شب ندارم سلمان پاسخ داد در روز گناه نکن (تا به خواندن نماز شب توفیق یابی)و نیز در خبر است که مردی به امیرالمؤ منین (ع) عرض کرد از خواندن نماز شب محروم مانده ام . امام پاسخ داد تو اسیر بند گناهان خود هستی . (تفسیر نورالثقلین ، ج 3 ، ص 383) .

81 - نماز شب در لیله الهریر

قال علی - علیه السلام -

ماترکت صلاه اللیل منذ سمعت قول النبی -صلی الله علیه وآله - صلاه اللیل النور ، فقال ابن الکواء ولیله الهریر ؟ ولالیله الهریر

علی (ع) فرمود از روزی که شنیدم پیامبر اسلام (ص) فرمود که نماز شب نور است هیچگاه آن را ترک نکردم ابن کواء گفت حتی در لیله الهریر(شب عملیات جنگ صفین)امام فرمود حتی در آن شب (بحار الانوار ، ج 40 ، ص 17) .

82 - روشنی در نماز شب

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

صلاه اللیل نور

نماز شب نور است . (میزان الحکمه ، ج 10 ، ص 234) .

83 - نماز شب مسافر

عن ابراهیم بن سیابه قال

کتب بعض اهل بیتی الی ابی محمد - علیه السلام - فی صلاه المسافر اول اللیل صلاه فکتب - علیه السلام - فضل صلاه المسافراول اللیل کفضل صلاه المقیم فی الحضر من اخر اللیل

کسی از خانواده من به امام عسگری (ع) نامه نوشت و از نماز شب که مسافر در اول شب می خواند ، سوال کرد امام (ع) در پاسخ نوشت فضیلت نماز شب مسافر در اول شب ، مانند فضیلت آن در آخر شب برای غیر مسافر است . (بحارالانوار ، ج 78 ، ص 210) .

84 - سرور مؤ من

اوصی رسول الله -صلی الله علیه وآله - - علیا - علیه السلام - فقال له

یا علی ! ثلاث فرحات للمؤ من فی الدنیاء لقاء الاخوان ، و الافطار من الصیام ، و التهجد من آخر اللیل

رسول خدا -صلی الله علیه وآله - به علی (ع) وصیت نمود ای علی ! در این دنیا سه چیز برای مؤ من سرور آفرین است

1 - دیدار برادران دینی ؛

2 - افطار روزه دار در پایان روزه ؛

3 - عبادت در ساعات آخر شب ؛ (اعلام الدین فی صفات دیلمی ، ص 133 ، بحارالانوار ، ج 74 ، ص 352) .

85 - مایه افتخار مؤ من

قال الصادق - علیه السلام -

ثلاثه هن فخر المؤ من وزینه فی الدنیا و الاخره الصلاه فی اخر اللیل و یاءسه مما فی ایدی ، الناس ، و ولایه الامام من ال محمد -صلی الله علیه وآله -

سه چیز مایه افتخار مومن و زینت اودر دنیا و آخرت است

1 - نماز در آخر شب ؛

2 - دل کندن از آنچه دردست مردم است ؛

3 - پذیرش ولایت امام از اهل بیت پیامبر (ص) (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 140) .

86 - اوصاف شب زنده داران

قال علی - علیه السلام -

و انی لمن قوم لاتاءخذهم فی الله لومه لائم سیماهم سیماء الصدیقین و کلامهم کلام الابرار ، عمار اللیل و منارالنهار ، متمسکون بحبل القرآن ، یحبون سنن الله و سنن رسوله ، لایستکبرون ولایعلمون و لایغلون و لایفسدون قلوبهم فی الجنان و اءجسادهم فی العمل

من از کسانی هستم که در راه خداوند از هیچ ملامتی نمی ترسد از کسانی که سیمایشان سیمای صدیقان و سخنانشان سخنان نیکان است شب زنده دارانند و روشنی بخش روز . به دامن قرآن تمسک جسته اند و سنتهای خدا و رسولش را احیا می کنند نه تکبر می ورزند و نه علو و برتری پیشه می سازند نه خیانت می کنند و نه فساد به راه می اندازند ، قلبهاشان در بهشت و پیکرهاشان در انجام وظیفه و عمل . (مکارم الاخلاق ، ص 322) .

87 - نماز شب ، سرگرمی مؤ من

قال الباقر - علیه السلام -

لهوالمؤ من فی ثلاثه اشیاء ، التمتع بالنساء ، و مفاهکه الاخوان ، و الصلوه باللیل ؛

سرگرمی و انس مؤ من در سه چیز است

1 - بهره مندی از زنان

2 - حضور در بزمساءله مشروع) برادران

3 - نماز در نیمه شب ؛ (سفینه البحار ، ج 2 ، ص 519) .

88 - بی بهره از نماز شب

قال علی - علیه السلام -

و کم من قائم لیس له من قیامه الا السهر و العناء حبذا الاکیاس

چه بسا شب زنده داری که از عبادت شبانه خود ، جز رنج و بی خوابی بهره ای نبرد خوشا خواب عارفان زیرک . (نهج البلاغه ، ج 145) .

89 - وقت انجام نماز شب

عن حسین بن علی بن بلال ، قال ، - علیه السلام -

کتبت الیه فی وقت صلاه اللیل فکتب - علیه السلام - عندزوال اللیل و هو نصفه افضل فان فات فی اوله و اخره جائز

حسین بن علی بن بلال می گوید به امام نوشتم که وقت خواندن نماز شب در چه موقع است ؟ امام در پاسخ نوشت نیمه شب بهتر است ، و اگر در این فرصت نخواندی ، اول شب یا آخر شب هم می توانی بخوانی . (التهذیب ، ج 2 ص 118) .

90 - نماز شب در هنگام نبرد

قال امیرالمؤ منین - علیه السلام -

الا انکم ملاقوا العدو غدا - ان شاءالله - فاطیلوا ، اللیله القیام ، و اکثروا تلاوه القرآن ، و اسئلوا الله الصبر والنصر

در جنگ صفین به همراهان خود فرمود شما فردا با دشمن نبرد خواهید کرد ، لذا امشب را بیشتر در نماز باشید ، (نماز شب بخوانید) و فراوان قرآن بخوانید و از خداوند صبر و نصرت بخواهید . (بحارالانوار ، ج 100 ، ص 35) .

91 - اثرات دنیایی و آخرت نماز شب و تجهد

قال علی - علیه السلام -

و سیق الذین اتقوا ربهم الی الجنه زمرا قد امن العذاب ، و انقطع العتاب و زخرحوا عن النار ، و اطماءنت ، و رضوا المثوی و القرار ، الذین کانت اعمالهم فی الدنیا زاکیه و اعینهم باکیه ، و کان لیلهم فی دنیاهم نهارا تخشعا و استغفارا و کان نهارهم لیلا توحشا و انقطاعا ، فجعل الله لهم الجنه مابا والجزاء ثوابا و کانوا حق بها و اهلها فی ملک دائم و نعیم قائم

پرهیزکاران دسته دسته به سوی بهشت هدایت می شوند از عذاب آسوده اند و از سرزنش ایمن و از آتش دورند و بهشت برای آنان آرامش یافته (تا در مکان های امن بیا بیاسایند) و آنان از این قرارگاه خشنود می باشند اینان کسانی هستند که در این جهان ، کردارشان پاک وچشمشانشان گریان و شب هایشان در دنیا در فروتنی (در نماز شب) و استغفار روز و روزهایشان از بیم گناه شب بوده است از این رو خداوند بهشت را جای بازگشت و پاداش (کردار) آنان گردانیده و به بهشت و اهل بهشت سزاوارترردند ، در

جاودانگى و نعمت پايدار . (نهج البلاغه ، خطبه 190 ، الدليل ، ج 2 ص 1000) .

92 - سفارش امام حسين (ع) به خواهرش زينب

قال الحسين - عليه السلام - حين الوداع مع اخته زينب - عليها السلام -

يازينب !لاتنسينى فى نافله الليل

امام حسين - عليه السلام - هنگام وداع در روز عاشورا به زينب كبرى (ع) فرمود اى زينب !در نماز شب مرا فراموش مكن . (زينب كبرى ، للنفدى ، ص 50) .

93 - نماز شب ياران محمد (ص)

قال على - عليه السلام -

لقد راءيت اصحاب محمد -صلى الله عليه وآله - فما ارى يشبههم منكم لقد كانوا يصبحون شعثا و قدباتوا سجدا و قياما يراوحون بين جباههم و خذودهم و يقفون على مثل الجمر من ذكر معادهم كان بين اعينهم ركب المعزى من طول سجودهم اذا ذكر الله هملت اعينهم حتى تبل جيوبهم و مادوا كما يميد الشجر يوم الريح العاصف خوفا من العقاب و رجاء للثواب

من اصحاب محمد (ص) را ديده ام و كسى از شما را نمى بينم كه شبيه آنان بوده باشد اصحاب محمد (ص) شب را در حال سجده و قيام بودند و با چهره ژوليده و غبارآلوده شب را به صبح مى رساندند ، زيرا پيشانى ها و صورتهاى خويش را به طور متناوب برزمين مى نهادند . آن رشد يافتگان با يادآورى بازگشت خويش ، چنان مى شدند كه گويى برگدازه آتش ايستاده اند . از طول سجود ميان چشمانشان مانند زانوى بز برآمده بود . چشمانشان چنان گريان بود كه گريبان هايشان خيس مى شد و به جهت ترس از كيفر و اميد پاداش مانند درختى در تندباد مى لرزيدند .

(نهج البلاغه خطبه 97) .

94 - نماز شب ، شعار پرهيزكاران

قال على - علیه السلام -

سهر اللیل شعارالمتقین و شیمه المشتاقین

شب زنده داری شعار پرهیزکاران و روش مشتاقان است . (غرر الحکم ، ص 192) .

95 - تاءثیر شب زنده داری

قال على - علیه السلام -

فاتقوا الله عبادالله تقیه ذی لب ، شغل التفکر قلبه ، و انصب الخوف بدنه ، و اسهر التهجد غرار نومه ، و اظماء الرجاء هواجریومه ، و ظلف الزهد شهواته ، و اوجف الذکر بلسانه ، و قدم الخوف لامانه

ای بندگان خدا ! از خدا بترسید همانند ترسیدن خردمندی که اندیشه قیامت او را به خود مشغول کرده و ترس از خدا جسمش را رنجور ساخته و شب زنده داری (برای عبادت) خواب اندک او را گرفته وامید به حق ، او را در نیم روز تشنه نگاه داشته و بی توجهی به دنیا خواهش های نفس را از او دور کرد پیوسته ذکر خدا بر زبانش جاری است و ترس (از خدا) را برای امنیت (روز رستاخیر بر همه چیز) مقدم داشته است . (نهج البلاغه ، خطبه 82) .

96 - آداب نماز شب و شب زنده داران

قال على - علیه السلام -

اما اللیل فصافون اقدامهم ، تالین لاجزاء القرآن یرتلونها ترتیلا ، یرحزنون به انفسهم و یستثیرون به دواء دائهم فاذا مروا بایه فیها تشویق رکنوا الیها طمعا و تطلعت نفسوهم الیها شوقا و ظنوا انها نصب اعینهم ، و اذا مروا بایه فیها تخویف اصغوا الیها مسامع قلوبهم و ظنوا انها زفیر جهنم و شهیقها فی اصول اذانهم فهم حانون على اوساطهم مفترشون لجباههم و اکفهم و رکبهم و اطراف اقدامهم یطلبون الی الله فی فکاک رقابهم و اماالنهار فحلماء علماء ابرار اتقیاء

(پرهیزکاران) به هنگام شب برپا می خیزند و آیات قرآن را با دقت و تاءمل می خوانند و با خواندن و اندیشیدن در آن خود را

محزون می سازند و می کوشند که با آن می کوشند که با آن ، درد خود را درمان کنند هرگاه به آیه ای برسند که شوق انگیز و امید آفرین ، باشد به آن طمع ورزند و مشتاقانه به آن نگرند ؛ گویی پاداشی که آن آیه بازگو می کند در برابر دیدگان آنهاست و چون به آیه ای برسند که در آن ترس و بیم است ، گوش دل خویش را می گشایند که گویی فریاد و فغان اهل دوزخ در کنار گوش آنهاست ، قامت خود را در مقابل حق خم می کنند و پیشانی و کف دست و زانوان و سر انگشتان را بر زمین می نهند و از خداوند بزرگ آزادی خویش (را از آتش دوزخ) درخواست می کنند و به هنگام روز ، شکیبا و دانا و نیکوکار و پرهیزکار می باشند . (نهج البلاغه ، خطبه 193 ، الدلیل ، ج 2 ، ص 997) .

97 - شب زنده داری

قال علی - علیه السلام -

نعم عون العباده السهر

شب زنده داری برای عبادت کمک خوبی است . (منتخب الغرر ، ص 49)

98 - نور دائم از بیداری شب

قال عیسی - علیه السلام -

طوبی للذین یتهجدون من اللیل اولئک الذین یرثون النور الدائم من اجل انهم قاموا فی ظلمه اللیل

خوشا به حال کسانی که شب را بیدار می مانند اینانند که نور دائم را به پاداش شب زنده داری به ارث می برند . (میزان الحکمه ، ج 10 ، ص 234) .

99 - مسواک برای نماز شب

قال الصادق - علیه السلام -

اذا قمت باللیل فاستک فان الملک تاءتیک فیضع فاه علی فیک ، فلیس من حرف تتلوه و تنطق به الا صعد به الی السماء فلیکن فوک طیب الریح

شبانگاه که برای نماز بلند می شوی مسواک بزن ، چرا که فرشته نزد تو می آید و دهانش را بر دهانت می گذارد و هر حرفی از قرآن و نماز و دعا می خوانی ، به آسمان می برد از این رو باید که دهانت خوشبو باشد . (وسائل الشیعه ، ج 1 ، ص 357 ، بحارالانوار ، ج 87 ، ص 207) .

100- عبادت در شب بهار اولیا

قال علی - علیه السلام -

سهر اللیل فی طاعه الله ربیع الاولیاء و روضه السعداء

شب در طاعت و عبادت خدا بیدار ماندن ، بهار اولیا و بوستان نیک بختان است . (غرر الحکم ، ص 192) .

101 - صاحبان عقل

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

خیارکم اولواالنهی . قیل یا رسول الله من الواالنهی ؟ فقال المتهجدون باللیل والناس نیام

بهترین شما خردمندان هستند ، عرض کردند اینان کیانند ؟ فرمود عبادت کنندگان در شب ، آنگاه که مردم در خوابند . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 158) .

102 - آفات زیاد خوابیدن در شب

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله - قالت ام سلیمان بن داود

یا بنی ! ایاک و کثره النوم باللیل ، فان کثره النوم باللیل تدع الرجل فقیرا یوم القیامه

مادر سلیمان بن داود (ع) به سلیمان می گفت فرزندم ! از زیاد خوابیدن در شب بپرهیز ، زیرا زیاد خوابیدن در شب ، باعث فقر در روز قیامت می شود . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 152 ، امالی الصدوق ، ص 140)

103 - ندای خروس در سحرگاه

قال لقمان حکیم - علیه السلام -

ان اخر اللیل فی التهجد احب الی من اوله لان الله یقول و بالاسحارهم یستغفرون

آخر شب برای تهجد (نماز شب) نزد من محبوبتر است از آغاز آن ، زیرا خدا می فرماید پرهیزکاران در سحرگاهان استغفار می کنند . (تفسیر نمونه ، ج 22 ، ص 322) .

104 - فایده شب زنده داری

و اوحی الله الی موسی - علیه السلام -

قم فی ظلمه اللیل اجعل قبرک روضه من ریاض الجنان

به موسی (ع) وحی شد در ظلمت شب (برای خواندن نماز شب) بلند شو (پاداش آن) قبرت را باغی از باغهای بهشت می سازم . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 155) .

105 - خاصیت شب و رسیدن به لقاء

قال الحسن العسکری - علیه السلام -

ان الوصل الی الله - عزوجل - سفر لایدرک الابامتطاء اللیل

به درستی که رسیدن به خداوند - عزوجل - سفری است که جز با مرکب شب ، پیمودن راه و نیل به مقصد ممکن نیست . (بحارالانوار ، ج 78 ، ص 380) .

106

قال الصادق - علیه السلام -

کانوا قلیلا من اللیل ما یهجعون (2) کانوا اقل اللیالی تفوتهم لایقومون فیها

امام صادق (ع) در تفسیر آیه (کمی از شب رامی خوابیدند)فرمود کمتر شبی بر آنها می گذشت که بیدار نشوند و عبادت نکنند . (وسائل الشیعه ،

ج 5 ، ص 279 ، تفسیر نمونه ، ج 22 ، ص 337) .

107 - محبوب ترین نماز

قال الصادق - علیه السلام -

احب صلاه اللیل الیهم اخر اللیل

محبوبترین نماز شب در نظر آنان (متقین) نماز آخر شب است . (التهذیب ، ج 2 ، ص 6) .

108 - استفاده از تاریکی شب برای بیداردلان

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ان الله - جل جلاله - اوحی الی الدنیا ان اتعبی من خدمک و اخدمی من رفضک و ان العبد اذا تخلی بسیده فی جوف اللیل المظلم و ناجاه اثبت الله النور فی قلبه فاذا قال یارب ! ناداه الجلیل - جل جلاله - لبیک عبدی ! سلنی اعطک و توکل علی اکفک ثم یقول - جل جلاله - لملائکه ملائکتی ! انظروا الی عبدی فقد تخلی فی جوف هذا الیل المظلم و البطالون لاهون و الغافلون نیام اشهدوا انی قد غفرت له

خداوند - جل جلاله - به دنیا وحی کرد هرکه در خدمت تو باشد ، او را به رنج وتعب بینداز و هر کس تو را رها کند ، در خدمت وی باش ، هرگاه بنده در دل شب تار ، با آقای خویش خلوت نموده و با او به راز و نیاز بپردازد ، خداوند دلش را نورانی سازد و چون بگوید ای رب من ! ای رب من ! خداوند - جل جلاله - گوید لبیک ای بنده من ! بخواه از من تا عطایت کنم ، به من توکل نمای تا بسنده ات باشم سپس خداوند به فرشتگان خود فرماید ای فرشتگان من ! بنده ام را بنگرید در دل این شب تیره با من خلوت کرده است در حالی که بطالت پیشگان به لهو و لعب مشغول هستند

و غفلت زدگان در بستر خواب آرمیده اند . اینک گواه باشید که من به طور حتم او را آمرزیدمساءله (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 137 ، به نقل از امالی صدوق) .

109 - نزدیکترین ساعات انسان به خدا

قال عن ابن ابی یعفور عن ابی عبدالله - علیه السلام -

قلت له اخبرنی - جعلت فداک - ای ساعه یکون العبد اقرب الی الله ، و الله منه قریب ؟ قال اذا قام فی اخر اللیل و العیون هادئه فیمشی الی وضوئه حتی یتوضاء باسبع وضوء ، ثم یجی ء حیث یقوم فی مسجده فیوجه وجهه الی الله ویصف قدمیه و یرفع صوته ویکبر و افتتح الصلوه فقراء اجزانه و صلی رکعتین و قام لیعید صلوته ناداه مناد من عنان السماء عن یمین العرش ایها العبد المنادی ربه ! ان البر لینشر علی رسک من عنان السماء ، و الملائکه محیطه بک من لدن قدمیک الی عنان جعلت فداک یابن رسول الله ما الانفتال ؟ قال تقول بوجهک و جسدک هکذا ، ثم ولی وجهه و ذلک الانفتال

ابن ابی یعفور (راوی حدیث) می گوید به حضور امام صادق (ع) عرضه داشتم قربانت شوم ! بفرمایید چه زمانی انسان به خدا و خدا به او نزدیک است ؟ فرمود چون آخر شب برخیزد ، در حالی که چشم هایش در خواب هستند ، وضویی شاداب گرفته و در عبادتگاه خود بایستد و با حضور قلب و توجه به خدا ، تکبیر نماز گفته وقرائت را بخواند و دو رکعت نماز به جای آورد و آنگاه برای نماز دیگری برخیزد ، از سوی آسمان و از جانب

عرش این ندا برآید ای بنده ای که خدای خود را می خوانی ! الحال احسان و بر و خیر از جانب آسمان درحال فرود آمدن بر تو است و فرشتگان از کنار قدم هایت تا عنان آسمان گرد تو جمع شده اند و خداوند می فرماید ای بنده من ! اگر بدانی که در حال گفتگو و راز و نیازی ، انفتال از خود نشان نمی دهد . (راوی می گوید) گفتم ای فرزند رسول خدا ! قربانت شوم ، مقصود از انفتال چیست ؟ امام در حالی که صورت خود را به سمت پشت سر می چرخانید ، انفتال این است که صورت و بدنت را برگردانی . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 158) .

110 - سفارش خداوند به حضرت موسی (ع)

قال الصادق - علیه السلام -

کان فیماناجی الله - عزوجل - به موسی بن عمران - علیه السلام - ان قال له یابن عمران ! کذب من زعم انه یحبنی فاذا جنه اللیل نام عنی الیس کل محب یحب خلوه حبیبه ؟ ها انا ذایابن عمران مطلع علی احبائی اذا جهنم اللیل حولت ابصارهم فی قلوبهم و مثلت عقوبتی بین اعینهم یخاطبونی عن المشاهده و یکلمونی عن الحضور یابن عمران ! هب لی من قبلک الخشوع و من بدنک الخضوع و من عینیک الدموع فی ظلم ، وادعنی فانک تجدنی قریبا مجیبا .

خداوند حکیم به حضرت موسی (ع) فرمود ای پسر عمران ! دروغ می گوید آن کس که گمان کند مرا دوست دارد ، در حالی که که چون شب فرا می رسد از من چشم می پوشد و به خواب می رود

! آیا نه چنین است که هر عاشقی خلوت با معشوق را دوست دارد ؟ هان ای پسرعمران ! این منم که بردوستانم مطلعم چون شب آنان را فرا گیرد ، چشم دلشان رادگرگون می سازم (که جز من چیزی نمی بینند) و عقوبتم را در مقابل دیدگانشان مجسم می کنم (بدان گونه)از راه شهود و رویارویی با من به مخاطبه می پردازند و حضورا با من به گفتگو می نشینند ، ای پسر عمران ! در دل شبهای تار از دلت خشوع و از تنب خضوع و از چشمانت قطرات اشک نثار من بنما و مرا بخوان که مرا به خود نزدیک و اجابت کننده دعوتت خواهی یافت . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 139) .

111 - عبادت در شب و استجابت دعا

عن النیشابوری قال

قلت لابی عبدالله - علیه السلام - ان الناس یروون عن النبی -صلی الله علیه وآله - ان فی اللیل ساعه لایدعو فیها عبدمؤ من بدعوه الا استجیب له قال نعم قلت متی هی جعلت فداک ؟ قال ما بین نصف اللیل الی الثلث الباقی منه ، قلت اهی لیله من اللیالی معلومه او کل لیله ؟ قال بل کل لیله

به امام صادق (ع) عرض کردم مردم از پیامبر (ص) نقل می کنند در شب ساعتی است که هیچ بنده مؤ منی در آن دعایی نمی کند مگر این که دعایش مستجاب شود فرمود بلی عرض کردم فدایت شوم آن چه زمانی است ؟ فرمود بین نصف شب تا ثلث باقی مانده از آن عرض کردم آیا آن شب معینی است از شب ها یا هر شب است ؟

فرمود هر شب است . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 165) .

112 - قصد نماز شب

عن زراره قال

قلت لابی جعفر - علیه السلام - اناء اللیل ساجدا و قائما یحذر الاخره و یرجوا رحمه ربه قل هل یستوی الذین یعلمون والذین لایعلمون ؟ . . . قال یعنی صلاه اللیل

از زراه نقل شده می گوید به ابوجعفر (ع) عرض کردم مراد از آیه (وقتهای شب سجده کنان به پا ایستادگان از آخرت می ترسد و رحمت پروردگارش را امید می دارد . بگو آیا آنان که می دانند و آنان که نمی دانند برابرند)چیست ؟ فرمود نماز شب است . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 192) .

113 - دینداری مؤ منان

قال الصادق - علیه السلام -

خبر طویل ذکر فیه الائمه و علامه الائمه فقال و دینهم الورع و العفه و الصدق و الصلاح والاجتهاد و اداء الامانه الی البر و الفاجر ، و طول السجود ، و قیام اللیل ، و اجتناب المحارم ، وانتظار الفرج بالصبر و حسن الصحبه و حسن الجوار

در خبری طولانی که در آن ذکر پیشوایان دینی و نشانه آنان آمده ، نقل شده که حضرت فرمود و دین آنها ، پرهیزکاری ، و عفت و راستی و صلاح و کوشش و ادای امانت به نیک و بد است و طول دادن سجده و عبادت شب و پرهیز کردن از حرام و با شکیبایی در انتظار فرج آل محمد (ص) بودن و نیکی مصاحبت و رفتار با همسایگان است . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 143 ، اصول وافی ، ج 2 ، ص 121) .

114 - نماز سواره

قال عن فیض بن مطر

دخلت علی ابی جعفر و انا ارید ان اساءله عن صلوه اللیل فی المحمل قال فابتداءنی فقال کان رسول الله -صلی الله علیه وآله - یصلی علی راحلته حیث توجهت به .

خدمت حضرت امام باقر (ع) وارد شده و می خواستم از خواندن نماز شب در کجاوه سوال کنم آن حضرت پیش از سوال من فرمود پیغمبر اکرم (ص) بر شتر خود که به هر سو درحرکت بود ، نماز می گذاشت . (اثبات الهداه ، ج 5 ، ص 306)

115 - توجه مؤ من به نماز شب

عن علی - علیه السلام - قال

ان الله - جل جلاله - اذا راءی قریه اسرفوا فی المعاصی ، و فیها ثلاثه نفر من المؤ منین ، ناداهم -جل جلاله و تقدست اسماؤ ه - یااهل معصیتی ! لولا مافیکم من المؤ منین ، المتحابین بجلالی العامرین بصلاتهم ارضی و مساجدی ، المستغفرین بالاسحار خوفا منی ، لانزلت بکم عذابی ثم لاابالی .

از علی بن ابی طالب (ع) نقل شده است که فرمود چون خداوند - جل جلاله - دید که مردمی در گناهان زیاده روی کردند و در میان آنها ، سه نفر از مؤ منین است خداوند - عزوجل - ندا می کند این گناهکاران ! اگر در میان شما نبودند کسانی که برای من باهم دوستی می کنند و با نماز خواندنشان زمین من و مسجدهای مرا آباد می کنند و شب ها در موقع سحر از ترس من از من آمرزش می خواهند ، عذابم را به شما نازل می کردم وهیچ درنگی نمی کردم . (بحارالانوار ، ج

87 ، ص 140) .

116 - نماز شب باعث رفع گناهان

فی تفسیر علی بن ابراهیم

اقم الصلوه طرفی النهار و زلفا من اللیل ان الحسنات یذهبن السیئات فان صلاه المؤ من فی اللیل تذهب ماعملوا بالنهار من السیئات و الذنوب

در تفسیر علی بن ابراهیم در ذیل آیه (اقم الصلوه)این حدیث به چشم می خورد نماز شب گناهان وسیئاتی که در روز انجام گرفته است از بین می برد . (سفینه البحار ، ج 2 ، ص 253) .

117 - نجات از وحشت قبر

قال الباقر - علیه السلام -

صل رکعتین فی سواد اللیل لوحشه القبور

برای نجات از وحشت قبر ، دو رکعت نماز در دل شب بخوان . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 160) .

118 - امام کاظم (ع) و نماز شب

موسی بن جعفر - علیه السلام - یصلی فی جوف اللیل حتی یطلع الفجر

حضرت موسی بن جعفر (ع) تا اذان صبح ، مشغول نمازهای مستحبی بود . (بحارالانوار ، ج 48 ، ص 107) .

119 - شرافت مرد در نماز شب

عن سهل بن سعد قال

جاء جبرئیل الی النبی -صلی الله علیه وآله - فقال یا محمد ! عش ما شئت فانک میت ، و احبب ماشئت فانک مفارقه ، و اعمل ما شئت فانک مجزی به و اعلم ان شرف الرجل قیامه باللیل ، و عزه استغناؤ ه عن الناس

از سهل بن سعد نقل شده است که می گوید جبرئیل به حضور پیامبر اسلام (ص) آمد و عرض کرد ای محمد ! هرقدر می خواهی زندگی کن ، اما خواهی مرد ، هرکس را خواستی دوست دار ، اما از اوجدا خواهی شد هر عملی خواستی انجام ده ، اما پاداش آن را خواهی دید . آگاه باش که شرافت مرد ، عبادت او در شب است و عزت وی در بی نیازی جستن از مردم است . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 136) .

120 - ریزش گناهان

عن الصادق - علیه السلام - قال

ان الحسنات یذهبن السیئات قال صلاه اللیل تکفر ما کان من ذنوب النهار

از امام صادق - علیه السلام - نقل شده که در تفسیر آیه (همانا نیکی ها ، بدی ها را می زداید)فرمود نماز شب است و صاحبان خود را از گناهان روز پاک می کند . (تفسیر العیاشی ، ج 2 ، ص 164) .

121 - منزلت نماز شب

عن ابی جعفر - علیه السلام - قال

ثلاث درجات افشاء السلام ، و اطعام الطعام و الصلاه باللیل والناس نیام

از امام باقر (ع) نقل شده که فرمود سه چیز منزلت و مقام را می افزاید سلام دادن ، غذا دادن وشب نماز خواندن ، آن زمان که مردم در خوابند . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 141) .

122 - مبغوض ترین مخلوقات

عن الصادق - علیه السلام - قال

ابغض الخلق الی الله جیفه باللیل و بطال فی النهار

از امام صادق (ع) نقل شده که فرمود دشمن ترین مخلوقات نزد پروردگار عالم کسی است که در شب مردار است و در روز بیکار است (تا صبح مانند مردار می افتد می خوابد و در روز وظایف دینی خود را انجام نمی دهد) (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 158) .

123 - آثار نماز شب

عن رسوله -صلی الله علیه وآله - قال

صلاه اللیل ، مرضاه الرب ، وحب الملائکه و سنه الانبیاء ، ونور المعرفه و اصل الایمان ، وراحه الابدان و کراهیه الشیطان وبرکه فی الرزق ، سلاح علی الاعداء و اجابه للدعاه ، و قبول الاعمال ، و شفیع بین صاحبها و بین ملک الموت و سراج فی قبره و فراش تحت جنبه و جواب مع منکر و نکیر و مونس و زائر فی قبره الی یوم القیامه فاذا کان یوم القیامه کانت الصلاه ظلافوقه ، تاجا علی راءسه ، ولباسا علی بدنه و نورا یسعی بین یدیه ، و سترا بینه و بین النار و حجه للمؤ من بین یدی الله تعالی ، و ثقلا فی المیزان و جوازا علی الصراط و مفتاحا للجنه لان الصلاه تکبیر وتحمید وتسبیح و تمجید و تقدیس و تعظیم و قراءه و دعاء ، و ان افضل الاعمال الصلاه لوقتها .

از پیامبر اسلام (ص) نقل شده است که فرمود نماز شب موجب خشنودی پروردگار و دوستی فرشتگان و روش پیامبران ونور شناختن وریشه ایمان ومایه راحتی بدن ها و ناخشنودی شیطان و اسلحه ای علیه دشمنان

و موجب قبولی دعا و پذیرفته شدن اعمال و زیادی روزی است میان نمازگزار و عزرائیل میانجی است و چراغ قبر صاحب خود خواهد بود و زیرانداز او است (کنایه از عدم جدایی نماز و نمازگزار است) و جواب نکیر و منکر است و تا روز قیامت در قبرش و مونس وهمدم او می باشد آنگاه که روز قیامت شد ، نماز در بالای سرش سایه خواهد افکند و برسرش تاج و بر بدنش لباس می باشد و نوری است که پیاپیش او می تابد و راه او را روشن می کند و میان او و آتش حایل شود و در برابر خداوند متعال برهان مؤ من و مایه سنگینی میزان است و برات عبور از صراط و کلید بهشت می باشد نماز ، تکبیر ، ستایش ، تنزیه ، به بزرگی ، و پاکی یاد کردن و تعظیم و خواندن قرآن و دعا است و برترین اعمال ، نماز خواندن در وقت آن است . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 161) .

124 - تقوا و نماز شب

قال علی - علیه السلام -

عبادالله ان تقوی الله حمت اولیاء محارمه و الزمت قلوبهم مخافته حتی اسهرت لیالیهم

ای بندگان خدا پرهیزکاری دوستان خدا را از انجام کارهای حرام باز می دارد و ترس از خدا آنچنان در دل آنان جای می گیرد که شب ها را (برای نماز) بیدار می مانند . (نهج البلاغه ، خطبه 113) .

125 - تسبیح در شب

عن جعفر بن محمد - علیه السلام - فی قول الله - عزوجل - و سبح بحمد ربک حین تقوم و من الیل فسبحه و ادبار النجوم (3) قال امره ان یصلی باللیل

از امام صادق - علیه السلام - نقل شده است که در تفسیر سخن خداوند - عزوجل - که می فرماید (و تسبیح به سپاس پروردگار خودگوی ، گاهی که برمی خیزی و از شب تسبیح گویش تا سپیده دمان)چنین فرمود او را دستور داده تا در دل شب نماز بخواند .

(بحارالانوار ، ج 87 ، ص 159) .

126 - نماز شب با شک

و قد سمع - علیه السلام - رجلا من الحروریه یتهجد و یقراء فقال نوم علی یقین خیر من صلاه علی شک

امام علی (ع) شنید که یکی از مردم حروریه (خوارجمهوری اسلامی ایران نماز شب به جا می آورد و قرآن می خواند . حضرت فرمود با یقین خوابیدن بهتر از نماز خواندن با شک است . (نهج البلاغه ، حکمت 92) .

127 - کسب هیبت و ابهت با نماز شب

روی ان علیا - علیه السلام -

اجتاز بقصاب و عنده لحم سمین ، فقال یاامیرالمؤ منین ! هذااللحم سمین ، اشرت منه ، فقال لیس الثمن حاضرا فقال انا اصبر یا امیر المؤ منین ! فقال له انا اصبر عن اللحم و ان الله سبحانه وضع خمسه فی خمسه العز فی الطاعه ، والذل فی المعصیه و الحکمه فی جوف البطن و الهیبه فی صلاه اللیل و الغنا فی القناعه

روایت شده است که امیرالمؤ منین (ع) از مقابل دکه قصابی می گذشت قصاب گفت ای امیرالمؤ منین ! گوشت چاق و خوب موجود است امام (ع) فرمود پول آن موجود نیست قصاب گفت من مهلت می دهم و صبر می کنم . امام علی (ع) پاسخ داد بر من نخوردن گوشت صبر می کنم (و افزود) خداوند متعال پنج چیز را در پنج چیز دیگر قرار داده است عزت را در بندگی ، ذلت را در معصیت ، حکمت را در کم خوردن و خالی بودن شکم ، هیبت و ابهت را در روی آوردن به نماز شب و ثروتمندی و بی نیازی را در قناعت . (ارشاد القلوب ، دیلمی ، باب القناعه)

128 - نماز شب و رفع مشکلات

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ایهاالناس ، ما من عبد الا و هو یضرب علیه بحزائم معقوده فاذا ذهب ثلثا اللیل و بقی ثلثه ، اتاه ملک فقال له قم فاذکرالله فقد دناالصبح قال فان هو تحرک و ذکر الله انحلت عنه عقده ، و ان هو قام فتوضاء ، و دخل فی الصلاه انحلت عنه العقد کلهن ، فیصبح حین یصبح قریر العین

ای مردم ! هیچ کس از شما نیست مگر این که مشکلات همچون کمربندی او را محاصره کرده است . پس زمانی که دو سوم از شب گذشت (و یک سوم آن باقی ماند) ملکی بر او وارد می شود و به او می گوید برخیز و ذکر خداوند بگوی که صبح نزدیک است اگر او حرکت کرد و ذکر خداوند گفت ، یک گره از گرفتاری هایش گشوده خواهد شد و اگر او برخاست و وضو گرفت و به نماز ایستاد ، تمامی گره های گرفتاری از او گشوده می شود و صبحگاهان شادمان و با روشنی چشم از خواب برمی خیزد . (بحارالانوار ، ج 82 ، ص 223) .

129 - زینت دنیا و آخرت

عن الصادق - علیه السلام - قال

ثلاثه هن فخرالمؤ من ، وزینه فی الدنیا و الاخره الصلاه فی اخر اللیل و یاءسه مما فی ایدی الناس و ولایه الامام من ال محمد - علیهم السلام -

سه چیز مایه افتخار و برتری انسان مؤ من و زینت دنیا و آخرت او است نماز شب ، ماءیوس بودن از این و آن پذیرفتن ولایت امالی از آل محمد (ع) . (سفینه البحار ، ج 2 ، ص 326) .

130 - معصیت و محرومیت از نماز شب

قال الصادق - علیه السلام -

ان الرجل یذنب الذنب فیحرم صلاه اللیل و ان العمل السیی ء اسرع فی صاحبه من السکین فی اللحم

شخصی که به عصیان روی می آورد ، از خواندن نماز شب محروم می شود ، زیرا اثر کار بد در انسان ، از اثر کارد تیز بر گوشت ، سریع تر است . (میزان الحکمه ، ج 5 ، ح 110467) .

131 - سفارش پیامبر (ص)

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

یابنی عبدالمطلب ! افشوا السلام ، و صلوا الارحام ، و تهجدوا و الناس نیام ، و اعطعموا الطعام ، و اطیعوا الکلام ، تدخلوا الجنه بسلام

ای فرزندان عبدالمطلب ! آشکارا سلام کنید و صله رحم انجام دهید و هنگامی که مردم در خواب هستند ، شب زنده داری کنید و به عبادت خداوند بپردازید و مردم را اطعام کنید و سخن خوب بگویید تا به سلامت وارد بهشت شوید . (محاسن برقی ، ج 2 ، ص 142) .

فصل بیست و یکم جایگاه و فسلفه نماز جمعه

آیات

1 - نماز جمعه

یاایهاالذین امنوا اذا نودی للصلوه من یوم الجمعه فاسعوا الی ذکرالله و ذروا البیع ذلکم خیرلکم ان کنتم تعلمون

ای کسانی که ایمان آورده اید ! هرگاه شما را برای نماز و روز جمعه بخوانند فی الحال به ذکر خدا بشتابید و کسب و تجارت را رها کنید که این نمازجمعه از هر تجارت سودمندی اگر بدانید برای شما بهتر خواهد بود . (سوره جمعه ، آیه 9) .

2 - طلب روزی بعد از نماز جمعه

فاذا قضیت الصلوه فانتشروا فی الارض و ابتغوا من فضل الله و اذکروا الله کثیرا لعلکم تفلحون

و هنگامی که نماز پایان گرفت ، شما آزادید در زمین پراکنده شوید و از فضل الهی طلب کنید و خدا را بسیار یاد نمایید تا رستگار شوید . (سوره جمعه ، آیه 10) .

خطبه نماز جمعه پیامبر -صلی الله علیه وآله -

واذا راو تجاره او لهوا انفضوا الیها و ترکوک قائما قل ما عند الله خیر من اللهو و من التجاره و الله خیرالرازقین

هنگامی که تجارت و سرگرمی و یالهوی را ببینند ، پراکنده خواهند شد وبه سوی آن می روند و تو را ایستاده به حال خود رها می کنند ، بگو آنچه نزد

خدا است بهتر از لهو و تجارت است و خداوند بهترین روزی دهندگان است . (سوره جمعه ، آیه 11) .

احادیث

الف) جایگاه جمعه و نماز جمعه از دیدگاه معصومین (ع)

1 - نماز جمعه ، حج فقرا

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

الجمعه حج المساکین

نماز جمعه حج فقرا است . (کنزالعمال ج 7 ، ص 707 ، ح 21031) .

2 - علت نامگذاری جمعه

قال الباقر - علیه السلام -

ان الله - عزوجل - جمع فیها خلقه لولایه محمد و وصیه فی المیثاق فسماه یوم الجمعه لجمعه فیه خلقه

خداوند در آن روز خلق خود را جهت گرفتن پیمان برای ولایت حضرت محمد (ص) و وصی اش علی (ع) جمع نمود و سپس به خاطر گرد آمدن مخلوقاتش در آن روز آن را جمعه نامگذاری کرد . (اصول کافی ، ج 3 ، ص 415 مستدرک الوسائل ، ج 6 ص 59) .

3 - وجوب نماز جمعه

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

رواح الجمعه واجب علی کل محتلم

برهر مکلف رفتن به نماز جمعه واجب است . (کنز العمال ، ج 7 ، ص 725 ، ح 21119) .

4 - بهترین روزها

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ان من افضل ایامکم یوم الجمعه

همانا از بهترین روزهای شما روز جمعه می باشد . (کنزالعمال ، ج 7 ، ص 708 ، ح 21037) .

5 - انتخاب روز جمعه

قال ابوعدالله - علیه السلام -

ان النار اختار من کل شی ء شیئا فاختار من الایام یوم الجمعه

خداوند از میان هر نوع از موجودات فردی ، را (به عنوان بهترین فرد) برگزیده و از میان روزها ، جمعه را انتخاب نمود . (کافی ، ج 3 ص 413) .

6 - شنیدن اذان نماز جمعه

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

الجمعه علی من سمع النداء

کسی که ندای اذان نماز جمعه را بشنود نماز جمعه بر او واجب است . (کنزالعمال ، ج 7 ، ص 723 ، ح 21100) .

7 - بزرگداشت روز جمعه

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اطرفوا اهالیکم فی کل یوم جمعه بشی ء من الفاکهه حتی یفرحوا بالجمعه

روز جمعه برای خانواده خود میوه تازه بخرید ، جمعه را گرامی دارند . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 61) .

8- اذان در روز جمعه

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اذا اذن المؤ ذن یوم الجمعه حرم العمل

چون مؤ ذن روز جمعه اذان گوید ، کار حرام گردد . (کنزالعمال ، ج 7 ، ص 723 ، 1211) .

9 - امام جمعه و عمامه

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ان الله تعالی و ملائکته یصلون علی اصحاب العمائم یوم الجمعه

خداوند و ملائکه بردارندگان عمامه در روز جمعه درود می فرستد . (کنزالعمال ، ج 7 ، ص 735 ، ح 21166) .

10 - نماز جمعه ، حج فقیران

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

حج فقراء امتی الجمعه

نماز جمعه حج فقیران امت من است . (کنزالعمال ، ج 7 ، ص 716 ، ح 21068) .

11 - فضیلت ذکر در روز جمعه

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

تسبیحه یوم الجمعه افضل من الف تسبیحه فی غیر یوم الجمعه

تسبیح و ذکر در روز جمعه ، بهتر از هزار تسبیح در غیر آن می باشد . (کنزالعمال ، ج 7 ، حدیث 21057) .

12 - فضیلت دو رکعت نماز در روز جمعه

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

رکعتان فی یوم الجمعه افضل من الف رکعه فی غیر یوم الجمعه

دو رکعت نماز در روز جمعه ، بهتر از هزار رکعت نماز در غیر روز جمعه است . (کنزالعمال ، ج 7 ، حدیث 21057) .

13 - آفت مخالفت با نماز جمعه

قال علی - علیه السلام -

ثلاثه ان کنتم خالفتهم فیهن ائمتکم هلکتم جمعتکم و جهاد عدوکم و مناسککم

اگر در سه چیز با رهبران و پیشوایان خود مخالفت ورزید ، هلاک خواهید شد

1 - نماز جمعه

2 - جهاد با دشمن

3 - مناسک حج (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 7) .

14 - مصادف با روز حساب

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

یوم الجمعه فهو یوم یجمع الله فیه الاولین و الاخرین یوم الحساب

روز جمعه مصادف با روز حساب است که خداوند در آن روز اولین و آخرین مخلوق خویش را گرد می آورد . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 41) .

15 - صدقه در روز جمعه

قال الباقر - علیه السلام -

ان الصدقه تضاعف فی یوم الجمعه

پاداش صدقه در روز جمعه دو برابر است . (مستدرک الوسائل ، ج 7 ، ص 187) .

16 - ثواب اعمال خوب و بد

قال الباقر - علیه السلام -

الخیر و الشر یضاعف یوم الجمعه

پاداش کار خوب و کیفر اعمال بد در روز جمعه دوبرابر می گردد . (مستدرک الوسائل ج 6 ، ص 60) .

17 - راه تشویق برای نماز جمعه

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اشتروا لصبیانکم اللحم و ذکروهم یوم الجمعه

با سیاستهای تشویقی ، اهمیت روز جمعه را به فرزندانتان یادآوری کنید . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 99) .

18 - جمعه بهترین روز

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

خیر یوم طلعت علیه الشمس یوم الجمعه

بهترین روزی که خورشید بر آن می تابد ، روز جمعه است . (کنزالعمال ، ج 7 ، ص 711 ح 21051) .

19 - بهترین ایام

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

افضل الایام عند الله یوم الجمعه

بهترین روزها نزد خداوند ، روز جمعه است . (کنزالعمال ، ج 7 ، ص 707 ، ح 21033) .

20 - حج تهیدستان

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

الجمعه حج الفقراء

نماز جمعه ، حج تهیدستان است . (کنزالعمال ، ج 7 ، ص 707 ، ح 21032) .

21 - روز شایسته

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اذا کان یوم الجمعه نادت الطیر الطیر و الوحش الوحش و السباع السباع سلام علیکم هذا یوم صالح

چون روز جمعه شود ، پرنده پرنده را ، وحشی وحشی را ، و درنده درنده را ندا داده و می گوید سلام بر شما امروز روزی شایسته است . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، 65) .

22 - جمعه ، عید مسلمان

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ان هذاالیوم جعله الله عیدا اللمسلمین

به درستی که خداوند این روز (جمعه) را برای مسلمانان عید قرار داده است . (کنزالعمال ، ج 7 ، حدیث 21055) .

23 - وجه تسمیه جمعه

قال الصادق - علیه السلام -

سمیت الجمعه جمعه لان الله جمع الخلق لولایه محمد -صلی الله علیه وآله - و اهل بیته

از این رو جمعه (جمعه)خوانده شد که خداوند آفریدگان را در آن روز برای ولایت پیامبر و دوستانش - صلوات الله علیهم - گرد آورد . (مستدرک الوسائل ج 6 ، ص 59) .

24 - توجه فرشتگان به نماز گزاران در نماز جمعه

عن النبی -صلی الله علیه وآله -

اذا کان یوم الجمعه کان علی کل باب من ابواب المسجد ملئکه یکتبون الاول فالاول فاذا جلس الامام طوار الصحف و جاءوا یستمعون الذکر

چون در روز جمعه فرا رسد ، بر درب هر مسجدی ملائکه می نشینند و نام مردم را به ترتیب ورود اول و دوم و سوم می نویسند تا وقتی که امام جمعه در جایگاه خود قرار می گرفت پرونده ها را جمع می کند و به ذکر (خطبه ها) گوش فرا می دهند . (بحارالانوار ، ج 89 ، ص 12 ، مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 38) .

25 - تکریم مؤ منان

قال الصادق - علیه السلام -

ان الله اکرم المؤ منین بالجمعه

همانا خداوند - تبارک و تعالی - مؤ منان را به وسیله نماز جمعه گرامی می داشت . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 5) .

26 - فریضه نماز جمعه

قال الباقر - علیه السلام -

صلوه الجمعه فریضه و الاجتماع الیها الامام العادل فریضه

نماز جمعه و شرکت در آن و با حضور امام عادل ، واجب است . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 8)

27 - چرا (جمعه)می نامند ؟

عن ابی حمزه بن عن جعفر - علیه السلام - قال له رجل

کیف سمیت الجمعه ؟ قال ان الله - عزوجل - جمع فیها خلقه لولایه محمد و وصیه فی المیثاق فسماه یوم الجمعه لجمعه فیه خلقه

بوحمزه می گوید مردی به امام صادق - علیه السلام - عرضه داشت (چگونه است که روز جمعه ، جمعه نامیده شد) ؟ فرمود خداوند - عزوجل - در روز جمعه ، خلق خویش را جهت گرفتن پیمان برای ولایت حضرت محمد (ص) و وصی اش علی - علیه السلام - جمع نمود و سپس به خاطر گرد آمدن مخلوقاتش در آن روز ، آن را جمعه نامگذاری کرد . (اصول کافی ، ج 3 ، ص 415) .

28 - نماز جمعه واجب است

عن النبی -صلی الله علیه وآله - قال

ان الله کتب علیکم الجمعه فریضه واجبه الی یوم القیامه

همانا خداوند نماز جمعه را تا روز قیامت بر شما واجب کرد . (وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 6) .

29 - جمعه و تعطیلی کارها

قال جعفر بن محمد عن ابیه - علیه السلام -

بینما رسول الله -صلی الله علیه وآله - قائما یخطب یوم الجمعه ، و کان سوقا یقال لها البطحاء ، و کانت بنوسلیم تجلب الیها السبی ، و الخیل و الغنم ، و کانت الانصار اذا تزجوا ضربوا ، بالکبر و المزمار ، و اذا سمعوا ذلک خرج الناس الیهم و ترکوا رسول الله قائما فعیرهم الله بذالک فانزل الله تعالی و اذا راءوا تجاره او لهوا انفضوا الیها و ترکوک قائما قل ما عندالله خیر من اللهو و من التجاره و الله خیرالرازقین

امام صادق (ع) از پدر بزگوارش نقل می کند هنگامی که رسول خدا (ص) ایستاده و خطبه می خواند ، در مدینه بازاری بود که به آن بازار بطحاء می گفتند وقبیله بنی سلمی روز جمعه به آن بازار برده ، اسب ، و گوسفند می آوردند ، و انصار برای تبلیغ (کالا) ساز و دهل می نواختند ، نمازگزاران چون آن صدا را شنیدند ، به سوی بنی سلیم شتافته و پیامبر را (در حال خطبه خواندن) رها نمودند ، خداوند به خاطر این کار ، آنان را سرزنش نمود و در این رابطه این آیه را نازل فرمود هنگامی که تجارت یا لهوی ، (صداهای یاد شده) را ببینند و بشنوند ، به سوی آن

رفته و تو را (در حال خطبه خواندن) ایستاده رها می نمایند بگو (آنچه نزد خداست بهتر از تجارت و لهو می باشد و خداوند بهترین روزی دهندگان است) . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 24) .

30 - اهمیت نماز جمعه

قال رسول الله - -صلی الله علیه وآله -

ان الله سبحانه فرض علیکم الجمعه فی عامی هذا ، فی شهری هذا ، فی ساعتی هذه ، فریضه مکتوبه ، فمن ترکها فی حیاتی و بعد مماتی الی یوم القیامه ، جحودا لها و استخفافا بحقها فلا جمع الله شمله ، و لا بارک الله فی امره الا لا حج له ، الا لا صدقه له ، الا لا برکه له ، الا ان یتوب ، فان تاب الله علیه ،

خداوند نماز جمعه را بر شما در همین سال و همین ماه و همین ساعت ، واجب کرد ، فریضه ای که ثبت شده است هر کس در حال حیات و پس از مرگ من تا روز قیامت آن را از روی انکار و سبک شمردن حق آن ترک کند ، خدا هرگز کار او را سامان نداده و مبارک نگرداند . آگاه باشید که برای او نماز ، حج صدقه ، و برکتی نیست مگر آن که توبه کند پس اگر توبه کرد ، خدا هم توبه اش را می پذیرد ، و (با رحمت به سوی او می نگرد) مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 10 . 11) .

31 - تاریخچه نماز جمعه

قال ابن عباس

ان اول جمعه جمعت فی الاسلام بعد جمعه فی مسجد رسول الله -صلی الله علیه وآله - بالمدینه لجمعه جمعت بجواثاء قریه من قری عبدالقیس

ابن عباس گوید پس ازجمعه ای که پیامبر (ص) در مدینه باز نماز جمعه برپا کرد ، ولین جمعه ای که در اسلام پایه نهاده شد ، در (جواثاء)(روستایی از روستاهای بحرین

و عثمان گفته است) از روستاهای عبدالقیس بود . (سنن ابی داود ، ج 1 ، حدیث 644/1068) .

32 - علت نماز جمعه

قال من اصحاب امیرالمؤ منین - علیه السلام -

الواجب فی حکم الله و حکم الاسلام علی المسلمین بعد ما یموت امامهم اویقتل ضالا کان او مهتدیا ان لایعملوا عملا و لایقدموا یدا و لا رجلا قبل ان یختاروا لانفسهم اماما عفیفا عالما و رعا و عارفا بالقضاء و السنه یجبی فیئهم و یقیم حجهم و جمعهم و یجبی صدقاتهم

در حکم خدا و اسلام بر مسلمین واجب است که هرگاه پیشوایان بمیرد یا کشته شود - چه گمراه باشد چه هدایت یافته - پیش از هر کار برای خود رهبری پاکدامن و دانا و با تقوا و آگاه به قضاوت و دین انتخاب کنند تا مالیاتها را جمع کند و نماز جمعه ها را برپا کند و صدقات آنان را گرد آورد . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 14) .

33 - نماز جمعه در قرآن

عن زراره و محمد بن مسلم انهما سئلا اباجعفر - علیه السلام - عن قول الله تعالی

حافظوا علی الصلوات و الصلاه الوسطی قال صلوه الظهر و فیها فرض الله الجمعه ، وفیها الساعه التی لا یوافقها ، عبد مسلم فیساءل خیرا لااعطاه الله ایاه

زراره و محمد بن مسلم از حضرت باقر (ع) از تفسیر قول خداوند که نمازها و نماز وسطی را محافظت نمایید . سؤ ال نمودند ، فرمود نماز وسطی) نماز ظهر است و در ظهر (روز جمعه) خداوند نماز جمعه را واجب ساخته و در روز جمعه ساعتی است که بنده مسلمانی نیست که خیری را طلب نماید جز اینکه خداوند آن را به وی عنایت فرماید . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ،

ص 9) .

34- وجوب نماز دسته برداشته شد

قال الباقر - علیه السلام -

فرض الله علی الناس من الجمعه الی الجمعه خمسا وثلاثین صلوه ، منها صلوه ، واحده فرضها ، فی جماعه و هی الجمعه و وضعها عن التسعه عن الصغیر و الکبیر و المجنون و المسافر و العبد و المریض و المراءه والاعمی و من کان علی راءس فرسخین ، و روی مکان المجنون الاعرج

خداوند از نماز جمعه تا جمعه ، سی و پنج نماز بر مردم واجب ساخته و یک نماز از آن ها را به جماعت واجب نموده که نماز جمعه می باشد ، و وجوب آن را از نه دسته برداشته است خردسال ، سالخورده ، دیوانه ، مسافر ، برده ، زن ، نابینا ، و هرکس در فاصله دوفرسنگی با نماز جمعه قرار دارد . (برخی به جای دیوانه ، لنگ را روایت کرده اند) . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 5) .

35 - تشویق برای نماز جمعه

قال رزاره

حثنا ابوعبدالله - علیه السلام - علی صلوه الجمعه حیت ظننت انه یرید ان ناءتیه فقلت له نفدوا علیک ؟ فقال - علیه السلام - لا انما عنیت عندکم

زراره می گوید امام صادق (ع) ما را آنقدر به نماز جمعه تشویق نمود که پنداشتم منظور آن حضرت این است که خدمت ایشان برسیم (و نماز جمعه را به امامتشان برپا داریم) برداشت خودم را به آن حضرت عرض کردم ، فرمود خیر همانا مقصودم نمازی بود که خودتان دارید . (تهذیب ، ج 3 ، ص 239) .

36 - مانع نماز جمعه

قال رسول الله -صلى الله علیه وآله -

من كان یؤ من بالله و الیوم الاخر فعلیه الجمعه یوم الجمعه الاعیل مریض او مسافر او امراءه او مملوک ، و من استغنى عنها بلهو او تجاره استغنى الله عنه و الله غنى حمید

برهر کس که به خداوند و روز قیامت ایمان دارد در روز جمعه ، نماز جمعه بر او واجب می باشد ، جز بر بیمار یا مسافر یا زن ، یا برده و هر کس از نماز جمعه به وسیله پرداختن به لهو یا تجارت بی نیازی جوید ، خداوند هم از او بی نیازی جوید(و عبادت او را نپذیرد) و خدا بی نیاز و ستوده است . (کنز العمال ، ج 7 ص 726 ، ح 21120) .

37 - درک نماز جمعه

قال الباقر - علیه السلام -

الجمعه واجبه على من ان صلى الغداه فی اهله ادرک الجمعه ، و كان رسول الله -صلى الله علیه وآله - انما یصلى العصر فی وقت الظهر فی سائر الایام کی اذا قضوا للصلوه مع رسول الله -صلى الله علیه وآله - رجعوا الى رحالهم قبل اللیل ، وذلک سنه الى یوم القیامه

نماز جمعه بر هر کس که نماز صبح را پیش خانواده خود خوانده و جمعه را درک کند واجب است . پیامبر در روزهای دیگر ، نماز عصر را هم وقت ظهر می خواند تا وقتی با پیامبر نماز را به جا آوردند بتوانند قبل از فرا رسیدن شب به خانه بروند و این تا روز قیامت سنت است . (تهذیب ، ج 3 ، ص 240) .

38 - شرکت زندانیان در نماز جمعه

قال الصادق - علیه السلام -

ان علیا - علیه السلام - كان یخرج اهل السجون من الحبس فی دین او تهمه ، الى الجمعه فیشهدونها ، و یضمنهم الاولیاء حتى یردونهم

امام صادق (ع) از پدر بزرگوارش روایت می نماید روش علی (ع) چنین بود ، کسانی را که به واسطه بدهکاری یا تهمت محبوس بودند (روز جمعه) برای شرکت در نماز جمعه از زندان خارج می ساخت و آن ها به نماز حاضر می شدند ، و اولیائشان ضامن می شدند که آنان را به زندان بازگردانند . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 27) .

کفایت نماز جمعه

قال علی - علیه السلام -

اذا شهدت المراءه و العبد الجمعه اجزاءت عنهما من صلوه الظهر

چون زن و برده در نماز جمعه حاضر

شدند ، (نماز جمعه ،) به جای نماز ظهر آنها محسوب خواهد شد . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 26) .

39 - نماز جمعه ، نمازی حکومتی است

قال علی - علیه السلام -

العشیره اذا کان علیهم امیر یقیم الحدود علیهم فقد وجب علیهم الجمعه و التشویق

هرگاه طایفه ای امیری داشته باشند که حدود (الهی) را برایشان اجرا نماید ، اقامه نماز جمعه و رفتن به منی در ایام تشوق بر آنان واجب است . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 13) .

40 - شیاطین در روز جمعه

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اذا کان یوم الجمعه غدت الشیاطین برایاتها الی الاسواق فیرمون الناس بالترابیث او الربائث و یشطونهم عن الجمعه

هرگاه روز جمعه فرا رسد ، شیطانها صبح زود با پرچمهایشان به بازارها می روند و به طرف مردم موانعی می افکنند و آنان را از آمدن به نماز جمعه باز می دارند . (کنز العمال ، ج 7 ، ص 736 ، ح 21168) .

41 - وجوب نماز جمعه

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

خطب یوم الجمعه فقال . . . و اعلموا ان الله فرض علیکم الجمعه الی یوم القیامه

پیامبر در خطبه روز جمعه فرمود بدانید که خداوند نماز جمعه را تا روز قیامت بر شما واجب گردانیده است . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 10)

.

42 - خطبه جنگ و جمعه

قال هشام بن عمار

کان اذا خطب فی الحرب خطب علی قوس و اذا خطب فی الجمعه خطب علی عصا

رسول خدا -صلی الله علیه وآله - هرگاه در جنگ خطبه می خواند بر کمان تکیه می کرد و هرگاه در (نماز) جمعه خطبه می خواند ، بر عصا تکیه می داد . (سنن ابن ماجد ، ج 1 حدیث 199/1094)

43 - مقام حرکت کننده به سوی نماز جمعه

عن انس قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اذا راح منا سبعون رجلا الی الجمعه کانوا کسبعین موسی الذین و فدوا الی ربهم او افضل

انس بن مالک از پیامبر (ص) روایت می نماید که فرمود هنگامی که هفتاد نفر از ماروانه نماز جمعه شوند ، مانند هفتاد نفر موسی (پیامبر) باشند که برپروردگارشان وارد گردیده باشند یا برتر از آنها . (کنزالعمال ، ج 7 ص 709 ، ح 21043) .

44 - آداب نماز جمعه

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

لایقیمن احدکم اءخاه یوم الجمعه ثم یخالف الی مقعده فیقعده فیه ولکن یقول افسحوا

روز جمعه فردی از شما برادر مؤ من را از جا بلند نکند تا در جای او بنشیند ، بلکه بگوید جا بگشایید . (کنزالعمال ، ج 7 ، ص 746 ، ح 21210) .

45 - استجابت دعا

قال الصادق - علیه السلام -

الساعه التی یستجاب فیها الدعاء یوم الجمعه مابین فراغ الامام من الخطبه الی ان یستوی الناس فی الصفوف

ساعتی که دعا در آن مستجاب است روز جمعه و فاصله میان پایان خطبه ، تا به صف ایستادن مردم می باشد . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 41) .

46 - بی احترامی به نمازگزاران

عن عبدالله بن بسر و عن جابر

ان رجلا دخل المسجد یوم الجمعه و رسول الله -صلی الله علیه وآله - یخطب فجعل یتخطی رقاب الناس فقال اجلس فقد اذیت و انیت الناس

عبدالله بن بسر و جابر گویند ، مردی روز جمعه وارد مسجد شد ، در حالی که رسولخدا (ص) مشغول خواندن خطبه بود ، او مردم را لگدمال می نمود(و از میان صفها برای پیدا کردن جا حرکت می کرد) پیامبر (ص) فرمود بنشین که مردم را اذیت نمودی . (کنز العمال ، ج 7 ، ص 748 ، ح 21221) .

47 - رها کردن تجارت

روی انه کان بالمدینه اذا اذن المؤ ذن یوم الجمعه نادی مناد حرم البیع حرم البیع ، لقوله ، - عزوجل - یا ایها الذین امنوا اذا نودی للصلاه من یوم الجمعه فاسعوا الی ذکرالله و ذروا البیع (4) .

نقل شده که در مدینه وضع چنین بود ، آنگاه که روز جمعه مؤ ذن اذان می گفت ، منادی بر اساس کلام خداوند (ای آنان که ایمان آورده اید ! آنگاه که برای نماز از روز جمعه اذان گفته شد ، به سوی خدا بشتابید ، و سوداگری را رها کنید)ندا در می داد خرید و فروش حرام شد ، خرید ، و فروش حرام شد . (وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 87) .

48 - تقیه در جمعه

قال عن علی بن الحسین - علیه السلام -

انه کان یشهد الجمعه مع ائمه الجور تقیه ولایعتد بها و یصلی الظهر لنسفه

امام سجاد (ع) در نماز جمعه که به امامت حاکمان جور برگزار می شد ، از روی تقیه ، شرکت می کرد ، ولی به آن اعتنا نمی کرد و نماز ظهر راخود می خواند . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 40) .

49 - اجتماع نماز جمعه وعیدهای فطر وقربان

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

قد الجتمع فی یومکم هذا عیدان فمن شاء اجزااءه من الجمعه و انا مجمعون

در این روزتان (جمعه) دو عید باهم جمع شده است ، پس هر کس بخواهد نماز عید بخواند ، بی نیاز از جمعه است واما ما نماز جمعه را نیز به پا می کنیم . (سنن ابی داود ، ج 1 ، حدیث 647/1073) .

50 - مسافرت قبل از نماز جمعه

عن علی بن موسی الرضا - علیه السلام - قال

ما یاءمر من سافر یوم الجمعه قبل الصلاه ان لایحفظه الله تعالی فی سفره ، و لایخلفه و لا یخلفه فی اهله ، ولا یرزقه من فضله

از امام رضا (ع) نقل شده که فرمود کسی که روز جمعه پیش از نماز جمعه سفر کنید ، ایمن نیست از اینکه خداوند متعال او را در سفرش حفظ نکند ، و او را در خانواده اش جانشین نشود ، و او را از فضلش روزی ندهد . (بحارالانوار ، ج 89 ، ص 201) .

51 - جمعه در نظر اهل بهشت و اهل جهنم

عن ابی بصیر عن احدهما علیهما السلام قال

اذا کان یوم الجمعه ، و اهل الجنه فی الجنه و اهل النار ، فی النار عرف اهل الجنه یوم الجمه و ذلک انهم یزاد فی نعیمهم و عرف اهل النار یوم الجمعه و ذلک ان کلهم یبطش بهم الزبانیه

از ابی بصیر نقل شده که امام باقر یا امام صادق - علیهماالسلام - فرمود آنگاه که روز جمعه ، شد و اهل بهشت در باشند و اهل جهنم در جهنم ، اهل بهشت روز جمعه را می شناسد که (در آن روز) نعمت آنان افزوده می شود ، و اهل آتش روز جمعه را می شناسند ، این از این جهت است که شعله آتش به آنها حمله می کند . (بحارالانوار ، ج 89 ، ص 283) .

52 - اهمیت نماز جمعه

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ثلث تعلم امتی ما لهم فیهن لضربوا علیهن بالسهام الاذان و الغدو الی الجمعه و الصف الاول

سه چیز است که اگر امت من فضیلت آنها را می دانستند ، برای (سبقت در) انجام آن به قرعه متوسل می شدند و آن عبارتند از

1 - اذان گفتن

2 - بیرون رفتن به سوی نماز جمعه

3 - صف اول نماز جماعت (مستدرک الوسائل ، ج 1 ص 490 ، بحارالانوار ، ج 89 ، ص 197) .

53 - مرگ در راه نماز جمعه

عن علی - علیه السلام - قال

ضمنت لسته علی الله الجنه منهم رجل خرج الی الجمعه فمات فله الجنه

از علی (ع) نقل شده که فرمود برای شش نفر بهشت را ضامن هستم که خداوند به آن ها عطا کند از آن ها مردی است که در راه رفتن به نماز جمعه بمیرد . (وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 11) .

54 - به نماز جمعه بروید !

عن عبدالملک قال

قال لی ابوجعفر - علیه السلام - مثلک یهلک و لم یصل فریضه فرضها الله ، قال قلت کیف اصنع ؟ قال صلوا جماعه ، یعنی صلاه الجمعه

از عبدالملک نقل شده که گوید امام باقر (ع) به من فرمودند همچون تویی بمیرد و واجبی را که خداوند واجب کرده ، به جانیاورد ؟ گوید عرض کردم چه کنم ؟ فرمود نماز را با جماعت بخوانید ، یعنی نماز جمعه را به جا بیاورید . (وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 12) .

55 - ترس از عدم حضور در نماز جمعه

نهی علی - علیه السلام - ان یشرب الدواء یوم الخمیس مخافه ان یضعف من الجمعه

علی (ع) از خوردن دارو و در روز پنج شنبه نهی فرمود مبادا (به دلیل سستی) از حضور در نماز جمعه ناتوان شود . (بحارالانوار ، ج 89 ، ص 197) .

56 - نماز جمعه و مسافرت

قال علی - علیه السلام -

و لاتسافر فی یوم جمعه حتی تشهد الصلاه الا فاصلا فی سبیل الله ، او فی امر تعذر به

پیش از حضور در نماز جمعه سفر مکن ، مگر اینکه کار واجبی (مانند جهاد) در راه خدا انجام دهی ، یا به سراغ کاری بروی که شرعا معذور باشی .

(نهج البلاغه ، فيض الاسلام ، ص 1070 ، 1069) .

57 - اهميت شب و روز جمعه

عن النبى -صلى الله عليه وآله - قال

ان ليله الجمعه و يوم الجمعه اربع و عشرون ساعه ، لله ، - عزوجل - فى كل ساعه ست ماءه الف عتيق من النار

از پيامبر (ص) نقل شده كه فرمود همانا شب جمعه و روز جمعه ، بيست و چهار ساعت است كه خداوند در هر ساعت ششصد هزار تن را از آتش آزاد مى كند . (وسائل الشيعه ، ج 5 ، ص 55) .

58 - عن على - عليه السلام - قال

لاتسافر فى اليوم الجمعه حتى تشهد الصلاه الا فاصلا فى سبيل الله او فى امر تعذر فيه

از على (ع) نقل شده كه فرمود در روز جمعه مسافرت نكن مگر در راه خدايا در امرى كه معذور هستى . (بحارالانوار ، ج 89 ، ص 199) .

59 - حق روز جمعه

عن ابى عبدالله - عليه السلام - قال

ان للجمعه حقا واجبا فاياک ان تضيع او تقصر فى شى ء من عباده الله و التقرب اليه بالعمل الصالح ، و ترک المحارم كلها ، فان الله يضاعف فيه الحسنات ، و يمحوفيه السيئات و يرفع فيه الدرجات و يومه مثل ليلده فان الستطعت ان تحييها بالدعاء و الصلاد فافعل ، فان الله يضاعف فيه الحسنات و يمحوفيه السيئات ، وان الله واسع كريم

از امام صادق (ع) نقل شده كه فرمود براى جمعه حقى است واجب ، بترس از اينكه آن را ضايع كنى ، يا در چيزى از پرستش خدا ، ونزديكى جستن به سوى او با عمل شايسته و ترک كردن همه حرامها كوتاهى كنى ،

زیرا خداوند در آن نیکیها را می افزاید و گناهان را محو می سازد و در آن مقامها را بالا می برد و روز آن مانند شبش هست واگر توانستی آن را با دعا و نماز احیا کنی ، بکن زیرا خداوند در آن نیکی ها را می افزاید و گناهان را محو می کند ، همانا خداوند بسیار بخشنده و کریم است . (بحارالانوار ، ج 89 ، ص 275) .

60 - افضل روزها

عن الصادق - علیه السلام - قال

ما طلعت الشمس بیوم افضل من یوم الجمعه ، و ان کلام الطیر فیه اذا لقی بعضها بعضا سلام سلام یوم صالح

از امام صادق (ع) نقل شده که فرمودن خورشید به روزی طلوع نکرد که از روز جمعه افضل باشد ، آنگاه که مرغان در آن روز به هم می رسند گویند ، سلام

، سلام ، روز مبارک است . (بحارالانوار ، ج 89 ، ص 273) .

61 - نماز جمعه و زندانیان

عن الصادق - علیه السلام - قال

ان علی الامام ان یخرج المحبسین فی الدین یوم الجمعه الی الجمعه و یوم العید الی العید و یرسل معهم فاذا قضوا الصلاه و العید ردهم الی السجن

از امام صادق (ع) نقل شده که فرمود همانا برعهده امام است آنان را که زندانی هستند روز جمعه به نماز و روز عید به نماز عید بیرون آورد و ماءمورها را با آنان بفرستند ، آنگاه که نماز را خواندند آنها را به زندان برگردانند . (وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 36) .

ب) ترک نماز جمعه

62 - کار در وقت نماز جمعه

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من استاءجر اجیرا فلا یحسبه عن الجمعه فیاءثم

هرکس کارگری را به کار گمارد ، او را از رفتن به نماز جمعه منع نکند ، که مرتکب گناه شده است . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 7) .

63 - ترک نماز جمعه

قال الصادق - علیه السلام -

من ترک ثلاث جمع متعمدا من غیر عله طبع الله علی قلبه

کسی که سه مرتبه عمدا وبدون جهت نماز جمعه را ترک کند ، خداوند قلب او را مهر می زند . (میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 427) .

64 - نتیجه ترک نماز جمعه

قال علی - علیه السلام -

من ترک الجمعه ثلاثا متتابعه لغیر عله کتب منافقا

هرکس که سه نوبت پیاپی نماز جمعه را بدون عذر ترک نمایدت در زمره منافقان به شمار می رود . (مستدرک الوسائل ، ج 8 ، ص 407 ، میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 427) .

65 - ترک جمعه بدون عذر

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من ترک الجمعه ثلاث مرات من غیر عله ولا مرض ولا عذر طبع الله علی قلبه

هر کس سه بار نماز جمعه را بدون آن که بیماری یا عذر دیگری داشته باشد ، ترک گوید ، خداوند بر قلبش مهر می زند . (کنزالعمال ، حدیث 21147) .

66 - کفاره ترک جمعه

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من فاتته الجمعه بغیر عذر فلیتصدق بدرهم او نصف درهم اوصاع حنطه او نصف صاع

(قدامه بن وبره روایت کرده که) پیامبرگرامی (ص) فرمود هر کسی که سه نماز جمعه را بدون عذر از دست دهد ، باید یک درهم یا نیم درهم ، یک صاع یا نصف صاع گندم صدقه دهد . (کنزالعمال ، حدیث 21139) .

67 - بی اعتنایی به نماز جمعه

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من ترک ثلاث جمع تهاونا بها ، طبع الله علی قلبه

هر کسی که نماز جمعه را سه بار و از روی سهل انگاير و بی اعتنایی ترک کند ، خداوند بر قلب او مهر می زند . (وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 6 ، کنزالعمال ، حدیث 21133) .

68 - مهر نفاق بر قلبها

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

لینتهین اقوام عن ودعهم الجمعات او لیختمن الله علی قلوبهم ثم لیکونن من الغافلین

از ترک جمعه بپرهیزید که در غیر این صورت بر قلبهای شما مهر نفاق زده خواهد شد ، و در صف غافلان قرار خواهید گرفت . (کنزالعمال ، حدیث 21134) .

69 - سبک شمردن نماز جمعه

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

لایزال العبد متهاونا بالجمعه حتی یغضب الله علیه

بنده ای که نماز جمعه را سبک بشمارد ، خداوند بر او خشم گیرد . (کنزالعمال ، حدیث 21155) .)

ج) آثار نماز جمعه

70 - ثواب نماز جمعه

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ان لکم فی کل جمعه حجه و عمرد فالحجه الهجیره للجمعه و العمره انتظار العصر بعد الجمعه

هر روز جمعه برای شما ثواب یک حج و یک عمره است ، حج شما شتاب و مبادرت به نماز جمعه و عمره است ، حج شما شتاب و مبادرت به نماز جمعه و عمره شما انتظار اقامه نماز عصر پس از نماز جمعه است . (کنزالعمال ، ج 7 ، ص 737 ، حدیث 21173) .

71 - تاءثیر نماز جمعه

قال الصادق - علیه السلام -

ما من قدم سعت الی الجمعه الا حرم الله جسدها علی النار

هرگامی که به سوی نماز جمعه برداشته شود ، خداوند آتش دوزخ را بر صاحب آن گام حرام می کند . (وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 3) .

72 - آزادی از آتش

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ان الله تعایل فی کل یوم جمعه ست ماءه الف عتیق یعقتهم من النار کلهم قداستو جبوا النار

همانا خداوند در هر روز جمعه صدهزارنفر را ، که تمامی آن ها مستحق جهنم می باشند از آتش دوزخ آزاد می کند . (کنزالعمال ، حدیث 31034) .

73 - اشتیاق مسافر به نماز جمعه

عن الصادق جعفر بن محمد عن ابیه علیهم السلام

ایما مسافر صلی الجمعه رغبه فیها وحبا لها اعطاه الله - عزوجل - اجر مائه جمعه للمقیم

هر مسافری که از روی اشتیاق نماز جمعه بخواند ، خدا به او اجر صد نماز جمعه مقیم را بدهد . (امالی شیخ صدوق ، ص 11 ، وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 36) .

74 - نماز جمعه کفاره گناهان

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

الجمعه کفاره لمابینها و بین الجمعه التی قبلها ، و زیاده ثلاثه ایام

نماز جمعه کفاره گناهان میان این جمعه و جمعه قبل و سه روز پیش از آن می باشد . (کنزالعمال ، حدیث 21088) .

75 - افزایش حسنات و محو گناه در روز جمعه

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ان یوم الجمعه سیدالایام یضاعف الله فیه الحسنات و یمحو فیه السیئات و یرفع فیه الدرجات و یستجیب فیه الدعوات و یکشف فیه الکربات و یقضی فیه الحوائج العظام

به درستی که روز جمعه سرور روزها است ، وخداوند در آن روز حسنات را مضاعف و گناهان را محو می کند و درجات را بالا برده و دعاها رامستجاب می نماید و گرفتاریها را برطرف و حاجات سنگین را برآورده می سازد . (اصول کافی ، ج 3 ، ص 414) .

76 - نماز جمعه سبب نزدیکی به خدا

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

یجلس الناس من الله یوم القیامه علی قدر رواحهم الی الجمعات الاول والثانی و الثالث

روز قیامت مردم نزدیک خداوند متعال به اندازه رفتن آنها به نماز جمعه می نشینند ، هرکس اول برود در مرتبه اول از نزدیک می نشیند سپس

دوم و سوم ، یعنی از کرامت خداوند و سایر مهربانی های او . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 31) .

77 - کفاره گناهان

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

الجمعه الی الجمعه و الصلوات الخمس کفارات لما بینهن ما اجتنب الکبائر .

نماز جمعه تا نماز جمعه دیگر و نمازهای پنجگانه ، کفاره گناهان میان جمعه ها است تا وقتی که از گناهان کبیره دوری نماید . (کنزالعمال ، ج 7 ، ص 720 ، ح 21089) .

78 - آسوده از سؤ ال در قبر

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ما من مسلم یموت یوم الجمعه او لیله الجمعه الا وقاه الله تعالی فتنه القبر

هر مسلمانی روز جمعه بمیرد ، خداوند او را از سؤ ال نکیر و منکر نگه می دارد . (کنزالعمال ج 7 ، ص 709 ، ح 21045) .

79 - کفاره گناهان

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

الغسل یوم الجمعه کفاره و المشی ء الی الجمعه کل قدم منها کعمل عشرین سنه فاذا فرغ من صلوه الجمعه اجیز بعمل ماءتی سنه

غسل روز جمعه کفاره گناه است ، و هر گامی که به سوی نمازجمعه برداشته می شود ، برابر عمل بیست سال است ، و چون از نماز جمعه فارغ شود به پاداش عبادت دویست سال نایل گردد . (کنزالعمال ، حدیث 2109) .

80 - روز جمعه ملائکه بر درب مساجد

عن ابی سعید عن النبی -صلی الله علیه وآله -

اذا کان یوم الجمعه قعدت الملائکه علی ابواب المسجد فیکتبون من جاء من الناس علی قدر منازلهم ، فرجل قدم جزورا و رجل قدم بقره و رجل قدم شاه و رجل قدم دجاجه و رجل قدم عصفورا و رجل قدم بیضه فاذا اذن المؤ ذن و جلس الامام علی المنبر طووا الصحف و دخلوا المسجد یستمعون الذکر

چون روز جمعه فرا رسد ، ملائکه بر درب مساجد نشسته و نام هرکس از مردم را که به مسجد آید ، متناسب با موقعیت و منزلت اویادداشت نمایند . مردی ثوابش به اندازه ای باشد که گویا شتری در راه خدا داده و ثواب دیگری به قدر قربانی گاوی وثواب فردی به اندازه هدیه گوسفندی و ثواب مردی به قدر انفاق مرغی و ثواب دیگری برابر با دادن گنجشک و پاداش مرد دیگر به قدر بخشش تخم مرغ باشد ، و وقتی مؤ ذن اذان گوید و امام جمعه در جایگاه قرار گیرد ، دفاتر ثبت نام برچیده شود وفرشتگان برای شنیدن ذکر (خطبه یا . . .) داخل مسجد می

شوند . (کنزالعمال ، ج 7 ، ص 712 ، ح 21056)

81 - کار و نماز جمعه

قال الصادق - علیه السلام -

من استاءجر اجیرا ثم حبسه عن الجمعه یبؤ باءثمه ، و ان کان هو لم یحبسه اشترکا فی الاجر

هرکس کارگری (در روز جمعه) به کار گمارد سپس او را از شرکت در نماز جمعه منع کند ، گناه او را بر عهده گرفته است و اگر وی را از شرکت در نماز جمعه باز ندارد (و کارگر در نماز شرکت کند) کارگر و کارفرما در ثواب آن نماز شریک هستند . (التهذیب ، ج 2 ، ص 175) .

82 - شب معراج

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

لما اسری بی الی السماء لیله المعراج راءیت تحت العرش سبعین الف مدینه ، کل مدینه کدنیاکم ، و ملائکه ناشری ، اجنحتهم ، یسبحون الله و یهللونه و یقولون اللهم اغفر للذین یحضرون صلوه الجمعه اللهم اغفر للذین یغتسلون یوم الجمعه

وقتی که شب معراج مرا به آسمان بردند ، زیر عرش خدا هفتاد هزار شهر را دیدم که هر شهری همانند دنیای شما بود . و فرشتگانی را دیدم که بالهایشان را گسترده بودند و خدا را تسبیح و تهلیل می کردند و می گفتند خدایا کسانی را که در نماز جمعه حاضر می شوند بیامرزد ، خدایا کسانی را که روز جمعه غسل می کنند ، رحمت کن . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 10 و 11) .

83 - نماز جمعه و هراس روز قیامت

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ما من مؤ من مشى بقدميه الى الجمعه الا خفف الله عليه اهوال يوم القيامه بعد ما يخطب الامام ، و هى ساعه يرحم الله فيها المؤ منين و المومنات

هر مؤ منى كه پياده به نماز جمعه برود ، خداوند (پس ازخطبه امام)هراس روز قيامت را براى او سبک سازد ، چرا كه اين ساعت همان ساعتى است كه خداوند در آن ، مرد و زن مؤ من رامورد رحمت قرار مى دهد . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 41) .

84 - كسانى كه به نماز جمعه نمى روند

قال رسول الله -صلى الله عليه وآله -

لقد هممت انا مر رجلا يصلى بالناس ثم احرق على رجال يتخلفون عن الجمعه بيوتهم

هر آينه دستور دهم مردى راكه براى مردم امامت نماز جمعه كند ، و مردم از شركت در نماز جمعه سرباز زنند ، سزاوار و به جا است كه خانه آنان را آتش زنم . (كنزالعمال ، حديث 21131) .

85 - نماز جمعه و بشخودگى گناهان

عن رسوله -صلى الله عليه وآله -

من اتى الجمعه ايمانا و احتسابا استاءلف العمل

هركس از نظرايمان و طلب پاداش آخرت به نماز جمعه بيايد ، بندگى خدا را از سر گيرد (يعنى تمام گناهان گذشته او بخشوده مى شود) . (وسائل الشيعه ، ج 5 ، ص 3) .

86- روز جمعه ملائكه بر درب مساجد

قال رسول الله -صلى الله عليه وآله -

یبعث الملائکه یوم الجمعه الی ابواب المساجد یکتبون الاول فالاول فاذا صعد الامام علی المنبر طویت الصحف

فرشتگان روز جمعه فرستاده می شوند تا بر درب مساجد ایستاده و نام شرکت کنندگان در نماز جمعه را به ترتیب ورود به مسجد بنویسند و هنگامی که امام جمعه بر روی منبر (جایگاه خطبه) قرار گرفت ، دفاتر ثبت نام برچیده می شود . (کنزالعمال ، حدیث 21056) .

87 - نفرین فرشتگان

عن النبی -صلی الله علیه وآله - قال

من سافر یوم الجمعه علیه ملکان ان لایصاحب فی سفره ، ولا تقضی له حاجه

هر کس که در روز جمعه مسافرت کند ، دو فرشته به وی نفرین می کنند در سفرش یاری نشود وبرای او حاجتی برآورده نگردد . (بحارالانوار ، ج 89 ، ص 214) .

88 - در فضیلت روز جمعه

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

یوم الجمعه سیدالایام و اعظم عندالله من یوم الاضحی و یوم الفطر

پیامبر خدا -صلی الله علیه وآله - فرمود روز جمعه آقای روزهاست و نزد خدا از روز عید قربان و روز عید فطر بزرگتر است (و این امر اهمیت نماز جمعه و بزرگی و ثواب آن را می رساند) . (بحارالانوار ، ج 89 ، ص 267) .

89 - بخشودگی چهار گروه

عن رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اربعه یستاءنفون العمل المریض اذا برء و المشرک اذا اسلم ، و الحاج اذا فرغ و المنصرف من الجمعه

چهار نفر بندگی از سرگیرند (یعنی گناهان گذشته آنها بخشوده می شوند) بیمار آنگاه که خوب شود ، و مشرک آنگاه که اسلام آورد ، حج گزارنده آنگاه که فارغ شود ، و کسی که از نماز جمعه برگردد . (بحارالانوار ، ج 89 ، ص 197)

90 - وضو برای نماز جمعه

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من توضاء فاءحسن ثم اتی الجمعه فدنا و انصت و استمع غفر له مابینه و بین الجعه الاخری ، و زیاده ثلاثه ایام

هرکس وضو بگیرد و وضو را نیکو انجام دهد ، سپس به نماز جمعه بیاید و به خطبه ها گوش فرادهد ، گناهان وی در فاصله میان آن جمعه و جمعه دیگر و سه روز بیشتر از آن بخشیده شود . (سنن ابن ماجد ، ج 1 حدیث 196/1076) .

91 - برتری جمعه های ماه رمضان

عن جابر قال ابوجعفر - علیه السلام -

ان لجمع شهر رمضان لفضلا علی جمع سائر الشهور کفضل رسول الله -صلی الله علیه وآله - علی سائر الرسل

امام باقر (ع) فرمود همانا برای جمعه های ماه رمضان بر جمعه های سایر ماهها برتری است مانند برتری پیامبر خدا (ص) بر سایر پیامبران (بحارالانوار ، ج 89 ، ص 83) .

92 - پیشی گیرندگان به سوی بهشت

عن الصادق - علیه السلام - قال

فضل الله الجمعه غيرها من الايام ، و ان الجنان لتزخرف و تزين يوم الجمعه لمن اتاها ، و انكم لتتسابقون الى الجنه على قدر سبقكم الى الجمعه ، و ان ابواب السماء لتفتح لصعود اعمال العباد

از امام صادق (ع) نقل شده كه فرمودن خداوند متعال روز جمعه را بر ساير روزها برترى داده و بهشت ، روز جمعه براى آنان كه به آن مى آيند زينت داده مى شود ، و شما به اندازه پيشى گرفتنتان به سوى نماز به بهشت پيشى مى گيريد ، و در اين روز درهاى آسمان براى بالا رفتن علمهاى بندگان باز مى شود . (بحارالانوار ، ج 89 ، ص 213) .

93 - ثواب نماز جمعه براى نمازگزاران

عن عبدالله عباس قال

اذا كان يوم امر الله تعالى ان ينصب عندالبيت المعمور منبرا و تحتوشه الملائكه و يؤ ذن جبرئيل و يقدم ميكائيل و يصلون الملائكه خلفه فاذا فرغوا يقول جبرئيل الهى و هبت ثواب هذا الاذن لامه محمد -صلى الله عليه وآله - يقول ميكائيل و هبت ثواب هذه الامامه للاءئمه من امه محمد -صلى الله عليه وآله - و تقول الملائكه و هبنا ثواب هذعه الصلوه للمصلين من امه محمد -صلى الله عليه وآله - فيقول الله تعالى تجودون على و انا اولى بالجود و الكرم اشهدكم انى غفرت ذنوب امه محمد -صلى الله عليه وآله - فيفرقون الى الجمعه الاخرى

ابن عباس مى گويد هنگامى كه روز جمعه فرا رسد ، خداى تعالى امر فرمايد تا منبرى در بيت المعمور ، نصب شود و فرشتگان اطراف آن گرد آيند و جبرئيل

اذان گويد و ميكائيل امامت كند و ملائكه پشت سر او نماز گزارند ، و چون فارغ شوند جبرئيل گويد خداوندا ثواب اين اذان را به امت محمد -صلى الله عليه وآله - هديه نمودم ، و ميكائيل گويد ثواب اين امامت جمعه را به امامان محمد (ص) بخشيدم ، و فرشتگان گويند ثواب اين نماز(جمعه) را به نمازگزاران امت محمد (ص) هديه نموديم ، و خداوند گويد شما بر خلق من جود وكرم نموديد و من به جود و كرم سزاوارترم ، شمارا گواه مى گيرم كه گناهان امت محمد (ص) را بخشيدم ، آنگاه تا جمعه ديگر پراكنده مى شوند . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 61)

94 - فضايل روز جمعه

عن رسول الله -صلى الله عليه وآله -

ان يوم الجمعه سيد الايام ، يضاعف الله فيه السيئات و يرفع فيه الدرجات و يستجيب فيه الدعوات و يكشف فيه الكربات و يقضى فيه الحاجات العظام و هو يوم المزيد ، لله فيه عتقاء و طلقاء من النار ، ما دعاالله فيه احد من الناس ، و عرف حقه و حرمته الا كان حتما على الله ان يجعله نم عتقائه و طلقائه من النار ، و ان مات فى يومه وليلته مات شهيدا و بعث امنا و ما استخف احد بحرمته و ضيع حقه الا كان حقا على الله - عزوجل - ان يصليه نار جهنم الا ان يتوب

از پيامبر خدا -صلى الله عليه وآله - نقل شده كه فرمود همانا روز جمعه آقاى روزهاست ، و خداوند در آن نيكيها را زياد گرداند ، گناهان را محو مى نمايد ،

مقامها را بالا می برد ، دعاها را قبول می کند ، غمها رابرطرف می سازد ، حاجتهای بزرگ را روا می سازد و آن روز ، روز افزون است و در آن روز خداوند مخلوقی را از آتش می کند در آن روز هر کسی از مردم خدا بخواند ، حق و حرمت آن روز را بشناسد ، و بر خداوند واجب است که او را از رها شدگان و آزادشدگان از آتش قرار دهد اگر در روز یا شب بمیرد ، شهید می میرد ، و ایمن برانگیخته می شود و اگر کسی آن روز را سبک بشمارد و حق آن را ضایع گرداند ، برخداوند عزوجل حق است که او را بر آتش جهنم داخل کند ، مگر اینکه توبه کند . (بحارالانوار ، ج 89 ، ص 274) .

95 - فرشتگان و نماز جمعه

عن النبی -صلی الله علیه وآله - قال

اذا کان یوم الجمعه کان علی باب المسجد ملائکه یکتبون الاول فالاول فاذا جلس الامام طووا الصحف ، و جاؤ ا یستمعون الذکر

هنگامی که روز جمعه شد ، بر در مسجد فرشتگانی باشند که داخل شونده اول و دوم را به ترتیب می نویسند ، چون امام به خواندن خطبه شروع کرد ، کاغذها را می پیچند ، و می آیند به ذکر خداگوش فرا می دارند . (بحارالانوار ، ج 89 ، ص 12) .

96 - نزول رحمت در روز جمعه

روی المعلی بن خنیس قال

سمعت اباعبدالله - علیه السلام - یقول من وافق منکم یوم الجمعه فلا یشغلن بشی ء غیر العباده فیه یغفر للعباد ، و تنزل علیهم الرحمه

معلی بن خنیس روایت کرده ، گفت از امام صادق (ع) شنیدم که می فرمود هر کس از شما روز جمعه را درک کند ، به چیزی جز عبادت نپردازد ، زیرا در آن روز آمرزیده می شود و بر آنان رحمت نازل می گردد . (بحارالانوار ، ج 89 ، ص 275) .

د) آداب و کیفیت نماز جمعه

97 - خطبه جزء نماز است

قال الصادق - علیه السلام -

انما جعلت الجمعه رکعتین من اجل الخطبتین ، فهی صلاه حتی ینزل الامام

از این رو نماز جمعه دو رکعت است که دو خطبه قبل از نماز به جای دو رکعت است و آن دو خطبه جزء نماز است تا خطیب فرود آید . (وسائل الشیعه ، ج ، 5 ص 15) .

98 - محدوده نماز جمعه

عن ابی جعفر - علیه السلام - قال

تجب الجمعه علی کل من کان منها علی فرسخین

نماز جمعه بر کسی که در دو فرسنگی آن قرار دارد ، واجب است . (وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 12) .

99 - استثناء سه گروه از وجوب نماز جمعه

قال علی - علیه السلام -

الجمعه واجبه علی کل مؤ من الا الصبی و المراءه و العبد و المریض

نماز جمعه بر هر فرد مؤ من واجب است مگر بر کودک ، زن ، بنده و مریض (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 10) .

100- وقت نماز جمعه

قال الصادق - علیه السلام -

اذا زالت الشمس یوم الجمعه فابداء بالمکتوبه

وقتی که زوال در روز جمعه حاصل شد ، نماز فریضه را شروع کن . (اصول کافی ، ج 2 ، ص 42) .

101 - شرط اجرای نماز جمعه در شهر

قال الصادق - علیه السلام -

لاجمعه الا فی مصر تقام فیه الحدود

نماز جمعه تنها در شهری که در آن حدود شرعی اجرا گردد ، اقامه می شود . (تهذیب ، ج 3 ، ص 238) .

102 - اعمال قبل از شرکت در نماز جمعه

قال الباقر - علیه السلام -

لا تدع الغسل یوم الجمعه فانه سنه و ثم الطیب و البس صالح ثیابک ولیکن فراغک من الغسل قبل الزوال فاذا زالت فقم و علیک بالسکینه و الوقار

غسل روز جمعه را مکن ، که کاری مستحب است و عطر استعمال کن و لباس شایسته خویش را بپوش و باید پیش از ظهر از غسل فارغ گردی ، و چون ظهر شد (برای شرکت در نماز جمعه) بلند شو و بر تو باد به رعایت آرامش و وقار . (اصول کافی ، ج 3 ص 417) .

103 - آمادگی برای نماز جمعه از روز قبل

عن ابی جعفر - علیه السلام - قال

و الله لقد بلغنی ان اصحاب النبی -صلی الله علیه وآله - کانوا یتجهزون للجمعه یوم الخمیس ، لانه یوم مضیق علی المسلمین

قسم به خداوند ، که شنیده ام که اصحاب پیامبر از روز پنجشنبه خود را برای اقامه نماز جمعه آماده می کردند ، چون روز جمعه برای مسلمین

محدود و فشرده بود . (وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 46) .

104 - سکوت هنگام خطبه

قال الصادق - علیه السلام -

اذا خطب الایام یوم الجمعه فلا ینبغی لاحد ان یتکلم حتی یفرغ الامام من خطبته

هنگامی که امام در روز جمعه خطبه می خواند شایسته نیست کسی حرف بزند تا آنگاه که امام از خطبه فارغ شود . (اصول کافی ، ج 3 ، ص 421) .

105 - استفاده از منبر در نماز جمعه

قال الصادق - علیه السلام -

کان رسول الله -صلی الله علیه وآله - اذا خرج الی الجمعه قعد علی المنبر حتی یفرغ المؤ ذنون

چون رسول خدا -صلی الله علیه وآله - به مصلای جمعه می رفت ، بر روی منبر می نشست تامؤ ذن از گفتن اذان فارغ گردد . (تهذیب ، ج 3 ص 244) .

106 - نتیجه رعایت آداب نماز جمعه

قال النبی -صلی الله علیه وآله -

من اغتسل یوم الجمعه و مس من طیب امراءته ، ان کان لها و لبس من صالح ثیابه ثم لم یتخط رقاب الناس و لم یلغ عند الموعظه کان کفاره لما بینهما و من لغی و تخطی رقاب الناس کانت له له ظهرا

هرکس روز جمعه غسل نماید ، و از عصر همسرش به خود بزند و جامه مناسبی بپوشد و به هنگام عبور از صفهای نماز جمعه پای بر روی لباس و سر و دوش مردم نگذارد و هنگام خطبه خواندن امام سخن نگوید ، نماز جمعه او کفاره گناهان او در فاصله دو نماز جمعه می باشد ، ولی اگر در

بین خطبه ها حرف بزند باید نماز ظهر بخواند . (بحارالانوار ، ج 81 ، ص 212) .

107 - وجوب سکوت هنگام خطبه

قال الباقر - علیه السلام -

اذا قام الامام یخطب فقد وجب علی الناس الصمت

هنگامی که امامساءله روز جمعه) خطبه می خواند بر مردم واجب است که سکوت نمایند . (فروع کافی ، ج 3 ، ص 421) .

108 - عدالت درامام جمعه

قال الصادق - علیه السلام -

لا جمعه الا مع امام عدل تقی

نماز جمعه به امامت عادل با تقوا اقامه می شود . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 40) .

109 - نظافت در نماز جمعه

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من قلم اظافیره یوم الجمعه و اخذ من شاربه و استاک و افرغ علی راءسه من الماء حین یروح الی الجمعه شیعه سبعون الف ملک کلهم یستغفرون له و یشفعون له

هر کس ناخنها و شارب خود را در روز جمعه بگیرد ، و مسواک زند و چون آهنگ نماز جمعه کند بر سرش آب بریزد(غسل کند) هفتاد هزار فرشته او را بدرقه نمایند و جملگی برایش استغفار نموده و شفاعتش کنند . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 46) .

110 - چگونه به نماز جمعه برویم

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من اغتسل یوم الجمعه واستاک و مس من طیب کان عنده و لبس من احسن ثیابه ثم خرج حتی اتی الی الجمعه و لم یتخط رقاب الناس ثم انصت الی الخطبه کان کفارد ما بینها و بین الجمعه التی قبلها و زیاده ثلاثه ایام ، لقوله تعالی من جاء بالحسنه فله عشر امثالها

هرکس روز جمعه غسل کرده مسواک زند ، و از عطری که دارد استعمال نماید و بهترین جامه اش را بپوشد ، سپس از خانه بیرون رود تا به مصلای جمعه برسد و (هنگام گذشتن از صف نمازگزاران) پا بر دوش آنها نگذارد و سپس به خطبه گوش فرا دهد ، این عمل او کفاره گناهانی است که در فاصله میان آن جمعه تا جمعه پیشین و سه روز پس از آن از وی سرزده است ، زیرا خدای تعالی می فرماید هرکس کاری نیک انجام دهد ده برابر پاداش دریافت می دارد . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 43) .

111 - آداب امام جمعه

قال الصادق - علیه السلام -

ینبغی للامام یوم الجمعه ان یتطیب و یلبس احسن ثیابه و یتعمم

سزاوار است برای امام جمعه روز جمعه ، عطر بزند ، و بهترین لباس را بپوشد ، و عمامه بر سر بگذارد . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 28) .

112 - آداب نماز جمعه

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من اغسل یوم الجمعه و لبس صالح ثیابه و مس من طیب اهله ، ثم راح الی الجمعه و لم یؤ ذ و لم یتخط رقاب الناس کان کفاره ما بینه و بین الجمعه الاخری و زیاده ثلاثه ایام الی ما شاء الله من الاضعاف ، لان الله یقول من جاء بالحسنه فله عشر امثالها ، و یؤ ت من لدنه اجرا عظیما بعدالعشر

هرکس روز جمعه غسل نماید وجامه مناسبی بپوشد ، و از عطر خانواده استعمال نماید ، سپس به سوی نماز جمعه راونه گردد ، و (در مصلا و مسیر حرکت) موجبات اذیت و آزار کسی را فراهم نساخته و پا بر دوش مردم نگذارد این عمل او کفاره گناهانی است که میان این جمعه و جمعه دیگر و سه روز پس از آن ، از او سر زده است و چون خدا خواهد مضاعف کند ، زیرا خداوند می فرماید هرکس کار نیک انجام دهد ، برای او ده برابر ثواب خواهد بود ، و از سوی خدا به او اجری عظیم داده خواهد شد ، پس از تکیه ده برابر پاداش یابد . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 88) .

113 - واجب شدن نماز جمعه

قال الباقر - علیه السلام -

تجب (الجمعه) علی سبعه نفر من المسلمین

وقتی تعداد نمازگزاران به هفت تن رسید ، نماز جمعه واجب می شود . (وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 8) .

114 - نشستن بین دو خطبه

ان النبی -صلی الله علیه وآله - کان یخطب خطبتین ، یجلس بینهما ، جلسه ، زاد بشر و هو قائم

پیامبر اکرم (ص) در نماز جمعه دو خطبه می خواند و میان آن دو کمی می نشست (بشر)می افزاید آن حضرت بین دو خطبه در حالت ایستاده ، مکث و سکوت می کرد . (سنن ابن ماجد ، ، ج 1 حدیث 198/1090)

115 - جمعیت نماز جمعه

قال الصادق - علیه السلام -

اذا کان قوم فی قریه صلوا اربع رکعات فان کان لهم من یخطب بهم جمعوا اذا کانوا خمسه نفر ، و انما جعلت رکعتین لمکان الخطبتین

اگر کسانی در جایی بودند که (به جای نماز جمعه) نماز ظهر ، بگزارند ، و چنانچه در میان آنها کسانی باشد که قادر به خواندن خطبه جمعه باشد وتعداد حاضران نیز پنج نفر باشد ، باید نماز جمعه بخوانند نماز جمعه به جهت وجود دو خطبه دو رکعت مقرر شده است . (تهذیب ج 3 ، ص 238)

116 - صفوف اول را پر کنید

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ان النبی الله -صلی الله علیه وآله - قال احضروا الذکر وادنوا من الامام فان الرجل لا یزال یتباعد حتی یؤ خر فی الجنه و ان دخلها

به نماز جمعه حاضر شوید و نزدیک امام بنشینید ، چرا که یک فرد هر چه از امام جمعه دور بنشیند در رفته به بهشت در آخر قرار می گیرد ؛ گرچه داخل آن شود . (سنن ابی داود ، ج 1 ، حدیث 663/1108) .

117 - شرایط شروع نماز جمعه

قال الصادق - علیه السلام -

یبداء بالخطبه یوم الجمعه قبل الصلوه ، و اذا صعد الامام جلس ، و اذن المؤ ذنون بین یدیه ، فاذا فرغوا من الاذان قام فخطب و وعظ ثم جلس جلسه خفیفه ، ثم قال فخطب خطبه اخری یدعو فیها ، ثم اقام المؤ ذنون للصلوه و نزل فصلی الجمعه رکعتین یجهر فیها بالقرئه

خطبه نماز جمعه پیش از نماز خوانده می شود و چون امام درجایگاه نماز قرار گرفت می نشیند و مؤ ذنها در حضور او اذان می گویند و هنگامی که اذان پایان یافت امام بلند شده و به خواندن خطبه و موعظه می پردازد ، و در پایان خطبه اول اندکی می نشیند ، سپس بلند می شود و خطبه دیگر را ایراد کرده و دعا می نماید ، سپس اذان گویان اقامه نماز می گویند ، امام از جایگاه پایین می آید و دو رکعت نماز جمعه گزارده و قرائت نماز را بلند می خواند . (سنن ابی داود ، ج 1 ، ص 651 ، حدیث 652/1080) .

118 - مردم به چه صورت بنشینند ؟

قال علی - علیه السلام -

یستقبل الناس الامام (عندالخطبه) بوجوههم و یصغون الیه

مردم به هنگام خطبه رو به روی امام می نشینند و به خطبه او گوش فرا می دهند . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 102) .

119 - پوشش امام جمعه

قال الصادق - علیه السلام -

ینبغی للامام الذی یخطب الناس یوم الجمعه ان یلبس عمامه فی الشتاء و الصیف و یتردی ببرد یمنی او عدنی و یخطب و هو قائم یحمدالله و یثنی علیه ثم یوصی بتقوی الله و یقرء سوره من القرآن صغیره ثم یجلس ثم یقوم فیحمد الله و یثنی علیه و یصلی علی محمد -صلی الله علیه وآله - و علی ائمه المسلمین و یستغفر للمؤ منین و المؤ منات فاذا فرغ من هذا اقام المؤ ذن فصلی بالناس رکعتین یقراء فی الاولی بسوره الجمعه و فی الثانیه بسوره النمافقین

شایسته است خطیب (امام) جمعه در تابستان و زمستان عمامه بگذارد و عبایی از برد یمنی یاعدنی بپوشد و خطبه را ایستاده ایرادکند ، سپس حمد و ثنای الهی گوید و مردم را به تقوا سفارش نماید ، و (در پایان خطبه) سوره کوچکی از قرآن بخواند وبنشیند ، و بعد (برای خطبه دوم)بلند شود و حمد و ثنای خدا کند و صلوات بر محمد و بر ائمه مسلمین بفرستد و برای زنان و مردان مؤ من طلب استغفار نماید . چون خطبه تمام شد ، مؤ ذن اقامه بگوید ، آنگاه امام دو رکعت نماز (در رکعت اول سوره جمعه و در رکعت دوم سوره منافقون) بخواند . (اصول کافی ، ج 3 ،

ص 421) .

120 - حضور در مصلا پیش از شروع خطبه ها

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ان الملائکه علی ابواب المسجد یکتبون الناس علی منازلهم جاء فلان من ساعه کذا و کذا و جاء فلان من ساعه کذا و کذا ، جاء فلان و الامام یخطب ، جاء فلان فادرک الصلوه ، و لم یدرک الخطبه

فرشتگان (در روز جمعه) بر درهای مساجد قرار گیرند ، و اسامی مردم را حسب زمان حضورشان ثبت می نمایند و بنویسند که فلان نمازگزار ساعت چند فلانی ساعت چند و فلانی چه ساعتی وارد شد که امام جمعه در حال خواندن بود ، وفلان فرد آمد و نماز جمعه را درک کرد و به خطبه نرسید . (کنزالعمال ، حدیث ، 21178) .

121 - دو خطبه به جای دو رکعت

قال الصادق - علیه السلام -

انما جعلت الخطبه عوضا عن الرکعتین اسقطتا من صلوه الظهر فهی کالصلوه لایحل فیها الا ما یحل فی الصلوه

خطبه های (نماز جمعه) را به جای دو رکعتی که از نماز ظهر برداشته شده ، قرار داده اند ، پس آنها نیز همچون نمازند و جایز نیست در آنها ، مگر آنکه در نماز جایز شمرده شده است . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 15) .

122 - امام جمعه و خطبه

قال الصادق - علیه السلام -

یبداء بالخطبه یوم الجمعه قبل الصلوه

روز جمعه قبل از نماز جمعه خطبه ایراد می گردد . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 23) .

123 - رعایت ادب در خطبه ها

عن عدی بن حاتم

ان خطیبا خطب عندالنبی -صلی الله علیه وآله - فقال من یطع الله و رسوله و من یعصهما فقال قم و اذهب بئس الخطیب انت

شخصی نزد پیامبر -صلی الله علیه وآله - خطبه ای خواند و گفت چه کسی اطاعت خدا ورسولش را می کند و هرکسی که نافرمانی آن دو را می نماید ؟) حضرت فرمود بلند شو برو ! که بد خطیبی هستی (سنن ابی داود ، ج 1 ، حدیث 69/1099)

124 - خطبه های کوتاه

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ان قصر الخطبه و طول الصلوه مئنه عن فقه الرجل ، فاطیلوا الصلوه ، و اقصروا الخطبه و ان من البیان ، سحرا و انه سیاءتی بعدکم اقوام یطیلون الخطب و یقصرون الصلوه

به درستی که کوتاهی خطبه و طولانی ساختن نماز نشانه فقاهت امام جمعه است ، پس نماز را طولانی و خطبه را کوتاه کنید که بعضی از سخنها دلربا است پس از شما مردمی بیایند که خطبه ها را طولانی و نماز را کوتاه برگزار نمایند . (کنزالعمال ج 7 ، ص 748 ح 21223)

125 - امام جمعه و سلام

عن علی - علیه السلام -

انه کان اذا صعد المنبر سلم علی الناس

علی (ع) هرگاه بر منبر می نشست ، به مردم سلام می کرد . (بحارالانوار ، ج 89 ، ص 257) .

126 - آداب ورود به نماز جمعه

قال علی - علیه السلام -

لا باءس بان یتخطی الرجل یوم الجمعه الی مجلسه حیث کان فاذا خرج الامام فلا یتخطان احد رقاب الناس ولیجلس حیث یتیسر الا من جلس علی الابواب و منع الناس ان یمضوا الی السعه فلا حرمه ان یتخطاه

مانعی ندارد که نمازگزار روز جمعه به جای سمت خود در نماز گام بردارد ، ولی وقتی امام برای خطبه خواندن آماده شد ، کسی نباید بر سر و گردن مردم راه برود بلکه باید هر کجا که ممکن بود بنشیند مگر کسی که در کنار درهای ورودی نشسته باشد و وجود او در آنجا مانع ورود دیگران به قسمتهای خالی باشد که در این صورت اگر لگدمال شود حرمتی ندارد . (وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 94) .

127 - نظافت برای نماز جمعه

قال الصادق - علیه السلام -

لیتزین احدکم یوم الجمعه یغتسل و یتطیب و یسرح لحیته و یلبس انظف ثیابه ولیتهیاء للجمعه ولیکن علیه فی ذلک الیوم السکینه و الوقار

باید هر یک از شما در روز جمعه خود را بیاراید (رعایت چهار نوع نظافت)

1 - غسل کند .

2 - عطر بزند

3 - ریش و موهای خود را شانه کند .

4 - پاکیزه ترین جامه هایش را بپوشد و برای نماز جمعه آماده شود ، البته باید آرامش و وقار در رفتار او نمایان باشد . (فروع کافی ، ج 3 ، ص 417) .

128 - شیوه پیامبر (ص)

قال عن جابربن سمره

کان رسول الله -صلی الله علیه وآله - لایطیل الموعظه یوم الجمعه انما هن کلمات یسیرات

شیوه پیامبر خدا (ص) چنین بود که روز جمعه موعظه را طولانی نمی کرد ، بلکه مواعظ او کلماتی اندک بودند . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 633) .

129 - سوره مؤ منون و منافقون در نماز جمعه

عن النبی -صلی الله علیه وآله - قال

یقرء فی الجمعه فی الرکعه الاولی بسوره الجمعه لیحرض بهاالمؤ منین و فی الثانیه بسوره المنافقین لیفرع بها المنافقون

از پیامبر خدا -صلی الله علیه وآله - نقل شده که فرمود دررکعت اول نماز جمعه سوره جمعه خوانده شود تا به آن مؤ منین را راغب کند و در رکعت دوم سوره منافقین خوانده شود تا به وسیله ان منافقین را بترساند . (بحارالانوار ، ج 89 ، ص 221) .

130 - برگرفتن زینت در روز جمعه

عن الصادق - علیه السلام - فی قوله - عزوجل - خذوا زینتکم عند کل مسجد قال فی العیدین و الجمعه

از امام صادق (ع) در تفسیر سخن خداوند عزوجل (زینت خود را نزد هر پرستشگاه برگیرید)نقل شده است که حضرت فرمود در عید قربان و فطر و جمعه . (وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 78) .

131 - دعای پس از نماز جمعه

قال الصادق - علیه السلام -

من قراء یوم الجمعه بعد فراغه من صلوه الجمعه و قبل ان یثنی رجلیه سوره الاخلاص سبع مرات و فاتحه الکتاب مره ، و قل اعوذ برب الناس سبع مرات ، لم ینزل به بلیه و لم تصبه فتنه الی یوم الجمعه الاخری فان قال اللهم اجعلنی من اهل اجلنه التی حشوها برکه و عمارها الملائکه مع نبینا محمد -صلی الله علیه وآله - و ابینا ابراهیم جمع الله - عزوجل - بینه و بین محمد و ابراهیم - صلوات الله علیهما و الهما - فی دار السلام - صلی الله علی محمد و ابراهیم و علی الهما الطاهرین

هر کس روز جمعه پس از فراغت از نماز جمعه وقبل از آنکه پایش را جمع کند هفت بار سوره اخلاص و یک بار سوره حمد و هفت سوره ناس را بخواند ، تا جمعه آینده بر او گرفتاری و آسیبی نمی رسد . و اگر بگوید خدایا مرا از اهل بهشت قرار بده ، بهشتی سرشار از برکت که فرشتگان آباد کننده آنند ، همراه پیامبرمان محمد (ص) و پدرمان ابراهیم (ع) خداوندمیان او و حضرت محمد و حضرت ابراهیم در بهشت جمع می کند . درود

خدا بر پیامبر اسلام وحضرت ابراهیم و دودمان آنان . (مستدرک الوسائل ، ج 6 ، ص 90) .

فصل بیست و دوم اهمیت و فضیلت مسجد

آیات

1 - نماز وآباد کردن مساجد

انما یعمر مساجد الله من امن بالله و الیوم الاخر و اقام الصلوه و اتی الزکوه و لم یخش الاالله فعسی اولئک ان یکونوا من المهتدین

مساجد الهی را تنها کسی آباد می کند که ایمان به خدا و روز قیامت آورده و نماز را برپا دارد و زکات را بپردازد و ازچیزی جز خدا نترسد ، امید است چنین گروهی هدایت یابند . (سوره توبه ، آیه 18) .

2 - توجه به مسجد

قل امر ربی بالقسط و اقیموا وجوهکم عند کل مسجد و ادعوه مخلصین له الدین

بگو پروردگارم امر به عدالت کرده است ، و توجه خویش را در هر مسجد (و به هنگام عبادت) به سوی او کنید واو را بخوانید ، در حالی که دین (خود) را برای او خالص گردانید . (سوره اعراف ، آیه 29) .

3 - مقام ابراهیم و جایگاه نماز

و اذجعلنا البیت مثابه للناس و امنا و اتخذوا من مقام ابراهیم مصلی و عهدنا الی ابراهیم و اسمعیل ان طهرا بیتی للطائفین و العاکفین و الرکع السجود

و به یاد آر زمانی که کعبه را مقام امن و مرجع امر دین مردم قرار دادیم و امر شد که مقام ابراهیم را جایگاه نماز و عبادت قرار دهید ، و از ابراهیم و اسماعیل پیمان گرفتیم که حرم خدا را پاکیزه دارید ، برای اینکه اهل ایمان به طواف و اعتکاف و رکوع و سجود آیند . (سوره بقره آیه 125) .

4 - محراب عبادت

هو قائم یصلی فی المحراب

حضرت زکریا (ع) در محراب ایستاده مشغول نماز شد . (سوره آل عمران ، آیه 31) .

5 - مسجد ضرار

والذین اتخذوا مسجدا ضرارا و کفرا و تفریقا بین المؤ منین و ارصادا لمن حارب الله و رسوله من قبل و لیحفلن ان اردنا الاالحسنی و الله یشهد انهم لکاذبون

کسانی هستند که مسجدی ساختند برای زیان (به مسلمانان) و (تقویت) کفر و تفرقه افکنی میان مؤ منان و کمینگاه برای کسی که از پیش با خدا و پیامبرش مبارزه کرده بود . آنها سوگند یاد می کنند جزنیکی (و خدمت) نظری نداشته ایم ، اما خداوند گواهی می دهد که آن ها درغگو هستند . (سوره توبه آیه 107) .

6 - مانع ذکر الهی در مسجد

و من اظلم من منع مساجد الهل ان یذکر فیها اسمه و سعی فی خرابها

و چه کسی ظالمتر است از آن که از ذکر نام خدا در مساجد جلوگیری کند وبرای خرابی آن تلاش نماید . (سوره بقره آیه 114) .

7 - مساجد از آن خداست

وان المساجد لله فلاتدعوا مع الله احدا

و اینکه مساجد از آن خداست ، پس هیچ کس را باخواندن نخوانید . (سوره جن ، آیه 17) .

8 - تطهیر مساجد برای نمازگزاران

ان طهرا بیتی للطائفین و الفاکفین و الرکع السجود

خانه مرا برای طواف کنندگان و مجاوران و رکوع کنندگان و سجده کنندگان پاک و پاکیزده کنید . (سوره بقره ، آیه 125) .

9 - زینت کردن هنگاه رفتن به مسجد

یا بنی ادم ! خذوا زینتکم عند کل مسجد

ای فرزندان آدم ! هنگام رفتن به مسجد خود را با زینت بیارایید . (سوره اعراف ، آیه 31) .

10 - بنای مسجد برپایه تقوا

لمسجد اسس علی التقوی من اول یوم احق ان تقوم فیه

آن مسجدی که از روز نخست بر پایه تقوا بنا شده ، شایسته تر است که در آن به (عبادت نماز) بایستی . (سوره توبه آیه 108) .

احادیث

الف) اهمیت و جایگاه مسجد

11 - خانه پرهیزکاران

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

المسجد بیت کل تقی

مسجد خانه هر پرهیزگاری است . (شهاب الاخبار ، ص 23) .

12 - مسجد و بازار

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

شر بقاع الارض الاسواق و خیرالبقاع المساجد و احبهم الی الله اولهم دخولا و اخرهم خروجا منها

بدترین جاهای زمین ، بازار و بهترین مکانهای آن ، مساجد است و محبوبترین افراد نزد خدا کسی است که زودتر از همه به مسجد داخل شود و دیرتر از همه بیرون رود . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 553) .

13 - حریم مسجد

قال علی - علیه السلام -

حریم المسجد اربعون ذراعا و الجوار اربعون دارا من اربعه جوانبها

حریم مسجد چهل ذرع است و چهل خانه از چهار طرف همسایه مسجد است .

(وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 484 ، بحارالانوار ، ج 84 ، ص 3) .

14 - نماز خانه اختصاصی

عن مسمع قال کتب الی ابوعبدالله - علیه السلام -

انی احب لک ان تتخذ فی دارک مسجدا فی بعض بیوتک

مسمع می گوید امام صادق (ع) در نامه ای به من نوشتند که من برای تو دوست دارم که در یکی از اتاقهای خانه مسکونی خود محلی را مسجد ، (مخصوص خواندن نماز) قرار دهی (یعنی اتاقی را فقط برای نمازگزاردن اختصاص دهی و منظور ، مسجد اصطلاحی نیست) (محاسن البرقی ، ج 3 ، ص 445 ، بحارالانوار ، ج 76 ، ص 122) .

15 - مساجد ، خانه پارسایان

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ان المساجد بیوت المتقین ، و من کانت المساجد بیوته فقد ختم الله له بالروح و الرحمه و الجواز علی الصراط الی الجنه

مساجد ، خانه پارسایان است و هرکس مسجد خانه اش باشد (اوقات خود را در آن و به عبادت بگذارند) خداوند انجام کار او را رحمت و شادی قرار داده واجازه عبور از صراط به سوی بهشت را به او خواهد داد . (کنزالعمال ، ج 7 ، ص 659 ، حدیث 20785) .

16 - مساجد ، بازار آخرت

قال رسول الله -صلى الله عليه وآله -

المساجد سوق من السواق الاخره ، قراها المغفره و تحفتها الجنه

مساجد ، بازاری از بازارهای آخرت است که در آن بر سفره آمرزش می نشینند و هدیه آن بهشت است . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 4 ، مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 226) .

17 - زن و مسجد

قال رسول الله -صلى الله عليه وآله -

اذا استاءذنت امراءه احدکم الى المسجد فلايمنعها

اگر زنتان اجازه رفتن به مسجد خواست مانع نشوید . (مستدرک الوسائل ، ج 3 ، ص 446) .

18 - مسجدی و پاداش او

قال رسول الله -صلى الله عليه وآله -

من کان القرآن حدیثه و المسجد بیته بنى الله بیتا فی الجنه

هرکس کلامش قرآن و خانه اش مسجد باشد ، خداوند منزلی در بهشت برای او بنا می کند . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 481) .

19 - نماز همسایه مسجد

قال رسول الله -صلى الله عليه وآله -

لاصلاه لجار المسجد الا فی السمجد

نماز همسایه مسجد جز در مسجد پذیرفته نیست . (میزان الحکمه ، ج 4 ، ص 394) .

20 - بانیان مسجد و دوری از بلا

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ان الله تعالی ، اذا انزل عاهه من السماء علی اهل الارض صرفت من عمارالمساجد

خداوند وقتی مرضی را از آسمان بر مردم فرود آورد آن را از بانیان مساجد دور بگرداند . (نهج الفصاحه ، حدیث 682) .

21 - هشت فایده مسجد

قال الحسن بن علی - علیه السلام -

من ادام الاختلاف الی المسجد اصاب احدی ثمان ایه محکمه و اخا مستفادا و علما مستطرفا و رحمه و کلمه تدله علی الهدی او ترده عن ردی و ترک الذنوب حیاء او خشیه

کسی که همواره به مسجد (برای اقامه نماز و غیره) رفت و آمد کند ، یکی از این هشت فایده بر او برسد

1 - استفاده از آیه روشنی از قرآن

2 - یافتن رفیق نیک

3 - فراگیری علم تازه

4 - برخورداری از رحمتی که در انتظارش بود .

5 - شنیدن سخنی که راهنمای راه باشد .

6 - از انحراف در امان باشد .

7 - موجب ترک گناه از روی حیا شود .

8 - موجب ترک گناه بر اثر ترس گردد . (تحف العقول ، ص 258) .

22 - زائران خدا

عن الحسین - علیه السلام -

اهل المسجد زوار الله و حق علی المزور التحفه لزائره

اهل مسجد ، زائران خدایند و بر صاحب خانه است که به زائش هدیه دهد . (کلمه الامام حسن ، ص 41 ، الحکم الزهرا ، ص 150) .

23 - مساجد را خانه خود قرار دهید

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

کونوا فی الدنیا اضیافا و اتخذوا المساجد بیوتا و عودوا قلوبکم الرقه

در دنیا میهمان باشید و مساجد راخانه خود قرار دهید و دلهایتان رابه نرمی و ملایمت عادت دهید . (بحارالانوار ، ج 83 ، ص 351) .

24 - مجلس پیامبران

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

المساجد مجالس الانبیاء

مساجد محل جلوس پیامبران است . (مستدرک الوسائل ، ج 3 ، ص 363) .

25 - انگیزه حضور در مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من اتی السمجد لشی ء فهو حظه

هرکس به هر جهت که به مسجد آید ، بهره اش همان است . (سنن ابی داود ، ج 1 ، ص 128) .

26 - اهمیت مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ان الله تعالی جعل لی الارض مسجدا و ترابها طهورا

خدای تعالی جعل لی الارض مسجدا و ترابها طهورا

خدای تعالی زمین را برای من (و امت من) مسجد و خاکش را پاک کننده قرار داده است . (شهاب الاخبار ، ص 369) .

27 - بهترین مکان

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

احب البلاد الی الله مساجدها

محبوبترین جای شهرها نزد خدا ، مسجدهای آن شهر است . (نهج الفصاحه ، حدیث 71) .

28 - بهترین مساجد برای زنان

قال الصادق - علیه السلام -

خیر مساجد نسائکم البیوت

بهترین مسجد برای زنان شما خانه ها است . (بحارالانوار ، ج 83 ، ص 371) .

29 - شکایت مسجد

عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

ثلاثه یشکون الی الله - عزوجل - مسجد خراب لایصلی فیه اهله

سه چیز به خدا شکایت می کند مسجد خرابی که اهلش (همسایگانش) در آن نماز نخوانند . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 484) .

30 - مسجد ، زیارتگاه موحدان

حدیث قدسی

قال الله - تبارک و تعالی - ان بیوتی فی الارض المساجد تضیی ء لاهل السماء کما تضیی ء النجوم لاهل الارض الاطوبی لمن کانت المساجد بیوته الاطوبی لعبد توضاء فی بیته ثم زارنی فی بیتی الا ان علی المزور کرامه الزائر ، الا بشر المشائین فی الظلمات الی السماجد بالنور الساطع یوم القیامه خداوند متعال می فرماید خانه های من در زمین همانا مساجد است که برای اهل آسمان می درخشند آن گونه که ستارگان برای اهل زمین می درخشند خوشا به حال آنان که مساجد را خانه خود قرار داده اند ! خوشا به حال بندهای که در خانه خود وضو می گیرد و مرا در خانه ام زیارت می کند ! آگاه باشید که بر زیارت شونده لازم است است که زائر خویش را بزرگ شمرده و به وی احسان نمایند کسانی را که در دل تاریکی شب به سوی مساجد گامی برمی دارند ، به نوری درخشان در روز قیامت بشارت ده . (وسائل الشیعه ، ج 1 ، ص 268) .

31 - تاءثیر علاقه به مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

سبعه یظلهم الله تحت ظل عرشه یوم لاظل الا ظله رجل قلبه معلق بالمساجد

هفت نفرند که خدا (روزی که سایه ای جز سایه او نیست) آنان در سایه عرش خود پناه می دهد مردیکه به مسجد علاقه دارد (مسجد را رها نمیکند) (نهج الفصاحه ، ح 1731) .

32 - نجات اهل مسجد از بلاها

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اذا نزلت العاهات و الافات ، عوفی ، اهل المساجد

هنگامی که مشکلات و بلاها (برای اهل زمین) نازل می شود ، اهل مساج در امانند . (مستدرک الوسائل ج 1 ، ص 226) .

33 - عبور و مرور از مساجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

لاتجعلوا المساجد طرقا حتی تصلوا فیها رکعتین

مساجد را گذرگاه قرار ندهید ، مگر آنکه هنگام عبور دو رکعت نماز در آن بخوانید . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 553) .

34 - مسجد غریب

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

الغرباء فی الدنیا قرآن فی جوف ظالم ، و مسجد فی نادی قوم لایصلی فیه ، و مصحف فی بیت لایقرء فیه و رجل صالح مع قوم سوء

در جهان چهار چیز غریب است

1 - قرآن در سینه ستمگر

2 - مسجد در جمع گروهی که در آن نماز نخوانند .

3 - قرآنی در خانه ای که آن را نخوانند .

4 - مرد پارسا در میان مردم بد . (نهج الفصاحه ، حدیث 2038) .

35 - مردگان و اهل مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ما من یوم الا و ملک ینادی فی المقابر من تغبطون ؟ فیقولون اهل المساجد ، یصلون و لانقدر ، و یصومون ولانقدر

همه روز در میان مردگان فرشته ای ندا در می دهد نسبت به چه کسانی غبطه می خورید ؟ آنها پاسخ می دهند ما نسبت به اهل مساجد غبطه می خوریم ، زیرا ایشان نماز می گزارند و روزه می گیرند و ماتوان انجام آن را نداریم . (مستدرک الوسائل ، ج 3 ، ص 363) .

36 - انسان مسجدی ، الگو و نمونه جامعه

قال الصادق - علیه السلام -

یا فضل ! لایاءتی المسجد من کل قبیله الا وافدها و من کل اهل بیت الا نجیبها ، یا فضل ! لایرجع صاحب السمجد باقل من احدی ثلاث خصال اما دعاء یدعو به یدخله الله به الجنه و اما دعاء یدعو به فیصرف الله عنه به بلاء الدنیا و اما اخ یستفیده فی الله

ای فضل ! از هر جمعی تنها آنان که (در فضایل) از همه برترند و به منزله الگو برای گروه خود هستند به مسجد می آیند و از اهل خانه ای تنها برگزیدگان آن ها به مسجد می آیند . ای فضل ! کسی که اهل مسجد است باز نمی گردد ، مگر اینکه یکی از توفیقات زیر نصیب او خواهد شد موفق به دعایی می شود که خداوند به برکت آن دعا او را به بهشت می برد ، یا دعایی می کند که خداوند به سبب آن ، بلای دنیا را از وی دور می کند ویا دوست و برادری پیدا می کند او را

در رسیدن به اهداف الهی یاری می کند . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 477) .

37- انوار الهی

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

السماجد انوار الله

مساجد انوار الهی است . (مستدرک الوسائل ، ج 3 ، ص 447) .

38 - دلیل عشق مؤ من به مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من احب الله فلیحبنی و من احبنی فلیحب عترتی انی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی و من احب عترتی فلیحب القرآن و من احب القرآن فلیحب المساجد فانها افنیه الله و ابنیته اذن فی رفعها و بارک فیها ، میمونه ، میمون اهلها ، مزینه مزین اهلها ، محفوظه اهلها هم فی صلاتهم و الله فی حوائجهم هم فی مساجدهم والله من ورائهم

کسی که خداوند متعال را دوست بدارد ، بایستی مرا نیز دوست و هر که مرا دوست داشت باید خاندان مرا نیز دوست بدارد من در میان شما دو چیز گرانقدر کتاب خدا و خاندانم را به جای گذاشته ام هرکس که عترتم رادوست داشته باشد ، بایستی قرآن را نیز دوست داشته باشد دوستدار قرآن می بایستی دوستدار مساجد هم باشد ؛ چرا که مساجد ، محضر و خانه های خداوند است که خودش فرمان به برپایی آنها داده و آنها را مبارک گردانیده است مساجد ، فرخنده و اهل آن نیز فرخنده اند مساجد و اهل آن هر دو آراسته و محفوظند اهل مسجد در حال نمازند و خداوند حوایج آنان را رفع می کند آنان در مسجدند و خداوند پشتیبان و یاور آن ها است . (مستدرک الوسائل ، ج 3 ، ص 355) .

39 - احترام مسجد و ملاقات خداوند

قال علی - علیه السلام -

من وقر مسجدا ، لقی الله یوم یلقاه ضاحکا مستبشرا و اعطاه کتابه بیمینه

کسی که حرمت مسجد را نگه داردت روز قیامت خداوند را با چهره ای خندان و شادمان ملاقات می کند وخداوند نامه اش (نامه اعمالش

) را به دست راستش میدهد . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 16) .

40- علت احترام به مساجد

قال الصادق - علیه السلام -

انما لتعظیم المساجد لانها بیوت الله فی الارض

احترام به مساجد از آن رو است که خانه های خدا در روی زمین است . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 6) .

41 - فرشتگان و اهل مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ان للمساجد اوتادا الملائکه جلساوهم ، اذا غابوا افتقدوهم ، و ان مرضوا عادوهم ، و ان کانو فی حاجه اعانوهم

مساجد را میخ هایی (مردانی که حضوری پیوسته در آن دارند) است که فرشتگان با آن همشنین هستند اگر روزی آنان را نبینند ، سراغشان می روند و چون بیمار می شوند ، از آنان عیادت می کنند و اگر در کارها نیازمند کمک باشند ، آنان رایاری می دهند . (بحارالانوار ، ج 80 ، ص 373) .

42 - افراد گریزان از مسجد وتحریم اجتماعی

قال الصادق - علیه السلام -

ان امیرالمؤ منین - علیه السلام - بلغه ان قوما لایحضرون الصلاه فی المسجد فخطب فقال ان قوما لایحضرون الصلاه معنا فی مساجدنا فلایؤ اکلونا و لایشاربونا و لایشاورنا و لایناکحونا و لا یاءخذوا من فیئنا شیئنا او یحضروا معنا صلاتنا جماعه و انی لاوشک ان امرالهم بنار تشتعل فی دورهم فاحرق علیهم او ینتهون قال فامتنع المسلمون عن مؤ اکلتهم و مشاربتهم و مناکحتهم حتی حضروا الجماعه مع المسلمین

به امیرالمؤ منین علی (ع) خبر رسید که گروهی برای نماز در مسجد حاضر نمی شوند ، امیرالمومنین (ع) برای مردم سخنرانی کرده و در ضمن آن فرمودند (گروهی برای نماز خواندن با ما در مساجد حاضر نمی شوند آنان حق ندارند با ما غذا بخورند و بیاشامند و مشورت کنند و با ما ازدواج نمایند و نیز حق ندارند از بیت المال مسلمین استفاده کنند مگر اینکه در نماز جماعت ما حاضر شوند نزدیک است اگر آن ها از کار خود دست بر ندارند فرمان دهم خانه های آنان

را با آتش بسوزانند)آنگاه امام صادق (ع) فرمود مسلمانان از خوردن و آشامیدن و ازدواج با آنان خودداری نمودند تا اینکه آنان در نماز جماعت مسلمین حاضر شوند . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 479) .

43 - نماز خانه در منزل

قال الصادق - علیه السلام -

احب لک ان تتخذ فی دارک مسجدا فی بعض بیوتک

دوست دارم در خانه ات اتاقی به عنوان مسجد قرار دهی . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 584) .

44 - کیفر کناره گیری از مسجد

قال الصادق - علیه السلام -

شکت المساجد الی الله تعالی الذین لایشهدونها من جیرآنهات فاوحی الله الیها و عزتی و جلالی لاقبلت لهم صلاه واحده و لااظهرن لهم فی الناس عداله ولا نالتهم رحمتی ول جاورونی فی جنتی

مساجد ، از همسایگان خود که درمسجد حاضر نمی شوند ، به خداوند شکایت بردند . خداوند متعال به مساجد وحی فرمود به عزت و جلالم سوگند که یک نماز آنان راقبول نخواهم کرد ، در میان مردم عدالتی را از آنان آشکار نمی سازم ، رحمت من شامل آنان نشود و از همسایگی من در بهشتم محروم خواهند بود . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 479) .

45 - سرگرمی به کارهای ناپسند در مسجد

قال الصادق - علیه السلام -

ان النبی -صلی الله علیه وآله - بصر رجلا یخذف بحصاه فی المسجد فقال مازالت تلعن حتی وقعت ثم قال الخذف ، فی النادی من اخلاق قوم لوط ثم تلا و تاءتون فی نادیکم المنکر قال هو الخذف

پیامبر -صلی الله علیه وآله - مردی را دید که در مسجد به سنگ پرانی مشغول است ایشان فرمود این سنگ تا وقتی که مجددا به زمین برسد لعنت می کند سپس فرمود سنگ پرانی در میان جمع از اخلاق قوم لوط است آنگاه امام صادق (ع) این آیه شریفه را که می فرماید و در میان جمع کارهای زشت انجام می دهید (5) تلاوت کرد و فرمود مراد از کار زشت قوم لوط دراین کریمه ، همان سنگ پرانی است . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 514) .

46 - همسایه مسجد کیست ؟

قال علی - علیه السلام -

لاصلاه لجارالمسجد الا فی المسجد الا ان یکون به عذر او به عله فقیل و من جار المسجد یا امیرالمؤ منین ؟ قال من سمع النداء

نماز همسایه مسجد(چنانچه عذر یا بیماری نداشته باشد) جز در مسجد مقبول درگاه الهی نخواهد بود . از آن حضرت سوال شد همسایه مسجد چه کسی است ؟ فرمود کسی که صدای اذان را بشنود . (بحارالانوار ، ج 83 ، ص 380) .

47 - آثار نمازگزاردن در مساجد متعدد

قال الصادق - علیه السلام -

صلوا من المساجد فی بقاع مختلفه فان کل بقعه تشهد للمصلی علیها یوم القیامه

در جاهای مختلف مساجد نماز به جای آورید ، چون جای جای زمین در روز قیامت برای کسی که بر آن نمازگزارده شد ، شهادت می دهد . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 474) .

48 - گرامی داشتن مساجد

قال ابوبصیر

ساءلت اباعبدالله - علیه السلام - عن العله فی تعظیم المساجد ؟ فقال انما امر بتعظیم المساجد لانها بیوت الله فی الارض

ابوبصیر می گوید از امام صادق - علیه السلام - درمورد علت لزوم تعظیم مساجد سوال کردم امام (ع) فرمودند از آن روی به تعظیم و احترام مساجد فرمان داده شد ، که مساجد خانه های خدا در روی زمین هستند . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 557) .

49 - توصیه های پیامبر (ص)

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

الا ادلکم علی ما یمحو الله به الخطایا ، و یرفع به الدرجات ؟ قالوا بلی یا رسول الله . قال اسباع الوضوء علی المکاره و کثره الخطی الی المساجد و انتظار الصلاه بعد الصلاه

می خواهید شما را به کارهایی که خدا به سبب آن گناهان را از بین برده و درجات انسان را افزون می کند راهنمایی کنم ؟ گفتند آری ای رسول خدا حضرت فرمود

1 - وضوی تمام و کامل گرفتن (که با سختی همراه باشد)

2 - فراوان به مساجد رفتن

3 - پس از خواندن نماز ، در انتظار نماز بعدی بودن . (ریاض الصالحین ، ص 297) .

50 - بهره برداری از مسجد

عن الصادق - علیه السلام - قال

لایرجع صاحب المساجد باقل من احدی ثلاث اما دعاء یدعو به یدخله الله له الجنه و اما دعاء یدعو به فیصرف عنه بلاء و اما اخ یستفیده فی الله - عزوجل -

از امام صادق - علیه السلام - نقل شده است که فرمود شخصی که از مسجد باز می گردد ، کمترین چیزی که به چنگ آورده است ، می تواندیکی از سه مورد زیر باشد دخول در بهشت ، دفع بلا ، دوستی که باعث موفقیتهای او در اعمال نیک شود . (بحارالانوار ، ج 74 ، ص 275 ، میزان الحکمه ، ج 4 ، ص 399) .

51 - شکایت مسجد

عن النبی -صلی الله علیه وآله - قال

یجیی ء یوم القیامه ثلاثه یشکون المصحف ، و المسجد ، و العتره یقول المصحف یارب حرفونی و مزقونی و یقول المسجد یارب عطلونی و ضیعونی و تقول العتره یارب قتلونا و طردونا و شردونا ، فاجثوا للرکبتین فی الخصومه فیقول الله ان اولی بذلک

در قیامت سه چیز به حق شکایت برند قرآن ، مسجد ، عترت

قرآن می گوید پروردگارا ! مرا تحریف (از نظر معنی تغییر داده) و پاره پاره کردند . مسجد می گوید پروردگارا ! مرا بیکاره گذاردند و ضایع نمودند .

عترت می گوید بارالها ! ما را کشتند و راندند و آواره کردند .

پیامبر (ص) می فرماید من برای احقاق حق اینها ، در پیشگاه حضرت حق ، زانو می زنم و خداوند می فرماید من به محاکمه خائنان به این سه سزاوارترم . (بحارالانوار ، ج 83 ،

ص 368) .

52 - غبطه مردگان به اهل مسجد

قال رسول الله -صلى الله عليه وآله -

ما من ليله الا و ملک الموت ينادى يا اهل القبور لمن تغبطون اليوم فيقول الموتى انما نغبط المؤ منين فى مساجدهم لانهم يصلون و لا نصلى

هر شب فرشته مرگ ندا دهد اى خفتگان در خاک ! نسبت به چه کسى غبطه مى خوريد ؟ . . . مردگان درجواب گويند ما به مؤ منانى غبطه مى خوريم که در مساجد نماز مى خوانند در حالى که ما نماز نمى خوانيم . (ارشاد القلوب ، ص 65) .

ب) ثواب حضور در مسجد

53 - نمازگزار در قيامت

قال رسول الله -صلى الله عليه وآله -

يا اباذر ! طوبى لاصحاب الالويه يوم القيامه يحملونها فيسبقون الناس الا و هم السابقون الى المساجد بالاسحار و غير الاسحار

اى ابوذر ! خوشا به حال آنان که در روز رستاخيز پرچم در دست دارند و در رفتن به بهشت بر مردم پيشى مى گيرند ، آنان افرادى هستند که سحرگاهان و ساير اوقات به مساجد ازديگران پيشى مى جويند . (مستدرک الوسائل ، ج 3 ، ص 433) .

54 - ضمانت خداوند براى اهل مسجد

قال رسول الله -صلى الله عليه وآله -

خصال ست ما من مسلم يموت فى واحده منهن ، الا کان ضامنا على الله - عزوجل - ان يدخله الجنه منها رجل توضا فاحسن الوضوء ثم خرج الى

مسجد الصلاه فان مات فی وجهه ، کان ضامنا علی الله

شش خصلت است که هر کسی در آن حال بمیرد خداوند - عزوجل - ضمانت نموده که او را در بهشت داخل کند یکی از آن موارد شخصی است که وضوی خویش را نیکو به جای آورد و به سوی مسجد و محل نماز حرکت کند و چون در راه مرگ وی فرا برسد خداوند بهشت را برای او ضمانت نموده است . (مستدرک الوسائل ، ج 3 ، ص 364) .

56 - سکونت درجوار عرش

قال علی - علیه السلام -

تحت ظل العرش یوم لاضل الا ظله رجل خرج من بیته فاسبع الطهر ثم مشی الی بیت من بیوت الله لیقضی فریضه من فرائض الله فهلک فیما بینه و بین ذلک و رجل قام فی جوف اللیل بعد ما هدات العیون فاسبع الطهر ثم ثام الی بیت من بیوت الله فهلک فیها بینه و بین ذلک

مردی که طهارت رانیکو به جای می آورد آنگاه به سوی خانه ای از خانه های خداوند گام برمیداردتا نماز واجب به جای آورد ، در زیر سایه عرش الهی است در آن روز که هیچ سایه ای جز سایه عرش نیست وبا این کار گناهان او آمرزید می شود و همین طور است شخصی که در دل شب ، در حالی که مردم به خواب رفته اند طهارت (وضوی) خویش را نیکو

به جای می آورد و به سوی خانه ای از خانه های خداوند حرکت می کند و در بین خانه و مسجد می میرد . (مستدرک الوسائل ، ج 3 ، ص 365) .

57 - ده حسنه و ده گناه و ده درجه

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من مشی الی مسجد من مساجد الله فله بکل خطوه خطاها حتی یرجع الی منزله عشر حسنات و یمحی عنه عشر سیئات ، ویرفع له عشر درجات

هر که به سوی مسجدی از مساجد خدا روانه شود ، برای هر گامی که برمیدارد (تا وقتی که به منزلش برگردد) ده حسنه برای او نوشته شده و ده گناه از او آمرزیده و ده درجه بر درجاتش افزوده می شود . (ثواب الاعمال ، ص 259) .

58 - رفتن به مسجد در شب

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

بشر المشائین الی المساجد فی ظلم اللیل ، بنور ساطع یوم القیامه

به کسانی که در ظلمت شب به سوی مساجد می روند ، مژده ده که در روز قیامت فروغی درخشنده خواهند داشت . (مستدرک الوسائل ، ج 3 ، ص 363) .

59 - ثواب پیاده رفتن به سوی مسجد

قال الصادق - علیه السلام -

من مشی الی المسجد لم یضع رجله علی رطب ولایابس الا سبحت له الارض الی الارضین السابعه

هرکس پیاده به سوی مسجدروان شود ، پای خود را به هیچ تر و خشکی نمی گذارد ، مگر آنکه از آنجا تا زمین هفتم به جای او پروردگار را تسبیح

می نماید . (ثواب الاعمال و عقاب الاعمال ، ص 51 ، بحارالانوار ، ج 84 ، ص 13) .

60 - اهل مسجد مؤ من اند

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اذ راءیتم الرجل یعتاد المساجد فاشهدوا له بالایمان ، لان الله یقول انما یعمر مساجد الله من امن بالله

هنگامی که دیدید مردی بر رفت و آمد به مسجد مداومت می کند وی را مؤ من بدانید . چونکه خداوند متعال می فرماید آنان که ایمان خداوند دارند ، مساجد خدا را آباد می کنند . (مستدرک الوسائل ، ج 3 ، ص 362) .

61 - نماز در مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من مشی منکم فی ظلم اللیل الی المساجد مشی بالنور التام یوم القیامه یسعی بین یدیه

هرکس از شما در تاریکی شب برخیزد و برای نماز به مسجد برود ، خدای تعالی در روز قیامت به او نوری دهد که پیاپیش او را روشن کند . (شهاب الاخبار ، ص 178) .

62 - آفات سخن ناروا در مسجد گفتن

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

لحدیث البغی فی المسجد ، تاءکل الحسنات کما تاءکل البهیمه الحشیش

سخن ناروا در مسجد ، حسنات انسان را از بین می برد ، چنانچه که چهارپایان ، علفها را می خورند . (مستدرک الوسائل ، ج 3 ، ص 371) .

63 - اهل مسجد ، اهل بهشت است

قال رسول الله -صلى الله عليه وآله -

اجابه المؤ ذن رحمه و ثوابه الجنه و من لم يجب ، خاصمته يوم القيامه فطوبى لمن اجاب داعى الله و مشى الى المسجد ، ولايجيبه و لايمشى الى المسجد الامؤ من من اهل الجنه

پذيرفتن دعوت مؤ ذن ، توفيق و رحمت الهى بوده و پاداش آن بهشت است و كسى كه اين دعوت را پاسخ نگويد روز قيامت او را مؤ اخذه مى كنم خوشا به حال آنان كه نداى دعوت كننده به سوى خدا (موذن) را پاسخ گفته و به مسجد بروند ، زيرا كسى كه به سوى مسجد گام برميدارد ، مؤ من واهل بهشت است . (بحارالانوار ، ج 81 ، ص 154) .

64 - ثمره رفتن به مسجد

قال رسول الله -صلى الله عليه وآله -

والمشى الى المسجد طاعه اللله و طاعه رسوله و من اطاع الله و رسوله ادخله الجنه مع الصديقين و الشهداء و كان فى الجنه رفيق داود - عليه السلام - و له مثل ثواب داود - عليه السلام -

رسول خدا (ص) فرمود قدم برداشتن به سوى مسجد اطاعت از خداوند و پيامبر اوست و هر كس كه از خدا و رسولش اطاعت كند ، خداونداو راهمراه صديقين و شهدا داخل بهشت خواهد كرد و همنشين داود (ع) است و مثل او پاداش مى گيرد . (مستدرک الوسائل ، ج 3 ، ص 368) .

65 - تهديد افراد گريزان از مسجد

قال الصادق - عليه السلام -

ان اناسا كانوا على عهد رسول الله -صلى الله عليه وآله - ابطاوا عن الصلاه فى المسجد ، فقال النبى -صلى الله عليه وآله - ليوشک قوم يدعون الصلوه فى السمجد ان ناءمر بحطب فتوقد عليهم نار فتحرق عليهم بيوتهم

در زمان رسول خدا (ص) برخی از مردم نسبت به رفتن به مسجد و شرکت در نماز کوتاهی می کردند . رسول خدا (ص) فرمودند زود است دستور دهیم خانه های کسانی که نماز در مسجد را ترک می کنند تبر سرشان بسوزانند . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 478 ، صحیح بخاری ، ج 1 ، باب 422) .

66 - مسجد پناهگاهی در بروز حوادث و مشکلات

قال الصادق - علیه السلام -

ما یمنع احدکم اذ دخل علیه غم من غموم الدنیا ان یتوضاء ثم یدخل المسجد فیرکع رکعتین یدعوا الله فیهما اما سمعت الله یقول و استعینوا بالصبر و الصلاه

چون هر یک از شما گرفتار غم و اندوه شد و با مشکل مواجه گردید ، وضو بگیرد و به مسجدی برود و دو رکعت نماز به جای آورد وخدا را بخواند آیا این سخن خداوند را نشینده ای که می فرماید (و از صبر و نماز ، یاری جویید) . (وسائل الشیعه ، ج 5 ، ص 263) .

ج) آباد کردن و بنای مسجد

67 - مسجدی در خانه

قال الصادق - علیه السلام -

احب لک ان تتخذ فی دارک مسجدا فی بعض بیوتک ثم تلبس ثوبین طمرین غلیظین ثم تساءل الله ان یعتقک من النار و ان یدخلک الجنه و لا تتکلم بکلمه باطل و لابکلمه بغی

دوست می دارم در خانه ات اتاقی را به عنوان مسجد قرار دهی آنگاه دو جامه کهنه و خشن پوشیده و از خداوند تقاضا کنی تو را از آتش نجات داده و در بهشت داخل کند و از سخنان باطل و ظالمانه تو را محافظت کند . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 555 ، صحیح بخاری ، ج 1 ص 324) .

68 - مسجد سازی

عن الصادق - علیه السلام -

من بنی مسجدا بنی الله له بیتا فی الجنه

هرکس مسجدی بسازد ، خداوند خانه ای در بهشت برای او می سازد . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 485 ، کنزالعمال ، ج 7 ، ص 469) .

69 - ساختن مصلی در خانه

قال الصادق - علیه السلام -

کان علی - علیه السلام - قد جعل بیتا فی داره لیس بالصغیر و لابالکبیر لصلاته و کان اذا کان اللیل ذهب معه بصبی لایبیت معه فیصلی فیه

امیرالمؤ منین (ع) در خانه خود اتاقی را که نه بزرگ بود و نه کوچک به عنوان محل نماز قرار داده و شبها برای نماز خواندن ، طفل کوچکی رÂکه نمی خوابید ، با خود به آن اتاق برده و نماز می خواند . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 555 ، صحیح بخاری ، ج 1 ، ص 324) .

70 - مساجد نامبارک

قال الباقر - علیه السلام -

جددت اربعه مساجد بالکوفه فرحا لقتل الحسین - علیه السلام - مسجد الاشعث و مسجد جریر و مسجد سماک و مسجد شبث ابن ربعی

به انگیزه خوشحالی از کشته شدن امام حسین (ع) چهارمسجد در کوفه تجدید بنا شد مسجد اشعث مسجد جریر ، مسجد سماک ، و مسجد شبث ابن ربعی . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 520) .

71 - ساختن مسجد و به یاد خدا بودن .

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من بنی مسجدا لیذکر الله فیه بنی له بیت فی الجنه

هرکس مسجدی را به قصد این که در آن نام خدا برده شود بسازد ، برای وی خانه ای در بهشت ساخته می شود . (روضه الواعظین ، ص 370) .

72 - مسجد ساختن در قبرستان

ساءل اباعبدالله - علیه السلام - عن زیاره القبور و بناء المساجد فیها فقال اما زیاره القبور فلاباءس بها و لاینبی عندها مساجد

از امام صادق (ع) در مورد زیارت قبور و ساختن مسجد در قبرستان سوال شد امام (ع) فرمودند زیارت قبور مانعی نداردت ولی نباید در قبرستان مسجد ، ساخته شود . (وسائل الشیعه ، ج 2 ، ص 887) .

73 - آباد کردن مسجد

قال علی - علیه السلام -

ان الله - عزوجل - اذا اراد ان یصیب اهل الارض بعذاب قال لولا الذین یتحابون بجلالی و یعمرون مساجدی و یستغفرون بالاسحار لانزلت بهم عذابی

خداون سبحان وقتی اراده می کند مردم روی زمین را گرفتار عذاب (دنیوی) کند ، گوید اگر نبودند افرادی که مرا به خاطر جلال و جبروتم دوست می دارند و مساجد مرا آباد می کنند و سحرگاهان استغفار می کنند ، عذابم را بر زمینیان نازل می کردم . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 150) .

74 - بنای مسجد برای خدا

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من بنی مسجدلله بنی الله له فی الجنه مثله

هرکس مسجدی برای خدا بسازد ، خداوند خانه ای مثل آن در بهشت برایش بنا می کند . (صحیح مسلم ، ج 5 ، ص 14 ، صحیح بخاری ، ج 1) .

75 - زینت کردن مساجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

لاتزخرفوا مساجدکم کما زخرفت الیهود و النصاری بیعهم

مساجد خود را آنگونه که یهود و نصاری معابد خود را زینت می کردند ، نیارایید . (مستدرک الوسائل ، ج 3 ، ص 372) .

76 - محل دستشویی در مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

واجعلو مطاهرکم علی ابواب مساجدکم

محل تطهیر (آبریزگاه) را خارج از مسجد و در محل ورود به مسجد قرار دهید .

77 - علت ساختن مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

انما نصبت المساجد للقرآن

مساجد برای قرائت قرآن ساخته شده است . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 493) .

78 - توسعه بنای مسجد

ان رسول الله -صلی الله علیه وآله - مر بقوم اسسوا مسجدا لیبنوه فقال او سعوه تملاءوه قال فاوسعوه

رسول خدا -صلی الله علیه وآله - بر جمعی که تازه مشغول بنای مسجدی بودند ، عبور کرد ، و فرمود مسجد را وسیع بسازید ، و آن را پر کنید پس

از آنان به فرمان پیامبر (ص) فضای مسجد را وسیعتر کردند . (سنن بیهقی ، ج 2 ، ص 439) .

79 - سنگریزه های مسجد

قال الباقر - علیه السلام -

اذا خرج احدکم الحصاه من المسجد فلیردها مکانها او فی مسجد اخر فانها تسبح

هرگاه کسی سنگریزه ای را از مسجد بیرون برد ، باید آن را به جای خود و یا مسجد دیگر برگرداند ، زیرا این سنگریزه خدا را تسبیح می گوید . (علل الشرایع ، ج 2 ، ص 320) .

80 - فضیلت نماز در مکانهای مقدس

صلاه فی بیت المقدس الف صلاه و صلاه فی المسجد الاعظم مائه صلاه و صلاه فی مسجدالقبیله خمس وعشرون صلاه و صلاه فی مجسدالسوق اثنتا عشره صلاه

یک نماز دربیت المقدس برابر با هزار نماز و در مسجد بزرگ (جامع) شهر برابر با صد نماز و در مسجد قبیله (محله) برابر بیست و پنج نماز و در مسجد بازار برابر دوازده نماز فضیلت دارد . (بحارالانوار ، ج 102 ، ص 270) .

81 - فضیلت مساجد خاص

قال علی - علیه السلام -

اربعه من قصور الجنه فی الدنیا المسجد الحرام و مسجد الرسول -صلی الله علیه وآله - و مسجد بیت المقدس و مسجد الکوفه

در دنیا چهار عمارت از کاخهای بهشت اند مسجدالحرام ، مسجدالنبی ، (ص) ، مسجد بیت المقدس و مسجد کوفه ، (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 545)

.

82 - فضیلت مسجدالنبی (ص)

قال الصادق - علیه السلام -

صلاه فی مسجدالنبی -صلی الله علیه وآله - تعدل بعشره الاف صلاه

یک نماز در مسجد پیامبر (ص) با ده هزار نماز برابر خواهد بود . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 536) .

83 - نخستین قبله مسلمین

عن جعفر عن ابیه - علیهما السلام -

ان رسول الله -صلی الله علیه وآله - استقبل بیت المقدس سبعه عشر شهرا ثم صرف الی الکعبه و هو فی صلاه العصر

امام صادق (ع) از پدرش نقل می کند که ایشان فرمود رسول خدا (ص) مدت هفده ماه به سمت بیت المقدس نمازگزاردند ، پس از آن در حالی که در نماز عصر بودند ، به سمت کعبه برگشتند (مدت هفده ماه بیت المقدس قبله مسلمانان بود و پس از آن ، کعبه قبله آنان شد) . (قرب الاسناد ، ص 148) .

84 - مسجد خیف

قال الباقر - علیه السلام -

صلی فی مسجد الخیف سبعمائه نبی

هفتصد پیامبر در مسجد خیف ، نماز به جای آورده اند . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 535) .

85 - ثواب نماز در سه نوع مسجد

عن النبی -صلی الله علیه وآله -

فضلت الصلاه فی المسجد الحرام علی غیره بمائه الف صلاه و فی مسجدی بالف صلاه و فی مسجد بیت المقدس بخمسمائه صلاه

نماز در مسجد الحرام برابر صدهزار نماز و در مسجد من (مسجدالنبی) برابر هزار نماز و در مسجد بیت المقدس برابر پانصد نماز در جای دیگر برتری داده شده است . (الانس الجلیل ، ج 1 ، ص 229) .

86 - فضیلت مسجدالحرام

قال الباقر - علیه السلام -

من صلی فی المسجد الحرام صلاه مکتوبه قبل الله منه کل صلاه صلاها منذیوم و جبت علیه الصلاه و کل صلاه یصلیها الی ان یموت

کسی که نمازواجبی را در مسجدالحرام به جای آورد ، خداوند تمامی نمازهایی راکه از آغاز تکلیف بر او واجب شده و نیز نمازهایی را که تا پایان عمر به جای می آورد ، قبول می کند . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 536) .

87 - فضیلت مسجد قبا

قال الصادق - علیه السلام -

من اتی مسجد قبا فصلی فیه رکعتین رجع بعمره

کسی که در مسجد من ، قبا ، دو رکعت نماز بگزارد ، مانند آن کسی است که یک عمره به جای آورده باشد . (وسائل الشیعه ، ج 10 ، ص 278) .

88 - فضیلت مسجد کوفه

قال الباقر - علیه السلام -

لویعلم الناس ما فی مسجد الکوفه لاعدوا له الزاد و الرواحل من مکان بعید ان صلاه فریضه فیه تعدل حجه وصلاه نافله فیه تعدل عمره

اگر مردم ، فضیلت مسجد کوفه را می دانستند ، از راه دور برای رسیدن به این مسجد توشه و مرکب تهیه می کردند خواندن یک نماز واجب در این مسجد ، ثواب یک حج و یک نماز مستحب در آن ثواب یک عمره را دارد . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 525) .

89 - فضیلت مسجد سهله

قال الصادق - علیه السلام -

ما من مکروب یاءتی مسجد السهله فیصلی فیه رکعتین بین العشائین و یدعواالله - عزوجل - الا فرج الله کربته

هرگرفتاری که به مسجد سهله (در کوفه) برود و میان نماز مغرب و عشا دو رکعت نماز به جای آورد و دعا کند ، خداوندمتعال گره از کار فروبسته او خواهد گشود . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 533) .

90 - فضیلت مسجد خیف

قال الباقر - علیه السلام -

من صلی فی مسجد الخیف بمنی مائه رکعه قبل ان یخرج منع عدلت عباده سبعین عاما و من سبح الله فی مائه تسبیحه کتب له کاءجر عتق رقبه ، و من هلل الله فیه مائه تهلیله عدلت اجر احیاء نسمه ، و من حمد الله فیه مائه تحمید عدلت اجر خراج العراقین یتصدق به فی سبیل الله - عزوجل -

هرکس صد رکعت نماز در مسجد خیف (درمنی) به جای آورد ، با هفتصد سال عبادت برابر است و کسی که در این مسجد ، صد مرتبه ، (سبحان الله)بگوید ، ثواب آن برابر با ثواب آزاد کردن بنده است و هر کس در آن جا صد مرتبه (لااله اله الله)بگوید ، برابر است با ثواب کسی که انسانی را زنده کرده باشد و کسی که صد مرتبه (الحمدلله) بگوید ثواب آن برابر است با ثواب مالیات عراقین (خراسان و عراقان) که در راه خدا صدقه بدهد . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 535) .

91 - قال الصادق - عليه السلام -

انه تستحب الصلاه فى مسجد الغدير لان النبى -صلى الله عليه وآله - اقام فيه اميرالمؤ منين - عليه السلام - و هو موضع اظهر الله فيه الحق

نماز خواندن در مسجد غدير مستحب است ، زيرا پيامبر (ص) اميرالمؤ منين (ع) را در آن مكان به جانشينى خويش منصوب فرموده و اين مكان ، محلى است كه خداوند - عزوجل - حق را در آن آشكار نمود . (وسائل الشيعه ، ج 3 ، ص 549) .

92 - مسجد غدير

قال الكاظم - عليه السلام -

صل فيه فان فيه فضلا و قد كان ابى ياءمر بذلك

در اين مسجد (غدير) نماز بخوان ، اين مسجد داراى فضيلت است و پدرمساءله امام صادق نيز به نماز خواندن در اين مسجد سفارش مى كرد . (وسائل الشيعه ، ج 3 ، ص 549) .

93 - پياده به مسجدالحرام رفتن

قال الصادق - عليه السلام -

اذا دخلت المسجد الحرام فادخله حافيا على السكينه والوقار . و قال من دخله بخشوع غفر الله له ان شاء الله قلت ماالخشوع ؟ قال السكينه ، لاتدخل بتكبر

چون وارد مسجد الحرام شوى ، با پاى برهنه و آرامش و قار به اين مكان داخل شو ! كسى كه با حال خشوع به مسجدالحرام داخل شود خداوند گناهان او را مى آمرزد ، ان شاء الله راوى گويد به امام (ع) گفتم خشوع چيست ؟ فرمود خشوع همان آرامش است و با تكبر داخل مشو . (وسائل الشيعه ج 9ص 321 ، بحارالانوار ، ج 96 تص 192) .

ه)آداب ورود به مسجد

94 - دعای ورود به مسجد

قال الصادق - علیه السلام -

اذا دخلت المسجد فاحمد الله واثن علیه وصل علی النبی

هرگاه داخل مسجد شدی ، حمد و سپاس خدا را بگو و بر پیامبر (ص) درود فرست . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 516) .

95 - آداب ورود به مسجد

عن علی - علیه السلام -

من اراد دخول المسجد فلیدخل علی سکون و وقار المساجد بیوت الله و احب البقاع الیه

هر کس می خواهد به مسجد داخل گردد ، با آرامش و با طماءنینه وارد شود ، چون مساجد خانه های خدا و محبوبترین محلها در نظر او است . (من لایحضره الفقیه ، ج 1 ، ص 170) .

96 - دعای هنگام ورود به مسجد

قالت فاطمه الزهراء - سلام الله علیها -

کان رسول الله -صلی الله علیه وآله - اذا دخل المسجد صلی علی النبی و قال اللهم اغفرلی ذنوبی و افتح لی ابواب رحمتک

رسول خدا (ص) هنگام ورود به مسجد صلوات می فرستاد ، و می فرمود خدایا گناهانم را ببخش و درهای رحمت خویش را بر من بگشا . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 518) .

97 - طهارت هنگام ورود به مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

لاتدخل المساجد الا بالطهاره

داخل مساجد مشو ، مگر با وضو(از باب استحباب و نه وجوب) . (مستدرک الوسائل ، ج 3 ، ص 388) .

98 - کراهت سواره رفتن به مسجد

قال الصادق - علیه السلام -

انا اکره ان ادخله راکبا

کراهت دارم که سواره وارد مسجد (کوفه) شوم . (من لایحضره الفقیه ، ج 1 ، ص 230) .

99 - اخلاص در رفت و آمد به مسجد

عن احدهما (الباقر او الصادقانون اساسی - علیهماالسلام - قال

دخل رجلان المسجد ، احدهما عابد و الاخر فاسق فخرجا من المسجد و الفاسق صدیق و العابد فاسق و ذلک انه یدخل العابد المسجد مدلا بعبادته یدل بها فتکون فی ذلک و تکون فکره الفاسق فی التندم علی فسقه و یستغفر الله - عزوجل - مما صنع من الذنوب

دو مرد وارد مسجد شدند یکی عابدو دیگری فاسق بود هر دو در حالی از مسجد خارج شدند که مرد فاسق درستار و مرد عابد فاسق شده بود ، زیرا عابد در حالی که به عبادت خود مغرور است به مسجد آمده و همواره در همین فکر به سر می برد و از عبادت خود راضی است ولی شخص فاسق به ندامت بر فسق و تباهی خویش و طلب آمرزش از خدا به خاطر گناهانش می اندیشد . (وسائل الشیعه ، ج 1 ص 76 ، علل الشرایع ، ج 2 ، ص 354) .

100- کیفیت ورود به مسجد

عن الباقر و الصادق علیهماالسلام

الفضل فی دخول المسجد ان تبداء برجلک الیمنی اذا دخلت و بالیسری اذا خرجت

بهتر آن است که هنگام ورود به مسجد ابتدا پای راست را پیش بگذاری و هنگام خروج پای چپ را . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 517) .

101 - هنگام ورود به مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

تعاهدوا نعالکم عند ابواب المسجد

در پیش درب مسجد ، کفشهایتان را (نسبت به آلودگی) بررسی کنید . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 504) .

102 - پرهیز از بوی بد به هنگام ورود به مسجد

عن ابی بصیر عن ابی عبدالله - علیه السلام -

انه ساءل عن اکل الثوم و البصل والکراث قال لاباءس باءکله نیا و فی القدور و لاباءس باءن یتداوی بالثوم ولکن اذا اکل ذلک فلا یخرج الی المسجد

ابوبصیر می گوید از امام صادق (ع) در مورد خوردن سیر و پیاز و تره سؤ ال کردم امام فرمود خوردن آنها به صورت خام یا پخته اشکالی ندارد . همچنین معالجه بیماری با سیر اشکالی ندارد اما اگر کسی آنهارا خورد (قبل از برطرف کردن بوی آن) به مسجد نرود . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 520 ، صحیح بخاری ج 1 ، ص 402 صحیح مسلم ، ج 5 ، ص 49) .

103 - حضور زنان در مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

لاتمنعواالنساء حظوظهن من المساجد اذا استاءذنوکم

هنگامی که زنان از شما اذن رفتن به مسجد می خواهند ، آنان را از رفتن مساجد محروم نکنید که از مسجد بهره ای دارند . (صحیح مسلم ، ج 4 ، ص 161) .

104 - آداب ورود زنان به مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اذا شهدت احداکن المسجد فلاتمس طیبا

زمانی که یکی از شما زنان به مسجد می آید ، نباید از بوی خوش استفاده نمایند . (صحیح مسلم ، ج 4 ، ص 162) .

105 - باطهارت به مسجد رفتن

قال الصادق - علیه السلام -

علیکم باءتیان المساجد فانها بیوت الله فی الارض من اتاه متطهرا طهره الله من ذنوبه و کتب من زواره فاکثروا فیها من الصلاه و الدعاء

به حضور در مسجد مواظبت کنید ! چرا که مسجد خانه خداوند در زمین است کسی که با طهارت وارد مسجد شود ، خداوند و را از گناهانش پاک می کند و نام وی را در زمره زائران خویش می نویسد پس در مساجد ، فراوان به نماز و دعا بپردازد . (بحارالانوار ، ج 83 ، ص 384) .

106 - بهترین مردم

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

خیرالناس اولهم دخولا فی المسجد و اخرهم خروجا

بهترین مردم کسی است که هنگام ورود به مسجد اولین نفر ، و هنگام خروج از مسجد آخرین نفر باشد . (مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 227) .

107 - مانع ورود به مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ان المسجد لایحل لجنب ولاحائض

همانا ورود افراد جنب و حائض به مسجد حرام است . (کنزالعمال ، ج 7 ، ص 668) .

108 - دعای هنگام ورود به مسجد

قال الباقر - علیه السلام -

اذا خلت المسجد و انت ترید ان تجلس فلا تدخله الا طاهرا و اذا دخلته فاستقبل القبله ثم ادع الله و سله و سم حین تدخله و احمدالله وصل علی النبی -صلی الله علیه وآله -

هگامی که وارد مسجد شدی ، و می خواهی در آن بمانی با طهارت داخل شو ! و چون به مسجد رسیدی روبه قبله کن و خداوند را بخوان و حاجتت را از او درخواست کن و در لحظه ورود به مسجد نام خداوند (بسم الله الرحمن الرحیم) را بر زبان جاری نما و خداوند را ستایش کن و بر پیامبر (ص) درود (صلوات) فرست . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 516) .

109 - مسجد و دهان بدبو

قال علی - علیه السلام -

من اکل شیئا من الموذیات ریحها فلایقربن المسجد

کسیکه چیز بوداری (مثل سیر) بخورد که موجب آزار مردم شود ، به مسجد نرود . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 502) .

110 - توقف در مسجد

قال الباقر - علیه السلام -

ان معناه لاتقربوا مواضع الصلاه من المساجد ، و انتم جنب الا مجتازین

معنای آیه شریفه (ولا جنبا الا عابری سبیل)آن است که در حال جنابت به مسجد داخل نشوید ، مگر این که از آن عبور کنید(از دربی داخل و از درب دیگر خارج شوید .) (وسائل الشیعه ، ج 1 ، ص 489 ، باب 15 ، از ابواب الجنابه ، روایت 20) .

111 - آداب حرکت به مسجد

قال الصادق - علیه السلام -

اذا قمت الی الصلوه ان شاء الله فاءتها سعیا ولتکن علیک السکینه والوقار فما ادرکت فصل و ما سبقت به فاتمه

هنگامی که به سوی نمازحرکت می کنی ، حرکت تو باید شتابان و با آرامش و وقار همراه باشد پس هر مقدار از نماز (جماعت) را درک کردی (با جماعت) برگزار کن و آنچه را که از تو فوت شده (فرادی) به جای آور . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 557) .

112 - آداب ورود به مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اذ دخل المسجد (احدکم) یضع رجله الیمنی و یقول بسم الله و علی الله توکلت ولا حول ولاقوه الا بالله ، و اذا خرج یضع رجله الیسری و یقول بسم الله اعوذ بالهل من الشیطان الرجیم ثم قال یا علی ! من دخل المسجد و یقول کما قلت تقبل الله صلاته و کتب له بکل رکعه صلاها فضل مائه رکعه فاذا خرج یقول مثل ما قلت غفر الله له الذنوب و رفع له بکل قدم درجه و کتب الله له بکل قدم مائه حسنه

هنگامی که یکی از شما به مسجد وارد می شود ، باید پای راست را مقدم داشته و بگوید بسم الله و علی الله توکلت ولاحول و لاقوه الابالله وهنگام خروج پای چپ را مقدم داشته وبگوید بسم الله اعوذبالله من الشیطان

الرجیم آنگاه پیامبر (ص) فرمود یا علی ! کسی که این گونه داخل مسجد شود ، خداوند نماز او را قبول می کند و در برابر هر رکعت نمازی که به جای آورده است فضیلت صد

رکعت نماز را به وی عطا می کند و اگر بدین کیفیت خارج شود ، خداوند گناهان او را می بخشاید و در مقابل هر گامی یک درجه وصد پاداش به وی عطا می نماید . (مستدرک الوسائل ، ج 3 ، ص 391) .

و) آداب داخل مسجد

113 - نشستن روبه قبله

قال علی - علیه السلام -

من السنه اذا جلست فی المسجد ان تستقبل القبله

روبه قبله در مسجد نشستن سنت (و مستحب) است . (بحارالانوار ، ج 83 ، ص 380) .

114 - انتظار نماز در مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

الجلوس فی المسجد انتظار الصلاه عباده ما لم یحدث وقیل یا رسول الله و ما یحدث ؟ قال الاغتیاب

نشستن در مسجد به انتظار نماز عبادت است ، تا حدثی از او سر نزده ، عرض شد ای رسول خدا حدث چیست ؟ فرمود حدث ، غیبت کردن است . (وسائل الشیعه ، ج 8 ، 598 ، اصول کافی ، ج 2 ، ص 357) .

115 - تمیز کردن مسجد

قال الرضا - علیه السلام -

ان الجنه و الحور لتشاق الی من یکسح المسجد او یاءخذ من القذی

بهشت و حوریان بهشتی مشتاق کسی هستند که مسجد را تمیز کند ، یا آلودگیهای آن را بگیرد . (مستدرک الوسائل ، ج 3 ، ص 385) .

116 - ثواب روشنایی مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من اسرج فی مسجد من مساجد الله سراجا لم تزل الملائکه وحمله العرش یستغفرون له مادام فی ذلک المسجد ضوء من السراج

هرکس در مسجدی از مسجدهای خدا چراغی روشن کند ، همواره حاملان عرش الهی و فرشتگان برای اوطلب آمرزش کنند تا روشنی آن چراغ باقی است . (من لایحضره الفقیه ، ج 1 ، ص 169) .

117 - بهره معنوی از مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

کل جلوس فی المسجد لغو الا ثلاثه قراءه مصل ، او ذکرالله اوسائل عن علم

هر نشستی در مسجد لغو است مگر در سه حالت خواندن قرآن ، گفتن ذکر خدا ، سؤ ال (جستوی) علم . (میزان الحکمه ، ج 4 ، ص 393 ، بحارالانوار ، ج 77 ، ص 88) .

118 - خنده در مسجد ، سبب تاریکی قبر

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

الضحک فی المسجد ظلمه فی القبر

خندیدن در مسجد ، موجب تاریکی قبر می شود . (کنزالعمال ، ج 7 ، ص 667) .

119 - نهی نمازمیت در مسجد

قال ابوبکر بن عیسی

كنت فى المسجد و قد جى ء بجنازه فاردت ان اصلى عليها فجاء ابوالحسن الاول - عليه السلام - فوضع مرفقه فى صدرى فجعل يدفعنى حتى اخرجنى من المسجد ثم قال يا ابابكر ان الجنائز لايصلى عليها فى السمجد

در مسجد بودم که جنازه ای آوردند ، خواستم بر آن نماز بخوانم که امام موسی کاظم (ع) وارد مسجد شدند و آرنج خود را بر سینه من گذاشته و به عقب راندند ، تا این که مرا از مسجد بیرون کردند آنگاه فرمودند ای ابوبکر ! در مسجد بر جنازه ها نماز گزارده نمی شود . (الاستبصار ، ج 1 ، ص 473) .

120 - نماز تحیت مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اذا دخلت المسجد فصل رکعتین قبل ان تجلس

هرگاه داخل مسجد شدی ، پیش از آن که بنشینی ، دو رکعت نماز (تحیت) بخوان . (کنزالعمال ، ج 7 ، ص 675 ، حدیث 20861) .

121 - کیفیت حضور کودکان در مسجد

عن جابر عن ابی جعفر - علیه السلام - قال

ساءلته عن الصبیان اذا صفوا فی الصلوه المکتوبه قال لاتؤ خروهم عن الصلاه و فرقوا بینهم

جابر می گوید از امام باقر (ع) در مورد کودکان هنگامی که برای نماز واجب در صف جماعت شرکت می کنند ، سؤ ال کردم امام (ع) فرمود آنان را از صفوف نماز جماعت خارج نکنید ، بلکه آنها را (در میان بزرگسالان) پراکنده سازید . (تهذیب الاحکام ، ج 2 ، ص 380) .

122 - پاداش نشستن در مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ان الله تعالی یعطیک مادمت جالسا فی السمجد بکل نفس تنفس فیه درجه فی الجنه

خداوند - تبارک و تعالی - به عدد هر نفسی که می کشی و در مسجد نشسته ای درجه ای در بهشت به تو پاداش می دهد . (بحارالانوار ، ج 83 ، ص 370) .

123 - ثواب انتظار نماز دیگر

قال الصادق - علیه السلام -

من اقام فی مسجد بعد صلاته انتظارا اللصلاه ، فهو ضیف الله و حق علی الله ان یکرم ضیفه

هرکس در مسجد پس از نمازش در انتظار نماز دیگر بماند ، میهمان خداوند است و بر خداست که میهمانش را گرامی دارد . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 3) .

124 - مانع تاریکی قبر

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من احب ان لایظلم لحده فلینور المساجد

کسی که دوست دارد قبرش تاریک نباشد ، مساجد را نوارنی کند . (مستدرک الوسائل ، ج 3 ، ص 366) .

125 - آداب مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من رد ریقه تعظیما لحق المسجد جعل الله ذلک قوه فی بدنه و کتب له بها حسنه و حط عنه بها سیئه و قال لاتمر بداء فی جوفه الا ابراءته

هركس براى احترام مسجد ، آب دهان خود را فرو برد و در مسجد نيندازد ، خداوند آن را در بدن وى ، به قدرت و توانايى تبديل مى كند و به پاداش اين كار ، براى او حسنه اى مى نويسد وگناهى رااز او مى آمرزد و اين آب دهان ، به هر دردى (كه در بدن او است) برخورد كند آن راشفا مى بشخد . (وسائل الشيعه ، ج 3 ، ص 499) .

126 - نشستن در مسجد ، بهتر از نشستن در بهشت

قال على - عليه السلام -

الجلسه فى الجامع خيرلى من الجلسه فى الجنه فان الجنه فيها رضا نفسى و الجامع فيها رضا ربى

نشستن در مسجد براى من بهتر است از نشستن در بهشت ، زيرا كه بودن در بهشت مرا خشنود مى سازد و بودن در مسجد موجب رضايت و خشنودى خدايم مى باشد . (بحارالانوار ، ج 80 ، ص 362) .

127 - آباد كردن مسجد

قال رسول الله -صلى الله عليه وآله -

ياباذر ! من اجاب داعى الله و احسن عماره مساجدالله كان ثوابه من الله الجنه ، فقلت بابى و امى يا رسول الله كيف يعمر مساجدالله ؟ قال لاترفع فيها الاصوات و لايخاض فيها بالباطل ، ولايشترى فيها ولايباع و اترك اللغو ما دمت فيها فان لم تفعل فلا تلومن يوم القيامه الا نفسك

اى ابوذر ! هركس ندارى منادى خدارا پاسخ گفت و مساجد خداوند را خوب آباد و احيا كرد پاداش او بهشت است گفتم پدر و مادرم فدايت اى پيامبر خدا ! چگونه مساجد خداوند آباد مى شود ؟ فرمود به اينكه صدا در آنها بلند نشودو سخنان باطل در آنها رد و بدل نشود و خريد و فروش درآنها صورت نگيرد و تا هروقت كه در مسجد باشى ! از هر لغو و باطلى بپرهيز ، كه اگر چنين نكنى روز قيامت جز خود را ملامت نخواهى كرد (زيرا به دليل عدم رعايت حقوق مسجد كيفر مى شوى) (بحارالانوار ، ج 80 ، ص 380) .

128 - اذان در مناره مسجد

قال الصادق - علیه السلام -

کان رسول الله -صلی الله علیه وآله - یقول لبلال اذا دخل الوقت یا بلال ! اعل فوق الجدار و ارفع صوتک بالاذان

رسول خدا (ص) هنگامی که وقت نماز فرا می رسید ، به بلال می فرمود ای بلال ! برفراز دیوار (مسجد) برو و با صدای بلند اذان بگو ! (وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 626) .

129 - مسجد و طهارت آن

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

جنبوا مساجدکم النجاسه

مساجد خود را از نجاسات دور نگه دارید . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 504) .

130 - مسجد و آخرالزمان

قال الصادق - علیه السلام -

و راءیت المساجد محتشیه ممن لایخاف الله مجتمعون فیها للغیبه و اکل لحوم اهل الحق و یتواصفون فیها شراب المسکر و راءیت السکران یصلی بالناس فهو لایعقل ولایشان بالسکر (در علامات ظهور) و می بینی که مساجد پر از افرادی است که خوفی از خداوند ندارند . (مردم برای غیبت کردن و خوردن گوشت پیروان حق در مساجد جمع می شوند و درباره نوشیدن مسکر (می) سخن می گویند . امام جماعت را می بینی که مست و خراب امامت مردم را به عهده گرفته و از بابت مستی ، ملامت نمی شود . (روضه الکافی ، ص 39 ، بحارالانوار ، ج 52 ، ص 259) .

131 - تطهیر مسجد

قال الباقر - علیه السلام -

اوحی الله نبیه ان طهر مسجدک

خداوند متعال به پیامبر خویش فرمان داد که مسجد خویش را طاهر کن . (وسائل الشیعه ج 1 ، ص 484) .

132 - خوشبو کردن مسجد

قال علی - علیه السلام -

و جمروها (المساجد) فی کل سبعه ایام

و مساجد را هر هفته خوشبو و معطر کنید . (بحارالانوار ، ج 18 ، ص 107 و 136)

133 - داد و ستد در مسجد

قال الصادق - علیه السلام -

جبنوا مساجدکم البیع و الشراء

مساجدتان را بازاری برای خرید و فروش قرار ندهید . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 507) .

134 - کار در مسجد

ان رسول الله -صلی الله علیه وآله - مر برجل یبری مشاقص له فی المسجد فنهاه و قال انهالغیر هذا بنیت

پیامبر اکرم (ص) مردی را در مسجد دیدند که سرگرم تیز کردن تیر آن بود آن حضرت او را از این کار بازداشتند و فرمودند مساجد برای کاری غیر از این (عبادت) ساخته شده است . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 496) .

135 - کشف عورت در مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

کشف السره و الفخذ و الرکبه فی المسجد من العوره

نمایاندن ناف ، ران و زانو در مسجد ، مانند کشف عورت است . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 515) .

136 - علت تازیانه خوردن

ان امیرالمؤ منین - علیه السلام - راءی قاصا فی المسجد فضربه بالدره و طرده

امیرالمؤ منین (ع) مردی را در مسجد دیدند که مشغول داستان سرایی بود او را تازیانه زدند و از مسجد بیرون کردند . (وسائل الشیعه ج 3 ، ص 515) .

137 - انداختن آب دهان و بینی در مسجد

قال علی - علیه السلام -

من وقر المسجد من نخامته لقی الله یوم القیامه ضاحکا قد اعطی کتابه بیمینه و ان المسجد لیلتوی عند النخامه کتلوی احدکم بالخیزران اذا وقع به

کسی که به احترام مسجد از انداختن اخلاط(آب بینی و سینه) در آن خودداری کند ، در روز قیامت با سرور و شادمانی و در حالی که نامه اعمالش را در دست راست دارد خداوند متعال را ملاقات می کند کسی که در مسجد خلط می اندازد ، مسجد(از نفرت) به خود می پیچد ، همان طور که اگر یکی از شما رابا چوب خیزران بزنند ، از شدت درد به خود می پیچد . (بحارالانوار ، ج 80 ، ص 381) .

138 - خوابیدن در مسجد

قال رسول الله -صلى الله علیه وآله -

من نام فی المسجد بغیر عذر ابتلاه الله بداء لازوال له

کسی که بدون عذر در مسجد بخوابد ، خداوند او را به دردی بی پایان مبتلا می کند . (مستدرک الوسائل ، ج 3 ، ص 373)

139 - قضاوت و اجرای حدود در مسجد

قال الصادق - علیه السلام -

جنبوا مساجدکم البیع و الشراء و المجانین و الصبیان و الاحکام و الضاله و الحدود و رفع الصوت

از خرید و فروش در مسجد و آوردن دیوانگان و کودکان و اجرای احکام و حدود و اعلام اشیاء و گمشده و بلند کردن صدا در آن ، خودداری کنید . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 507) .

140 - اعلام اشیاء گمشده در مسجد

سمع النبی -صلى الله علیه وآله - رجلا یشند ضاله فی المسجد ، فقال قولوا له لا راد الله علیک ، فانها لغیر هذا بنیت

پیامبر خدا (ص) شنیدند که مردی در مسجد اعلام می کند چیزی را گم کرده است تا اگر کسی پیدا کرده است به او بازگرداند آن حضرت فرمودند به او بگویید خدا گمشده ات را به تو برنگرداند ، مسجد برای کارهایی غیر از این ساخته شده است . (من لایحضره الفقیه ، ج 1 ، ص 237)

141- نهی کشیدن شمشیر در مسجد

قال الباقر - علیه السلام -

نهی رسول الله -صلى الله علیه وآله - عن سل السیف و عن بری النبل فی المسجد قال و انما بنی لغیر ذلک

رسول خدا -صلی الله علیه وآله - بیرون آوردن شمشیر از غلاف و تیز کردن در مسجد را نهی کرد و فرمود مسجد را برای کارهایی غیر از این ساخته اند . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 495) .

142 - سرودن شعر در مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من سمعتموه ینشده الشعر فی المسجد (المساجد) فقولوا فض الله فاک انما نصبت المساجد للقرآن

به کسی که در شعر می خواند ، بگویید خداوند دهانت را بشکند ، مساجد را برای خواندن قرآن برپا کرده اند . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 492) .

143 - صدای بلند در مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اذا فعلت امتی خمس عشره خصله حل بها البلاء قیل یا رسول الله ما هن ؟ قال اذا ارتفعت الاصوات فی المساجد

هنگامی که پانزده خصلت در میان امت من رواج یابد ، بلا بر آنان نازل خواهد شد پرسیدند یا رسول الله ! این خصلت ها کدامند ؟ فرمود آن هنگام که در مسجد صدای مردم بلند شود . (تحف العقول ، ص 52) .

144 - تفسیر آیه زینت مسجد

قال ابوبصیر

ساءلته (اباعبدالله - علیه السلام -) عن قوله تعالی خذوا زینتکم عند کل مسجد قال هو المشط عند کل صلاه فرضیه و نافله

از امام صادق - علیه السلام - در مورد سخن خداوند متعال که فرماید زینت خود را در هر مسجد به همراه داشته باشید سؤ ال کردم امام (ع)

فرمودند مراد از زینت ، شانه کردن مو برای نمازهای واجب و مستحبی است . (بحارالانوار ، ج 73 ، ص 116) .

145 - نظافت مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من کنس المسجد یوم الخمیس ، لیله الجمعه فاخرج من التراب ما یذر فی العین غفر الله له

کسی که مسجد رادر روز پنج شنبه ، شب جمعه ، به نظافت مسجد بپردازد ، و به اندازه سرمه ای که درچشم کشیده می شود غبار از مسجد برگیرد ، خداوند او را می آمرزد . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 511) .

146 - وضو گرفتن در مسجد

قال رفاعه بن موسی

ساءلت اباعبدالله - علیه السلام - عن الوضوء فی المسجد ، فکرهه من البول و الغائظ

از امام صادق (ع) راجع به وضو گرفتن در مسجد پرسیدم ، ایشان وضو گرفتن از (حدث) بول و غائط در مسجد را مکروه دانستند . (وسائل الشیعه ، ج 1 ، ص 345) .

147 - جاروب کردن مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من قم مسجدا کتب الله له عتق رقبه و من اخرج منه ما یقذی عینا کتب الله ، عزوجل له کفلین من رحمته

هرکس مسجدی را خاکروبی کند ، خداوند پاداش آزاد کردن بنده ای را برایش می نویسد ، و اگر از این مسجد به اندازه خاشاکی که در چشم می

رود ، غبار برگیرد ، خداوند دو برابر آن ، از رحمت خویش را به وی عطا می فرماید . (بحارالانوار ، ج 80 ، ص 383) .

148 - روشنایی مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من ادخل لیله واحده سراجا فی المسجد غفر الله له ذنوب سبعین سنه و کتب له عباده سنه و له عندالله مدینه و ان زاد علی لیله واحده فله بکل لیله یزید ثواب نبی فاذا تم عشر لیال لا یصف الواصفون ماله عند الله من الثواب ، فاذا تم الشهر ، حرم الله جسده علی النار

کسی که یک شب ، چراغی را در مسجد برافروزد ، خداوند گناهان هفتاد سال او را می آمرزد و ثواب عبادت یک سال را برای او می نویسد ، و خداوند (در بهشت) شهری به او عطا می کند و اگر از یک شب تجاوز کند ، خداوند در برابر هر شب ، ثوابی را که به یکی از پیامبران خویش می دهد ، به وی عطا می فرماید و اگر چراغ افروختن و روشن نگاه داشتن مسجد ، به ده شب رسید ، کسی نمی تواند پاداشی را که وی در نزد خداوند دارد ، بر شمارد . و اگر این

کار به یک ماه رسید ، خداوند بدن او را بر آتش حرام می کند . (بحارالانوار ، ج 80 ، ص 377) .

149 - ثواب مدت اقامت در مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

یا اباذر ! ان الله ما دمت جالسا فی المسجد بکل نفس تتنفس فیه درجه فی الجنه و تصلی علیک الملائکه و یکتب لک بکل نفس تنفست فیه عشر حسنات و یمحی عنک عشر سیئات

ای ابوذر ! خداوند متعال (تا وقتی که در مسجد نشسته ای) در مقابل هر نفسی که می کشی * درجه ای در بهشت به تو عطا می کند و فرشتگان نیز بر تو درود می فرستند و در برابر هر نفس ده پاداش به تو عطا و ده گناه از تو محو می نماید . (وسائل الشیعه ج 3 ص 86)

150 - نشستن در مسجد و رسیدن روزی

قال علی - علیه السلام -

الجلوس فی السمجد من طلوع الفجر الی طلوع الشمس اسرع فی طلب الرزق من الضرب فی الارض

از طلوع فجر تا طلوع خورشید در مسجد نشستن روزی را بهتر (سریع تر) از تلاش برای کسب آن به تو می رساند (مفهوم حدیث این است که بودن در مسجد در اوقات یاد شده روزی انسان را زیاد می کند) (وسائل الشیعه ج 4 ص 1037)

151 - حضور در مسجد نجات از دوزخ

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من جلس فی مصلاه من صلاه الفجر الی طلوع الشمس ستره الله من النار

کسی که در محل نماز خود از نماز تا طلوع خورشید بنشیند خداوند او را از آتش جهنم محفوظ می دارد . (وسائل الشیعه ج 4 ص 1035) .

ز) آداب خروج از مسجد

152 - دعای هنگام خروج از مسجد

قالت فاطمه الزهراء - علیها السلام -

کان رسول الله -صلی الله علیه وآله - اذا خرج من الباب (المسجد) صلی علی النبی و قال اللهم اغفرلی ذنوبی و افتح لی ابواب فضلک

رسول خدا (ص) هنگام خروج از مسجد (صلوات)می فرستاد و می فرمود خداوندا ! گناهانم را مورد آمرزش خویش قرار ده و درهای فضل (همه نعمتهای الهی) خود را بر من بگشا . (وسائل الشیعه ج 3 ص 618)

153 - ناله شیطان

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اذا العبد المسجد فقال اعوذبالله من الشیطان الرجیم قال اوه کسر ظهری و کتب الله له بها عباده سنه و اذا خرج من المسجد یقول مثل ذلک کتب الله بکل شعره علی بدنه مائه حسنه و رفع له مائه درجه

اگر بنده خدا هنگام ورود به مسجد استعاذه کند شیطان می گوید آه کمرم را شکست ! و خداوند به پاداش این عمل برای او عبادت یک سال می نویسد و چنانچه هنگام خروج از مسجد استعاذه کند خداوند به تعداد هر مویی که بر بدن اوست حسنه برای می نویسد و صد درجه به وی عطا می کند . (مستدرک الوسائل ج 3 ص 398)

154 - خروج بدون علت از مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من سمع النداء فی المسجد فخرج من غیر عله فهو منافق الا ان یرید الرجوع الیه

هرکس بدون علت در مسجد ندای نماز (اذان) را بشنود و خارج شود * در زمره منافقین است مگر اینکه قصد برگشت به مسجد داشته باشد . (وسائل الشیعه ج 3 ص 513) .

155 - محبوبترین اهل مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ثم قال و خیر البقاع المساجد و احبهم الی الله اولهم دخولا و آخرهم خروجا منها

بهترین مکانهای زمین مساجد است و محبوبترین اهل مسجد کسی است که هنگام ورود به مسجد اولین نفر و هنگام خروج از آن آخرین نفر باشد . (وسائل الشیعه ج 12 ص 344) .

156 - آفات با عجله خروج از مسجد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

عشرون خصله تورث الفقر الی ان قال -صلی الله علیه وآله - و تعجیل الخروج من المسجد

بیست خصلت موجب پیدایش فقر است و از آن جمله عجله کردن در خروج از مساجد است . (مستدرک الوسائل ج 3 ص 446) .

157 - راندن گناهکاران از مسجد

قال الباقر - علیه السلام -

بینما رسول الله -صلی الله علیه وآله - فی السمجد اذ قال قم یا فلان قم یا فلان قم یا فلان قم یا فلان حتی اخرج خمسه نفر فقال اخرجوا من مسجدنا لاتصلوا فیه وانتم لاتزکون

در حالی که رسول خدا -صلی الله علیه وآله - در مسجد بود فرمود فلانی برخیز . . . تا این که پنج تن را به همین صورت جدا نمود آنگاه فرمود از مسجد ما خارج شوید و تا هنگامی که زکات نمی دهید در مسجد ما نماز به جای نیاورد . (وسائل الشیعه ج 6 ص 12) .

158 - کیفیت ورود به و خروج از مسجد

قال الصادق - علیه السلام -

الفضل فی دخول المسجد ان تبداء برجلک الیمنی اذا دخلت و بالیسری اذا خرجت

بهتر است که هنگام ورود به مسجد پای راست را و در وقت خروج پای چپ را پیش گذاری . (وسائل الشیعه ج 3 ص 575) .

فصل بیستم و سوم اخلاق و صفات نمازگزاران

آیات

1 - نماز ، کارخانه انسان سازی

ان الانسان خلق هلوعا ، اذا مسه الشر جزوعا و اذا مسه الخیر منوعا الاالمصلین

انسان حریص و کم طاقت آفریده شد ، هنگامی که بدی به او برسد بی تابی می کند و وقتی خوبی به او برسد مانع دیگران می شود مگر نمازگزاران . (سوره معارج ، آیات 19 - 22)

2 - نماز ، موهبتی الهی

و اوحینا الیهم فعل الخیرات و اقام الصلوه

انجام کارهای نیک و برپا داشتن نماز را به آنها وحی کردیم . (سوره انبیاء ، آیه 72) .

3 - نماز همراه با مردم داری

قولوا للناس حسنا و اقیموا الصلوه

نمازگزار باید با مردم خوب حرف بزند . (سوره بقره ، آیه 83) .

4 - نماز شرط برادری و اخوت اسلامی

فان تابوا و اقاموا الصلوه و اتوا الرکوه فاخوانکم فی الدین

هرگاه توبه کنند و نماز را برپا دارند وزکات را بپردازند برادر دینی شما هستند . (سوره توبه ، آیه 11) .

5 - یاری طلبی از نماز

یا ایهاالذین امنوا استعینوا بالصبر و الصلوه ان الله مع الصابرین

ای افراد با ایمان ! از صبر و استقامت و از نماز(در برابر حوادث سخت زندگی) کمک بگیرید (زیرا) خداوند با صابران است . (سوره بقره آیه 153) .

6 - نماز وعدالت اجتماعی

قل امر ربی بالقسط و اقیموا وجوهکم عند کل مسجد و ادعوه مخلصین له الدین کما بداکم تعودون

بگو ای رسول ما پروردگار من شما را به عدل و درستی امر کرده و نیز فرموده که در هر عبادت روی به حضرت او آرید و خدا را از سر اخلاص بخوانید که چنانچه شما را در اول بیافرید دیگر بار به سویش باز آیید . (سوره اعراف ، آیه 29) .

7 - مراقبت از نماز

حافظوا علی الصلوات و الصلوه الوسطی و قوموا لله قانتین

در انجام همه نمازها و نماز میانی (ظهر) کوشش و مواظبت کنید در حال عبادت و خضوع کنان برای خدا به پا خیزید . (سوره بقره ، آیه 238) .

8 - وظایف والدین در آموزش نماز

واءمر اهلک بالصلوه و اصطبر علیها

اهل خود را به خواندن نماز امر کن و بر ادای آن شکیبا باش . (سوره طه آیه 132) .

9 - نماز ، بهترین نوع شکرگزاری

انا اعطیناک الکوثر ، فصل

به شکرانه عطایای ما نماز برپادار . (سوره کوثر ، آیه 1 و2)

10 - منافق و اندکی یاد خدا بودن

ان المنافقون یخادعون الله و هو خادعهم و اذا قاموا الی الصلوه قاموا کسالی یراؤ ون الناس و لایذکرون الله الا قلیلا

منافقان می خواهند خدا را فریب دهند ، در حالی که او آنها را فریب می دهد و هنگامی که به نماز برمی خیزند ، با کسالت برمی خیزند ، و در برابر مردم ریا می کنند و خدا را جز اندکی یاد نمی نمایند . (سوره نساء ، آیه 142) .

11- اخلاص در نماز

قل ان صلاتی و نسکی و محیای و مماتی لله رب العالمین ، لاشریک له و بذلک امرت و انا اول المسلمین

بگو همانا نماز و تمام عبادات و زندگی و مرگ من ، همه برای خداون پروردگار جهانیان است ، شریکی برای او نیست و به همین دستور یافته ام و من نخستین مسلمان هستم . (سوره انعام ، آیات 162 و 163) .

12 - نماز ، نشانه ایمان

قل لعبادی الذین امنوا یقیموا الصلوه و ینفقوا مما رزقناهم سرا و علانیه

به بندگان من که ایمان آورده اند بگو نماز را برپا دارند و از آنچه به آنان روزی داده ایم در پنهان و آشکار انفاق کنند . (سوره ابراهیم ، آیه 31)

13 - برپا داشتن نماز ، یکی از اوصاف نیکوکاران

الذین یقیمون الصلوه و یؤ تون الزکوه و هم بالاخره هم یوقنون

(محسنین را با سه وصف ، توصیف کرده می گوید) آنها کسانی هستند که نماز را برپا می دارند و زکات را ادا می کنند و به آخرت یقین دارند . (سوره لقمان ، آیه 4) .

احادیث

14 - محبوبترین بندگان

قال الصادق - علیه السلام -

احب العباد الی الله - عزوجل - رجل صدوق فی حدیثه ، محافظ علی صلواته وماافترض الله علیه مع ادائه الامانه

محبوب ترین بندگان نزد خدا ، مردی است که در سخنش راستگو باشد ، از نماز و هرآنچه که خداوند بر او واجب کرده است ، محافظت کند و ادای امانت نماید . (بحارالانوار ، ج 82 ، ص 11) .

15 - فلسفه سجده بر خاک

قال علی - علیه السلام -

و لما فی ذلک من تعفیر عتاق الوجوه بالتراب تواضعا و التصاق کرائم الجوارح بالارض تضاغرا

ساییدن گونه به خاک نشانه تواضع و گذاردن اعضای شریف بر زمین دلیل کوچکی و حقارت (در برابر خدا) است . (نهج البلاغه ، خطبه 192) .

16 - نماز و شیعیان اهل بیت (ع)

قال الصادق - علیه السلام -

شیعتنا اهل الورع و الاجتهاد و اهل الوفاء و الامانه و اهل الزهد و العباده و اصحاب الاحدی و خمسین رکعه فی الیوم و اللیه

شیعیان ما اهل تقوا و پاکدامنی و جدیت اند و مردمی باوفا و امین اند و اهل زهد و عبادت اند و کسانی هستند که در شبانه روز پنجاه و یک رکعت نماز می خوانند (بحارالانوار ، ج 68 ، ص 167)

17 - فلسفه نماز از دیدگاه نهج البلاغه

قال علی - علیه السلام -

وعن ذلک ما حرس الله عباده المؤ منین بالصلوات و الزکوات ، و مجاهده الصیام فی الایام المفروضات ، تسکینا لاطرافهم و تخشیعا لابصارهم و تذلیلا لنفوسهم ، وتخفیضا لقوبهم و اذهابا للخیلاء عنهم و لما فی ذلک من تعفیر عتاق الوجوه بالتراب تواضعا و التصاق کرائم الجوارح بالارض تصاغرا

خداوند برای حفظ بندگانش از این امور (یعنی ظلم و ستم و شیطان) با نماز ، زکات و مجاهده درگرفتن روزه واجب ، آنان راحراست فرموده است تا اعضا و جوارح آنان آرام و چشم هایشان خاشع و غرایز و تمایلات سرکششان خوار و ذلیل و قلب های آنان خاضع شود و تکبر از آنها رخت بربندد ساییدن پیشانی که بهترین جاهای صورت است برخاک ، موجب تواضع و گذاردن گرامی ترین اعضای بدن بر زمین ، موجب کوچکی (به درگاه خداوند) است . (نهج البلاغه ، خطبه 192) .

18 - بی بهره از نماز

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

و من لم تنهه صلاته عن الفحشاء و المنکر ، لم تزده من الله الا بعدا

هرکس که نمازش او را از فحشا و منکر باز ندارد ، هیچ بهره ای جز دوری از خدا نبرده است . (بحارالانوار ، ج 82 ، ص 198 ، شهاب الاخبار ، ص 215) .

19 - نماز وسیله پاکسازی از کبر

قالت فاطمه الزهراء - علیها السلام -

جعل الله الصلاه تنزیها لکم عن الکبر

خداوند نماز را مایه دوری شما از کبر و خودپسندی قرار داد . (اعیان الشیعه ، ج 1 ، ص 316) .

20 - نماز صحیح

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من اسبغ وضوءه و احسن صلوته و ادی الزکوه ماله و خزن لسانه و کف غضبه و استغفر لذنبه و ادی النصیحه لاهل بیت رسوله فقد الستکمل حقائق الایمان و ابواب الجنه مفتحه له

هر که خوب وضو سازد و نمازش را درست بخواند و زکات مالش را بپردازد و زبانش را نگاه دارد و خشمش را فرو برد و برای گناهانش طلب آمرزش کند و حقوق دوستی خاندان پیغمبر را ادا کند ، حقیقت ایمان را کامل کرده و درهای بهشت برایش باز است . (ثواب الاعمال ، ص 64) .

21 - دینداری مؤ منان

قال الصادق - علیه السلام -

فی خبر طویل ذکرفیه الائمه و علامه الائمه فقال ودینهم الورع و العفه و الصدق و الصلاح و الاجتهاد واداء الامانه الی البر و الفاجر و طول السجود و قیام اللیل و اجتناب المحارم ، و انتظار الفرج بالصبر و حسن الصحبه و حسن الجوار

در خبری طولانی که در آن امامان و نشانه آنان را ذکر کرده است نقل شده که حضرت فرمود دین آنان پرهیز از گناه و عفت و راستی و صلاح و کوشش و ادای امانت به نیک و بد و طول دادن سجده و عبادت شب و پرهیز کردن از حرام و با شکیبایی در انتظار فرج آل محمد (ص) بودن و نیکی مصاحبت و نیکی رفتار با همسایگان است . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 143 ، اصول وافی ، ج 2 ، ص 121) .

22 - ملاک شناخت نمازگزار

قال الصادق - علیه السلام -

یعرف من یصف الحق بثلاث خصال ینظر الی اصحابه من هم ، و الی صلوته کیف هی و فی انی وقت یصلیها فان کان ذامال نظر این یصنع ماله

کسی که متصف و متصل به حق است ، به سه خصلت شناخته می شود

1 - به دوستانش نگاه کنید(چگونه دوستی دارد) .

2 - و نمازش را ببینید چگونه است و در چه وقتی نماز می خواند .

3 - و اگر مالی به دستش آمد چگونه از آن مال استفاده می کند . (مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 184) .

23 - نماز ، خانه اخلاص

قال الباقر - علیه السلام -

الصلاه بیت الاخلاص و تنزیه عن الکبر

نماز (حقیقی و کامل) جایگاه و خانه اخلاص و باعث دوری از کبر و خودپسندی است . (میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 375 ، بحارالانوار ، ج 78 ، ص 183) .

24 - قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

رکعتان من رجل ورع افضل من الف رکعه من مخلط

دو رکعت نماز انسان با تقوا ، برتر از هزار رکعت نماز فرد لاابالی است . (نهج الفصاحه ، حدیث 1672) .

25 - نماز با ورع

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

کن بالعمل بالتقوی اشد اهتماما منک بالعمل فانه لایقل عمل بالتقوی ، یا اباذر ! اصل الدین الورع و راءسه الطاعه و اعلم انکم لو صلیتم حتی تکونوا کالحنایا و صمتم حتی تکونوا کاوتار ما ینفعکم الا بورع

باپایبندی به تقوا بیشتر از عمل ، اهتمام کن . . . اصل دین پرهیزکاری است و راءس آن اطاعت از خداوند است . . . بدان که شماها اگر آن قدر به نماز بایستد که مانند کمان ، خم شوید و آن قدر روزه بگیرید که مانند زه کمان لاغر گردید ، جز با پرهیزکاری به شما سود نخواهد داد . (مکارم الاخلاق ، ص 468) .

26 - نماز عالم

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

رکعتان من عالم افضل من سبعین رکعه من غیر عالم

دو رکعت نماز دانشمند بهتر از به جای آوردن هفتاد رکعت نماز دیگران است . (نهج الفصاحه ، ص 350) .

27 - ویژگی نمازگزار حقیقی

قال الصادق - علیه السلام -

قال الله - تبارک و تعالی - انما اقبل الصلاه لمن تواضع لعظمتی و یکف نفسه عن الشهوات من اجلی ، و یقطع نهاره بذکری ولایتعاظم علی خلقی و یطعم الجائع و یکسوالعاری ، ویرحم المصاب و یؤ وی الغریب فذلک یشرق نوره مثل الشمس

خداوند تبارک و تعالی می فرماید همانا نماز کسی را قبول می کنم که

1 - دربرابر عظمتم تواضع کندو برایم خاکسار باشد .

2 - برای رضای من از شهوت ها دوری جوید ؛

3 - روزهایش را با ذکر من به شب رساند ؛

4 - بر بندگانم فخری نفروشد ؛

5 - گرسنگان را سیر کند ؛

6 - برهنگان را بپوشاند ؛

7 - بر مصیبت دیدگان رحم کند ؛

8 - بی پناهان راپناه دهد ؛

اوست که نور (بندگی اش) مانند خورشید می درخشد . (بحارالانوار ، ج 69 ، ص 391) .

28 - اخلاص در نماز

قال الصادق - علیه السلام -

لیست الصلوه قیامک و قعودک انما الصلوه اخلاصک و ان ترید بها الله وحده

نماز ، قیام و قعود (نشستن و برخاستن) تو نیست ، بلکه نماز ، اخلاص و خداخواهی تو است . (شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید ، ج 1 ، ص 325) .

29 - تواضع موسی (ع) در نماز

عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

اوحی الله - عزوجل - الی موسی - علیه السلام - یا موسی ! انک اذا صلیت وضعت خدک علی التراب

خداوند به موسی - علیه السلام - وحی کرد ای موسی ! هرگاه که تو نمازگزاری ، گونه خود را به عنوان تواضع روی خاک بر زمین می نهی . (اصول کافی ، ج 2 ، باب التواضع ، ص 128 ، حدیث 7) .

30 - نماز ریایی

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من احسن صلاته حین یراه الناس ثم اساء ماحین یخلو ، فتلک استهانه استهان بها ربه

هرکه در حضور مردم نماز خویش نیکو کند و چون به خلوت رود ، آن را بد به جا آورد به پروردگار خویش اهانت کرده است . (نهج الفصاحه ، ص

. (584

31 - غیبت مانع قبولی نماز

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من اغتاب مسلما او مسلمه لم یقبل الله صلوته و لاصیامه اربعین یوما و لیله الا ان یغفر له صاحبه

هرکس مرد یا زن مسلمانی را غیبت کند ، چهل شبانه روز نماز و روزه اش پذیرفته نیست مگر این که غیبت شونده او را ببخشاید . (بحارالانوار ، ج 75 ، ص 258) .

32 - دروغ ، مانع نماز شب

قال الصادق - علیه السلام -

ان الرجل لیکذب الکذبه فیحرم بها صلاه اللیل

همانا مردی دروغ می گوید و آن دروغگویی او را از نماز شب محروم می سازد .

33 - پیروی از هوای نفس

قال علی - علیه السلام -

لو صمت الدهر کله و قعدت اللیل کله و قتلت بین الرکن و المقام ، بعثک الله مع هواک بالغا ما بلغ ، ان فی جنه ففی جنه و ان نار ففی نار

اگر همه روزگار خود را روزه وشب ها را در نماز شب به سر بری و در میان رکن و مقام کشته شوی ، خداوند تو را (در قیامت) با هوای نفس محشور می کند پس اگر هوای دل تو الهی بود ، به بهشت خواهی رفت و اگر جهنمی بود ، به جهنم داخل می شوی . (سفینه البحار ، ج 2 ، ص 827) .

34 - نمازگزاری که به حریم مؤ منین می نگرد

فیما اوحی الله الی داود - علیه السلام -

یا داود ! لربما صلی العبد فاضرب بها وجهه و احجب عنی صوته اتدری من ذلک یا داود ؟ ذلک الذی یکثر الالتفات الی حرم المؤ منین بعین الفسق ، وذلک الذی حدثته نفسه لو ولی امرا لضرب فیه الاعناق ظلما

ای داود ! چه بسا بنده ای نماز می خواند و من آن نماز را به صورتش می زنم و حجابی میان او و خود قرار می دهم که صدای (قرائت) او را نشنوم ای داود ! آیا می دانی که آن نمازگزار کیست ؟ او کسی است که زیاد به خانه وحریم مؤ منان با دیده فسق و فساد نگاه می کند این شخص کسی است که نفسش او را وسوسه نموده و با خود چنین می اندیشد که اگر امیر و حاکم بر مردم شود ، ظالمانه خون بریزد . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص

. (257

35 - اخلاص در عبادت

قال علی - علیه السلام -

طوبی لمن اخلص لله العباده و الدعاء ، ولم یشتغل قلبه بما تراه عیناه و لم ینس ذکر الله بما تسمع اذناه ، و لم یحزن صدره بما اعطی غیره

خوشا به حال کسانی که خالصانه بندگی خداوند کند و قلبش متوجه آنچه که می بیند نگردد و به جهت آنچه می شنود ، از یاد خداوند غافل نشود و سینه اش به سبب آنچه به دیگران داده شده است محزون نگردد . (بحارالانوار ، ج 81 ، ص 261) .

36 - تاءثیر فروتنی در نماز

قال جعفر - علیه السلام -

یابن جندب ! قال الله - عزوجل - فی بعض ما اوحی انما اقبل الصلاه ممن یتواضع لعظمتی ، و یکف نفسه و عن الشهوات من اجلی ، و یقطع نهاره بذرکری ، و لایتعظم علی خلقی ، و یطعم الجایع و یکسوالعاری ، و یرحم المصاب ، ویؤ وی الغریب ، فذلک یشرق نوره مثل الشمس اجعل له فی الظلمه نورا و فی الجهاله حلما اکلاءه بعزتی و استحفظه ملائکتی یدعونی فالبیه و یسالنی فاعطیه فمثل ذلک العبد عندی کمثل جنات الفردوس لاییبس ثمارها و لاتتغیر عن حالها

ای پسرجندب ! خدای - عزوجل - در بعضی از کلام خویش که وحی نموده می فرماید همانا من نماز کسی را می پذیرم که در برابر بزرگی و عظمتم فروتنی کند و خود را برای خشنودی من از شهوات (حرامساءله باز دارد و روزش را به یاد من شب کند وبر خلقم بزرگی نکند گرسنه را سیر نموده و برهنه را بپوشاند و بر مصیبت زده ترحم کند و غریب را پناه دهد

چنین بنده ای نورش مثل نور خوشید خواهد درخشید من برای او در ظلمت ها و تاریکی ها و گرفتاری ها نور و روشنایی قرار می دهم و در میان نادانان او را به زینت حلم و بزرگواری مزین می کنم به عزت و جلالم سوگند ! خود ، او را حراست می نمایم و از ملائکه ام خواسته ام که او را محافظت نمایند او مرا می خواند من او را لبیک می گویم و هرچه سؤ ال و خواهش کند ، به او عطا می نمایم او نزد من مانند باغهای بهشت است که میوه هایش به پایان نمی رسد و تغییر حالت نمی دهد . (بحارالانوار ، ج 69 ، ص 391) .

37 - ریا در عبادت

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ایما عبد التفت فی صلاته ، قال الله تعالی یا عبدی ! الی من تقصد و من تطلب ؟ اربا غیری ترید ؟ او رقیبا سوای تطلب ؟ او جوادا خلای تبغی ؟ و انا اکرم ، الاکرمین ، و اجود الاجودین ، و افضل المعطین ، اثیبک ثوابا لایحصی قدره اقبل علی فانی علیک مقبل و ملائکتی علیک مقبول فان اقبل علی صلاته غفر الله له و تجاوز عنه ما کان منه فان التفت ثالثه اعادالله مقالته ، فان اقبل علی صلاته له ما تقدم من ذنبه فان ، التفت رابعه اعرض الله عنه ، و اعرضت الملائکه عنه ، و یقول ولیتک یا عبدی الی ما تولیت

هرگاه بنده ای در نمازش توجه و التفات به غیر خدا پیدا کند ، خداوند ، - تبارک و تعالی - به

او می فرماید ای بنده من ! اراده چه کسی را می کنی و از که طلب حاجتی می نمایی ؟ آیا پروردگاری غیر من می خواهی و یا ناظری جز من می جویی و یا بخشنده تر از من یافته ای ؟ حال آن که من اکرم الاکرمین و اجودالاجودین و شایسته ترین عطا کنندگان می باشم ، من به تو ثواب بی حساب می دهم که قابل شمارش نباشد ، (بنده من !) به من توجه کن و به سوی من بیا که من نیز به تو روی می آورم و ملائکه ام نیز به تو روی آورده اند اگر روی به خدا آورد ، خداوند گناهش را می آمرزد ، چون مجددا روی برگردانید خداوند گفته اش را تکرار می کند پس اگر بار سوم به غیر خدا رو آورد ، خداوند گناهش را می آمرزد و از تقصیر او می گذرد هرگاه بار سوم به غیر خدا رو آورد ، خداوند سخنان اول را تکرار می فرماید اگر به خدا توجه پیدا کند ، خداوند گناهش را می آمرزد و هرگاه بار چهارم از خداوند روی برگرداند خداوند متعال از او اعراض می نماید و ملائکه اش نیز از او روی گردان می شوند و می فرماید بنده من ! تو را به آنچه در پی آن هستی ، وا می گذارم . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 244) .

38 - نماز و دوری از گناه

اتی النبی -صلی الله علیه وآله - رجل فقال یا رسول الله انی لااصوم الا شهر رمضان لاازید علیه ، ولااصلی الاالخمس لاازید علیها ، و لیس لله

عندی صدقه و لا حج و لا تطوع انا این اذا مت ؟ قال -صلی الله علیه وآله - معی فی الجنه ، اذا حفظت لسانک من اثنین الغیبه والکذب و قبلت من اثنین و الحسد ، و نظرک من اثنین ، ترک النظر الی ما حرم الله و لاتؤ ذی مسلما دخلت معی فی الجنه

مردی به حضور پیامبر اکرم -صلی الله علیه وآله - رسید و گفت من جز در ماه رمضان روزه نمی گیرم و بیش از نماز پنج گانه به جا نمی آورم وبرای خدا صدقه حج ، و اعمال مستحبی هم ندارم بعد از مرگ جای من کجاست ؟ پیامبر (ص) فرمود اگر زبانت را از غیبت و دروغ حفظ کنی و دلت را از کینه و حسد تهی کنی و چشمت را از آنچه خداوند ممنوع ساخته ، بربندی و مسلمانی را نیازاری ، با من در بهشت خواهی بود . (مواعظ العدیده ، ص 43) .

39 - احترام به نماز

قال علی - علیه السلام -

من لم یاءخذ اهبه الصلوه وقتها فما و قرها

کسی که پیش از نماز ، خود را برای نماز آماده نکند ، به نماز احترام نکرده است .

(شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید ، ج 20 ، باب 768 ، ص 329) .

40 - نمازگزار مشرک

تفسیر سعدبن عبدالله بروایه قولویه عنه باسناده - عنهم علیهم السلام - قال

الشرک علی ثلاثه اوجه فشرک بالله ، و شرک بالاعمال و شرک بالریاء و اما شرک الریاء فقول الله - عزوجل - فمن کان یرجوا لقاء ربه فلیعمل عملا صالحا و لایشرک بعباده ربه احدا فهم قوم یحبون ان یباروا الناس فی صلاتهم وصومهم و عبادتهم فسماهم الله مشرکین

شرک بر سه گونه است شرک به خدا ، شرک با اعمال و شرک باریا ، تا آن جا که فرمود اما شرک ریا ، پس گفتار خداوند این است که (هرکس آرزوی

لقای پروردگارش را دارد ، باید عمل صالح داشته باشدو در عبارت پروردگارش احتی را شریک نگیرد) امام (ع) در تفسیر آیه شریفه می فرماید اینان قومی هستند که در نماز ، روزه و عبادات خویش به مبارزه و هم چشمی می پردازند ، لذا خداوند آنان را شمرک می نامد . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 382) .

41 - فریب رکوع و سجود طولانی کسی را نخورید

قال الصادق - علیه السلام -

لاتنظروا الی طول رکوع الرجل و سجوده ، فان ذلک شی ء اعتاده فلو ترکه استوحش لذلک ولکن انظروا الی صدق حدیثه ، و اداء امانته

به طول رکوع و سجود شخص ننگرید (فریفته نگردید) زیرا ممکن است به آن دعوت کرده باشد و اگر ترک کند و حشتش گیرد ، لیکن به راستی گفتار و ادای امانتش بنگرید . (اصول کافی ، ج 3 ، ص 165) .

42 - بالاتر از نماز !

قال علی - علیه السلام -

فانی سمعت جدکما -صلی الله علیه وآله - یقول صلاح ذات البین افضل من عامه الصلاه و الصیام

از پیامبر (ص) شنیدم که می فرمود اصلاح ذات العین (میان مسلمانان) از تمامی نماز و روزه برتر است (که با اختلاف و آشفتگی میان مسلمانان نماز و روزه از بین می رود) .

43 - شیطان و شیوه دعوت به گناه

قال علی - علیه السلام -

یا کمیل ! اقسم بالله لسمعت رسول الله -صلی الله علیه وآله - یقول ان الشیطان اذا حمل قوما علی الفواحش ، مثل الزنا ، و شرب الخمر و الربا و مااشبه ذلک من الخناء و الماثم حبب الیهم العباده الشدیده و الخشوع و الرکوع و الخضوع و السجود ، ثم حملهم علی ولایه الائمه الذین یدعون الی النار و یوم القیامه لاینصرون

ای کمیل ! سوگند به خدا از پیامبر خدا (ص) شنیدم که فرمود شیطان وقتی که بخواهد قومی را گناهانی چون زنا شرابخوری ، ربا و سمعه نماید ، آنان را شیفته عبادات شدید و زیادی با رکوع سجود طولانی و خضوع و خشوع فراوان می گرداند آنگاه آنان را به پیروی از پیشوایان جور و ستم فرا می خواند ، پیشوایانی که انسان را به آتش دعوت می کنند و در قیامت یاری نخواهند شد و کسی به دادشان نخواهد رسید . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 230) .

44 - انجام نمازبرای خودنمایی

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من صلی صلوه یرائی بها فقد اشرک

هر که نمازی برای خودنمایی ، بخواند ، شرک ورزیده است . (تفسیر قرطبی ج 10 ، ص 71) .

45 - نماز بر پایه علم و آگاهی

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

نوم علی علم خیر من صلاه علی جهل

خواب باعلم و آگاهی بهتر از نماز باجهل و نادانی است . (نهج الفصاحه ، حدیث 3140) .

46 - نماز بر پایه یقین

قال علی - علیه السلام -

نوم علی یقین خیر من صلوه فی شک

خوابی که از روی یقین باشد ، بهتر از نمازی است که باشک (نسبت به خداوند) خوانده شود . (بحارالانوار ، ج 33 ، ص 357) .

47 - ترک غیبت

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ترک الغیبه احب الی الله من عشره الاف رکعه تطوعا

ترک غیبت نزدخداوند ازده هزار رکعت نماز مستحبی محبوبتر است . (قصار الجمل ، 2 ، ص 107) .

48 - عذاب نمازگزار ریاکار

قال الصادق - علیه السلام -

یجاء بعبد قوم القیامه قدصلی فیقول یا رب صلیت ابتغاء وجهک فیقال له بل صلیت لیقال ما احسن صلاه فلان ؟ اذهبوا به الی النار

چون روز قیامت فرا رسد ، نمازگزای را می آورند . وی می گوید خداوندا ! من برای خشنودی تونماز گزاردم به او می گویند تو بدان جهت نماز گزاردی که نماز تو را ستایش کنند ، آن گاه به ملائکه دستور می دهد که او را به سوی آتش ببرید . (بحارالانوار ، ج 62 ، ص 301) .

49 - شرایط نماز کامل

قال الصادق - علیه السلام -

لایتم الصلوه الا الذی طهر سابغ و تمام بالغ غیر نازع ولازائغ عرف فوقف واخبت فثبت ؛ فهو واقف بین الیاءس و الطمع والصبر والجزع کان الوعد له صنع والوعید به وقع ؛ بذل عرضه و یمثل غرضه ؛ و بذل فی الله المهجه و الیه و فد و منه استرفد فاذا اتی بذلک کانت هی الصلوه التی بها امر وعنها اخبر و انها هی الصلوه التی تنهی عن الفحشاء و المنکر

نماز به کمال نرسد ، مگر برای کسی که طهارتی همه جانبه داشته باشد و کاملا حق آن را ادا کند و از وسوسه و انحراف به دور باشد ، خدای را بشناسد و برای او خشنود نمایدو ثبات ورزد و چنان امیدوار باشد و برعبادت پایداری کند که گویی بهشت پاداش او است و چنان بیم ناک وبی تاب باشدکه گویی در آتش خشم خدا می سوزد و دارایی خود بذل کرده و مقصودخویش در نظر آورده و جان در راه خدا نهاده و طریق او

را برگزیند در بینی برخاک نهادن (در سجده) کم ترین کراهتی به دل راه ندهد و پیوند علایق را از هر که جز او بریده و تنها متوجه او گردیده وبه حضور او آمده و عطای او را بخواهد پس اگر چنین نمازی به جای آورد ، همان نمازی خواهد بود که به آن امر شده و از آن خبر داده شده و این همان نمازی است که از فحشاء ومنکر باز می دارد . (فلاح السائل ، ص 23) .

50 - اثر غیبت بر نمازگزار

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من اغتاب مسلما او مسلمه لم یقبل الله صلاته و لاصیامه اربعین یوما الا ان یغفر له صاحبه من اغتاب فی شهر رمضان لم یؤ جر علی صیامه

کسی که غیبت مرد یا زن مسلمانی کند ، خداوند متعال نماز و روزه وی راتا چهل روز نمی پذیرد ، مگر آن غیبت شونده از وی راضی گردد کسی که در ماه مبارک رمضان غیبت کند ، از روزه داری خویش اجری به دست نمی آورد . (بحارالانوار ، ج 75 ، ص 258) .

فصل بیست و چهارم اسرار و آثارذکر

آیات

1 - یاد خدا در همه حال

یا ایهاالذین امنوا الذکرو الهل ذکرا کثیرا ، و سبحوه بکره و اصیلا

ای کسانی که ایمان آورده اید ! خدا را بسیار یاد کنید و صبح و شام او را تسبیح نمایید . (سوره احزاب ، آیات 41 ، و 42) .

2 - یاد خدا ، عامل رستگاری

واذکروا الله کثیرا لعلکم تفلحون

خدا را فراوان یاد کنید تا رستگار شوید . (سوره انفال ، آیه 45) .

3 - نتیجه روگردانی از ذکر خدا

و من اعرض عن ذکری فان له معشیه ضنکا

هرکس از یاد من روگردان شود به زندگانی سخت و تنگی مبتلا می گردد . (سوره طه ، آیه 124) .

4 - غفلت از ذکر خدا

و من یعش عن ذکر الرحمن نقیض له شیطانا

هرکس از یاد خدای رحمان غفلت ورزد ، شیطانی را بر او مسلط می کنیم (که پیوسته همراه او باشد) . (سوره زخرف ، آیه 36) .

5 - از غفلت پیشگان مباش !

واذکر ربک فی نفسک تضرعا و خیفه و دون الجهر من القول بالغدو و الاصال و لاتکن من الغافلین

یاد کن پروردگارت را در درون خویش بازاری و ترس و با گفتار آهسته در بامدادان و شامگاهان و از غفلت پیشگان مباش . (سوره اعراف آیه 205) .

6 - یاد خدا در خانه ها

فی بیوت اذن الله ان ترفع و یذکر فیها اسمه یسبح له فیها بالغدو والاصال

(این چراغ پرفروغ) در خانه هایی قرار دارد که خداوند اذن فرموده دیوارهای آن را بالا برند (تا از دستبرد شیاطین و هوسبازان در امان باشد) خانه هایی که نام خدا در آن ها برده می شود . (سوره نور ، آیه 36) .

7- زیاد به یا خدا بودن

و الذاکرین الله کثیرا و الذاکرات

مردانی که بسیار به یاد خدایند و زنانی که بسیار یاد خدا می کنند . (سوره احزاب ، آیه 35) .

8 - غفلت از یاد خدا

یا ایهاالذین امنوا لاتلهکم اموالکم و لااولادکم عن ذکر الله و من یفعل ذلک فاولئک هم الخاسرون

ای کسانی که ایمان آورده اید اموال و فرزندانتان شما را از یاد خدا غافل نکنند و کسانی که چنین کنند زیانکارانند . (سوره منافقین ، آیه 6) .

9 - به یاد خدا باشید !

فاذکرونی اذکرکم

پس به یاد من باشید تا به یاد شما باشیم . (سوره بقره آیه 152) .

10 - در همه حال به یاد خدا باشید

الذین یذکرون الله قیاما و قعودا و علی جنوبهم و یتفکرون فی خلق السموات و الارض ربنا ما خلقت هذا باطلا سبحانک فقنا عذاب النار

همانها که خدا را در حال ایستاده و نشسته و آنگاه که بر پهلو خوابیده اند یاد می کنند و دراسرار آفرینش آسمانها و زمین می اندیشند ومی گویند بارالها ! اینها رابیهوده نیافریده ای ، منزهی تو ما را از عذاب آتش نگاه دار . (سوره آل عمران ، آیه 191) .

احادیث

11 - نتیجه یاد خدا

قال علی - علیه السلام -

من ذکر الله - سبحانه - احیی الله قلبه و نور عقله و لبه

هرکس خداوند سبحان را یاد کند ، خداوند دل او را زنده کرده و عقل و خردش را روشن گرداند . (منتخب الغرر ، ص 19)

12 - نجات از آتش به وسیله کثرت ذکر

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من اکثر ذکر الله - عزوجل - احبه الله و من ذکر الله کثیرا کتبت له براءتان براءه من النفاق

هرکس ذکر خدا را بسیار کند خداوند او را دوست دارد و هر کس ذکرخداوند را بسیار کند ، برای او دو برائت (حکم آزادی) نوشته شود یکی برائت از آتش جهنم و دیگری برائت از نفاق و دورویی . (اصول کافی ، ج 2 ، ص 499 ، ح 3) .

13 - یاد خدا و هدایت

قال علی - علیه السلام -

الذکر نور و رشد

یاد خدانور و هدایت است . (منتخب الغرر ، ص 19) .

14 - ذکرخدا موجب شرح صدر

قال علی - علیه السلام -

الذکر یشرح الصدر

یاد خدا موجب شرح صدر است . (منتخب الغرر ، ص 19) .

15 - گفتار انسان همراه ذکر

قال علی - علیه السلام -

جمع الخیر کله فی ثلاث خصال النظر و السکوت و الکلام فکل نظر لیس فیه اعتبار فهو سهو و کل سکوت لیس فیه فکره فهو غفله و کل کلام لیس فیه ذکر فهو لغو فوطبی لمن کان نظره عبره و سکونته فکرا و کلامه ذکرا و بکی علی خطیئت وامن الناس شره

خیرو سعادت انسان در سه خصلت نهفته است توجه ، سکوت و سخن پس هر توجه و نظری که در آن عبرت نباشد ، بیهوده است و هر سکوتی که همراه آن اندیشه نباشد ، غفلت است و هر سخنی که در آن ذکر خدا نباشد ، لغو است پس خوشا به حال کسی که توجه و نظرش عبرت و

سکوت وی همراه با اندیشه و گفتار او ذکر خدا باشدو در برابر خطاهایش در پیشگاه خدا گریه کندو مردم از شر وی در امان باشند . (خصال ، ج 1 ، ص 98) .

16 - توجه خدابه نمازگزار

قال الباقر - علیه السلام -

ذکر الله لاهل الصلاه اکبر من ذکرهم ایاه ؛ الاتری انه یقول اذکرونی اذکرکم

یاخدا برای نمازگزاران بالاتر از یاد آنها از خدا است . آیا نمی بینی که خدا می فرماید مرا یاد کنیدتا شما رایاد کنم . (بحارالانوار ، ج 82 ، ص 199) .

17 - انس با یاد خدا

قال علی - علیه السلام -

الذکر مفتاح الانس

یاد خدا کلیدانس باخدا است . (انسان در نتیجه یاد خدا ، باخدا ماءنوس می شود) (منتخب الغرر ، ص 19) .

18 - ذکرگفتن در بازار

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من ذکر ا لله فی السوق مخلصا عند غفله الناس و شغلهم بما فیه ، کتب الله له الف حسنه و غفرالله له یوم القیامه مغفره لم تخطر علی قلب بشر

کسیکه در بازار و هنگام غفلت مردم و اشتغال آنان به آنچه در بازار است از روی اخلاص خدا را یاد کند ، خداوند برای او هزارحسنه بنویسد و به گونه ای او را در روز قیامت موردرحمت قرار دهد که به قلب هیچ بشری خطورنکرده باشد . (عده الداعی ، ص 198) .

19 - لذت با یادخدا

قال علی - علیه السلام -

الذکر لذه المحبین

یا خدا لذت و دوست داران است (دوستان خدا از یاد وی لذت می برند) .

(منتخب الغرر ، ص 20) .

20 - موجب روشنی سینه ها

قال علی - علیه السلام -

الذکر نور العقول وحیاه النفوس و جلاء الصدور

یاد خدا نور عقول وزندگی بخش جان ها وموجب روشنی سینه ها است . (منتخب الغرر ، ص 20) .

21 - صلاح قلب

قال علی - علیه السلام -

اصل صلاح القلب اشتغاله بذکر الله

اساس و صلاح قلب اشتغال آن به ذکر خدا است . (منتخب الغرر ص 20) .

22 - ثمره ذکر

قال علی - علیه السلام -

ثمره الذکر استناره القلوب

ثمره و نتیجه ذکرخدا نورانی شدن دل ها است . (منتخب الغرو ، ص 21) .

23 - همیشه یاد خدا

استدیمواالذکر ، فانه ینیرالقلوب و هو افضل العباده

منتخب الغرر ، ص 20) .

24 - بهترین ذکر

قال علی - علیه السلام -

افضل الذکر القرآن ، به تشرح الصدور و تستنیر السرائر

بهترین ذکر ، قرآن است که با تلاوت آن (و تدبر در آیاتش) سینه ها باز و اندرون روشن میگردد . (منتخب الغرر ، ص 20) .

25 - ماءنوس با ذکر خدا

قال علی - علیه السلام -

اذ راءیت الله سبحانه یؤ نسک بذکره فقد احبک

هرگاه دیدی خداوند سبحان تو را به ذکر خود ماءنوس کرده است (بدان که) تو را دوست می دارد . (منتخب الغرر ، ص 21) .

26 - همنشین باخدا

قال علی - علیه السلام -

ذاکر الله سبحانه مجالسه

آن که یاد خدا می کند ، همنشین خدا است . (منتخ الغرر ، ص 21) .

27 - انس با خدا

قال علی - علیه السلام -

ثمره الانس بالله الاستیحاش من الناس

نتیجه ماءنوس شدن با(ذکر) خداوند ، دوری گزیدن از مردم است . (منتخب الغرر ، ص 21) .

28- کارگشائی ذکر

قال علی - علیه السلام -

خیر ما استنجحت به الامور ذکرالله سبحانه

بهترین چیزی که کارها به وسیله آن به سامان رسند ، ذکر خداوند سبحان است . (منتخب الغرر ، ص 21) .

29 - نورایمان

قال علی - علیه السلام -

ذکرالله نورالایمان

یاد خدا ، نور ایمان است . (منتخب الغرر ، ص 21) .

30 - راندن شیطان

قال علی - علیه السلام -

ذکرالله مطرده الشیطان

یاد خدا بودن ، موجب راندن شیطان است . (منتخب الغرر ، ص 21) .

31 - روش پرهیزکاران

قال علی - علیه السلام -

ذکرالله شیمه المتقین

به یاد خدا بودن ، شیوه پرهیزکاران است . (منتخب الغرر ، ص 22) .

32 - آرامش دلها

قال علی - علیه السلام -

ذکرالله جلاء الصدور و طماءنینه القلوب

یاد خدا روشنی سینه ها و آرامش دلها است . (منتخب الغرر ، ص 22) .

33 - قوت جانها

قال علی - علیه السلام -

ذکرالله قوت النفوس و مجالسه المحبوب

یاد خدا غذای جانها و همنشینی بامحبوب است . (منتخب الغرر ، ص 22) .

34 - سرمایه هر مؤ من

قال علی - علیه السلام -

ذکرالله راءس مال کل مؤ من و ربحه السلامه من الشیطان

ذکر خدا سرمایه هر مؤ منی است و سود آن ، سالم ماندن از شر شیطان است . (منتخب الغرر ، ص 22) .

35 - داروی بیماریهای روحی

قال علی - علیه السلام -

ذکر الله دواء اعلال النفوس

یاد خدا داروی بیماری ها روح است . (منتخب الغرر ، ص 22) .

36 - قال علی - علیه السلام -

ذکرالله دعامه الایمان و عصمه من الشیطان

یاد خدا پشتوانه ایمان ونگهدارنده از شر شیطان است . (منتخب الغرر ، ص 22) .

37 - خلق هرنیکوکار

قال علی - علیه السلام -

ذکرالله سجیه کل محسن وشیمه کل مؤ من

یاد خدا شیوه هر نیکوکار و روش هر فرد با ایمان است . (منتخب الغرر ، ص 22) .

38 - موجب سرور مؤ من

قال على - عليه السلام - ذكرالله مسره كل متق ولذه كل موقن

ياد خداموجب سرور و شادمانى هر پرهيزكار و التذاذ هر صاحب يقين است . (منتخب الغرر ، ص 23) .

39 - شنونده ذكر خدا

قال على - عليه السلام -

سامع ذكر الله ذاكر

شنونده ذكر خدا ، ذاكر خدا است . (منتخب الغرر ، ص 23) .

40 - مشغول ذكر خدا

قال على - عليه السلام -

طوبى لمن صمت الابذكرالله

خوشا به حال كسى كه مشغول ذكر خدا باشدو از گفتار بيهوده خاموش بماند . (منتخب الغرر ، ص 23) .

41 - زبان مشغول ذكر خدا

قال على - عليه السلام -

طوبى لمن شغل قبله بالشكر و لسانه بالذكر

خوشا به حال كسى كه دلش را به شكر و زبانش را به ذكر خداوند مشغول دارد . (منتخاب الغرور ، ص 23) .

42 - روشنى قلب

قال على - عليه السلام -

عليک بذكر الله ، فانه نورالقلب

پایبند به ذکر خدا باش که آن روشنی قلب است . (منتخب الغرر ، ص 23) .

43 - زنده بودن دلها

قال علی - علیه السلام -

فی الذکر حیاه القلوب

یاد خدا موجب زندگی دلها است . (منتخب الغرر ، ص 23) .

44 - یاد خدا

قال علی - علیه السلام -

من ذکرالله ذکره

هرکه در یاد خدا باشد ، خدا او رایاد کند(همیشه نظر لطف به او دارد) . (منتخب الغرر ، ص 24) .

45 - بصیرت در کارها

قال علی - علیه السلام -

من ذکر الله استبصر

هرکه یاد خدا کند (درکارها) بصیرت پیدا می کند . (منتخب الغرر ، ص 24) .

46 - ثمره یاد خدا

قال علی - علیه السلام -

من اشتغل بذکرالله طیب الله ذکره

هرکس که به ذکر خدا مشغول باشد ، خداوند یاد و نام او را (در نزد مردمساءله نیکو و پاکیزه دارد . (منتخب الغرر ، ص 24) .

47 - مجلس بی ذکر خدا

قال ابوعبدالله - علیه السلام -

ما من مجلس یجتمع فیه ابرار و فجار فیقومون علی غیر ذکرالله - عزوجل - الا کان حسره علیهم یوم القیامه

هرگاه عده ای - چه نیک و بد - در مجلسی جمع شوند و به غیر یاد خدا بپردازند ، در روز قیامت افسوس و حسرت می دروند . (اصول کافی ، ج 2 ، ص 496) .

48 - شیوه یاد خدا بودن

قال علی - علیه السلام -

لاتذکر الله سبحانه ساهیا ولاتنسه لاهیا و اذکره ذکرا کاملا یوافق فیه قلبک لسانک و یطابق اضمارک اعلانک ، ولن تذکره حقیقه الذکر حتی تنسی نفسک فی ذکر و تفقدها فی امرک

خداوند سبحان را از روی غفلت یاد منما و از روی سرگرمی فراموشش نکن بلکه او را کامل یاد کن ، به طوری که دلت بازبان ، موافق و درونت با بیرون ، مطابق باشد ، (و بدان که) هیچگاه او راذکر حقیقی نمی توانی کنی مگر اینکه در موقع ذکر خدا خود را فراموش کنی و از خویش فارغ شوی ، (و در همه حال دل متوجه او باشد .)

توضیح منظور از ذکر و یاد خدا تنها ذکر زبانی نیست ، اگر چه آن هم ذکر است بلکه به طور کلی باید دل به یاد خدا باشدو انسان ، موقع برخورد با محرمات خدا را در نظر گرفته و از نزدیک شدن به آن خودداری نماید .

(منتخب الغرر ، ص 24) .

49 - برترین اعمال نزد خدا

عن رسول الله -صلی الله علیه وآله - قال

واعلموا ان خیر اعمالکم عند ملیککم و ازکاها و ارفعها فی درجاتکم و خیر ما طلعت علیه الشمس ذکر الله سبحانه و تعالی فانه اخبر عن نفسه فقال

انا جلیس من ذکرنی

بدانید بهترین اعمال شما پیش خداوند و پاکیزه ترین آنها که شما را به درجات رفیع نایل کند و بهترین چیزی که آفتاب بر آن پرتو افکنده ، ذکر خداوند سبحان است ؛ زیرا خداوند - تبارک و تعالی - فرمود من همنشین کسی هستم که یاد کند مرا .

(عده الداعی ، ص 187) .

50 - ذکر خدا و آرامش دل

عن ابن فضال قال

قال الله - عزوجل - لعیسی - علیه السلام - یا عیسی ! اذکرنی فی نفسک اذکرک فی نفسی و اذکرنی فی ملاءک فی ملاءخیر من ملاء الادمیین یاعیسی ! الن لی قلبک و اکثر ذکری فی الخلوات و اعلم ان سروری ان تبصبص الی و کن فی ذلک حیا و لاتکن میتا

خدای - عزوجل - به عیسی (ع) فرمود ای عیسی ! یاد کن مرا پیش خود ، تا یاد کنم تو را در نزد خودم و یاد کن مرا در جمعیت ، تا یاد کنم تو را در جمعیتی بهتر از جمعیت آدمی زادگان ای عیسی ! نرم کن از برای من دل خود را و بسیار یاد کن در خلوت ها و بدان که خشنودی من آن است که تبصبص کنی به سوی من (تبصبص حرکت دم سگ است از خوف یا طمع و این کنایه از شدت التماس و مسکنت است) و زنده باش نه مرد (مقصود از زندگی در ذکر ، توجه و حضور قلب است .)اصول کافی ، ج 2 ، ص 502) .

51- زیادی یاد خدا

قال علی - علیه السلام -

من کثر ذکره ، استنار لبه

هرکه بسیار یاد خدا کند ، عقلش روشن گردد . (منتخب الغرر ، ص 24) .

52 - ذکر خدا صیقل روح

قال علی - علیه السلام -

ان الله جعل الذکر جلاء للقلوب تسمع به بعدالوقره و تبصربه بعدالغشوه

به درستی که خداوند ، ذکر را صیقل جان ها قرار داد تا گوش های سنگین با یاد خدا شنوا و چشم های بسته با یاد او بینا شود . (بحارالانوار ، ج 69 ،

ص 325) .

53 - یاد خداوند در همه حال

قال الصادق - علیه السلام -

قال الله - عزوجل - یابن آدم ! اذکرونی فی نفسک ، اذکرک فی نفسی یابن ادم ! اذکرنی فی خلاء اذکرک فی خلاء یابن ادم ! اذکرنی فی ملاء اذکرک فی ملاء خیر من ملاءک و قال ما من عبد ذکرالله فی ملاء من الناس الا ذکره الله فی ملاء من الملائکه

خداوند - عزوجل - فرمود ای فرزند آدم ! پیش خود مرا یاد کن تا تو را پیش خود یاد کنم ای فرزند آدم ! در خلوت مرا یاد کن تا در خلوت یادت کنم ، ای فرزند آدم ! در جمعیت مرا یاد کن تا در جمعی بهتر از جمع تو یادت کنم . همچنین آن حضرت فرمود هیچ بنده ای در جمعیت ، یاد خدا نمی کند ، مگر آنکه خداوند در جمع ملائکه او را یاد کند . (وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 1185) .

54 - دائما یاد خدا بودن

قال علی - علیه السلام -

مداومه الذکر خلصان الاولیاء

دائما به یاد خدا بودن ، بهترین دوست اولیای خداست . (منتخب الغرر ، ص 24) .

55 - ذکر ، و مسئلت از خدا

عن ابی عبدالله - علیه السلام -

قال ان الله - عزوجل - یقول من شغل بذکری عن مساءلتی اعطیته افضل ما اعطی من ساءلنی

خداوند - عزوجل - می فرماید کسی که به واسطه ذکر من از سؤ ال (طلب حاجت) بازماند ، بهتر از آنچه به طلب کننده عطا کنم ، به او می دهم . (اصول کافی ، ج 2 ، ص 501) .

فصل بیست و پنجم اهمیت و آثار عبادت

آیات

1 - نتیجه ترک عبادت

ان الذین یستکبرون عن عبادتی سیدخلون جهنم داخرین

آنان که از عبادت خدا تکبر می ورزند هرچه زودتر ذلیلانه به جهنم فرو خواهند رفت . (سوره غافر ، آیه 60) .

2 - عبادت

و ماخلقت الجن و الانس الا لیعبدون

من جن و انس را نیافریدم ، جز برای این که عبادتم کنند(و از این طریق تکامل یابند و به من نزدیک شوند) . (سوره ذاریات ، آیه 56) .

3 - اولین فرمان به موسی - علیه السلام -

اننی انا الله لااله الا انا فاعبدنی و اقم الصلوه لذکری

من الله هستم و معبودی جز من نیست ، مرا پرستش کن و نماز را برای یاد من به پادار . (سوره طه ، آیه 14) .

4 - نماز و آیین مستقیم

و ما امروا الا لیعبدوا الله مخلصین له الدین حنفاء و یقیموا الصلوه و یؤ توالزکوه وذلک دین القیمه

درحالی که به آن ها دستوری داده نشده بود ، جز این که خدا را خالصانه پرستش کنند ، از شرک به توحید بازگردند ، نماز را برپا دارند ، و زکات را ادا کنند و این است آیین مستقیم و صحیح و پایدار . (سوره بینه ، آیه 5) .

5 - عبادت فقط برای خدا

انما تعبدون من دون الله اوثانا و تخلقون افکا ان الذین تعبدون من دون الله لایملکون لکم رزقا فابتغوا عندالله الرزق و اعبدوه واشکروا له الیه

ترجعون

شما به جای خداوند ، بت هایی (از سنگ و چوب) را می پرستید و دروغی به هم می بافید آن هایی را که پرستش می کنید ، مالک هیچ رزقی برای شما نیستند ؛ روزی را تنها نزد خدا بجویید و او را پرستش کنید و شکر او را به جا آورید که به سوی او بازگشت داده می شوید . (سوره عنکبوت آیه 17) .

6 - پرستش خداوند

ایاک نعبد و ایاک نستعین اهدنا الصراط المستقیم ، صراط الذین انعمت علیهم غیر المغضوب علیهم و لاالضالین

تنها تو را می پرستیم و تنها از تو مدد می جوییم ما را به راه راست هدایت کن ؛ راه کسانی که بر آنان نعمت داده ای نه آنان که مورد خشم تواند و نه گمراهان . (سوره فاتحه ، آیات 7-5) .

7 - تنها خدا را عبادت کنید !

یا عبادی الذین امنوا ان ارضی واسعه فایای فاعبدون

ای بندگان من که ایمان آورده اید همانا زمین من فراخ و گسترده است پس تنها مرا عبادت کنید . (سوره عنکبوت ، آیه 56) .

8 - معبودی جز او نیست

ذلکم الله ربکم لااله الاهو خالق کل شی ء فاعبدوه و هو علی کل شی ء وکیل

این پروردگار من و شما است که معبودی جز او نیست و آفریننده همه چیز است پس او را پرستش کنیدو او نگهبان هرچیز است . (سوره انعام ، آیه 102) .

9 - راه راست در عبادت خداست

ان الله ربی و ربکم فاعبدوه هذا صراط مستقیم

همانا خداوند پروردگار من و شما است پس او را عبادت کنید که این راه راست است . (سوره آل عمران ، آیه 51) .

احادیث

10 - اشتیاق به عبادت

عن الحسن بن علی - علیه السلام -

ان من طلب العباده تزکی له و اذا اضرت النوال بالفریضه فارفضوها هرکس اشتیاق عبادت دارد ، دل را برای آن پاک می کند و هرگاه نمازهای مستحبی به نمازهای واجب ضرر رساند . (در صورتی که نماز شب ، به قضا شدن نماز صبح انجامند . آنها راترک کنید . (تحف العقول ، ص 267) .

11 - عبادت مطلوب

عن الامام حسن العسکری - علیه السلام -

لیست العباده کثره الصیام و الصلاه و انما العباده کثره التفکر فی امر الله

عبادت به بسیاری روزه و نماز نیست ، بلکه عبادت به اندیشیدن بسیار در امر (قدرت) خداوند است . (بحارالانوار ، ج 88 ، ص 373) .

12 - نماز ، بهترین عبادت

قال الرضا - علیه السلام -

ان الصلوه افضل العباده لله

همانا نماز ، بهترین وسیله بندگی برای خدا است . (جامع احادیث الشیعه ، ج 4 ، ص 50) .

13 - اقسام عبادت کنندگان

قال الصادق - علیه السلام -

ان العباده ثلاثه قوم عبدوالله - عزوجل - خوفا فتلک عباده العبید و قوم عبدواالله - تبارک و تعالی - طلب الثواب فتلک عباده الاجراء وقوم عبدوالله

- عزوجل - حبا له فتلک عباده الاحرار و هی افضل العباده

عبادت کنندگان سه گروهند دسته ای که از ترس خدا را عبادت می کنند که این ، عبادت بردگان است گروهی که خداوند - تبارک و تعالی - را به طمع ثواب پرستش می کنند که این ، عبادت مزدوران است و دسته ای خدای بلند مرتبه را عبادت می کنند برای دوستی و محبت او و این ، عبادت آزادمردان است و بهترین عبادت است . (بحارالانوار ، ج 70 ، ص 255 کافی ج 2 ، ص 84 وسائل الشیعه ، ج 1 ، ص 45) .

14 - عبادت و حرام خواری

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

العباده مع اکل الحرام کالبناء علی الرمل

عبادت کردن با حرام خواری ، مثل بنا کردن ساختمان بر روی شن است . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 258) .

15 - عبادت در خفا

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اعظم العباده اجرا اخفاها

پاداش عبادتی که مخفی تر باشد ، بیشتر است . (بحارالانوار ، ج 70 ، ص 251) .

16 - اندیشیدن در امور خداوند

قال الصادق - علیه السلام -

لیست العباده کثره الصلوه والصوم انما العباده التفکر فی امر الله

زیاد نماز خواندن و روزه گرفتن عبادت نیست ، بلکه اندیشیدن در امر خداوند عبادت است . (میزان الحکمه ، ج 7 ، ص 543) .

17 - عبادت تحمیلی

قال الصادق - علیه السلام -

لاتکرهوا الی انفسکم العباده

عبادت رابر خودتان تحمیل نکنید . (اصول کافی ، ج 2 ، ص 83) .

18 - عشق به عبادت

قال رسول الله عشق العباده و عانقها

خوشا به حال آن کسی که به عبادت عشق ورزد و آن را همچون محبوبی در برگیرد . (بحارالانوار ، ج 71 ، ص 212) .

19 - سه نمونه عبادت

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اذا کان یوم القیامه صارت امتی ثلاث فرق فرقه تعبدون الله خالصا و فرقه تعبدون الله ریاء و فرقه تعبدون الله یصیبون به دنیا

روز قیامت امت من به سه گروه تقسیم می شوند

1 - گروهی که خداوند را با اخلاص عبادت کرده اند ؛

2 - گروهی که ریاکارانه به عبادت خدا پرداخته اند ؛

3 - گروهی که برای دستیابی به دنیا عبادت کرده اند ؛(تفسیر المیزان ، ج 10 ، ص 181)

20 - نتیجه چهل شبانه روز اخلاص

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ما اخلص عبدلله - عزوجل - اربعین صباحا الا حرت ینابیع الحکمه من قلبه علی لسانه

کسی که چهل شبانه روز برای خدا اخلاص پیشه کند ، چشمه های حکمت از قلب وی بر زبانش جاری می شوند . (بحارالانوار ، ج 70 ، ص 242) .

21 - عبادت همراه با اخلاص

قالت فاطمه الزهراء - علیها السلام -

من اصعد الی الله خالص عبادته اهبط الله عزوجل الیه افضل مصلحته

کسیکه عبادت با اخلاص را به خدا تقدیم بدارد ، خداوند برترین مصلحت ها را بر او نازل می کند . (بحارالانوار ، ج 70 ، ص 250) .

22 - ملاک عبادت

فی الحدیث

الاخلاص ، ملاک العباده

اخلاص ، معیار عبادت است . (غرر الحکم ، ج 1 ، ص 30) .

23 - نشانه اخلاص

نشانه اخلاص

قال الصادق - علیه السلام -

و ادنی حد الاخلاص بذل العبد قاطته ، ثم لایجعل لعمله عندالله قدرا فیوجب به علی ربه مکافاه بعمله ، لعمله انه لو طالبه بوفاء حق العبودیه لعجز

کمترین نشانه اخلاص آن است که آدمی در اطاعت و عبادت حق ، کوشا باشد ، و برای عمل خود ارزشی قایل نباشد و خود را طلبکار خدا نداند ، زیرا می داند اگر خداوند آن گونه که باید از او مطالبه عبادت کند ، از انجام آن ناتوان خواهد بود . (شرح مصباح الشریعه ، ص 424) .

24 - عبادت مخلصان

قال علی - علیه السلام -

التفکر فی ملکوت السموات و الارض عباده المخلصین التفکر فی الاء الرحمن نعم العباده

اندیشیدن در ملکوت آسمان ها و زمین ، عبادت مخلصان است و اندیشیدن در نعمت های خداوند نیکو عباداتی است . (غرر الحکم ، ج 4 ، ص 5) .

25 - اخلاص و بالارفتن عمل

قال علی - علیه السلام -

بالاخلاص ترفع الافعال

به وسیله اخلاص ، اعمال انسان بالا می رود (و پذیرفته می شود) . غرر الحکم ج ، 1 ص 332) .

26 - سعادتمند کیست ؟

قال علی - علیه السلام -

السعید من اخلص الطاعه

سعادتمند کسی است که که در عبادت و طاعت مخلص باشد .

(مشکوه الانوار ، ص 11) .

27 - جایگاه عبادت

قال علی - علیه السلام -

لا عباده کاداء الفرائض

هیچ عبادتی مانند انجام واجبات نیست . (منتخب الغرر ، ص 48) .

28 - رسیدن به مقام قرب

قال علی - علیه السلام -

ما تقرب متقرب بمثل عباده الله

هیچ صاحب قربی به چیزی مانند عبادت خدا ، به مقام قرب نرسیده است . (منتخب الغرر ، ص 48) .

29 - عبادت خالص

قال علی - علیه السلام -

العباده الخالصه ان لایرجوا الرجل الا ربه و لایخاف الا ذنبه

عبادت خالص و بی ریا آن است که شخص ، به غیرپروردگارش امیدوار نباشد و جز از گناهش ترسان نباشد . (منتخب الغرر ، ص 49) .

30 - برترین عبادت

قال علی - علیه السلام -

افضل العباده سهر العیون بذکرالله سبحانه

برترین عبادت شب زنده داری و به یاد خداوند مشغول بودن است . (منتخب الغرر ، ص 49) .

31 - بالاترین عبادت

قال علی - علیه السلام -

اعلی العباده اخلاص العمل

بالاترین عبادت اخلاص در عمل است . (منتخب الغرر ، ص 50) .

32 - نتیجه عبادت

قال علی - علیه السلام -

غایه العباده الطاعه

نهایت عبادت و بندگی ، فرمانبرداری ، (از دستورات خدا)است . (منتخب الغرر ، ص 51) .

33 - الهام الهی

قال علی - علیه السلام -

اذا احب الله عبدا الهمه حسن العباده

هرگاه خداوند بنده ای را دوست بدارد ، خوب عبادت کردن را به او الهام نماید . (منتخب الغرر ، ص 50) .

34 - چشم پوشی از محرمات

قال علی - علیه السلام -

غض الطرف عن المحارم الله افضل عباده

چشم پوشی از محرمات خدا برترین عبادت است . (منتخب الغرر ، ص 51) .

35 - خلوص ، شرط سعادت

قال علی - علیه السلام -

فاز بالسعاده من اخلص العباده

هرکه در عبادت ، پاکی و خلوص داشته باشد ، به سعادت و نیک بختی نایل آید . (منتخب الغرر ، ص 51) .

36 - عبادت و رستگاری

قال علی - علیه السلام -

العباده فوز

عبادت رستگاری است . (غرر الحکم ، ج 1 ، ص 14) .

37 - خلوت و عبادت

قال علی - علیه السلام -

فی الانفراد لعباده الله کنوز الارباح

گنج های سعات (و سود) ثمره عبادت خداوند در خلوت است . (غرر الحکم ، ج 2 ، ص 55) .

38 - عشق به عبادت

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

افضل الناس من عشق العباده فعانقها ، و احبها بقلبه و باشرها بجسده و تفرع لها ، فهو لایبالی علی ما اصبح من الدنیا علی عسر ام علی یسر

برترین مردم کسی است که به عبادت عشق ورزد عبادت را در آغوش کشد و قلبا آن را دوست داشته ، اعضا وجوارحش را به آن مشغول می کند و در قید این نباشد که دنیای او همراه با آسایش و یا درحلقه سختی است .

39 - تداوم در عبادت

قال علی - علیه السلام -

دوام العباده برهان الظفر علی السعاده

عبادتی که به طور مداوم و مستمر باشد ، راهنمای رسیدن به سعادتمندی است . (میزان الحکمه ، ج 6 ، ص 10) .

40 - زیور عبادت

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

السکینه زینه العباده

وقار و متانت ، زیور عبادت است . (بحارالانوار ، ج 77 ، ص 131) .

41 - اوصاف عابد

فی حدیث المعراج

یا احمد ! هل تدری متی تکون العبد عابدا ؟ قال لایارب ، قال اذا اجتمع فیه سبع خصال ورع یحجره عن المحارم و صمت یکفیه عما لایعنیه و خوف یزداد کل یوم من بکائه و حیاء یستحبی منی فی الخلاء و اکل ما لابد منه و یبغض الدنیا لبعضی لها و یحب الاخیار لحبی ایاهم

ای احمد ! آیا می دانی چگونه می توان عابد حقیقی بود ؟ حضرت پاسخ دادند نمی دانم . خداوند - تبارک و تعالی - فرمود هرگاه هفت صفت در انسان تحقق یابد او عابد حقیقی است

1 - تقوایی که او را از ارتکاب معاصی و گناهان بازدارد ؛

2 - سکوتی که مانع از پرداختن به آنچه که به او مربوط نمی شود ، گردد ؛

3 - ترسی که هر روز بر اشک و حزن او بیفزاید ؛

4 - حیایی که در خلوت و تنهایی از من پرواکند و مرتکب گناه نشود ؛

5 - خوردن آنچه از حلال که روزی او کرده ام و برای ادامه حیات محتاج آن است ؛

6 - دشمنی دنیا ، زیرا که من دنیا را دشمن می دارم ؛

7 - دوستی نیکان و صالحان ، از آن روی که من آنان را دوست دارم . (بحارالانوار ج 77 ، ص 30) .

42 - علت عبادت

عن فضل بن شاذان ، عن مولانا الرضا - علیه السلام - فی بیان علة العباده

فلم تعبدهم ؟ قیل لئلایکونوا ناسین لذکره و لاتارکین لادبه و لا لاهین عن امره و نهیه اذ کان فیه صلاحههم وقوامهم فلوترکوا بغیر تعبد لطال

عليهم الامد فقست قلوبهم

حضرت رضا (ع) در بيان تشريع عبادت فرمود آنان را به عبادت دعوت كرد تا او را فراموش نكنند و از راه و رسم ادب الهى جدا نشوند و نسبت به دستورات و نواهى او بى تفاوت نگردند ، زيرا خير و مايه حيات آنان ، در اين امور است و اگر از عبادت روى گردان شوند ، با گذشت روزگار ، دلهايشان سخت مى شود . (عيون الاخبار ، ج 2 ، ص 102) .

43 - مشخصات عبوديت

قال على - عليه السلام -

العبوديه خمسه اشياء خلاء البطن ، وقرائه القران ، وقيام الليل ، و التضرع عند الصبح و البكاء من خشيه الله

بندگى بر پنج ركن استوار است

1 - خالى ساختن شكم (ازحرام)

2 - قرائت قرآن ؛

3 - شب زنده دارى ؛

4 - زارى و راز و نياز صبحگاهان ؛

5 - گريه از خوف خدا ؛ (مستدرک الوسائل ، ج 2 ، ص 294) .

44 - عابدترين مردم

قال رسول الله -صلى الله عليه وآله -

من اتى بما افترض الله عليه ، فهوا من اعبد الناس

كسى كه تكاليف واجبش را انجام دهد ، از جمله عابدترين مردم است . (بحارالانوار ، ج 77 ، ص 45) .

45 - نخستين گام عبادت

قال الرضا - علیه السلام -

اول عباده الله معرفته و اصل معرفه الله توحیده

نخستین گام در عبادت حقیقی ، شناخت خداوند است واساس شناخت خدا ، به یگانگی خواندن او است . (عیون اخبارالرضا ، ج 1 ، ص 12) .

46 - عبادت غیر مقبول

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ان لله ملکا ینادی علی بیت المقدس کل لیله من اکل حراما لم یقبل الله منه صرفا و لاعدلا ، و الصرف النافله و العدل الفریضه

خداوند را فرشته ای است بر فراز بیت المقدس که هر شب بانگ برمی آورد هر کس از طریق نامشروع و حرام امرار معاش کند خداوند از او صرف و عدلی نمی پذیرد (صرف اعمال مستحبی و عدل ، واجبات است) . (بحارالانوار ، ج 103 ، ص 16) .

47 - عبادت بی فایده

قال علی - علیه السلام -

لاخیر فی عباده لاعلم فیها

در عباداتی که از روی فهم وآگاهی (نسبت به معبود و آنچه انجام می دهد) صورت نگیرد خیری نباشد (بحارالانوار ، ج 78 ص 75) .

48 - عبادت خدا و شیطان

قال ابوعبدالله - علیه السلام -

من اصعی الی ناطق فقد عبده فان کان الناطق عن الله فقد عبدالله و ان کان الناطق عن ابلیس فقد عبد ابلیس

هر کس به سخنی گوش فرا دهد ، در قید بندگی او درآمده است پس اگر گوینده ، سخن حق گوید ، شنونده خداوند - تبارک و تعالی - را عبادت کرده

است و چنانچه سخن غیر الهی و شیطان گوید ، او شیطان راعبادت و اطاعت کرده است . (بحارالانوار ، ج 72 ، ص 268) .

49 - عن پرستش پروردگار

عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

یا علی ان هذا الدین متین فاوعل فیه برفق ولاتبغض الی نفسک عباده ربک

ای علی ! همانا این دین متین و استوار است با رفق و مدارا و میل در آن گام بنه و پرستش پروردگار خویش را (با تحمیل برخود) مبغوض خود مکن . (اصول کافی ، ج 3 ، ص 138) .

50 - عبادت و یقین

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

لاعباده الا بیقین

عبادت کمال نیابد ، مگر این که از روی یقین باشد . (بحارالانوار ، ج 77 ، ص 169) .

51 - عبادت پنهان

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اعظم العباده اجرا ، اخفاها

برترین عبادات از نظر پاداش ، پنهان ترین آن است . (بحارالانوار ، ج 75 ، ص 251) .

52 - عبادت و پیروی هوی

قال علی - علیه السلام -

کیف یجد لذه العباده من لایصوم عن الهوی

کسی که از دنباله روی هوی و هوس ابایی ندارد ، چگونه می تواند لذت عبادت را درک کند ؟ (میزان الحکمه ج 6 ، ص 27) .

53 - عبادت کریمان

قال الصادق - علیه السلام -

ولکن اعبده حبا له - عزوجل - و تلک عباده الکرام

اما من او را به جهت دوست داشتن او عبادت می کنم و این عبادت ، عبادت کریمان است . (بحارالانوار ، ج 70 ، ص 17) .

54 - کنترل چشم

عن النبی صلی الله علیه و آله - قال

النظر الی محاسن النساء سهم من سهام ابلیس فمن ترکه اذاقه الله طعم عباده تسره

نگاه کردن به زیبایی های زن (نامحرم) تیری از تیرهای ابلیس است هرگاه کسی از این کار خودداری کند ، خداوند عبادت را در کام او شیرین کند که او را شادمان سازد . (مستدرک الوسائل ، ج 2 ، ص 554) .

55 - نشاط شرط ورود به عبادت

عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

لاتکرهوا الی انفسکم العباده

از روی بی میلی به عبادت نپردازید (که در این صورت از عبادت دل زده می شوید) (اصول کافی ، ج 3 ، ص 129) .

56 - فاطمه (س) عابدترین مردم

قال الحسن - علیه السلام -

ما کان اعبد من فاطمه الزهراء - سلام الله علیها - کانت تقوم حتی تتورم قدماها

عابدتر از فاطمه زهرا (س) در دنیانبوده است . آن قدر به نماز می ایستاد که پاهایش ورم می کرد . (بحارالانوار ، ج 43 ، ص 75) .

57 - شناخت شیعه از طریق عبادت

عن الامام السجاد - علیه السلام - قال

انما شیعتنا یعرفون بعبادتهم المسبحون اذا سکت الناس ، و المصلون اذا نام الناس و المحزنون اذا فرح الناس ، یعرفون بالزهد و کلامهم الرحمه و تشاغلهم بالجنه

شیعیان ما به راه عبادت شناخته می شوند هنگامی که دیگران خاموشند ، آنان به ذکر و تسبیح خداوند مشغول هستند (و آنگاه که دیگران در خوابند آنان به نماز می پردازند و چون دیگران (بر اثر سرگرمی به دنیا) شادمانند ، اینان اندوهگین هستند شیعیان ، با زهد شناخته می شوند ، گفتارشان رحمت است و دل مشغولی آنان ، بهشت است . (نورالثقلین ، ج 3 ، ص 94) .

58 - باطن زندگی

قال الصادق - علیه السلام -

العبودیه جوهره کنههاالربوبیه فما فقد من العبودیه وجدالربوبیه و ما خفی من الربوبیه اصیب فی العبودیه

بندگی گوهری است که ماهیت آن ربوبیت است پس هرچه از بندگی به دست نیامده باشد ، در ربوبیت یافته می شود و هرچه از ربوبیت پوشیده و پنهان باشد ، در بندگی حاصل می گردد . (مصباح الشریعه ، (فی حقیقه العبودیه 9 باب 100) .

59 - نگاه نامشروع

عن النبی -صلی الله علیه وآله -

النظر الی محاسن النساء سهم من سهام ابلیس فمن ترکه اذاقه الله طعم عباده تسره

نگاه کرن به زینتهای زن (اعضای بدن زن که موجب تحریک می شود) تیری از تیرهای شیطان است پس کسی که این عمل (نگاه کردن) را ترک کند ، خداوند لذت عبادات را به وی بچشاند در نتیجه سرمست و خوشحال گردد . (مستدرک الوسائل ، ج 2 ، ص 554) .

فصل بیست و ششم ارکان نماز نیت

آیات

1 - نیت خالص در نماز

قل ان صلاتی و نسکی و محیای و مماتی لله رب العالمین ، لاشریک له و بذلک امرت و انا اول المسلمین

بگو همانا نماز و تمام عبادات و زندگی و مرگ همه برای خداوند پروردگار جهانیان است شریکی برای او نیست و به همین دستور یافته ام و من نخستین مسلمان هستم . (سوره انعام ، آیه 162 و 163) .

2 - نیت پاک و خالصانه بندگان واقعی

انی وجهت وجهی للذی فطرالسموات و الارض حنیفا و ما انا من المشرکین

(ابراهیم گفت) من روی خود را به سوی کسی کردم که آسمانها و زمین را آفریده ، من در ایمان خود خالصم و از مشرکان نیستم . (سوره انعام ، آیه 79) .

3 - آگاهی خداوند از تمام نیت ها

ان الله علیم بذات الصدور

همانا خداوند از (اسرار) درون سینه ها آگاه است . (سوره آل عمران ، آیه 119) .

احادیث

4 - نیت ، اساس اعمال

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

انما الاعمال بالبنیات

همانا کارها بر اساس نیت ها است . (بحارالانوار ، ج 81 ، ص 381) .

5 - نیت برای تمامی کارها

قال الصادق - علیه السلام -

لابد للعبد من خالص النیه فی کل حرکه و سکون لانه اذا لم یکن هذا المعنی یکون غافلا

برای بنده لازم است که در همه اعمال و عبادات و درهر حرکت و سکونی نیت خالصانه داشته باشد زیرا اگر چنین نباشد ، آن بنده جزء غافلین به حساب می آید . (میزان الحکمه ، ج 10 ، ص 285) .

6 - اهمیت نیت

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

انما لکن امرء مانوی فمن کان هجرته الی الله و رسوله فهجرته الی الله و رسوله و من کان هجرته الی دنیا یصیبها او امرئه ینکحها فهجرته الی ما هاجر الیه

همانا برای هر کس همان چیزی است که نیت کرده ، پس هرکس نیتش از هجرت خدا و رسول باشد ، اجر و مزدش بر خدا و رسول است و هر کس نیتش از هجرت ، رسیدن به دنیا یا ازدواج با زنی باشد ، بهره اش همان است که به سوی او هجرت کرده است . (مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 90) .

7 - سئل ابوعبدالله - علیه السلام -

ماالعباده ؟ فقال حسن النبیه بالطاعه من الوجه الذی یطاع الله منه

از امام جعفر صادق - علیه السلام - پرسیدند حقیقت عبادت چیست ؟ فرمود نیت خوب داشتن به اطاعت و بندگی درکار و جهتی که خداوند اطاعت و بندگی می شود . (میزان الحکمه ، ج 10 ، ص 287) .

8 - نیت در عمل

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

لاعمل الابالنبیه

عملی نباشد ، جزبه نیت (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 371) .

9 - نیت صادق در عمل

قال علی - علیه السلام -

صلاح العمل بقدر صلاح النیه و قال ایضا افضل العمل النیه الصادقه

صالح بودن عمل به صلاحیت نیت آن است و نیز فرمود بهترین عمل ، نیت صادق و خالص در عمل است . (میزان الحکمه ، ج 10 ، ص 287) .

10 - نیت برای نماز شب

قال الصادق - علیه السلام -

ان العبد لینوی من نهاره ان یصلی باللیل فتغلبه عینه فیثبت الله له صلاته و یکتب نفسه تسبیحا و یجعل نومه علیه صدقه

گاهی مؤ منی در روز تصمیم می گیرد که در شب نماز شب بخواند ، ولی خوابش می برد و موفق به خواندن نماز شب نمیشود خداوند به دلیل همان نیت و قصدش برای او اجر نماز شب را ثبت می فرماید و برای نفس هایش ثواب تسبیح و برای خوابش ثواب صدقه می دهد . (میزان الحکمه ، ج 10 ، ص 280) .

11 - نیت از فرایض نماز است

قال الصادق - علیه السلام -

فرائض الصلاه سبع الوثت ، الطهور ، و التوجه ، و القبله ، و الركوع و السجود ، و الدعاء

فرایض نماز بر هفت قسم است وقت ، طهارت ، نیت ، قبله ، رکوع ، سجود و دعا (در قنوت) (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 197) .

12 - نیت روح عمل است

قال الصادق - علیه السلام -

و النیه افضل من العمل الا و ان النیه هی العمل (ثم تلی قوله تعالی) قل کل یعمل علی شاکلته یعنی علی نیته

نیت عمل از خود عمل برتر است ، آگاه باشید که نیت ، اصل و روح عمل است . (سپس این آیه را تلاوت فرمود)(بگو هرکس بر طبق شاکله خود عمل می کند) یعنی بر طبق نیت و قصد خود . (میزان الحکمه ، ج 10 ، ص 271) .

13 - نیت وقصد الهی

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

یا اباذر ! لیکن لک فی کل شی ء نیه حتی فی النوم و الاکل

ای ابوذر ! باید تو را در هر کاری نیت و قصدی باشد ، حتی در خواب و خوراک . (میزان الحکمه ج 10 ، ص 285) .

14 - پاداش نیت خالص

سئل الصادق - علیه السلام -

کیف تکون النیه خیرا من العمل ؟ قال لان العمل ربما کان ریاء للمخلوقین و النیه خالصه لرب العالمین ؛

از امام صادق - علیه السلام - سؤ ال شد چگونه نیت از عمل برتر است ؟ فرمود در عمل ممکن است ریا باشد ، ولی نیت امری است خالص برای خداوند . (بحارالانوار ، ج 15 ، ص 3) .

15 - نیت اهل بهشت و جهنم

قال الصادق - علیه السلام -

انما خلد اهل النار فی النار لان نیاتهم کانت فی الدنیا لو خلدوا فیها ان یعصوا الله ابدا فبالنیات خلد هولاء و هولاء

اهل جهنم برای همیشه در دوزخ جای دارند ، چون نیت و قصدشان این بودکه اگر برای همیشه در دنیا باشند ، معصیت کنند و اهل بهشت همیشگی هستند ، چون قصد آنان اطاعت و بندگی در دنیا برای همیشه بود ، پس هر دو گروه به شکل قصد و نیت شان جاودان گشته اند .

16 - محشور با نیت در قیامت

قال الصادق - علیه السلام -

ان الله یحشر الناس علی نیاتهم یوم القیامه

به درستی که خداوند ، مردم را در روز قیامت به شکل و شمایل نیاتشان محشور می کند . (میزان الحکمه ، ج 10 ، ص 272) .

17 - نیت برای نماز

قال الباقر - علیه السلام -

لاینبغی للرجل ان یدخل فی صلاه حتی ینویها و من صلی فکانت نیته الصلاه لم یدخل فیها غیرها قبلت منه اذا کانت ظاهره و باطنه

سزاوار نیست که شخصی واردنماز شود ، مگر با نیت ، و کسی که همراه با نیت مشغول نماز شده و نیتی جز نماز ندارد ، نماز او قبول است ، در صورتی که ظاهر و باطن نمازش برای خدا باشد . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 377) .

18 - بهترین ذخیره ها

قالی علی - علیه السلام -

افضل الذخائر حسن الضمائر

برترین ذخیره ها ، نیکویی نیت و صفات ملکات است . (غرر الحکم ، ج 2 ، حدیث 3524) .

19 - نیت نیکو و پاداش آن

قال علی - علیه السلام -

احسان النیه یوجب المثوبه

نیکو کردن نیت (وقصدکارهای خوب) موجب ثواب خواهد شد . (غرر الحکم ، ج 2 ، ص 1265) .

20 - توفیق در کارها

قال علی - علیه السلام -

فی الاخلاص النیات نجاح الامور

در خالص گردانیدن نیت ها پیروزی و موفقیت در کارها است . (غرر الحکم ، ج 2 ، حدیث 6510) .

21 - اثر نیت خالص

قال علی - علیه السلام -

لو خلصت النیات لزکت الاعمال

اگر نیت ها خالص شوند عمل ها پاکیزه خواهند شد . (غرر الحکم ، ج 2 ، حدیث 7578) .

22 - عمل بدون نیت

قال علی - علیه السلام -

لاعمل لمن لانیه له

عملی نیست برای کسی که او نیتی نیست . (غررالحکم ، ج 2 ، حدیث 10771) .

23 - نیت شرط اساسی نماز

فقه الرضا - علیه السلام - سئل بعض العلما من ال محمد - علیهم السلام فقیل له جعلت فداک ما معنی الصلوه فی الحقیقه ؟ قال صله الله للعبد بالرحمه و طلب الوصال الی الله من العبد اذا کان یدخل بالنیه ویکبر بالتعظیم و الاجلال ویقرء یالتریل و یرکع بالخشوع ویرفع بالتواضع ویسجد بالذل و الخضوع ویتشهد بالاخلاص مع الامل و یسلم بالرحمه و الرغبه و ینصرف بالخوف و الرجاء فاذا فعل اداها بالحقیقه

از امام رضا (ع) سوال شد فدایت شوم معنای حقیقی نماز چیست ؟ امام فرمود نماز صله و موهبتی است از طرف خداوند مهربان برای بنده از راه رحمت و عنایت و نماز مطالبه وصال و تقرب بنده به سوی خداوند است وقتیکه با نیت داخل نماز گردیدو با تعظیم و اجلال هرچه بیشتر برای خداوند تکبیر گفت و با ترتیل قرائت کردو با خشوع رکوع کرد و با تواضع از رکوع بلند شد و با ذلت و خضوع سر به سجد گذاشت و با اخلاص و آرزو تشهد خواند ، سپس نمازش را با رغبتی تمام و با امید به رحمت واسعه الهی سلام داد و به پایان رساند در حالی که بین خوف و رجا باشد ، (چون نمی داند که آیا نمازش مقبول درگاه حضرت حق قرار گرفته یا خیر ؟) پس هرگاه چنین نمازی را به جای آورد ، رعایت مسائل یاد شده را نموده ، نمازی با

حقیقت به جای آورده است . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 246 ، مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 264) .

فصل بیست و هفتم ارکان نماز قبله

آیات

1 - تغییر قبله

سیقول السفهاء من الناس ما ولیهم عن قبلتهم التی کانوا علیها قل لله المشرق و المغرب یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

به زودی سبک مغزان از مردم می گویند چه چیز آنها را (مسلمانان را) از قبله ای که بر آن بودند باز گردانید ؟ بگو مشرق و مغرب از آن خدا است ، هرکس رابخواهد به راه راست هدایت می کند . (سوره بقره ، آیه 142) .

2 - فلسفه و اسرار تغییر قبله

وکذلک جعلناکم امه و سطا لتکونوا شهدا علی الناس و یکون الرسول علیکم شهیدا و ما جعلنا القبله التی کنت علیها الا لنعلم من یتبع الرسول ممن ینقلب علی عقیبه و ان کانت لکبیره الا علی الذین هدی الله و ما کان الله لیضع ایمانکم ان الله بالناس لرؤ ف رحیم

همان گونه (که قبله شمایک قبله میانه است) شما رانیز امت میانه ای قرار دادیم (که در حد اعتدال ، که میان افراط و تفریط است) تا گواه بر مردم باشیدو پیامبر هم گواه بر شما و آن قبله ای راکه قبلا بر آن بودی ، تنها برای این قرار دادیم که افرادی از پیامبر پیروی می کنند ، از آنها که به جاهلیت باز می گردند ، مشخص شوند ؛ اگر چه این جز بر کسانی که خداوند آنها را هدایت کرده دشوار بود (این را نیز بدانیدکه نمازهای شما در برابر قبله سابق صحیح بوده) و خدا هرگز ایمان (نماز) شما را ضایع نمی گرداند ، زیرا خداوند نسبت به مردم رحیم مهربان است . (سوره بقره آیه 143) .

3 - همه جا روبه سوی کعبه کنید

قد نری تقلب وجهک فی السماء فلنولینک قبله ترضیها فول وجهک شطر المسجد الحرام و حیث ما کنتم فولوا وجوهکم شطره و ان الذین اوتوا الکتاب لیعلمون انه الحق من ربهم و ماالله بغافل عما یعملون

نگاهای انتظارآمیز تو را به سوی آسمان (برای تعیین قبله نمایی) می بینیم ، اکنون تو را به سوی قبله ای که از آن خشنود باشی ، باز می گردانیم ، روی خود را به جانب مسجدالحرام کن و هرجا باشید

که روی خود را به جانب آن بگردانید و کسانی که کتاب آسمانی به آنها داده شده است ، به خوبی می دانند که این فرمان حقی است که از ناحیه پروردگارشان صادر شده (و در کتابهای خود خوانده اند که پیغمبر اسلام به سوی دو قبله نماز می گزارد) و خداوند از اعمال آنها (در مخفی داشتن آیات) غافل نیست . (سوره بقره آیه 144) .

4 - قبله برای هر قومی

ولکل وجهه هو مولیها

و هر طایفه ای قبله ای دارد که خداوند آن را تعیین کرده است . (سوره بقره ، آیه 148) .

5 - به سمت قبله نماز بخوانید

ومن حیث خرجت فول وجهک شطر المسجد الحرام و انه الحق من ربک و ماالله بغافل عما تعملون

از هر جا (و از هر شهر نقطه ای) خارج شدی (به هنگام نماز) روزی خود را به جانب مسجدالحرام کن ، این دستور حقی است از طرف پروردگار تو و خداوند از کردار شما غافل نیست . (سوره بقره آیه 149) .

6 - فلسفه قبله

ولله المشرق و المغرب فاینما تولوا فثم وجه الله ان الله واسع علیم

مشرق و مغرب از آن خداوند است و به هر سو روی کنید خدا آنجا است ، به درستی که خداوند بی نیاز و دانا است . (سوره بقره ، آیه 115) .

7 - روکردن به قبله در هر عبادت

قل امر ربی بالقسط و اقیموا وجوهکم عند کل مسجد و ادعوه مخلصین له الدین کما بداءکم تعودون

بگو ای رسول ما پروردگار من شما را به عدل و درستی امر کرده و نیز فرموده که در هر عبادت روی به حضرت او آرید و خدا را از سر اخلاص

بخوانید که چنان که شما را در اول بیافریدت دیگر بار به سویش باز آیید . (سوره اعراف ، آیه 29) .

8 - دستور خداوند به موسی (ع)

و اوحینا الی موسی و اخیه ان تبوء القومکما بمصر بیوتا و اجعلوا بیوتکم قبله اقیموا الصلوه و بشرالمؤ منین

و به موسی و برادرانش وحی کردیم که برای قوم خویش خانه هایی را در سرزمین مصر انتخاب کنید و خانه هایتان را مقابل یکدیگر (و متمرکز) قرار دهید و نماز را برپا دارید و به مؤ منان بشارت ده (که سرانجام پیروز می شوید .) (سوره یونس ، آیه 87) .

احادیث

1 - نماز روبه قبله

قال ابوعبدالله - علیه السلام - فی قوله تعالی

فاینما تولوا فثم وجه الله هذا فی النوافل خاصه فی حال السفر فاما الفرائض فلابد فیها من استقبال القبله

امام صادق (ع) در تفسیر آیه (به هر جهت که روی کنیدت همان جهت وجه الله است) فرمود این مطلب درباره نمازهای مستحبی و در هنگام سفر است اما نمازهای واجب حتما باید روبه قبله خوانده شود . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 243) .

2 - قبله و نمازگزار

قال الباقر - علیه السلام -

اذا استقبل المصلی القبله استقبل الرحمان بوجهه لااله غیره

آن گه که نمازگزار روی به قبله می ایستد ، روی به آن خدایی ایستاده است که جز او خدایی نیست . (میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 376)

3 - قبله آداب و حال آن

قال الصادق - علیه السلام -

اذا استقبلت القبله فانس من الدنیا و ما فیها و الخلق و ما هم فیه و استفرغ عن کل شاغل یشغلک عن الله و عاین بسرک عظمه الله و اذکر وقوفک بین یدیه یوم تبلو اکل نفس ما استلفت و ردوا الی الله مولیهم الحق وقف علی قدم الخوف و الرجاء

هرگاه برای نمازی روبه قبله ایستادی ، از دنیا و آنچه در آن است و مردم و آنچه در آنند ماءیوس باش ، و قبلت را از هرچیز که تو را از خدا غافل می کند خالی کن ، و با چشم دل عظمت خدا را نظاره کن و به یاد ایستادنت در محکمه خدا در قیامت باش ؛ روزی که هر کس آنچه از پیش فرستاده می یابدو همه به سوی خداوند که سرپرست و صاحب اختیار همه است بازگردانده می شوند و بایست با ترس و امید (که از گناهان و عذاب الهی بترسی و در عین حال امیدوار به فضل و رحمت خدا باشی) (مستدرک الوسائل ج 4 ، ص 95 ، باب افعال الصلاه) .

4 - حکم عکس و تندیس در قبله

محمد بن مسلم قال ساءلت احدهما عن التماثیل فی البیت فقال

لاباءس اذا کانت عن یمینک و عن شالک و عن خلفک او تحت رجلک و ان کانت فی القبله فالق علیها ثوبا

محمد بن مسلم می گوید از امام صادق (ع) یا امام باقر (ع) پرسیدم اگر در خانه ای که تندیش و عکس وجود داشته باشد می توان در آن خانه نماز خواند ؟ آن حضرت فرمود اگرعکس طرف راست یا چپ

یاپشت سر یا زیر پا باشند ، اشکال ندارد و اگر طرف قبله بود ، پارچه ای رویش بینداز و نماز بخوان . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 462) .

5 - وجوب قبله در نماز

قال الباقر - علیه السلام -

عن الفرض فی الصلاه ، الوقت و الطهور و القبله و التوجه و الرکوع و السجود و الدعاء

آنچه که در نماز واجب می شود ، عبارت است از 1 - وقت نماز2 - طهارت ، 3 - قبله ، 4 - توجه داشتن 5 - رکوع ، 6 - سجود ، 7 - دعا (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 80) .

6 - قبله به سمت کعبه

قال الصادق - علیه السلام -

البیت قبله لاهل المسجد و المسجد قبله لاهل الحرم و الحرم قبله للناس جمیعا

خانه کعبه ، قبله کسانی که در مسجدالحرام هستند ، و مسجدالحرام ، قبله کسانی است که در حرم اند و حرم ، قبله همه مردم روی زمین است . (اصول وافی ، ج 7 ، ص 542) .

7 - روی برگرداندن از قبله

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اما یخاف الذی یحول وجهه فی الصلاه ان یحول الله وجهه وجه حمار

آیا آن کس که در نماز صورتش را از قبله برمی گرداند نمی ترسد از این که خداوند او رامسخ نمایدو صورتش را مبدل به صورت حمار کند . (المحجه البیضاء، ج 1 ، ص 382) .

8 - سجده به سمت قبله

قال الباقر - علیه السلام -

اذا قراءت السجده و انت جالس فاسجد متوجها الی القبله و اذا قراءتها و انت راکب فاسجد حیث توجهت فان رسول الله -صلی الله علیه وآله - کان یصلی علی راحلته و هو متوجه الی المدین بعد انصرافه من مکه یعنی النافله قال و فی ذلک قول الله فاءینما تولوا فثم وجه الله

هنگامی که در حالت نشسته آیه سجده خواندی ، روبه قبله سجده را به جای آر و وقتی سوار بر مرکب آیه را می خوانی به هر سویی که راه می روی سجده کن ، زیرا رسول خدا (ص) سوار بر شتر هنگامی که از مکه به سوی مدینه می رفت ، نماز نافله گزارد همچنین امام باقر (ع) فرمود آیه (فاینما تولوا فثم وجه الله) در این باره نازل گشت . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 175) .

9 - قبله از فرایض نماز

قال علی - علیه السلام -

و فرض علیکم حج بیته الحرام الذی جعله قبله للانام

و (خداوند) حج بیت حرام خود را با شما واجب کرد ، بیتی که آن را قبله مردم قرار دارد . (نهج البلاغه ، خطبه 1 - 50) .

فصل بیست و هشتم ارکان نماز قیام

آیات

1 - قیام برای عبادت

الذی یریک حین تقوم ، و تقبلک فی الساجدین

همان کسی که تو را به هنگامی که (برای عبادت) برمی خیزی می بیند و حرکت تو را در میان سجده کنندگان مشاهده می کند . (سوره شعراء ، آیات 218 و 219) .

2 - قیام با خضوع

حافظوا علی الصلوات و الصلوه الوسطی وقوموا لله قانتین

در انجام همه نمازها و نماز میانی (ظهر) کوشش و مواظبت کنید ، در حال عبادت و خضوع کنان برای خدا به پا خیزید . (سوره بقره ، آیه 238) .

احادیث

3 - برای نماز برخیز !

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

قم فصل فان فی الصلوه شفاء

برخیز نماز به جای آورد ! پس همانا در نماز شفا است . (جامع احادیث الشیعه ، ج 4 ، ص 28) .

4 - نظر خداوند به نمازگزار

قال الباقر - علیه السلام -

المرء المسلم باذن الله - عزوجل - مادام فی الصلوه لم یزل الله - عزوجل - ینظر الیه حتی یفرغ من صلاته

فرد مسلمان تا هنگامی که به نماز ایستاده ، خداوند نظر مرحمتش را از او قطع نخواهد کرد و انوارالهی شامل اوست تا وقتی که انسان از نمازش فارغ گردد . (بحارالانوار ، ج 82 ، ص 227) .

5 - حسادت شیطان بر نمازگزار

قال علی - علیه السلام -

اذا قام الرجل الی الصلاه الیه ابلیس ینظر الیه حسدا لما یری من رحمه الله التی تغشاه

هنگامی که کسی به نماز برمی خیزد ، شیطان می آید و به نظر حسادت به او نگاه می کند زیرا می بیند که رحمت خدا او را فراگرفته است . (بحارالانوار ، ج 82 ، ص 207) .

6 - نزول رحمت الهی هنگام قیام

قال الصادق - علیه السلام -

اذا قام المصلی الی الصلاه ، نزلت علیه الرحمه من اعنان السماء الی اعنان الارض و حفت به الملائکه و ناداه ملک لو یعلم هذا المصلی مافی الصلاه ما انفتل

هنگامی که انسان به نماز ایستاد ، رحمت خداوند از آسمان بر او نازل می شود و ملائکه اطرافش را احاطه می کنندو فرشته ای گوید اگر این نمازگزار ارزش نماز را می دانست هیچ گاه از نماز منصرف نمی شد . (اصول کافی ، ج 3 ، ص 265) .

7 - نماز تنها قیام و قعود نیست

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

لیست الصلاه قیامک وقعودک انما الصلاه اخلاصک و ان ترید بهاالله وحده

نماز برخاستن و نشستن تو نیست ، بلکه باید آن را خالصانه انجام دهی و تنها خشنودی خداوند را بخواهی . (اصول وافی ، ج 2 ، ص 109 ، شرح نهج البلاغه ج 1 ، ص 325) .

8 - حق نماز

قال زین العابدین - علیه السلام -

و حق الصلاه ان تعلم انها وفاده الی الله - عزوجل - و انت فیها قائم بین یدی الله - عزوجل - فاذا علمت ذلک قمت مقام العبد الدلیل الحقیر الراغب الراهب الراجی الخائف المسکین المتضرع المعظم لمن کان بین یدیه بالسکون و الوقار تقبل علیها بقلبک وتقیمها بحدودها و حقوقها

وحق نماز این است که بدانی آن هجرتی است به سوی خداوند - عزوجل - و تو در حال نماز در مقابل خداوند گرانقدر وشکوهمند ایستاده ای هنگامی که این را دانستی ، در جایگاه بنده خوار کوچک مشتاق نگران امیدوار ترسان بیچاره ای قرار می گیری که آن را که در برابرش ایستاده ای ، بزرگ و با آرامش و هیبت دانسته ، عظمت او را پاس میداری و با قلبت به نماز روی آورده و باتمام حد و مرزها و حقوق لازم برپا می داری . (میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 396 بحارالانوار ، ج 74 ، ص 4) .

9 - حرام شدن آتش

قال الباقر - علیه السلام -

فما من مؤ من یوافق تلک الساعه ان یکون ساجدا او راکعا او قائما الا حرم الله جسده علی النار

هیچ مؤ منی نیست که در چنین وقت نماز در حال سجود و یا رکوع یا قیام باشد ، مگر این که خدا جسمش را بر آتش حرام کرده است . (جامع احادیث الشیعه ، ج 4 ، ص 27) .

10 - صلوات در قیام

قال الباقر - علیه السلام -

من قال فی رکوعه وسجوده و قیامه اللهم صلی علی محمد و آله محد کتب الله له ذلک بمثل الرکوع و السجود و القیام

هرکسی در رکوع وسجود وقیام خود بگوید (اللهم صل علی محمد و آل محمد) خدا ثواب آن را مانند ثواب در رکوع و سجود و قیام برای او می نویسد . (ثواب الاعمال ، ص 61) .

11 - قیام فرشتگان

قال علی - علیه السلام -

من صلی باذان واقامه صلی خلفه من الملائکه لایری طرفاه و من صلی باقامه صلی خلفه ملک

هرکس نمازش را با اذان واقامه بخواند ، صفی از فرشتگان پشت سر او به نماز می ایستند که دو طرف آن صف دیده نمی شوند و هرکس که نمازخود را با اقامه تنها بخواند یک فرشته پشت سر او نماز می گزارد . (ثواب الاعمال ، ص 58) .

12 - قیام امام سجاد - علیه السلام -

عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

كان ابى يقول كان على بن الحسين - عليه السلام - اذا قام الى الصلوه كانه ساق شجر لايتحرك مه شى ء الا ما حركت الريح منه

امام سجاد (ع) وقتى به نماز مى ايستاد ، گويى شاخه درخت بود كه جز آنچه باد از او به حركت درآورد چيزى از او تكان نخورد . (فروع كافى ، ج 3 ، ص 300 ، حديث 4) .

13 - توجه به خداوند به نمازگزار هنگام قيام

قال الباقر - عليه السلام -

انما مثل الصلاه لصاحبها ، كمثل رجل دخل على ذى سلطان فانصت له حتى فرغ من حاجته ، و كذلک المرء المسلم باءذن الله - عزوجل - مادام فى الصلاه لم يزل الله - عزوجل - ينظر اليه حتى يفرغ من صلاته

همانا مثل نماز براى نمازگزار ، مثل مردى است كه بر ذى سلطانى وارد گردد و اظهار حاجت كند ؛ پس آن شخص توانمند ، ساكت و آماده استماع صاحب حاجت گردد ، تا اين كه از درخواستش فارغ شود ، همچنين است نمازگزار مسلمان تا هنگامى كه به نماز ايستاده ، خداوند نظر مرحمتش را از او قطع نخواهد كرد و انوار الهى شامل اوست تاوقتى كه از نمازش فارغ گردد . (بحارالانوار ، ج 82 ، ص 231) .

14 - دعا به هنگام نماز

قال الصادق - عليه السلام -

اذا قمت الى الصلوه فقل اللهم انى اقدم اليک محمدا -صلى الله عليه وآله - بين يدى حاجتى و اتوجه به اليک فاجعلنى به وجيها عندک فى الدنيا و الاخره و من المقربين و اجعل صلوتى به مقبوله و ذنبى به مغفورا و دعائى به مستجابا انک انت الغفور الرحيم

هرگاه به نماز ايستادى بگو خدايا ! محمد - پيامبرت - را نزد تو شفيع قرار مى دهم به واسطه او روى به تو مى آورم ، حاجت خود مى طلبم پس مرا به حرمت او در دنيا و آخرت وگناهم راببخشاى و دعايم را مستجاب فرما ؛ زيرا تو آمرزنده و مهربانى . (اصول وافى ، ج 8 ، ص 635) .

15 - اداى نماز به هر صورت

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اذا لم یستطع الرجل ان یصلی قائما فلیصل مستلقیا ناصبا رجلیه حیال القبله یومی ایماء

هرگه شخصی قادر نیست ایستاده نماز بخواند ، بایدنشسته بخواند و اگر نشسته هم قادر نیست ، به پشت بخوابد و پاهایش را به سمت قبله بکشد و برای رکوع و سجودش اشاره کند (با سر یا چشم و ابرو) . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 334) .

16 - گفتن ذکر هنگام بلند شدن

قال الصادق - علیه السلام -

اذا قمت من السجود قلت اللهم بحولک و قوتک اقوم و اقعد و ارکع و اسجد

هنگامی که از سجده برخاستی (و خواستی قیام کنی) بگو (اللهم بحولک و قوتک اقوم و اقعد و ارکع و اسجد) (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 183) .

17 - ذکر برخاستن برای قیام

قال الصادق - علیه السلام -

اذا قمت من الرکعه فاعتمد علی کفیک ، و قل بحول الله و قوته اقوم و اقعد فان علیا - علیه السلام - کان یفعل ذلک

هنگامی که پس از انجام رکعتی از نماز برمی خیزی ، بر دو دست تکیه کن و بگو (بحول الله وقوته اقوم و اقعد) زیرا علی - علیه السلام - چنین می کرد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 183) .

18 - ایستادن باآرامش و وقار

قال الرضا - علیه السلام -

فاذا اردت ان تقوم الی الصلوه فلا تقم الیها متکاسلا و لا متناعسا ولا مستعجلا و لا متاهیا ولکن تاءتیها علی السکون و الوقار و التؤ ده

چون خواستی به نماز بایستی ، با حال کسالت ، خواب آلودگی ، شتاب و لهو و بازی مایست ، بلکه با آرامش و وقار نماز را به جای آور . مستدرک الوسائل ، ج 4 ، ص 87 ، باب افعال الصلاه ، ح 7)

19 - گذاشتن دستها برزمین بعد از تشهد

سؤ ل ابوعبدالله - علیه السلام -

لای عله توضع الیدان الی الارض فی السجود قبل الرکعتین ؟ قال لان الیدین بهما مفتاح الصلاه

از امام صادق (ع) سوال شد چرادستها (پس از تشهد)پیش از دو رکعت (دوم) بر زمین گذاشته می شود ؟ فرمود چون مفتاح و کلیدنماز دستها هستند (و درتکبیره الاحرام بالا می روند) . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 184) .

20 - آداب قیام

عن ابی الحسن موسی - علیه السلام -

انه کان اذارفع راءسه فی صلاته من السجده الاخیره جلس جلسه ثم نهض للقیام و بادر برکبتیه من الارض قبل یدیه ، و اذا سجد بادربهما الارض قبل رکبتیه

هنگامی که امام کاظم (ع) سر از سجده دوم برمیداشت ، کمی می نشست و بعد قیام می کرد (و یکسره از سجده قیام نمی کرد) و پیش از دستها ، زانوها را از زمین برمیداشت وهنگامی که به سجده می رفت ، دستها راپیش از زانوها بر زمین می گذاشت . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 162) .

21 - آداب قیام پس از تشهد

عن علی بن جعفر عن موسی بن جعفر - علیه السلام - قال

ساءلته عن القیام من التشهد من الرکعتین الاولیین کیف یصنع ؟ یضع رکبتیه ویدیه علی الارض ثم ینهض او کیف یصنع ؟ قال ماشاء صنع و لاباءس

از امام موسی کاظم (ع) سؤ ال شد در دو رکعت اولی پس از تشهد چه کند ؟ آیا زانوها و دستان را بر زمین بگذارد و بعد قیام نماید ، یا چیز دیگر ؟ فرمود به هر شکل که خواست عمل کند (چه دست به زمین بگذارد ، و چه نگذارد ، فرقی ندارد) (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 181) .

22 - مفهوم (قدقامت الصلاه)

قال علی - علیه السلام - فی معنی (قد قامت الصلاه) فی الاقامه

ای حان وقت الزیاره و المناجاه ، وقضاء الحوائج و درک المنی ، و الوصل الی الله - عزوجل - و الی کرامته و غفرانه وعفوه و رضوانه

(قدقامت الصلوه) بدین معنا است که هنگام دیدار راز و نیاز ، برآورده شدن خواسته ها ، رسیدن به آروزها ورسیدن به خداوند - عزوجل - کرامت ، آمرزش ، بخشش و خشنودی او فرا رسیده است . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 132) .

فصل بیست و نهم ارکان نماز تکبیره الاحرام

آیات

1 - بزرگ شمردن خداوند

و ربک فکبر

و پروردگارت رابزرگ بشمار . (سوره مدثر ، آیه 3) .

2 - تکبیر خداوند

وقل الحمدالله الذی لم یتخذ ولدا و لم یکن له شریک فی الملک ولم یکن له ولی من الذل و کبره تکبیرا

و بگو ستایش مخصوص خداوندی است که نه فرزندی برای خود انتخاب کرده و نه شریکی درحکومت داردو نه به خاطر ضعف و ذلت (حامی و) سرپرستی برای اوست و او رابسیار بزرگ بشمار . (سوره اسراء آیه 111) .

3 - نماز برای پروردگار

فصل لربک و انحر

پس برای پروردگارت نماز بخوان وقربانی کن . (سوره کوثر ، ایه 3) .

احادیث

4 - تاءثیر الله اکبر گفتن

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اذا قام العبد الی الصلاه و قال الله اکبر خرج من ذنوبه کیوم و لدته امه

هرگاه بنده مؤ منی به نماز بایستد و بگویدن (الله اکبر) ازهمه گناهانش پاک می شود ؛ همچون روزی که ازمادر متولد شده است . (مجموعه الاخبار ، ص 220) .

5 - معنی الله اکبر

لما قال رجل الله اکبر من کل شی ء قال الصادق - علیه السلام - وکان ثم شی ء فیکون اکبر منه ؟ قل الله اکبر من ان یوصف

امام صادق (ع) به مردی که گفت (خدا بزرگتر ازهر چیزی است) فرمود ایا در قبال خداچیزی هست که خدا بزرگتر از او باشد ؟ چنین بگو (خدا بزرگتر است از این که به وصف درآید) . (تفسیر نورالثقلین ، ج 3 ، ص 239) .

6 - بلندکردن دست به هنگام تکبیره الاحرام

قال الباقر - علیه السلام -

اذا قمت فی الصلوه فکبرت فارفع یدیک و لاتجاوز بکفیک اذنیک ای حیال خدیک

وقتیکه که به نماز ایستادی و خواستی تکبیره الاحرام بگویی ، دو دوستت رابلند کن ونباید دستها از گوش ها ، یعنی از کنار گونه هایت بالاتر می رود . (اصول وافی ، ج 8 ، ص 43) .

7 - چند تکبیر در نماز

قال الصادق - علیه السلام -

اذا افتتحت الصلوه فکبر ان شئت واحده و ان شئت ثلاثا و ان شئت خمسا و ان شئت سبعا فکل ذلک مجز عنک غیر انک اذا کنت اماما لم تجهر الا بتکبیره

وقتی خواستی واردنماز شوی ، اگر خواستی یک تکبیر و اگر خواستی سه یاپنج یاهفت تکبیر بگو که به هر قسم عمل نمایی ، کافی است ، ولی اگر امام جماعت هستی جز یک تکبیر را بلند بگو . (اصول وافی ، ج 8 ، ص 641) .

8 - شروع نماز با الله اکبر

قال الصادق - علیه السلام -

تحریم الصلوه التکبیر و تحلیلها التسلیم

به وسیله تکبیره الاحرام ، منافیات نماز حرام می گردد ، و به وسیله سلام ، حلال می شود . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 310) .

9 - آداب تکبیره الاحرام

قال الصادق - علیه السلام -

فاذا کبرت فاستصغر مابین السموات العلی و الثری دون کبریائه

هرگاه تکبیره الاحرام گفتی ، همه چیز را از آنچه در آسمان و زمین است در مقابل خدای کبیر و متعال ، کوچک و ناچیز بشمار ، مگر کبریایی وبزرگی خداوند متعال را . (مصباح الشریعه ، ص 91) .

10 - پاداش تکبیره الاحرام نزدخداوند

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره

فاذا رفع یدیه و قال الله اکبر و اثنی علی الله ، قال الله تعالی لملائکته یاعبادی ! اما ترونه کیف کبرنی وعظمنی و نزهنی عن ان یکون لی شریک او شبیه او نظیر ورفع یده و تبرء عما یقوله اعدائی من الاشراک بی ؟

اشهدکم انی ساءکبرده و اعظمه فی دار جلالی و انزهه فی متنزهات دارکرامتی و ابرئه من اثامه و من ذنوبه و من عذاب جهنم و من نیرانها

پس وقتی که نمازگزار دو دستش را (جهت گفتن) (الله اکبر) بالا بردو ثنای خدا گوید خدای تعالی به ملائکه خود چنین می فرماید ای عبادت کنندگان من ! آیا نمی بینید بنده ام راکه چگونه مرابزرگ وعظیم شمرد و از شریک و تشبیه و نظیر پاک دانست ودستش را قائلند ؟ شمارا مشاهده می گیرم ، به درستی که به زودی او را در دار جلالم بزرگ و عظیم خواهم کرد و پاک می گردانم او را در پاکیزگی دار کرامتم و او را از گناهان پاک می سازم و از عذاب جهنم و آتش آن او را حفظ می کنم . (بحارالانوار ، ج 82 ، ص 221) .

11 - اوصاف الله

قال الباقر - علیه السلام -

ان الله عزوجل کان ولاشی ءغیره نورا ولاظلام فیه و صادقا لاکذب فیه و عالما لاجهل فیه وحیا لاموت فیه و کذلک هو الیوم و کذلک لایزال ابدا

خداوند - عزوجل - بودو چیزی جز او نبود نوری بی ظلمت و تیرگی ، صادقی بی کذب دانایی که جهل به همراه نداشت ، زنده ای بی زوال

، و او امروز نیز چنین است و پیوسته تاابد چنان باشد . (المیزان ، ج 8 ، ص 277) .

12 - مقدمه نماز

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ولکل شی ء انف و انف الصلاه التکبیر

برای هر چیزی مقدمه ای است و مقدمه نماز تکبیر است . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 16) .

13 - تاءثیر تکبیره الاحرام

قال الباقر - علیه السلام -

اذا احرم العبد المسلم فی صلوته ، اقبل الله الیه بوجهه و وکل به ملکا یلتقط القرآن من فیه التقاطا فاذا اعرض اعرض الله عنه و وکله الی الملک هنگامی که بنده ای مسلمان تکبیره الاحرام نماز را می گوید ، خداوند به طرف وی توجه می کند ، و موکل می کند بر او ملکی را تا آنچه که قرائت می نماید از او دریافت می کند پس اگر اعراض کرد ، خداوند از او روی می گرداند و او و نمازش رابه فرشته وا می گذارد . (مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 173) .

14 - اسرار تکبیره الاحرام

عن الصادق - علیه السلام -

اذا کبرت فاستصغر مابین العلا والثری دون کبریائه ؛ فان الله اذا اطلع علی قلب العبد و هو یکبر وفی قلبه عارض عن حقیقه تکبیره قال یاکاذب ، اتخذ عنی ؟ و عزتی و جلالی لاحرمنک حلاوه ذکری ولاحجبنک عن قربی و المساره بمناجاتی فاعتبر انت قلبک حین صلوتک فان کنت تجد حلاوتها و فی نفسک سرورها وبهجتها و قلبک مسرورا بمناجاته ملتذ بمخاطباته ، فاعلم انه قد صدقک فی تکبیرک له ؛ و الا فقد عرفت من سلب لذه المناجاه و حرمان حلاوه العباده انه دلیل علی تکذیب الله لک و طردک عن بابه

چون تکبیر (نماز) راگفتی ، آنچه را که ما بین آسمان و زمین است درمقابل کبریای خدا کوچک و ناچیز شمار که اگر خداوند بر قلب بنده زمانی که تکبیر می گوید ، بنگرد و در دل او چیزی باشدکه از حقیقت معنای تکبیر بازش می دارد ، به او گوید

(ای دروغگو آیا مرا می فریبی ؟ به عزت وجلالم سوگند که از شیرینی یاد خود محرمت کنم و از قرب به خودو شادمانی مناجاتم محجوبت سازم) پس به هنگام نمازگزاردنت دل خود را بیازما ، اگر شیرینی نماز را و در (عمق) جان سرور و بهجت (حاصل از) آن را می یابی و دلت از راز و نیازبا او شادمان است و از گفتگو با او لذت می برد ، بدان که خداوند تو را در تکبیری که بر زبان رانده ای تصدیق فرموده است وگرنه ، بدان که فقدان لذت مناجات و محرومیت از شیرینی عبادت دلیل بر این است که خداوند تو را (در تکبیرت) دروغگو دانسته و از درگاه خود رانده است . (مصباح الشریعه ، باب 13 ، بحارالانوار ، ج 81 ، ص 230) .

15 - سرالله اکبر

عن امیرالمؤ منین - علیه السلام - انه قال

و الوجه الاخر الله اکبر فیه نفی کیفیته کانه یقول (ای المؤ ذن) الله اجل من ان یدرک الواصفون قدر صفته الذی هو موصوف به ، انما یصفه الواصفون صفته علی قدرهم لاقدر عظمته و جلاله تعالی الله عن ان یدرک الواصفون صفته علوا کبیرا

وجه دیگر (الله اکبر) این است که کیفیت و چگونگی را از او نفی می کند ؛ گویی که اذان گوینده می گوید (خداوند والاتر از آن است که وصف کنندگان صفت او را (آنچنان که هست) ادراک کنند) وصف کنندگان به قدر ادراک خود اورا وصف می کنند نه به قدر عظمت و جلال او خدا بسیار برتر از آن است که وصف

گویان صفت او را دریابند .

16 - فلسفه گفتن هفت تکبیر

عن العلل باسناده عن هشام بن الحکم عن ابی الحسن موسی - علیهما السلام - قال

قلت لای عله صار التکبیر فی الافتتاح سبع تکبیرات افضل ؟ فقال یاهشام ان لله خلق السموات سبعا و الارضین سبعا و الحجب سبعا فلما اسری بالنبی صلی الله علیه و اله فکان من ربه کقاب قوسین او ادنی رفع له حجاب من حجبه ، فکبر رسول الله -صلی الله علیه وآله - و جعل یقول الکلمات التی فی الافتتاح ؛ فلما رفع له الثانی کبر فلم یزل کذلک حتی بلغ سبع حجب فکبر سبع تکبیرات فلذلک العله تکبر للافتتاح فی الصلوه سبع تکبیرات

از کتاب علل الشرایع به سندی که آورده ، ازهشام بن حکم روایت کرد که از ابوالحسن موسی بن جعفر (ع) پرسیدم (چرا در افتتاح نماز (گفتن) هفت تکبیر دارای فضیلت بیشتر شده است ؟ فرمود (ای هشام ، خدا آسمانها را هفت زمینها راهفت و حجابها را هفتگانه آفرید ؛ پس چون پیامبر (ص) رابه معراج بردو قرب او به پروردگارش به اندازه فاصله دو کمان یا نزدیکتر شد یک حجاب از حجابهایش برداشته شد ؛ پیامبر (ص) تکبیر گفت و آغاز نمودبه گفتن کلمات افتتاحیه نماز ، پس چون حجاب دوم برایش برداشته شود ، تکبیر گفت ؛ و به همین منوال (گذشت) تا به هفت حجاب رسید ؛ پس آن جناب هفت تکبیر گفت بدین علت برای افتتاح نماز هفت تکبیر گفته می شود . (علل الشرایع ، ص 322 ، باب ، 30 ، حدیث 4) .

فصل سی ام ارکان نماز قرائت

آیات

1 - نحوه قرائت نماز

ولاتجهر بصلاتک و لاتخافت بهاو ابتغ بین ذلک

سبیلا

و درنماز نه صدا را بسیار بلند و نه بسیار آهسته گردان ، بلکه حدمتوسط را اختیار کن . (سوره اسراء آیه ، 110)

2 - قرائت قرآن

فاقرؤ ا ماتیسر من القران علم ان سیکون منکم مرضی و آخرون یضربون فی الارض یبتغون من فضل الله و اخرون یقاتلون فی سبیل الله فاقرؤ ا ماتیسر منه

3 - تعوید هنگام قرائت

فاذا قراءت القرآن فاستعذ بالله من الشیطان الرجیم

پس هنگامی که قرآن می خوانی ، از شر شیطان مطرود به خداوند بزرگ پناه ببر . (سوره نحل ، آیه 98) .

4 - قرائت با دقت و تاءمل

و رتل القرآن ترتیلا

و قرآن را با دقت و تاءمل بخوان . (سوره مزمل ، آیه 4) .

5 - سکوت هنگام قرائت

و اذا قرءی القرآن فاستمعوا له و انصتوا لعلکم ترحمون

هنگامی که قرآن خوانده می شود گوش فرا دهید و خاموش باشید تا مشمول رحمت خدا شوید . (سوره اعراف ، آیه 204) .

احادیث

6 - گرامی ترین آیه قرآن

قال الباقر - علیه السلام -

اکرم ایه فی کتاب الله بسم الله الرحمن الرحیم

گرامی ترین آیه کتاب خدا (بسم الله الرحمن الرحیم) است . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 20) .

7 - فضیلت (بسم الله الرحمن الرحیم)

قال عن الامام الهادی - علیه السلام -

بسم الله الرحمن الرحیم اقرب الی اسم الله الاعظم من سواد العین الی بیاضها

(بسم الله الرحمن الرحیم) به اسم اعظم خداوند از فاصله سیاهی چشم به سفیدی آن نزدیکتر است . (تحف العقول ، ص 487) .

8 - (بسم الله الرحمن الرحیم) جزء حمد است

قال علی - علیه السلام -

ان بسم الله الرحمن الرحیم آیه من فاتحه الکتاب ، و هی سبع ایات تمامها ببسم الله الرحمن الرحیم

(بسم الله الرحمن الرحیم آیه ای از سوره حمد است و آن هفت آیه است که این هفت آیه با (بسم الله الرحمن الرحیم) کامل می گردند . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 48) .

9 - آغاز کتاب الهی

قال الصادق - علیه السلام -

ما انزل الله من السماء کتابا الا و فاتحته بسم الله الرحمن الرحیم و انما کان یعرف انقضاء السوره بنزول بسم الله الرحمن الرحیم ابتداء للاخری

خداوند کتابی را از آسمان فرو نفرستاد ، مگر اینکه با (بسم الله الرحمن الرحیم) است که آغاز سوره ای دیگر است . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 20) .

10 - بلند خواندن (بسم الله الرحمن الرحيم)

عن حنان بن سدير قال

صليت خلف ابى عبدالله - عليه السلام - المغرب فتعوذ باجهار اعوذبالله السميع العليم من الشيطان الرجيم ، و اعوذبالله ان يحضرون ثم جهر ببسم الله الرحمن الرحيم

ابن سدير گويد نماز مغرب را به امام صادق (ع) اقتدا كردم حضرت با صداى بلند گفت اعوذبالله من الشيطان الرجيم و اعوذبالله ان يحضرون (يعنى از شيطان رانده شده به خداى ناشنوا و دانا پناه مى برم و پناه مى برم به او كه شياطين بر من حاضر شوند) سپس (بسم الله الرحمن الرحيم) را بلند قرائت فرمود . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 35) .

11 - شروع حمد با (بسم الله الرحمن الرحيم)

عن ابيه - عليه السلام - عن جابر قال

قال لى رسول الله -صلى الله عليه وآله - كيف تقراء اذا قمت فى الصلاه ؟ قال قلت الحمد لله رب العالمين ، قال قل بسم الله الرحمن الرحيم ، الحمدلله رب العالمين

رسول خدا -صلى الله عليه وآله - خطاب به جابر فرمود هنگامى كه به نماز ايستادى ، قرائت را چگونه آغاز كنى ؟ جابر عرض كرد مى گويم (الحمدلله رب العالمين) فرمود بگو (بسم الله الرحمن الرحيم (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 48) .

12 - چرا سوره توبه با بسم الله شروع نشد

قال الصادق - عليه السلام -

عله اسقاط بسم الله الرحمن الرحيم من سوره براءه ان البسمله امان و البراءه كانت الى المشركين فاسقط منها الامان

علت نيامدن (بسم الله الرحمن الرحيم) در سوره برائت اين است كه بسم الله ، امان است و سوره برائت ، در رد مشركين است از اين روى خداوند امان راaز آن برداشته است . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 53) .

13 - اسرار (بسم الله الرحمن الرحيم)

عن زيد بن علی قال

دخلت علی ابی جعفر - علیه السلام - فذکر بسم الله الرحمن الرحیم فقال تدری ما نزل فی بسم الله الرحمن الرحیم فقلت لا ، فقال - علیه السلام - ان رسول الله کان احسن الناس صوتا بالقران و کان یصلی بفناء الکعبه یرفع صوته و کان عتبه و شیبه ابنا ربیعه و ابوجهل و جماعه منهم یستمعون قراءته قال و کان یکثر ترداد بسم الله الرحمن الرحیم فیرفع بهاصوته فیقولون ان محمدا لیردد اسم ربه تردادا فیاءمرون من یقوم فیستمع علیه و یقولون اذا جاز بسم الله الرحمن الرحیم فاعلمنا حتی نقوم فنستمع قراءته فانزل الله فی ذلک و اذا ذکرت ربک فی القرآن و حده (بسم الله الرحمن الرحیم) ولوا علی ادبارهم نفورا

زیدبن علی گوید خدمت حضرت باقر (ع) رفتم سخن از (بسم الله الرحمن الرحیم) چه چیزی نازل شده ؟ گفتم نه فرمود صدای پیامبر در خواندن قرآن ، از همه مردم بهتر بود و نماز را در پیش کعبه با صدای بلند می خواند عتبه و شیبه فرزندان ربیعه و ابوجهل ، و گروهی دیگر از مشرکان ، به قرائت پیامبر گوش

می دادند و حضرت (بسم الله الرحمن الرحیم) را بسیار تکرار می کرد و با صدای بلند می خواند مشرکان می گفتند محمد (ص) بسیار نام خدای خویش را تکرار می کند و به کسانی که در آنجا بودند ، توصیه می کردند که وقتی از (بسم الله الرحمن الرحیم) گذشت ما را خبر ده تا به قرائت او گوش دهیم لذا خداوند این آیه را نازل فرمود که (وچون پروردگارت را به یگانگی یاد کنی با نفرت پشت می کنند) و مشرکان به خواندن پیامبر گوش فرا میدانند و هنگامی که (بسم الله الرحمن الرحیم) را می خواند ، با ناراحتی می رفتند و چون آن را به پایان می برد ، مراجعت کرده و گوش فرا می دادند . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 3) .

14 - عظمت آیه (بسم الله الرحمن الرحیم)

قال الصادق - علیه السلام -

بسم الله الرحمن الرحیم احق ما جهر بها و هی الایه التی قال الله - عزولج - و اذا ذکرت ربک فی القرآن وحده و لوا علی ادبارهم نفورا

سزاوارترین چیزها به آشکار خواندن (بسم الله الرحمن الرحیم) است و این همان آیه ای است که خداوند - عزوجل - فرمود (چون پروردگارت را به یگانگی یاد کنی با نفرت پشت می کنند) . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 82) .

15 - سیره پیامبر اسلام (ص)

عن عمره بن شمر قال

ساءلت جعفر بن محمد - علیهما السلام - انی اؤ م قومی فاجهر ببسم الله الرحمن الرحیم ؟ قال نعم حق فاجهر بها قد جهر بها رسول الله -صلی الله علیه وآله -

شخصی از امام صادق (ع) پرسید من امام جماعت قوم خود هستم آیا می توانم (بسم الله الرحمن الرحیم) را بلند بخوانم ؟ فرمود آری ، سزاوار است که بلند بخوانی ، چرا که پیامبر خدا (ص) بلند می خواند . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 84) .

16 - تفسیر (بسم الله الرحمن الرحیم)

روی فی التوحید عن الرضا - علیه السلام - حین سئل عن تفسیر (البسمله) قال

معنی قول القائل بسم الله ، ای اسم علی نفسی سمه من سمات الله ، و هی العباده قال الراوی فقلت له ما السمه ؟ قال العلامه

در کتاب توحید از امام رضا (ع) روایت شده است که وقتی تفسیر (بسمله) (بسم الله) از حضرتش سوال شد ، فرمود معنای این که گوینده می گوید (بسم الله) این است که من برخود (سمه) (نشانه ای) از سمات خدا می نهم ؛ و آن نشانه عبادت است . راوی گفت پرسیدم سمه یعنی چه ؟ فرمود (نشانه) (التوحید ، ص 229 ، باب 31) .

17 - دوری شیطان از (بسم الله الرحمن الرحیم)

قال الصادق - علیه السلام -

اذا ام الرجل القوم جاء شیطان الی الشیطان الذی هو قرین الامام فیقول هل ذکر الله ؟ یعنی هل قراء بسم الله الرحن الرحیم ؟ فان قال نعم هرب منه و ان قال لا ، رکب عنق الامام و دلی رجلیه فی صدره فلم یزل الشیطان امام القوم حتی یفرغوا من صلاتهم

هنگامی که کسی به امامت گروهی می ایستد ، شیطان نزد شیطانی دیگر که نزدیک امام ایستاده ، می آید و می پرسد آیا نام خدا را ذکر کرد ؟ یعنی آیا (بسم الله الرحمن الرحیم) خوانده شد ؟ پس اگر بگوید آری از امام دور می شود و اگر بگوید نه ، بر گردن امام سوار می شود و پاهایش را بر سینه اش می آویزد و بدین سان شیطان پیشاپیش آن گروه

18 - وجوب بلند خواندن (بسم الله الرحمن الرحیم)

قال الصادق - علیه السلام -

الاجهار ببسم الله الرحمن الرحیم فی الصلاه واجب

آشکار خواندن (بسم الله الرحمن الرحیم) در نماز واجب است . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 75) .

فضایل و اسرار سوره حمد

19 - تعلیم سوره حمد

منها ما روی عن النبی -صلی الله علیه وآله - انه قال لجابر عن عبدالله الانصاری یا جابر ! الا اعلمک افضل سوره انزلها فی کتابه ؟ فقال له جابر بلی بابی انت و امی یا رسول الله ! علمنیها قال فعلمه (الحمد) ام الکتاب ثم قال یا جابر ! الا اخبرک عنها ؟ قال بلی ، بابی انت و امی یا رسول الله ! اخبرنی قال هی شفاء من کل داء الا السام

از پیامبر (ص) روایت شده که به جابر بن عبدالله انصاری فرمود ای جابر ! آیا برترین سوره ای را که خدا در کتابش نازل فرموده به تو نیاموزم ؟ جابر عرض کرد اری پدر و مادرم فدای تو باد ای رسول خدا آن را به من بیاموز پس رسول الله (ص) سوره حمد (ام الکتاب) را به او تعلیم داد و فرمود ای جابر ! آیا آگاهت نسازم از این سوره ؟ عرض کرد چرا ، پدر و مادرم فدای تو باد یارسول الله ! از آن مرا با خبر ساز فرمود آن شفای هر دردی است جز مرگ . (تفسیر عیاشی ، ج 1 ، ص 20 ، حدیث 9) .

20- باارزش ترین گنج ها

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ان الله افرد الامتنان علی بفاتحه الکتاب و جعلها باءزاء القرآن العظیم و ان فاتحه الکتاب اشرف ما فی کنوز العرش

خداوند مخصوصا بر من منت گذاشت به واسطه نزول (فاتحه الکتاب) که آن را با کل قرآن برابر قرار داد و سوره حمد با ارزش ترین چیزی است که در گنج های عرش خدا است

. (تفسیر برهان ، ج 1 ، ص 41) .

21 - ثواب قرائت حمد

قال رسول الله -صلى الله علیه وآله -

ایما مسلم قراء فاتحه الكتاب اعطى من الاجر كانما قراء ثلثى القرآن و اعطى من الاجر كانما تصدق على كل مؤ من و مؤ منه

هر مسلمانى كه یک بار سوره حمد را قرائت كند اجر و ثواب قرائت دوثلث قرآن به او عطا مى شود و گویا به تمام مؤ منین تصدق كرده است . (مجمع البیان ، ج 1 ، ص 17 ، چاپ مكتبه الاسلامیه)

22 - حمد و سوره در نماز

قال الرضا - علیه السلام -

امر الناس بالقراءه فى الصلوه لئلا یكون القرآن مهجورا مضیعا

مردم به خواندن حمد و سوره در نماز به این جهت موظف شده اند كه قرآن مجید متروک و ضایع نشود . (من لایحضره الفقیه ، ج 1 ، ص 84) .

23 - خواندن سوره حمد در نماز

سئل ابوجعفر - علیه السلام -

عن الذى لایقراء فاتحه الكتاب فى صلاته ؟ قال - علیه السلام - لاصلاه له الا ان یقراء بها فى جهر او اخفات

درباره كسى كه در نمازش سوره حمد را نمى خواند سوال شد فرمود نمازى كه در آن سوره حمد خوانده نشود ، چه بلند و چه آهسته ، نماز نیست (یعنى در همه نمازها خواندن سوره حمد واجب است) . (اصول وافى ، ج 8 ، ص 635) .

24 - اسم اعظم در سوره حمد

قال ابوعبدالله - علیه السلام -

اسم الله الاعظم مقطع فی ام الکتاب

اسم اعظم خداوند ، در فاتحه الکتاب مندرج است . (ثواب الاعمال ، ص 233) .

25 - وجوب سوره حمد

قال الرضا - علیه السلام -

فان قال فلم امروا بالقرائه فی الصلوه لئلا یکون القرآن مهجورا مضیعا و لیکون محفوظا مدروسا فلا یضمحل و لایجهل

اگر کسی بپرسد چرا واجب شده که در نماز قرآن خوانده شود ، جواب این است که تا قرآن ترک نشود و ضایع نگردد بلکه محفوظ مانده و درس داده شود و بدین وسیله از نابودی و نخواندنش جلوگیری شود و سوره حمد واجب شده در هر نماز ، زیرا در سوره حمد خیر و حکمت دنیا وآخرت جمع شده است . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 54) .

26- تفسیر سوره حمد در بیان علی - علیه السلام -

قال علی - علیه السلام -

فاتحه الکتاب اعطاها الله محمدا -صلی الله علیه وآله - و امته بداء فیها بالحمد و الثناء علیه ، ثم ثنی بالدعاء لله - عزوجل - و لقد سمعت رسول الله -صلی الله علیه وآله - یقولن قال الله - عزوجل - قسمت الحمد بنیی و بین عبدی فنصفها لی ، ونصفها لعبدی ، و لعبدی ما ساءل ، اذا قال العبد بسم الله الرحمن الرحیم قال الله - عزوجل - بداء عبدی باسمی حق علی ان اتمم له اموره و ابارک له فی احواله ؛ فاذا قال الحمدلله رب العالمین قال الله - عزوجل - حمد لی عبدی ، و علم ان النعم التی له من عندی ، و البلایا التی اندفعت عنه بتطولی اشهدکم انی اضعف له نعم الدنیا لی نعیم ، الاخره ، و ادفع عنه بلایا الاخره ، کما دفعت عنه بلایا الدنیا ، فاذا قال الرحمن الرحیم قال الله - عزوجل - شهد لی باءنی الرحمن الرحیم اشهد کم

لاوفرن من رحمتی حظه ، و لاءجزلن من عطائی نصیبه ، فاذا قال مالک یوم الدین قال الله - عزوجل - اشهدکم کما اعترف باءنی انا المالک لیوم الدین لاءسهلن یوم الحساب ، حسابه ، ولاتقبلن حسناته و لاءتجاوزن عن سیئاته فاذا قال العبد ایاک نعبد قال الله - عزوجل - صدق عبدی ایای یعبد ، لاء ثیبنه عن عبادته ثوابا یغبطه کل من خالفه فی عبادته لی فاذا قال و ایاک نستعین قال الله - عزوجل - بی استعان و الی التجا اشهدکم لاعیننه علی امره و لاغیثنه فی شدایده ، و لاخذن بیده یوم القیامه عند نوائبه و اذا قال اهدنا الصراط المستقیم الی آخرها ، قال الله - عزوجل - هذا لعبدی و لعبدی ما ساءل قد استجبت لعبدی ، و اعطیته ما امل ، و امنته مما منه وجل قیل یا امیرالمؤ منین اخبرنا عن بسم الله الرحمن الرحیم اهی من فاتحه الکتاب ؟ قال نعم کان رسول الله -صلی الله علیه وآله - یقرؤ ها و یعدها ایه منها ، و یقول فاتحه الکتاب هی السبع المثانی فضلت ببسم الله الرحمن الرحیم و هی الایه السابعه منها

سوره فاتحه را خداوند به محمد (ص) و امت و با حمد و سپاس بر خود ، آن را آغاز کرد ، سپس با دعا و ثنای خداوند - عزوجل - می فرماید سوره حمد رامیان خود و بنده ام تقسیم کرده ام ، پس نیمی از آن من و نیمی از آن بنده من است و بنده ام هرچه (در آن) بخواهد ، به او می دهم پس هنگامی که

بنده گوید (بسم الله الرحمن الرحیم خداوند می فرماید بنده ام به نام من شروع کرده ، پس بر من لازم گشت که امورش را کامل کنم و احوالش را بر او مبارک گردانم و هنگامی که می گوید (الحمدلله رب العالمین) خداوند می فرماید بنده ام مرا ستایش کرد و فهمید که نعمتهایی که دارد ، از نم ست و بلاهایی که از او دفع شده ، با نیروی من است شما راگواه می گیرم که چند برابر نعمت های دنیایش آن در آخرت را از برگردانم ؛ به همان گونه ای که بلاهای دنیا را از او برمی گردانم هنگامی که بگوید (الرحمن الرحیم) خداوند می فرماید شهادت داد که من بخشنده و مهربانم ، شما را گواه می گیرم که از رحمتم بهره او را فراوان گردانم و از عطایم سهم وی را به شهادت می گیرم که همان گونه که اعتراف نمودکه من مالک روز رستاخیز هستم ، در روز شمار ، حسابش رابر او آسان گردانم و حسناتش را بپذیردم و از گناهانش درگذرم . پس وقتی بنده بگوید (ایاک نعبد) خداوند می فرماید بنده ام درست گفت ، او مراعبادت می کند ، من نیز به او پاداشی در قبال عبادتش بدهم که هرکسی که در عبادتش برای من با او مخالفت کرده رشک برد . پس وقتی که بگوید (و ایاک نستعین) خداوند می فرماید از من کمک خواست و به من پناه برد ، شما را به گواه می گیرم که او را در کارش یاری کنم و در گرفتاری اش کمک کنم و

در روز رستاخیز در سختی ها دستش را بگیرم . هنگامی که بگوید (اهدنا الصراط المستقیم) تا آخر سوره ، خداوند بزرگ و هرچه آرزو نمود ، به او دادم و هرچه که بخواهد به او میدهم ، خواسته او را اجابت کردم علی (ع) پرسیدند یا علی ! (بسم الله الرحمن الرحیم) بگو آیا جزئی از فاتحه است ؟ فرمود آری رسول خدا (ص) آن را می خواند و آیه ای از آن محسوبش می فرمود ، فاتحه الکتاب ، سبع المثانی (دو هفت تایی) است و با (بسم الله الرحمن الرحیم) فضیلت یافته و آیه هفتم آن است . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 59) .

27 - تفسیر اجمالی سوره حمد

حدیث قدسی

قسمت الصلوه بینی وبین عبدی فنصفها لی ، و نصفها لعبدی فاذا قال بسم الله الرحمن الرحیم یقول الله ذکرنی عبدی و اذا قال الحمد الله یقول الله حمدنی عبدی و اثنی علی و هو معنی سمع الله لمن حمده و اذا قال الرحمن الرحیم یقول الله عظمنی عبدی و اذا قال مالک یوم الدین یقول الله مجدنی عبدی و اذا قال ایاک نعبد و ایاک نستعین یقول الله هذا بینی و بین عبدی و اذا قال اهدنا الصراط المستقیم یقول الله هذا لعبدی و لعبدی ما سئل

من نماز را بین خود و بنده ام تقسیم کرده ام ، نیمی از آن من است و نیمش از آن بنده ام پس چون بنده گفت (بسم الله الرحمن الرحیم) خداوند گوید (بنده ام مرا یاد کرد) و چون بنده گفت (الحمدلله) خدا فرماید (بنده ام

مرا سپاس گزارد و ستایش گفت) و این است معنی (سمع الله لمن حمده) و چون گفت (الرحمن الرحیم) خداوند گوید (بنده ام مرا تعظیم کرد) و چون گفت (مالک یوم الدین) خدا گوید (بنده ام مرا تمجید کرد) و چون گفت (ایاک نعبد و ایاک نستعین) خدا می فرماید این بین من و بنده من است) و چون گفت (اهدنا الصراط المستقیم) خداوند می فرماید این از آن بنده من است و بنده ام آنچه بخواهد از آن اوست . (المحجه البیضاء ، ج 1 ، ص 388) .

28 - معنی رحمان و رحیم

قال الصادق - علیه السلام -

الله اله کل شی ء الرحمن بجمیع خلقه و الرحیم بالمؤ منین خاصه

(الله) یعنی معبود تمامی اشیاء و (رحمان) (صفت عام است) یعنی بخشنده و مهربان به تمامی مخلوقات (در دنیا) و (رحیم) (صفت خاص است) یعنی فقط نسبت به مؤ منان بخشنده و مهربان است (در آخرت) (اصول کافی ، ج 1 ، ص 114) .

29 - رحمان ، اسم خاص خداوند

قال الصادق - علیه السلام -

الرحمن اسم خاص بصفه عامه و الرحیم اسم عام بصفه خاصه

(رحمان) اسم مخصوص خدا است ، ولی معنای عامی دارد ، (رحیم) اسم عامی است با معنایی خاص (که رحمت ، مخصوص بر مؤ منان در قیامت باشد) . (مجمع البیان ، ج 1 ، ص 21) .

30 - علت خواندن سوره حمد در رکعت اول و دوم

عن الرضا - علیه السلام -

فان قال فلم جعل القراءه فی الرکعتین الاولتین و التسبیح فی الاخیرتین ؟ قیل للفرق بین ما فرضه الله من عنده و بین ما فرضه من عند رسول الله

چنانچه سوال شود که چرا در دو رکعت اول نماز ، حمد و سوره ، و در دو رکعت آخر تسبیحات اربعه واجب شده ، گفته می شود تافرق باشد بین دو رکعتی که خدا خودش واجب کرده (که فرض الله است) و دو رکعتی که با خواست پیغمبرش واجب کرده (که فرض النبی است) . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 88) .

31 - سوره حمد ، عطیه الهی

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اعطانی الله - عزوجل - فاتحه الکتاب

خداوند سوره حمد را به من عطا کرده است . (امالی شیخ صدوق ، ص 117) .

32 - علت خواندن سوره حمد در نماز

قال الرضا - علیه السلام -

فلم امروا بالقراء فی الصلاه ؟ قیل لئلا یکون القرآن مهجورا مضیعا بل یکون محفوظا مدروسا ، فلا یضمحل و لایجهل

اگر سوال شود که چرا در نماز دستور خواندن قرآن داده شده ؟ باید در پاسخ گفته شود تا قرآن متروک تباه نگردد ، (بلکه) نگاه داشته و خوانده شود و (در نتیجه) از بین نرود و ناشناخته نماند . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 54) .

33 - تکرار (مالک یوم الدین)

عن علی بن الحسین - علیه السلام - قال

لو مات من بین المشرق و المغرب لما استوحشت ، لو کان القرآن معی ، و اذا کان قراء من القرآن ، (مالک یوم الدین) کررها و کاد ان یموت مما دخل علیه من الخوف

امام سجاد (ع) فرمود اگر مردم خاور و باختر بمیرند ، در صورتی که قرآن همراه من باشد ، وحشت نمی کنم هنگامی که (مالک یوم الدین) را از

قرآن می خواند ، آن را بارها تکرار می کرد و چیزی نمی ماند که از ترسی که بر او وارد شد بمیرد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 66) .

34 - معنصی صراط مستقیم

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

الصراط المستقیم صراط الانبیاء و هم الذین انعم الله علیهم

صراط مستقیم همان را پیامبران است وآنان همان کسانی اند که خداوند بر آنها نعمت داده است . (تفسیر نور الثقلین ، ج 1 ، ص 20) .

35 - اهل بیت وصراط مستقیم

قال الصادق - علیه السلام -

و الله نحن الصراط المستقیم

به خدا قسم ! ما اهل بیت پیامبر (ص) صراط مستقیم الهی هستیم . (تفسیر نور الثقلین ج ، 1 ، ص 21) .

36 - منع آیین گفتن بعد از حمد

عن محمد الحلبی ، قال الصادق - علیه السلام -

ساءلت اقول اذا فرغت من فاتحه الکتاب امین ؟ قال لا

محمد حلبی گوید در پاسخ این که وقتی از خواندن سوره فاتحه فارغ شدم آمین بگویم ؟ امام صادق (ع) فرمود نه (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 53) .

37 - گفتن (الحمدلله) بعد از اتمام حمد

قال الصادق - علیه السلام -

اذا قراءت الفاتحه و قد فرغت من قرائتها و انت فی الصلاه فقل الحمد لله رب العالمین

هنگامی که فاتحه را خواندی و قرائتش را به اتمام رساندی و در حال نماز بودی بگو (الحمدلله رب العالمین) . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 60)

38 - دو سوره در نماز نخوان

قال الصادق - علیه السلام -

لاتقرن بین السورتین فی الفریضه فاما فی النافله فلا باءس

هیچگاه در نماز واجب ، بعد از حمد ، دو سوره از قرآن را با هم نخوان ، ولی در نماز نافله اشکال ندارد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 45) .

39 - یک سوره کامل بخوانید

قال الصادق - علیه السلام -

و لاتقراء فی المکتوبه سوره ناقصه ولاباءس به فی النوافل

در نماز واجب ، کمتر از یک سوره کامل ، بعد از حمد نخوان ، اما در نمازهای نافله اشکال ندارد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 42) .

40 - تاءثیر خواندن حمد و سوره

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره

واذا قال بسم الله الرحمن الرحیم الحمدلله رب العالمین فقراء فاتحه الکتاب و سوره قال الله تعالی لملائکته اما ترون عبدی ؟ هذا کیف تلذذ بقرائه کلامی ؟ اشهدکم یا ملائکتی لاقولن له یوم القیامه اقراء فی جنانی و ارق فی درجاتی فلا یزال یقرء بعددکل حرف درجه من ذهب و درجه من فضه و درجه من لؤ لؤ و درجه من جوهر و درجه من زبرجد اخضر و درجه من زمرد اخضر و درجه من نور رب العزه

و زمانی که بنده (بسم الله الرحمن الرحیم الحمدلله رب العالمین) را قرائت کرد و فاتحه الکتاب و سوره خواند ، خداوند تعالی خطاب به ملائکه خود میگوید آیا این بنده مرا نمی بیند چگونه با قرات کلام من لذت می برد ؟ شما را شاهد می گیرم ، ای ملائکه من ! هرآینه روز قیامت به او خواهم گفت در بهشت من قرائت کن و به درجات (بالا) ارتقا پیدا کن ، پس او

دائم قرائت می کند و به عدد هر حرف ، درجه ای از طلا ، درجه ای از نقره ، درجه ای از لؤ لؤ ، درجه ای از جوهر ، درجه ای از زبرجد سبز ، درجه ای از زمرد سبز و درجه ای از

نور رب العزه به او عطا خواهد شد . (بحارالانوار ، ج 82 ، ص 221) .

فضایل و آثار قرائت

41 - قرائت زیبا درنماز

قلت لابی عبدالله - الرجل یدخل فی الصلوه فیجود صلاته و یحسنها رجاء ان یستجر بعض من یراه الی هواه ؟ قال لیس هو من الریاء ؟

از امام صادق (ع) پرسیدم اگر کسی نمازش را با قرائت زیبا و نیکو به جا آورد ، به امید آنکه حاضران که او را می بینند مجذوب شده و راه او را در پیش گیرند (آیا به نمازش اشکالی وارد می شود ؟) فرمود این از مصادیق ریا نیست . (وسائل الشیعه ، ج 1 ، ص 56) .

42 - قرائت در حال ایستاده ، نشسته ، نامز و غیر نماز

عن ابی جعفر - علیه السلام - قال

و من اقراء القرآن قائما فی صلاته کتب الله له بکل حرف مائه حسنه و من قراءه فی صلاته جالسا کتب الله له بکل حرف خمسین حنسه و من قراءه فی غیر صلاته کتب الله بکل حرف عشر حسنات

هرکس که قرآن را ایستاده در نماز بخواند ، خداوند در برابر هر حرفی از آن ، صد حسنه (کار نیک) در نامه عملش بنویسد ، و هرکس قرآن را نشسته در نماز بخواند ، خداوند در برابر هر حرفی از آن ، پنجاه حسنه در نامه اش ثبت فرماید و هرکس که در غیر نماز آن را بخواند ، خداوند متعال در برابر هر حرفی ده حسنه برای او بنویسد . (ثواب الاعمال ، ص 227) .

43 - نحوه قرائت نماز زن

عن علی بن جعفر عن اخیه - علیه السلام - قال

ساءلته عن المراءه تؤ م النساء ماحد رفع صوتها بالقراءه ؟ قال بقدر ما تسمع

از علی بن جعفر نقل است از موسی بن جعفر (ع) پرسیدم آیا زن می تواند در امامت زنهای دیگر قرائت را بلند به جا آورد ؟ فرمود (به اندازه ای که خود بشنود (جایز است) (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 83) .

44 - آثار قرائت

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اذ قمت الی الصلاه و توجهت و قراءت ام الکتاب و ما تیسر من السور ثم رکعت فاتمت رکوعها و سجودها و تشهدت و سلمت ، غفر لک کل ذنب فیما بینک و بین الصلاه التی قدمتها الی الصلاه المؤ خره فهذا لک فی صلاتک

هرگاه به نماز ایستادی و توجه کردی (به سوی خداوند و با حضور قلب ، به پیشگاه او قرار گرفتی) و فاتحه الکتاب را قرائت نمودی و در حد امکان و میسور ، از سوره های (کوچک و یا بزرگ) قرآن خواندی ، سپس رکوع و سجود تام و تمامی انجام دادی ، آنگاه تشهد و سلام دادی ، اثر این نماز تو ، آمرزش تمامی گناهانت می باشد که در ما بین دو نمازت می باشد ، آن نمازی که قبلا به جای آوردی و نمازی که بعدا خواندی پس آنچه از نماز عاید تو می گردد ، همانا آمرزش کلیه گناهانت می باشد . (بحارالانوار ، ج 82 ، ص 205) .

45 - قرائت صد آیه در نماز

قال الصادق - علیه السلام -

من قراء مائه ایه یصلی بها فی لیله کتب الله - عزولج - له بها قنوت لیله

هرکس دریک شب یکصد آیه از قرآن را در نمازی بخواند ، خدا به این وسیله برای او عبادت سراسر شب بنویسد . (الکافی ، ج 2 ، ص 445) .

46 - تلاوت آیه ای از قرآن در نماز

قال الحسین - علیه السلام -

من قراء آیه من الکتاب - عزوجل - فی صلاته قائما یکتب له بکل حرف مائه حسنه

کسی که آیه ای از قرآن را ایستاده در نماز خویش بخواند به هر حرفی صد حسنه برای او نوشته می شود . (الکافی ، ج 2 ، ص 447) .

47 - رعایت ترتیل در نماز

قال الصادق - علیه السلام -

ینبغی للعبد اذا صلی ان یرتل قراءته و اذا مر بایه فیها ذکر الجنه و النار ساءل الله الجنه و تعوذ بالله من النار و اذا مر بیا ایهاالذین آمنوا قال لبیک ربنا

سزاوار است که بنده نماز را با ترتیل (شمرده) بخواند و آن گاه که با آیه ای که بهشت و دوزخ در آن یادآوری شده ، برخورد ، از خدا بهشت را بخواهد و از آتش (دوزخ) به او پناه ببرد و هنگامی که به آیه (یا ایهاالذین امنوا) می رسد ، بگوید (لبیک ربنا) . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 34) .

48 - قرائت قرآن در نماز

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

قراءه القرآن فی الصلاه افضل من قراءه القرآن فی غیرالصلاه

قرائت قرآن در نماز افضل است از غیر نماز . (مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 292) .

49 - قرائت صد آیه در نماز شب و غیر آن

عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من قراء مائه ایه یصلی بها فی لیله کتب الله بها قنوت لیله و من قراء مائتی ایه لیله من غیر صلاه اللیل کتب الله له فی اللوح قنطارا من الحسنات ، و القنطار الف و مائتا اوقیه و الاوقیه اعظم من جبل احد

هرکس صد آیه از قرآن در نماز شب بخواند ، خداوند عبادت سرتاسر آن شب را در نامه عمل وی بنویسد ، و هر کس دویست آیه در غیر نماز شب بخواند ، خداوند در صحیفه او قنطاری از حسنات ثبت نماید و هر قنطاری

یک هزار و دویست اوقیه است و هر اوقیه بزرگتر از کوه احد است . (ثواب الاعمال ، ص 228)

50 - ترک قرائت در نماز

سئل الکاظم - علیه السلام - عمن ترک القراءه ما حاله ؟ فقال - علیه السلام -

ان کان متعمدا فلا صلاه له ، و ان کان نسی فلا باءس

امام کاظم (ع) در پاسخ این که اگر کسی (در نماز) قرائت را ترک کند حکمش چیست ؟ فرمود اگر به عمد باشد ، نازش درست نیست و اگر از روی فراموشی باشد ، اشکال ندارد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 44) .

51 - آداب صدا در نماز

عن الصادق - علیه السلام - فی قوله تعالی

و لاتجهر بصلاتک ولا تخافت بها قال المخافته ما دون سمعک و الجهر ان ترفع صوتک شدیدا

امام صادق - علیه السلام - درباره قول خداوند که می فرماید ولاتجهر بصلاتک و لاتخافت بها (در نماز نه صدایت را خیلی بلند کن و نه خیلی آهسته) فرمود (مخافت) یعنی طوری که نشنوی و (جهر) یعنی صدایت را بسیار بلند کنی . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 72) .

52 - علت نزول آیه (لاتجهر بصلاتک)

عن ابی جعفر و ابی عبدالله - علیهماالسلام - فی قوله تعالی (ولاتجهر بصلاتک) قال کان رسول الله -صلی الله علیه وآله - اذا کان بمکه جهر بصلاته فیعلم بمکانه المشرکون ، فکانوا یؤ ذونه فانزلت هذه الایه عند ذلک

امام باقر و امام صادق (ع) درباره آیه (ولاتجهر بصلاتک) فرمودند پیامبر خدا (ص) وقتی که در مکه بودند ، نماز را با صدای بلند می خواند ، در نتیجه مشرکان نتیجه جایش را یافته و آزارش می دادند ، از این رو ، آیه مذکور نازل گشت . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 73) .

53 - رسیدن صدای قرائت به گوش

قال علی - علیه السلام -

اذ صلیت فاسمع نفسک القراءه و التکبیر و التسبیح

هنگامی که نماز می خوانی ، قرائت و تکبیر و تسبیح را چنان به جای آور که خود بشنوی . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 76) .

54 - تفسیر آیه (لاتجهر بصلاتک)

عن سلیمان ، عن ابی عبدالله - علیه السلام - فی قول الله

ولا تجهر بصلاتک الایه قال الجهر بها رفع الصوت ، و المخافته ما لم تسمع اذناک و بین ذلک قدر ما تسمع اذنیک

امام صادق (ع) درباره قول خداوند (ولاتجهر بصلاتک) فرمود (جهر) یعنی بلند کردن صدا ، و (مخافته) یعنی گوش تو صدا را نشنود ، و میان این دو ، چیزی است که گوش هایت آن را می شنود . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 73) .

55 - نحوه قرائت نماز ظهر و عصر

قال الرضا - علیه السلام -

اسمع القراءه و التسبیح اذنیک فیما لا تجهر فیه من الصلوات بالقراءه و هی الظهر و العصر ، و ارفع فوق ذلک فیما تجهر فیه بالقراءه

در نمازهایی که با صدای آهسته خوانده می شود ، مثل ظهر و عصر ، صدای خواندن ، حمد و تسبیح را به گوش خود برسان و در نمازهایی که با صدای بلند خوانده می وشد ، بلندتر از آن بخوان . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 76) .

56 - کراهت دو سوره در نماز

قال الباقر - علیه السلام -

انما یکره ان یجمع بین السورتین فی الفریضه فاءما فی النافله فلاباءس

کراهت دارد در نماز واجب (پس از حمد) دو سوره خوانده شود ، ولی در نافله ها اشکال ندارد . (بحارالانوار ، ج 85 ، (ص) 53) .

57 - آداب قرائت در نمازها

عن رجاء بن ابی الضحاک ان الرضا - علیه السلام -

فی طریق خراسان کان یجهر بالقراءه فی المغرب و العشاء الاخره و صلاه اللیل و الشفع و الوتر ، و یخفی القراءه فی الظهر و العصر ، و کان یجهر ببسم الله الرحمن الرحیم فی جمیع صلواته باللیل و النهار

رجاء بن ابی ضحاک گوید امام رضا (ع) در راه خراسان ، نماز مغرب ، و عشا و نماز شب و شفع و وتر را بلند می خواند و نماز ظهر و عصر را آهسته ، امام بسم الله الرحمن الرحیم را در همه نمازهای روز وشب ، بلند می خواند . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 79) .

58 - شروع قرائت با تعویذ و بسم الله

عن حنان بن سدیر قال

صلیت خلف ابی عبدالله - علیه السلام - فتعوذ باجهار ثم جهر ببسم الله الرحمن الرحیم

حنان بن سدیر گوید به امامت صادق (ع) نماز می خواندم که آن حضرت (اعوذبالله من الشیطان الرجیم) را و سپس (بسم الله الرحمن الرحیم) را بلند می خواند . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 79) .

59 - ذکر در رکعت سوم و چهارم

عن رجاء بن ابی الضحاک انه صحب الرضا - علیه السلام -

من المدینه الی مرو فقال کان یسبح فی الاخر اوین یقول سبحان الله و الحمدلله و لااله الاالله و الله اکبر ثلاث مرات ثم یرکع

رجاء ابن ابی ضحاک گوید از مدینه تا مرو در خدمت امام رضا بودم و امام در دو رکعت آخر نماز سه بار می گفت سبحان الله و الحمدلله و لااله الاالله و الله اکبر و سپس به رکوع می رفت . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 88) .

60 - سوره های ابراهیم و حجر

عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من قراء سوره ابراهیم و الحجر فی رکعتین جمیعا فی کل جمعه لم یصبه فقر ابدا ولاجنون ولابلوی

هرکس سوره ابراهیم و حجر را در رکعت اول و دوم نماز در هر هفته یک بار بخواند هیچگاه تنگدستی و دیوانگی و بلاهای دیگر بدو نرسد (سوره ابراهیم رادر رکعت اول ، و حجر را در رکعت دوم باید بخواند) . (ثواب الاعمل ، ص 239) .

61 - سوره دخان

عن ابی حمزه قال قال ابوجعفر - علیه السلام -

من قراء سوره الدخان فی فرائضه و نوافله بعثه الله من الامنین یوم القیمه و اظله تحت عرشه ، وحاسبه حسابا یسیرا ، و اعطاه کتابه بیمینه

هرکس سوره دخان را در نمازهای واجب واجب و نافله های خود بخواند خداوند او را روز قیامت در زمره ایمنان برانگیزد و در سایه عرش خود جای دهد و حسابش راآسان کشد و نامه عملش را به دست راستش دهد . (ثواب الاعمل ، ص 256) .

62 - سوره (ق)

عن ابی جعفر - علیه السلام - قال

من ادمن فی فرائضه و نوافله قراءه سوره (ق) وسع الله علیه (فی) رزقه و اعطاه کتابه بیمینه ، و حاسبه حسابا یسیرا

از ابوحمزه ثمالی روایت شده است که امام باقر - علیه السلام - فرمود هرکس به خواندن سوره (ق) در نمازهای واجب و مستحب خویش مداومت کند ، خداوند روزی او را فراخ گرداند ، و نامه عملش را به دست راستش (که علامت نجات است) بدهد و حساب از او آسان کشد . (ثواب الاعمال ، ص 260) .

63 - سوره الرحمن

عن ابی بصیر عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

لاتدعوا قراءه سوره الرحمن و القیام بها فانها لاتقر فی قلوب المنافقین و یاءتی بها ربی یوم القیامه فی صوره ادمی فی احسن صوره و اطیب ریح حتی یقف من الله موقفا لایکون احد اقرب الی الله منها فیقول لها (من الذی کان بک فی الحیاه الدنیا و یدمن قراءتک ؟) فتقول (یا رب فلان و فلان) فتبیض وجوههم فیقول لهم (شفعوا فیمن احببتم فیشفعون حتی لا یبقی لهم غایه ولا احد یشفعون له) فیقول لهم (ادخلوا الجنه و اسکنوا فیها حیث شئتم

از ابی بصیر روایت شده است که امام صادق (ع) فرمود قرائت سوره (الرحمن) را در نماز ترک مکنید ؛ چون این سوره در دل منافقان قرار نگیرد و روز قیامت خداوند آن را با صورتی چون صورت آدمی به بهترین شکل و خوشبوترین رایحه بیاورد تا در نزدیکترین پایگاه - که هیچ کس را آن قرب و نزدیکی نسبت

به خداوند نباشد - بایستد ، آنگاه بدو خطاب کند (کیانند آنان که تو راقرائت کردند در نماز ومداومت به تلاوت تو داشتند ؟) پس می گوید (فلان ، فلان) (و نام آنها را می برد) سپس چهره آنان سفید و روشن گردد و به ایشان گوید (هر که را خواهید شفاعت کنید) و آنان تا آنجا که بتوانند شفاعت کنند و کسی باقی نماند . پس از آن خداوند می فرماید (داخل بهشت شوید و هر کجای آن که خواهید منزل گزینید) (ثواب الاعمال ، ص 262) .

64 - سوره های حدید و مجادله

عن الحسین بن ابی العلاء عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال من قراء سوره الحدید و المجادله فی صلاه فریضه ادمنها لم یعذبه الله حتی یموت ابدا و لایری فی نفسه و لافی اهله سوء ابدا ولا خصاصه فی بدنه

از حسین بن ابی العلاء روایت شده است که امام صادق (ع) فرمود هرکس در نماز واجبش مداومت کند به خواندن سوره (حدید) و (مجادله) خداوند وی را در مدت عمر هرگز عذا نکند ، و در جان و خاندانش هرگز بدی نبیند ، و نه خللی در بدنش . (ثواب الاعمال ، ص 264) .

65 - سوره ممتحنه

عن ابی حمزه الثمالی ، عن علی بن الحسین - علیه السلام - قال

من قراء سوره الممتحنه فی فرائضه و نوافله امتحن الله قلبه للاءیمان و نور له ، بصره و لایصیبه فقر ابدا ولاجنون فی بدنه ولافی ولده

از ابوحمزه ثمالی روایت شده که امام سجاد (ع) فرمود هرکس در نمازهای واجب نافله ، خود سوره (ممتحنه) را قرائت کند ، خداوند قلب و را به ایمان آزموده و دیده اش را نورانی کرده و فقر و دیوانگی به او و فرزندش راه نیابد . (ثواب الاعمال ، ص 265) .

66 - سوره صف

عن ابی بصیر ، عن ابی جعفر - علیه السلام - قال

من قراء سوره الصف و ادمن قراءتها فی فرائضها و نوافله صفه الله مع ملائکته و انبیائه و انبیائه المرسلین ان شاء الله

از ابوبصیر روایت شده است که امام باقر (ع) فرمود هرکس سوره (صف) را تلاوت کند و در نمازهای واجب و نافله خود به قرائت آن مداومت نماید خداوند او را در صف فرشتگان و پیامبران مرسل خود آورد ، ان شاء الله . (ثواب الاعمال ، ص 266) .

67 - سوره های جمعه اعلی و منافقین در نماز جمعه

عن منصور بن حازم ، عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من الواجب علی کل مؤ من اذا کان لنا شیعه ان یقراء فی لیله الجمعه بالجمعه و سبح اسم ربک الاعلی و فی صلاه الظهر بالجمعه و فی المنافقین فاذا فعل ذلک فکانما یعمل بعمل رسول الله -صلی الله علیه وآله - و کان جزاؤ ه و ثوابه علی الله الجنه

از منصور بن حازم روایت شده است که امام صادق (ع) فرمود از جمله واجبات بر هر فرد مؤ من که از پیروان ما باشد ، آن است که در شب جمعه (در نماز)سوره جمعه را (در رکعت اول) و سوره اعلی را (در رکعت دوم) بخواند ، و درظهر روز جمعه (در رکعت اول) سوره جمعه (و در رکعت دوم) سوره منافقین را قرائت کند ، پس چون چنین کند ، گویی عملی مانند عمل رسول خدا(ص) انجام داده است و ثواب و پاداشش برخداوند بهشت خواهد بود . (ثواب الاعمال ، ص 266) .

68 - سوره های طلاق و تحریم

عن الحسین بن ابی العلاء عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من قراء سوره الطلاق و التحریم فی فریضه اعاذه الله من ان یکون یوم القیامه ممن یخاف او یحزن ، و عوفی من النار ، و ادخله الله الجنه بتلاوته ایاهما و محافظته علیهما لاءنهما للنبی -صلی الله علیه وآله - ؛

از حسین بن ابی العلاء روایت شده که امام صادق (ع) فرمود هرکه سوره طلاق و تحریم را در نمازهای واجب خود بخواند ، خدا او را در پناه خود گیرد از

این که در روز قیامت از کسانی باشد که بترسد یا محزون شود و از آتش دوزخ معاف و از گزندش ایمن باشد و خداوند برای خواندن او این دو سوره را و محافظتش از آنها او را به بهشت برد ؛ زیرا این دو سوره متعلق به پیغمبر(ص) است . (ثواب الاعمال ، ص 267) .

69 - سوره تغابن

عن ابی بصیر ، عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من قراء سورد التغابن فی فریضته کانت شفیعه له یوم القیامه و شاهد عدل عند من یجیز شهادتها ثم لاتفارقه حتی تدخله الجنه

از ابوبصیر روایت شده است که امام صادق (ع) فرمود هر کس سوره تغابن را در نماز واجبش قرائت کند ، آن سوره روز قیامت شفیع او خواهد بود و خود شاهد عادلی است نزد آن کس که شهادتش را نافذ داند ، و از وی جدا نگردد تا وارد بهشتش سازد . (ثواب الاعمال ، ص 267) .

70 - سوره ملک

عن ابی بصیر ، عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من اقراء (تبارک الذی بیده الملک) فی المکتوبه قبل ان ینام لم یزل فی امان الله حتی یصبح و فی امانه یوم القیامه حتی یدخل الجنه

از ابوبصیر روایت شده است که امام صادق (ع) فرمود هرکس سوره (تبارک الذی بیده الملک) را در نماز واجب خود قبل از آنکه بخوابد (یعنی نماز عشاء) بخواند ، همواره در امان خدا باشد تا صبح کند ، و در قیامت نیز در امان خداست تا به بهشت رود . (ثواب الاعمال ، ص 268) .

71 - سوره ن والقلم

عن علی بن میمون الصائغ قال قال ابوعبدالله - علیه السلام

من قراء سوره ن و القلم فی فریضه او نافله امنه الله - عزوجل - من ان یصیبه فقر ابدا و اعاذه الله اذمات من ضمه القبر

از علی بن میمون روایت شد است که امام صادق (ع) فرمود هرکس سوره (ن والقلم) را در نمازهای واجب و نافله های خود قرائت کند ، خداوند بزرگ ، همواره او را از این که دچار تنگدستی و ناداری شود حفظ فرماید ، و چون از دنیا رود از عذاب قبر وفشارش او راپناه دهد . (ثواب الاعمال ، ص 268) .

72 - سوره حاقه

عن جابر ، عن ابی جعفر - علیه السلام - قال

اکثر و اقرءه سوره الحاقه فان قراءتها فی الفرائض والنوافل من الایمان بالله و رسوله لاءنها انماانزلت فی امیرالمؤ منین - علیه السلام - و معاویه و لم یسب قاریها دینه حتی یلقی الله - عزوجل -

از جابر جعفی روایت شده که امام باقر (ع) فرمود سوره (الحاقه) را بسیار قرائت کنید ؛ زیرا قرائت آن در نمازهای واجب و مستحب از آثار و علایم ایمان به خدا و رسول است زیرا این سوره درباره علی (ع) و دشمنش معاویه فرود آمده است و قاری آن تا روزی که جزای خداوند را دیدار کند ، بی دین نگردد . (ثواب الاعمال ، ص 269) .

73 - سوره نوح

عن الحسین بن هاشم ، عن ابیه عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من کان یومن بالله و یقراء کتابه لایدع قراءه سوره (انا ارسلنا نوحا الی قومه) فاءی عبد قراءها محتسبا صابرا فی فریضه او نافله اسکنه الله تعالی مساکن الابرار و اعطاه ثلاث جنان مع جنته کرامه من الله و زوجه مائتی حوراء و اربعه الاف ثیب ان شاء الله

از هاشم بن حیان روایت شده است که امام صادق (ع) فرمود هرکس به خداوند ایمان دارد و کتاب او را تلاوت می کند سوره (انا ارسلنا نوحا الی قومه) را ترک نکند ، و هر بنده ای که از روی اخلاص و برای حق در یک نماز واجب و یا مستحب آن را بخواند خداوند او را در قیامت در جایگاه بندگان نیک و صالح خود

مسکن دهد ، و سه باغستان در بهشت به وی کرامت فرماید علاوه بر بهشتی که منزلگاه اوست ، و نیز دویست حوری بکر و چهارهزار حوریه شوهر دیده به همسری به وی دهد ، ان شاء الله (ثواب الاعمال ، ص 270)

74 - سوره دهر

قال الصادق - علیه السلام

انا ضامن لکل من کان من شیعتنا اذا قراء فی صلاه الغداه نم یوم الخمیس هل اتی عل الانسان ثم مات من یومه او لیله ان یدخل الجنه امنا بغیر حساب علی ما فیه من ذنوب و عیوب ، و لم ینشر الله له دیوان الحساب یوم القیامه ، ولایساءل مسئله القبر ، و ان عاش کان محفوظا مستورا مصروفا عنه افات الدنیا کلها ، و لم یتعرض له شی ء من هوام الارض الی الخمیس الثانی انشاء الله

هرکس از شیعیان ماکه در نماز ظهر روز پنج شنبه ، سوره (هل اتی علی الانسان) را بخواند و درهمان روز یا شبش بمیرد ، من ضامنم که بدون حساب و ایمن وارد بهشت شود ، با این که گناهان و عیوبی داشته باشد و خداوند کتاب حسابش را در قیامت منتشر نمی کند و سؤ ال قبر از او نمی شود و اگر زنده بماند ، از همه آفتهای دنیا محفوظ و مصون ماند و حیوانی از درنده های زمین تا پنج شنبه بعد متعرض او نمی گردد ان شاء الله (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 66) .

75 - سوره مزمل در نماز عشاء

عن منصور بن حازم عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من قراء سوره المزمل فی العشاء الاخره او فی آخر اللیل کان له اللیل و النهار شاهدین مع سوره المزمل و احیاه الله حیاه طیبه و اماته میته طیبه

از منصور بن حازم روایت شده است که امام صادق (ع) فرمود هر کس در نماز عشای خود ، یا درآخر شب سوره (مزمل را تلاوت نماید ،

شب و روز همراه با معیت سوره (مزمل) برای وی شهادت دهند ، و خداوند او را زنده بدارد به زندگی شایسته و پاک ، و بمیراند ، به مردن پاک و طیب . (ثواب الاعمال ، ص 271) .

76 - سوره مدثر

عن محمد بن مسلم عن ابی جعفر محمد الباقر - علیه السلام - قال

من قراء فی الفریضه سوره المدثر کان حقا علی الله - عزوجل - ان یجعله مع محمد -صلی الله علیه وآله - فی درجته و لاتدر تدرکه فی الحیاه الدنیا شقاء ابدا ان شاءالله

از محمد بن مسلم روایت شده است که امام باقر (ع) فرمود هرکس در نماز واجبش سوره (مدثر) را قرائت کند ، بر خداوند حق است که او را همجوار پیغمبر(ص) فرماید در همان درجه ای که اوست ، و در زندگی این دنیایش هرگز بدبختی وشقاوت بدو راه نیابد ، ان شاء الله (ثواب الاعمال ، ص 271) .

77 - سوره های انفطار و انشقاق

عن الحسین بن ابی العلاء قال سمعت اباعبدالله - علیه السلام - قال

من قراء هاتین السورتین جعلهما نصب عینیه فی صلاه الفریضه و النافله (اذا السماء انفطرت) و (اذا السماء انشقت) لم یحجبه الله من حاجته و لم یحجزه من الله حاجز ، و لم یزل ینظر (الی الله و ینظر) الله الیه حتی یفرغ من حساب الناس

از حسین بن ابی العلاء روایت شده است که امام صادق (ع) فرمود هرکس دو سوره (اذا السماء انفطرت) و (اذا السماء انشقت) را تلاوت کند و این دو را در نمازهای واجب و مستحب نصب عین خود قرار دهد ، خداوند او را از خواسته اش محجوب نکند و هیچ چیز بین او و خداوند مانع نشود و پیوسته به کرامات خداوند بنگرد و خدای متعال بدو نظر رحمت افکند تا هنگامی که از حساب مردمان فارغ شود .

(ثواب الاعمال ، ص 274) .

78 - سوره مطففین

عن صفوان الجمال ، عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من قراء فی الفریضه (ویل للمصفین) اعطاه الله الامن یوم القیامه من النار و لم تره ولاتراها و لم یمر علی جسر ولایحاسب یوم القیامه

از صفان جمال روایت شده است که امام صادق (ع) فرمود هرکس که در نماز واجب خود سوره (ویل للمصففین) راقرائت کند ، خداوند در قیامت برات ایمنی از آتش را بدو کرامت فرماید ، به قسمتی که نه آتش او را ببیند و نه وی آتش را ، و از پلی که روی جهنم است عبور نکند ، و حسابش را نکشند . (ثواب الاعمال ، ص 274) .

79 - سوره بروج

عن یونس بن ظبیان ، عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من قراء (والسماء ذات البروج) فی فرائضه - فانها سوره النبیین - کان محشره و موقفه مع النبیین و المرسلین و الصالحین

از یونس بن ظبیان روایت شده که مام صادق (ع) فرمود هرکس سوره (والسماء ذات البروج) را در نمازهای واجب خویش تلاوت نماید ، بدین جهت که این سوره پیغمبران است - در محشر و موقف حساب ، با انبیا و فرستادگان و شایستگان خواهد بود (ثواب الاعمال ، ص 274) .

80 - سوره طارق

عن المعلی بن خنیس ، عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من کانت قراءته فی فرائضه بالسماء و الطارق کانت له عندالله یوم القیامه جاه و منزله و کان من رفقاء النبیین و اصحابهم فی الجنه

از معلی بن خنیس روایت شده است که امام صادق (ع) فرمود هرکس که قرائتش در نمازهای واجب سوره (والسماء و الطارق) باشد ، نزد

خداوند روز قیامت دارای مقام و منزلتی است ، ودر بهشت از همدمان پیمبران (ع) و یاران آنها خواهد بود . (ثواب الاعمال ، ص 527) .

81 - سوره اعلی

عن ابی بصیر ، عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من قراء (سبح اسم ربک الاعلی) فی فریضه او نافله قیل له یوم القیامه ادخل الجنه من ای ابواب الجنه شئت ان شاءالله

از ابوبصیر روایت شده که امام صادق - علیه السلام - فرمود هرکس در نماز واجب یا مستحب خود سوره (سبح اسم ربک الاعلی) را تلاوت کند ، روز قیامت به او گفته می شود از هر دری از درهای بهشت که خواهی داخل شو ، به یاری خداوند . (ثواب الاعمال ، ص 275) .

82 - سوره غاشیه

عن ابی بصیر عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من ادنم قراءه (هل اتاک حدیث الغاشیه) فی فریضه او نافله عشاه الله برحمته فی الدنیا و الاخره ، و اتاه الامن یوم القیامه من عذاب النار

از ابوبصیر روایت شده است که امام صادق (ع) فرمود هرکس به خواندن سوره (هل اتاک حدیث الغاشیه) در یکی از نمازهای پنجگانه یا نافله های خود مداومت کند ، خداوند در دو سرا او را به رحمت خود سراپا بپوشاند و روز قیامت برات آزادی از آتش دوزخ و عذاب به وی کرامت فرماید . (ثواب الاعمال ، ص 276) .

83 - سوره فجر

عن داود بن فرقد ، عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

اقرؤ وا سوره الفجر فی فرائضکم و نوافلکم فانها سوره الحسین بن علی - علیه السلام - من قراءها کان مع الحسین - علیه السلام - یوم القیمه فی درجته من الجنه ، ان الله - عزوجل - عزیز حکیم

از داود بن فرقد روایت شده است که امام صادق (ع) فرمود سوره فجر را در نمازهای واجب و مستحب خود بخوانید ، زیرا این سوره متعلق به حسین علی (ع) است هر کس آن را قرائت کند ، در قیامت با حسین (ع) و در جوار وی و همان درجه ای از بهشت که او منزل گزیده ، باشد و خداوند عزیز حکیم است . (ثواب الاعمال ، ص 276) .

84 - سوره بلد

عن ابی بصیر عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من کان قراءته فی فریضته (لااقسم بهذا البلد) کان فی الدنیا معروفا انه کان من الصالحین ، و کان فی الاخره معروفا له من الله مکانا و کان یوم القیامه من رفقاء النبیین و الشهداء والصالحین

از ابوبصیر روایت شده است که امام صادق (ع) فرمود هرکس قرائتش در نمازهای پنجگانه سوره (لااقسم بهذا البلد) باشد ، در این جهان از شایستگان معروف شود و در جهان دیگر از کسانی باشد که معروف است نزد خدا مکانتی دارند ودر آنجا از همدمان و همنشینان پیغمبران و شهیدان و شایستگان خواهد بود . (ثواب الاعمال ، ص 277) .

85 - سوره تین

عن شعیب العقر قوفی ، عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من قراء (والتین) فی فرائضه و نوافله اعطی من الجنه حیث یرضی

از شعیب عقرقونی روایت شده است که امام صادق (ع) فرمود هرکس در نمازهای واجب یا نافله اش سوره (والتین) را بخواند ، هرکجا از بهشت را که بپسند بدو خواهند داد . (ثواب الاعمال ، ص 278) .

86 - سوره قدر عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من قراء (انا انزلناه) فی فریضه من فرائض الله نادی مناد یاعبدالله غفر الله لک ما مصی فاستاءنف العمل

از حسین بن ابی العلاء روایت شده است که امام صادق (ع) فرمود هرکس در یکی از نمازهای واجب سوره (اناانزلناه) را قرائت کند ، منادی

حق ندا در دهد (ای بنده خدا ! خداوند گناهان پیشین تو را بیامرزید ، عمل از سرگیر) . (ثواب الاعمال ، ص 279) .

87 - سوره قدر و استجابت دعا

عن ابی جعفر الجواد - علیه السلام - قال

من قراء سوره القدر فی صلاه رفعت فی علیین مقبوله مضاعفه و من قراءها ثم دعا رفع دعاؤ ه الی اللوح ، المحفوظ مستجابا

کسی که سوره (قدر) را در نمازی بخواند ، آن نماز ، مقبول و با پاداشی چند برابر به بالا برده می شود و کسی که آن را بخواند و سپس دعا کند ، دعایش در حالی که مستجاب است به لوح محفوظ برده می شود . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 66)

88 - سوره زلزله

عن علی بن معبد ، عن ابیه ، عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

لاتملوا من قراءه (اذا زلزلت الارض) فان من کانت قراءته فی نوافله لم یصبه الله - عزوجل - بزلزله ابدا ، و لم یمت بها ، ولابصاعقه ، ولا بافه من افات الدنیا ، فاذا مات امر به الی الجنه فیقول الله عبدی ! ابحتک جنتی فاسکن منها حیث شئت و هویت ، لاممنوعا و لامدفوعا

از معبد بغدادی روایت شده است که امام صادق (ع) فرمود از قرائت سوره (اذا زلزلت الارض) خسته نشوید ؛ زیرا هرکه قرائتش درنافله این سوره باشد خداوند هرگز وی را با زلزله و صاعقه و آفات و آسیبهای دنیایی هلاک نسازد و چون از دنیا برود ، فرمان رفتن به بهشت یابد . (آنگاه خداوند بزرگ فرماید (ای بنده من ! بهشتم را بر تو مباح ساختم ، هرکجا از آن که خواهی منزل گزین ، بدون آن که کسی منع یا دورت کند) . (ثواب الاعمال ، ص 280) .

89 - سوره تکاثر

عن شعیب عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من قراء سوره الهیکم التکاثر فی فریضه کتب الله له ثواب و اجر مائه شهید ، و من قرءها فی نافله کتب الله له ثواب خمسین شهیدا و صلی معه فی فریضه اربعون صفا من الملائکه ان شاءالله

از شعیب روایت شده است که امام صادق - علیه السلام - فرمود هرکس سوره (الهیکم التکاثر) را در نماز واجب خود بخواند ، خداوند برای او ثواب و مزد یکصد شهید ثبت فرماید و هرکس در نماز نافله

آن را بخواند ، ثواب پنجاه شهید برای بنویسد ، و بعلاوه ، با وی در نماز واجبش چهل صف از فرشتگان همراه باشند . (ثواب الاعمال ، ص 281) .

90 - سوره مصر

عن الحسین بن ابی العلاء ، عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من قراء (و العصر) فی نوافله بعثه الله یوم القیامه مشرقا وجهه ، ضاحکا سنه قریرا عینه حتی یدخل الجنه

از حسین بن ابی العلاء روایت شده است که حضرت صادق (ع) فرمود هرکس سوره (والعصر) را در نافله های خود قرائت کند ، خداوند روز قیامت او را با چهره ای تابناک و لبی خندان و چشمی روشن از گور برانگیزد ، تا با این حال وارد بهشت گردد . (ثواب الاعمال ، ص 282) .

91 - سوره فیل

عن ابی بصیر عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من قراء فی فرائضه (الم ترکیف فعل ربک باءصحاب الفیل) شهد له یوم القیامه کل سهل و حبل و مدر باءنه کان من المصلین ، و ینادی له یوم القیامه مناد (صدقتم علی عبدی قبلت شهادتکم له وعلیه ، ادخلوه الجنه و لاتحاسبوا فانه ممن احبه و احب عمله

از ابوبصیر روایت شده که امام صادق - علیه السلام - فرمود هرکس در نمازهای واجب خود سوره (الم ترکیف فعل ربک باءصحاب الفیل) را بخواند ، شهادت بدهد در قیامت به نفع وی هر دشت و کوه و ریگزاری به اینکه وی از نمازگزاران است ، و منادی حق ندا دهد ، که (راست گفتید درباره بنده من ، شهادتتان در حق او پذیرفته گشت او را داخل بهشت گردانید و از او حساب نکشید ، زیرا از کƏŬƙɠاست که من او وعملش را دوست میدارم) . (ثواب الاعمال ، ص 283) .

92 - سوره ماعون

عن عمروبن حارث عن ابی جعفر - علیه السلام - قال

من قراء سوره (ارايت الذى يكذب بالدين) فى فرائضه و نوافله كان فيمن قبل الله - عزوجل - صلاته و صيامه و لم يحاسبه بما كان منه فى الحياه الدنيا

از عمروبن حارث روايت شده است كه امام باقر (ع) فرمود هركس سوره (ارايت الذى يكذب بالدين) را در نمازهاى واجب و نافله هاى خود قرائت كند ، از كسانى باشد كه خداوند نماز و روزه اش را قبول فرموده و حساب آنچه را(از گناهان) كه در دنيا از وى سرزده ،

نخواهد کشید . (ثواب الاعمال ، ص 284) .

93 - سوره های کافرون و توحید

عن الحسین ابی العلاء عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من قراء (قل یا ایها الکافرون) و (قل هوالله احد) فی فریضه من الفرائض غفر الله له و لوالدیه و ما ولدا وان کان شقیا محی من دیوان الاشقیاء و اثبت فی دیوان السعداء و احیاه الله سعیدا ، و اماته شهیدا و بعثه شهیدا

از حسین بن ابی العلاء روایت شده است که امام صادق (ع) فرمود هرکس سوره (قل یا ایهاالکافرون) و (قل هوالله احد) را در یک نماز واجب خود بخواند ، خداوند او و پدر و مادرش را و اولاد آن دو همه را بیامرزد ، و چنانچه از اشقیا باشد ، نام او را از دیوان آنها محو کند ، و در دیوان سعدا ثبت فرماید ، و او را در این جهان سعادتمند بدارد ، و شهید بمیراند ، و شید محشور فرماید . (ثواب الاعمال ، ص 285) .

94 - سوره کوثر

عن ابی بصیر عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من کان قراءته (انا اعطیناک الکوثر) فی فرائضه و نوافله سقاه الله من الکوثر یوم القیامه و کان محدثه عندرسول الله -صلی الله علیه وآله - فی اصل طوبی

از ابوبصیر روایت شده است که امام صادق (ع) فرمود هرکس در نمازهای واجب و مستحب خود سوره (انا اعطیناک الکوثر) را قرائت نماید ، خداوند او را در قیامت از حوض کوثر سیراب فرماید ، و محفلش با رسول خدا (ص) زیر شجره طوبی باشد . (ثواب الاعمال ، ص 285) .

95 - سوره ناصر

عن کرام الخثعمی عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من قراء (اذا جاء نصرالله و الفتح) فی نافله او فریضه نصره الله علی جمیع اعدائه و جاء یوم القیامه و معه کتابه ینطق قد اخرجه الله من جوف

قبره فیه امان من جسر جهنم و من النار و من زفیر جهنم فلا یمر علی شی ء یوم القیامه الابشره و اخبره بکل خیر حتی یدخل الجنه و یفتح له فی الدنیا من اسباب الخیر ما لم یتمن و لم یخطر علی قلبه

از کرام خثعمی روایت شده است که امام صادق - علیه السلام - فرمود هرکس سوره (اذا جاء نصر الله و الفتح) را در نمازهای مستحب یا واجب خود بخواند ، خداوند وی را علیه همه دشمنانش یاری فرماید ، و روز قیامت با نامه ای گویا که خداوند از قبر او بیرون آورده باشد به محشر آید ، و آن امان نامه ای است برای عبور از پل دوزخ و از آتش

و خروش آن ، و در آن روز بر هیچ چیز نگذرد ، جز اینکه وی را به هر خیر و نیکی مژده دهد تا اینکه داخل بهشت شود و در این جهان درهای خیر به روی او بازگردد ، آن قدر که هرگز آرزو نداشته و بر قلبش نکرده باشد . (ثواب الاعمال ، ص 286) .

96 - سوره توحید در همه نمازها

عن منصور بن حازم عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من مضی به یوم واحد فصلی فیه خمس صلوات و لم یقراء فیها ب (قل هوالله احد) قیل له یا عبدالله لست من الصلین

از منصور بن حازم روایت شده است که امام صادق (ع) فرمود هرکس روزی بر او بگذرد و پنج نوبت نمازبگزراد و سوره (قل هوالله احد) را در آنهاقرائت نکند ، بدو خطاب شود (ای بنده خدا ! تو از نمازگزارن نیستی) . (ثواب الاعمال ، ص 287) .

97 - سوره توحید بعد ازنماز

عن ابی بکر الحضرمی عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من کان یؤ من بالله و الیوم الاخر فلا یدع ان یقراء فی دبر الفریضه ب (قل هوالله الحد) فانه من قراءها جمع الله له خیر الدنیا و الاخره ، و غفر الله له ولوالدیه و ماولدا

از ابوبکر حضرمی روایت شده است که امام صادق (ع) فرمود هرکس به خداوند و روز جزا ایمان دارد ، خواندن (قل هوالله احد) را بعد از نمازهای واجب خود ترک نکند ؛ زیرا هکه بعد از نماز آن را تلاوت کند ، خداوند خیر دنیا و آخرت رابرای او فراهم آورد و او و پدر ومادرش و فرزندان پدر و مادرش همه را بیامرزد . (ثواب الاعمال ، ص 287) .

98 - سوره توحید ورفع گرفتاری

عن هارون بن خارجه عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من اصابه مرض او شده و لم یقراء فی مرضه او شدته ب (قل هوالله احد) ثم مات فی مرضه او فی تلک الشده التی نزلت به فهو من اهل النار)

و از هارون بن خارجه روایت شده است که امام صادق (ع) فرمود هرکس را مرضی یا گرفتاری پیش آید و برای رفع آن (قل هوالله احد) را نخواند و در آن حادثه بمیرد ، اهل آش است . (ثواب الاعمال ، ص 287) .

99 - تاءثیر ترک سوره توحید

عن اسحاق بن عمار ، عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من مضت له جمعه و لم یقراء فیها ب (قل هوالله احد) ثم مات ، مات علی دین ابی لهب

از اسحاق بن عمار روایت شده است که امام صادق (ع) فرمود هرکس هفته ای بر او بگذرد و سوره (قل هوالله احد) را (دانسته) در آن (نماز) نخواندو بمیرد ، بر دین ابوبلهب مرده است . (ثواب الاعمال ، ص 287) .

100 - سوره توحید و آمرزش گناهان

عن امیرالمؤ منین ، - علیه السلام - قال قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من قراء (قل هوالله احد) ماءئه مره حین یاءخذ مضجعه غفرالله له ذنوب خمسین سنه

از علی (ع) روایت شده است که رسول خدا (ص) فرمود هرکس هنگام خواب صد بار سوره (قل هوالله احد) را بخواند ، گناه پنجاه سال او آمرزیده شود . (ثواب الاعمال ، ص 288) .

101 - خواندن سوره توحید در همه حال

عن السکونی عن جعفر بن محمد عن ابیه - علیهماالسلام - قال

ان النبی -صلی الله علیه وآله - صلی علی سعدبن معاذ فقال لقد وافا من الملائکه تسعون الف ملک و فیهم جبرئیل - علیه السلام - یصلون علیه ،

فقلت له یاجبرئیل استحق صلاتکم علیه ؟ فقال بقراءه (قل هوالله احد) قائما وقاعدا و راکبا و ماشیا و ذاهبا و جائبا

از سکونی از حضرت صادق از پدرش (ع) روایت شده است که رسول خدا (ص) برجنازه سعدبن معاذ نماز گزارد و فرمود نود هزار ملک بر او نماز خواندند ، که جبرئیل در میان ایشان بود رسول خدا گوید (پرسیدم از جبرئیل که به چه عمل وی مستحق این شده که شما بر او نماز گزاردید ؟) گفت (به سبب اینکه (قل هو الله احد) را ایستاده و نشسته و سواره و پیاده و در حال رفتن و در حال بازگشتن و در همه حال می خواند . (ثواب الاعمال ، ص 289) .

102 - سوره توحید بعد از نماز صبح

عن عبدالله بن حی قال سمعت امیرالمؤ منین - علیه السلام - یقول

من قراء (قل هوالله احد) احدی عشره مره فی دبر الفجر لم یتبعه فی ذلک الیوم ذنب و ان رعم انف الشیطان

از عبدالله بن وحی روایت شده است که گفت از امیرالمؤ منی (ع) شنیدم که می فرمود هرکس (قل هوالله احد) را یازده باز بعد از نماز صبح بخواند ، در آن روز به گناهی دچار یا آلوده نشود ؛ هرچند این برخلاف میل شیطان است . (ثواب الاعمال ، ص 289) .

103 - سوره توحید و دفع بلا

عن ابراهیم بن مهزم عن رجل سمع اباالحسن - علیه السلام - یقول

من قدم (قل هوالله احد) بینه و بین جبار منعه بقراءتها بین یدیه و من خلفه و عن یمینه و عن شماله فاذا فعل ذلک رزقه الله خیره ، و منعه شره و قال اذا خفت امرا فاقراء ایه من القرآن من حیث شئت ثم قال اللهم اکشف عنی البلاء ثلاث مرات

از ابراهیم بن مهزم نقل شده است که مردی گفت شنیدم از موسی بن جعفر (ع) فرمود هرکس پیش از آن که برجباری وارد شود ، سوره (قل هوالله احد) راتلاوت کند ، خدا او را از هر جانب ، پیش رو ، و پشت سر و سمت راست و چپ از شر آن جبار محفوظ فرماید ، و چون چنین کند ، خداوند نیکی آن جبار را نصیبش گرداند ، و شرش را از وی دفع نماید . و

نیز فرمود هرگاه از امری بترسی ، صد آیه از قرآن تلاوت کن ، از هرکجا که خواهی ،

آنگاه سه بار بگو (اللهم اکشف عنی البلاء) (یعنی خداوندا ! این بلا را از من دور گردان) . (ثواب الاعمال ، ص 289) .

104 - عظمت سوره توحید

قال علی بن الحسین - علیه السلام -

ان الله - عزوجل - علم انه یکون فی آخر الزمان اقوام متعمقون فانزل الله قل هوالله و الایات من سوره الحدید

چون خداوند - عزوجل - می دانست که درآخرالزمان اقوامی به دنیا می آیند که در مسائل عقیدتی و علمی متفکر و متعمق اند سوره توحید و آیاتی از سوره حدید رانازل فرمود . (نورالثقلین ، ج 5 ، ص 706) .

105 - مداومت بر سوره توحید

عن حفض بن غیاث قال سمعت اباعبدالله - علیه السلام - یقول لرجل

اتحب البقاء فی الدنیا ؟ قال ولم قال لقراءه (قل هوالله احد) فسکت عنه ، قم قال من بعد ساعه یا حفض من مات اولیائنا و شیعتنا و لم یحسن القرآن علم فی قبره لیرفع الله فیه به درجته درجات الجنه علی قدر عدد آیات القران فیقال لقاری ء القران اقراء وارق

حفص بن حارث می گوید شنیدم حضرت صادق (ع) به مردی می فرمود تو میل داری همیشه در دنیا باقی باشی ؟ گفت آری فرمود چرا ؟ گفت برای اینکه مکرر سوره (قل هوالله احد) را قرائت کنم . حضرت اندکی تاءمل کرد ، سپس فرمود ای حفص ! هرکس از دوستان و شیعیان ما بمیرد و قرآن را درست نتواند بخواند در قبر به وی بیاموزند تا خداوند بدان درجه او را در بهشت بالا برد ؛ زیرادرجات بهشت به عدد آیات قرآن است و به قاری گفته می شود (بخوان و بالا برو) (ثواب الاعمال ، ص 290) .

106 - سوره های معوذتین

عن ابی جعفر - علیه السلام - قال

من اوتر (بالمعوذتين) و (قل هوالله احد) قیل له (یا عبدالله ابشر فقد قبل الله وترک)

از ابوعبیده حذاء روایت شده است که امام باقر (ع) فرمود هرکس در سه رکعت ناز وتر (یعنی سه رکعت شفع و وتر نماز شب) سوره های فلق ، ناس را با سوره توحید قرائت کند ، به او خطاب شود (ای بنده خدا ! مژده باد تو را که خداوند وتر تو را قبول کرد) . (ثواب الاعمال ،

ص 291) .

فصل سی ویکم ا رکان نماز رکوع

آیات

1 - رکوع با رکوع کنندگان

واقیمواالصلوه و اتواالزکوه و ارکعوا مع الراکعین

نماز را برپای دارید و زکات بدهید و رکوع کنید با رکوع کنندگان . (سوره بقره آیه 43) .

2 - رکوع یاران محمد (ص)

محمد رسول الله والذین معه اشداء علی الکفار رحماء بینهم تریهم رکعا سجدا یبتغون فضلا من الله و رضوانا سیماهم فی وجوههم من اثر السجود .

محمد فرستاده خدا است و کسانی که با او هستند در برابر کفار سرسخت و شدید ، و در میان خود مهربانند پیوسته آنها رادر حال رکوع و سجود می بینی آنها همواره فضل خدا و رضای او را می طلبند ، نشانه آنها در صورتشان از اثر سجده نمایان است . (سوره فتح ، آیه 29) .

3 - رکوع مایه رستگاری و نجات

یاایهاالذین امنوا ارکعوا و اسجدوا و اعبدوا و افعلوا الخیر لعلکم تفلحون ال هل

4 - رکوع ، راهی برای توبه

فاستغفر ربه و خر راکعا واناب

از این رو ، از پروردگار خویش طلب آمرزش نمود بر او پرستش کننده در افتاد و توبه کرد . (سوره ص ، آیه 24) .

5 - رکوع حضرت مریم (س)

یامریم اقتنی لربک و اسجدی و ارکعی مع الراکعین

ای مریم ! فرمانبدار خدا باش ، و سجده برای حضرت حق به جای آور و با اهل رکوع و عبادت به رکوع و بندگی برای پروردگارت برخیز . (سوره آل عمران ، آیه 43) .

-6 لجاجت کافران در رکوع

واذا قیل لهم ارکعوا لایرکعون

و هنگامی که به آنها (کافران) گفته شود رکوع کنید ! رکوع نمی کنند . (سوره مرسلات آیه 48) .

7 - ذکر رکوع

فسبح باسم ربک العظیم

پس به نام پروردگار بزرگت تسبیح کن . (سوره واقعه ، آیه 74) .

8 - ذکر سجده

سبح اسم ربک الاعلی

نام پروردگار بلند مرتبه ات را تسبیح کن . (سوره اعلی آیه 1) .

احادیث

9 - رکوع کامل

قال الباقر - علیه السلام -

من اتم رکوعه لم یدخله وحشه القبر

هرکس که رکوعش تمام وکامل باشد ، دچار وحشت قبر نمی شود . (مواعظ العددیه ، ص 243) .

10 - تاءثیر رکوع حقیقی

قال الصادق - علیه السلام -

لایرکع عبدالله رکوعا علی الحقیقه ، الازنیه الله تعالی بنور بهائه و اظله فی ضلال کبریائه و کساه کسوه اصفیائه

هیچ بنده ای برای خدا به حقیقت رکوع نکند مگر آن خداوند تعالی او را به نورجمال خود بیاراید و در سایه کبریایی اش جای دهد و جامه برگزیدگانش بپوشاند . (مصباح الشریعه ، ص 14) .

11 - اسرار به رکوع گفتن

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره

فاذا رکع قال الله تعالی لملائکته یا ملائکتی ! اما ترون کیف تواضع لجلال عظمتی ؟ اشهدکم لاعظمته فی دار کبریایی و جلالی

پس هنگامی که (نمازگزار) به رکوع رفت ، خداوند - تبارک و تعالی - خطاب به ملائکه می کند و می گوید (ای ملائکه من ! آیا نمی بیند (بنده نمازگزار) چگونه برای بزرگی و عظمت من تواضع می کند ؟ شما را گواه می گیرم ، که هرآینه او را در دار کبریایی و جلال خودم بزرگ سازم . (بحارالانوار ، ج 82 ، ص 221) .

12 - اسرار سر از رکوع برداشتن

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره

فاذا رفع راءسه من الرکوع قال الله - تبارک و تعالی - لملائکته اما ترون یا ملائکتی کیف یقول ارتفع عن اعدائک لما اتواضع لاولیائک و انتصب لخدمتک اشهدکم یا ملائکتی ! لاجعلن ، جمیل العاقبه له و لاصبرنه الی جنانی ؛

پس هنگامی که (نمازگزار) سرش را از رکوع بلند کرد ، خداوند خطاب به ملائکه خود می کندو می گوید آیا نمی بینید ای ملائکه من ! چگونه این بنده ام می گوید (خدایا) سرم را در مقابل دشمنان تو بلند کردم ، همچنان که در مقابل دوستان تو تواضع نمودم و خود را برای خدمت تو آماده ساختم ؟ شما را گواه می گیرم ای ملائکه من ! هرآینه عاقبت زیبا و خویب برای او قرار خواهم داد و بهشت را برای او قرار خواهم داد . (بحارالانوار ، ج 82 ، ص 221) .

13 - رکوع ناقص

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من لم یتم وضوئه و رکوعه و خشوعه فصلاته خداج یعنی ناقصه غیر تامه

کسی که وضو و رکوع و خشوعش در نماز کامل نیست ، نمازش (خداج) است ، یعنی ناقص است و تمام نیست . (جامع الحدیث الشیعه ، ج 4 ، ص 44) .

14 - تاءویل رکوع

قال علی - علیه السلام -

ثم تاءویل مد عنقک فی الرکوع تخطر فی نفسک امنت بک و لو ضربت عنقی ثم تاءویل رفع راءسک من الرکوع اذا قلت ، (سمع الله لمن حمده) الذی اخرجنی من العدم الی الوجود

معنای کشیدن گردن در رکوع این است که در ایمان به خدا استوارم ، اگر چه گردنم زده شود ، و معنای سر برداشتن از رکوع و گفتن (سمع الله) این است که حمد وثنای ما را می شنود ، آن خدایی که مرا از نیستی و عدم به وجود آورده است . (میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 395) .

15 - نحوه قیام بعد از رکوع

عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

اذا رفعت راءسک من الرکوع فاقم صلبک فانه لاصلاه لمن لایقیم صلبه

چون سر از رکوع بلند کردی ، کمرت را راست کن ، و بایست و زیرا کسی که بعد از رکوع قیام نکند و از همان رکوع به سجده برود ، نمازش باطل است . (اصول وافی ج 8 ، ص 703) .

16 - تاءثیر رکوع کامل

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

خمس صلوات افتر ضهن الله - عزوجل - من احسن وضوء هن و صلاهن لوقتهن و اتم رکوعهن و خشوعهن کان له علی الله عهد ان یغفر له ، و من له فلیس له علی الله عهد ، ان شاء فقرله ، وان شاء عذبه

خداوند پنج نماز رابر مردم واجب گرداند ، هرگاه کسی وضوی آنها را در دست به جای آورد ودر وقت بخواند و رکوع و خشوعشان را کامل کند ، خداوند متعال ضامن است که گناهانش را بیامرزد و کسی که این گونه (و در دست) انجام ندهد ، خداوند نسبت به او عهدی ندارد ، اگر خواست او را می آمرزد ، واگر بخواهد ، او را عذاب می کند . (کنزالعمال ، ج 7 ، ص 276 ، ح 18860) .

17 - ذکر بعد از رکوع

روی سعید القماط عن الفضل قال قلت لابی عبدالله - علیه السلام -

جعلت فداک علمنی دعاء جامعا ، فقال لی احمدالله ، فانه لایبقی احد یصلی الا دعا لک یقول (سمع الله لمن حمده) .

سعید قماط از فضل نقل کرده که از امام صادق (ع) پرسیدم فدایت گردم دعایی جامع مرا بیاموز ! فرمود حمد خداوند را به جای آور ، زیرا (اگر چنین کنی) هیچ نمازگزاری نیست مگر اینکه برایت چنین دعا کند که (سمع الله لمن حمده) (خداوند بشنود حمد هرکسی را که حمدش کند) . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 104) .

18 - فلسفه رکوع

عن مصباح الشریعه قال الصادق - علیه السلام -

لایرکع عبدالله رکوعا علی الحقیقه الا زینه الله تعالی بنور بهائه ، و اظله فی ظلال کبریائه و کساه کسوه اصفیائه و الرکوع اول و السجودثان ، فمن اتی به معنی الاول صلح الثانی و فی الرکوع ادب و فی السجود قرب ، و من لایحسن الادب لایصلح للقرب فارکع رکوع خاضع لله بقلبه متذلل و جل تحت سلطانه خافض له بجوارحه خفض خائف حزن علی ما یفونه من فائده الراکعین و حکی ان الربیع ابن خثیم کان یسهر باللیل الی الفجر فی رکعه واحده فاذا هو اصبح رفع (خ ل تزفر) و قال اه ! سبق المخلصون وقطع بنا و استوف رکوعک باستواء ظهرک و انحظ عن همتک فی القیام بخدمته

الابعونه و فر بالقلب من و ساوس الشيطان و خدائعه و مكائده فان الله تعالى يرفع عباده بقدر تواضعه له و يهديهم الى اصول التواضع و الخضوع بقدر اطلاع عظمته على سرائرهم

ازكتاب

مصباح الشریعه نقل است که امام صادق (ع) فرمود هیچ بنده ای برای خدا به حقیقت رکوع نکند مگر آنکه خداوند تعالی او را به نور جمال خویش بیاراید و در سایه کبریایی خود درآورد و جامه برگزیدگانش بپوشاند رکوع (مرحله) اول است و سجود (مرحله) دوم ؛ هرکس که معنی وحقیقت اولی رابه جای آورد ، شایستگی دومی رایافته است در رکوع ادب (عبودیت) است و در سجود قرب (به معبود) است ؛ و کسی که به نیکی ، ادب نگزارد ، قربت را نشاید پس رکوع کن ، همانند رکوع کسی که قلبا خاضع ای خداست و تحت سلطه او ذلیل و بیمناک می باشد ؛ و چون راکعی که از بیم و اندوه از دست دادن بهره راکعان (حقیقی) تن فرود آورد ، اعضای خود را فرود آور از ربیع بن خثیم حکایت شده که با یک رکوع شب را به صبح می رساند و چون به صبح می رسید (صبح کرد) قامت راست می کرد و می گفت (آه ! مخلصان پیشی گرفتند و ما را از ماندیم) و رکوع خود را کامل انجام ده به این که پشت خود را هموار کنی واز این (پندار) که به (قدرت) و همت خود به خدمت او قیام کنی فرود آی (که این امکان ندارد) جز به یاری او وقلب را از وسوسه های شیطان و فریب ها و نیرنگ هایش فراری ده که خداوند تعالی بندگان خویش را به میزبانی که در برابر او کرنش کنند ، بلند می کند ؛ و آنان را هر

اندازه که عظمتش بر باطنهایش پرتو افکنده ، به حقیقت فروتنی و کرنش (در برابر خود) هدایت می فرماید . (مصباح الشریعه ، باب 15 ، بحارالانوار ، ج 82 ، ص 108) .

19 - آداب پاها هنگام رکوع

عن ابی جعفر - علیه السلام - قال

فاذا رکعت فصف فی رکوعک بین قدمیک تجعل قدر شبر و تمکن راحتیک من رکبتیک و تضع یدک الیمنی علی رکبتک الیمنی قبل الیسری و بلغ باطراف الاصابع عین الرکبه و فرج اصابعک اذا وضعتها علی رکبتیک . . . و اقم صلبک و مد عنقک ولیکن نظرک الی مابین قدمیک

هرگاه به رکوع رفتی باید پاها در کنار هم به فاصله یک وجب قرا گیرد و دست ها را بر زانوها قرار دهی که در ابتدا دست راست را بر زانوی قرار دهی و انگشتان دست روی برآمدگی زانو را بپوشاند و بین انگشتان هم باز باشد و اگر فقط انگشتان به زانو برسد کافی است ولی بهتر این است که کف دست روی زانو قرار گیرد و پشتت را راست نگه دار و گردنت را کشیده و نگاه تو باید به وسط پاها متمرکز باشد . (اصول وافی ، ج 8 ، ص 831) .

20 - علت کشیدن گردن در رکوع

قال علی - علیه السلام -

لما سئل عن عنی مد العنق فی الرکوع تاءویله امنت بک ولو ضربت عنقی

علی - علیه السلام - در جواب این سوال که چرا در رکوع گردن باید کشیده و راست نگاه داشته شود فرمود معنی آن این است که خدایا ! به تو ایمان دارم ، اگر چه در این راه گردنم زده شود . (المحجه البیضاء ، ج 1 ، ص 390) .

21 - تعظیم خداوند در رکوع

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

فاما الركوع فعظموا الله فيه ، و اما السجود فاءكثروا فيها الدعاء و انه قمن ان يستجاب لكم

من از خواندن قرآن در ركوع و سجود نهى شده ام ، پس در ركوع خدا را با عظمت ذكر كنيد ، اما در سجده بسيار دعا كنيد ، زيرا سزاوار است كه دعايتان مستجاب شود . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 106) .

22 - نحوه ركوع كردن

ونهى رسول الله -صلى الله عليه وآله - ان يذبح الرجل فى الصلاه كم يذبح الحمار ، و معناه ان يطاءطى الرجل راءسه فى الركوع حتى يكون اخفض من ظهره

پيامبر (ص) نهى كرد انسان در نماز سرش را چون چهارپا پايين بكشد ، يعنى آنقدر سر را در ركوع پايين بياورد تا از پشتش پايين تر قرار گيرد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 106) .

23 - آداب ركوع

و كان النبى -صلى الله عليه وآله - اذا ركع لم يصوب راءسه و لم يقنعه معناه انه لم يرفعه حتى يكون اعلى من جسده ولكن بين ذلك

پيامبر (ص) در ركوع سرش را بالا يا پايين قرار نمى داد ، يعنى سر را بالاتر از بدنش قرار نمى داد ، بلكه بينابين نگاه مى داشت (نه خيلى بالا و نه خيلى پايين و در حالتى متوسط ، كه اگر آب بر پشت بدن بريزند ، در همان جا بماند) . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 106) .

24 - ركوع رسول خدا (ص)

لان رسول الله -صلى الله عليه وآله - كان اذا ركع لو صب على ظهره ماء لاسقر

رسول خدا (ص) طورى ركوع مى كرد كه اگر آب بر پشت او مى ريختند ، به جلو و عقب نمى رفت . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 107) .

25 - تعداد ذكر امام صادق (ع) در ركوع

عن حمزه ابن حمران و الحسن بن زیاد قالا

دخلنا علی ابن عبدالله - علیه السلام - و عنده قوم فصلی بهم العصر و کنا قد صلینا العصر فعددنا له فی کل رکعه (سبحان ربی العظیم) ثلاثا و ثلاثین مره

ازحمزه بن حمران و حسن بن زیا نقل است بر امام صادق (ع) وارد شدیم . گروهی نزد او بودند حضرت نماز عصر را (به جماعت) برایشان خواند - و نماز عصر را خود پیش از آن خوانده بودیم - و در هر رکعتی که تعداد ذکر (سبحان ربی العظیم) او را شماردیم ، سی و سه بار بود . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 109) .

26 - نحوه رکوع در بیان امام صادق (ع)

قال الصادق - علیه السلام -

لاصلاه لمن لم یقم صلبه فی رکوعه و سجوده

نمازش درست نیست کسی که در رکوع و سجودش پشت خود را مستقیم و راست قرار ندهد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 107) .

27 - رکوع کامل ورفع وحشت قبر

قال الباقر - علیه السلام -

من اتم رکوعه لم تدخله وحشه فی قبره

کسی که رکوع خود را به تمام و کمال انجام دهد ، وحشتی در قبر براو وارد نمی شود . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 107) .

28 - ذکر مستحبی در رکوع

یقول فی رکوعه ماروی عن الباقر - علیه السلام -

اللهم لک رکعت ، و لک خشعت وبک امنت ، و لک اسلمت ، و علیک توکلت ، وانت ربی ، خشع لک سمعی و بصری و مخی و عصبی و عظامی و ما اقلته لله رب العالمین روایت شده که امام باقر (ع) در رکوع می گفت

بارخدایا ! برای تو رکوع و خشوع کردم و به تو ایمان آوردم و تسلیم توام و بر تو توکل می کنم وتو خدای من هستی ، گوش ، چشم ، مغز ، اعصاب ، استخوانهای من برای تو خاشع اند ، و هرچه گام برمیدارم ، برای خدایی است که پروردگار جهانیان است . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 110) .

29 - رکوع طولانی علی (ع)

عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

کان علی علیه السلام یرکع فیسل عرقه حتی یطاء فی عرقه من طول قیامه

علی (ع) به اندازه ای به رکوع طول می داد که عرق از بدنش سرازیر می شد و زیر پایش می ریخت . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 110) .

30 - آداب رکوع از امام صادق (ع)

قال الصادق - علیه السلام -

اذا رکعت فضع کفیک علی رکبتیک و ابسط ظهرک ولاتقنع راءسک و لاتصوبه

هرگاه به رکوع رفتی ، کف دستها را بر زانو بگذار و پشت بدنت را درست باز و پهن کن و سرت را بالاو پایین مبر . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 115) .

31 - رکوع پیامبر (ص)

قال الصادق - علیه السلام -

کان رسول الله -صلی الله علیه وآله - اذا رکع لو صب علی ظهره ماء لاستقر و قال فرج اصابعک علی رکبتیک فی االرکوع ، و ابلغ اطراف اطابعک عیون الرکبتین

پیامبر خدا (ص) هنگامی که به رکوع می رفت ، اگر آب بر پشتش ریخته می شد ، استقرار می یافت سپس فرمود انگشتان را بر روی زانوهایت در رکوع باز کن و انگشتان را به گودیهای زیر زانو برسان . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 115) .

32- ذکر رکوع سه بار

قال الصادق - علیه السلام -

وقل فی الرکوع (سبحان ربی العظیم و بحمده) ثلاث مرات

در رکوع سه بار بگو سبحان ربی العظیم و بحمده) . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 115) .

33 - گفتن ذکر بعد از رکوع

قال الصادق - علیه السلام -

و اذا رفعت راءسک من الرکوع فقل (سمع الله لمن حمده)

وقتی سر از رکوع برداشتی بگو (سمع الله لمن حمده) . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 115) .

34 - معنای رکوع

سئل امیرالمؤ منین - علیه السلام - ما معنی الرکوع ؟ فقال

معناه امنت بک و لو ضربت عنقی ، و معنی قوله (سبحان ربی العظیم و بحمده) فسبحان الله انفقه لله - عزوجل - و ربی خالقی ، و العظیم هو العظیم فی نفسه غیر موصوف بالصغر و عظیم فی ملکه و سلطانه و اعظم من ان یوصف ، تعالی الله

از امام علی (ع) پرسیدند معنای رکوع چیست ؟ فرمود یعنی به تو ایان آوردم ، ار چه گردنم را بزنی و معنای (سبحان ربی العظیم و بحمده) فسبحان این است که منزه است خدا ، بزرگی از آن خداوند است و پروردگار و خالق من است بزرگ فقط اوست در خود موصوف به کوچکی نیست و در کشور هستی خود پادشاه و فرمانروا و بزگتر از این است که توصیف شود ، بسی والا است . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 116) .

35 - رکوع علی (ع)

قال الصادق - علیه السلام -

ان علیا - علیه السلام - کان یعتدل فی الرکوع مستویا حتی یقال لو صب الماء علی ظهره لاستمسک و کان یکره ان یحدر راءسه و منکبیه فی الرکوع

امام علی (ع) آنچنان در رکوع معتدل و درست می ایستاد که گویند اگر آب بر پشتش ریخته می شد ، همان جا می ماند و دوست نداشت که سر و شانه هایش را دایره وار (به پایین) بگیرد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 118) .

36- ذکر رکوع و سجود

عن عقبه قال

لما نزلت (فسبح باسم ربک العظیم) قال لنا رسول الله -صلی الله علیه وآله - اجعلوها فی رکوعکم و لما نزلت (سبح اسم ربک الاعلی) قال لنا رسول الله اجعلوها فی سجودکم

چون آیه (فسبح باسم ربک العظیم) نازل گردید ، رسول خدا (ص) فرمود آن را در رکوع بگویید ، و چون آیه (سبح اسم ربک الاعلی) نازل گردید ، فرمود این را در سجده بگویید . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 105) .

37 - ذکر طولانی در رکوع و سجود

قال الصادق - علیه السلام -

و من کان یقوی علی ان یطول الرکوع و السجود فلیطول ما استطاع یکون ذلک فی تسبیح الله و تحمیده و تمجیده و الدعاء و التضرع فان اقرب ما یکون العبد الی ربه هو مساجد

کسی که توانایی آن را دارد که رکوع و سجودش را در نماز طولانی کند ، باید به مقدار توانایی اش طول دهد و باید در رکوع و سجود به تسبیح و حمد و ستایس و دعا و تضرع به درگاه خداوند اشتغال داشته باشد ، زیرا نزدیک ترین حالت بنده به خدا همان لحظاتی است که در سجده با خدا خلوت می کند . (اصول وافی ، ج 8 ، ص 707) .

38 - هنگام رکوع و سجود تکبیر بگو

قال ابوجعفر - علیه السلام -

اذا اردت ان ترکع و تسجد فارفع یدیک فکبر ثم ارکع واسجد

هرگاه خواستی به رکوع یا سجده بروی ، دو دستت را بلند کن ، و تکبیر بگو آنگاه به رکوع یا سجده برو . (اصول وافی ، ج 8 ، ص 702) .

39 - تقرب به وسیله رکوع و سجود

قال علی - علیه السلام -

تقرب الی الله سبحانه بالسجود و الرکوع و الخضوع لعظمته والخشوع

به وسیله سجده و رکوع و خضوع و خشوع در برابر عظمت خدا به او تقرب جوی . (غرر الحکم ، ص 356) .

40 - دعا کردن در رکوع و سجود

عن سعید بن یسار قال

قلت لابی عبدالله - علیه السلام - ادعوا و انا راکع او ساجد ؟ قال - علیه السلام - نعم ادع و انت ساجد فان اقرب ما یکون العبد الی الله و هو ساجد ، ادع الله لدنیاک و اخرتک

سعید بن یسار گوید از امام صادق (ع) پرسیدم در رکوع و سجده می توانم دعا کرده ، از خدا حاجت بخواهم ؟ حضرت فرمود آری ، به خصوص در حال سجده دعاکن ؛ زیرا سجده نزدیکترین حالت بنده به خداست و در سجده برای دنیا و آخرتت دعا کن . (میزان الحکمه ، ج 4 ، ص 381) .

41 - رکوع و سجود کامل

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

فاذا هو اتم رکوعها و سجودها و اتم سهامها صعدت الی السماء لها نور یتلاءلؤ و فتحت لها ابواب السماء و تقول حافظت علی حفظک الله و تقول الملائکه صلی الله علی صاحب هذه الصلوه و اذا لم یتم سهامها صعدت و

لها ظلمه و غلق ابواب السماء دونها و تقول ضیعتنی ضیعک الله و ضرب بها وجهه .

زمانی که نمازگزار رکوع و سجود نمازش را کامل به جا می آورد و قسمتهای نماز را که کامل کرد (این نماز) به آسمان صعود می کند ، در حالی که نور از او تلاءلؤ میکند و ابواب آسمان برای او گشوده می شود و (خطاب به او) می گوید مرا محافظت کردی خدایت محافظت کند و ملائکه گویند درود بر صاحب این نماز و زمانی که قسمتهای نماز کامل گزارده نشود (به آسمان) صعود می کند در حالی که تاریک

و ظلمانی است وابواب آسمان به رویش بسته می شود (وخطاب به نمازگزار) می گوید ضایع کردی مرا ، خدا تو را ضایع کند در این حال نماز را به چهره این نمازگزار می زنند . (مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 173) .

42 - حرام شدن آتش بر جسم نمازگزار

قال الباقر - علیه السلام -

فما من مؤ من یوافق تلک الساعه ان یکون ساجدا او راکعا او قائما الا حرم الله جسده علی النار هیچ مؤ منی نیست که درچنین وقت نماز در حال سجود و یا رکوع یا قیام باشد ، مگر این که خدا جمسش را بر آتش حرام کرده است . (جامع احادیث الشیعه ، ج 4 ، ص 27) .

43 - رکوع و سجود به صورت نیکو

قال الصادق - علیه السلام -

اتقواالله واحسنوا الرکوع و السجود وکونوا اطوع عبادالله فانکم لن تنالو ولایتنا الا بالورع

از خدا پروا کنید و رکوع و سجود را نیکو به جای آورید ، و مطیع ترین بندگان خدا باشید ، زیرا شما ولایت ما را درنمی یابید ، مگر با ورع . (بحارالانوارت ج 85 ، ص 104) .

44 - ذکر صلوات در رکوع و سجود

قال الباقر - علیه السلام -

من قال فی رکوعه و سجوده و قیامه (اللهم صل علی محمد و آله محمد) کتب الله له ذلک بمثل الرکوع و السجود والقیام

هرکس که در رکوع و سجود قیام خود بگوید (اللهم صل علی محمد و آل محمد) خداوند متعال ثواب آن را مانند ثواب رکوع و سجود وقیام برای او می نویسد . (ثواب الاعمال ، ص 61) .

قال الرضا - علیه السلام -

ان رجلا من اصحاب علی - علیه السلام - یقال له قیس کان یصلی فلما صلی رکعه اقبل اسود قصار فی موضع السجود فلما نحی جبینه عن موضعه تطوق الاسود فی عنقه ثم انساب فی قمیصه

مردی از اصحاب علی (ع) که به او قیص می گفتند به نماز ایستاد وقتی رکعتی خواند ، ناگهان مار سیاهی آمد ودر موضع سجده قیس قرار گرفت قیس با بی توجهی کامل به رکوع و سجود رفت وقتی پیشانی از موضع سجده برداشت مار به گردن قیس پیچید سپس از یقه وارد پیراهن او شد ، ولی این بنده صالح خدا که حقیقت نماز را دریافته بود به نمازش ادامه داد و آسیبی هم از مار ندید . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 246)

.

45 - رکوع و سجود ناقص

قال الباقر - علیه السلام -

بینا رسول الله -صلی الله علیه وآله - جالس فی المسجد اذ دخل رجل فقام یصلی فلم یتم رکوعه ولاسجوده ، فقال رسول الله -صلی الله علیه وآله - نقر کنقر الغراب ، لئن مات هذا و هکذا صلاته لیموتن علی غیر دینی

رسول خدا -صلی الله علیه وآله - در مسجد نشسته بود مردی وارد گردید و به نماز و رکوع و سجود را به طور کامل انجام نداد پیامبر فرمود رکوع و سجود او) به نوک زدن کلاغ شبیه است اگر این مرد بمیرد و نمازش بدین شکل باشد ، به چیزی غیر از دین من مرده است . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 101) .

46 - اجتناب از فکر وخیال در رکوع و سجود

قال ادریس - علیه السلام -

اذا دخلتم فی الصلاه فاصرفوا لها خواطرکم و افکارکم و ادعواالله دعاء طاهرا متفرغا وسلوه مصالحکم و منافعکم بخضوع و خشوع و طاعه و استکانه و اذا رکعتم و سجدتم فابعدوا عن نفوسکم افکار الدنیا و هواجس السوء و افعال الشر ، و اعتقاد المکر ، و ماکل السحت ، و العدوان ، و الاحقاد ، واطرحوا ، بینکم ذلک کله

هرگاه به نماز وارد شدید ، خاطر و افکارتان را به نماز اختصاص دهید (و به چیزی غیر از نماز نیندیشید) و از خدا بخواهید و دعا کنید ، دعایی پاک در حالی که از همه چیز غیر از خدا فارغ باشید . و با خضوع و خشوع و اطاعت و استعانت مصالح و منافع خود را از خداوند در خواست نمایید و هنگام رکوع و سجود ، افکار دنیوی و خیالات باطل و

ناشایسته و زشتیها را از جانتان دور کنید عقیده ناسالم و مکارانه نداشته باشید . از غذای حرام بپرهیزید دشمنی وکینه توزی وحسد را از خود دور کنید تمام این بدیها و زشتیها را از خود دور کنید و دنبال خیالات باطل نروید . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 252) .

47 - رکوع وسجود ناقص

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ولاصلاه لمن لایتم رکوعها و سجودها

نمازگزاری که رکوع و سجودش را ناقص انجام دهد ، آن نمازش ، نماز نیست . (بحارالانوار ، ج 29 ، ص 198) .

48 - رکوع وسجده طولانی

قال الصادق - علیه السلام -

وعلیکم بطول الرکوع و السجود فان احدکم اذا طال الرکوع و السجود یهتف ابلیس من خلفه فقال یا ویلتاه ! اطاعوا و عصیت و سجدوا و ابیت

بر شما باد به طول رکوع و سجده ، که هرگاه یکی از شما رکوع و سجودش طول بکشد شیطان به دنبال او فریاد می زند وای بر من ! او اطاعت کرد و من معصیت کردم او سجده کرد و من سرباز زدم . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 199 ، مواعظ العددیه ، ص 242) .

49- رکوع و سجود بهترین عبادت

قال علی - علیه السلام -

نعم العباده السجود و الرکوع

سجود و رکوع در پیشگاه الهی ، خوب عبادتی است . (تصنیف غررالحکم ، ص 175 ،) .

50 - عادت به رکوع و سجود

قال الصادق - علیه السلام -

لاتنظروا الی طول رکوع الرجل و سجوده ، فان ذلک شی ء اعتاده فلو ترکه استوحش لذلک ولکن انظروا الی صدق حدیثه و اداء امانته

به رکوع و سجده های طولانی افراد نگاه نکنید ، زیرا ممکن است به آن عبادت کرده باشند ، و برای او یک امر عادی شده باشد ؛ و اگر آن را ترک کنند وحشت کنند ، بلکه راستگویی و امانتداری او را بنگر تفسیر نورالثقلین ، ج 1 ، ص 496 ، ص 105) .

51 - تاءثیر طولانی رکوع و سجود

قال علی - علیه السلام -

لایقرب من الله سبحانه الاکثره السجود و الرکوع

چیزی جز کثرت سجود و رکوع ، شخص را به تقرب خداوند سبحان نرساند . (تصنیف غرر الحکم ، ص 175) .

52 - شرایط پنج گانه نماز

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

بنیت الصلاه علی اربعه اسهم ، سهم منها اسباغ الوصوء و سهم منها الرکوع و سهم منها السجود و سهم منها الخشوع ، و اذا لم یتم سهامها صعدت و لها ظلمه و غلقت ابواب السماء دونها ، و تقول ضیعتنی ضیعک الله ، و یضرب الله بها وجهه

نماز دارای چهار سهم است (و بدون اینها کامل نمی شود)

- وضوی کامل ساختن

- رکوع (با طماءنینه)

- سجود(با طماءنینه)

- و خشوع . . .

و چون یکی از این شرایط پنج گانه در نماز رعایت نشود ، این نماز ، تاریک و بی فروع به آسمان برده می شود و فرشتگان درهای آسمان را بر آن می بندند و نماز را به زمین باز می گردانند ، در این هنگام خطاب به صاحب خود می گوید مرا ضایع و تباه کردی ، خدای تو را تباه کند و سپس آن فرشته نماز را به صورت صاحبش می زند . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 264) .

53 - رکوع و سجود صحیح

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اتانی جبرئیل من عندالله - تبارک و تعالی - فقال یا محمد ان الله - عزوجل - یقول انی افترضت علی امتک خمس صلوات من اوفی بهن علی وضوئهن و موافیهن و رکوعهن و سجودهن کان له بهن عند ان ادخله بهن الجنه ، و من لقینی قد انتقص من ذلک شیئا فلیس له عنی عهد ، ان شئت عذبته ، وان شئت رحمته

جبرئیل از سوی خدای بزرگ ، بر من فرود آمد و گفت ای محمد ! خداوند -

تبارک و تعالی - می فرماید من بر امت تو پنج نماز واجب گردانیدم ، که اگر کسی آن ها را با وضو و وقت رکوع و سجود درست ادا نماید ، او را بر من پیمانی (حق)

است که او را به بهشت برم و کسی که مرا ملاقات کند ، در حالی که از این شرایط (نماز) چیزی کم باشد ، مرا بااو پیمانی نیست و اگر خواستم ، او راعذابش می کنم ، و اگر خواستم ، او را مورد مهر خویش قرار می دهم . (کنز العمال ، ج 7 ، ص 281 ، ج 18880) .

54 - نتیجه رکوع و سجود مؤ من

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

فما من مؤ من یوافق تلک الساعه ان یکون ساجدا او راکعا او قائما الا حرم الله جسده علی النار

هر مؤ منی در حال رکوع یا سجود یا قیام مشغول باشد ، خداوند سبحان جسدش را بر آتش جهنم حرام می گرداند . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 8) .

55 - دوری از صفات رذیله در رکوع و سجود

فی صحف ادریس

اذا دخلتم فی الصلاه فاصرفوا لها خواطرکم و افکارکم و ادعواالله دعاء طاهرا متفرغا و سلوه مصالحکم و منافعکم بخضوع وخشوع و طاعه و استکانه ، و اذا رکعتم و سجدتم فابعدوا عن نفوسکم افکار الدنیا و هو اجس السوء ، و افعال الشر ، و اعتقاد المکر ، و ماءکل السحت ، و العدوان والاحقاد ، و اطرحوا بینکم ذلک کله

چون به نماز می پردازید ، تمامی اندیشه و فکرتان را متوجه آن کنید و با فراغت بال (از امور دنیا) به درگاه خداوند دعا کنید و با خضوع و خشوع ، فرمانبرداری و دل شکسته آن که مصلحت شما در آن از او بخواهید و چون به رکوع و سجده رفتید ، دنیا و دوستی ، کارهای بشر ، اندیشه فریب کاری ، حرام خوردن ، تعدی به دیگران و کینه را از خود دور کنید (و بادلی پاک و فارغ از شر و کینه به درگاه خدا روید) . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 253) .

56 - رحمت خدا در رکوع و سجود

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اذاقام العبد فی صلاته ذر البر علی راءسه ، حتی یرکع ، فاذا رکع علته رحمه الله حتی یسجد و الساجد یسجد علی قدمی الله فلیساءل و لیرغب

آنگاه که بنده در نمازش برخیزد ، نیکی بر سرش افشانده می شود تا به رکوع برود و چون به رکوع رفت ، رحمت خدا او را احاطه می کند تا به سجده برود و سجده کننده بر روی پاهای خداوند افتاده است از این رو ، باید از او بخواهد و به آنچه نزد او

است ، دل نبندد . (کنزالعمال ، ج 7 ، ص 289 ، ح 18924) .

57- فلسفه ذکر رکوع و سجود

عن هشام بن الحکم عن ابی الحسن موسی - علیه السلام - قال

قلت له لای عله یقال فی الرکوع (سبحان ربی العظیم و بحمده) و یقال فی السجود (سبحان ربی الاعلی و بحمده) قال یا هشام ان الله لما اسری بالنبی صلی الله علیه وآله - و کان من ربه کقاب قوسین او ادنی رفع له حجاب من حجبه فکبر رسول الله -صلی الله علیه وآله - سبعا حتی رفع له سبع حجب ، فلما ذکر ما راءی من عظمه الله ارتعدت فرائضه فانبرک علی رکبتیه و اخذ یقول (سبحان ربی العظیم وبحمده) فلما اعتدل من رکوعه قائما و نظر الیه فی موضع اعلی من ذلک الموضع خر علی وجهه و جعل یقول (سبحان ربی الاعلی و بحمده) فلما قال سبع مرات سکن ذلک الرعب فلذلک جرت به السنه

هشام بن حکم از امام موسی کاظم (ع) پرسید چرا در رکوع (سبحان ربی العظیم و بحمده) و در سجده (سبحان ربی الاعلی و بحمده) گفته می شود ؟ فرمود ای هشام ! چون خدای تبارک و تعالی پیامبر (ص) رابه معراج برد و آن حضرت به پروردگارش به اندازه (قاب قوسین او ادنی) نزدیک گشت حجابی از حجابهایش را از پیش او به کنار زد و از این رو ، رسول خدا (ص) هفت تکبیر گفت تا اینکه هفت حجاب به کنار رفت . پس از آن که این دیدنی ها در ذهن پیامبر (ص) یادآوری

شد ، رگهای گردنش به لرزه افتاد و دست ها را به زانو گذاشت و شروع کرد به گفتن (سبحان ربی العظیم و بحمده) وقتی از حالت رکوع برخاست و نگاه کرد و به جایگاه بالاتری از آنچه دیده بود نگریست روی زمین افتاد و گفت (سبحان ربی الاعلی و بحمده) وقتی این جملات را هفت بار تکرار کرد ، حالت رعب از او برطرف گردید از این رو ، سنت بر این جاری شد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 103) .

58 - علت تسبیح در رکوع و سجود

قال الرضا - علیه السلام -

فان قال فلم جعل التسبیح فی الرکوع و السجود قیل لعلل منها ان یکون العبد مع خضوعه و خشوعه و تعبده و تورعه و استکانته و تذله و تواضعه و تقربه الی ربه مقدسا له ممجدا مسبحا معظما شاکرا لخالقه و رازقه ، فلا یذهب به الفکر و الامانی الی غیر الله

اگر کسی بگوید چرا دستور تسبیح در رکوع و سجود داده شده ؟ در پاسخ گفته می شود علتهایی دارد ، از جمله این که بنده در برابر خدا ، خضوع و خشوع و تعبد و ورع و آرامش و خواری و فروتنی نماید و تقربش به سوی خدا باشد ، و او را تقدیس و تسبیح و تمجید و تعظیم نماید ، وسپاسگزار آفریننده و روزی دهنده خود باشد و اندیشه و فکر و آرزوهایش وی را به سوی غیر خدا نکشاند . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 101) .

59 - گفتن ذکر رکوع و سجود از آیه قرآن

قال الصادق - علیه السلام -

سبح فی رکوعک ثلاثا تقول (سبحان ربی العظیم و بحمده) ثلاث مرات ، و فی السجود ثلاث مرات (سبحان ربی الاعلی و بحمده) لاءن الله - عزوجل - لما انزل علی نبیه (فسبح باسم ربک العظیم) قال النبی -صلی الله علیه وآله - اجعلو فی رکوعکم ، فلما انزل الله (سبح اسم ربک الاعلی) قال اجعلوها فی سجودکم فان قلت (سبحان الله سبحان الله سبحان الله) اجزاک و تسیبحه ، واحده تجزی للمعتل و المریض والمستعجل

در رکوعت سه بار خدا را چنین بگو (سبحان ربی العظیم وبحمده) و در سجده سه بار (سبحان

ربی الاعلی و بحمده) زیرا وقتی خداوند بر پیامبرش آیه (فسبح باسم ربک العظیم) را نازل فرمود پیامبر (ص) فرمود آن را در سجده بگویید و وقتی (سبح اسم ربک الاعلی) را نازل کرد ، پیامبر دستور داد آن را در سجده بگویید و اگر بگویی (سبحان الله سبحان الله سبحان الله ،) کافی است و یک تسبیح برای شخص معذور و بیمار و کسی که عجله دارد ، کفایت می کند . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 116) .

60 - مراقبت از رکوع و سجود

کتب امیرالمؤ منین - علیه السلام - الی محمد بن ابی بکر

انظر رکوعک وسجودک ، فان النبی -صلی الله علیه وآله - کان اتم الناس صلاه و احفظهم لها وکان اذا رکع قال (سبحان ربی العظیم و بحمده) ثلاث مرات و اذا رفع صلبه قال (سمع الله لمن حمده اللهم لک الحمد مل ء سمواتک و مل ء ارضک و مل ء من شئت من شی ء) فاذا سجد قال (سبحان ربی الاعلی و بحمده) ثلاث مرات

امام علی (ع) به محمد بن ابوبکر نوشت به رکوع و سجودت بنگر و مراقب آن باش زیرا پیامبر (ص) بهتر از همه مردم نماز را به اتمام می رساند وآن را حفظ می رکرد و وقتی به رکوع می رفت سه بار می گفت (سبحان ربی العظیم و بحمده) و وقتی که از رکوع برمی خاست ، می گفت (سمع الله لمن حمده ، الله لک الحمد مل ء سمواتک و مل ء ارضک و مل ء ما شئت من شی ء) (خداوند می

شنود کسی را که او را ستایش می کند . خدایا ! به اندازه ظرفیت آسمانهایت و زمین ، و به اندازه ظرفیت هرچه می خواهی ، تو را سپاس) و وقتی به سجده می رفت ، سه بار میگفت (سبحان ربی الاعلی و بحمده) . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 104) .

61 - رکوع و سجود امام صادق - علیه السلام -

روی ابان بن تغلب

انه عد علی الصادق - علیه السلام - فی الرکوع و السجود ستین تسبیحه

ابان بن تغلب تسبیح امام صادق (ع) را در رکوع و سجودش شماره کرد ، که شصت تسبیح بود . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 109) .

62 - رکوع و سجود صحیح و کامل

قال الصادق - علیه السلام -

اذا احسن المؤ من عمله ضاعف الله عمله لکل حسنه سعع مائه و ذلک قول الله تبارک و تعالی (والله یضاعف لمن یشاء) فاءحسنوا اعمالکم التی تعملونها لثواب الله ، فقلت له و ما الاحسان ؟ قال فقال اذا صلیت فاسحن رکوعک و سجودک و اذا صمت فتوق کل ما فیه فساد صومک و اذا حججت فتوق ما یحرم علیک فی حجک و عمرتک قال و کل عمل تعمله فلیکن نقیا من الدنس

آنگاه که مؤ من عملش را درست به جای آورد ، خداوند عمل او را چند برابر می کند و برای هر حسنه ای هفتصد برابر پاداش می دهد ، چرا ، که خداوند فرمود (و خداوند برای هر کسی که بخواهد می افزاید) پس اعمالی که برای پاداش خدا انجام می دهید ، درست به جای آورید ، راوی گوید پرسیدم احسان چیست ؟ فرمود هنگامی که نماز می خوانی ، رکوع و سجود را درست انجام بده ، و وقتی روزه می گیری ، از هر چیزی که آن را تباه می سازد ، خود را نگاه دار ، و هنگامی که حج می گزاری ، از هر چیزی که در حج وعمره بر تو حرام است پرهیز کن ، و در ادامه نیز فرمود هر عملی

که انجام می دهی ، باید از هر پلیدی پاک بماند . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 116) .

63 - تعداد تسبیح در رکوع و سجود

قال الصادق - علیه السلام -

اقل ما یجب من التسبیح فی الرکوع و السجود فثلاث تسبیحات لابد منها یکون فی خمس صلوات مائه و ثلاث وخمسون تسبیحه ففی الظهر ست و ثلاثون ، و فی العصر ست و ثلاثون و فی المغرب سبع و عشرون و فی المعتمه ست و ثلاثون و فی الفجر ثمان عشره

کمترین چیزی که در تسبیح رکوع و سجود لازم است گفتن سه بار ، تسبیح است و باید آنها را گفت که در پنج نماز ، یک صد و پنچاه و سه تسبیح گفته می شود . پس در نماز ظهر ، سی و شش و در نماز عصر سی و شش و در نماز مغرب ، بیست و هفت در نماز عشاء ، سی و شش و در نماز صبح ، هیجده بار گفته خواهد شد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 117) .

64- دست برنداشتن از موضع رکوع و سجود

عن علی بن جعفر عن اخیه موسی بن جعفر - علیه السلام -

ساءلته عن الرجل یکون راکعا اوساجدا فیحکه جسده هل یصلح له ان یرکع یده من رکوعه او سجوده فیحکه مما حکه ؟ قال لا باءس ، اذا شق علیه ، و البصر الی ان یفرغ افضل

کسی در حال رکوع یا سجود بعضی از جاهای بدنش می خارد ، آیا درست است که دستش را از رکوع یا سجود ، بردارد و همان محل را بخارد ؟ فرمود اشکالی ندارد ، وقتی که بر او سخت است ولی اگر صبر کند ، تا از آن فارغ شود ، بهتر است . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 119) .

65 - سیره امام صادق (ع) در رکوع و سجود

روی معاویه بن وهب قال

راءیت اباعبدالله - علیه السلام - یرفع یدیه اذا رکع و اذا رفع راءسه من الرکوع و اذا سجد و اذا رفع راءسه من السجود ، و اذا اراد السجود للثانید و روی ابن مسکان عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال یرفع یدیه کلما اهوی الی الرکوع و السجود و کلما رفع راءسه من رکوع و سجود و قال هی العبودیه

معاویه بن وهب گوید امام صادق (ع) رادیدم که دستها را هنگامی که به رکوع می رود و سر بر می دارد و موقعی که به سجده می رود و هنگامی که از سجده سر برمیدارد و آنگاه که به سجده دوم می رود ، بلند می کند و ابن مسکان از امام صادق (ع) روایت کرده که فرمود هروقت نمازگزار به رکوع و سجود می رود و هنگامی که از رکوع و

سجود سر برمیدارد ، دستها را بلند کند . و بعد فرمود این بندگی است . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 114) .

66 - تاءثیر رکوع و سجود طولانی

عن ابی اسامه قال سمعت اباعبدالله - علیه السلام - یقول

علیکم بتقوی الله و الورع ، والاجتهاد ، و صدق الحدیث و اداء الامانه و حسن الجوار ، و کونوا دعاه الی انفسکم بغیر السنتکم و کونوا زینا ولاتکونوا شینا ، و علکم بطول السجود و الرکوع فان احدکم اذا اطال الرکوع و السجود ، یهتف ابلیس من خلفه وقال یا ویلتاه اطاعوا و عصیت و سجدوا و ابیت

ابو اسامه گوید از امام صادق (ع) شنیدم که می فرمود بر شما باد به تقوای الهی و ورع و اجتهاد و درستی در گفتار وادای امانت وحسن همجواری مردم را به غیر زبان (و یا عمل) به سوی خود بخوانید و زینت ما باشید و ننگ ما نباشید . سجده و رکوع را طولانی کنید که هرگاه یکی از شما رکوع و سجود را طولانی کند ، ابلیس از پشت سرش فریاد می زند ای وای بر من ! اینان اطاعت کردند و من گناه کردم و سجده کردند و من نکردم . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 136) .

67 - توقف زیاد در رکوع و سجود

قلت لاءبی جعفر - علیه السلام -

ایهما افضل فی الصلاه کثره القراءه اوطول البث فی الرکوع و السجود ؟ قال فقال کثره اللبث فی الرکوع و السجود فی الصلاه افضل ، اما تسمع لقول الله تعالی (فاقرؤ ا ما تیسر منه و اقیموا الصلاه) انما عنی باقامه الصلاه طول البث فی الرکوع و السجود ، قلت فاءیهما افضل کثره القراءه او کثره الدعا ؟ فقال الدعاء افضل ، اما تسمع لقول الله لنبیه صلی الله علیه وآله - (قل

يعبؤ بكم ربى لولا دعاؤ كم)

ابوجعفر (ع) را گفتم كدام يک در نماز بهتر است زياد خواندن قرآن يا افزودن زمان ركوع و سجود ؟ فرمود توقف زياد در ركوع و سجود نماز بهتر است ، مگر قول خداى بزرگ را نشنيده اى كه فرمود (هرآنچه از آن برايتان ميسر بود ، بخوانيد و نماز را به پاى داريد) كه منظور از اقامه نماز طول دادن به ركوع و سجود است (راوى گويد) پرسيدم كداميک افضل است كثرت خواندن قرآن يا دعاء ؟ آن حضرت فرمود كثرت دعا بهرت است مگر ، قول خدا را خطاب به پيامبرش نشنيده اى كه فرمود (اى پيامبر ! به آنان بگو اگر دعاى شما نبود ، خداوند چه عنايتى به شما داشت ؟) . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 117) .

68 - سه تسبيح در ركوع و سجود

عن اسحاق بن عمار قال

سمعت اباعبدالله - عليه السلام - يعظ اهله و نساءه و هو يقول لهن لاتقلن فى ركوعكن و سجودكن اقل من ثلاث تسبيحات فانكن ان فعلتن لم يكن احسن عملا منكن

اسحاق بن عمار مى گويد در حالى كه امام صادق (ع) كسان و همسران خود راموعظه مى كرد ، شنيدم ، كه به آنان فرمود كمتر از سه تسبيح در ركوع و سجودتان نگوييد ، و اگر چنين است (كمتر بگوييد) كار خوبى از سوى شما انجام نشده (كنايه از آيه قرآن است كه مى فرمايد (احسن عملا)) . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 120) .

فصل سى و دوم اركان نماز سجده

آيات

1 - سجده آسمان و زمين

ولله يسجده من فى السموات و الارض طوعا وكرها و ضلالهم بالغدو و الاصال

همه آنها که در آسمانه و زمین هستند از روی اطاعت یا اکراه و همچنین سایه های آنها هر صبح و عصر برای خدا سجده می کنند . (سوره رعد ، آیه 15) .

2 - سجده فقط در مقابل خداوند

ومن آیاته اللیل و النهار و الشمس و القمر لاتسجدوا للشمس ولاالقمر واسجدوا الله الذی خلقهن ان کنتم ایاه تعبدون

و از جمله آیات قدرت الهی ، خلقت شب و روز و خورشید و ماه است و نباید هرگز پیش خورشید ، و ماه سجده برید (که مخلوقی مانند شما هستند) بلکه اگر به حقیقت خدا را بپرستید خدایی را که خورشید و ماه آفریده است سجده و پرستش کنید (اینجا سجده واجب است) . (سوره فصلت ، آیه 37) .

3 - سجده برای خداوند

الایسجدوا لله الذی یخرج الخب ء فی السموات والارض و یعلم ما تخفون و تعلنون

چرا برای خداوند سجده نمی کنند که آنچه در آسمانها و زمین پنهان است خارج می کند ؟ و آنچه را مخفی می کنید وآشکار نمی سازید ، می داند ؟ (سوره نمل ، آیه 25) .

4 - سجده برخاک

قل امنوا به او لاتؤ منوا ان الذین اوتوا العلم من قبله اذا یتلی علیهم یخرون للاذقان سجدا

بگو چه شما ایمان بیاورید و چه نیاورید ، آنها که پیش از این علم و دانش به آنان داده شده هنگامی که (این ایات) بر آنها خوانده می شود به خاک می افتند و سجده می کنند . (سوره اسراء ، آیه 107) .

5 - سجده همه خلایق

الم تر ان الله یسجد له من فی السموات و من فی الارض و الشمس و القمر و النجوم والجبال والشجر و الدواب و کثیر من الناس و کثیر حق

علیه العذاب

آیا ندیدی که سجده می کنند برای خداوند تمام کسانی که در آسمانها و زمین هستند و همچنین خورشید و ماه و ستارگان وکوهها و درختان وجنبندگان ، وبسیاری از مردم امام بسیاری ابا دارند و فرمان عذاب درباره آنها حتمی است . (سوره حج ، آیه 19) .

6 - مساجد از آن خداست

ان السماجد لله فلا تدعوا مع الله احدا

و این که مساجد از آن خدا است ، در این مساجد احدی را با خدا نخوانید . (سوره جن ، آیه 18) .

7 - سجده فرشتگان

ولله یسجد ما فی السموات و ما فی الارض من دابه و الملائکه و هم لایستکبرون

(نه تنها سایه ها بلکه) تمام آنچه در آسمانها و در زمین از جنبندگان وجود دارد و همچنین فرشتگان برای خدا سجده می کنند و هیچ گونه تکبری نمی ورزند . (سوره نحل ، آیه 49) .

8 - شاهد اعمال

الذی یریک حین تقوم ، و تقبلک فی الساجدین

همان کسی که تو را به هنگامی که (برای عبادت) برمی خیزی ، می بیند و حرکت تو را در میان سجده کنندگان مشاهده می کند . (سوره شعراء ، آیات 219 و 218) .

9 - سجده و پرستش برای خدا

فاسجدوا لله و اعبدوا

برای خدا سجده کنید و او را پرستش نمایید . (سوره نجم ، آیه 62) .

10 - سجده و دوری از تکبر

انما یؤ من بایاتنا الذین ذکروا بها خروا سجدا و سبحوا بحمدربهم و هم لا یستکبرون

تنها کسانی به آیات ما ایمان می آورند که هروقت این آیات به آنها یادآوری شود به سجده می افتد و تسبیح و حمد پروردگارشان را به جای می آورند و تکبر نمی کنند . (سوره سجده ، آیه 15) .

11 - سجده خاضعانه مخلوقات

اولم یروا الی ما خلق الله من شی ء یتفیؤ ا ضلاله عن الیمین و الشمائل سجدا لله و هم داخرون

آیا آنها مخلوقات خدا را ندیدند ، که چگونه سایه هایشان از راست و چپ حرکت کردند و با خضوع برای خدا سجده می کنند . (سوره نحل ، آیه 48) .

12 - سجده پیامبر (ص) و یارانش

محمدرسول الله -صلی الله علیه وآله - و الذین معه اشداء علی الکفار رحماء بینهم تریهم رکعا سجدا یبتغون فضلا من الله و رضوانا سیماهم فی وجوههم من اثر السجود

محمد فرستاده خدا است و کسانی که با او هستند در برابر کفار سر سخت و شدید و در میان خود مهربانند ، پیوسته آنها را در حال رکوع و سجود می بینی ، آنها همواره فضل خدا ورضای او را می طلبند ، نشانه آنها در صورتشان از اثر سجده نمایان است . (سوره فتح ، ایه 29) .

13 - سجده برای خداوند رحمان

و اذا قیل لهم اسجدوا للرحمن قالو و ما الرحمن انسجد لما تاءمرنا و زادهم نفورا

و وقتی که به آن ها گفته شود برای خداوند رحمان سجده کنید می گویند رحمان چیست ؟ ! (ما اصلا رحمان را نمی شناسیم) ما برای چیزی سجده

کنیم که تو به ما دستور می دهی (این سخن را می گویند) و بر نفرشتان افزوده می شود ! (سوره فرقان ، آیه 60) .

14 - سجده ورستگاری

یا ایهاالذین امنوا ارکعوا و اسجدوا و اعبدوا ربکم و افعلوا الخیر لعلکم تفلحون

ای اهل ایمان ! در برابر خدا رکوع و سجود به جای آرید و حضرتش را در تمامی شئون حیات بنده و فرمانبردار باشید و هرکار خیری را انجام دهید تا به رستگایر و فلاح و پیروزی و نجات برسید . (سوره حج ، آیه 77) .

15 - مخالفت ابلیس از سجده بر آدم

واذا قلنا للملائکه اسجدوا لادم فسجدوا الا ابلیس ابی و استکبر و کان من الکافرین

وهنگامی که به فرشتگان گفتیم برای آدم سجده و خضوع کنید ، همگی سجده کردند جز شیطان ، که سرباز زدند و تکبر ورزید ، (و به خاطر نافرمانی و تکبر) ازکافران شد . (سروه بقره ، آیه 34) .

16 - اثر سجده

واسجد و اقترب

سجده نما و به خدا تقرب جوی . (سوره علق ، آیه 19) .

17 - حضرت مریم (س) و سجده برای خداوند

یا مریم اقتنی لربک و اسجدی و ارکعی مع الراکعین

ای مریم فرمانبردار خدا باش و سجده برای حضرت حق به جای آر و با اهل رکوع و عبادت به رکوع و بندگی برای پرروردگارت برخیز . (سوره آل عمران ، آیه 43) .

18 - سجده در دل شب

والذین یبیتون لربهم سجدا و قیاما

کسانی که شب را برای پروردگارشان در حال سجده و قیام بیتوته می کنند . (سوره فرقان ، آیه 64) .

19 - تسبیح و سجده برای خدا در شب

و من اللیل فاسجد له و سبحه لیلا طویلا

و در شبانگاه برای او سجده کن ، و مقداری طولانی از شب او را تسبیح گوی . (سوره دهر ، آیه 26) .

احادیث

20 - قال الصادق - علیه السلام -

السجود منتهی العباده من بنی آدم

سجده ، نهایت عبادت فرزندان آدم است . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 164) .

21 - سجده در خلوت

قال الصادق - علیه السلام -

ان العبد اذا اطال السجود حیث لایراه احد ، ثال الشیطان واویلاه اطاعوا و عصیت و سجدوا و ابیت

چون بنده ای در جایی که کسی او را نبیند ، سجده خود را طولانی کند ، شیطان می گوید وای بر من ! زیرا اینان فرمان حق بردند و من عصیان ورزیدم ، و اینها سر بر سجده نهاده و من سرپیچی کردم . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 163) .

22 - نورانیت به وسیله سجده

قال الصادق - علیه السلام -

وجدت النور فی البکاء و السجده

نورانیت (دل و صورت) را در گریه و سجده (برای خدا)یافتم . (اسرار الصلوه ، ص 429 ، چاپ بیروت) .

23 - تفسیر سجود

سئل امیرالمؤ منین - علیه السلام - عن معنی السجود ، فقال

معناه منها خلقتنی یعنی من التراب ، و رفع راءسک من السجود معناه منها اخرجتنی و السجده الثانیه و الیها تعیدنی ، ورفع راءسک من السجده الثانیه و منها تخرجنی تاره اخری و معنی قوله سبحانه ربی الاعلی فسبحان انفه لله ربی و خالقی ، والاعلی ای علا و ارتفع فی سماواته حتی صار العباد کلهم دونه وقهرهم بعزته و من عنده التدبیر و الیه تعرج المعارج

از امیرالمؤ منین (ع) معنی و تفسیر سجود را پرسیدند ، حضرت فرمود معنای سجود این است که خدایا ! مرا از خاک آفریدی و چون سر از سجده برداری ، بدین معنا است که مرا از بین برانگیختی و چون مجددا سر به سجده نهی ، یعنی این که دوباره مرا به زمین باز خواهی گرداند و سر برداشتن از سجده دوم یعن یاین که مرا مجددا از زمین برمی انگیزی و معنای (سبحان ربی الاعلی) چنین است خداوند خالق و پروردگار من منزه است از صفات ناپسند و او در ملکوت خود علو و رفعت دارد ، تاجایی که بندگان همگی تحت امر و مقهور عزت اویند و اوست که تدبیر امور بندگان ، آسمان و زمین می کند و همه به سوی او عروج و پرواز می کنند . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 133

، و 139) .

24 - طولانی کردن سجده

قال علی - علیه السلام -

اطیلوا السجود فما من عمل اشد علی ابلی من ان یری ابن ادم ساجدا لانه امر بالسجود فعصی

سجده را طولانی کنید که هیچ عملی بر ابلیس گرانتر از این نیست که انسان را در حال سجده ببینید ، زیرا خداوند او را امر به سجده کرد و او سر برتافت . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 161) .

25 - سنت توابین

قال الصادق - علیه السلام -

علیک بطول السجود فان ذلک من سنن الاوابین

سجده راطولانی کن ، زیرا طولانی کردن سجده سنت اوابین (بسیار توبه کنندگان) است .

(بحارالانوار ، ج 85 ، ص 162) .

26 - ضمانت بهشت

ان قوما اتورسول الله -صلی الله علیه وآله - فقالوا

یا رسول الله ! اضنم لنا علی ربک الجنه ، قال فقال علی ان تعینونی بطول السجود

گروهی نزد پیامبر خدا (ص) آمدند و عرضه داشتند یا رسول الله ! بهشت را برای ما ضمانت کن . حضرت فرمود شما با سجده های طولانی مرا در این کار یاری کنید . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 164) .

27 - قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اذا اردت ان یحشرک الله - عزوجل - معی فاطل السجود بین یدی الله الواحد القهار

چون خواهی که خداوند تو را بامن محشور گرداند ، در پیشگاه حق تعالی سجده هایت را طولانی کن . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 164) .

28 - پاداش هر سجده

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اعلم انک لاتسجدوا لله سجده الا رفع الله لک بها درجه وحط عنک بها خطیئه

بدان که هرگاه خدا را یک بار سجده کنی ، خداوند برای آن سجده یک درجه بر مقامت بیفزاید وگناهی از تو بیامرزد . (کنزالعمال ، ج 7 ، ص 285 ، ح 18899) .

29 - بالا رفتن مقام در بهشت

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اکثروا من السجود فانه لیس من مسلم یسجد لله تعالی سجده الا رفعه الله بها درجه فی الجنه ، و حط عنه بها خطیئه

بسیار سجده کن که هرگاه مسلمانی خدای بزرگ را سجده کند ، خداوند به پاداش ان سجده مقامش را در بهشت بالا می برد و یک گناهش را می آمرزد . (کنزالعمال ، ج 7 ، ص 286 ، ص 18903) .

30 - اثر سجده بر پیشانی

قال علی - علیه السلام -

انی لاکره للرجل ان تری جبهته جلحاء لیس فیها شی ء من اثر السجود

من دوست ندارم برای مردی که پیشانی اش صاف باشد و اثر سجود(حالت برآمدگی که از کثرت سجود ظاهر می شود) بر آن ندیده نمی شود . (بحارالانوار ، ج 71 ، ص 345) .

31 - ریزش گناهان

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ان العبد اذا قام یصلی اتی بذنوبه کلها ، فوضعت علی راءسه و عاتقه فکلما رکع او سجد تساقطعت عنه

هرگاه بنده ای به نماز می ایستد ، گناهانش بر سر و گردنش نهاده می شوند و هر بار که او رکوع و سجود کند به همان اندازه از گناهانش کاسته می شود . (کنز العمال ، ج 7 ، ص 287 ، ح 18908) .

32 - حرام بودن آتش بر جایگاه سجده

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

تاءکل النار ابن آدم الا اثر السجود ، حرم الله - عزوجل - علی النار ، ان تاءکل اثر السجود

آتش (دوزخ) تمام اعضای فرزند آدم را می خورند ، مگر جایگاه سجده ها را که خداوند - تبارک و تعالی - بزرگ آن را بر آتش حرام کرده است . (کنزالعمال ت ج 7 ، ص 287 ، ح 18911) .

33 - محبوب ترین حالات نزد خدا

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ما من حاله یکون علیها العبد احب الی الله تعالی من ان یراه ساجدا یعفر وجهه فی التراب

هیچ حالتی از بنده ، نزد خدای تعالی ، محبوب تر از این نیست که بنده رادر حال سجده (و در حالی که صورتش را بر خاک گذاشته است) ببیند . (کنزالعمالت ج 7 ، ص 290 ، ص 18928) .

34 - اعطای درجه و آمرزش گناهان

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ما من عبد یسجد الله سجده الا رفعه الله تعالی له بها درجه ، و حط عنه بها خطیئه

هرگاه بنده ای خدا را سجده کند ، خداوند به پاداش آن سجده درجه ای به او عطا کرده و گناهی از او می آمرزد .

35 - پالایندگی سجده

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اذا سجد العبد طهر سجوده ما تحت جبهته الی سبع ارضین

آنگاه که بنه به سجده می رود سجده اش از زیر پیشانی تا هفت طبقه از زمین را پاک می گرداند . (این مطلب اشاره به عظمت نماز و پالایندگی آن دارد) . (کنزالعمال ، ج 7 ، ص 291 ، ح 18934) .

36 - بر سجده خود بیفیزایید

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ما من عبد یسجد لله سجده الا کتب الله له بها حسنه و حط عنه بها سیئه و رفع له بها درجه فاستکثروا من السجود

هیچ بنده ای نیست که برای خدا سجده کند ، مگر این که خداوند به واسطه آن حسنه ای برایش می نویسد و گناهی از او محو می کند و درجه ای بر مقام او می افزاید پس برسجده خود بیفزایید . (کنزالعمال ، ج 7 ، ص 293 ، ح 18940) .

37 - سجده طولانی و وعده بهشت

مر بالنبی -صلی الله علیه وآله - رجل و هو یعالج بعض حجراته فقال یا رسولا الله ! الا اکفیک ؟ فقال شاءنک فلما فرغ قال له رسول الله -صلی الله علیه وآله - حاجتک ؟ قال الجنه فاطرق رسول الله -صلی الله علیه وآله - ثم قال نعم ، فلما ولی قال له یا عبدالله ! اعنا بطول السجود

رسول خدا -صلی الله علیه وآله - مشغول تعمیر یکی از اتاقهایش بود . رهگذری بر اوگذشت و عرض کرد یا رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اجازه می دهید شما رادر این کار یاری کنم ؟ پیامبر (ص) فرمود اختیار با خودت هست و آن مرد به کمک پیامبر (ص) شتافت هنگامی که از کار دست مکثی کرد وسپس به او قول بهشت داد وچون مرد به راه افتاد فرمود ای بنده خدا ! ما رادر تحقق این وعده ، با سجده های طولانی ات کمک کن . (المحجه البیضاء ، ج 1 ، ص 345) .

38 - نزدیکی به خدا با سجده های پنهان

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ما تقرب العبد الی الله بشی ء افضل من سجود خفی

هیچ بنده ای به خدایش به چیزی بهتر از سجده پنهانی نزدیک نشده است . (المحجُه البیضاء ، ج 1 ، ص 345) .

39 - مدت سجده امام کاظم (ع)

کام موسی بن جعفر - علیه السلام - یسجد بعد ما یصلی فلا یرفع راءسه حتی یتعالی النهار

امام موسی کاظم (ع) بعد از نماز صبح به سر سجده می گذارد و تا برآمدن خورشید در میان آسمان سر از سجده برنمی داشت . (المحجه البیضاء ، ج 1 ، ص 345) .

40 - سجده شکر برای هر نعمت

قال الصادق - علیه السلام -

ان رسول الله -صلی الله علیه وآله - کان فی سفر یسیر علی ناقه له اذ نزل فسجد خمس سجدات فلما رکب قالوا یارسول الله ! انا راءینا صنعت شیئا لم تصنعه فقال صلی الله علیه وآله - نعم ، استقبلنی جبرئیل فبشرنی ببشارت من الله فسجدت لله شکرا لکل بشری سجده

در سفر رسول خدا (ص) سوار شتری بود که ناگهان پیاده شد و پنج سجده به جای آورد و سپس سوار مرکب شد اصحاب علت این کار را پرسیدند آن حضرت فرمود جبرئیل بر من نازل شد و مرا پنج بشارت داد و من به

شکرانه هر بشارتی سجده ای به جا آوردم . (المحجه البیضاء ، ج 1 ، ص 346) .

41 - سجده با علاقه

قال الباقر - علیه السلام -

اما من یسجد من اهل السموات طوعا فالملائکه یسجدون لله طوعا و من یسجد من اهل الارض فمن ولد فی الاسلام فهو یسجد له طوعا امام من یسجد له کرها فمن جبرعلی الاسلام ، و اما من لم یسجد فظله یسجد بالغداه و العشی

اما کسانی از اهل آسمانها با رغبت سجده می کنند فرشتگانند که خدا را با رغبت سجده می کنند و از اهل زمین کسانی هستند که در اسلام متولد شده اند و با علاقه سجده می کنند و اما کسانی که به طور اکراه واجبار سجده می کنند ، کسانی هستند که مجبور به پذیرش اسلام شده اند و اما کسانی که سجده نمی کنند ، سایه آن صبح و شام خداوند را سجده میکند . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 124) .

42 - سجده برای نعمتهای الهی

عن هشام بن احمر قال

کنت اسیر مع ابی الحسن - علیه السلام - فی بعض اطراف المدینه اذ ثنی رجله عن دابته فخر ساجدا فاطال ثم رفع راءسه و رکب دابته فقلت جعلت فداک قد اطلت السجود ؟ فقال انی ذکرت نعمه انعم الله بها علی فاحببت ان اشکر ربی

هشام بن احمر یم گوید در اطراف مدینه و در محضر امام کاظم (ع) بودیم که ناگهان امام از مرکب پیاده شده و سجده ای طولانی گزارد . چون سر برداشت و سوار شد ، از علت این سجده جویا شدیم ، حضرت فرمود یکی از نعمت های خدا را در حق خود به یاد آوردم و خواستم پروردگارم را شکر نمایم . (محجه البیضاء ، ج 1 ، ص 346) .

43 - ریزش گناهان با سجده فراوان

جاء رجل الی رسول الله -صلی الله علیه وآله - فقال یا رسول الله ! کثرت ذنوبی وضعف عملی . فقال رسول الله -صلی الله علیه وآله - اکثر السجود فانه یحط الذنوب کما تحط الریح ورق الشجر

مردی خدمت رسول خدا -صلی الله علیه وآله - رسید و از زیادی گناه و کمی عمل صالح شکایت کرد آن حضرت فرمود زیاد سجده به جای آور ، زیرا سجده گناهان را می ریزید ، همچنان که باد برگ درختان را . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 76) .

44 - اعضای بدن هنگام سجده

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

السجود علی سبعه اعضاء ، الوجه ، و الیدین ، و الرکبتین ، و الرجلین

سجده با هفت عضو صورت می گیرد ، صورت ، دو دست ، دو زانو ، و دو پا . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 128) .

45 - سجده بعد از نماز مغرب

قال الصادق - علیه السلام -

یستجب الدعاء فی اربعه مواطن فی الوتر و بعد الفجر ، و بعد الظهر ، و بعد المغرب ، و فی روایه یسجد بعد المغرب و یدعو ، فی سجوده

دعا در چهار جامستحب است در نماز وتر ، بعد از فجر ، بعد از نماز ظهر و مغرب . در روایتی آمده که پس از نماز مغرب ، انسان به سجده رود و در سجده اش دعا بخواند . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 324) .

46 - دعا بسیار در سجده

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

فاما الرکوع فعظموا الله فیه ، و اما السجود فاءکثروا فیها الدعاء و انه قمن ان یستجاب لکم

من از خواندن قرآن در رکوع و سجود نهی شده ام ، پس در رکوع ، خدا را با عظمت ذکر کنید ، و اما در سجده ، بسیار دعا کنید ، زیرا سزاوار است که دعایتان مستجاب شود . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 106) .

47 - جایگاه سجده

قال الصادق - علیه السلام -

لایسجد الا علی الارض او ما انبتت الارض الا الماءکول و القطن والکتان

سجده درست نیست ، مگر بر زمین یا بر چیزهایی که از زمین می روید ، جز خوردنی ها و پنبه و کتان . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 85) .

48 - علت چهار سجده

عن علی بن ابی حمزه ، عن ابی بصیر قال

قلت لابی عبدالله - علیه السلام - لم صارت الصلاه رکعتین و اربع سجدات ؟ قال لاءن رکعه من قیام برکعتین من جلوس

ابوبصیر می گوید که از امام صادق (ع) سؤ ال کردم چرا نماز (دو رکعتی) چهار سجده دارد ؟ فرمود چون یک رکعت درحال ایستاده با دو رکعت در حال نشسته برابر است . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 118) .

49 - تاءثیر سجده در قیامت

عن الصادق - عن ابیه - علیهما السلام - قال

اذا سجد احدکم فلیباشر بکفیه الارض لعل الله یصرف عنه الغل یوم القیامه

امام صادق (ع) از پدرش فرمود هنگامی که یکی از شما سجده می کند ، دو کف دست را بر زمین قرار دهد ، شاید خدا در قیامت غل و زنجیر را از او باز دارد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 132) .

50 - سه باز ذکر سجده

قال الصادق - علیه السلام -

وقل فی السجود (سبحان ربی الاعلی) ثلاث مرات

در سجده سه بار بگو (سبحان ربی الاعلی و بحمده) . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 138) .

51- چگونگی سجده هنگام زخم در پیشانی

سئل ابوعبدالله - علیه السلام - عمن بجهته عله لایقدر علی السجود علیها ؟ قال یضع ذقنه علی الارض ان الله تعالی یقول (و یخرون للاذقان سجدا

شخصی از امام صادق (ع) پرسید کسی که زخمی در پیشانی دارد و نمی تواند سجده کند ، تکلیف او چیست ؟ فرمود چانه را بر زمین بگذارد ، خداوند می فرماید (چانه های خود را برای سجده بر زمین می گذارند) . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 125) .

52 - سجده بر ریگها

عن علی بن جعفر عن موسی بن جعفر - علیه السلام - قال

ساءلته عن الرجل يسجد على الحصاه فلايمكن جبهته من الارض ، قال يحرک جبهته حتى يمكن و ينحى الحصاه عن جبهته ولايريفع راءسه

کسی بر ریگها سجده می کند و پیشانی او بر زمین قرار نمی گیرد حکمش چیست ؟ فرمود آن قدر پیشانی را حرکت دهد تا بر زمین جای گیرد و ریگها را از پیشانی کنار زند و (در عین حال) سرش را از زمین برندارد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 129) .

53 - هفت موضع سجده

عن الصادق عن ابیه - علیهما السلام - قال

یسجد ابن ادم علی سبعه اعظم یدیه و رجلیه و رکبتیه و جبهته

امام صادق (ع) از پدرش نقل می فرماید فرزند آدم ، با هفت استخوان (موضع) سجده می کند دو دست ، دو پا ، دو زانو ، پیشانی اش . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 134) .

54 - سجده زن

عن علی بن جعفر عن اخیه - علیه السلام -

ساءلته عن المراءه اذا سجدت یقع بعض جبهتها علی الارض و بعضها یغطیه الشعر هل یجوز ؟ قال لا حتی تضع جبهتها علی الارض

زنی به سجده می رود و قسمتی از پیشانی اش روی زمین (خاک یا هرچه سجده بر آن صحیح است) قرار می گیرد و قسمتی را موی سر مانع می شود آیا درست است ؟ فرمود نه تا آنگاه که پیشانی را بر زمین بگذارد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 130) .

55 - سجده بر پشت دست

عن عبدالله بن جماد ، عن ابی بصیر قال

قلت لابی عبدالله - علیه السلام - جعلت فداک ، الرجل یکون فی السفر فیقطع علیه الطریق فیبقی عریانا فی سراویل و لایجد ما یسجد علیه و

يخاف ان سجد على الرمضاء احترقت وجهه قال يسجد على ظهر كفه فانها احد المساجد

ابوبصير گويد از امام صادق - عليه السلام - پرسيدم فدايت شوم ، شخصى در سفر است و دزد مال او را مى برد و با يک شلوار و برهنه مى ماند و چيزى نمى يابد كه بر آن سجده كند و مى ترسد كه اگر بر ريگها سجده كند ، صورتش بسوزد . (تكليف او چيست ؟) فرمود بر پشت دستش سجده مى كند ؛ زيرا پشت دست ، يكى از سجده گاهها است . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 132) .

56 - سجده امام باقر (ع)

عن ابى عبيده قال سمعت ابا جعفر - عليه السلام - يقول و هو ساجد

اساءلک بحق حبيبک محمد -صلى الله عليه وآله - الا بدلت سيئاتى حسنات و حاسبتنى حسابا يسيرا ثم قال فى الثانيه (اساءلک بحق حبيبک محمد الا كفيتنى مونه الدنيا و كل هون دون الجنه) و قال فى الثالثه (اساءلک بحق حبيبک محمدلما غفرت لى الكثير من الذنوب و القليل و قبلت منى عملى اليسره) ثم قال فى الرابعه (اساءلک بحق حبييک محمد لما ادخلتنى الجنه ، و جعلتنى من سكانها و لما نجيتنى من سفعات النار برحمتک و صلى الله على محمد وآله ؛

ابوعبيده گويد از امام باقر (ع) شنيدم كه در حال سجده مى گفت خدايا ! به

حق حبیبت محمد (ص) از تو می خواهم که بدیهایم را به خوبیها تبدیل کنی ، و در حساب بر من آسان گیری و در سجده دوم گفت به حق محمد (ص) از تو می خواهم که هزینه زندگی دنیا و هرچیزی که مانع رفتن به بهشت است کفایت کنی ، و در سجده سوم فرمود به حق حبیبت محمد (ص) از تو می خواهم که گناه بسیار و اندک مرا ببخشی و عمل مرا بپذیری و در سجده چهارم به حق حبیبت محمد (ص) از تو می خواهم که مرا به بهشت ببری و به رحمتت از ساکنانش قرار دهی و از شعله های آتش نجاتم دهی و درود خدا بر محمد وآلش . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 131) .

57 - امام سجاد (ع) و سجده فراوان

قال الباقر - علیه السلام -

ان ابی علی بن الحسین ما ذکر لله - عزوجل - نعمه علیه الا سجد ، ولا قراء آیه من کتاب الله - عزوجل - فیها السجود الا سجد ، ولا دفع الله - عزوجل - عه سوء یخشاه او کید کائد الا سجد ، ولافرغ من صلاه مفروضه الا سجد ، و لاوفق لاءصلاح بین اثنین ، الا سجد ، و کان اثر السجود فی جمیع مواضع سوده فسمی السجاد لذلک

امام باقر - علیه السلام - فرمود پدرم هرگاه نعمتی را که خداوند بر او ارزانی داشته به یاد می آورد سجده می کرد و چون آیاتی که فرمان سجده - چه واجب چه مستحب - داشت می خواند به سجده می رفت و هرگاه خداوند متعال بلایی را از

او دور می کرد به سجده می رفت و از هر نماز واجب فراغت می یافت ، سر به سجده می گذارد و زمانی که کدورت میان دو نفر را از بین می برد و دوستی میان آنان برقرار می کرد سر به سجده می نهاد ، از این رو اثر سجود بر تمامی مواضع سجود او دیده می شد و سجاد (زیاد سجده کننده) خوانده شد . (بحارالانوار ، ج 46 ، ص 6) .

58 - جایگاه سجده بلند نباشد

عن ابی بصیر ، عن ابی جعفر - علیه السلام - قال

ساءلته عن الرجل یرفع موضع جبهته فی المسجد ، فقال انی احب ان اضع وجهی فی مثل قدمی ، و اکره ان یضعه الرجل (علی مرتفع)

ابوبصیر گوید که از اما باقر (ع) پرسیدم کسی که در سجده جای پیشانی اش را بلندتر قرار می دهد ، آیا درست است ؟ فرمود من دوست دارم که پیشانی ام را مانند پاهایم (بر زمین) بگذارم وکراهت دارم که آن کس (پیشان را) بر جای بلند بگذارد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 131) .

59 - حالت گذاشتن دستها در سجده

قال الصادق - علیه السلام -

اذا تصویت للسجود فقدم یدیک الی الارض قبل رکبتیک بشی ء

هنگامی که برای سجده خم شدی ، کمی پیش از این که زانوهایت به زمین برسد ، دستها را بر زمین بگذار . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 138) .

60 - مشمول شفاعت و همنشین پیامبر (ص)

روی ان رجلا قال لرسول الله -صلی الله علیه وآله -

ادع الله ان یجعلنی من اهل شفاعتک و یرزقنی مرافقتک فی الجنه . قال -صلی الله علیه وآله - اعنی بکثره السجود

مردی به پیامبر (ص) عرض کرد یا رسول الله ! از خدا بخواه که مرا مشمول شفاعت تو قرار دهد و از همنشینان تو در بهشت باشم . (رسول

خدا (ص) فرمود من از خدا می خواهم ولی تو هم مرا با زیادی سجده کمک کن . (المحجه البیضاء ، ج 1 ، ص 345) .

61 - تعبیر مساجد الله

(و ان السماجد لله فلاتدعوا مع الله احدا) قال المساجد السبعه التی یسجد علیها الکفان و الرکبتان و الابهامان و الجبهه

(و این که مساجد از آن خدا است . (پس هیچ کس را با خدا مخوانید) مساجد همان هفت موضعی هستند که بر آن سجده کنند (یعنی) کف دستان و دو زانو و دو انگشت ابهام (پا) و پیشانی . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 133) .

62 - سجده ناقص

عن علی بن جعفر عن موسی ابن جعفر - علیهماالسلام - قال

ساءلته عن الرجل یسدج ثم لا یرفع من الارض حتی یسجد الثانیه هل یصلح له ذلک ؟ قال ذلک نقص فی الصلاه

علی بن جعفر گوید از موسی بن جعفر (ع) پرسیدم اگر کسی سجده کند و سر از سجده بردارد ، ولی دستها را همچنان تا سجده دوم بر زمین نگاه دارد ؟ آیا نمازش درست است ، فرمود این کار نقصی در نماز است . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 134) .

63 - مواضع سجده

قال الباقر - علیه السلام -

السجود علی سبعه اعظم الجبهه والکفین و الرکبتین و الابهامین و ترغم باءنفک ، اما المفترض فهذه السبعه و اما الارغام فسنه

سجده بر هفت موضع است پیشانی کف دستها ، زانوها و دو انگشت ابهام (پا) و بینی را بر زمین می گذاری ، لیکن واجب همان هفت موضع است و گذاشتن بینی مستحب است . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 134) .

64 - حقیقت سجده

قال الصادق - علیه السلام -

ما خسر و الله من اتی بحقیقه السجود ، و لو کان فی العمر مره واحده ، و ما افلح من خلا بربه فی مثل ذلک الحال شبیها بمخادع لنفسه غافل لاه عما اعد الله للساجدین من انس العاجل ، و راحه الاجل ، ولا بعد ابدا عن الله من احسن تقربه فی السجود ، ولا قرب الیه ابدا من اساء ادبه و ضیع حرمته بتعلیق قلبه بسواه فی حال سجوده ، فاسجد سجود متواضع ذلیل علم انه خلق من تراب یطاءه الخلق و انه رکب من نطفه یستقذرها کل احد و کون و لم یکن و قد جعل الله معنی السجود سبب التقرب الیه بالقلب و السر و الروح ، فمن قرب منه بعد من غیره ، الا یری فی الظاهر انه لایستوی حال السجود الا بالتواری عن جمیع الاشیاء و الاحتجاب عن کل ما تراه العیون ، کذلک اراد الله تعالی امر الباطن فمن کان قلبه متعلقا فی صلاته بشی ء دون الله ، فهو قریب من ذلک الشی ء بعید من حقیقه ما اراد الله منه فی صلاته ، قال الله - عزوجل - (ما

جعل الله لرجل من قلبين فی جوفه) و قال رسول الله صلی الله علیه وآله - قال الله - عزوجل - لا اطلع علی قلب عبد فاعلم منه حب الاخلاص لطاعتی لوجهی ، و ابتغاء مرضاتی الا تولیت تقویمه و سیاسته و من اشتغل فی صلاته بغیری فهو من المستهزئین بنفسصه و مکتوب اسمه فی دیوان الخاسرین

به خدا قسم ! کسی که حقیقت سجود را به جای آورد ، زیان نکند ، اگر چه در تمام عمرش تنها یک بار چنی کند و رستگار نشود کسی که در چنین حالتی مانند کسی که خود را فریب می دهد با خدایش خلوت کند و از آنچه که برای ساجدان آماده کرده غافل باشد (یعنی) انسی دنیوی و آسایشی اخروی و آنکس که به واسطه تعلق قلب خویش به جز خدا در شخص حال سجود ادبش را نگاه ندارد و حرمتش را ضایع کند او را قربی نباشد پس چون شخص متواضع و ذلیلی سجده کن که می داند او را از خاکی که مردمان بر آن پای می نهند بیافریده اند و او در نطفه ای بوده که همه از بویش متنفرند و قبلا نبوده و بعدا موجود شده است و خداوند حقیقت سجود را وسیله ای قرار داد تا انسان به قلب و باطن و روحش بدو تقرب جوید پس هر کسی که بدو نزدیک شود ، از غیر او دور گردد آیا نمی بینی که ظاهر سجده درست نیاید جز با مخفی شدن از جمیع اشیاء و مستور گشتن از هرآنچه چشمها می بینند ؛ همین طور خداوند نیز امر باطن

را خواهان است پس کسی که قلبش در نماز به چیزی جز خداوند تعلق یابد ، از آنچه که خدا در نماز از او خواسته دور و به آن چیز که بدان تعلق یافته نزدیک است خداوند - عزوجل - می فرماید (خداوند در سینه کسی دو قلب ننهاده است) و پیامبر خدا (ص) فرمود خداوند می فرماید (قلب هیچ بنده ای را نبینم که در آن حب اخلاص برای عبادتم و طلب رضایم باشد ، مگر آن که قوام و اداره امورش را عهده دار شوم و آنکس که در نمازش به کسی جز من مشغول شود از کسانی باشد که خودرا به استهزاء گرفته اند ، و نامش در دیوان زیانکاران نوشته شود) . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 136) .

65 - دمیدن در جایگاه سجده

قال ابوعبدالله - علیه السلام -

یکره النفخ فی الرقی و الطعام و موضع السجود

دمیدن در لقمه غذا و خود غذا و جایگاه سجده کراهت دارد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 135) .

66 - سجده امام سجاد (ع)

قال الصادق - علیه السلام -

کان علی بن الحسین - علیه السلام - اذا قام الی الصلاه تغیر لونه ، فاذا سجد لم یرفع راءسه یرفض عرقا ثم یرفع راءسه من السجده الاولی و یقول اللهم اعف عنی و اغفرلی و ارحمنی و اجبرنی واهدنی انی لما انزلت الی من خیر فقیر

علی بن الحسین - علیه السلام - هرگاه به نماز می ایستاد ، رنگش می پرید و چون به سجده می رفت سرش را برنمی داشت تا عرقی می ریخت . سپس سرش را از سجده نخستین برمیداشت و می گفت بار پروردگارا ! مرا ببخش و بیامرز و بر من ترحم کن و پناهم ده و ارشادم نما زیرا من نسبت به خیراتی که به من داده ای فقیرم و (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 137) .

67 - شنیدن آیه سجده در نماز

قال الصادق - علیه السلام -

من قراء السجده او سمعها من قاری ء یقرؤ ها و کان یستمع قراءته فلیسجد ، فان سمعها و هو فی صلاه فریضه من غیر امام او ما براءسه و انا قراها و هو فی الصلاد سجد و سجد معه من خلفه ان کان اماما و لا ینبغی للامام ان یتعمد قراءه سوره فیها سجده فی صلاه فریضه

کسی که ایه سجده بخواند و یا از قاری بشنود که به او گوش فرا می داد باید سجده کند ، و اگر آن در حالی بشنود که نماز واجب را ادا می کند با سر اشاره (به سجد) کند و اگر خودش در نماز واجب آن را خوانده باید خود و ماءمومین سجده نمایند و سزاوار نیست که امام

در نماز واجب سوره ای بخواند که سجده دارد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 175) .

68 - اعضای سجده

عن موسی بن جعفر ، عن ابائه ، علیهم السلام قال

قال علی - علیه السلام - فی قوله تعالی (و ان المساجد لله) ماسجدت به من جوار حک لل تعالی (فلاتدعوا مع الله احدا)

موسی بن جعفر (ع) از پدرانش نقل می کند علی (ع) درباره آیه (و ان المساجد لله) گفت یعنی اعضایت که از تو برای خدا سجده می کند (پس کسی را با خدا مخوان) . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 138) .

69 - سجده بر زمین

عن یعقوب بن یزید رفعه الی ابی عبدالله - علیه السلام - قال

السجود علی الارض فریضه

سجده بر زمین فریضه است . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 165) .

70 - دلیل دوبار سجده در نماز

و قالوا ایضا فی عله السجود مرتین ان رسول الله -صلی الله علیه وآله - لمااسری به الی السماء وراءی عظمه ربه سجد ، فلما رفع راءسه راءی من عظمته ما راءی فسجد ایضا فصار سجدتین

در علت این که چرا سجده دوبار است ، گفته اند هنگامی که پیامبر (ص) را به معراج بردند و عظمت خداوند را دید ، به سجد رفت پس از آن که سر از سجده بلند نمود ، عظمتهای بیشتری دید و دوباره سجده کرد . این است که سجده دوبار انجام گرفت . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 139) .

71 - سجده امام صادق (ع)

عن سماعه بن مهران قال

راءیت ابا عبدالله - علیه السلام - اذا سجد بسط یدیه علی الارض بحذاء وجهه و فرج بین اصابع یدیه ، ویقول انما یسجدان کما یسجد الوجه

سماعه بن مهران گوید امام صادق (ع) را دیدم که در سجده اش دستها را بر روی زمین در موازی صورتش باز کرده و انگشتانش را گشوده است و فرمود هر دو آنها (دستها) همانند صورت سجده می کنند . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 140) .

72 - صورت به خاک مالیدن

قال الصادق - علیه السلام -

ینبغی للمصلی ان یباشر بجبهته الارض ویعفر وجهه فی التراب لانه من التذلل لله

سزاوار است نمازگزار پیشانی خود را بر زمین بگذارد و صورتش را در خاک بمالد که این نشانه خواری در پیش خداوند است . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 156) .

73 - ظاهر ساختن دستها در سجده

عن جعفر بن محمد - علیه السلام -

انه نهی عن السجود علی الکم و امر بابرار الیدین و بسطهما علی الارض او علی ما یصلی علیه عند السجود

جعفر بن محمد (ع) از سجده بر آستین نهی کرد و دستور داد که در حال سجده ، دستها را ظاهر سازند و بر زمین بگسترانند و یا بر چیزی که بر آن نماز می خوانند . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 157) .

74 - سجده بر تربت امام حسین (ع)

روی معاویه بن عمار قال

کان لاءبی عبدالله - علیه السلام - خریطه دیباج صفراء فیها تربه ابی عبدالله - علیه السلام - فکان اذا حضرت الصلاه صبه علی سجادته و سجد

علیه ، ثم قال - علیه السلام - السجود علی تربه الحسین - علیه السلام - یخرق الحجب السبع

ابن عمار گوید امام صادق (ع) پارچه دیباج زردی داشت که تربت اباعبدالله (ع) در آن بود و هنگامی که وقت نماز می رسید آن را بر سجاده اش می ریخت و بر آن سجده می کرد ، سپس می فرمود سجده بر خاک حسین (ع) حجابهای هفتگانه را می درد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 153) .

75 - حضرت ابراهیم (ع) و سجده فراوان

قلت لابی عبدالله - علیه السلام -

لم اتخذالله تعالی ابراهیم خلیلا ؟ قال لکثره سجوده علی الارض

شخصی از امام صادق (ع) پرسید چرا خداوند ابراهیم را دوست خود گرفت ؟ فرمود چون بسیار بر زمین سجده می کرد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 163) .

76 - اثر یک سجده

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من سجد سجده حط بها خطیئه ، و رفع له بها درجه

هرکس سجده ای کند ، گناهی از او از بین می رود و درجه ای به او داد می شود . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 163) .

77 - نهی از سجده بر پیراهن

روی عن ابیه عن ابائه عن رسول الله -صلی الله علیه وآله -

انه نهی ان یسجد المصلی علی ثوبه او علی کمه او علی کور عمامته

امام صادق (ع) از پدرانش از رسول خدا (ص) نقل می کند که آن حضرت نهی می کرد نمازگزار بر پیراهن و عمامه اش سجده کند . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 1657) .

78 - سجده امام صادق بر تربت امام حسین (ع)

ارشاد القلوب للدیلمی قال

کان الصادق - علیه السلام - لایسجد الا علی تربه الحسین - علیه السلام - تذللا لله و استکانه الیه

امام صادق (ع) جز بر تربت حسین (ع) سجده نمی کرد تا در پیشگاه خد اظهار خواری و فروتنی کند . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 158) .

79 - سجده را طولانی کنید

قال امیرالمؤ منین - علیه السلام -

اطیلوالسجود ، فمامن عمل اشد علی ابلیس من ان یری ابن آدم ساجدا لانه امر بالسجود ، فعصی و هذا امر بالسجود فاءطاع و نجا

سجده راطولانی کنید که هیچ کاری بر ابلیس سنگین تر از این نیست که فرزند آدم را در حال سجده ببیند ، چون به او دستور سجده داده شد ، ولی عصیان ورزید ، در حالی که فرزند آدم ماءمور به سجده شد و اطاعت کرد و نجات یافت . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 161) .

80 - آثار سجده بر پیشانی

قال الباقر - علیه السلام -

کان لابی - علیه السلام - فی موضع سجوده اثار ناتئه و کان یقطعها فی السنه مرتین فی کل مره ثفنات فسمی ذاالثفنات لذلک

پدرم درجایگاه سجودش آثاری برآمده داشت و درسال دوبار آنها را می برید و در هر بار پنج پینه داشت ، لذا به نام ذاالثفنات (دارای پینه ها) نامیده شد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 161) .

81 - خواب رفتن در حال سجده

عن الرضا - علیه السلام - قال

اذا نام العبد و هو ساجد ، قال الله - عزوجل - للملائكه انظروا الى عبدى قبضت روحه و هو فى طاعتى

چون بنده در حال سجده به خواب رود ، خداوند - عزوجل - به فرشتگان گويد بنده ام را ببينيد روحش را در حال اطاعتم قبضه كردم . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 162) .

82 - سجده امام رضا - عليه السلام - در توفان

جاءت ريح و انا سجد ، و جعل كل انسان يطلب موضعا و اناساجدملح فى الدعاء على ربى - عزوجل - حتى سكنت

در سجده بودم كه باد (سختى) وزيد وهر كس به دنبال پناهگاهى مى گشت و من همچنان در سجده بر خدايم مى ناليدم تا هوا آرام شد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 162)

83 - سيره پيشوايان

فيما كتب الرضا - عليه السلام - للماءمون بالسند المتقدم قال

و من دين الائمه - عليهم السلام - الورع و العفه و الصدق و الصلاح و طول السجود

امام رضا (ع) ضمن نامه اى به ماءمون چنين نوشت از سيره پيشوايان ، ورع و عفت و راستگويى و صلاح و طول سجده است . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 162) .

84 - نزديكترين حالت بنده به خدا

قال الصادق - عليه السلام -

اقرب مايكون العبد الى الله و هو ساجد

نزديكترين حالت بنده به خدا ، زمانى است كه در سجده است . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 163) .

85 - ريزش گناهان با سجده زياد

قال الصادق - علیه السلام -

جاء رجل الی رسول الله -صلی الله علیه وآله - فقال یا رسول الله ! کثرت ذنوبی وضعف عملی فقال رسول الله -صلی الله علیه وآله - اکثر السجود فانه یحط الذنوب کما تحط الریح ورق الشجر

مردی خدمت رسول خدا (ص) رسید و گفت ای پیامبر خدا ! گناهانم زیاد و عملم کم است ؟ فرمود سجده ات را زیاد کن ؛ زیرا گناهان را می ریزد همان گونه که باد ، برگها را . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 162) .

86 - سجده فراوان و ضمانت بهشت

قال الصادق - علیه السلام -

جاء رجل و دخل الی النبی -صلی الله علیه وآله - فقال یا رسول الله -صلی الله علیه وآله - انی ارید ان اساءلک فقال له رسول الله -صلی الله علیه وآله - سل ما شئت قال تحمل لی علی ربک الجنه قال تحملت لک ، ولکن اعنی علی ذلک بکثره السجود

مردی بر پیامبر (ص) وارد شد و گفت ای پیامبر خدا ! از تو پرسشی دارم ؟ فرمود بپرس هرچه می خواهی گفت بهشت را نزد خدا برایم ضمانت کن فرمود ضمانت کردم ، اما مرا بر این کار با کثرت سجده یاری کن . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 164) .

87 - سجده به سمت قبله

قال الباقر - علیه السلام -

اذا قراءت السجده و انت جالس فاسجد متوجها القبله ، و اذا قراءتها و انت راکب فاسجد حیث توجهت فان رسول الله -صلی الله علیه وآله - کان یصلی علی راحلته و هو متوجه الی المدینه بعد انصرافه من مکه یعنی النافله قال و فی ذلک قول الله (فاینما تولوا فثم وجه الله)

هنگامی که در حال نشسته آیه سجده می خواندی ، روبه قبله سجده را به جای آر و هنگامی که سوار بر مرکب آیه را می خوانی ، به هر سویی که راه می رویی سجده کن ، زیرا رسول خدا (ص) سوار بر شتر هنگامی که از مکه به سوی مدینه می رفت ، نماز گزارد - یعنی نماز نافله و امام

فرمود آیه (فاینما تولو فثم وجه الله) در این باره نازل گشت . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص

. (175

88 - سجده فراوان امام کاظم (ع)

دخلت علی ابی الحسن موسی - علیه السلام - فاذا انا بغلام اسود بیده مقص یاءخذ اللحم من جبینه و عرنین انفه من کثره سجوده

شخصی بر امام کاظم (ع) وارد شد و دید غلام سیاهی با قیچی گوشتها را از پیشانی و از روی بینی اش می گیرد ، چون زیاد سجده می کرد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 166) .

89 - سوره های دارای سجده

عن ابی عبدالله - علیه السلام -

العزائم (الم تنزیل) و حم السجده ، و النجم اذا هوی ، و اقراء باسم ربک) و ما عداها فی جمیع القرآن مسنون ، و لیس بمفروض

عزائم عبارتند از سوره های الم تنزیل ، سجده ، نجم ، علق ، و غیر اینها ، در همه قرآن (سجده) سنت است ، واجب نیست . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 169) .

90 - آداب سجده امام کاظم (ع)

عن ابی الحسن موسی - علیه السلام -

انه کان اذا رفع راءسه صلاته من السجده الاخیره جلس جلسه ثم نهض للقیام و بادر برکبتیه من الارض قبل یدیه ، و اذا سجد بادر بهما الارض قبل رکبتیه

امام کاظم (ع) هنگامی که سر از سجده دوم برمی داشت ، کمی می نشست و سپس قیام می کرد و (یکسره از سجده قیام نمیکرد) و پیش ازدستها ، زانوها را بر زمین برمی داشت و هنگامی که به سجده می رفت ، دستها را پیش زانوها بر زمین می گذاشت . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 162) .

91 - حسرت ابلیس

قال علی - علیه السلام -

ان العبد اذا سجد نادی ابلیس یا ویله اطاع وعصیت و سجد و ابیت

وقتی بنده سجده کرد ، ابلیس فریاد یم زند وای بر من ! و اطاعت کرد ، ولی من معصیت کردم ، او سجده کرد و من از این عمل سرباز زدم . (بحارالانوار ، ج 82 ، ص 233) .

92 - کراهت دمیدن در جایگاه سجده

عن لیث قال

قلت لابی عبدالله - علیه السلام - الرجل یصلی فینفخ فی موضع جبهتÂقال لیس به باءس ، انما یکره ذلک ان یؤ ذی من الی جانبه

راوی می گوید از امام صادق (ع) پرسیدم اگر کسی در حال نماز به جای پیشانی اش فوت کند (چگونه است) ؟ فرمود اشکالی ندارد و کراهت آن برای این است که کسی در کنار او (از بوی بدن آن) اذیت نشود . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 135) .

93 - دعا درهنگام سجده

عن سعید بن یسار قال

قلت لابی عبدالله - علیه السلام - ادعوا و انا راکع او ساجد ؟ قال فقال نعم ادع و انت ساجد فان اقرب ما یکون العبد الی الله و هو ساجد ، ادع الله لدنیاک و آخرتک

به امام صادق (ع) عرض کردم در حالی که دررکوع یا سجده هستم دعا کنم ؟ حضرت فرمود آری در حال سجده کن ، زیرا انسان در حال سجده کمترین فاصله را با خدا دارد ، پس برای دنیا و آخرتت دعا کن . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 132) .

94 - سجده امام سجاد (ع) در صحرا

قال الباقر - علیه السلام -

علی بن الحسین - علیه السلام - انه ابرز الی الصحراء فتبعه مولی له فوجده ساجدا علی حجاره خشنه ، فاحصی علیه الف مره (لا اله الا الله) حقا حقا ، لااله الا الله تعبدا ، و رقا ، لااله الاالله ایمانا و صدقا) ثم رفع راءسه

امام باقر (ع) فرمود امام سجاد (ع) رو به صحرا نهاد و یکی از غلاماتش در پی او روان شد . چون به حضرت رسید او را بر روی سنگی ناهموار در حال سجده دید . گوش فرا داد و شنید که حضرت در سجده می فرماید (لااله الاالله حقا حقا ، لا اله الاالله تعبدا و رقا ، لااله الاالله ایمانا و صدقا) و آن را هزار مرتبه تکرار می کرد ، سپس سر از سجده برداشت . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 166) .

95 - سجده ریاکارانه

قال علی - علیه السلام -

ان رسول الله -صلی الله علیه وآله - ابصر رجلا دبرت جبهته ، فقال رسول الله -صلی الله علیه وآله - من یغالب الله یغلبه و من یخدع الله یخدعه فهلا تجافیت بجهتک عن الارض و لم تسوه خلقک ؟ !

رسول گرامی اسلام (ص) مردی را دید که پیشانی اش (بر اثر سجده ای که شاید ریاکارانه بود) زخمی شده است به او فرمود هرکس با خدا از در نیرنگ و خدعه درآید ، خداوند نیز به او می فرماید چرا پیشانی ات را از زمین جدا نمی کنی تا این چنین چهره ات را مشوه و زشت نکنی ؟ ! (بحارالانوار ، ج 71

، ص 344) .

96 - سجده و رحمت الهی

قال علی - علیه السلام -

لو یعلم المصلی ما یغشاه من الرحمه لما رفع راءسه من السجود

اگر نمازگزار بداند که چقدر از رحمت (خداوند تعالی) او را فراگرفته است ، سرش را از سجده برنمیدارد . (غررالحکم ، ص 261) .

97 - سجده شکر به پاس توفیق الهی

قال الصادق - علیه السلام -

انما یسجد المصلی سجده بعد الفریضه لیشکر الله تعایل فیها علی ما من به علیه من اداء فرضه و ادنی ما یجزی ء فیها شکرالله مرات

سزاوار است که نمازگزاز به پاس توفیق خدایی در به جای آوردن نماز واجب ، سجده شکر به جای آورد و حداقل ذکر سجده ، گفتن سه بار (شکرالله) است . (المحجه البیضاء ، ج 1 ، ص 348) .

98 - ثواب سجده شکر

قال الصادق - علیه السلام -

ایما مؤ من سجد لله سجده لشکر نعمه فی غیر صلاه ، کتب الله به بها عشر حسنات و محا عنه عشر سیئات و رفع له عشر درجات فی الجنان

هر مؤ منی در غیر از حال نماز سجده شکری جهت نعمتی به جای آورد ، خداوند به آن خاطر ده حسنه برای او بنویسد و ده گناه از نامه عملش پاک کند و ده درجه برای او در بهشت بالا ببرد . (ثواب الاعمال ، ص 83) .

99 - سجده پیامبر (ص) بعد از خواب

قال الباقر - علیه السلام -

ما استیقظ رسول الله -صلی الله علیه وآله - من نوم قط الا خر لله - عزوجل - ساجدا

هیچ گاه رسول خدا (ص) از خواب برنخاست ، جز آن که در پیشگاه خداوند به سجده می افتاد . (بحارالانوار ، ج 16 ، ص 253) .

100 - نهایت فروتنی و خضوع

قال الصادق - علیه السلام -

ولسجود علی الارض افضل ، لانه ابلغ فی التواضع و الخضوغ لله - عزوجل -

سجده کردن بر زمین برتر است زیرا این عمل در فروتنی و اظهار خضوع در پیشگاه حق تعالی بلیغ تر می باشد . (علل الشرایع ، ص 164) .

101 - راز سجده بر آدم

قال تعالی یا آدم ! انما امرت الملائکه بتعظیمک بالسجود لک اذ کنت و عاء لهذه الانوار ، و لو کنت ساءلتنی بهم قبل خطیئتک ان اعصمک منها و ان افطنک لدواعی ابلیس حتی تحرز منها لکنت قد جعلت ذلک

خداوند متعال به حضرت آدم (ع) فرمود ای آدم ! البته به عنوان عظمت تو ، فرشتگان را دستور دادم تا در برابرت سجده کنند ، به خاطر آن که در ذات و سرشت تو ، نور ولایت جای دارد و چنانچه پیش از نافرمانی ، مرا (به نام) آنان می خواندی که تو را حفظ کرده و وسایلی که شیطان بدان گمراه می کند و به تو بنمایانم تا از آن دوری جویی ، چنین می کردم . (بحارالانوار ، ج 11 ، ص 192) .

102 - شهادت جایگاه سجده در قیامت

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

ما من رجل یجعل جبهته فی بقعه من بقاع الارض لا شهدت له بها یوم القیامه

هرانسانی که پیشانی خود را برای سجده بر قطعه ای از زمین بگذارد ، آن زمین در روز قیامت به نفع وی شهادت خواهد داد . (وسائل الشیعه ، ج 3 ،

ص 474 ، مستدرک الوسائل ، ج 1 ، ص 175) .

103 - فریاد شیطان

قال الصادق - علیه السلام -

ان العبد اذا سجد فاطال السجود نادی ابلیس

وقتی بنده به سجده افتاد و سجده اش را طول داد ، شیطان فریاد زد . (اصول کافی ، ج 3 ، ص 264) .

104 - سجده طولانی و فریاد شیطان

قال الصادق - علیه السلام -

ان العبد اذا اطال السجود حیث لایراه احد ، قال الشیطان و اویلاه اطاعوا و عصیت و سجدوا و اءبیت

به درستی انسان هنگامی که سجده را طولانی کرد ، فریاد شیطان بلند می شود که وای بر من ، ! آنها اطاعت خدا کردند و من عصیان کردم آنان سجده کردند و من نافرمانی کردم . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 163) .

105 - حق سجود

قال الصادق - علیه السلام -

ماخسر والله من اتی بحقیقه السجود و لو کان فی العمر مره واحده

به خدا قسم کسی که حق سجود را به جای آورد و سجده حقیقی کند به هیچ وجه عنوان زیان ، متوجه او نشود ، گرچه در تمام مدت عمر چنین سجودی را یک بار به جای آورد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 136) .

106 - اثر سجده بر تربت حسین (ع)

قال الصادق - علیه السلام -

السجود علی تربه الحسین - علیه السلام - یخرق الحجب السبع

سجده بر تربت امام حسین (ع) هفت پرده و مانع را می شکافد . (بحارالانوار ، ج 101 ، ص 135) .

107 - اسرار سجده کردن

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره

فاذا سجد قال الله تعالی لملائکته یا ملائکتی ! اما ترون کیف تواضع بعد ارتقائه ؟ و قال لی و ان کنت جلیلا مکینا فی دنیاک ، فانا ذلیل عند الحق اذا ظهرلی ؟ سوف ارفعه بالحق و ادفع به الباطل

وقتی (بنده) سجده کرد ، خداوند خطاب به ملائکه می فرماید ملائکه من ! آیا نمی بینید چگونه بنده ام بعد از ارتقاء تواضع می کند و برای من می گوید اگر تو صاحب جلالت و مکنت در دنیا هستی ، پس من خوار در نزد تو هستم ؟ (خداوند فرماید) به زودی او را از طریق حق بالا می برم و به وسیله او باطل را دفع می کنم . (بحارالانوار ، ج 82 ، ص 221) .

108 - سجده مایه تقرب

قال علی - علیه السلام -

اقرب مایکون العبد من الله اذا سجد

نزدیک ترین چیزی که بنده را به خدا نزدیک می کند سجده است . (بحارالانوار ، ج 82 ، ص 233) .

109 - راز سر برداشتن از سجده اول

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره

فاذا رفع راءسه من السجده الاولی قال تعالی یا ملائکتی ! اما ترونه کیف قال (وانی و ان تواضعت لک فسوف اخلط الانتصاب فی طاعتک باذل بین یدیک

سپس زمانی که سر از سجده اول برداشت ، خداوند خطاب به ملائکه اش می فرماید ای ملائکه من ! آیا نمی بیند اورا که چگونه می گوید و به

درستی که من به زودی تواضع در مقابلت را با ذل و کوچکی خواهم گمارد . (بحارالانوار ، ج 82 ، ص 221) .

110 - سر سجده دوم

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره

فاذا سجد ثانیه قال الله تعالی لملائکه اما ترون عبدی هذا ! کیف عاد الی التواضع لی ؟ لاعیدن الیه رحمتی

و هنگامی که سجده دوم را به جا آورد ، خداوند تعالی خطاب به ملائکه خود می گوید آیا این بنده مرا نمی بینید که چگونه برای من تجدید تواضع نمود ؟ هر آینه رحمت خدا را برای او اعاده خواهم کرد . (بحارالانوار ، ج 82 ، ص 221) .

111 - راز سر برداشتن از سجده دوم

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره

فاذا رفع راءسه قائما قال الله تعالی یا ملائکتی ! لارفعته بتواضعه کما ارتفع الی صلاته

پس زمانی که (بنده) سرش را (سجده دوم) بلند کرد و ایستاد ، خداوند تعالی می فرماید ای ملائکه من ! هر آینه او را به خاطر تواضعش در مقابل من رفعت خواهم کرد ، چنان که نماز او به سوی من بالا خواهد آمد . (بحارالانور ، ج 82 ، ص 221) .

112 - فلسفه سجده بر خاک

قال علی - علیه السلام -

و لما فی ذلک من تغیر عتاق الوجوه بالتراب تواضعا و التصاق کرائم الجوارح بالارض تصاغرا

هنگامی که انسان نماز می خواند ، ساییدن گونه ها به خاک نشانه تواضع و گذراندن اعضاء شریف بر زمین دلیل کوچک و حقارت است . (نهج البلاغه ، خطبه 192) .

113 - نزدیک ترین حالت بنده به پروردگار

قال الصادق - علیه السلام -

اقرب ما یکون العبد الی الله - عزوجل - و هو ساجد ، قال الله ، عزوجل - (واسجد و اقترب)

نزدیک ترین حالت بنده به خداوند بزرگ وقتی است که در سجده است خداوند فرمود (سجده کن و تقرب جوی) . (روضه المتقین ، ج 2 ، ص 38) .

114 - روح سجده

قال الصادق - علیه السلام -

و السجود النفسانی فراغ القلب من الفانیات و الاقبال بکنه الهمه علی الباقیات و خلع الکبر و الحمیه و قطع العلائق الدنیویه و التحلی بالخلائق النبویه

سجده نفسانی (که روح سجده است) روها بودن دل از امور فناپذیر و روی آوردن با تمام وجود به امور جاودان و کندن کبر و تعصب بیجا و قطع همه علایق دنیوی و آراسته شدن به اخلاق نبوی است . (غرر الحکم ، ج 2 ، ص 165 ، چاپ دانشگاه) .

115 - سجده قبل از طلوع آفتاب

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

و اما صلاه الفجر فان الشمس اذا طلعت تطلع علی قرن شیطان فامرنی ربی ان اصلی قبل طلوع الشمس ، صلاه الغداه و قبل ان یسجد لها الکافر لتسجد امتی الله - عزوجل - و سرعتها احب الی الله - عزوجل - و هی الصلاه التی تشهدها ملائکه اللیل و ملائکه النهار

اما نمازصبح ، پس هنگامی که آفتاب طلوع کرد ، مثل این که بر شاخهای طلوع می کند پروردگارم مرا امر فرموده که قبل از طلوع خورشید ، و قبل از آن که کافر برای آفتاب سجده کند ، نماز صبح بخوانم ؛ تا آن که امتتم برای خداوند سجده نمایند و زود به جای آوردن آن در پیشگاه خداوند

محبوب تر است این نمازی است که ملائکه شب و روز شاهد آن می باشند . (وسائل الشیعه ، ج 3 ، ص 9) .

116 - اثر سجده فراوان

عن الصادق - علیه السلام -

جاء رجل الی رسول الله -صلی الله علیه وآله - فقال یا رسول الله ! کثرت ذنوبی و ضعف عملی فقال رسول الله -صلی الله علیه وآله - اکثر السجود فانه یخط الذنوب کما یحط الریح ورق الشجر

از حضرت امام صادق (ع) روایت شده است که مردی پیش پیامبر (ص) آمدو گفت یا رسول الله ! گناهان من بی شمار است ولی عمل نیک من اندک است پیامبر گرای اسلام (ص) فرمود سجده فراوان به جای آور ؛ زیرا سجده گناهان را دور سازد همچنان که باد برگ درخت را می ریزاند . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 162 ،

امالی صدوق ، ج 76 ، حدیث 11) .

117 - علت عدم جواز سجده بر غیر زمین

عن هشام بن الحکم قال

قلت لابی عبدالله - علیه السلام - اخبرنی عما یجوز السجود علیه و عما لایجوز ؟ قال السجود لایجوز الا علی الارض اما انبتت الارض الا ما اکل و لبس فقلت له جعلت فداک ما العله فی ذلک ؟ قال لان السجود هو الخضوع لله - عزوجل - فلاینبغی ان یکون علی ما یؤ کل و یلبس لان ابناء الدنیا عبید ما یاءکلون و یلبسون والساجد فی سجوده فی عباده الله - عزوجل - فلا ینبغی ان یضع جبهته فی سجوده علی ابناء الدنیا الذین اغتروا بغرورها و السجود علی الارض افضل لانه ابلغ فی التواضع و الخضوع لله - عزوجل - ؛

هشام بن حکم می گوید به امام صادق (ع) عرض کردم بر چه چیز سجده جایز است و بر چه چیز جایز نیست ؟ حضرت فرمود سجده تنها بر زمین و رستنی هایی که خوردنی و پوشیدنی نباشند ، جایز است عرض کردم فدایت گردم ! علت این امر چیست ؟ حضرت فرمود چون سجود ، فروتنی و خضوع برای خداوند - عزوجل - است و سزاوار نیست که بر خوردنی ها و پوشیدنی ها باشد ، زیرا دنیا پرستان بنده خوارک و پوشاک خودهستند و کسی که سر به سجدته گذارده ، در حال عبادت خدا است . پس شایسته نیست بر آنچه که دنیاطلبان را فریفته ، سجده کند و سجده بر زمین برتر است ، زیرا این سجده ، منتها مرتبه فروتنی و خضوع برای خداوند است . (بحارالانوار ، ج 85 ،

ص 147) .

118 - عظمت سجده

قال علی - علیه السلام -

لویعلم لاالمصلی ما یغشاه من جلال الله ما سره ان یرفع راءسه من السجود

اگر نمازگزار بداند چه اندازه مشمول جلال الهی است هرگز راضی نمی شود که سر از سجده بردارد . (بحارالانوار ، ج 82 ، ص 207 ، میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 379) .

119 - آداب سجده

قال علی - علیه السلام -

السجود الجسمانی هو وضع عتائق الوجوه علی التراب و استقبال الارض بالراحتین و الکفین و اطراف القدمین مع خشوع القلب و اخلاص النیه

سجده کردن بدنی ، گذاشتن جاهای نیکوی صورتها بر خاک و روی آوردن به زمین با دو کف دست و کناره های دو پا ، همراه خشوع دل و پاکی نیت است . (غرر الحکم ، ج 2 ، ص 165 ، چاپ دانشگاه) .

120 - اسرار ذکر سجده

قال الصادق - علیه السلام -

فقال ارفع راءسک فرفعت راءسی ؛ فنظرت الی شی ء ذهب منه عقلی فاستقبلت الارض بوجهی ویدی فاءلهمت ان قلت (سبحان ربی الاعلی و بحمده) لعلو ما راءیت فقلتها سبعا فرجعت الی نفسی کلما قلت واحده منها تجلی عنی الغشی ء ؛ فقعدت فصار السجود فیه (سبحان ربی الاعلی و بحمده) و صارت القعده بین السجدتین استراحه من الغشسی و علو ما راءیت فالهمنی ربی - عزوجل - و طالبتنی نفس ان ارفع راءسی ؛ فرفعت فنظرت الی ذلک العلو فغشسی علی فخررت لوجهی و استقبلت الارض بوجهی ویدی و قلت (سبحان ربی الاعلی و بحمده) فقلتها سبعا ثم رفعت

راءسی فقعدت قبل القیام لاثنی النظر فی العلو فمن اجل ذلک صارت سجدتین و رکعه و من اجل ذلک صار القعود قبل القیام قعده خفیفه

پس فرمود (سربردار) سر برداشتم ، چیزی دیدم که از آن عقلم از سررفت ، و به صورت و دو دست بر زمین قرار گرفتم ؛ پس الهام شده به سبب علو آنچه دیدم گفتم (سبحان ربی الاعلی و بحمده) (منزه است پروردگار برتر من و

سپاس او راست) این را هفت بار گفتم ؛ پس به خود آمدم هربارکه می گفتم حالت غشوه از من باز می شد . آنگاه نشستم از این رو ذکر (سبحان ربی الاعلی و بحمده) در سجده قرار داده شد و نشستن بین دو سجده ، استراحتی شد از آن غشوه و عظمت و والایی آنچه دیدم پس پروردگار به من الهام فرمود و خود نیز خواستم که سربلند کنم ، سربرداشتم و به آن علو و عظمت نگریستم وبیهوش شدم و بر زمین افتادم و با صورت و دو دست رو به زمین کردم و گفتم (سبحان ربی الاعلی و بحمده) این را هفت مرتبه گفتم آن گاه سربرداشتم و پیش از ایستادن نشستم تا بار دیگر به آن علو و عظمت نظر کنم از این رو (در هر رکعت نماز) دو سجده و یک رکوع مقرر شد و نیز نشستن قبل از قیام ، نشستنی کوتاه مقرر گردید . (علل الشرایع ، ج 2 ، ص 312) .

121 - ایمنی از بیماری و درد و آفت

فی الحدیث

ان موسی خر ساجدا لله فاوحی الله تعالی الیه ارفع راءسک یاموسی و امر یدک فی موضع سجودک و امسح بها وجهک و ما نالته من بدنک فانه امان من کل سقم و داء و افه وعاهه

موسی (ع) در پیشگاه خدا به سجده افتاد و حق تعالی به او وحی فرمود ای موسی ! سر بردار و دست خود را به سجده گاه بکش و به صورت و آنچه از بدنت که دسترست باشد به مال ، که آن موجب ایمنی از هر بیماری و درد آفت

است . (سفینه البحار ، ج 1 ، ص 599) .

122 - ذکر سجده

فی الحدیث

لما نزل قوله سبحانه (سبح اسم ربک الاعلی) قال رسول الله -صلی الله علیه وآله - اجعلوها فی سجودکم

هنگامی که کلام الهی (سبح اسم ربک الاعلی) نازل گشت ، رسول الله (ص) فرمود آن را در سجودتان قرار دهید ، یعنی (سبحان ربی الاعلی و بحمده) . (بحارالانوار ، ج 58 ، ص 34) .

123 - آثار سجده حقیقی

عن مصباح الشریعه ، قال الصادق - علیه السلام -

ماخسر و الله من اتی بحقیقه السجود و لو کان فی العمر مره واحده و ما افلح من خلا بربه فی مثل ذلک الحال تشیبها بمخادع نفسه غافلا لاهیا عما اعده الله للساجدین من انس العاجل و راحه الاجل ولابعد عن الله ابدا من احسن تقربه فی السجود ولاقرب الیه ابدا من اساء ادبه و ضیع حرمته بتعلق قلبه بسواه فی حال سجوده فاسجد سجود متواضع لله تعایل ذلیل ، علم انه خلق من تراب یطاءه الخق و انه اتخذک من نطفه یستقذرها کل احد ؛ و کون و لم یکن و قد جعل الله معنی السجود سبب التقرب الیه بالقلب و السر و الروح فمن قرب منه بعد من غیره الاتری فی الظاهر انه لایستوی حال السجود الا بالتواری عن جمیع الاشیاء والاحتجاب عن کل ما تراه العیون ؟ کذلک امر الباطن فمن کان قلبه متعلقا فی صلوته بشی ء دون الله تعالی فهو قریب من ذلک الشی ء بعید عن حقیقه ما اراد الله منه فی صلوته قال الله - عزوجل - (ما جعل الله لرجل من قلبین فی جوفه) و قال رسول الله -صلی الله علیه وآله - قال

الله تعالی لااطلع علی قلب عبد فاعلم فیه حب الاخلاص لطاعتی لوجهی و ابتغاء مرضاتی الا لولیت تقویمه و سیاسته و من اشتغل بغیری فهو من المستهزئین بنفسه و مکتوب اسمه فی دیوان الخاسرین .

به خدا سوگند ! آن کس که هرچند یک بار در تمام عمر ، حقیقت سجده را به جای آورد زیان نبرد و آن کس که همانند کسی که خود را می فریبد ، با حالت غفلت و بازیچه گرفتن آنچه خدا برای سجده کنندگان فراهم نموده است یعنی انس (با او) در حال (دنیا) و راحت و آسایش در آینده (آخرت) با پروردگار خود خلوت کند ، رستگار نشد و کسی که در سجده به خدا نیکو تقرب جست از خدا دور نشد و کسی که به خدا سوء ادب کرد و با دلبستگی به غیر او در جسده ، حرمت او را از بین برد ، به مقام قرب او نرسد ، پس سجده کن (همانند) سجده آن کسی که در برابر خداوند تعالی متواضع و خوار است و می داند که از خاکلی آفریده شده که خلق بر آن پا می نهند و خدا او را از نطفه ای که همه آن را کثیف و نجس می دانند آفریده ؛ و می داند که نبود و (به دست آفریدگار) به وجود آمد و همانا خداوند معنای (حقیقت) سجده را سبب نزدیکی جستن به او با قلب و باطن و جان قرار داد ؛ پس کسی که به او نزدیک شود ، از غیر او دور گردد آیا نمی بینی که درظاهر سجده شکل نمی گیرد

مگر آنکه همه چیز از نظرات پنهان گردد و هرچه دیدگان می بینند از تو محجوب شود ؟ همچنین است امر باطن ، پس هرکس در نماز ، دلبستگی به چیزی جز خدا داشته باشد به همان چیز نزدیک و از حقیقت آنچه خداوند درنماز او از او خواسته ، دور است . خداوند فرموده است (خدا برای احدی دو قلب در باطنش قرار نداده است) و رسول الله -صلی الله علیه وآله - فرمود (خداوند فرموده است بر قلب بنده ای واقف نشوم که در آن حب طاعت مخلصانه برای من و جهت کسب رضای من بدانم (بیابم) مگر آنکه تنظیم و تدبیر امور او را متصدی شوم و هرکس به غیر من دل مشغول دارد از آنها است که خویشتن را به مسخره گرفته اند ، و نامش در دفتر زیان کاران نوشته و ثبت است . (مصباح الشریعه ، باب 16 ، بحارالانوار ، ج 82 ، ص 136) .

124 - سجده طولانی و نجات از آتش

قال علی - علیه السلام -

طول القنوت و لسجود ینجی من عذاب النار

قنوت و سجده طولانی در نماز ، نمازگزار را از عذاب آتش نجات می دهد . (تصنیف غررالحکم ، ص 175 ، حدیث 3335) .

125 - امام سجاد (ع) و حقیقت سجده

عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

کان علی بن الحسین - علیهما السلام - اذا قام الی الصلوه ، تغیر لونه فاذا سجدلم یرفع راءسه حتی یرفض عرقا

امام سجاد (ع) وقتی به نماز می ایستاد رنگش دگرگون می شد و چون به سجده می رفت سربرنمی داشت تا آنکه عرق از وی می ریخت . (فروع کافی ، ج 3 ، ص 300) .

126 - فلسفه دو سجده

قال علی - علیه السلام -

انه سئل ما معنى السجده الاولى قال تاءويلها اللهم انک منها خلقتنا يعنى من الارض ، و تاءويل رفع راءسک و منها اخرجتنا و السجده الثانيه واليها تعيدنا و رفع راءسک و منها تخرجنا تاره اخرى

از امام على (ع) از فلسفه اول سؤ ال شد ، فرمود سجده اول به اين معنا است که خدايا ! اصل ما از خاک است و معناى سربرداشتن از سجده اين است که خدايا ! ما را ازخاک خارج کردى و معناى سجده دوم اين است که خدايا ! دوباره ما را به خاک برمى گردانى و سر برداشتن از سجده دوم ، به معناى اين است که خدايا ! يک بار ديگر در قيامت از خاک بيرونمان خواهى کرد . (المحجه البيضاء ، ج 1 ، ص 391) .

127 - زمين براى سجده گاه

قال رسول الله -صلى الله عليه وآله -

جعلت لى الارض مسجدا و طهورا

همانا زمين براى من سجده گاه و پاک کننده قرار داده شده . (وسائل الشيعه ، ج 3 ، ص 593) .

128 - پاداش سجده

قال رسول الله -صلى الله عليه وآله -

ما من مسلم يسجد لله سجده الا رفعه بها درجه و حط بها عنه خطيئه

هيچ مسلمانى براى خدا سجده به جا نمى آورد مگر اين که خدا يک درجه مقام او را بالا برده ، يک گناه از نامه عملش محو مى کند . (المحجه البيضاء ، ج 345) .

129 - دوستى با خدا با سجده فراوان

سئل اباعبدالله - عليه السلام -

لم اتخذ الله ابراهيم - عليه السلام - خليلا قال لکثره سجوده على الارض

از امام صادق (ع) سوال شد برای چه خداوند حضرت ابراهیم (ع) را خلیل و دوست خود گرفت فرمود به خاطر سجده های زیادی که بر زمین داشت . (اسرار الصلوه ، ص 429) .

130 - پاداش سجده شکر

قال الصادق - علیه السلام -

من سجد سجده الشکر لنعمه و هو متوضعا کتب الله له بها عشر صلوات و محی عنه عشر خطایا عظام

کسی که در برابر نعمتی که خداوند به او داده است ، سجده شکری به جا آورد ، خداوند به خاطر همین سجده شکر ده نماز در نامه عملش می نویسد و ده گناه بزرگ را از نامه عمل او محو می کند . (المحجه البیضاء ، ج 1 ، ص 346) .

131 - سجده یک واجب جامع

قال الصادق - علیه السلام -

وفرض علی الوجه السجود له باللیل و النهار فی مواقیت الصلوه فقال (یا ایهاالذین امنوا ارکعوا و اسجدوا و اعبدوا ربکم و افعلوا الخیر لعلکم تفلحون) و هذه فریضه جامعه علی الوجه والیدین والرجلین

خداوند بر صورت سجده را واجب کردکه شبانه روز در وقت نمازها به سجده بیفتد ؛ پس فرمود (ای کسانی که ایمان آورده اید ! رکوع و سجود نمایید و پروردگارتان را پرستش کنید و افعال خیر به جای آورید ، شاید که رستگار شوید) . آنگاه امام فرمود سجده ، واجب جامع است که مشتمل بر صورت و دستها و پاها می باشد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 128) .

132 - تاءویل سجده

قال علی - علیه السلام -

فی تاءویل السجده الاولی ان تخطر فی نفسک و انت ساجد منها خلقتنی ورفع راءسک تخطر بقلبک و منها اخر اخرجتنی والسجده الثانیه و فیها تعیدنی و رفع راءسک تهطر بقلبک و منها تخرجنی تاره اخری

معنای سجده اول این است که در حال سجده در دلت بگذرانی که خداوند از خاک خلقم کرده و سر از سجده برداشتن یعنی خدا من را از خاک بیرون آورده و معنی سجده دوم این است که خدا من را به خاک برمی گرداند و سر از سجده دوم برداشتن ، به این معنی است که خداوند یک بار دیگر من را در قیامت از خاک بیرون می آورد . (میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 395) .

فصل سی و سوم ارکان نماز قنوت

آیات

1 - قنوت فروتنی است

حافظوا علی الصلوات و الصلوه الوسطی و قوموا لله قانتین

در انجام همه نمازها (به خصوص) نماز وسطی (نماز ظهر) کوشا باشید ، برای خدا قیام کنید ، در حالی که دعا کننده هستید . (سوره بقره ، آیه 238) .

2 - فروتنی در نماز

یامریم اقتنی لربک و اسجدی وارکعی مع الراکعین

ای مریم (به شکرانه این نعمت) برای پروردگار خود خضوع کن ، و سجده به جای آور و با رکوع کنندگان رکوع کن . (سوره آل عمران ، آیه 42) .

احادیث

3 - قنوت سنتی واجب

قال الصادق - علیه السلام -

القنوت فی جمیع الصلوات سنه واجبه فی الرکعه الثانیه قبل الرکوع و بعد القراءه

قنوت در تمامی نمازها و در رکعت دوم ، سنتی واجب است (شاید منظور سنت مؤ کد باشد) پیش از رکوع و پس از اتمام قرائت . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 197) .

4 - تاءثير قنوت و سجده طولانی

قال علی - علیه السلام -

طول القنوت و السجود ینجی من عذاب النار

قنوت و سجده طولانی در نماز ، نمازگزار را از عذاب آتش نجات می دهد . (تصنیف غرر الحکم ، ص 175 ، حدیث 3353) .

5 - حالت دستها در قنوت

قال الرضا - علیه السلام -

لاترفع یدیک بالدعاء فی المکتوبه حتی تجاوز بهما راءسک ولا باءس بذلک فی النافله و الوتر

در قنوت نماز واجب دستهایت از سر تجاوز نکند ، اما در نماز نافله و وتر مانعی نیست . (بحارالانوار ، ج 84 ، ص 204) .

6 - قنوت از فرایض نماز

قال الصادق - علیه السلام -

فرائض الصلاه سبع الوقت ، والطهور ، و التوجه و القلبه و الرکوع و السجود ، و الدعاء

فرایض نماز ، هفت تاست وقت ، طهارت ، نیت ، قبله ، رکوع ، سجود ، و دعا (درقنوت) . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 197) .

7 - فراموش کردن قنوت

لعلی بن جعفر عن اخیه - علیه السلام - قال

ساءلته عن رجل نسی القنوت حتی رکع ما حاله ؟ قال - علیه السلام - تمت صلاته و لاشی ء علیه

اگر کسی قنوت را فراموش کرد و به رکوع رفت تکلیف چیست ؟ فرمود نماز را تمام کند و اشکالی ندارد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 198) .

8 - قنوت در رکعت دوم

عن الرضا - علیه السلام -

فیما کتب للماءمون قال کل القنوت قبل الرکوع و بعد القراءه

در نام امام رضا (ع) به ماءمون چنین آمده است قنوت پیش از رکوع و پس از قرائت (حمد و سوره) است . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 198) .

9 - تعبیر آیه از امام صادق (ع)

عن ابی عبدالله - علیه السلام -

فی قوله تعالی (قوموا لله قانتین) قال اقبال الرجل علی صلاته و محافظته علی وقتها

امام صادق (ع) درباره ایه (قوموا لله قانتین) فرمود (یعنی) روی آوردن انسان به نماز خود و محافظت بر وقت آن . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 201) .

10 - نماز کامل با ذکر قنوت

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

انما الصلوه تمسکن و تواضع و تضرع و تباءس و تندم و تقنع بمدیدیک فتقول اللهم اللهم فمن لم یفعل فهی خداج

حقیقت نماز اظهار مسکنت تواضع ، تضرع ، بی نوایی و ندامت است که باید دستها را در قنوت دراز کنی و با گفتن (خدایا خدایا) نماز راکامل نمایی و هرکس که این کار را انجام ندهد ، نمازش ناقص است (هرچند که قبول می باشد) . (المحجه البیضاء ، ج 1 ، ص 349) .

11 - قنوت طولانی و راحتی قیامت

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اطولکم قنوتا فی دار الدنیا اطولکم راحه یوم القیامه فی الموقف

راحت ترین شما در قیامت کسی است که قنوت طولای تری داشته باشد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 199) .

12 - آشکار خواندن قنوت

عن ابی جعفر - علیه السلام - قال

القنوت کلها جهار

همه قنوت (بهتر است) آشکار خوانده شود . (بحارالانوار ، ج 85 تص 202) .

13 - حالت دستها در قنوت

قال الصادق - علیه السلام -

الرغبه ان تستقبل بطن کفیک الی السماء ، والرهبه ان تجعل ظهرکفیک الی السماء و قوله (و تبتل الیه تبتیلا) قال الدعاء باءصبع واحده تشیر بها و التضرع تشیر باءصبعیک و تحرکهما و الابتهال رفع الیدین و تمدها ، و ذلک عند الدمعه ثم ادع

(رغبت) یعنی دستها را باز به طرف آسمان برداری و (رهبه) یعنی پشت دستها را به طرف آسمان نهادن ، آیه (و تتبل الیه تبتیلا) یعنی دعا خواندن و با یک انگشت در آن حال اشاره کردن و (تضرع) با دو انگشت اشاره کردن و حرکت دادن آنهاست و (ابتهال) برداشتن دو دست و کشیدن آنها می باشد و این کار در هنگام اشک ریختن است و سپس دعا کن . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 204) .

14 - قنوت طولانی و بهترین نماز

فی خبر ابی ذر - رحمه الله - انه ساءله النبی -صلی الله علیه وآله -

ای الصلاه افضل ؟ قال طول القنوت

در روایتی آمده است ابوذر از پیامبر (ص) پرسید کدام نماز افضل است ؟ فرمود نمازی که قنوت طولانی داشته باشد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 200) .

15 - ذکر صلوات در قنوت

قال الصادق - علیه السلام -

اذا صلی احدکم و لم یصل علی النبی -صلی الله علیه وآله - فی صلاته یسلک بصلاته غیر سبیل الجنه

هرگاه یکی از شما نماز بخواند و در نمازش بر پیامبر (ص) درود نفرستد ، با نماز خود به راهی غیر از راه بهشت می رود (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 280) .

16 - پیامبر (ص) و ذکر قنوت وتر

قال الصادق - علیه السلام -

وکان رسول الله -صلی الله علیه وآله - یستغفر الله فی الوتر سبعین مره و یقول (هذا مقام العائذ بک من النار) سبع مرات

رسول خدا (ص) در قنوت نماز وتر هفتاد بار (استغفرالله) و هفت بار (هذل مقام العائذ بک من النار) (یعنی این جایگاه کسی است که از آتش به تو پناه آورده است) می گفت . (وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 610) .

17 - بلند کردن دستها

قال النبی -صلی الله علیه وآله - لعلی - علیه السلام -

علیک برفع یدیک الی ربک و کثره تقلبهما

پیامبر خدا (ص) به علی (ع) فرمود برتو باد که دو دست خود را به سوی خدا بلند کنی و بسیار بگردانی (یعنی دستهای خود را در هنگام دعا کردن بالا و پایین بردن) . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 201) .

18 - ادای قنوت با دو دست

عن ابی جعفر و ابی عبدالله - علیهما السلام -

فی تفسیر قوله تعالی (و تبتل الیه تبتیلا) ان التبتل هنا رفع الیدین فی الصلاه

در روایتی از امام باقر و امام صادق - علیه السلام - آمده است که در تفسیر آیه (و تبتل الیه تبتیلا) فرمودند (تبتل) در اینجا برداشتن دو دست در نماز می باشد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 203) .

19 - دعایی در قنوت

عن ابی جعفر - علیه السلام -

تقول فی القنوت (اللهم اغفرلی و ارحمنی و عافنی انک علی کل شی ء قدیر)

در قنوت این دعا را بخوانید (خدایا مرا بیامرز و بر من رحم فرما و مرا عفو کن ، زیرا تو بر هر چیز توانایی .) (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 203) .

20 - تعبیر آیه از امام باقر (ع)

عن ابی جعفر - علیه السلام -

فی قوله تعالی (قوموا لله قانتین) قال مطیعین راغبین

امام باقر (ع) درباره آیه (قوموا لله قانتین) فرمود (یعنی) با رغبت ، اطاعت و بندگی کردن . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 201) .

21 - بهترین نمازها

ورد عنهم - علیهم السلام -

افضل الصلاه ما طال قنوتها

از امامان معصوم (ع) وارد شده است که بهترین نمازها آن است که قنوت آن طولانی تر باشد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 206) .

22 - دعایی از امام باقر (ع)

قال الباقر - علیه السلام -

تقول فی قنوت الفریضه فی الایام کلها الا فی الجمعه (اللهم انی اسئلک لی و لوالدی و لولدی و اهل بیتی واخوانی فیک الیقین و العفو و المعافاه والرحمه و العافیه فی الدنیا و الاخره

امام باقر (ع) خواندن این دعا را در قنتو نمازهای واجب ، غیر از نماز جمعه سفارش فرمود (خدایا من از تو برای خود و پدر و مادر و فرزندانم و خاندان و برادران خود ، می خواهم که یقین به خودت و بخشش و عفو و مهربانی و تندرستی در دنیا و آخرت عطیا کنی) . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 209) .

23 - طول دادن قنوت نماز وتر

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اطولکم قنوتا فی الوتر اطولکم راحه یوم القیامه فی الموقوف

هرقدر که قنوت شما در نماز وتر طولانی تر باشد ، آسایش شما در موقف قیامت بیشتر است . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 287) .

24 - دعای امیرالمؤ منین (ع) در قنوت

واختار ابن ابی عقیل الدعاء بما روی عن امیرالمؤ منین - علیه السلام - فی القنوت

اللهم الیک شخصت الابصار ونقلت الاقدام ، و رفعت الایدی ، و مدت الاعناق ، و انت دعیت بالالسن و الیک سرهم و نجواهم فی الاعمال ربنا افتح بیننا و بین قومنا بالحق و انت خیرالفاتحین ، اللهم انا نشکو الیک غیبه نبینا و قله عددنا و کثره عدونا ، و تظاهر الاعداء علینا ، و وقوع الفتن بنا ، ففرج ذلک اللهم بعدل تظهره و امام حق تعرفه اله الحق امین رب العالمین

ابن ابی عقیل این دعا را از علی (ع) برای قنوت برگزیده است ؛ بار خدایا ! چشمها به سوی تو است و گامها به سوی تو آمده و دستها برایت برداشته شده و گردنها کشیده شده و تو با زبانها خوانده می شوی و پنهان و نجوای اعمال بندگان نزد تو است خدایا ! میان ما وقوممان حق را فاتح

کن و تو بهترین فاتحانی خدایا ! دوری پیامبر و کمی تعدادها و زیادی دشمنان و پیروزی آنهابر ما و روآوردن فتنه ها به سوی ما را تو شکوه می کنیم پس گشایش برسان با عدلی که ظاهر می سازی و پیشوای حقی که می شناسی آمین ای خدای جهانیان . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 297)

.

25 - ذکر (العفو) در قنوت نماز وتر

قال الصادق - علیه السلام -

و کان علی بن الحسین سید العابدین - علیه السلام - یقول العفو العفو ثلاثماه مره فی الوتر فی السحر

امام سجاد (ع) در (قنوت) نماز وتر در وقت سحر سیصد بار می گفت العفو ، العفو ، (وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 610) .

26 - دعا برای مؤ منین

عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال

من قدم اربعین رجلا من اخوانه فدعا لهم ثم دعا لنفسه ، استجیب له فیهم و فی نفسه

از امام صادق (ع) چنین روایت شده است که فرمود کسی که در قنوت نماز وتر برای چهل مؤ من وسپس برای خود دعا کند ، خداوند دعاهای وی را مستجاب گرداند . (وسائل الشیعه ، ج 4 ، ص 45) .

27 - کیفیت قنوت نماز وتر

قال الصادق - علیه السلام -

استغفرالله ربی و اتوب الیه فی الوتر سبعین مره تنصب یدیک الیسری ، و تعد بالیمنی الاستغفار

در قنوت نماز وتر ، هفتاد بار استغفار ، بگویید برای اینکار دست چپ را مقابل صورت قرار دهید و با دست راست استغفار را بشمارید . (بحارالانوار ، ج 87 ، ص 287) .

28 - دعا بعد از کلمات فرج

عن ابن ابی عقیل

وبلغنی ان الصادق - علیه السلام - کان یاءمر شیعته ان یقتنوا بهذا بعد کلمات الفرج قال ابن الجنید ، وادناه رب اغفر و ارحم و تجاوز عما تعلم قال والذین استحب فیه مایکون حمدالله و ثناء علیه ولصلاه علی رسول الله -صلی الله علیه وآله - و الائمه صلوات الله علیهم اجمعین - و ان یتخیر لنفسه من الدعاء و للمسلمین ما هو مباح له

از ابن ابی عقیل روایت شده است که گفت به من خبر رسید که امام صادق (ع) دستور می داد به شیعیان که پس از کلمات فرج این دعا را بخوانند (رب اغفر و ارحم و تجاوز عما تعلم) و مستحب است که حمد خدا و درود بر پیامبر و ائمه در دعای قنوت باشد و برای خود و مسلمانان دعای خیر بکند . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 207) .

29 - دعای امیرالمؤ منین (ع)

فی الحدیث

ما علمه امیرالمؤ منین - علیه السلام - اهل القنوت ان یقولوا اللهم لک اخلصت القلوب و الیک شخصت الابصار

آن چه امیرالمؤ منین علی (ع) به قنوت کنندگان آموخت که در دعا بگویند (بارالها ! دل برای تو خالص می گردد و دیدگان انتظار به سوی تو دوخته است . (سفینه البحار ، ج 2 ، ص 450) .

30 - دعای طلب مغفرت و عافیت

مرحوم ملامحسن فیض کاشانی - علیه الرحمه - دعای مذکور قبل را به صورت کامل تر چنین آورده و ترجمه کرده است

لااله الاالله الحلیم و الکریم ، لااله الاالله العلی العظیم ، سبحان الله رب السموات السبع ، و رب الارضین السبع و مافیهن و ما بینهن و ما تحتهن و ، رب العرض العظیم ، والحمدلله رب العالمین ، اللهم اغفرلنا و ارحمنا و عافنا و اعف عنا فی الدنیا و الاخره انک علی کل شی ءقدیر

نیست معبودی بجز مبعود بحق سزاوار پرستش کمالات که بردبار و بخشنده است ، نیست معبودی جز خدای یکتا وجامع همه صفات وکمال که

بلند مرتبه و بزرگ است پاک و مقدس است خدا که پروردگار آسمانهای هفت گانه است و پروردگار زمینهای هفتگانه است و پروردگار آنچه در آسمانها و زمینها است و آنچه که در میان آنها است و پروردگار عرش بزرگی است که عبارت از علم حق سبحانه و تعالی است به جمیع مخلوقات ، یا جرمی که محیط است به تمامی اجساد وهمه ستایشهاو آفرینها مرخدایی را است که آفریننده جهانیان است بارخدایا ! ما را بیامرز و بر ما رحم کن و ما را از آفتها نگاه

دار و از بدیهای ما درگذر در این جهان (دنیا) و در آن جهان (آخرت) به درستی که تو بر همه چیز توانایی . (ترجمه الصلوه ، ص 51) .

فصل سی و چهارم ارکان نماز تشهد

آیه

1 - وجوب صلوات بر پیغمبر در تشهد

قال الله تبارک و تعالی

ان الله و ملائکته یصلون علی النبی یا ایهاالذین امنوا صلو عیله و سلموا تسلیما

خدا و فرشتگانش بر پیامبر درود می فرستند ، ای کسانی که ایمان آورده اید ! بر او درود فرستید و سلام گویید و کاملا تسلیم (فرمان او) باشید . (سوره احزاب ، آیه 56) .

2 - شهادتین در نماز

فقه الرضا - علیه السلام - قال

ادنی ما یجزی من التشهد الشهادتان

کمترین چیزی که در تشهد کفایت می کند ، شهادتین می باشد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 281) .

3 - ذکر تشهد

قال علی - علیه السلام -

اذا قال العبد فی التشهد فی الاخیرتین و هو جالس (اشهد ان لااله الاالله وحده لاشریک له ، و اشهد ان محمدا عبده و رسوله) ؛

هنگامی که بنده در تشهد آخر نماز است در حالی که نشسته است بگوید (اشهد ان لااله الاالله وحده لاشریک له و اشهد ان محمدا عبده و رسوله) . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 283) .

4 - معنای تشهد

قال علی - علیه السلام -

وتاءویل تشهدک تجدید الایمان و معاوده الاسلام و الاقرار بالعبث بعد الموت و تاءویل قولک السلام علیکم ورحمه الله وبرکاته ترحم عن الله سبحانه فمعنهاها هذه امان لکم من عذاب یوم القیامه

معنای تشهد تجدید و تکرار شهادتین است که تجدید ایمان و اسلام است واعتراف به مبعوث شدن بعد از مرگ ، و معنای (السلام علیکم و رحمه الله و برکاته) ازخدا ترحم خواستن برای خود و همه بندگان است ؛ که این خود سبب ایمن شدن از عذاب قیامت خواهد شد . (میزان الحکمه ، ج 5 ، ص 395) .

5 - ده خصلت نماز

قال الباقر - علیه السلام -

عشره من لقی الله بهن دخل الجنه شهاده ان لااله الله و ان محمدا رسول الله -صلی الله علیه وآله - و الاقرار بما جاء به من عندالله و اقام الصلوه ، و ایتاء الزکوه و صوم رمضان و حج البیت و الولایه لاولیاء الله و البراءه من اعداء الله ، و اجتناب کل مسکر

ده خصلت است که هر کس با آنها خدای را ملاقات کند ، وارد بهشت می گردد گواهی به وحدانیت خداوند ، و رسالت محمد (ص) و اقرار به آنچه رسول خدا (ص) از سوی خدا برای ارشاد مردم آورده و برپای داشتن نماز ، و ادای زکات و روزه ماه مبارک رمضان ، و حج بیت الله الحرام ، و دوستی با دوستان خدا ، و بیزاری جستن از دشمنان خدا ، و پرهیز از مشروب مستی آور . (محاسن برقی ، ص 13) .

6 - در ذکر صلوات پس از نماز کوتاهی نکنید

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

وذلک ان الله - عزوجل - امر جبرئیل لیله المعراج فعرض علی قصور الجنان ، فرایتها من الذهب و الفضه ملاطها المسک و العنبر ، غیر انی راءیت لبعضها شرفا عالیه ، و لم اری لبعضها فقلت یا جبرئیل ما بال هذه بلا

شرف کما شرف کما لسائر تلک القصور ؟ فقال یا محمد ! هذه قصور المصلین فرائضهم الذین یکسلون عن الصلاه علیک ، و علی الک عبدها فان بعث ماده لبناء الشرف من الصلاه علی محمد و اله الطیبین بنیت له الشرف و الا بقیت هکذا فیقال حتی یعرف فی الجنان ان القصر الذی لاشرف له هو

الذین کسل صاحبه بعد صلاته عن الصلاه علی محمد و اله الطیبین

چون خداوند - عزوجل - در شب معراج به جبرئیل دستور داد که قصرهای بهشت را به من بنماید و من آنها را از طلا و نقره دیدم که ملاطشان مشک و عنبر بود ، ولی بعضی را دارای کنگرده و بارو دیدم ، که دیگری آن را نداشت از جبرئیل پرسیدم چرا این قصر کسانی است که نماز واجب خود را ادا کرده اند ، ولی تا به حال در صلوات بر تو و آل تو کوتاهی کرده اند پس چنانچه ماده ساختن کنگره را بفرستد و بر محمد و آل پاک او درود فرستد ، برای این قصر ، کنگره ساخته می شود ؛ وگرنه به همین شکل باقی می ماند پس در بهشت اعلام می شود ا شناخته شود قصری که کنگره ندارد ، قصر کسی که پس از نمازش از صلوات بر پیامبر و آل پاک اوکوتاهی ورزیده است . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 286) .

7 - ذکر صلوات در تشهد

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

من صلی و لم یذکر الصلوه علی وعلی الی سلک به غیر طریق الجنه و کذلک من ذکرت عنده و لم یصل علی

هر کس نماز بخواند وصلوات برمن وآل من نفرستد نمازش او را به سویی جز بهشت خواهد برد و همچنین است کسی که اسم من را بشنود و بر من صلوات نفرستد . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 281 و 288 ، و 305) .

8 - ذکر مستحبی قبل و بعد از تشهد

فی فلاح السائل)

یقول فی التشهد (بسم الله وبالله ، و الاسماء الحسنی کلها لله ، اشهد ان لاالله الاالله وحده لا شریک له ، و اشهد ان محمدا عبده و رسوله اللهم صل علی محمد و آل ، و تقبل شفاعته فی امته وارفع درجته) و ان اقتصر علی الشهاده لله جل جلاله بالواحدانیه و لمحمد -صلی الله علیه وآله - بالرساله و علی الصلاه علیه و اله اجزاءه ذلک

در کتاب (فلاح السائل) آمده است

نمازگزار در تشهد بگوید (بسم الله و بالله و الاسماء الحسنی کلها لله اشهد ان لااله الاالله وحده لاشریک له و اشهد ان محمدا عبده ورسوله اللهم صل علی محمد و آله محمد و تقبل شفاعته فی امته و ارفع درجته) و اگر بر شهادت به یگانگی خداوند و رسالت محمد و درود بر او و آل او اکتفا کند از او پذیرفته می شود . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 287) .

9 - تاءثیر تشهد و سلام

قال رسول الله -صلی الله علیه وآله -

اذاقمت الی الصلاه و توجهت و قراءت ام الکتاب و ما تیسر من السور ثم رکعت ، فاتممت رکوعها و سجودها و تشهدت و سلمت غفرلک کل ذنب فما بینک و بین الصلاه التی قدمتها الی الصلاه المؤ خره فهذا لک فی صلاتک

هرگاه به نماز ایستادی و توجه کردی (به سوی خداوند و باحضور قلب به پیشگاه او قرار گرفتی) و فاتحه الکتاب را قرائت نمودی و در حد امکان و میسور ، از سوره های (کوچک و یا بزرگ) قرآن خواندی ، سپس رکوع و سجود تام و

تمامی انجام دادی ، آنگاه تشهد و سلام دادی ، اثر این نماز تو ، آمرزش تمامی گناهانت می باشد که در مابین دو نمازت می باشد ، آن نمازی که قبلا به جای آوردی و نمازی که بعدا خواندی پس آنچه از نماز عاید تو می گردد ، همانا آمرزش کلیه گناهانت می باشد . (بحارالانوار ، ج 82 ، ص 205) .

10 - حقوق نماز

تفسیر الامام - علیه السلام - قوله - عزوجل -

(و اقیموالصلوه) هو اقامه الصلاه بتمام رکوعها وسجودها و مواقیتها و اداء حقوقها التی اذا لم تؤ د بحوقها لم یتقبلها رب الخلائق اتدرون ما تلک الحقوق ؟ فهو اتباعها بالصلاه علی محمد و علی والهما منطویا علی الاعتقاد باءنهم افضل خیره الله و القوامون بحقوق الله و النصار لدین الله

امام (ع) در تفسیر آیه (و اقیموا الصلاه) می فرماید یعنی اقامه نماز با کامل ادا کردن رکوع و سجود و اوقات آن و این که حقوق نماز را ادا کند که اگر اد نشود ، خداوند آن را قبول نمی فرماید آیا می دانید که آن حقوق چیست ؟ آن حقوق عبارتست از این که نماز همراه با درود بر محمد وعلی وخاندانشان باشد و نمازگزار این اعتقاد را داشته باشد که آنان بهترین برگزیدگان خدا هستند و حقوق او را به پا داشته اند و یاران دین خدا بوده اند . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 285) .

11 - راز تشهد در بیان امام عسکری (ع)

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره

ثم لایزال یقول الله لملائکه - هکذا فی کل رکعه - حتی اذا قعد للتشهد الاول و التشهد الثانی ، قال الله تعالی یا ملائکتی قد قضدی خدمتی و عبادتی و قعد یثنی علی و یصلی علی محمد نبی لاثنین علیه فی ملکوت السموات و الارض ولاصلین علی روحه فی الارواح فاذا صلی علی امیرالمؤ منین - علیه السلام - فی صلاته قال الله له یا عبدی ! لاصلین علیک کما صلیت علیه و لاجعلنه شفیعک کما استشفعت به

سپس مدام

خداوند تعالی - در هر رکعت از نمازی که بنده می خواند - خطاب به ملائکه چنین خواهد گفت تا زمانی که برای تشهد اول و تشهد دوم نشست در این هنگام خدای تعالی می گوید ای ملائکه من ! به تحقیق به جا آوردبنده من خدمت و عبادت مرا واکنون نشسته و ثنای مرا می کند و درود بر محمد پیغمبر من می فرستد هرآینه بر او ثنا می فرستم در ملکوت آسمانها و زمین و هر آینه درود بر روح او می فرستم ، و زمانی که درود بر امیرالمؤ منین (ع) در نمازش فرستاد ، خدا به او می گوید ای بنده من ! هرآینه من بر تو درود می فرستم ، کما اینکه تو بر علی درود می فرستی ، هر آینه او را شفیع تو قرار می دهم ، چنانچه تو به وسیله اوطلب شفاعت کردی . (بحارالانوار ، ج 82 ، ص 221) .

12 - اسرار تشهد

قال الصادق - علیه السلام -

التشهد ثناء علی الله تعالی فکن عبدا له فی السر خاضعا له فی الفعل کما انک عبد له بالقول و الدعوی وصل صدق لسانک بصفاء صدق سرک فانه خلقک عبدا و امرک ان تعبده بقلبک و لسانک و جوارحک ، و ان تحقق عبودیتک له بربوبیته لک ، و تعلم ان نواصی الخلق بیده فلیس لهم نفس و لالحظ الا باذنه و ارادته قال الله - عزوجل - (و ربک یخلق ما یشاء و یختار ما کان لهم الخیره امرهم سبحان الله و تعالی عما یشرکون) فکن عبدا شاکرا بالفعل کما انک عبد ذاکر بالقول و الدعوی

و صل صدق لسانک بصفاء سرک فانه خلقک ؛ فعزوجل ان یکون اراده و مشیه لاحد الا بسابق ارادته و مشیته فاستعمل العبودیه فی الرضا بحکه وبالعباده فی اداء اوامره و قد امرک بالصلوه علی نبیه محمد -صلی الله علیه وآله - فاوصل صلوته بصلوته و طاعته بطاعته و شهادته بشهادته و انظر لایفوتک برکات معرفه حرمته ، فتحرم عن فائده صلوته و امره بالاستغفار لک و الشفاعه فیک ان اتیت بالجواجب فی الامر و النهی و السنن و الاداب ؛ و تعلم جلیل مرتبته عند الله - عزوجل - ؛

تشهد ستایش خداوند تعالی است ؛ پس در باطن و ضمیر بنده او و در عمل و کردار خاضع برای او باش ، همچنان که در سخن و ادعا اوهستی و راستی زبانت را به صفای صدق ضمیرت بپیوند ، که او تو را بنده آفریده و دستورت داده تا با قلب و زبان و (همه) اعضا و جوارحت عبادتش کنی و بدان جهت که او پروردگار تو است ، بندگی او نمایی ، وبدانی که اختیار و سرنوشت خلق به دست اوست و کس را یارای هیچ نفسی و نیم نگاهی جز به توان و خواست او نیست و جز با اجازه و اراده او قادر به انجام کوچکترین کاری در مملکت او نمی باشد خداوند عزوجل فرموده (پروردگار تو آنچه بخواهد می آفریند و انتخاب واختیار می کند وآنان را در کارهایشان گزینش و انتخاب نیست ، منزه و برتر است خدا از آنچه شرک می ورزند) پس بنده سپاسگزار خدا باش در عمل ، آن سان که به زبان و

و ادعا ذکر اوگویی ، و راستی زبانت را به صفای ضمیرت بپیوند که او تو را آفریده (و از درونت آگاه است) پس برتر و والاتر از آن است که کسی را بدون آنکه نخست او اراده کند ، اراده ای باشد ؛ پس با تسلیم ورضا به فرمان او باش و با عبادت کردن به وسیله انجام اوامرش بندگی به جای آر و تو را به صلوات بر پیامبرش محمد (ص) امر کرده ، پس نماز خدا را با صلوات بر پیامبر (ص) و طاعت او را با طاعت آن حضرت وشهادت (به وحدانیت) او را به شهادت (به رسالت) آنجناب وصل کن ، و بکوش تا برکات معرفت حرمت آن جناب از دستت نرود و از بهره درود فرستادن او (اشاره به آیه 103 سوره توبه) غافل نشوی که اگر به آنچه فعل یا ترکش واجب است و به سنن و آداب عمل کنی ، و مرتبت بلند او را نزد خداوند بدانی او به فرمان خدا برایت استغفار کند و درباره ات شفاعت نماید (اشاره به آیه 159 سوره آل عمران و آیات دیگر) . (مصباح الشریعه ، باب 17 ، بحارالانوار ، ج 82 ، ص 284) .

فصل سی و پنجم ارکان نماز سلام

آیه

1 - تاءثیر سلام نماز

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره

فاذا سلم من صلاته ، سلم الله علیه و سلم علیه ملائکته

پس زمانی که بنده نمازش راسلام داد ، خداوند و ملائکه بر او سلام می فرستند . (بحارالانوار ، ج 82 ، ص 221) .

2 - افتتاح و پایان نماز

سئل علی بن الحسین - علیهماالسلام -

ما افتتاح الصلاه ؟ قال التکبیر ، قال ما تحریمها ؟ قال التکبیر ، قال ما تحلیلها ؟ قال التسلیم ؛

از علی بن الحسین (ع) سؤ ال شد افتتاح نماز چیست ؟ فرمود تکبیر سوال شد تحریم آن چیست ؟ فرمود تکبیر سوال شد تحلیل آن چیست ؟

فرمود سلام . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 303) .

3 - سلام بعد از تشهد

قال الصادق - علیه السلام -

اذا قضیت التشهد فسلم عن یمینک و عن شمالک تقول (السلام علیکم و رحمه الله و برکاته)

هنگامی که ذکر تشهد را تمام کردی ، بر راست و چپ خود درود فرست و بگو (السلام علیکم و رحمه الله و برکاته) . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 308) .

4 - صورت به سمت راست بعد از اسلام

سئل الصادق - علیه السلام - عن التسلیم قال

لانه تحلیل الصلاه ، قلت فلاءی عله یسلم علی الیمین ولایسلم علی الیسار ؟ قال لان الملک الموکل الذی یکتب الحسنات علی الیمین و الذی یکتب السیئات علی الیسار و الصلاه حسنات لیس فیها سیئات فلهذا یسلم علی الیمین دون الیسار

از امام جعفر صادق (ع) پرسیدند که چرا در نماز ، سلام واجب است ؟ حضرت فرمود زیرا به وسیله سلام آنچه که در حال نماز حرام بود ، بر نمازگزار حلال می شود پرسیدند چرا در وقت سلام می بایست روی به طرف راست نمود نه چپ ؟ حضرت فرمود زیرا ملکی که کارهای خوب بنده را می نویسد ، در طرف راست و ملکی که کارهای بد بنده را می نویسد ، در طرف چپ است و چون نماز همه اش خوب است وبدی در او نیست ، به طرف راست سلام داده می شود ، نه طرف چپ . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 281 ، 288 ، 305) .

5 - اسرار اسلام نماز

قال الصادق - علیه السلام -

معنی السلام فی دبر کل صلوه الامان ای ، من ادی امرالله وسنه نبیه -صلی الله علیه وآله - خاشعا منه قلبه فله الامان من بلاء الدنیا و برائه من

عذاب الاخره و السلام اسم من السماء الله تعالی ، اودعه خلقه لیستعملوا معناه فی المعاملات و الامانات و الاضافات ، و تصدیق مصاحبتهم فیما بینهم وصحه معاشرتهم و اذا اردت ان تضع السلام موضعه و تؤ دی معناه فاتق الله و لیسلم منک دینک و قلبک و عقلک و لاتدنسها بظلمه المعاصی ؛

و لتسلم حفظتک لاتبرمهم ولاتملهم و توحشهم منک بسوء معاملکت معهم ثم صدیقک ثم عدوک فان من لم یسلم منه من هو الاقرب الیه فالابعد اولی و من لا یضع السلام مواضعه هذه فلا سلام و لاتسلیم (خ ل سلم) و کان کاذبا فی سلامه و ان افشاه فی الخلق ؛

معنای سلام در پایان هر نماز امان است ؛ یعنی هرکس که امر خدا و سنت پیامبرش را با خشوع قلبی در مقابل خداوند به جای آورد ، از بلای دنیا در امان و از عذاب آخرت بر کنار است . و (سلام) نامی از نامهای خداوند تبارک و تعالی است که میان خلق خود به ودیعت نهاده تا معنا و محتوای آن را در داد و ستدها ، امانتداری ها و در روابط باهم ، و برای تاءیید و تصدیق همنشینان و صحت آمیزش و معاشرتشان به کار ببرند . چنانچه خواستی (سلام) را جای خود نهی و (حق) معنای آن را ادا کنی ، باید از خدا پروا کنی و دین ، دل و عقلت از (گزند و آسیب) خودت در سلامت باشد وآنها را به تیرگی گناهان نیالایی ؛ و باید فرشتگان نگهبانت را سلامت بداری ، آنها را نیازاری و ملولشان نسازی و با بد رفتاری با ایشان آنان را از خود نترسانی ؛ آنگاه دوستت و سپس دشمنت (باید از جانب تو در سلامت باشند) که هرکس نزدیک ترین کس به او از دست او در سلامت نباشد ، به طریق اولی دورترین کس از او در سلامت نخواهد بود وهر کس که سلام

را در جایگاههایش ننهد ، (او را) نه سلامی است و نه تسلیمی و در سلام گفتنش دروغگو است ، هرچند که بلند و آشکار در میان مردم سلام بگوید . (مصباح الشریعه ، باب 18 ، بحارالانوار ، ج 82 ، ص 307) .

6 - خروج از نماز با سلام

و منهم من قال

انه یخرج من الصلاه بالتسلیم ، و هو ظاهر الشیخین

بعضی از فقها گفته اند که می توان از حالت نماز با سلام خارج شد که نظر شیخین هم این است . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 302) .

7 - مراد از تحریم و تحلیل نماز

قال الصادق - علیه السلام -

تحریم الصلاه التکبیر ، و تحلیلها التسلیم

تحریم نماز ، تکبیر است و تحلیل آن سلام . (بحارالانوار ، ج 85 ، ص 310) .

پی نوشتها

1- در حدیثی از امام باقر (ع) نقل شده که فرمود: منظور این آیه این است که هرگاه انسان چیزی از نوافل را برخود فرض می کند همواره به آن ادامه دهد. (تفسیر نورالثقلین ، ج 5 ص 457)

2- سوره ذاریات ، آیه 17

3- سوره طور، آیه 48

4- سوره جمعه ، آیه 9

5- سوره عنکبوت آیه 29

درباره مرکز

بسمه تعالی
هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ
آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟
سوره زمر/ 9

مقدمه:
موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال 1385 هـ .ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:
موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:
1.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
2.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
3.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...
4.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
5.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
6.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:
1.عمل بر مبنای مجوز های قانونی
2.ارتباط با مراکز هم سو
3.پرهیز از موازی کاری
4.صرفا ارائه محتوای علمی
5.ذکر منابع نشر
بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :
1.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه
2.برگزاری مسابقات کتابخوانی
3.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...
4.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...
5.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com
6.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...
7.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی
8.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...
9.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)
10.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)
11. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در 8 فرمت جهانی:
1.JAVA
2.ANDROID
3.EPUB
4.CHM
5.PDF
6.HTML
7.CHM
8.GHB
و 4 عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :
1.ANDROID
2.IOS

WINDOWS PHONE.3
WINDOWS.4
به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .
درپایان :
از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک 129/34- طبقه اول
وب سایت: www.ghbook.ir
ایمیل: Info@ghbook.ir
تلفن دفتر مرکزی: 03134490125
دفتر تهران: 88318722 ـ 021
بازرگانی و فروش: 09132000109
امور کاربران: 09132000109